

Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistellut työryhmä

VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA ANNETUN DIREKTIIVIN KANSALLINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Työryhmän loppuraportti

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Päivämäärä
Sosiaali- ja terveysministeriö	19.4.2017
Tekijät	Toimeksiantaja
Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistellut työryhmä	Sosiaali- ja terveysministeriö
	HARE-numero ja toimeksiantamispäivä
	STM007:00/2016
Hannu Ijäs, pj, STM	
Juha Jokinen, sihteeri, STM	
Saara Järvelä, sihteeri, STM	
Marko Leimio, sihteeri, STM	

Muiston nimi

Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin kansallinen täytäntöönpano. Työryhmän loppuraportti

Tiivistelmä

■ Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 29.2.2016 työryhmän valmistelevaan ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/97 kansallista täytäntöönpanoa koskeviksi lainsäädännöksi. Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön 23.2.2018 mennessä.

Työryhmä laati ehdotuksensa hallituksen esitysluonnoksen muotoon. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vakuutusten tarjoamisesta. Samalla ehdotetaan kumottavaksi vakuutusedustuksesta annettu laki.

Lisäksi ehdotetaan muutoksia vakuutusyhtiölakiin, vakuutusyhdistyslakiin, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettuun lakiin, vakuutussopimuslakiin, työtapaturma- ja ammattitautilakiin, urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annettuun lakiin, Finanssivalvonnasta annettuun lakiin, Finanssivalvonnan valvontamaksuista annettuun lakiin, sijoituspalvelulakiin ja rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettuun lakiin. Vakuutussopimuslakiin ja Finanssivalvonnasta annettuun lakiin tehtäisiin merkittävämpiä direktiivistä johtuvia täsmennyksiä. Muut muutokset ovat lähinnä teknisiä.

Laki vakuutusten tarjoamisesta koski vakuutuksenantajia, vakuutusedustajia, sivutoimisia vakuutusedustajia sekä vähäisiltä osin pienimuotoista toimintaa harjoittavia eräitä sivutoimisia vakuutusedustajia. Laki koski ensivakuutusta ja monilta osin jälleenvakuutusta.

Vakuutusedustajia ovat vakuutusmeklarit ja asiamiehet. Vakuutusmeklarit toimisivat asiakkaan lukuun, vakuutuksenantajista riippumattomina. Asiamiehet toimisivat vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla. Vakuutusedustajat olisi rekisteröitävä Finanssivalvonnan ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin. Yhdessä Euroopan talousalueen valtiossa rekisteröity vakuutusedustaja voisi laajentaa toimintaa toiseen valtioon ilmoitusmenettelyllä.

Raporttiin on hallituksen esitysluonnoksen lisäksi otettu ehdotettuihin lakeihin liittyvät asetuseronnukset.

Raporttiin liittyy eriyvä mielipide.

Asiasanat

vakuutus, vakuutusala, vakuutuksenvälittäjät, vakuutusyhtiöt, henkivakuutus, vahinkovakuutukset, sijoitustuotteet, direktiivit

Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:21	Muut tiedot
ISSN-L 2242-0037	www.stm.fi
ISSN 2242-0037 (verkkojulkaisu)	Kokonaissivumäärä
ISBN 978-952-00-3872-4	203
URN:ISBN:978-952-00-3872-4	Kieli
http://urn.fi/ URN:ISBN:978-952-00-3872-4	suomi

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Datum
Social- och hälsovårdsministeriet	19.4.2017
Författare	Uppdragsgivare
Arbetsgrupp som förberett nationellt genomförande av direktivet om försäkringsdistribution	Social- och hälsovårdsministeriet
Hannu Ijäs, ordförande, SHM	Projektnummer och datum för tillsättandet av organet
Juha Jokinen, sekreterare, SHM	STM007:00/2016
Saara Järvelä, sekreterare, SHM	
Marko Leimio, sekreterare, SHM	
Rapportens titel	
Nationellt genomförande av direktivet om försäkringsdistribution. Arbetsgruppens slutrapport	

Referat

■ Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 29 februari 2016 en arbetsgrupp att bereda förslag till lagstiftning om nationellt genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97. Direktivet ska genomföras nationellt senast den 23 februari 2018.

Arbetsgruppen presenterade sitt förslag i form av ett utkast till regeringsproposition. I propositionen föreslås att det stiftas en lag om försäkringsdistribution. Det föreslås samtidigt att lagen om försäkringsförmedling upphävs.

Dessutom föreslås det ändringar i lagen om försäkringsbolag, lagen om försäkringsföreningar, lagen om utländska försäkringsbolag, lagen om försäkringsavtal, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare, lagen om Finansinspektionen, lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift, lagen om investeringstjänster och lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. I lagen om försäkringsavtal och lagen om Finansinspektionen görs större preciseringar som följer av direktivet. De övriga ändringarna är snarast av teknisk natur.

Lagen om försäkringsdistribution föreslås gälla försäkringsgivare, försäkringsförmedlare, försäkringsförmedlare som bedriver förmedling som sidoverksamhet samt till mindre delar vissa försäkringsförmedlare som bedriver förmedling som sidoverksamhet i liten skala. Lagen gäller direktförsäkring och till många delar återförsäkring.

Försäkringsmedlare är försäkringsmäklare och ombud. Försäkringsmäklarna agerar för kundens räkning, oberoende i förhållande till försäkringsgivare. Ombuden agerar för försäkringsgivarens räkning och på dennes ansvar. Försäkringsmedlare ska registreras i det försäkringsförmedlarregister som förs av Finansinspektionen. En försäkringsmedlare som är registrerad i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kan utvidga verksamheten till en annan stat genom ett anmälningsförfarande.

Rapporten omfattar utöver utkastet till regeringsproposition de förordningsutkast som gäller de föreslagna lagarna.

I rapporten ingår en avvikande mening.

Nyckelord

försäkring, försäkringsbranschen, försäkringsmäklare, försäkringsbolag, livförsäkring, skadeförsäkringar, investeringsprodukter, direktiv

Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:21
ISSN-L 2242-0037
ISSN 2242-0037 (online)
ISBN 978-952-00-3872-4
URN:ISBN:978-952-00-3872-4
<http://urn.fi/> URN:ISBN:978-952-00-3872-4

Övriga uppgifter
www.stm.fi/svenska

Sidoantal	Språk
203	finska

SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 29.2.2016 työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/97 kansallista täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi.

Työryhmän puheenjohtajana toimi johtaja Hannu Ijäs sosiaali- ja terveysministeriöstä. Työryhmän jäseniä olivat lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen oikeusministeriöstä, johtava neuvonantaja Erja Rautanen Finanssivalvonnasta, johtava lakimies Mari Pekonen-Ranta Finanssialan Keskusliitosta, puheenjohtaja Petri Suni Suomen Vakuutusmeklariliitosta ja johtava neuvonantaja Ville Raulos FINEn Vakuutus- ja rahoitusneuvonnasta

Työryhmän pysyvänä asiantuntijana toimi edunvalvontapäällikkö Terhi Valtonen, OP Ryhmästä 1.1.2017 alkaen.

Työryhmän sihteereinä olivat neuvotteleva virkamies Terhi Valtonen sosiaali- ja terveysministeriöstä (23.9.2016 asti), hallitussihteeri Milla Mustamäki sosiaali- ja terveysministeriöstä (14.10.2016 asti), lakimies Marko Leimio sosiaali- ja terveysministeriöstä (24.8.2016 alkaen), neuvotteleva virkamies Juha Jokinen sosiaali- ja terveysministeriöstä (1.10.2016 alkaen) ja lakimies Saara Järvelä sosiaali- ja terveysministeriöstä (24.10.2016 alkaen).

Työryhmä on saanut työnsä päätökseen ja se luovuttaa loppuraporttinsa kunnioittavasti sosiaali- ja terveysministeriölle.

Työryhmän loppuraporttiin liittyy Suomen Vakuutusmeklariliitto ry:n eriyvä mielipide.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2017

Hannu Ijäs

Katri Kummoinen

Erja Rautanen

Mari Pekonen-Ranta

Petri Suni

Ville Raulos

HALLITUKSEN ESETYKS LAIKSI VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vakuutusten tarjoamisesta, ja samalla ehdotetaan kumottavaksi vakuutusedustuksesta annettu laki. Lisäksi ehdotetaan muutoksia vakuutusyhtiölakiin, vakuutusyhdistyslakiin, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettuun lakiin, vakuutusso-
pimuslakiin, työtapaturma- ja ammattitautilakiin, urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annet-
tuun lakiin, Finanssivalvonnasta annettuun lakiin, Finanssivalvonnan valvontamaksuista an-
nettuun lakiin, sijoituspalvelulakiin ja rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettuun
lakiin. Vakuutusso-
pimuslakia ja Finanssivalvonnasta annettua lakia lukuun ottamatta ehdote-
tut muutokset ovat lähinnä teknisiä. Ehdotetuin säädöksiin pantaisiin täytäntöön Euroopan
parlamentin ja neuvoston direktiivi vakuutusten tarjoamisesta.

Laki vakuutusten tarjoamisesta koskisi vakuutuksenantajia, vakuutusedustajia, sivutoimisia
vakuutusedustajia sekä vähäisiltä osin pientä ja rajattua toimintaa harjoittavia eräitä sivutoimi-
sia vakuutusedustajia sen mukaan kuin edellä mainittujen tahojen toiminta täyttää vakuutuk-
sen tarjoamisen määritelmän. Laki koskisi ensivakuutusta ja monilta osin jälleenvakuutusta.

Vakuutusedustajia ovat vakuutusmeklarit ja asiamiehet. Vakuutusmeklarit toimisivat asiak-
kaan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella vakuutuksenantajiin nähden riip-
pumattomina. Asiamiehet toimisivat vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla. Laissa säädettäi-
siin vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan toimeksiantojen hoitamisesta ja
tiedonantovelvollisuudesta.

Vakuutusedustajat ja sivutoimiset vakuutusedustajat olisi rekisteröitävä Finanssivalvonnan
ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin. Rekisteröinnin edellytyksinä olisivat muun muassa
riittävä luotettavuus ja ammattitaito. Vakuutusmeklarilta edellytettäisiin lisäksi riippumatto-
muutta vakuutuksenantajista ja vastuuvakuutusta.

Yhdessä Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rekisteröity vakuutusedustaja tai
sivutoiminen vakuutusedustaja voisi toimia muissakin alueen valtioissa. Toiminnan laajenta-
minen toiseen valtioon edellyttäisi ilmoitusmenettelyä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viran-
omaisten välillä. Ilmoitusmenettely sisältää yksityiskohtaisia säännöksiä toimivaltaisen viran-
omaisen velvollisuuksista.

Vakuutusso-
pimuslakiin ja Finanssivalvonnasta annettuun lakiin tehtäisiin useita direktiivis-
tä johtuvia täsmennyksiä. Vakuutusso-
pimuslaissa säädettäisiin nykyistä tarkemmin vakuutuk-
senantajan ja asiamiehen selonotto- ja tiedonantovelvollisuuksista asiakkaalle. Finanssival-
vonnasta annetussa laissa säädettäisiin seuraamusmaksun ja muiden hallinnollisten seuraamus-
ten määrittämisestä sekä toiminnan tai menettelyn kieltämisestä Suomessa vakuutusten tarjoa-
mista harjoittaville vakuutuksentarjoajille.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 23 päivänä helmikuuta 2018.

SISÄLLYS

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI.....	5
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	5
YLEISPERUSTELUT	15
1 JOHDANTO	15
2 DIREKTIIVI VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA	16
2.1 Yleistä.....	16
2.2 Direktiivin säännösten sisältö	17
2.2.1 Direktiivin soveltamisala ja määritelmät.....	17
2.2.2 Rekisteröinnin edellytykset.....	18
2.2.3 Palvelujen tarjonnan vapaus ja sijoittautumisvapaus sekä kansalliset yleisen edun kannalta tarpeelliset säännökset	19
2.2.4 Ammattipätevyys ja hyvämaineisuus.....	20
2.2.5 Valitukset ja riitojenratkaisu.....	20
2.2.6 Vakuutusmeklarin riippumattomuus ja ammattimaisuus.....	21
2.2.7 Asiakkaan vakuutustarpeen selvittäminen	21
2.2.8 Tiedonantovelvollisuudet.....	21
2.2.9 Ristiinmyynti	22
2.2.10 Vakuutusten hyväksymismenettely	23
2.2.11 Vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tiedonantovelvollisuutta koskevat lisävaatimukset.....	23
2.2.12 Eturistiriitojen ehkäisy ja hallinta.....	24
2.2.13 Viranomaisten toimivaltuudet sekä seuraamukset ja muut toimenpiteet	25
2.2.14 Loppusäännökset.....	26
2.3 Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen teknisen ohjeen pääkohdat.....	26
2.3.1 Yleistä	26
2.3.2 Tuotehallintajärjestelmät	26
2.3.3 Eturistiriitojen hallinta	29
2.3.4 Palkkiot ja muut korvaukset.....	30
2.3.5 Asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita tarjottaessa.....	31
2.3.6 Vakuutusmuotoinen sijoitustuote.....	32
3 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI	33
3.1 Yleistä.....	33
3.2 Vakuutusedustuksesta annettu laki	34
3.2.1 Vakuutusedustuksesta annetun lain soveltamisala ja määritelmät.....	34
3.2.2 Oikeus vakuutusedustuksen harjoittamiseen ja rekisteröinnin edellytykset.....	34
3.2.3 Palvelujen tarjonnan vapaus ja sijoittautumisvapaus sekä kansalliset yleisen edun kannalta tarpeelliset säännökset	35
3.2.4 Ammattipätevyys ja luotettavuus	35
3.2.5 Valitukset ja riitojenratkaisu.....	36
3.2.6 Vakuutusmeklarin riippumattomuus ja ammattimaisuus.....	36
3.2.7 Asiakkaan vakuutustarpeen selvittäminen	37
3.2.8 Tiedonantovelvollisuudet.....	37
3.2.9 Ristiinmyynti	38
3.2.10 Vakuutustuotteiden hyväksymismenettely.....	38

3.2.11	Vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita koskevat lisävaatimukset.....	39
3.2.12	Eturistiriitojen ehkäisy ja hallinta.....	39
3.2.13	Vakuutusmeklarin varojen erillisyys ja vastuuvakuutus	39
3.2.14	Valvonta	39
3.2.15	Vahingonkorvaus.....	40
3.2.16	Vakuutusedustuslautakunta	40
3.3	Vakuutuslainsäädännön muuttaminen.....	41
3.4	Finanssivalvonnasta annettu laki.....	42
3.5	Käytäntö	43
3.5.1	Yhteiskunnallinen tilanne: tietoyhteiskunta sekä finanssikriisi ja vakuutuspalveluiden tarjonta	43
3.5.2	Hyvä vakuutustapa.....	44
3.5.3	Vakuutusyhtiöt.....	44
3.5.4	Asiamiehet	45
3.5.5	Vakuutusmeklarit.....	46
3.5.6	Internet-sivustot.....	47
3.6	Nykytilan arviointi	47
3.6.1	Yleistä	47
3.6.2	Lain soveltamisala ja määritelmät	48
3.6.3	Oikeus vakuutusten tarjoamisen harjoittamiseen ja rekisteröinti	49
3.6.4	Palvelujen vapaa tarjonta ja sijoittautumisvapaus sekä kansalliset yleisen edun kannalta tarpeelliset säännökset	50
3.6.5	Ammattipätevyys ja hyvämaineisuus.....	50
3.6.6	Valitukset ja riitojenratkaisu.....	51
3.6.7	Vakuutusmeklarin riippumattomuus ja ammattimaisuus.....	51
3.6.8	Asiakkaan vakuutustarpeen selvittäminen	51
3.6.9	Tietojen antamista koskevat vaatimukset.....	51
3.6.10	Kytkeytyminen ja yhdistetyt tarjoukset	52
3.6.11	Vakuutusten hyväksymismenettely	52
3.6.12	Eturistiriitojen ehkäisy ja hallinta.....	52
3.6.13	Vakuutusmeklarin varojen erillisyys ja vastuuvakuutus	53
3.6.14	Valvonta	54
3.6.15	Vahingonkorvaus.....	54
3.6.16	Loppusäännökset.....	54
3.6.17	Muun EU:n lainsäädännön vaikutus	54
4	ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	56
4.1	Direktiivin täytäntöönpanoon liittyvät ehdotukset.....	56
4.1.1	Yleistä	56
4.1.2	Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain soveltamisala ja määritelmät.....	56
4.1.3	Oikeus vakuutuksen tarjoamisen harjoittamiseen ja rekisteröinti	58
4.1.4	Sijoittautumisvapaus ja vapaa tarjonta	58
4.1.5	Ammattipätevyyttä ja hyvämaineisuutta koskevat vaatimukset	59
4.1.6	Vakuutusmeklarin riippumattomuus ja ammattimaisuus.....	59
4.1.7	Asiakkaan vakuutustarpeen selvittäminen	59
4.1.8	Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain ja vakuutuslainsäädännön tietojen antamista koskevat vaatimukset.....	59
4.1.9	Ristiinmyynti	60
4.1.10	Vakuutustuotteiden hyväksymismenettely.....	60
4.1.11	Eturistiriitojen ehkäisy ja hallinta.....	61
4.1.12	Vakuutusmeklarin palkkiot.....	61
4.1.13	Vakuutusmeklarin varojen erillisyys.....	61

4.1.14	Valvonta	61
4.1.15	Vahingonkorvaus.....	62
4.2	Direktiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön ...	62
5	ESITYKSEN VAIKUTUKSET	66
5.1	Vaikutukset julkiseen talouteen ja viranomaisten toimintaan.....	66
5.1.1	Finanssivalvonta.....	66
5.1.2	Kuluttaja-asiamies	66
5.1.3	Vakuutusedustuslautakunta	66
5.2	Vaikutukset vakuutuksenottajiin	66
5.3	Vaikutukset vakuutuksenantajiin ja vakuutusedustajiin	67
5.2.1	Yleistä	67
5.2.1	Henki- ja vahinkovakuutusvakuutusyhtiöt ja niiden asiamiehet	67
5.2.3	Vakuutusmeklarit.....	69
6	ASIAN VALMISTELU	71
7	RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	72
8	MUUT VALMISTELUN AIKANA ESILLÄ OLLEET ASIAT	73
	YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT	74
1.	Lakiehdotusten perustelut	74
1.1	LAKI VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA	74
1 luku	Yleiset säännökset	74
1 §	Soveltamisala	74
2 §.	Soveltamisalan rajoitukset.....	76
3 §.	Soveltaminen eräisiin sivutoimisiin vakuutusedustajiin.....	77
4 §.	Määritelmät.....	78
2 luku	Vakuutusedustajan rekisteröinti.....	81
5 §.	Oikeus harjoittaa vakuutusten tarjoamista.....	81
6 §.	Vakuutusedustajarekisteri ja rekisteröintihakemus.....	82
7 §.	Vakuutusmeklarin rekisteröinnin edellytykset	83
8 §.	Asiamiehen rekisteröinnin edellytykset.....	86
9 §.	Rekisteröintihakemuksen hylkääminen	87
10 §.	Vakuutusedustajarekisteriin merkittävät tiedot.	88
11 §.	Rekisteröintihakemuksen käsittelyaika	90
12 §.	Tietojen muutoksista ilmoittaminen.....	91
13 §.	Tietojen saatavilla pitäminen	91
3 luku	Ammatilliset vaatimukset	92
14 §.	Hyvämaineisuus	92
15 §.	Ammattipätevyys.....	95
16 §.	Ammattipätevyyden ylläpito ja kehittäminen.....	96
17 §.	Ammattipätevyyden arviointi ja valvonta.....	97
4 luku	Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan sijoittautumisvapaus ja palvelujen vapaa tarjonta	97
18 §.	Ilmoitus vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusten tarjoamisen aloittamisesta toisessa ETA-valtiossa.....	97
19 §.	Menettely toisen ETA-valtion vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan aloittaessa vakuutusten tarjoamisen Suomessa.....	99
20 §.	Finanssivalvonnan ilmoitusvelvollisuus Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle.....	100
5 luku	Liiketoiminnan menettelytavat ja tiedonantovelvollisuus.....	100
21 §.	Vakuutuksentarjoajan toiminta	100
22 §.	Vakuutuksenantajasta annettavat tiedot.....	102
23 §.	Vakuutusedustajasta annettavat tiedot.....	102

24 §. Markkinointi.	104
25 §. Vakuutusmeklarin velvollisuus selvittää asiakkaan vakuutustarve.	106
26 §. Vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuus.	107
27 §. Vakuutusta koskevan vakuutusmeklarin henkilökohtaisen suosituksen antaminen.	109
28 §. Vastikkeesta annettavat tiedot.	110
29 §. Tietojen toimittaminen paperilla tai muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla.	111
30 §. Kytkeykaupan kieltö.	111
31 §. Tuotehallintajärjestelmät.	113
32 §. Toisen tuottaman vakuutuksen tarjoaminen.	114
6 luku Sijoitusvakuutuksia koskevat lisävaatimukset.	114
Yleistä.	114
33 § Eturistiriitatilanteiden hallinta.	114
34 §. Palveluin laadun turvaaminen eturistiriitatilanteissa.	116
35 §. Vakuutusmeklarin velvollisuus selvittää asiakkaan vakuutustarve.	117
36 §. Vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuus sijoitusvakuutusta tarjottaessa.	117
37 §. Asianmukaisuuden arviointi.	119
38 §. Soveltuvuuden arviointi.	120
39 §. Tiivistelmä tarjotuista palveluista.	121
40 §. Tietojen ilmoittamistavat.	121
41 §. Poikkeukset tietojen antamisesta ammattimaiselle asiakkaalle.	121
7 luku Vakuutusmeklarin toiminta.	122
42 §. Vakuutusmeklari-nimikkeen käyttäminen.	122
43 §. Toimeksiantosopimus.	122
44 §. Vakuutusmeklarin palkkio.	123
45 §. Vastuuvakuutus.	124
46 §. Varojen erillisuus.	126
47 §. Liiketoimintakertomus.	128
8 luku Vakuutusedustuslautakunta.	128
48 §. Lautakunnan asettaminen, jäsenet ja päätösvaltaisuus.	128
49 §. Vakuutusmeklarikokeen järjestäminen.	129
50 §. Lautakunnan kustannukset ja tutkintomaksut.	129
51 §. Virkavastuu.	129
52 §. Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku lautakunnan päätökseen.	129
9 luku Valvonta ja vahingonkorvausvastuu.	130
53 §. Valvonta.	130
54 §. Toisen ETA-valtion lainsäädännön noudattamisen valvonta.	131
55 §. ETA-valtion vakuutusedustajaa koskeva toimivalta.	131
56 §. Tehtävien siirtäminen toiselle valvontaviranomaiselle.	132
57 §. Yleistä etua koskevat säännökset.	133
58 §. Vakuutusten tarjoamisen kieltäminen.	134
59 §. Seuraamusmaksu.	135
60 §. Rikkomuksista ilmoittaminen.	136
61 §. Vakuutusedustajarekisteristä poistaminen.	137
62 §. Vakuutusmeklarin vahingonkorvausvastuu.	138
63 §. Vakuutuksenantajan vahingonkorvausvastuu.	140
64 §. Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä.	140
65 §. Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet.	140
10 luku Erinäiset säännökset.	141
66 §. Eräiden asiakirjojen säilyttäminen.	141
67 §. Vaitiolovelvollisuus.	141
68 §. Poikkeukset vaitiolovelvollisuuteen.	141

69 §. Vaitioloovelvollisuuden rikkominen.....	142
11 luku Voimaantulo.....	142
70 §. Voimaantulo.	142
71 §. Siirtymäsäännökset.	142
1.2 VAKUUTUSYHTIÖLAKI.....	143
31 luku	143
Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut säännökset.....	143
1 ja 3 §.	144
1.3 VAKUUTUSYHDISTYSLAKI.....	144
12 luku Vakuutusyhdistysten valvonta	144
2 §.	144
1.4 LAKI ULKOMAISISTA VAKUUTUSYHTIÖISTÄ.....	144
3 §.	144
1.5 VAKUUTUSSOPIMUSLAKI	144
1 luku Yleisiä säännöksiä.....	144
1 §. Soveltamisala.....	144
2 §. Määritelmiä	145
4 §. Ryhmävakuutukseen sovellettavat säännökset.....	145
4 a §. Kapitalisaatiosopimukseen sovellettavat säännökset.	145
2 luku Vakuutuksesta annettavat tiedot.....	146
4 b §. Vakuutustarpeen selvittäminen.	146
5 §. Tiedot ennen sopimuksen tekemistä.	147
5 a §. Tietojen toimittaminen pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla.....	148
5 b §. Vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antaminen.	149
5 c §. Sijoitusvakuutuksen asianmukaisuuden ja soveltuvuuden arviointi.	150
5 d §. Poikkeukset eräistä tiedonantovelvollisuussäännöksistä.....	151
7 §. Tiedot vakuutuksen voimassaoloaikana.	151
9 a §. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	151
1.6 TYÖTAPATURMA- JA AMMATTITAUTILAKI.....	152
156 §. Vakuutuksen ottaminen.	152
1.7 LAKI URHEILIJAN TAPATURMA- JA ELÄKETURVASTA.....	152
24 §. Vakuutussopimuslain soveltaminen.	152
1.8 LAKI FINANSSIVALVONNASTA	152
5 §. Muut finanssimarkkinoilla toimivat.	152
27 §. Toimiluvan mukaisen toiminnan rajoittaminen.....	153
28 §. Johdon toiminnan rajoittaminen.....	153
40 §. Seuraamusmaksu.....	153
41 a §. Seuraamusmaksun enimmäismäärä eräissä tapauksissa.....	153
55 §. Sivuliikkeen perustamista ja muuta palvelujen tarjoamista toiseen ETA-valtioon koskeva ilmoitusvelvollisuus.....	153
72 §. Vakuutus- ja eläkelaitoksia, vakuutusedustajia ja sivutoimisia vakuutusedustajia koskevien tilastotietojen julkisuus.....	153
1.9 LAKI FINANSSIVALVONNAN VALVONTAMAKSUISTA	153
1 §. Maksuvelvollinen.	153
6 §. Muun maksuvelvollisen perusmaksu.....	154
1.10 SIJOITUSPALVELULAKI	154
1 §. Vähimmäispääoma	154
1.11 LAKI RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISESTÄ JA SELVITTÄMISESTÄ	154
2 §. Lain soveltamisala.....	154
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	154

3 Voimaantulo	155
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	155
4.1 Vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan rekisteröintivelvollisuus	155
4.2 Lakia alemmanasteisten asetusten ja määräysten antamista koskevat valtuudet.....	156
LAKIEHDOTUKSET	157
1. LAKI VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA	157
1 luku Yleiset säännökset	157
1 § Soveltamisala	157
2 § Soveltamisalan rajoitukset.....	158
3 § Soveltaminen eräisiin sivutoimisiin vakuutusedustajiin.....	158
4 § Määritelmät.....	158
2 luku Vakuutusedustajan rekisteröinti.....	160
5 § Oikeus harjoittaa vakuutusten tarjoamista.....	160
6 § Vakuutusedustajarekisteri ja rekisteröintihakemus	160
7 § Vakuutusmeklarin rekisteröinnin edellytykset.....	160
8 § Asiamiehen rekisteröinnin edellytykset.....	161
9 § Rekisteröintihakemuksen hylkääminen	161
10 § Vakuutusedustajarekisteriin merkittävät tiedot	161
11 § Rekisteröintihakemuksen käsittelyaika	162
12 § Tietojen muutoksista ilmoittaminen.....	162
13 § Tietojen saatavilla pitäminen	162
3 luku Ammatilliset vaatimukset	163
14 § Hyvämaineisuus	163
15 § Ammattipätevyys	163
16 § Ammattipätevyyden ylläpito ja kehittäminen.....	164
17 § Ammattipätevyyden arviointi ja valvonta.....	164
4 luku Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan sijoittautumisvapaus ja palvelujen vapaa tarjonta	164
18 § Ilmoitus vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusten tarjoamisen aloittamisesta toisessa ETA-valtiossa.....	164
19 § Menettely toisen ETA-valtion vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan aloittaessa vakuutusten tarjoamisen Suomessa.....	165
20 § Finanssivalvonnan ilmoitusvelvollisuus Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle.....	165
5 luku Liiketoiminnan menettelytavat ja tiedonantovelvollisuus.....	166
21 § Vakuutuksentarjoajan toiminta	166
22 § Vakuutuksenantajasta annettavat tiedot.....	166
23 § Vakuutusedustajasta annettavat tiedot.....	166
24 § Markkinointi	167
25 § Vakuutusmeklarin velvollisuus selvittää asiakkaan vakuutustarve	167
26 § Vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuus	167
27 § Vakuutusta koskevan vakuutusmeklarin henkilökohtaisen suosituksen antaminen.....	167
28 § Vastikkeesta annettavat tiedot.....	168
29 § Tietojen toimittaminen pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla.....	168
30 § Kytkeykaupan kieltä.....	168
31 § Tuotehallintajärjestelmät.....	168
32 § Toisen tuottaman vakuutuksen tarjoaminen	169
6 luku Sijoitusvakuutuksia koskevat lisävaatimukset.....	169
33 § Eturistiriitatilanteiden hallinta	169
34 § Palvelun laadun turvaaminen eturistiriitatilanteissa	169
35 § Vakuutusmeklarin velvollisuus selvittää asiakkaan vakuutustarve	170

36 § Vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuus	170
37 § Asianmukaisuuden arviointi	170
38 § Soveltuvuuden arviointi	170
39 § Tiivistelmä tarjotuista palveluista	171
40 § Tietojen ilmoittamistavat	171
41 § Poikkeukset tietojen antamisesta ammattimaiselle asiakkaalle	171
7 luku Vakuutusmeklarin toiminta	171
42 § Vakuutusmeklari-nimikkeen käyttäminen	171
43 § Toimeksiantosopimus	171
44 § Vakuutusmeklarin palkkio	172
45 § Vastuuvakuutus	172
46 § Varojen erillisuus	172
47 § Liiketoimintakertomus	173
8 luku Vakuutusedustuslautakunta	173
48 § Lautakunnan asettaminen, jäsenet ja päätösvaltaisuus	173
49 § Vakuutusmeklarikokeen järjestäminen	173
50 § Lautakunnan kustannukset ja tutkintomaksut	173
51 § Virkavastuu	173
52 § Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku lautakunnan päätökseen	173
9 luku Valvonta ja vahingonkorvausvastuu	174
53 § Valvonta	174
54 § Toisen ETA-valtion lainsäädännön noudattamisen valvonta	174
55 § ETA-valtion vakuutusedustajaa koskeva toimivalta	174
56 § Tehtävien siirtäminen toiselle valvontaviranomaiselle	175
57 § Yleistä etua ja tiedonantovelvollisuutta koskevat kansalliset säännökset	175
58 § Vakuutusten tarjoamisen kieltäminen	175
59 § Seuraamusmaksu	175
60 § Rikkomuksista ilmoittaminen	176
61 § Vakuutusedustajarekisteristä poistaminen	177
62 § Vakuutusmeklarin vahingonkorvausvastuu	177
63 § Vakuutuksenantajan vahingonkorvausvastuu	177
64 § Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä	178
65 § Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet	178
10 luku Erinäiset säännökset	178
66 § Eräiden asiakirjojen säilyttäminen	178
67 § Vaitiolovelvollisuus	178
68 § Poikkeukset vaitiolovelvollisuuteen	178
69 § Vaitiolovelvollisuuden rikkominen	179
11 luku Voimaantulo	179
70 § Voimaantulo	179
71 § Siirtymäsäännökset	179
2. LAKI VAKUUTUSYHTIÖLAIN 31 LUVUN MUUTTAMISESTA	180
31 luku	180
3. LAKI VAKUUTUSYHDISTYSLAIN 12 LUVUN 2 §:N MUUTTAMISESTA	180
12 luku	180
2 §	180
4. LAKI ULKOMAISISTA VAKUUTUSYHTIÖISTÄ ANNETUN LAIN 3 §:N MUUTTAMISESTA	181
3 § Soveltamisalan ulkopuolelle jäävä toiminta	181
5. LAKI VAKUUTUSSOPIMUSLAIN MUUTTAMISESTA	181
1 luku Yleisiä säännöksiä	181

1 § Soveltamisala	181
2 § Määritelmiä	181
4 § Ryhmävakuutukseen sovellettavat säännökset	182
4 a § Kapitalisaatiosopimukseen sovellettavat säännökset	182
2 luku Vakuutuksesta annettavat tiedot	182
4 b § Vakuutustarpeen selvittäminen	182
5 § Tiedot ennen sopimuksen tekemistä	182
5 a § Tietojen toimittaminen paperilla tai muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla	183
5 b § Vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antaminen	183
5 c § Sijoitusvakuutuksen asianmukaisuuden ja soveltuvuuden arviointi	183
5 d § Poikkeukset eräistä tiedonantovelvollisuussäännöksistä	184
7 § Tiedot vakuutuksen voimassaoloaikana	184
9 a § Tarkemmat säännökset ja määräykset	184
6. LAKI TYÖTAPATURMA JA AMMATTITAUTILAIN 156 §:N MUUTTAMISESTA	184
156 §	184
7. LAKI URHEILIJAN TAPATURMA- JA ELÄKETURVASTA ANNETUN LAIN 24 §:N MUUTTAMISESTA	185
24 §	185
8. LAKI FINANSSIIVONNASTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA	185
5 § Muut finanssimarkkinoilla toimivat	185
27 § Toimiluvan mukaisen toiminnan rajoittaminen	185
28 § Johdon toiminnan rajoittaminen	185
40 § Seuraamusmaksu	186
41 a § Seuraamusmaksun enimmäismäärä eräissä tapauksissa	186
55 § Sivuliikkeen perustamista ja muuta palvelujen tarjoamista toiseen ETA-valtioon koskeva ilmoitusvelvollisuus	187
72 § Vakuutus- ja eläkelaitoksia, vakuutusedustajia ja sivutoimisia vakuutusedustajia koskevien tilastotietojen julkisuus	187
9. LAKI FINANSSIIVONNAN VALVONTAMAKSUISTA ANNETUN LAIN 1 JA 6 §:N MUUTTAMISESTA	188
1 § Maksuvelvollinen	188
6 § Muun maksuvelvollisen perusmaksu	188
10. Laki sijoituspalvelulain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta	188
6 luku	188
1 § Vähimmäispääoma	188
11. LAKI RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISESTÄ JA SELVITTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN 2 §:N MUUTTAMISESTA	189
2 § Lain soveltamisala	189
ASETUKSET	190
1 § Soveltamisala	190
2 § Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet	190
3 § Muut maksulliset suoritteet	190
4 § Julkisuuslain mukaisten suoritteiden hinnoittelu	191
5 § Voimaantulo	191
Liite	192
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutusten tarjoamista harjoittavien henkilöiden ammattipätevyyttä ja tietoja koskevista vähimmäisvaatimuksista	193
1 § Vahinkovakuutusluokkiin kuuluvia vakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat	193
2 § Henkivakuutusluokkiin kuuluvia vakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat	193
3 § Sijoitusvakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat	193

4 § Soveltaminen muihin vakuutusten tarjoamista harjoittaviin tai siitä vastaaviin henkilöihin	194
5 § Voimaantulo	194
Perustelumuihistio	195
Valtioneuvoston asetus vakuutuksesta asiakkaalle annettavien tietojen toimittamistavasta	196
1 § Tietojen toimittamisen yleiset edellytykset	196
2 § Tietojen toimittaminen muulla pysyvällä tavalla kuin paperilla	196
3 § Tietojen toimittaminen verkkosivuston välityksellä	196
4 § Tarkoituksenmukaisuus	196
5 § Tietojen toimittaminen paperilla	196
6 § Voimaantulo	196
Perustelumuihistio	197
Valtioneuvoston asetus vahinkovakuutustietoja sisältävästä asiakirjan laatimisesta, sen sisältämistä tiedoista, esitystavasta ja asiakkaalle antamisesta	198
1 § Laatija	198
2 § Asiakirjan tiedot	198
3 § Asiakirjan kieli	198
4 § Esitystapa ja asiakkaalle antaminen	198
5 § Voimaantulo	198
Perustelumuihistio	199
Suomen Vakuutusmeklariliiton eriävä mielipide	200

YLEISPERUSTELUT

1 JOHDANTO

Vakuutusyhtiöt tarjoavat vakuutuksia asiakkaille suoraan oman myyntihenkilökunnan sekä asiamiessopimuksiin perustuen asiamiesten välityksellä, jotka toimivat vakuutusyhtiön puolesta ja vastuulla. Vakuutusyhtiöt tarjoavat vakuutuksia myös muilla toimialoilla toimivien yritysten kuten pankkien, autoliikkeiden ja matkatoimistojen välityksellä. Vakuutuksia tarjotaan henkilökohtaisten tapaamisten tai puhelinkeskustelujen sijaan yhä enemmän sähköisten automatisoitujen tietokoneohjelmistojen kautta sähköisissä jakelukanavissa, kuten verkkosivuilla tai mobiilipalveluissa.

Asiakkaat voivat etsiä itselleen sopivaa vakuutusta vakuutusyhtiöistä riippumattomien vakuutusmeklareiden avulla. Vakuutusmeklarit toimivat asiakkaan edustajina. Suomessa laissa edellytetään, että vakuutusmeklarit ovat vakuutusyhtiöistä riippumattomia. Vakuutusmeklareita ei voida rinnastaa vakuutusyhtiön suoraan tai välillisesti toimeksiantosopimuksin ohjaamiin jakelukanaviin. Erityisesti yritykset käyttävät vakuutusmeklareita. Asiakkaan kanssa tehdyn toimeksiantosopimuksen perusteella vakuutusmeklari neuvoo asiakasta tämän riskien vakuuttamisessa ja muiden vakuutustarpeiden kartoittamisessa, hankkii tarvittavan vakuutusturvan sekä huolehtii vakuutusturvan riittävydestä ja ajantasaisuudesta. Lisäksi vakuutusmeklarit usein avustavat asiakasta vahinkotilanteessa, esimerkiksi korvaushakemusten laatimisessa. Ammattimaisina toimijoina vakuutusmeklareilla on merkittävä asema asiakkaiden vakuutusten kilpailuttamisessa. Näin vakuutusmeklarien vaikutus ulottuu yksittäisen asiakkaan lisäksi yleisesti vakuutusmarkkinoiden kilpailutilanteeseen.

Vakuutusmeklarit voivat tarjota suomalaisille tai ulkomaisille vakuutusyhtiöille tavan päästä markkinoille tai laajentaa jakeluverkostoaan markkinoilla. Tämä edellyttää sitä, että tällaisen vakuutusyhtiön tuotteet ja hinnat ovat kilpailukykyisiä ja että tarjotut vakuutukset ovat asiakkaan edun mukaisia. Vakuutusasiakkaiden edun ja yleisemmin vakuutusmarkkinoiden terveen kehityksen kannalta onkin tärkeää, että vakuutusmarkkinoilla toimii vakuutusyhtiöistä riippumattomia ammattimaisia asiantuntijapalveluiden tarjoajia, jotka avustavat vakuutusten hankinnassa kuluttajia ja muita vakuutuksenottajia sekä toimivat heidän puolestaan. Riippumattomuus ja asiakkaan edun mukaisesti toimiminen ovat tärkeitä erityisesti kuluttaja-asiakkaiden ja niihin rinnastettavien pienten elinkeinonharjoittajien kohdalla, joilla ei ole vastaavia mahdollisuuksia arvioida eri toimijoiden asemaa ja omaa etuaan kuin suurilla yritysasiakkailla.

Euroopan unionissa (EU) vakuutusten tarjoamista koskevaa sääntelyä on kehitetty vaiheittain. EU-sääntelyn soveltamisalaa on laajennettu, vähimmäissuojan tasoa nostettu sekä sisältöä tarkennettu 2000-luvulta alkaen. Euroopan parlamentin ja neuvoston vakuutusedustuksesta annettu direktiivi 2002/92/EY (jäljempänä *vakuutusedustusdirektiivi*) annettiin 9 päivänä joulukuuta 2002. Keskeistä vakuutusedustusdirektiivissä oli, että sääntelyn soveltamisalaa laajennettiin koskemaan vakuutusmeklareiden lisäksi myös asiamiehiä, kuten esimerkiksi vakuutusedustusta harjoittavia luottolaitoksia. Samalla kansallisesti tehtiin eräitä muutoksia, joita pidettiin tarpeellisina vakuutusmarkkinoiden kehityksen ja kansallisten kokemusten perusteella. Vakuutusmeklareilta alettiin vaatia tutkintoa ja käytännön kokemusta sekä vakuutustarpeen arviointia kirjallisessa muodossa. Lisäksi muutettiin vakuutusmeklarien palkkiokäytäntöjä.

2 DIREKTIIVI VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA

2.1 YLEISTÄ

Euroopan parlamentin ja neuvoston vakuutusten tarjoamisesta annettu direktiivi (EU) 2016/97, (jäljempänä *vakuutusten tarjoamisesta annettu direktiivi tai direktiivi*) on annettu 20 päivänä tammikuuta 2016. Direktiivillä kumotaan vakuutusedustusedirektiivi. Direktiivin johdanto-osan mukaan vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin tarkoituksena on yhdenmukaistaa vakuutusten ja jälleenvakuutusten tarjoamista koskevat eri EU-jäsenvaltioiden kansalliset säännökset.

Jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä on todettu vielä huomattavia eroja, jotka muodostavat esteitä vakuutusten ja jälleenvakuutusten tarjoamisen aloittamiselle ja harjoittamiselle sisämarkkinoilla (direktiivin johdanto-osan 9 kappale). Direktiivissä pyritään poistamaan todettuja esteitä ja siten vahvistamaan henki- ja vahinkovakuutus tuotteiden sisämarkkinoita. Direktiivi on niin sanottu minimidirektiivi, eikä sillä estetä jäsenvaltioita pitämässä voimassa tai ottamasta käyttöön tiukempia säännöksiä kuluttajien suojelemiseksi.

Finanssikriisi sekä rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden viimeaikainen kehitys ovat tuoneet esille tehokkaan kuluttajansuojan varmistamisen tärkeyden. Tästä johtuen direktiivissä on haluttu vahvistaa asiakkaiden luottamusta ja myös yhdenmukaistaa vakuutus tuotteiden tarjoamisen sääntelyä (direktiivin johdanto-osan 10 kappale). Direktiivin tarkoituksena on parantaa vakuutusalan asiakkaansuojan ja erityisesti kuluttajansuojan sekä vakuutusten tarjoamis- palveluiden laadun vähimmäistasoa EU-jäsenvaltioissa vakuutuksen hankkimis- tai jakeluta- vasta riippumatta. Direktiivissä erityistä huomiota on kiinnitetty vakuutusmuotoisten sijoitus- tuotteiden sääntelyyn.

Vakuutusedustusedirektiivin mukaisen vakuutusedustajien sääntelyn lisäksi direktiivin soveltamisala on haluttu ulottaa koskemaan vakuutusten tarjoamista kolmansille (direktiivin johdanto-osan 5 ja 11 kappale). Siten direktiiviä sovelletaan mahdollisimman laajasti erilaisia tarjoamiskanavia käyttäviin vakuutuksentarjoajiin, mukaan lukien vakuutuksenantajiin, asiakkaansuojan ja toimijoiden tasapuolisen kohtelun vuoksi. Eri jäsenvaltioiden sääntelyn yhdenmukaistamiseksi, asianmukaisten ja laadukkaiden asiantuntijapalveluiden edistämiseksi sekä hyvien käytäntöjen vakiinnuttamiseksi direktiivin sääntely koskee pääsääntöisesti myös vakuutusten tarjoamista yrityksille. Tavoitteena on, että asiakkaalle annetaan riittävät tiedot sekä vakuutussopimuksen sisällöstä että vakuutuksentarjoajan ammattiasemasta, palveluista, palk- kioista ja eturistiriidoista.

Säännösten nykyistä pidemmälle menevällä yhdenmukaistamisella ja suojan vähimmäista- son nostamisella pyritään lisäämään myös vakuutusten ja vakuutuspalveluiden EU- jäsenvaltioiden rajojen yli tapahtuvaa kaupankäyntiä (direktiivin johdanto-osan 19 ja 20 kap- pale). Vakuutusedustusedirektiivissä säänneltiin vakuutusedustajien tiedonantovelvollisuuksien peruseriaaasteista vähimmäistasolla. Jäsenvaltiot ovat panneet vakuutusedustusedirektiivin täytäntöön eri tavoin, mistä johtuen asiakkaansuojan taso vaihtelee jäsenvaltioiden välillä. Eroja on tiedonantovelvollisuuksien lisäksi erityisesti vakuutusten eri jakelukanavien liiketoi- minnan menettelytavoissa sekä vakuutusyhtiöiden myyntihenkilökunnan ja vakuutusedustaji- en ammatillisia vaatimuksia koskevissa säännöksissä. EU-jäsenvaltioiden sääntelyerot ovat omiaan hidastamaan vakuutusten tarjoamista yli rajojen. Direktiivillä pyritään edistämään sisämarkkinoiden kehittymistä ja palveluiden laatua yhdenmukaistamalla myös säännökset, jotka koskevat vakuutusten ja jälleenvakuutusten tarjoamisen aloittamista ja harjoittamista, rekisteröintivaatimuksia, vakuutusedustajien ja vakuutusyhtiöiden henkilöstön ammattitaito- vaatimuksia sekä vakuutusten tarjoamista jäsenvaltiossa sijoittautumisvapauden tai palvelujen vapaan tarjonnan nojalla. Asiakkaat ja erityisesti kuluttaja-asemassa olevat asiakkaat hyöty- vät, kun vakuutuksia tarjotaan eri jakelukanavien kautta ja eri tavoin yhteistyössä vakuutusyri- tysten kanssa toimivien vakuutusedustajien kautta. Tämä edellyttää, että kaikissa tapauksissa

noudatetaan yhdenmukaisia kuluttajansuojasääntöjä. Uudelleenlaaditun direktiivin avulla tavoitellaan tasapuolisia kilpailuedellytyksiä, kuluttajansuojan parantamista sekä EU:n vakuutusmarkkinoiden yhdentymistä.

Eräiltä osin direktiivin tavoitteiden toteutuminen jäsenvaltioissa pyritään varmistamaan komissiolle siirretyllä säädösvallalla. Komissio antaa delegoituja säädöksiä kaikkiin vakuutuksiin sovellettavista tuotehallintavaatimuksista sekä vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden osalta soveltuvuuden ja asianmukaisuuden arvioinnista, eturistiriitojen hallinnasta ja tilanteista, jolloin palkkioiden maksaminen ja vastaanottaminen on sallittua. Lisäksi Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen tehtäväksi on annettu vahinkovakuutuksen tuoteasiakirjaa koskevan tekniseen täytäntöönpanostandardin valmistelu (direktiivin johdanto-osan 67–69 kappale).

Direktiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 23 päivänä helmikuuta 2018. Ennen uuden lain voimaantuloa rekisteröidyille vakuutusedustajille on kuitenkin säädetty siirtymäsäännös, jonka mukaan näiden tulee noudattaa kansallisen lainsäädännön asianmukaisia tietoja ja pätevyyttä koskevia säännöksiä viimeistään 23 päivänä helmikuuta 2019. Direktiivi on tarkoitus panna täytäntöön tämän hallituksen esityksen mukaisilla säädöksillä.

2.2 DIREKTIIVIN SÄÄNNÖSTEN SISÄLTÖ

2.2.1 Direktiivin soveltamisala ja määritelmät

Direktiivin soveltamisala on toimintaperusteinen, eli direktiivi tulee sovellettavaksi, jos liiketoiminta täyttää vakuutuksen tai jälleenvakuutuksen tarjoamisen määritelmien (2 artiklan 1 kohdan 1 ja 2 alakohta) vaatimukset. Vakuutusten tarjoamisesta annettua direktiiviä sovelletaan eräitä sivutoimivia vakuutusedustajia lukuun ottamatta kaikkiin vakuutustuotteita myyviin ja tarjoaviin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin. Soveltamisalaan kuuluvat Suomessa muun muassa vakuutustuotteita suoraan myyvät vakuutus- ja jälleenvakuutusyritysten myyjät ja muu vakuutusten tarjoamisessa mukana oleva henkilökunta sekä vakuutuksia välittävät pää- ja sivutoimiset asiamiehet ja vakuutusmeklarit. Samantasoisien asiakkaansuojan kannalta on pidetty tärkeänä, että direktiivin soveltamisalaan kuuluvat myös sivutoimisesti vakuutuksia myyvät henkilöt tai yritykset, kuten vakuutustuotteita tarjoavat pankit, matkatoimistot ja autovuokraamot. (1 artiklan 2–4 kohta) Lisäksi yhdistettyjä tarjouksia ja kytkeykauppaa koskevat säännökset koskevat kaikkia vakuutuksentarjoajia (24 artiklan 1–3 kohta).

Vakuutusedustajien lisäksi ensivakuutus- ja jälleenvakuutusyritysten harjoittama vakuutusten myynti sekä sopimusten tekemiseen liittyvä neuvonta ja muu valmisteleva ja vertaileva toiminta kuuluvat vakuutuksen ja jälleenvakuutuksen tarjoamisen määritelmiin ja siten direktiivin soveltamisalaan. Lisäksi säännöksiä sovelletaan niihin vakuutuksentarjoajiin, jotka avustavat asiakkaita vakuutussopimusten hoitamisessa ja vakuutussopimusten mukaisten velvollisuuksien täyttämässä tai esimerkiksi korvaushakemuksen tekemisessä. Soveltamisalan piiriin kuuluu myös hintasivustoilla ja muilla vertailusivustoilla annettu tieto vakuutussopimuksista, jos asiakas voi verkkosivuston kautta suoraan tai välillisesti tehdä vakuutussopimuksen.

Direktiiviä ei sovelleta henkilöihin, jotka muuta ammatillista toimintaa harjoittaessaan antavat satunnaisesti neuvontaa vakuutuksista tai yleisluonteisia tietoja vakuutustuotteista. Direktiiviä ei myöskään sovelleta pelkästään yleisluonteiseen tietojen antamiseen vakuutustuotteista silloin, kun tarkoituksena ei ole auttaa asiakasta tekemään vakuutussopimusta. Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät myös vakuutusyritysten harjoittama tai niiden puolesta harjoitettu vahinkojen hallinnointi sekä vahinkojen selvittely ja asiantuntija-arvion tekeminen vahingosta (direktiivin johdanto-osan 13–15 kappale; direktiivin 2 artiklan 2 kohta).

Vaikka direktiiviä sovelletaan yleisesti vakuutusyrityksiin, jälleenvakuutusyrityksiin, vakuutusedustajiin, jälleenvakuutusedustajiin ja sivutoimisiin vakuutusedustajiin (2 artiklan 1 kohdan 3–7 alakohta), kullakin sisällöllisellä säännöksellä on oma säännöskohtainen soveltamisalansa. Sääntelyn kohteena olevat toimijat vaihtelevat säännöksestä toiseen sen mukaan,

mikä toimija kuhunkin säännökseen on kirjattu sääntelyn kohteeksi. Tämä vaikeuttaa olennaisesti direktiivin soveltamisalan hahmottamista. Vaikka direktiivistä asia ei nimenomaisesti ilmene, direktiiviä tarkoin lukemalla voidaan päätellä, että direktiivi sisältää myös joitakin laajahkoja soveltamisalaa koskevia poikkeuksia, joista keskeisin liittyy jälleenvakuutuksien tarjoamiseen. Lisäksi nimenomaisesti on säädetty yhtäältä poikkeus, joka koskee suuria riskejä koskevien vakuutusten tarjoamista, ja toisaalta sijoitusvakuutusten osalta kaikkia direktiivissä tarkoitettuja tietoja ei tarvitse antaa ammattimaiselle asiakkaalle (22 artikla).

Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät eräät vakuutusten tarjoamista sivutoimisesti harjoittavat henkilöt silloin, kun vakuutusmaksu ei ylitä tiettyä määrää ja myös katetut riskit on rajattu (1 artiklan 3 kohta). Näidenkin vakuutusedustajien on aina ilmoitettava asiakkaalle nimensä, yhteystietonsa ja tiedot valitusmenettelyistä sekä otettava asiakkaan vaatimukset ja tarpeet huomioon vakuutusten tarjonnassa (1 artiklan 4 kohta). Nämä vaatimukset ovat uusia suhteessa vakuutusedustadirektiiviin.

Lisäksi direktiivissä on erityisvaatimuksia vakuutusmuotoisille sijoitustuotteille ja niiden tarjoamiselle. Vakuutusmuotoinen sijoitustuote on määritelty direktiivissä (2 artiklan 1 kohdan 17 alakohta). Vakuutusmuotoisilla sijoitustuotteilla tarkoitetaan henkivakuutusta, johon sisältyy päätearvo (maturiteettiarvo) tai takaisinostoarvo ja jossa markkinoiden vaihtelu vaikuttaa suoraan tai välillisesti päätearvoon tai takaisinostoarvoon tai sen osaan, lukuun ottamatta tiettyjä direktiivissä tarkemmin määriteltyjä poikkeuksia. Määritelmä on sama kuin vähittäismarkkinoille tarkoitettuja paketoituja ja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita (PRIIP-tuotteita) koskevista avaintietoasiakirjoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1286/2014 (jäljempänä *PRIIP-asetus*) 2 artiklassa.

Direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa määritellään vakuutusten ja jälleenvakuutusten tarjoamisen (1 ja 2 alakohta), joissa uusina vakuutusten tarjoamisen muotoina on otettu huomioon myös verkkosivustojen tai muun teknisen välineen avulla tapahtuva vertailu ja myynti. Lisäksi mainitussa kohdassa määritellään vakuutus- ja jälleenvakuutusedustaja (3 ja 5 alakohta), sivutoiminen vakuutusedustaja (4 alakohta), vakuutus- ja jälleenvakuutusyritys (6 ja 7 alakohta), vakuutusten tarjoaja (8 alakohta), korvaus (9 alakohta), kotijäsenvaltio ja vastaanottava jäsenvaltio (10 ja 11 alakohta), sivuliike (12 alakohta), läheiset sidokset (13 alakohta), ensisijainen liiketoimipaikka (14 alakohta), neuvonta (15 alakohta), suuret riskit (16 alakohta), vakuutusmuotoinen sijoitustuote (17 alakohta) ja pysyvä väline (18 alakohta). Näistä kokonaan uusia ovat sivutoimisen vakuutusedustajan, korvauksen, sivuliikkeen ja läheisten sidosten määritelmät. Artiklassa myös määritellään, mitä seikkoja ei direktiivissä tarkoitettu merkityksessä pidetä vakuutusten tai jälleenvakuutusten tarjoamisena (2 kohta).

2.2.2 Rekisteröinnin edellytykset

Direktiivissä vakuutusedustajien rekisteröinnin edellytykset on säilytetty pääosin ennallaan vakuutusedustadirektiiviin nähden. Nykyistä selkeämmin direktiivissä säädetään siitä, että sivutoimisten vakuutusedustajien on rekisteröidyttävä. (3 artiklan 1 kohta) Direktiivissä ei ole säännöksiä vakuutusyhtiöiden toimiluvan ja toiminnan järjestämisen edellytyksistä. Niistä säädetään vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/138/EY (jäljempänä *Solvenssi II -direktiivi*). Vakuutusten tarjoamisesta annetussa direktiivissä jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus säätää, että vakuutus- tai jälleenvakuutusyritys vastaa siitä, että asiamies tai sivutoiminen asiamies täyttää rekisteröinnin edellytykset (3 artiklan 1 kohdan viides alakohta). Jäsenvaltiot voivat myös säätää, että vakuutus- tai jälleenvakuutusyritys rekisteröi tällaisen asiamiehen (3 artiklan 1 kohdan kuudes alakohta). Jäsenvaltioiden ei kuitenkaan tarvitse soveltaa rekisteröintivaatimusta vakuutusmeklareilla tai asiamiehillä työskenteleviin henkilöihin (3 artiklan 1 kohdan seitsemäs alakohta).

Direktiivin mukaan vakuutusedustajan on rekisteröidyttävä toimivaltaisen viranomaisen rekisteriin siinä Euroopan unionin jäsenvaltiossa, jossa luonnollisena henkilönä toimiva edustaja

asuu tai jossa oikeushenkilömuotoisen edustajan kotipaikka sijaitsee (2 artiklan 1 kohdan 10 alakohta, 3 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta). Jos vakuutusedustaja työskentelee päivittäin muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa hän asuu, rekisteröinti on tehtävä työskentelyjäsenvaltiossa (direktiivin johdanto-osan 18 kappale). Jos edustaja on rekisteröity yhdessä jäsenvaltioissa, uudelleenrekisteröintiä ei vaadita toisessa jäsenvaltiossa. Rekisteröinti mahdollistaa vakuutusten tarjoamisen muissa jäsenvaltioissa sijoittautumisvapauden ja palvelujen vapaan tarjonnan perusteella edellyttäen, että jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä on noudatettu asianmukaista ilmoitusmenettelyä.

Viranomaisten välisellä yhteistyöllä pyritään suojaamaan asiakkaiden etua ja vakuutusmarkkinoiden luotettavaa toimintaa. Jäsenvaltioiden on perustettava sähköinen rekisteröintijärjestelmä, jossa vakuutusedustajien on mahdollista täyttää tarvittava rekisteröintilomake ja josta on pääsy Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen keskitettyyn vakuutusedustajarekisteriin. Direktiivi sallii jäsenvaltioille useiden sähköisten rekistereiden perustamisen tai ylläpitämisen: tällöin on lisäksi perustettava keskitetty tietopiste, josta voi tarkastaa vakuutusedustajan tiedot sekä josta on oltava muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tunnistetiedot ja pääsy Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen keskitettyyn vakuutusedustajarekisteriin. (3 artiklan 2 kohdan toinen alakohta)

2.2.3 Palvelujen tarjonnan vapaus ja sijoittautumisvapaus sekä kansalliset yleisen edun kannalta tarpeelliset säännökset

Vakuutusten tarjoamisesta annetussa direktiivissä on tarkennettu rajat ylittävään palvelujen tarjoamisen vapautta ja sijoittautumisvapautta koskevia ilmoitettavia vähimmäistietoja. Vastaanottavien valtioiden ja yhteystietojen lisäksi direktiivin mukaan on ilmoitettava edustajan ryhmä ja mahdollisen edustetun vakuutus- tai jälleenvakuutusyrityksen nimi sekä tapauksen mukaan asianomaiset vakuutusluokat. Sivuliikkeen ilmoituksessa on lisäksi oltava vastaanottavassa jäsenvaltiossa oleva osoite, josta asiakirjoja on mahdollista saada, sekä sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan toiminnasta vastuussa olevan henkilön nimi. (4 artiklan 1 kohta sekä 6 artiklan 1 kohta) Direktiivissä on myös merkittävästi täsmennetty kotijäsenvaltion ja vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten toimivallan jakoa, toimivaltuuksia sekä yhteydenpitoa koskevia säännöksiä (4 artiklan 2 ja 3 kohta sekä 6 artiklan 2 ja 3 kohta). Direktiivissä on kiinnitetty huomiota erityisesti kuluttajia suojaaviin valvontatoimenpiteisiin. Uudet viranomaisten toimivallan jakoa ja toimivaltuuksia koskevat säännökset vastaavat pääosin muissa rahoitus- ja vakuutusalan direktiiveissä säädettyä.

Myös säännöksiä kansallisista valvontatoimenpiteistä, jotka seuraavat yleisen edun vastaisesta menettelystä, on täsmennetty. Vakuutusedustusedirektiivin mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön tiukempia säännöksiä vakuutusedustajan antamia tietoja koskevista vaatimuksista. Vakuutusten tarjoamisesta annetussa direktiivissä jäsenvaltioiden toimivallassa olevien, yleisen edun kannalta tarpeellisten, direktiiviä tiukempien säännösten soveltamisalaa on nimenomaisesti laajennettu koskemaan direktiiviä kokonaisuudessaan. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on lisäksi itse julkistettava tällaiset kansalliset direktiivin vaatimuksia tiukemmat säännökset. (11 artiklan 1 kohta)

Lisäksi direktiivissä ei estetä vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista suorittamasta tarpeellisia valvontatoimenpiteitä eikä eräissä poikkeuksellisissa tapauksissa puuttumasta toisen jäsenvaltion toimijan rekisteröintivelvollisen vakuutuksentarjoajan toimintaan tai kieltämästä toimintaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa (9 artiklan 1 kohta). Uutta direktiivissä on, että siinä säädetään toimivaltaisen viranomaisen toimivallasta rajoittaa toimintaa, jota harjoitetaan sen alueella toisesta jäsenvaltiosta käsin siksi, että näin pyritään välttämään tämän jäsenvaltion sääntelyä. Tällöin menettelyyn puuttumiseksi poikkeustilanteissa edellytetään, että kyseinen toiminta suuntautuu kokonaan tai pääasiallisesti vastaanottavan jäsenvaltion alueelle. Lisäksi edellytetään, että ainoana tarkoituksena on kiertää vastaanottavan jäsenvaltion säännöksiä, joita sovellettaisiin, jos kyseisen vakuutusten tarjoajan asuinpaikka tai sääntö-

määräinen kotipaikka olisi kyseisessä vastaanottavassa jäsenvaltiossa, ja että sen toiminta lisäksi vaarantaa vakavasti vastaanottavan jäsenvaltion vakuutus- ja jälleenvakuutusmarkkinoiden moitteettoman toiminnan kuluttajansuojan osalta. (9 artiklan 2 kohta)

2.2.4 Ammattipätevyys ja hyvämaineisuus

Direktiivin säännöksiä ammatillisista vaatimuksista sovelletaan vakuutuksentarjoajiin ja lisäksi vakuutusyritysten ja vakuutusedustajien vakuutusten tarjoamista harjoittavaan henkilöstöön sekä sivutoimisesta vakuutusten tarjoamisesta vastaaviin henkilöihin (10 artiklan 1 kohta ja 2 kohdan viides alakohta). Lähtökohtaisesti kaikilla vakuutus sopimusten tarjoamiseen, mukaan lukien myynnin valmisteluun, myyntiin ja myynnin jälkeisiin toimiin osallistuvilla henkilöillä on oltava työtehtävien luonteeseen sekä tuotteiden ja toimintojen monimuotoisuuteen sopiva hyvä ammattitaito ja pätevyys (10 artiklan 2 kohdan neljäs alakohta).

Myös vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita tarjoavien vakuutusedustajien ja -yritysten henkilöstön tiedoille ja pätevyydelle asetetut ammattitaitovaatimukset on suhteutettava tuotteiden monimutkaisuuteen ja tuotteeseen liittyviin riskeihin. Asiakkaan on voitava luottaa saamiinsa tietoihin ja tuotteesta annetun arvion laatuun.

Henkilöstön tietojen ja pätevyyden ylläpito on varmistettava riittävällä jatkuvalla koulutuksella ja muulla kehittämisellä (10 artiklan 2 kohdan ensimmäinen ja toinen alakohta), kuten tarjoamalla mahdollisuuksia esimerkiksi erilaisten ammatillisten kurssien suorittamiseen ja mentorointiin. Koulutuksen muotoa ja sisältöä koskeviin säännöksiin on jätetty kansallista harkintavaltaa. Jäsenvaltioiden on laadittava menetelmä vakuutusedustajien ja vakuutusyritysten työntekijöiden ammatillisen tiedon ja osaamisen arviointia ja valvontaa varten. Jäsenvaltiot voivat halutessaan vaatia todistusta tai muuta tapaa, jolla ammattipätevyys voidaan osoittaa. (10 artiklan 2 kohdan toinen ja kolmas alakohta) Vakuutuksenantajalla on oltava sisäiset menettelytavat ja arviointijärjestelmät, joiden avulla varmistetaan ja valvotaan ammattipätevyysvaatimusten asianmukainen toteutuminen. Menettelytapoja ja arviointijärjestelmiä on päivitettävä säännöllisesti. Vakuutusyritysten on myös osoitettava toiminto, jonka avulla varmistetaan hyväksytyjen toimintatapojen ja menettelyjen asianmukainen toteuttaminen. (10 artiklan 8 kohdan ensimmäinen ja toinen alakohta)

Kaikilta vakuutusten tarjoamiseen osallistuvilta henkilöiltä sekä vakuutusedustajien ja vakuutusyritysten vakuutusten tarjoamisesta vastaavilta johdossa toimivilta vaaditaan hyvämaineisuutta (10 artiklan 3 kohdan ensimmäinen, kolmas ja neljäs alakohta). Tällä tarkoitetaan sitä, että rikosrekisterissä ei ole merkintää vakavista omaisuus- tai muista talousrikoksista. Henkilö ei myöskään saa olla konkurssissa. (10 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta). Direktiivin mukaan jäsenvaltio voi tarvittaessa sallia, että vakuutuksentarjoaja voi tarkastaa työntekijöidensä tai edustajiensa hyvän maineen (10 artiklan 3 kohdan toinen alakohta).

2.2.5 Valitukset ja riitojenratkaisu

Direktiivissä edellytetään, että jäsenvaltiolla on menettelyt asiakkaiden ja muiden asianosaisten sekä kuluttajajärjestöjen tekemiä valitusmahdollisuuksia varten (14 artikla). Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttäen soveltuvin osin jo olemassa olevia elimiä luodaan asiaa koskevien unionin säädösten ja kansallisen lain mukaisesti riittäviä, tehokkaita, puolueettomia ja riippumattomia tuomioistuineläytöksen ulkopuolisia valitus- ja oikaisumenettelyjä asiakkaiden ja vakuutusten tarjoajien välisten riitojen ratkaisemiseksi asioissa, jotka koskevat tästä direktiivistä johtuvia oikeuksia ja velvoitteita. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällaisia menettelyjä sovelletaan vakuutusten tarjoajiin, joita vastaan menettelyt on käynnistetty, ja että asianomaisen elimen toimivalta tosiasiallisesti ulottuu kyseisiin tarjoajiin. Jäsenvaltioiden on varmistettava, elimet tekevät yhteistyötä direktiivistä johtuvia oikeuksia ja velvoitteita koskevien rajat ylittävien riitojen ratkaisemiseksi. (15 artikla).

2.2.6 Vakuutusmeklarin riippumattomuus ja ammattimaisuus

Jäsenvaltion on direktiivin mukaan varmistettava, että vakuutusentarjoaja toimii vakuutuksia tarjotessaan aina rehellisesti, tasapuolisesti, ammattimaisesti ja asiakkaiden edun mukaisesti (17 artiklan 1 kohta). Direktiivissä on annettu eturistiriitojen ehkäisyä ja sääntelyä koskevia yksityiskohtaisia menettelytapasäännöksiä. Tähän liittyy läheisesti se, että vakuutusentarjoajan tai muiden palveluntarjoajien käyttämät palkitsemistavat eivät saa vaarantaa vakuutusentarjoajan velvollisuutta toimia asiakkaan edun mukaisesti. Palkitsemistavat eivät saa kannustaa vakuutusentarjoajaa tai sen työntekijöitä suosittelemaan tiettyä vakuutus tuotetta asiakkaalle silloin, kun vakuutusentarjoaja voisi tarjota muuta vakuutus tuotetta, joka vastaa paremmin asiakkaan tarpeita (17 artiklan 3 kohta).

2.2.7 Asiakkaan vakuutustarpeen selvittäminen

Vakuutusentarjoajan on aina ennen vakuutussopimuksen tekemistä määriteltävä asiakkaan vaatimukset ja tarpeet (20 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta). Ehdotetun sopimuksen on oltava asiakkaan vakuutusta koskevien vaatimusten ja tarpeiden mukainen (20 artiklan 1 kohdan toinen alakohta). Jos asiakkaalle annetaan neuvontaa eli henkilökohtainen suositus, tällöin vakuutusentarjoajan on aina selvitettävä, miksi tietty vakuutus täyttäisi parhaiten asiakkaan vaatimukset ja tarpeet (20 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta). Asiakkaalle on selkeästi kerrottava, jos vakuutusedustaja antaa neuvontaa tasapuolisen henkilökohtaisen analyysin perusteella. Tässä tapauksessa neuvonnan on perustuttava analyysiin, joka kattaa riittävän suuren määrän markkinoilla tarjolla olevista vakuutussopimuksista (20 artiklan 3 kohta).

Jäsenvaltiot voivat kieltää vakuutusedustajaa hyväksymästä tai ottamasta vastaan palkkioita, provisioita tai muita rahallisia tai ei-rahallisia etuja, jotka kolmas osapuoli tai kolmannen osapuolen puolesta toimiva henkilö maksaa tai tarjoaa vakuutusten tarjoajalle vakuutus tuotteiden tarjoamisen yhteydessä, taikka rajoittaa niiden hyväksymistä tai vastaanottamista (22 artiklan 3 kohta).

2.2.8 Tiedonantovelvollisuudet

Aikaisempaan tapaan säädetään, että kaikkien direktiivin alaan liittyvien tietojen, jotka vakuutusentarjoaja antaa asiakkaille, on oltava asiallisia ja selkeitä eivätkä ne saa olla harhaanjohtavia. Sanottu koskee myös markkinointiviestintää, jonka tulee olla tunnistettavissa markkinoinniksi. (17 artiklan 2 kohdan toinen alakohta) Asiakkaalle on annettava merkitykselliset tiedot vakuutuksesta ymmärrettävässä muodossa (20 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta).

Direktiivin mukaan tietoja on annettava kattavasti muun muassa vakuutusyriyksestä, vakuutusedustajasta ja tämän asemasta, rekistereistä, palkkioista, vakuutuksista ja niiden ehdoista sekä riidanratkaisumenettelyistä (18 artikla). Yksityiskohtien osalta useita vakuutusten tarjoamiseen soveltuvia tiedonantovelvollisuuksia on täsmennetty, erityisesti asiakkaan maksamien kulujen ja palkkioiden luonteen ja määrän osalta (19 artiklan 1 kohdan d ja e alakohta sekä 2–5 kohta).

Vakuutusedustajan ja vakuutusyriyksen on direktiivin mukaan kerrottava asiakkaalle hyvissä ajoin ennen vakuutussopimuksen tekemistä tunnistetietonsa, tieto siitä, antaako se neuvontaa tarjoamistaan vakuutus tuotteista, sekä riidanratkaisumenettelyistä. Direktiivissä veloitetaan vakuutusedustajaa antamaan asiakkaalle tarkempia tietoja rekisteristä, johon vakuutusedustaja on merkitty, sekä siitä, kenen lukuun vakuutusedustaja toimii. (18 artikla) Lisäksi vakuutusedustajan on kerrottava asiakkaalle omistusosuuksista, mahdollisista edustamistaan vakuutusyriyksistä sekä palkkion määräytymisperusteista (19 artiklan 1 kohta). Tarkoituksena on tapauksen mukaan osoittaa vakuutusyriyksen ja vakuutusedustajan välinen suhde ja esittää, minkä tyyppisen korvauksen vakuutusedustaja saa.

Pääsääntöisesti kaikki tiedot on annettava veloituksetta paperilla tai muulla pysyvällä välineellä (23 artiklan 1 kohta). Tiedot saadaan antaa asiakkaalle verkkosivuston välityksellä, jos ne on osoitettu henkilökohtaisesti asiakkaalle, verkkosivuston käyttäminen on tarkoituksenmukaista, asiakas on suostunut menettelyyn ja asiakkaalle on ilmoitettu sivusto, josta tiedot ovat saatavilla asiakkaan kohtuudella tarvitseman ajan (23 artiklan 2 kohdan b alakohta ja 5 kohta).

Tarjottaessa vahinkovakuutusta vakuutuksentarjoajan on annettava asiakkaalle merkitykselliset tiedot vakiomuotoisella asiakirjalla, jonka laatimisesta vastaa vahinkovakuutuksen tuottaja eli käytännössä vakuutusyhtiö, mutta tuottaja voi olla myös muu toimija kuten vakuutus-edustaja. Komissio antaa lisäksi tarkempia säännöksiä vakiomuotoisen asiakirjan muodosta ja sisällöstä sekä tietojen antamista koskevien vaatimusten ilmoittamistavasta. (20 artiklan 4–9 kohta) Lisäksi Solvenssi II -direktiivin 183 artiklassa säädetään vahinkovakuutuksesta annettavista yleisistä tiedoista ja 184 artiklassa lisätiedoista, jossa vahinkovakuutuksia tarjotaan sijoittautumisvapauden tai palvelujen tarjonnan vapauden perusteella. Henkivakuutuksen osalta Solvenssi II -direktiivin 185 ja 186 artikloissa säädetään niistä tiedoista, jotka vakuutusyhtiön on ilmoitettava vakuutuksenottajalle ennen henkivakuutussopimuksen tekemistä sekä peruuttamista koskevasta määräajasta. Oikeusministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä mainitun Solvenssi II -direktiivin 183–185 artiklan täytäntöön panemiseksi.

Direktiivissä sallitaan, että jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön tiukempia säännöksiä tietojen antamista koskevista vaatimuksista edellyttäen, että säännökset ovat unionin oikeuden mukaisia. Jäsenvaltioiden on toimitettava Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle ja komissiolle tällaiset kansalliset säännöksensä sekä velvoitettava toimivaltaiset viranomaiset julkistamaan asianmukaisesti tiedot siitä, onko kyseinen jäsenvaltio päättänyt soveltaa tässä kohdassa tarkoitettuja tiukempia säännöksiä ja kuinka se on päättänyt niitä soveltaa. (22 artiklan 2 kohdan ensimmäinen ja toinen alakohta)

2.2.9 Ristiinmyynti

Direktiivissä on uudet säännökset nk. ristiinmyynnistä. Direktiivin mukaan ristiinmyynti voi tarjota etuja asiakkaille, mutta kyse voi myös olla käytänteistä, joissa asiakkaiden etuja ei oteta riittävästi huomioon (direktiivin johdanto-osan 53 kappale).

Jos vakuutustuote tarjotaan yhdessä sellaisen oheistuotteen tai -palvelun kanssa, joka ei ole vakuutus, osana pakettia tai samaa sopimusta, vakuutuksentarjoajan on ilmoitettava asiakkaalle, voidaanko vakuutus ja oheistuotteet tai -palvelut ostaa erikseen. Asiakkaalle on annettava riittävä kuvaus paketin eri osista ja selvitettävä vakuutuksen ja kunkin tuotteen tai palvelun kulut ja veloitukset (24 artiklan 1 kohta). Direktiivissä ei estetä sellaisten yhdistelmätarjousten myyntiä, jossa vakuutuspaketti koostuu monista erityyppisiä riskejä kattavista vakuutuksista (24 artiklan 5 kohta). Jos asiakkaalle tarjottavasta sopimuksesta tai paketista aiheutuva riski tai vakuutuksen kattavuus poikkeaa erikseen tarjottaviin osiin liittyvistä riskeistä ja kattavuudesta, vakuutuksentarjoajan on annettava riittävä kuvaus sopimuksen tai paketin eri osista ja siitä, miten niiden keskinäinen vaikutus muuttaa riskejä tai vakuutuksen kattavuutta (24 artiklan 2 kohta).

Jos vakuutus tarjotaan sellaisen tavaran tai palvelun ohessa, joka ei ole vakuutus, osana pakettia tai samaa sopimusta, vakuutuksen tarjoajan on tarjottava asiakkaalle mahdollisuutta ostaa tämä päätuotteena oleva tavara tai palvelu erikseen. Tätä säännöstä ei sovelleta, jos vakuutustuote tarjotaan sijoituspalveludirektiivissä (2014/65/EU) määritellyn sijoituspalvelun tai -toiminnan, asuntoluottodirektiivin (2014/17/EU) soveltamisalaan kuuluvan luottosopimuksen tai maksutilidirektiivissä (2014/92/EU) määritellyn maksutilin yhteydessä. (24 artiklan 3 kohta) Direktiivissä ei ole säädetty täsmällisiä rajoja tai edellytyksiä pää- tai sivutuotteen tai palvelun määrittämiseksi.

Jäsenvaltiot voivat ylläpitää tai hyväksyä tiukempia lisätoimenpiteitä tai puuttua tapauskohtaisesti asiaan estääkseen vakuutuksen myynnin sellaisen oheispalvelun tai -tuotteen kanssa,

joka ei ole vakuutus, osana pakettia tai samaa sopimusta, kun ne voivat osoittaa, että tällaiset käytännöt ovat haitallisia kuluttajien kannalta (24 artiklan 7 kohta).

2.2.10 Vakuutusten hyväksymismenettely

Direktiivissä on säännöksiä vakuutusten tuotehallinnasta ja hyväksymismenettelystä. Tuotehallintavaatimukset ovat uutta sääntelyä verrattuna vakuutusedustusedirektiiviin. Sääntelyn tarkoituksena on saada vakuutuspalvelujen markkinoille yhtenäinen käytäntö sen varmistamiseksi, että vakuutukset täyttävät yksilöityjen kohdemarkkinoiden tarpeet. Direktiivin mukaiset tuotehallintavaatimukset eivät kuitenkaan saa rajoittaa uusien vakuutusten kehittämistä eivätkä nykyisten menettelytapojen moninaisuutta (direktiivin johdanto-osan 55 kappale).

Vakuutuksenantajilla on oltava menettelyt vakuutusten ja niiden merkittävien muutosten hyväksymistä varten ennen vakuutustuotteen markkinointia tai tarjoamista asiakkaille. Näitä menettelyjä on käytettävä, ylläpidettävä ja arvioitava säännöllisesti. (25 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta) Vakuutusten hyväksymismenettelyssä on määritettävä kullekin vakuutukselle yksilöidyt kohdemarkkinat, varmistettava kaikkien merkityksellisten riskien arvioiminen sekä tarjoamissuunnitelman ja yksilöityjen kohdemarkkinoiden vastaavuus, sekä toteutettava kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että vakuutusta tarjotaan yksilöiduille kohdemarkkinoille (25 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta).

Hyväksymismenettelyä sovelletaan lähtökohtaisesti vakuutusyrittäjään. Jos vakuutusedustaja tuottaa vakuutuksia asiakkaille myytäväksi, sille säädetään vastaavat vaatimukset (25 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta).

Vakuutuksentarjoajan, joka ei itse tuota vakuutusta, on joka tapauksessa vakuutuksia tarjotessaan tunnettava tuotteiden hyväksymismenettelyt ja yksilöidyt kohdemarkkinat (25 artiklan 1 kohdan kuudes alakohta).

2.2.11 Vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tiedonantovelvollisuutta koskevat lisävaatimukset

Direktiivi on osa laajempaa EU:n lainsäädäntökokonaisuutta, jonka tarkoituksena on parantaa asiakaansuojaa vakuutusmarkkinoilla erityisesti vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden osalta. Sijoitustuotteiden keskeisenä tarkoituksena on säästäminen, kun taas riskivakuutuksen tarkoituksena on turvata vakuutetun tai korvauksensaajan asema sellaisen vahingon sattuessa, jonka toteutumista tai toteutumisajankohtaa ei varmuudella voida ennakoita. Vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita koskevat erityissäännökset ovat pitkälti samansuuntaisia rahoitusvälineiden markkinoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU (jäljempänä *MiFID II -direktiivi*) vastaavien säännösten kanssa. MiFID II -direktiivin säännöksistä on poikettu vakuutusten tarjoamisesta annetussa direktiivissä, kun MiFID II -direktiivin säännökset eivät ole perusteltuja vakuutuksiin liittyvän muun sääntelyn taikka vakuutuksiin liittyvien erityispiirteiden vuoksi. Vakuutusten tarjoamisesta annetussa direktiivissä myös hallinnollisia seuraamuksia ja sanktioita koskevia säännöksiä on täsmennetty vastaamaan erityisesti MiFID II -direktiivin sekä PRIIP-asetuksen vastaavia säännöksiä. Erilaisten sijoitustuotteiden tarjoamiselle on tarvetta luoda tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n rahoitusmarkkinoilla.

Vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tarjoajille eli vakuutusyrittäjille ja vakuutusedustajille (26 artikla) on säädetty direktiivin VI luvussa muun muassa selonotto- ja tiedonantovelvollisuuksia koskevia lisävaatimuksia. Tämä johtuu siitä, että sijoitustuotteet ovat usein muita vakuutustuotteita monimutkaisempia, ja uudenlaisia tuotteita luodaan jatkuvasti markkinoille. Lisävaatimuksilla pyritään varmistamaan, että vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita myyvillä ja tarjoavilla vakuutuksentarjoajilla on asianmukaiset tiedot tarjottavista sijoitustuotteista ja pätevyys tarjota niitä. Vakuutuksentarjoajien tulee myös välittää tarpeelliset tiedot näistä tuotteista asiakkailleen. Koska sijoitustuotteen ostamiseen liittyy merkittäviä riskejä, asiakkaalla on korostunut tarve voida luottaa annettaviin tietoihin ja saamiensa arvioiden laatuun sekä siihen, että tiedot on annettu asiakkaan etu huomioon ottaen.

Asiakkaan vakuutustarve on aina selvitettävä. Asiakkaille tai mahdollisille asiakkaille voidaan tarjota vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita ilman neuvontaa eli henkilökohtaista suositusta taikka neuvontaa antaen. Neuvonta voi puolestaan perustua tasapuolisen analyysiin, mutta neuvontaa voidaan antaa myös ilman sitä. Asiakkailta pyydettävien tietojen laatu ja laajuus on jossain määrin sidoksissa siihen, annetaanko asiakkaalle neuvontaa vai eikö anneta. Jos neuvontaa ei anneta, vakuutusedustaja tai -yritys pyytää asiakasta tai mahdollista asiakasta antamaan tietoja tietämyksestään ja kokemuksestaan tiettyyn tarjottuun tai pyydettyyn tuotteeseen tai palveluun liittyvästä sijoitusala (30 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta). Jos neuvontaa annetaan, edellä tarkoitettujen tietojen lisäksi vakuutusedustaja tai -yritys pyytää asiakasta tai mahdollista asiakasta antamaan tietoja asiakkaan taloudellisesta tilanteesta, mukaan lukien hänen tappionsietokykynsä, sekä sijoitustavoitteista, mukaan lukien hänen riskinsietokykynsä (30 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta).

Asiakkaille on annettava vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista tietyt perustiedot, kuten vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tarjoamisesta sekä kaikista kuluista ja liitännäisistä veloituksista (29 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta). Tiedot kaikista kuluista ja veloituksista, mukaan lukien neuvonta- tai palvelukulut ja -veloitukset, on koottava siten, että asiakas saa käsityksen kokonaiskuluista sekä kumulatiivisesta vaikutuksesta sijoituksen tuottoon. Asiakkaan pyynnöstä kuluista ja veloituksista on annettava yksityiskohtainen erittely. Tällaiset tiedot on myös annettava asiakkaalle vähintään vuosittain sijoituksen voimassaoloaikana (29 artiklan 1 kohdan toinen alakohta). Asiakkaalle on myös annettava ohjeistusta ja varoituksia vakuutusmuotoisiin sijoitustuotteisiin tai tiettyihin ehdotettuihin sijoitusstrategioihin sisältyvistä riskeistä (29 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohta). Kuitenkin asiakkaille vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista annettavien tietojen laatu ja laajuus on jossain määrin sidoksissa siihen, annetaanko asiakkaalle neuvontaa vai eikö anneta. Jos neuvontaa ei anneta, vakuutuksentarjoaja arvioi vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen ja mahdollisten muiden palveluiden asianmukaisuuden asiakkaalle. Jos neuvontaa annetaan, vakuutuksentarjoaja arvioi lisäksi vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen ja mahdollisten muiden palveluiden soveltuvuuden asiakkaalle (30 artiklan 1 ja 2 kohta). Neuvontaa annettaessa asiakkaalle on esimerkiksi kerrottava, antaako vakuutusedustaja tai -yritys asiakkaalle säännöllisen arvioinnin suositellun vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen soveltuvuudesta (29 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohta). Jäsenvaltiot saavat säätää vakuutuksentarjoajille tiukempia vaatimuksia 29 artiklan soveltamisalaan kuuluvien seikkojen osalta (29 artiklan 3 kohta).

Eräissä direktiivissä säädetyissä tapauksissa jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus säätää, että tiettyjen vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden osalta asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi voidaan jättää asiakkaan suostumuksella kokonaan tekemättä (engl. *execution only* - vakuutusmuotoiset sijoitustuotteet, 30 artiklan 3 kohta).

2.2.12 Eturistiriitojen ehkäisy ja hallinta

Erityisesti sijoitusvakuutusta tarjottaessa saattaa syntyä tilanteita, joissa vakuutuksentarjoajalle on edullista toimia tavalla, joka kasvattaa tarjoajan saamansa palkkion tai muun vastikkeen määrää riippumatta siitä, onko asiakkaalle tehty tarjous asiakkaan edun mukainen. Tällainen tilanne voi syntyä silloin, kun vakuutuksentarjoajan saama rahallinen palkkio on sidottu suoraan vakuutusmaksun tai esimerkiksi sijoitusvakuutukseen liitetyn sijoituskohteen toimenpidepalkkion suuruuteen.

Direktiivissä eturistiriitoja on pyritty ehkäisemään läpinäkyvillä tiedonantösäännöksillä, jotka koskevat vakuutuksenantajan, vakuutusedustajan ja työntekijän tarjottuun sopimukseen liittyvien palkkioiden ja muiden kannustimien luonteen ja tarvittaessa määrän ilmoittamista. Asiakkaille on ilmoitettava ennen sopimuksen tekemistä selkeästi, ketä vakuutusedustaja edustaa ja minkälaisen korvauksen se saa vakuutussopimuksen tekemisen perusteella. Myös vakuutuksenantajan on annettava asiakkaalle tieto siitä, minkä luonteisen korvauksen se tai

sen työntekijä saa vakuutus tuotteiden tarjoamisen tai myynnin perusteella. (19 artiklan 1 kohdan d ja e alakohta ja 2–5 kohta sekä 29 artiklan 1 kohta)

Direktiivissä säädetään lisäksi nimenomaisesti, että jäsenvaltiot voivat kieltää kolmannelta osapuolelta saatavien palkkioiden tarjoamisen tai vastaanottamisen tai rajoittaa niiden vastaanottamista tai tarjoamista vakuutusten tarjoamisen tai sijoitusvakuutuksia koskevan vakuutusneuvonnan yhteydessä (22 artiklan 3 kohta ja 29 artiklan 3 kohta). Direktiivissä ei siten kielletä vakuutuksenantajia tai muita maksamasta asiakkaan puolesta palkkiota vakuutusmeklarille, vaan direktiivissä jätetään jäsenvaltioille tältä osin kansallista harkintavaltaa.

Direktiiviin sisältyy säännöksiä joilla pyritään edistämään vakuutusedustajien ja osaksi myös vakuutusyritysten työntekijöiden eturistiriitojen tunnistamista ja ehkäisyä. Vakuutuksen tarjoajat tai niiden ryhmään kuuluvat yritykset harjoittavat usein samanaikaisesti muita liiketoimia, mikä voi lisätä sen asiakkaiden etujen ja eri liiketoimien välisten osapuolten eturistiriitojen mahdollisuutta. Direktiivillä pyritään varmistamaan, etteivät mahdolliset eturistiriidat johda tilanteeseen, jossa palveluja tarjotaan asiakkaiden etujen vastaisesti. Erityisesti sanottu liittyy vakuutusmuotoisten sijoitus tuotteiden tarjoamiseen.

Vakuutusmuotoisten sijoitus tuotteiden tarjoamista harjoittavan osalta direktiivissä on säädetty eräitä lisävaatimuksia. Tällaista toimintaa harjoittavan vakuutusedustajan ja vakuutuksenantajan on järjestettävä sen liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen sekä tarjottaviin vakuutus tuotteisiin nähden tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset menettelytavat, joilla pyritään tunnistamaan ja ehkäisemään eturistiriitoja, jotka haitallisesti sen asiakkaiden etuihin. Menettelyitä on perusteltua arvioida säännöllisesti uudelleen ja ylläpitää niiden hyvää tasoa. (27 artikla ja 28 artiklan 1 kohta)

Jos vakuutuksen tarjoajan eturistiriitojen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi soveltamalla menettelyillä ei pystytä riittävällä tavalla varmistamaan, että asiakkaan etuihin kohdistuvat riskit vältetään, vakuutuksen tarjoajan on lisäksi selkeästi ilmoitettava asiakkaalle eturistiriitojen yleinen luonne tai lähteet hyvissä ajoin ennen vakuutus sopimuksen tekemistä (28 artiklan 2 kohta). Direktiivissä on säädetty tarkempia säännöksiä tällaisen ilmoituksen antamistavasta (28 artiklan 3 kohta).

Vakuutuksia tai vakuutusmuotoisia sijoitus tuotteita tarjottaessa vakuutuksen tarjoajalle tai millekään osapuolelle suoritettavat palkkiot eivät saa heikentää asiakkaalle annettavan palvelun laatua eivätkä vaarantaa rehellisen, tasapuolisen, ammattimaisen ja asiakkaan edun mukaisen toiminnan toteutumista (17 artiklan 3 kohta ja 29 artiklan 2 kohta).

2.2.13 Viranomaisten toimivaltuudet sekä seuraamukset ja muut toimenpiteet

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä toimivaltaiset viranomaiset, joiden tehtävänä on huolehtia tämän direktiivin täytäntöönpanosta. Jäsenvaltio voi nimetä yhden tai useamman toimivaltaisen valvontaviranomaisen. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava tästä sekä mahdollisesta näiden valvontaviranomaisten välisestä tehtävien jaosta komissiolle. (12 artiklan 1 kohta) Eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on tehtävä keskenään yhteistyötä ja vaihdettava kaikenlaisia vakuutusten ja jälleenvakuutusten tarjoajiin liittyviä tietoja. (13 artiklan 1 kohta) Tämä liittyy erityisesti vakuutusten ja jälleenvakuutusten tarjoajien hyvää mainetta sekä ammatillista tietämystä ja pätevyyttä koskeviin tietoihin (13 artiklan 2 kohta). Tavoitteena on varmistaa, että direktiiviä sovelletaan asianmukaisesti. Direktiivissä säädetään myös toimivaltaisten viranomaisten oikeudesta tehdä valvontatoimenpiteitä ja määrätä hallinnollisia seuraamuksia. (12 artiklan 3 kohta sekä 31–36 artikla)

Toimivaltaiset viranomaiset voivat direktiivin mukaan sopia vakuutusedustajien valvontatehtävien siirtämisestä. Jos vakuutus- tai jälleenvakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan ensisijainen liiketoimipaikka sijaitsee toisessa jäsenvaltiossa kuin kotijäsenvaltiossa, kyseisen toisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi sopia kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen kanssa, että se toimii kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tapaan

IV, V, VI ja VII luvun säännösten osalta. Jos tällainen sopimus tehdään, kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava asiasta vakuutus- tai jälleenvakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle sekä vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle viipymättä. (7 artiklan 1 kohta)

Direktiivissä säädetään hallinnollisista seuraamuksista ja muista varoittavista toimenpiteistä, jotka ovat samansuuntaisia kuin muualla vakuutus- ja rahoituslainsäädännössä. Hallinnolliset seuraamukset ja niitä koskevat päätökset voidaan myös tietyin ehdoin julkistaa (32 artikla). Jäsenvaltioille on jätetty mahdollisuus määrätä hallinnollisten seuraamusten ohella rikosoikeudellisia seuraamuksia samasta rikkomuksesta edellyttäen, että toimivaltaisten viranomaisten yhteistyö- ja muut tiedonvaihtomahdollisuudet säilyvät (31 artiklan 1, 2 ja 6 kohta). Toimivaltaisille viranomaisille on annettava valtuudet määrätä riittävän suuria taloudellisia seuraamuksia rikkomuksista (33 artiklan 1 kohdan e ja f alakohta sekä 4 kohta). Lisäksi jäsenvaltioiden on luotava tehokkaat järjestelyt sille, että rikkomisista voidaan ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle (35 artikla).

2.2.14 Loppusäännökset

Direktiivin lopussa ovat säännökset tietosuojasääntelyn soveltamisesta, siirretyn säädösvallan käyttämisestä, uudelleentarkastelusta ja arvioinnista, siirtymäkaudesta sekä voimaantulosta.

2.3 EUROOPAN VAKUUTUS- JA LISÄELÄKEVIRANOMAISEN TEKNISEN OHJEEN PÄÄKOHDAT

2.3.1 Yleistä

Komission tarkoituksena on täydentää direktiivin sääntelyä alemmanasteisella komission delegoidulla asetuksella. Direktiivissä komission toimivallasta antaa tarkempia säännöksiä on säädetty vakuutusten tuotehallinnan (25 artiklan 2 kohta), eturistiriitojen hallinnan (28 artiklan 4 kohta), vastikkeiden (29 artiklan 4 kohta) sekä asianmukaisuus- ja soveltuvuusarvioinnin osalta (30 artiklan).

Komission delegoitu asetus annettaneen syksyllä 2017. Se tulee perustumaan ainakin pääosin Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen tekniseen ohjeeseen, joka on annettu komissiolle helmikuussa 2017 (European Insurance and Occupational Pensions Authority: Technical Advice on possible delegated acts concerning the Insurance Distribution Directive, EIO-PA 17/048, päivätty 1.2.2017). Teknisiä ohjekohdita on noin 100 asiasta, joista noin puolet koskee tuotehallintajärjestelmiä. Teknisessä ohjeessa on pyritty varmistamaan kuluttajien sisämarkkinoiden läpinäkyvyys, yksinkertaisuus, saavutettavuus ja reiluus. Tämän johdosta yhtäältä tuotehallintaa koskevilla ohjeilla pyritään luomaan puitteet kuluttajille tarjottujen vakuutusten parempaa hallintoa, soveltuvuutta ja saatavuutta varten. Toisaalta eturistiriitojen hallintaa, vastikkeita sekä asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointia koskevilla ohjeilla pyritään luomaan puitteet vakuutus- ja vakuutusedustajien kunnollisille tarjoamiskäytännöille siten, että kuluttajille annettavissa suosituksissa otetaan huomioon kuluttajien tarpeet, vaatimukset ja asiakastyypit. Lisäksi teknisissä ohjeissa huomiota on kiinnitetty siihen, että vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita säänneltäisiin mahdollisimman pitkälti samalla tavalla kuin muita sijoitustuotteita silloin, kun eri direktiivien sanamuodoissa ei ole olennaisia eroja.

2.3.2 Tuotehallintajärjestelmät

Teknisessä ohjeessaan Euroopan vakuutus- ja lisäeläkevalvontaviranomainen toteaa, että tuotehallintajärjestelmät ja uudet niitä koskevat säännökset ovat keskeisessä asemassa asiakkaansuojan kannalta. Järjestelmien avulla varmistetaan, että vakuutukset vastaavat kohdemarkkinoiden tarpeita vakuutuksen elinkaaren aikana ja siten vähentävät väärinmyymisen mahdollisuuksia. Järjestelmät täydentävät tarjoamismenettely- ja tiedonantösäännöksiä. Teknisissä

ohjeissa tehdään jaottelu sen mukaan, onko kyse vakuutuksen tuottavan vai tuotantoprosessiin osallistumattoman vai molempiin edellä mainittuihin ryhmiin kuuluvan vakuutuksentarjoajan järjestelmistä. Molemmissa tapauksissa yrityksen johdon tehtävänä on huolehtia riittävien tuotehallintajärjestelmien luomisen, käytön ja ylläpidon järjestämisestä.

Vakuutuksen tuottavan vakuutuksentarjoajan tehtävät jakautuvat eri vaiheisiin. Alkuvaiheen tehtävänä on selvittää kohdemarkkinat, joille suunniteltu vakuutus on ja ei ole asianmukainen. Sen jälkeen tuottajan on arvioitava vakuutuksen suoriutumista markkinoilla erilaisissa tilanteissa tai skenaarioissa. Tällöin vakuutusta on tarkasteltava uudelleen vakuutuksen ominaisuuksia siitä näkökulmasta, voiko vakuutus aiheuttaa haittaa asiakkaalle erilaisissa tilanteissa, sekä tarvittaessa muutettava sen ominaisuuksia ja minimoida haitalliset ominaisuudet. Lopuksi tuottajan on selvitettävä jakelukanavat, niiden toimiminen tuottajan tuotehallintajärjestelmien mukaisesti sekä annettava vakuutuksentarjoajille tietoa vakuutuksesta ja sen hyväksymismenettelyistä.

Vakuutuksen tuottajan on luotava, käytettävä ja ylläpidettävä vakuutuksen tuotehallintajärjestelmiä. Tällöin luodaan asianmukaiset toimenpiteet ja menettelyt, joiden tarkoituksena on suunnitella, valvoa ja arvioida uudelleen vakuutusten tarjoamismenettelyitä asiakkaille sekä puuttua sellaisten vakuutusten tarjoamiseen, jotka aiheuttavat haittoja asiakkaille. Tuotehallintajärjestelmä on dokumentoitava kirjalliseen asiakirjaan, joka on henkilöstön ohella pyynnöstä myös valvontaviranomaisen saatavilla. Tuotehallintajärjestelmän on oltava riittävä vakuutusten riskeihin ja monimutkaisuuteen nähden sekä liiketoiminnan laatuun, laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden.

Vakuutuksen tuottajan tuotehallintajärjestelmän tavoitteena on vähentää tai poistaa asiakkaalle aiheutuvia haittoja, tukea eturistiriitojen tunnistamista ja ratkaisemista sekä varmistaa, että vakuutukset vastaavat asiakkaiden tarpeita ja vaatimuksia ottaen huomioon heidän taloudellinen tilanteensa, tavoitteensa sekä tietonsa ja kokemuksensa kyseisestä sijoitusalaista,

Teknisessä ohjeessa tarkennetaan yksityiskohtaisesti sitä, milloin tiettyä toimijaa on pidettävä direktiivissä tarkoitettuna vakuutuksen tuottajana. Keskeistä on päätöksentekijän rooli vakuutuksen suunnittelua ja kehittämistä koskevassa menettelyssä. Tällaisena pidetään vakuutuksen keskeisistä ominaisuuksista kuten kattavuudesta, kustannuksista, riskeistä, kohdemarkkinoista, korvauksista ja takuuoikeuksista päättämistä. Vakuutuksen sopeuttamista yksittäisen asiakkaan tarpeisiin ei yleensä pidetä vakuutuksen tuottamisena. Vaikka vakuutusedustajaa pidettäisiin vakuutuksen tuottajana, vakuutuksenantaja vastaa kuitenkin vakuutus sopimuksesta johtuvista velvollisuuksista asiakasta kohtaan ja sitä on pidettävä mahdollisen vakuutusedustajan ohella tuottajana tuotehallintajärjestelmien ylläpidon näkökulmasta.

Vakuutuksen tuottajan on riittävän yksityiskohtaisesti yksilöitävä vakuutukselle kohdemarkkinat ja asiakasryhmät, joille vakuutus on sopiva ja joille se ei ole sopiva. Yksilöityjen kohdemarkkinoiden määrittelyssä asiakkaiden tiettyjä ominaisuuksia yleistetään abstraktilla tasolla, mikä poikkeaa asiakkaan yksilöllisen vakuutusta koskevien tarpeiden ja vaatimusten huomioimisesta sekä yksilöllisen asianmukaisuus- ja soveltuvuusarvioinnin tekemisestä. Vakuutuksen tuottajan on otettava huomioon suunnitellun vakuutuksen ominaispiirteet. Vakuutuksen tuottajan on tuotava vakuutuksia sopiville kohdemarkkinoille ottaen huomioon myös tällaisten kohdemarkkinoiden tyypillisten asiakkaiden ominaisuudet, kuten vakuutustarpeet, työllisyystilanne, taloudellinen tilanne, sijoittamisen tavoitteet, sijoituskokemus ja heidän saatavillaan olevat tiedot.

Vakuutuksen suunnitteluun osallistuvalla henkilöstöllä on oltava tarvittava koulutus, tiedot, taidot ja erityisosaaminen, jotta vakuutuksen ominaisuudet vastaavat yksilöityjen kohdemarkkinoiden ominaisuuksia ja tavoitteita sekä ovat asiakkaiden etujen mukaisia vakuutuksen elinkaaren ajan. Vakuutusta, erityisesti vakuutusmuotoista sijoitustuotetta, on koeteltava riittävästi erilaisin oletuksin erilaisissa tilanteissa tai skenaarioissa ennen markkinointia tai vakuutuksen keskeisten ominaisuuksien muuttamista. Vakuutusta ei saada markkinoida, jos osoittautuu,

että vakuutus ei vastaa yksilöityjen kohdemarkkinoiden ominaisuuksia tai tavoitteita taikka ei ole asiakkaiden etujen mukainen.

Vakuutusta ja sen markkinointia on valvottava ja arvioitava säännöllisesti uudelleen. Vakuutuksen tuottajan on pyrittävä selvittämään, onko olemassa tapahtumia, jotka voisivat olennaisesti vaikuttaa vakuutuksen keskeisiin ominaisuuksiin, kattavuuteen tai takuuihin kuten riskiin tai tuotto-odotuksiin. On selvitettävä, tarjotaanko vakuutusta yksilöidylle kohderyhmälle vai myös en ulkopuolelle. Samoin on arvioitava vakuutuksen vastaavuutta edellä mainittuihin asiakkaiden ominaisuuksiin, vakuutusta koskeviin tarpeisiin ja vaatimuksiin sekä taloudellisten seikkoihin. Uudelleenarvioinnin tiheys on vakuutuksentarjoaja- ja vakuutuskohtainen, eikä se ole yleispätevästi määritettävissä.

Jos vakuutuksen elinkaaren aikana havaitaan, että vakuutukseen liittyvät olosuhteet saattavat aiheuttaa riskejä asiakkaiden vahingoksi, vakuutuksen tuottajan on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin riskien vähentämiseksi ja haittojen ehkäisemiseksi. Vakuutuksen tuottajan on myös ilmoitettava korjaavista toimenpiteistä vakuutuksentarjoajille ja asiakkaille. Toimenpiteet ovat vakuutuksentarjoaja- ja vakuutuskohtaisia, eivätkä ne ole yleispätevästi määritettävissä. Esimerkkeinä voidaan mainita tapahtumista ja niiden vakuutukseen kohdistuvista vaikutuksista kertominen asiakkaille, vakuutuksentarjoajille tai valvontaviranomaiselle, vakuutuksen muuttaminen, vakuutuksen hyväksymis- tai tarjoamismenettelyn muuttaminen, uuden vakuutuksen ehdottaminen asiakkaalle, kohdemarkkinoiden muuttaminen, vakuutuksen tarjoamisen lopettaminen,

Vakuutuksen tuottajan on huolellisuutta noudattaen valittava vakuutuksen kohdemarkkinoiden kannalta sopivat jakelukanavat. Valintaa tehtäessä on otettava huomioon vakuutuksen ominaisuudet. Vakuutuksentarjoajalla on myös oltava riittävät tiedot, taidot ja erityisasiantuntemus vakuutuksen keskeisten ominaisuuksien ja kohdemarkkinoiden ymmärtämiseksi. Vakuutuksentarjoajille on annettava kaikki asianmukaiset, ajantasaiset ja selkeät tiedot vakuutuksen keskeisistä ominaisuuksista kuten riskeistä, kustannuksista, mahdollisista haitoista ja eturistiriidoista sekä vakuutuksen hyväksymismenettelystä, kohdemarkkinoista ja tarjoamisstrategiasta. Vakuutuksen tuottajan on kohtuullisin toimenpitein valvottava sitä, että jakelukanavat toimivat vakuutuksen tuottajan tuotehallintajärjestelmän tavoitteiden mukaisesti. Valvontavollisuus ulotu tämän vaatimuksen täyttämisen ulkopuolelle. Vakuutuksen tuottajan on säännöllisesti tarkasteltava, tarjotaanko vakuutusta kohderyhmälle vai ei, ja tarvittaessa ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin vakuutuksentarjoajaa kohtaan. Viime kädessä kysymykseen voi tulla yhteistyön lopettaminen vakuutuksentarjoajan kanssa.

Vakuutuksen tuotantoprosessiin osallistumattoman vakuutuksentarjoajan tehtävänä on tehdä asianmukaiset toimenpiteet ja järjestelmät vakuutusten tarjoamiseksi ja tietojen saamiseksi vakuutuksen tuottajalta. Järjestelmä on dokumentoitava kirjalliseen asiakirjaan, joka on henkilöstön ohella pyynnöstä myös valvontaviranomaisen saatavilla. Järjestelmän on oltava riittävä vakuutusten riskeihin ja monimutkaisuuteen nähden sekä liiketoiminnan laatuun, laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden.

Vakuutuksentarjoajan on saatava tiedot vakuutuksesta sen tuottajalta sekä luotava tarjoamisstrategia ja jakelukanavat. Järjestelmien tarkoituksena on vähentää tai poistaa asiakkaalle aiheutuvia haittoja, tukea eturistiriitojen tunnistamista ja ratkaisemista sekä varmistaa, että vakuutukset vastaavat asiakkaiden tarpeita ja vaatimuksia ottaen huomioon heidän taloudellinen tilanteensa, tavoitteensa sekä tietonsa ja kokemuksensa kyseisestä sijoitusalaista, Vakuutuksentarjoajan on arvioitava vakuutukseen liittyvien eturistiriitojen mahdollisuutta ja tehtävä tarpeelliset toimenpiteet eturistiriitojen vähentämiseksi. Vakuutuksentarjoajan on toimittava asiakkaan edun mukaisesti. Esimerkiksi jos vakuutus ei tuota asiakkaalle mitään lisäarvoa vaan ainoastaan palkkioita vakuutuksentarjoajalle, tällaisen vakuutuksen tarjoamisesta asiakkaalle olisi luovuttava.

Vakuutuksentarjoajan on saatava vakuutuksen tuottajalta kaikki asianmukaiset tiedot vakuutusten tarjoamiseksi. Vakuutuksentarjoaja ei saa lähtökohtaisesti toimia tarjoamisstrategian

vastaisesti taikka tarjota vakuutuksia muille kuin vakuutuksen tuottajan yksilöimille kohdemarkkinoille. Vakuutuksentarjoajalla voi olla tarjoamisstrategia, jossa on määritelty poikkeukselliset tilanteet, joissa tarjoaminen muille kuin kohderyhmään kuuluville asiakkaille on mahdollista. Tällöin vakuutuksentarjoajan on voitava varmistua siitä, että vakuutus vastaa tällaisen asiakkaan tarpeita ja vaatimuksia sekä vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tapauksessa on lisäksi asiakkaalle soveltuva.

Vakuutuksentarjoajan on tarkasteltava järjestelmiään säännöllisesti uudelleen, jotta ne pysyvät ajantasaisina. Erityinen selvitettävä seikka on, tarjotaanko vakuutuksia edelleen yksilöidylle kohdemarkkinoille vai niiden ulkopuolisille asiakkaille. Tarvittaessa on muutettava tarjoamisstrategiaa.

Vakuutuksentarjoajan on pidettävä yhteyttä vakuutuksen tuottajan kanssa. Vakuutuksen tuottajan pyynnöstä vakuutuksentarjoajan on toimitettava vakuutuksen tuottajalle vakuutusta koskevat myyntitiedot ja tarvittaessa tiedot vakuutuksentarjoajan suorittamista järjestelmien uudelleentarkasteluista. Vakuutuksentarjoajan on myös ilmoitettava vakuutuksen tuottajalle havaitsemistaan mahdollisista ongelmista, jotka saattavat aiheuttaa haittaa yksilöityjen kohdemarkkinoiden asiakkaille. Samoin ilmoitettava siitä, että vakuutus tai muu palvelu ei enää vastaa yksilöityjen kohdemarkkinoiden ominaisuuksia. Tällöin vakuutuksentarjoajan on myös päivitettävä tarjoamisstrategiaa.

2.3.3 Eturistiriitojen hallinta

Vakuutuksenantajien ja vakuutusedustajien on säännöllisesti ja ajantasaisesti arvioitava, onko vakuutusten tarjoamiseen suoraan osallistuva tai välillisesti heitä valvovilla työntekijöillä tai muilla henkilöillä sellainen tarjoamiseen liittyvä tavoite, joka on ristiriidassa asiakkaan edun kanssa ja joka mahdollisesti vaikuttaa palveluun asiakkaan vahingoksi. Vakuutuksenantajien ja vakuutusedustajien on myös selvitettävä asiakkaiden keskinäisiä eturistiriitoja. Käytännössä havaitut eturistiriitatilanteet on dokumentoitava, ja niistä on raportoitava kirjallisesti ja riittävän usein vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan johdolle. Säännöllisissä uudelleentarkasteluissa havaitut puutteet eturistiriitoja koskevissa menettelyissä on korjattava.

Huomioon on otettava vähintään seuraavat tilanteet:

- vakuutusedustaja, vakuutuksenantaja taikka niiden vakuutusten tarjoamiseen suoraan osallistuva tai välillisesti heitä valvova työntekijä tai muu henkilö todennäköisesti saa taloudellista voittoa tai välttää taloudellisen menetyksen asiakkaan vahingoksi;
- vakuutusedustajalla, vakuutuksenantajalla taikka niiden vakuutusten tarjoamiseen suoraan osallistuvalla tai välillisesti heitä valvovalla työntekijällä tai muulla henkilöllä on taloudellinen tai muunlainen kannustin suosia tiettyä asiakasta tai asiakasryhmää toisen asiakkaan vahingoksi;
- vakuutusedustaja, vakuutuksenantaja taikka niiden vakuutusten tarjoamiseen suoraan osallistuva tai välillisesti heitä valvova työntekijä tai muu henkilö todennäköisesti saa muulta kuin asiakkaalta rahallisen tai ei-rahallisen edun vakuutusten tarjoamisesta asiakkaalle;
- vakuutuksenantajalla vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen tarjoamisesta vastaavaa tai siihen osallistuvaa työntekijää taikka vakuutusedustajaa pidetään olennaisella tavalla osallisena tällaisten sijoitustuotteiden hallinnointiin tai kehittämiseen, erityisesti jos he voivat vaikuttaa niiden hinnoitteluun tai tarjoamiskustannuksiin.

Vakuutusedustajien ja vakuutuksenantajien on luotava, pantava täytäntöön ja ylläpidettävä tehokkaita eturistiriitojen tunnistamista ja ehkäisemistä koskevia kirjallisia periaatteita, ottaen huomioon liiketoiminnan luonne, laajuus ja monimutkaisuus. Huomioon on otettava myös mahdollinen ryhmärakenne ja ryhmän muiden yritysten liiketoiminnat. Periaatteissa on tunnistettava olosuhteet tai tekijät, jotka johtavat tai voivat johtaa sellaisten eturistiriitojen muodostumiseen, jotka aiheuttavat yhdelle tai useammalle asiakkaalle vahinkoa.

Periaatteissa on myös määritettävä menettelyt, joiden avulla ehkäistään tai hallitaan eturistiriitoja ja niiden synnyttämiä vahinkoja asiakkaalle. Tällainen menettely on esimerkiksi se, että estetään tai valvotaan tehokkaasti tietojenvaihtoa sellaisten henkilöiden kesken, jotka osallistuvat eturistiriitoja synnyttäviin toimintoihin, jos tietojenvaihto voi vahingoittaa yhden tai useamman asiakkaan etuja. Kyse voi olla myös sellaisten asiakkaiden, joiden edut ovat vastakkaiset, edustajien tai palveluntarjoajien erillisestä valvonnasta. Eturistiriitoja voidaan vähentää myös sillä, että estetään tai poistetaan maksut, mukaan lukien palkkiot, keskenään ristiriitaisia etuja edustaville toimintoille tai henkilöille. Tässä tarkoitettuna menettelynä pidetään myös sitä, että kenen tahansa henkilön mahdollisuuksia käyttää epäasiallista vaikutusvaltaa vakuutusten tarjoamiseen osallistuvaan henkilöön ehkäistään tai rajoitetaan. Samoin on ehkäistävä tai valvottava vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön harjoittamaa vakuutusten tarjoamista, jos niistä voi syntyä haittaa tehokkaalle eturistiriitojen hallinnoinnille. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan vakuutusyritys tai vakuutusedustaja voi ryhtyä muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin, jos edellä mainitut toimenpiteet eivät ole riittäviä eturistiriitojen havaitsemiseksi, ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Direktiivin 28 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu eturistiriitojen yleisen luonteen tai lähteen kertominen asiakkaalle on viimesijainen keino, kun muut tehokkaat yritysrakenteeseen ja hallintoon liittyvät toimenpiteet eivät ole riittäviä estämään asiakkaiden etujen vahingoittamista. Ensisijaisesti eturistiriidat on pyrittävä ratkaisemaan muulla tavoin.

2.3.4 Palkkiot ja muut korvaukset

Teknisessä ohjeessa korvaus on määritelty direktiivin 29 artiklan 2 kohdassa korvauksen osien mukaisesti. Palkitsemisohjelma määritellään korvauksen maksamista ohjaaviksi säännöiksi.

Korvauksilla tai palkitsemisohjelmilla on haitallisia vaikutuksia asiakkaille, jos sen luonne tai laajuus kannustaa sellaisiin vakuutusten tarjoamisen menettelyjen toteuttamiseen tavalla, joka ei ole asiakkaan etujen mukaista. Vakuutuksenantajien ja vakuutusedustajien on arvioitava kaikkia keskeisiä tekijöitä, jotka lisäävät tai vähentävät asiakkaalle tarjotun palvelun laatuun kohdistuvien haittojen todennäköisyyttä, esimerkiksi:

- korvaus tai palkitsemisohjelma kannustaa vakuutuksenantajaa tai vakuutusedustajaa tarjoamaan tai suosittelemaan asiakkaalle tiettyä vakuutusta tai palvelua, vaikka vakuutuksenantaja tai vakuutusedustaja voisi alusta alkaen suositella toista saatavilla olevaa vakuutusta tai palvelua, joka vastaisi paremmin asiakkaan tarpeisiin ja vaatimuksiin;
- korvaus tai palkitsemisohjelma perustuu ainoastaan tai pääosin määrällisiin kaupallisiin kriteereihin eikä siinä oteta huomioon laadullisia kriteereitä, jotka koskevat sovellettavia säännöksiä, asiakkaan reilua kohtelua eikä asiakaspalvelun laatua;
- korvauksen arvo on epäsuhteessa tarjotun vakuutuksen tai palvelun arvoon;
- yksittäistapauksessa tai ylipäätään palkitsemisohjelmassa ei ole olemassa asianmukaista takaisinsaantijärjestelyä, jos vakuutus päättyy tai päätetään aikaisessa vaiheessa, mihin voi liittyä se, että korvaus maksetaan kokonaan tai pääosin etupainoisesti;
- palkitsemisohjelmassa on mikä tahansa muuttuva kynnys tai arvon kiihdyttävä, jonka ehdot täytyvät, kun saavutaan myynnin määrään tai arvoon perustuva myyntitavoite.

Vakuutuksenantajien tai vakuutusedustajien johdon on hyväksyttävä palkitsemisohjelmat. Vakuutuksenantajien ja vakuutusedustajien on laadittava, pantava täytäntöön, ylläpidettävä ja säännöllisesti arvioitava uudelleen riittäviä hallinnollisia järjestelmiä ja menettelyitä, joiden avulla voidaan arvioida jatkuvasti ja varmistaa, että tyypillisesti tiedystä vakuutuksesta maksettava korvaus tai palkitsemisohjelman mukainen korvaus ei vaikuta haitallisesti asiakkaalle tarjotun palvelun laatuun eikä estä vakuutuksenantajaa tai vakuutusedustajaa toimimasta rehellisesti, reilusti, ammattimaisesti ja asiakkaan edun mukaisesti.

2.3.5 Asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita tarjottaessa

Asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointia varten seuraavat tarpeelliset tiedot, jotka koskevat asiakkaan tietoja ja kokemuksia sijoittamisesta, on pyydettävä, siinä määrin kuin ne ovat relevantteja tietyn vakuutuksen tai palvelun osalta:

- asiakkaan tuntemat palvelut, liiketoimet, vakuutusmuotoiset sijoitustuotteet tai rahoitusvälineet;
- asiakkaan aikaisemmat vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita tai rahoitusvälineitä koskevat liiketoimet sekä niiden toteuttamisen ajanjaksot;
- asiakkaan koulutustaso sekä nykyinen tai aikaisempi relevantti ammatti.

Asianmukaisuusarvioinnissa arvioidaan, onko asiakkaalla riittävät tiedot ja kokemus, jotta asiakas ymmärtää vakuutuksen riskit.

Soveltuvuusarvioinnin yhteydessä vakuutuksenantaja tai vakuutusedustaja kertoo asiakkaalle, että tietojen pyytäminen mahdollistaa toimimisen asiakkaan edun mukaisesti. Soveltuvuusarviointia varten vakuutuksenantaja tai vakuutusedustaja määrittää tarkemmin asiakkaalta pyydettävät tiedot. Osa tiedoista on voitu saada jo vakuutustarpeen arvioinnin yhteydessä. Vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan tulee ymmärtää asiakkaan keskeiset ominaisuudet ja tavoitteet, jotta se voi kohtuudella arvioida, vastaako sen antama henkilökohtainen suositus seuraavia:

- asiakkaan sijoitustavoitteita mukaan lukien riskinsietokyky;
- asiakkaan taloudellista tilannetta mukaan lukien tappionsietokyky;
- asiakkaalla olevia sijoitusalaan koskevia tarpeellisia tietoja ja kokemuksia kyseisestä vakuutuksesta tai palvelusta;

Sijoitustavoitteita koskevien tietojen osalta on selvitettävä ajateltu sijoituksen ajanjakso sekä sijoituksen tarkoitus, riskinottohalukkuus ja riskiprofiili. Taloudellista tilannetta koskevien tietojen osalta on selvitettävä vähintään säännölliset tulonlähteet ja niiden laajuus, varallisuus mukaan lukien helposti rahaksi muutettavat (engl. liquid) varat, sijoitukset ja kiinteä omaisuus, sekä säännölliset taloudelliset vastuut,

Ryhmävakuutuksen osalta vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan on määritettävä periaatteet, keneen soveltuvuusarviointi kohdistetaan, keneltä tietoja pyydetään ja muutoinkin miten se toteutetaan käytännössä. Periaatteet on dokumentoitava ja säilytettävä.

Vakuutuksenantajalla tai vakuutusedustajalla on oikeus luottaa asiakkaan antamien tietojen oikeellisuuteen, jollei se tiedä tai sen pitäisi tietää, että asiakkaan antamat tiedot ovat ilmeisen virheellisiä tai harhaanjohtavia, kuten vanhentuneita, epätarkkoja tai epätäydellisiä. Vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan on kohtuullisin toimenpitein pyrittävä varmistamaan asiakkaalta saatujen tietojen luotettavuus, esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- asiakkaalle korostetaan ajantasaisten ja tarkkojen tietojen merkitystä;
- kaikki käytetyt välineet, kuten asiakkaiden riskin profilointivälineet taikka tietojen ja taitojen arviointivälineet, ovat tarkoitukseensa sopivia, ja välineiden rajoittuneisuuksia pyritään aktiivisesti vähentämään;
- asiakkaalle esitetyt kysymykset ovat ymmärrettäviä, ja niihin annettavat vastaukset kuvaavat tarkasti asiakkaan tarpeita ja tavoitteita;
- asiakkaan antamien tietojen johdonmukaisuus pyritään varmistamaan, esimerkiksi arvioidaan, onko tiedoissa ilmeisiä epätarkkuuksia.

Jos vakuutuksenantaja tai vakuutusedustaja ei saa soveltuvuusarviointia varten tarpeellisia tietoja, sen ei tule antaa soveltuvuusarviointia vakuutusmuotoisesta sijoitustuotteesta.

Jos vakuutuksenantaja tai vakuutusedustaja tekee soveltuvuusarvioinnin, sen ei tule suosittelaa mitään vakuutusta, jos mikään vakuutuksista ei ole asiakkaalle soveltuva.

Jos vakuutuksenantaja tai vakuutusedustaja antaa henkilökohtaisen suosituksen, joka sisältönsä tarkoittaa asiakkaan olemassa olevien sijoitusten vaihtamista toisiin vakuutukseen liitettyihin sijoituskohteisiin, vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan on selvitettävä vaih-

tamisen kustannukset ja hyödyt. Tällöin on kohtuudella voitava osoittaa, että vaihtamisen hyödyt ovat suuremmat kuin kustannukset.

Silloin kun henkilökohtainen suositus annetaan asiakkaalle, siihen sisältyy lausunto siitä, mitä on suositeltu, miksi on päädytty tähän suositukseen ja miten suositus soveltuu asiakkaalle, mukaan lukien miten suositus vastaa asiakkaan sijoitustavoitteita, taloudellista tilannetta ja asiakkaan tietoja ja kokemusta sijoitusalaista. Soveltuvuusarvioinnissa vakuutusenantajan ja vakuutusedustajan on kiinnitettävä asiakkaan huomiota siihen, onko asiakkaalle annetun suosituksen mukaisia järjestelyitä todennäköisesti tarpeen tarkastella säännöllisesti uudelleen. Jos vakuutusenantaja tai vakuutusedustaja antaa asiakkaalle soveltuvuudesta säännöllisen arvioinnin vähintään vuosittain, myöhemmät raportit voivat koskea vain asiakkaan olosuhteissa tapahtuneita muutoksia taikka palveluun tai vakuutukseen liitettyihin sijoituskohteisiin tehtyjä muutoksia. Asiakkaalle on kerrottava ehdot, joiden täytyessä säännöllinen arviointi annetaan, sekä sen laajuus ja toimittamistapa pysyvällä tavalla. Säännöllisessä arvioinnissa asiakkaalle on annettava tiedot tämän puolesta raportointikaudella suoritettujen liiketoimien sekä niiden kustannukset ja vakuutukseen liitettyjen sijoituskohteiden arvo.

Vakuutusenantajan tai vakuutusedustajan on pidettävä arkistoa asiakkailta saaduista tiedoista, kun vakuutusenantajalta tai vakuutusedustajalta edellytetään asianmukaisuus- tai soveltuvuusarvioinnin antamista. Arkistoinnin toteuttamisen tavasta ja asiakirjojen muodosta on annettu yksityiskohtaiset tekniset ohjeet, eikä niitä käsitellä tarkemmin tässä yhteydessä.

2.3.6 Vakuutusmuotoinen sijoitustuote

Teknisessä ohjeessa on määritetty yleisellä tasolla, millaista vakuutusmuotoista sijoitustuotetta on pidettävä direktiivissä tarkoitettussa merkityksessä yksinkertaisena (engl. non-complex). Seuraavien ehtojen täytyttävä:

- sopimuksella taattu vähimmäismaturiteetti- tai takaisinostoarvo on vähintään asiakkaan sopimukseen maksamien määrien verran vähennettynä asianmukaisilla kuluilla;
- siinä ei ole määräystä, ehtoa tai kynnystä, jonka mukaan vakuutusenantajan voi olennaisesti muuttaa vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen luonnetta, riskiä tai tuotto-profiilia;
- siinä on luovutus- tai muu realisointioptio a kulloinkin asiakkaalle saatavissa olevasta arvosta;
- siinä ei ole nimenomaisia tai piilotettuja maksuja, jotka ovat epäsuhteessa vakuutusenantajalle vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen luovutuksesta tai realisoinnista aiheutuviin kustannuksiin ja siten haittaavat kohtuuttomasti asiakkaan luovutus- tai muu realisointioption käyttämistä sen teknisestä käyttömahdollisuudesta huolimatta;
- siinä ei ole muullakaan tavoin sellaista rakennetta, joka vaikeuttaa asiakkaan riskien ymmärtämistä.

3 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI

3.1 YLEISTÄ

Vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten toiminnasta säädetään vakuutusyhtiölaissa (521/2008), ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995), työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997) sekä vakuutusyhdistyslaissa (1259/1987). Yhtiöoikeudellisen sääntelyn lisäksi vakuutusyhtiölain 31 luvussa säädetään vakuutusyhtiön markkinoinnista ja vakuutusyhtiön asiamiehen velvollisuuksista sekä salassapitovelvollisuuksista.

Voimassa oleva vakuutusedustuksesta annettu laki (570/2005) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2005. Lakia sovelletaan vakuutusmeklareihin ja asiamiehiin. Laissa säädetään muun muassa lain soveltamisalasta ja määritelmistä (1 luku) vakuutusmeklareiden ja asiamiesten oikeudesta harjoittaa vakuutusedustusta, rekisteröinnistä sekä luotettavuus- ja ammattipätevyysvaatimuksista (2 luku), tiedonantovelvollisuudesta (3 luku), toiminnasta (4 luku), sijoitautumisvapaudesta ja palveluiden vapaasta tarjonnasta Euroopan talousalueella (ETA) (5 luku), valvonnasta ja vahingonkorvausvastuusta (7 luku) sekä vaitiolovelvollisuudesta (8 luku). Lain ensisijainen tarkoitus oli panna täytántöön vakuutusedustusedirektiivi. Lisäksi laki sisältää eräitä kansallisia lisäsäännöksiä. Vakuutusedustuksesta annetulla lailla kumottiin aikaisempi vakuutustenvälittäjistä annettu laki (251/1993).

Vakuutussopimuslaki (543/1994) tuli voimaan 1.7.1995. Vakuutussopimuslain säännökset ovat pakottavia kuluttajan, elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin huomioon ottaen kuluttajaan rinnastettavissa olevan muun luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön sekä muun vakuutetun tai muun vakuutuskorvaukseen oikeutetun kuin vakuutuksenottajan hyväksi. Vakuutuksenantajan velvollisuudesta antaa tietoja tarjotusta vakuutuksesta säädetään vakuutussopimuslain 2 luvussa. Koska asiamiehet toimivat vakuutuksenantajan vastuulla, vakuutussopimuslain tiedonantosäännökset koskevat myös asiamiehiä.

Vakuutussopimuslaki koskee muun muassa vapaaehtoista henkilövakuutusta ja vahinkovakuutusta sekä sijoitusvakuutuksia. Lisäksi sitä sovelletaan potilasvakuutukseen ja ympäristövahinkovakuutukseen siltä osin, kuin näissä laeissa ei ole toisin säädetty, sekä liikennevakuutukseen vakuutussopimuslaissa nimenomaisesti mainittujen säännösten osalta. Liikennevakuutuslaki (460/2016), potilasvahinkolaki (585/1986) taikka työtapaturma- ja ammattitautilaki eivät sisällä vakuutuksenantajan tiedonantovelvollisuuksia koskevia säännöksiä tai muutakaan sellaista sääntelyä, jota direktiivi koskee.

Vakuutussopimuslakia ei sovelleta muuhun lakisääteiseen vakuutukseen. Lakisääteiseen työtapaturmavakuutukseen sovelletaan työtapaturma- ja ammattitautilakia (459/2015) ja lakisääteiseen eläkevakuutukseen työntekijän eläkelakia (395/2006). Vakuutussopimuslakia ei sovelleta jälleenvakuutukseen.

Suomessa vakuutustoimialaa valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonnan toimivallasta, valvontatoimenpiteistä, hallinnollisista seuraamuksista ja yhteistyöstä muiden ETA-alueen ja kolmansien maiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa säädetään kattavasti Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008). Direktiivin kannalta merkityksellisissä kuluttaja-asioissa toimivaltainen on Kilpailu- ja kuluttajavirastossa toimiva kuluttaja-asiamies. Keskeisimmät kuluttaja-asiamiehen toimivaltaa koskevat säännökset sisältyvät kuluttajansuojalakiin (38/1978) ja Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin (661/2012).

3.2 VAKUUTUSEDUSTUKSESTA ANNETTU LAKI

3.2.1 Vakuutusedustuksesta annetun lain soveltamisala ja määritelmät

Vakuutusedustuksesta annettua lakia sovelletaan luonnollisiin henkilöihin ja yhteisöihin, jotka korvausta vastaan harjoittavat vakuutus sopimusten valmistelua ja tekemistä sekä avustavat vakuutus sopimuksen hoitamisessa ja täyttämässä. Vakuutusedustuksesta annettu lakia ei kuitenkaan sovelleta vakuutuksen antajan tai sen työntekijöiden toimintaan, vakuutuksen antajan lukuun tapahtuvaan vahingonselvittelyyn, vahingonarviointiin tai korvaustoimintaan taikka satunnaiseen tietojen antamiseen vakuutuksesta muun liiketoiminnan yhteydessä (1 §). Laki koskee ensivakuutusta ja pääosin myös jälleenvakuutusta koskevaa vakuutusedustusta. Lain soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu tietyt kriteerit täyttävä hyvin pienimuotoinen ja rajattua vakuutustoimintaa koskeva vakuutusedustus (2 §). Kaikkein pienimpiä toimijoita lukuun ottamatta laki koskee siten kaikkia vakuutusedustajia, myös vakuutuksen tarjoamisesta annetussa direktiivissä tarkoitettua sivutoimista vakuutusedustajaa.

Vakuutusedustuksen määritelmän lisäksi laissa on nimenomaisesti määritelty vain asiamies, vakuutusmeklari ja vakuutusedustaja. Asiamiehellä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa vakuutusedustusta vakuutuksen antajan lukuun ja vastuulla. Vakuutusmeklarilla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa vakuutusedustusta muun asiakkaan kuin ensivakuutusta harjoittavan vakuutuksen antajan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella. Vakuutusedustajalla tarkoitetaan vakuutusmeklaria ja asiamiestä. (3 §) Suomessa vakuutusedustajat jaetaan siten yhden tai useamman vakuutuksen antajan lukuun ja vastuulla toimiviin asiamiehiin ja toisaalta asiakkaan lukuun toimiviin vakuutusmeklareihin.

3.2.2 Oikeus vakuutusedustuksen harjoittamiseen ja rekisteröinnin edellytykset

Vakuutusedustuksesta annetun lain mukaan vakuutusedustusta saa harjoittaa Suomessa vain sellainen vakuutusedustaja, joka on merkitty Finanssivalvonnan pitämään rekisteriin (vakuutusedustajarekisteri) tai joka on rekisteröity muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa (5 §).

Rekisteröinnin edellytykset ovat erilaiset sen mukaan, onko rekisteröimistä hakeva henkilö luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö. Yleisiä edellytyksiä ovat koti- tai asuinpaikka Suomessa, oikeustoimi- ja liiketoimintakelpoisuus sekä ammatilliset vaatimukset. Muiden vaatimusten ohella vakuutusedustusta harjoittavan oikeushenkilön osalta vähintään puolet päätömisestä suoraan vakuutusedustuksen harjoittamiseen osallistuvasta henkilöstöstä on rekisteröitävä vakuutusedustajiksi. Lisäksi edellytetään, että riittävä määrä oikeushenkilön johtoon kuuluvia henkilöitä on rekisteröity vakuutusedustajiksi. Näistä yksi on nimettävä liikkeen vastaavaksi hoitajaksi, ja tämä on velvollinen huolehtimaan siitä, että vakuutusedustusta harjoitetaan asianmukaisesti. Vakuutusmeklarit ovat vakuutuksen antajiin eli vakuutusyhtiöihin tai vakuutusyhdistyksiin tai vastaaviin ulkomaisiin vakuutusyrityksiin nähden itsenäisiä. Vakuutusmeklari ei saa olla vakuutuksen antajaan omistus-, työ- tai asiamiessuhteessa tai sellaisessa sopimukseen perustuvassa tai muussa riippuvuussuhteessa, joka on omiaan vaikuttamaan vakuutusmeklarin toimintaan asiakkaan etujen vastaisesti. Vakuutusmeklarilla on oltava laissa tarkoitettu vastuuvakuutus (6, 7 ja 28 §). Finanssivalvonnan on rekisteröitävä vakuutusmeklari tai asiamies, jos se täyttää laissa säädetty rekisteröimisen edellytykset.

Vakuutusedustajarekisteriin merkittävistä tiedoista säädetään vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:ssä. Pykälä koskee vain vakuutusedustajaa yrityksenä. Finanssivalvonta, ei siten rekisteröi yksittäisiä työntekijöitä, kuten esimerkiksi vakuutuksen tarjoamisesta annetussa direktiiv-

vissä tarkoitetulla sivutoimisella vakuutusedustajalla työskenteleviä luonnollisia henkilöitä. Vakuutusedustajarekisteriin merkittäviä tietoja ovat muun muassa tarkoitettun vakuutusedustajaksi rekisteröidyn luonnollisen henkilön täydellinen nimi, kansalaisuus, asuinpaikka ja sen toimipaikan osoite, josta vakuutusedustusta harjoitetaan; vakuutusedustajaksi rekisteröidyn oikeushenkilön toiminimi, kotipaikka, sen toimipaikan osoite, josta vakuutusedustusta harjoitetaan, sekä liikkeen vastaavan hoitajan täydellinen nimi, kansalaisuus ja asuinpaikka; sekä tiedot valtioista, joissa vakuutusedustaja aikoo harjoittaa vakuutusedustusta sijoittautumisvapauden tai palvelujen vapaan tarjoamisen perusteella, ja vakuutusedustajan yhteystiedot näissä valtioissa. Vakuutusyhtiöiden johtoa koskevista tiedoista säädetään lisäksi vakuutusyhtiölain 2 luvun 13 §:n 1 momentin nojalla kaupparekisterilain (129/1979) 9 §:n 1 momentin 10 kohdassa.

3.2.3 Palvelujen tarjonnan vapaus ja sijoittautumisvapaus sekä kansalliset yleisen edun kannalta tarpeelliset säännökset

Suomessa rekisteröity vakuutusedustaja saa harjoittaa liiketoimintaa muissa Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa ilman uutta rekisteröintiä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella. Toiminnan aloittaminen edellyttää ilmoitusmenettelyä Finanssivalvonnan ja vastaanottavan valtion toimivaltaisten viranomaisten välillä. Finanssivalvonnalle tehtävään ilmoitukseen on liitettävä ainoastaan selvitys vakuutusedustajan yhteystiedoista kyseisessä valtiossa. Vakuutusedustaja voi aloittaa vakuutusedustuksen harjoittamisen kuukauden kuluttua päivästä, jona vakuutusedustaja sai tiedon Finanssivalvonnan tekemästä ilmoituksesta vastaanottavan valtion viranomaiselle, tai välittömästi, jos kyseinen viranomainen ei halua tietoa vakuutusedustajan ilmoituksesta. Vastaavasti muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rekisteröity vakuutusedustaja saa toimia Suomessa ilman rekisteröitymistä Finanssivalvonnan vakuutusedustajarekisteriin. (32 §:n 1 ja 2 momentti)

Finanssivalvonta voi antaa vakuutusedustajalle, joka harjoittaa vakuutusedustusta Suomessa sijoittautumisvapauden tai palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella, tiedoksi ne yleisen edun vaatimat ehdot, joita noudattaen vakuutusedustusta on harjoitettava Suomessa (32 §:n 3 momentti).

3.2.4 Ammattipätevyys ja luotettavuus

Vakuutusmeklareiden ja asiamiesten on täytettävä ammattipätevyyttä ja luotettavuutta koskevat vaatimukset (11 ja 12 §), jotta Finanssivalvonta saa merkitä vakuutusedustajan vakuutusedustajarekisteriin (6 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentin 1 kohta sekä 7 §:n 4 ja 5 kohta sekä 2 momentin 1 kohta). Vakuutusedustajan on täytettävä ammatilliset vaatimukset myös toimintansa aikana.

Vakuutusedustajan on oltava luotettava. Vakuutusedustajaa pidetään luotettavana, ellei häntä ole viiden viimeisen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta eikä kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, joka osoittaa ilmeistä sopimattomuutta vakuutusedustajaksi. Henkilöä ei kuitenkaan pidetä luotettavana, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton vakuutusedustajaksi (11 §). Vaatimus luotettavuudesta koskee sekä vakuutusmeklareina että asiamiehinä toimivia luonnollisia henkilöitä, mutta ei suoraan oikeushenkilöitä. Kuitenkin oikeushenkilössä vähintään puolet päätoimisesti suoraan vakuutusedustuksen harjoittamiseen osallistuvista henkilöistä ja Finanssivalvonnan riittäväksi katsoma määrä oikeushenkilön johtoon kuuluvista henkilöistä on täytettävä vaatimukset (7 §:n 4 ja 5 kohta sekä 2 momentin 1 kohta).

Vakuutusmeklariksi rekisteröidyllä luonnollisella henkilöllä tulee olla sosiaali- ja terveysministeriön asettaman vakuutusedustuslautakunnan vakuutusmeklaritutkinnolla osoitettu ammattipätevyys. Tutkinnon suorittaneen on tunnettava erityisesti vakuutusedustuksen harjoittamisen kannalta tarpeellinen lainsäädäntö ja hyvä vakuutusmeklaritapa. Vakuutusmeklarin on myös hallittava toimeksiannon hoitamisen edellyttämät käytännön toimet (12 §:n 2 momentti).

Vakuutusedustusedirektiivissä ei edellytetä tutkintoa, vaan kysymys on kansallisesta vaatimuksesta. Pätevyyden osoittaminen tutkinnolla on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi, jotta itsenäisesti ja vakuutusyhtiöistä riippumattomasti vakuutusedustusta harjoittavien vakuutusmeklareiden toiminnan asianmukaisuus ja laadukkuus on voitu varmistaa. Tutkinnon suorittamista edellytetään myös puolelta vakuutusmeklariksi rekisteröidyn oikeushenkilön palveluksessa olevilta henkilöiltä, jotka suoraan osallistuvat vakuutusedustuksen harjoittamiseen. Vakuutusmeklareiksi on rekisteröity henkilöitä, joiden katsottiin täyttävän ammattipätevyysvaatimukset kokemuksen perusteella ennen varsinaisen tutkintovaatimuksen säätämistä.

Asiamieheltä ei edellytetä tutkintoa, koska asiamies toimii vakuutuksenantajan vastuulla. Siten on katsottu luontevaksi, että vakuutuksenantaja kouluttaa asiamiehensä tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa. Kuitenkin asiamieheltä edellytetään toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävää ammattipätevyyttä. Asiamiehen on tunnettava erityisesti edustamansa vakuutuksenantajan vakuutukset ja vakuutusedustuksen harjoittamisen kannalta tarpeellinen lainsäädäntö ja hyvä vakuutustapa. Asiamiehen on myös hallittava toiminnan harjoittamisen edellyttämät käytännön toimet (12 §:n 1 momentti). Finanssivalvonta on edellyttänyt vakuutuksenantajilta todistusta asiamiehelle annetusta koulutuksesta ennen asiamieheksi rekisteröintiä.

Vakuutusedustuksesta annetun lain mukaan vastaavan hoitajan tehtävänä on varmistaa, että ammattipätevyysvaatimukset täyttyvät ja että muillakin vakuutusedustuksen harjoittamiseen osallistuvilla henkilöillä on tehtävän edellyttämä riittävä ammattitaito (13 §). Laissa ei ole kuitenkaan säädetty vastaavaa henkilöä koskevia ammattipätevyyttä tai luotettavuutta koskevia vaatimuksia.

3.2.5 Valitukset ja riitojenratkaisu

Asiamiehen on annettava asiakkaalle ennen vakuutus sopimuksen päättämistä ja vakuutusmeklarin ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä sekä tarvittaessa niitä muutettaessa tai uusittaessa ainakin tieto menettelyistä, mukaan lukien tuomioistuimen ulkopuoliset menettelyt, joita noudattaen asiakas ja muut asianosaiset voivat tehdä valituksia vakuutusedustajasta (19 §:n 5 kohta).

Vakuutusedustajan toimintaa koskevasta tuomioistuinmenettelystä säädetään oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa. Suomessa vakuutus alalla toimivia tuomioistuinten ulkopuolisia riitojenratkaisuelimiä ovat ensi sijassa kuluttajariitalautakunta, liikennevahinkolautakunta ja FINE (Vakuutus- ja rahoitusneuvonta sekä Vakuutuslautakunta, Pankkilautakunta ja Arvopaperilautakunta). Muita kyseeseen tulevia elimiä ovat esimerkiksi Ålands konsumenttvistenämnd (Ahvenanmaan kuluttajariitalautakunta), eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta sekä vakuutusyhtiöiden sisäiset riidanratkaisuelimet. Riidanratkaisuelinten toimivallassa on kuitenkin jonkin verran eroavaisuuksia. Esimerkiksi jos asiakkaana on muu kuin kuluttaja, vakuutusmeklarien menettelyitä ei voida arvioida muutoin kuin FINE:ssä vakuutusmeklarin pakolliseen vastuuvakuutukseen liittyvänä asiana.

3.2.6 Vakuutusmeklarin riippumattomuus ja ammattimaisuus

Voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetun laissa on säännöksiä vain vakuutusmeklarin toiminnasta. Vakuutusmeklarin on suoritettava tehtävänsä ammattitaitoisesti ja huolellisesti sekä kaikessa toiminnassaan noudatettava hyvää vakuutusmeklaritapaa (24 §). Asiamiehiä koskee myös vakuutusyhtiölain mukainen velvollisuus noudattaa hyvää vakuutustapaa, mikä pitää sisällään velvollisuuden toimia ammattimaisesti ja huolellisesti. Oikeushenkilön muodossa toimivan vakuutusedustajan vastaavan hoitajan tehtävänä on huolehtia siitä, että vakuutusmeklarit noudattavat hyvää vakuutusmeklaritapaa ja asiamiehet hyvää vakuutustapaa ja että toiminta muutoinkin on lainmukaista. Lisäksi vastaavan hoitajan on huolehdittava siitä, että laissa säädetty ammattitaitovaatimukset täyttyvät ja että muillakin vakuutusedustukseen osallistuvilla henkilöillä on tehtävän edellyttämä riittävä ammattitaito (13 §).

Vakuutusmeklaritoiminnan lähtökohtana on, että vakuutusmeklari toimii asiakkaansa toimeksiantajansa suhteessa vakuutuksenantajiin. Asiakkaan on voitava luottaa siihen, että vakuutusmeklari ottaa toiminnassaan huomioon asiakkaan edun. Peruserona asiamiestoimintaan verrattuna on se, että vakuutusmeklari suosittelee vakuutusyhtiöistä riippumattomasti asiakkaalleen tämän tarpeiden kannalta parhaan markkinoilla tarjolla olevan vakuutusratkaisun, kun taas asiamies edustaa vakuutuksenottajaan päin yhtä tai useampaa vakuutuksenantajaa. Asiamiehen tarkoituksena on myydä vakuutuksenottajalle vain omia palveluitaan ja edustamiensa vakuutuksenantajien vakuutuksia.

Kun asiakas käyttää vakuutusmeklarin palveluita sen sijaan, että asioisi vakuutuksenantajan tai asiamiehen kanssa, keskeinen hyöty tai etu asiakkaalle on se, ettei vakuutusmeklari ole asiakasta edustaessaan sopimuksen tai tosiasiallisen riippuvuussuhteen perusteella velvollinen ottamaan huomioon vakuutuksenantajien etua sen enempää kuin asiakas itse olisi sitä velvollinen tekemään. Toisin sanoen asiakkaan edun vastaisia ovat sellaiset sopimukseen tai tosiasialliseen riippuvuuteen perustuvat vakuutusmeklarin suhteet vakuutuksenantajaan, jotka vaikuttavat vakuutusmeklarin suosituksiin asiakkaan kannalta epäedullisesti. Sopimus tai tosiasiallinen riippuvuussuhde on asiakkaan edun vastainen myös silloin, kun se vakuutusmeklarin oman hyödyn takia kannustaa vakuutusmeklaria ohjaamaan asiakkaansa tietyn vakuutuksenantajan asiakkaaksi ilman asiakkaan tarpeista johtuvaa syytä.

Vakuutusmeklarin on tehtävä asiakkaan kanssa kirjallinen toimeksiantosopimus. Toimeksiantosopimuksesta on käytävä ilmi toimeksiantannon sisältö, sopimuksen voimassaoloaika, asiakkaan vakuutusmeklarille maksaman palkkion määräytymisperusteet ja, jos mahdollista, palkkion määrä. Kirjallinen muoto on asiakkaan eduksi pakottava siten, että vakuutusmeklari ei voi vedota sopimusehtoon, jota ei ole merkitty toimeksiantosopimukseen tai josta ei ole muutoin kirjallisesti sovittu (23 §). Vakuutusmeklarin on tehtävä toimeksiantosopimuksessa sovitussa laajuudessa ehdotus asiakkaan vakuutustarpeen kattamiseksi (24 §) eli suositeltava tietyn tai tiettyjen vakuutusten ottamista, mikä on direktiivissä tarkoitettua neuvontaa.

Vakuutusmeklari saa ottaa vastaan palkkion vain toimeksiantajaltaan (26 §). Aiemmin vakuutuksenvälittäjistä annetussa lain nojalla palkkion ottaminen kolmannelta osapuolelta oli sallittu, mutta vakuutusmeklarin oli ilmoitettava asiakkaalleen, maksaako vakuutuksenantaja palkkiota vakuutuksen välittämisestä, sekä asiakkaan pyynnöstä myös palkkion määrä. Käytäntöä, jossa palkkion maksoi vakuutuksenantaja, eli taho, jonka suhteen vakuutusmeklarin olisi pysyttävä itsenäisenä ja riippumattomana, pidettiin vakuutusmeklaritoiminnan luonne huomioiden epätoivottavana. Vakuutusmeklarilta kiellettiin palkkion vastaanottaminen muilta kuin toimeksiantajalta näin ollen vasta vakuutusedustuksesta annetussa laissa. Laissa ei säädetä nimenomaisesti asiamiesten palkkioiden vastaanottamisesta tai sitä koskevien tietojen antamisesta asiakkaalle.

3.2.7 Asiakkaan vakuutustarpeen selvittäminen

Vakuutusmeklarin on toimeksiantosopimuksen mukaisessa laajuudessa selvitettävä asiakkaansa vakuutusturvan tarve ja tämän pohjalta tehtävä ehdotuksensa vakuutustarpeen kattamiseksi asiakkaan etujen vaatimalla tavalla. (24 §) Vastaavasti asiamiehen on vakuutusopimuslain nojalla annettava vakuutuksen hakijalle tarvittavat tiedot vakuutustarpeen arvioimiseksi.

3.2.8 Tiedonantovelvollisuudet

Vakuutusedustuksesta annetussa laissa säädetään yksityiskohtaisesti vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuudesta. Vakuutuksenantajan ja pääosin myös asiamiehen tiedonantovelvollisuuksista säädetään vakuutusopimuslaissa, jota kuvataan jäljempänä jaksossa 3.3. Lisäksi vakuutusmeklarin ja asiamiehen harjoittamaan vakuutusten etämyyntiin kuluttajalle sovelletaan kuluttajansuojalain 6 a luvun tiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä.

Vakuutusedustajan on markkinoinnissaan annettava palveluistaan ja tarjolla olevista vakuutuksista kaikki tiedot, joilla saattaa olla merkitystä asiakkaan ratkaisujen kannalta. Vakuutusedustaja ei saa antaa markkinoinnissaan totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja eikä saa käyttää muutoinkaan asiakkaan kannalta sopimatonta menettelyä. Asiamies ei myöskään saa käyttää hyvän vakuutustavan vastaista menettelyä eikä vastaavasti vakuutusmeklari hyvän vakuutusmeklaritavan vastaista menettelyä. Kuluttajan kannalta sopimattomasta tai hyvän tavan vastaisesta menettelystä säädetään lisäksi kuluttajansuojalain 2 luvussa. Asiakkaan taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisten tietojen antamatta jättämistä markkinoinnissa on aina pidettävä sopimattomana. (22 §:n 1–3 momentti)

Asiamiehen on toiminnassaan selkeästi ilmoitettava asiakkaalle toimivansa nimenomaan asiamiehenä (21 § sekä vakuutusyhtiölain 31 luvun 3 §:n 1 momentti). Vastaavasti vakuutusmeklarin on toiminnassaan tuotava selkeästi ilmi toimivansa nimenomaan vakuutusmeklarina (27 §:n 2 momentti). Markkinoinnissa on käytävä ilmi, toimiiko vakuutusedustaja asiamiehenä vai vakuutusmeklarina. Asiamiehen on markkinoinnissaan lisäksi ilmoitettava ne vakuutusenantajat, joita se edustaa. Vakuutusmeklari ei saa markkinoinnissaan ilmoittaa edustavansa tiettyä vakuutuksenantajaa. (22 §:n 4 momentti).

Tiedonantovelvollisuus ennen toimeksianto- tai vakuutussopimuksen tekemistä koostuu vakuutusedustajasta ja vakuutusmeklarin osalta vakuutuksesta annettavista tiedoista. Vakuutusedustajan on ilmoitettava asiakkaalleen eräitä itseään koskevia tietoja sekä menettelytavat, joiden avulla asiakas voi tehdä valituksia vakuutusedustajasta (19 §).

Vakuutusmeklarin on huolehdittava, että asiakas saa ennen vakuutussopimuksen tekemistä kaikki vakuutustarpeen arvioinnin ja vakuutuksen valitsemisen kannalta tarpeelliset tiedot. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi tiedot tarjolla olevista vakuutusmuodoista, vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista, vakuutusturvan olennaisista rajoituksista sekä mahdollisesti sijoituskohteista. Asiakkaalle annettavien tietojen on perustuttava riittävän monien markkinoilla olevien vakuutusten tasapuoliseen analyysiin (25 §).

Lisäksi laissa säädetään tavasta, jolla tiedot on annettava. Laissa säädetty tiedot on annettava riittävän kirjallisesti tai sähköisesti riittävän pysyvässä, selkeässä ja täsmällisessä, sekä helposti asiakkaan käytettävissä olevassa muodossa (20 §).

3.2.9 Ristiinmyynti

Lainsäädäntö ei sisällä vakuutusten kytkykauppaa tai yhdistettyjä tarjouksia koskevia erityissäännöksiä. Vakuutusedustuksesta annetun lain 22 ja 25 §:n yleissäännösten nojalla vakuutusmeklarin on annettava tällaisista tarjouksista laissa tarkoitetut tiedot. Vastaavasti asiamiehen on annettava tällaisista tarjouksista vakuutusedustuksesta annetun lain 22 §:ssä ja vakuutussopimuslaissa tarkoitetut tiedot.

Kun vakuutuksia tarjotaan kuluttajalle, sovelletaan kuluttajansuojalain 2 luvun 12 §:n säännöksiä yhdistetyistä tarjouksista ja kylkiäistarjouksista. Näiden säännösten mukaan markkinoinnissa on selkeästi ilmoitettava tarjouksen sisältö ja arvo, jos markkinoinnissa tarjotaan kulutushyödykkeitä yhteisellä hinnalla tai niin, että ostamalla hyödykkeen saa alennetulla hinnalla toisen hyödykkeen tai muun erityisen edun. Yhteisellä hinnalla tarjotuista hyödykkeistä on lisäksi ilmoitettava niiden erilliset hinnat, jollei hyödykkeen hinta erikseen hankittuna ole pienempi kuin kymmenen euroa. Lisäksi markkinoinnissa on ilmoitettava tarjouksen hyväksi käyttämistä koskevat ehdot, erityisesti tarjouksen kesto sekä määrälliset ja muut rajoitukset.

3.2.10 Vakuutustuotteiden hyväksymismenettely

Lainsäädännössä ei ole nimenomaisia vakuutustuotteiden hyväksymismenettelyä koskevia säännöksiä. Suomessa vakuutustuotteita kehittävät lähes poikkeuksetta vain vakuutusyhtiöt. Suomessa vakuutusyhdistykset tai vakuutusedustajat eivät ole keskeisiä tuotekehittäjiä.

3.2.11 Vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita koskevat lisävaatimukset

Laissa ei ole nimenomaisia vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita tai sijoitusvakuutuksia koskevia säännöksiä. Vakuutusedustajan on selvitettävä vakuutusedustuksesta annetun lain 24 §:n ja vakuutusopimuslain nojalla asiakkaan vakuutustarve. Sijoitusvakuutuksesta vakuutusmeklarin on annettava vakuutusedustuksesta annetun lain 22 ja 25 §:ssä tarkoitetut tiedot ja asiamiehen on annettava vakuutusopimuslaissa tarkoitetut tiedot.

3.2.12 Eturistiriitojen ehkäisy ja hallinta

Laissa on säädetty yleisperiaate vakuutusmeklarin velvollisuudesta toimia huolellisesti sekä ottaa huomioon asiakkaan etu (24 §). Vakuutusedustuksesta annetussa laissa ei ole kuitenkaan nimenomaisia eturistiriitojen ehkäisyä tai hallintaa koskevia säännöksiä lukuun ottamatta 26 §:ää, jonka mukaan vakuutusmeklari saa ottaa palkkion vain toimeksiantajaltaan.

3.2.13 Vakuutusmeklarin varojen erillisyys ja vastuuvakuutus

Vakuutusmeklari on velvollinen pitämään hallussaan olevat, asiakkaalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvat varat pankkitilillä erillään omista varoistaan. Vakuutusmeklarin tulee myös viipymättä toimittaa ne vastaanottajalle (29 §:n 1 momentti). Erikseen on lisäksi säädetty, ettei vakuutusmeklari saa vastaanottaa, pitää hallussa taikka välittää asiakkaalle tai tämän vakuutuksenantajalle kuuluvia varoja, jos asiakas on kuluttaja tai siihen rinnastettava elinkeinonharjoittaja, paitsi jos varojen säilytys tai siirto muutoin aiheuttaa asiakkaalle kohtuutonta hankaluutta. (29 §:n 2 momentti)

Säännöksillä on pyritty turvaamaan erityisesti kuluttajan asemassa olevien asiakkaiden asiakasvaroja siltä, että ne eivät sekoittuisi vakuutusmeklarin omiin varoihin eivätkä ne siten olisi käytettävissä vakuutusmeklarin velkojen hyväksi tapahtuviin suorituksiin mahdollisissa maksuvaikeuksiin liittyvissä menettelyissä, erityisesti konkurssissa ja ulosotossa.

Vakuutusedustuksesta annetun lain mukaan vakuutusmeklari on velvollinen ottamaan Finanssivalvonnan hyväksymän, koko Euroopan talousalueella voimassa oleva vastuuvakuutuksen niiden vahinkojen korvaamiseksi, joista vakuutusmeklari on tämän lain mukaan vastuussa. Vastuuvakuutuksen määrän on oltava vähintään 1 250 600 euroa vahinkoa kohti ja yhteensä 1 876 000 euroa kaikkien vahinkojen osalta vuotta kohti. Lisäksi vastuuvakuutukselta edellytetään eräiden muiden laadullisten vaatimusten täyttämistä. Vakuutusmeklarin on ilmoitettava Finanssivalvonnalle vastuuvakuutusta koskevista muutoksista sekä korvaustapahtumista. (28 §).

3.2.14 Valvonta

Vakuutusedustajien valvonta kuuluu Finanssivalvonnalle (37 §). Finanssivalvonta voi kieltää vakuutusedustuksen harjoittamisen, jos sitä harjoitetaan vakuutusedustuksesta annetun lain vastaisesti ilman rekisteröintiä tai ETA-valtion valvontaviranomaisen ilmoitusta Finanssivalvonnalle. Kielto voidaan kohdistaa myös vakuutusedustajan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa (38 §:n 1 momentti). Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä muun muassa vakuutusedustajien rekisteröintimenettelystä (43 §).

Jos vakuutusedustaja olennaisesti laiminlyö noudattaa, mitä sen velvollisuudeksi tässä laissa säädetään, eikä laiminlyöntiä tai virhettä ole korjattu Finanssivalvonnan asettamassa kohtuullisessa ajassa, Finanssivalvonta voi kieltää vakuutusedustajaa jatkamasta toimintaansa kunnes virhe tai laiminlyönti on korjattu tai, jos laiminlyönti tai virhe on törkeä, poistaa vakuutusedustajan rekisteristä (38 §:n 4 momentti). Finanssivalvonnan on poistettava vakuutusedustaja rekisteristä, jos tämä olennaisesti laiminlyö noudattaa lain säännöksiä eikä korjaa virhettä tai laiminlyöntiä Finanssivalvonnan asettamassa määräajassa (10 §).

Lisäksi Finanssivalvonnasta annetussa laissa säädetään muun muassa vakuutuksenantajien valvonnasta (lain 4 §:n 2 momentin 2, 3 ja 10 kohta), Finanssivalvonnan yleisistä valvontavaltuuksista (3 luku) sekä käytössä olevista hallinnollisista seuraamuksista (4 luku).

Edellä jaksossa 3.1 todetun mukaisesti vakuutusten tarjontaa valvoo kuluttajansuojan kannalta myös kuluttaja-asiamies. Jos kuluttaja-asiamies havaitsee, että elinkeinonharjoittaja on ryhtynyt lainvastaiseen toimenpiteeseen, kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 9 §:n mukaan kuluttaja-asiamiehen on pyrittävä neuvottelemalla saamaan elinkeinonharjoittaja luopumaan toimenpiteestä. Tarvittaessa kuluttaja-asiamies voi kieltää lainvastaisen menettelyn ja asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon tai viedä asian markkinaoikeuteen kiellon määräämiseksi. Kuluttaja-asiamies voi määrätä kiellon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta tai muuten merkitykseltään huomattava. Lain 11 §:n 1 kohdan nojalla kuluttaja-asiamiehen on kuultava Finanssivalvontaa ennen kiellon määräämistä, jos asia koskee Finanssivalvonnasta annetun lain 45 §:ssä tarkoitettua Finanssivalvonnan valvottavaa, ulkomaista valvottavaa tai sen sivuliikettä taikka ulkomaista vakuutusedustajaa. Kielto raukeaa, jos elinkeinonharjoittaja vastustaa kieltä, jolloin kuluttaja-asiamiehen on vietävä asia markkinaoikeuden ratkaistavaksi. Vaatimuksen uhkasakon tuomitsemisesta maksettavaksi ratkaisee aina markkinaoikeus.

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 8 §:n nojalla kuluttaja-asiamiehellä on lisäksi oikeus tehdä tarkastus elinkeinonharjoittajan toimitiloissa, jos tarkastus on tarpeen kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ("asetus kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä") annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2006/2004 tarkoitetun yhteisön sisäisen rikkomuksen selvittämiseksi tai lopettamiseksi. Tarkastusta ei kuitenkaan saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

3.2.15 Vahingonkorvaus

Vakuutusedustuksesta annetussa laissa säädetään vakuutusmeklarin ja vastaavan hoitajan vahingonkorvausvastuusta. Vakuutusmeklari on velvollinen korvaamaan vahingon, joka hänen tämän lain tai toimeksiantosopimuksen vastaisesta menettelystään aiheutuu asiakkaalle tai muulle, jonka oikeutta toimeksianto tai vakuutus koskee. Tältä osin näyttötaakka on käännetty, sillä vakuutusmeklarin on kuitenkin mahdollista vapautua korvausvastuusta, jos hän osoittaa toimineensa ammattitaitoisesti ja huolellisesti (40 §:n 1 momentti). Vakuutusmeklari on myös korvausvastuussa vahingosta, joka aiheutuu siitä, että hän on jättänyt antamatta tarpeellisia tietoja vakuutuksesta asiakkaalle tai antanut siitä harhaanjohtavia tai virheellisiä tietoja (40 §:n 2 momentti). Korvausta voidaan vaatia toissijaisesti vastaavalta hoitajalta, jos tämä on tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyönyt laissa säädetyt velvollisuutensa (41 §:n 1 momentti).

Vakuutusyhtiölain 31 luvun 1 ja 3 §:n rikkomiseen tai laiminlyöntiin sovelletaan vakuutusyhtiölain 28 luvussa säädettyjä vahingonkorvaussäännöksiä.

Vakuutusyhdistyslain 12 luvun 2 §:n rikkomiseen tai laiminlyöntiin sovelletaan vakuutusyhdistyslain 15 luvussa säädettyjä vahingonkorvaussäännöksiä.

3.2.16 Vakuutusedustuslautakunta

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa vakuutusedustuslautakunnan, jonka tehtävänä on järjestää vakuutusmeklariksi rekisteröimisen edellyttämiä vakuutusmeklaritutkintoja vähintään kahdesti vuodessa. Vakuutusedustuslautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä kolmesta kuuteen jäsentä ja kullekin jäsenelle varajäsen (14 §). Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa lautakunnan kustannuksista.

Vakuutusmeklaritutkinto muodostuu yleisen osan tutkinnosta sekä siitä riippuen, onko tarkoituksena harjoittaa henkivakuutuksia vai vahinkovakuutuksia koskevaa vakuutusedustusta, henkivakuutusosan tai vahinkovakuutusosan tutkinnosta. Jos toiminta käsittää molemmat vakuutuslajit, vakuutusmeklarin on suoritettava kaikki tutkinnon osat. Vakuutusmeklaritutkin-

toon osallistumisesta voidaan periä enintään tutkinnon järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia vastaava maksu (16 §). Maksusta säädetään valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n nojalla sosiaali- ja terveysministeriön maksullisista suoritteista annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (1578/2015). Tällä hetkellä maksu on 150 euroa yhdeltä tutkinto-osalta, eli koko tutkinnon hinnaksi tulee vähintään 300 euroa.

3.3 VAKUUTUSSOPIMUSLAKI

Vakuutus sopimuslaissa säädetään niistä tiedoista, jotka vakuutuksenottajalle on annettava ennen vakuutus sopimuksen tekemistä. Lain mukaan ennen vakuutus sopimuksen päättämistä vakuutuksenantajan on annettava vakuutuksen hakijalle vakuutustarpeen arvioimiseksi ja vakuutuksen valitsemiseksi tarpeelliset tiedot, kuten tietoja vakuutusmuodoistaan, vakuutusmaksuistaan ja vakuutusehdoistaan. Tietoja annettaessa tulee kiinnittää huomiota myös vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin. Lisäksi huomiota on kiinnitettävä vakuutukseen mahdollisesti liittyvien sijoituskohteiden valinnan kannalta olennaisiin seikkoihin ottaen erityisesti huomioon vakuutuksen hakijan aikaisempi sijoituskokemus ja sijoittamisen tavoitteet. (5 §:n 1 momentti) Säännökset koskevat myös yhdistettyjä tarjouksia. Tietoja ei tarvitse antaa, jos vakuutuksen hakija ei halua tietoja tai niiden antaminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta (5 §:n 2 momentti). Vakuutuksenantajan ja asiamiehen harjoittamassa vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle on lisäksi annettava kuluttajansuojalain 6 a luvussa tarkoitetut ennakkotiedot (5 §:n 3 momentti).

Vakuutus sopimuksen päättämisen jälkeen vakuutuksenantajan on ilman aiheetonta viivytystä annettava vakuutuksenottajalle asiakirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen sisältö (vakuutuskirja), sekä vakuutusehdot. Vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle sovelletaan kuitenkin, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä säädetään. (6 §:n 1 momentti) Jos vakuutuksenantajalla on vakuutusehtojen mukaan oikeus vakuutuksen sovitun voimassaoloajan (vakuutuskausi) aikana muuttaa henkilö vakuutuksen vakuutusmaksua tai muita sopimusehtoja, tästä on oltava merkintä vakuutuskirjassa. (6 §:n 2 momentti)

Vakuutuksenantajan on lähetettävä vakuutuksenottajalle vuosittain tiedote, jossa kerrotaan vakuutus määrä ja muita sellaisia vakuutusta koskevia seikkoja, joilla on vakuutuksenottajalle ilmeistä merkitystä. Vuositiedotteessa mainittavista tiedoista säädetään lisäksi 26 ja 27 §:ssä. Vakuutustapahtuman jälkeen vakuutuksenantajan on annettava tarpeellisia tietoja sille, jolla on oikeus vaatia suoritusta vakuutuksenantajalta. (7 §)

Korvaushakemuksen johdosta annettavasta tai muusta vakuutusta koskevasta päätöksestä on käytävä ilmi, jollei se ole olosuhteisiin nähden ilmeisen tarpeetonta, voidaanko ja millä tavalla asia saattaa tuomioistuimen, kuluttajavalituslautakunnan tai muun vastaavan elimen käsiteltäväksi. (8 §)

Jos vakuutuksenantaja tai sen edustaja on markkinoinnissa jättänyt antamatta tarpeellisia tietoja vakuutuksesta tai antanut siitä virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, vakuutus sopimuksen katsotaan olevan voimassa sen sisältöisenä, kuin vakuutuksenottajalla oli saamiensa tietojen perusteella aihetta käsittää (9 §:n 1 momentti).

Vakuutus sopimuslain mukaan oikeusministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Solvenssi II -direktiivin 183–185 artiklassa mainittujen tietojen ilmoittamisesta. (9 a §:n 1 momentti) Valtuutuksen nojalla on annettu oikeusministeriön asetus henkivakuutuksesta annettavista tiedoista (177/2011, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella 391/2015). Asetuksessa on täsmennetty vakuutuksenantajasta, henkivakuutuksesta ennen sopimuksen tekemistä ja sen aikana annettavia tietoja sekä tietojen antamisen tapaa.

Vakuutus sopimuslain mukaan Finanssivalvonta voi antaa määräyksiä säästöhenkivakuutuksen ja eläkevakuutuksen kulujen ja tuottojen laskemis- ja ilmoittamistavasta. (9 a §:n 2 momentti) Valtuutuksen nojalla Finanssivalvonta on antanut tarkentavia määräyksiä pitkäaikaisäästämissopimusten ja vakuutusten kulujen ja tuottojen ilmoittamisesta (Määräykset ja

ohjeet 10/2012). Määräykset koskevat tiedonantovelvollisuutta ennen sopimuksen tekemistä ja sen aikana.

3.4 FINANSSIVALVONNASTA ANNETTU LAKI

Finanssivalvonnasta annetun lain 4 §:n 2 momentin 2, 3 ja 10 kohdassa toimilupavalvottaviksi määritellään vastaavasti vakuutusyhtiö, työeläkevakuutusyhtiö ja kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliike. Pykälän 3 momentissa toimilupavalvottavaan rinnastetaan tämän lain 3 luvun säännöksiä sovellettaessa muuna muassa vakuutusyhdistyslaissa tarkoitettu vakuutusyhdistys, vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen omistusyhteisö sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettu ryhmittymän omistusyhteisö. Lain 5 §:n 17 kohdassa määritellään vakuutusedustaja ja ulkomainen vakuutusedustaja kuuluvaksi muiden finanssimarkkinoilla toimivien ryhmään.

Finanssivalvonnasta annetun lain 3 luvussa säädetään Finanssivalvonnan valvontavaltuuksista. Finanssivalvonnalla on muun muassa oikeus saada vakuutuksenantajilta ja vakuutusedustajilta tietoja (18, 19 ja 21 §), suorittaa näissä tarkastus (24 §) sekä määrätä näille toimeenpanokiekto, oikaisukehotus ja uhkasakko (33 ja 33 a §).

Finanssivalvonnasta annetun lain 4 luvussa säädetään hallinnollisten seuraamusten määrittämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä. Finanssivalvonta määrää rikemaksun muun muassa sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo velvollisuuden toimittaa Finanssivalvonnalle 18 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja tietoja taikka muita tietoja, jotka on säädetty tai määrätty säännöllisesti toimitettavaksi Finanssivalvonnan laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi (38 §:n 1 momentin 1 kohta). Rikemaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Rikemaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kesto aika. Oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 5 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa. (38 §:n 2 momentti) Vaikka Finanssivalvonnasta annetussa laissa on seuraamusmaksun määrittämisestä koskevia sisällöllisiä ja menettelyllisiä säännöksiä, ne eivät koske vakuutusentarjoajia siltä osin, kuin kyse on vakuutusten tarjoamisesta annetussa direktiivissä tarkoitettusta toiminnasta..

Finanssivalvonta antaa valvottavalle ja muulle finanssimarkkinoilla toimivalle julkisen varoituksen, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee muiden kuin 38 §:n 1 momentissa taikka 40 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen finanssimarkkinoita koskevien säännösten tai niiden nojalla annettujen määräysten vastaisesti. Valvottavalle julkinen varoitus annetaan myös, jos valvottava tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee toimilupansa ehtojen tai toimintaansa koskevien sääntöjen vastaisesti. (39 §:n 1 momentti)

Rikemaksu ja julkinen varoitus voidaan määrätä edellyttäen, ettei asia kokonaisuutena arvioiden anna aiheutta ankarampiin toimenpiteisiin (38 §:n 5 momentti ja 39 §:n 2 momentti).

Lain 43 §:ssä säädetään hallinnollisen seuraamuksen ja muun päätöksen julkistamisesta. Lain 44 a §:ssä säädetään lisäksi seuraamuksista ja muista päätöksistä ilmoittamisesta Euroopan valvontaviranomaisille, mukaan lukien Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle.

Finanssivalvonnan tehtävänä on osallistua viranomaisten väliseen kotimaiseen ja kansainväliseen valvontayhteistyöhön (3 §:n 2 momentin 6 kohta ja 50 §).

Finanssivalvonta ja toisen ETA-valtion toimivaltainen viranomais saavat tehdä sopimuksen valvontatehtävien siirtämisestä tietyin edellytyksin (67 §:n 1, 4, 7 ja 8 momentti).

Finanssivalvonta ylläpitää järjestelmää, jonka kautta se voi vastaanottaa ilmoituksia finanssimarkkinoita koskeviin säännöksiin liittyvistä väärinkäytösepäilyistä. Ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteena olevan henkilön henkilötiedot sekä tiedot ilmoituksesta on pidettävä salassa, jollei erikseen toisin säädetä. Ilmoitusmenettelyn tulee sisältää asianmukaiset ja riittävät toimenpiteet, joilla järjestetään ilmoitusten asianmukainen käsittely sekä suojataan työsuhteessa olevaa ilmoituksen tekijää ja ilmoituksen kohteena olevaa henkilöä sekä turvataan ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteena olevan henkilötietojen suoja noudattaen

henkilötietolakia (523/1999). Ilmoitusmenettelyn tulee lisäksi sisältää ohjeet, joilla turvataan ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteena olevan henkilön henkilöllisyyden suoja, jollei rikkomuksen selvittämiseksi tai muuten viranomaisen oikeudesta tietojen saamiseen laissa toisin säädetä. (71 §:n 1 ja 2 momentti).

3.5 KÄYTÄNTÖ

3.5.1 Yhteiskunnallinen tilanne: tietoyhteiskunta sekä finanssikriisi ja vakuutuspalveluiden tarjonta

Vakuutusedustusedirektiivin täytäntöönpanon jälkeen sähköiset internetiin ja erilaisiin mobiililaitteisiin pohjautuvat vakuutus- ja muut finanssipalvelut ovat yleistyneet ja laajentuneet. Suomessa valtaosa vakuutuksista on mahdollista ostaa sähköisten palvelujen kautta muualta kuin vakuutusyhtiön toimipisteestä. Viime vuosina vakuutusyhtiöt ovat myös ohjanneet asiakkaita sähköisten palveluiden käyttäjiksi vähentämällä kiinteiden toimipisteiden lukumäärää.

Finanssialan Keskusliiton teettämän Vakuutustutkimus 2016 -selvityksen mukaan Suomessa vakuutusyhtiöiden verkkopalveluja pidetään melko kattavina ja helppokäyttöisinä. Sen sijaan vakuutusyhtiöiden tarjoamiin mobiilipalveluihin peräti 60 prosenttia vastaajista ei osaa ottaa kantaa lainkaan. Lähes 60 prosenttia vastaajista hoitaa vakuutusasiansa tavallisimmin tietokoneella internetissä, mikä on selvästi yleisempää kuin vuonna 2014. Vastaajista 16 prosenttia kertoo puolestaan tavallisimmin asioivansa matkapuhelimella internetissä. Nuoremmissa ikäryhmissä matkapuhelimella internetissä asiointi on yleisempää kuin vanhimmassa ikäryhmässä. Vain 10 prosenttia vastaajista ei koskaan hoida vakuutusasioita internetissä. Vakuutusyhtiön konttorissa vakuutusasioita hoitaa tavallisimmin viidennes ja toisinaan lähes puolet vastaajista. Määrä ei ole juurikaan muuttunut vuodesta 2014. Mitä vanhempi vastaaja on, sitä suuremmalla todennäköisyydellä hän asioi vakuutusyhtiön konttorissa. Kolmannes vastaajista ei lainkaan hoida konttorissa vakuutusasioita. Korvaushakemuksia tehtiin selvästi eniten verkossa, 66 prosenttia tietokoneella ja 7 prosenttia matkapuhelimella. Sen sijaan kukaan vastaajista ei vielä ollut tehnyt korvaushakemusta älypuhelinsovelluksen kautta. Vain joka kymmenes vastaaja haki korvausta konttorissa. Vakuutusten ostamisen lisäksi verkkosivustoilla olevien vakuutusten vertailupalveluiden määrä on lisääntynyt viime vuosina.

Vuonna 2008 alkanut niin sanottu finanssikriisi johti EU:n komission arvion mukaan kuluttajien keskuudessa vakavaan luottamuspuolaan. Avoimuuden puute, vajavaiset tiedot riskeistä ja huonosti hallitut eturistiriidat aiheuttivat sen, että kuluttajille kaikkialla EU:ssa toistuvasti myytiin vääränlaisia sijoitus- ja vakuutus tuotteita. Lainsäädäntö ei ole komission mukaan myöskään kehittynyt yhtä nopeasti kuin finanssipalvelut, joista on tullut yhä monimutkaisempia. Puutteiden korjaaminen edellyttää kuitenkin keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä vahvoja, hyvin säänneltyjä vähittäismarkkinoita, joilla kuluttajien edut asetetaan etusijalle. Tämän vuoksi komissio on ehdottanut muun muassa vakuutusten tarjoamisesta annettua direktiiviä osana lainsäädäntöpakettia, jolla on ollut tarkoitus tiukentaa vaatimuksia kuluttajien eduksi. (Euroopan komissio, lehdistötiedote 3.7.2012, IP/12/736).

Sijoitusvakuutusten ja sijoitus tuotteiden myynnissä on havaittu ongelmia myös Suomessa 2000-luvun aikana. Finanssivalvonnan sijoitusneuvontaa vuonna 2015–2016 koskeneessa tarkastuksessa keskityttiin selvittämään, miten yli 70-vuotiaille ei-ammattimaisille asiakkaille oli myyty sijoitusrahastoja ja strukturoituja rahoitusvälineitä. Kyse ei ollut vakuutusten tarjoamisesta tai vakuutuslainsäädännön alaisesta toiminnasta. Sijoitusvakuutuksiin voidaan kuitenkin liittää kyseessä olevia sijoituskohteita. Tarkastuksessa havaittiin useita sijoituspalvelulain ja Finanssivalvonnan antamien määräysten laiminlyöntejä. Maaliskuussa 2017 Finanssivalvonta antoi julkisia varoituksia ja seuraamusmaksuja laiminlyönneistä, jotka koskivat yhtiöiden velvollisuutta hankkia riittävät tiedot asiakkaasta ja varmistua liiketoimien soveltuvuudesta asiakkaalle ennen sijoitusneuvonnan tarjoamista. Lisäksi yhtiöt eivät olleet dokumentoineet selonottovelvollisuuden toteuttamista asiakirjoihin niin, että tietojen avulla olisi

voitu jälkikäteen todentaa tapahtumien kulku. Yhtiöt ovat tällä menettelyllään vaarantaneet Finanssivalvonnan valvonnan toimivuuden ja tehokkuuden. Yksi yhtiö oli lisäksi sijoitusneuvonnassaan jättänyt toteuttamatta riittävät toimet eturistiriitatilanteiden tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi. Julkinen varoitus määrättiin selonottovelvollisuuden ja soveltuvuusarviointien laiminlyönneistä. Seuraamusmaksu puolestaan määrättiin dokumentointivaatimusten laiminlyönneistä ja eturistiriitatilanteiden tunnistamatta jättämisestä ja ehkäisemisestä.

FINE:en tuli vuonna 2016 runsaat 6 500 yhteydenottoa vakuutusasioissa. Niistä neuvontasioita oli noin 5 400 ja riita-asioita runsaat 1 100 kappaletta. Kolme neljäsosaa yhteydenotoista koski vahinko- ja korvausasioita, esimerkiksi kysymyksiä vakuutusten korvausrajoituksista ja maksettavan korvauksen määrästä. Vakuutusmaksuihin ja vakuutusten irtisanomiseen liittyvien asioiden määrä lisääntyi. Suurimmat vakuutuslajit FINE:en tulleissa yhteydenotoissa olivat kotivakuutus, yksityistapaturmavakuutus, sairauskuluvakuutus, vastuuvakuutus ja moottoriajoneuvovakuutukset.

3.5.2 Hyvä vakuutustapa

Vakuutusyhtiöiden toimintaa ohjaavat myös alalla vakiintuneet hyvät tavat ja käytännöt, joiden noudattamista Finanssivalvonta valvoo. Markkina- ja menettelytapavalvonnan tavoitteena on edistää luottamusta markkinoiden ja niillä toimivien palveluntarjoajien toimintaan. Vakuutuslalla vakiintuneita tapoja ja käytäntöjä kutsutaan yleisesti hyväksi vakuutustavaksi. Pääsääntöisesti hyvien tapojen noudattamista valvotaan yleisemmin asiakaskunnan tasolla. Hyvä tapa voi kuitenkin nousta esiin myös yksittäisten asiakkaiden kohdalla, kun heidän korvausvaatimuksiinsa arvioidaan tuomioistuimissa tai tuomioistuimen ulkopuolisessa riidanratkaisumenettelyssä. Hyvän tavan sisältö voi vaikuttaa lain tai sopimusehdon tulkintaan taikka täydentää muuta sääntelyä silloin, kun laki tai sopimusehdot eivät anna kysymykseen suoraa vastausta.

Finen Vakuutuslautakunta on antanut asiakkaiden ja vakuutusyhtiöiden välisissä riita-asioissa useita ratkaisuja, joiden perusteella voidaan hahmottaa alalla vakiintunutta ja siten vakuutusyhtiöitä sitovia hyvää vakuutustapaa koskevia periaatteita. Vakuutuslautakunnan ratkaisukäytännössä hyvä vakuutustapa on täydentänyt vakuutusyhtiön tiedonanto- ja selvityselvöllisyyttä vakuutusta myydessä ja sopimussuhteen kestäessä. Vakuutuslautakunta on esimerkiksi katsonut, että on hyvän vakuutustavan vastaista myydä vakuutus omaisuudelle, jonka korvausmäärä on nollautunut esimerkiksi ikävähennysten vuoksi jo vakuutusta myydessä (VKL 848/03) tai joka ei tarjoa todellista vakuutusturvaa esimerkiksi vakuutuksen kohteesta ja sovellettavista vakuutusehdoista johtuen (VKL 682/06). Hyvä vakuutustapa edellyttää myös, että vakuutusyhtiö vastaa joutuisasti asiakkaan vakuutushakemukseen ja tiedusteluihin sopimussuhteen kestäessä, jotta asiakas tietää, onko vakuutus voimassa ja sopimussuhde pysyy selkeänä. Mikäli vakuutusyhtiö ei ilmoita asiakkaalle, ettei se hyväksy vakuutushakemusta, voi vakuutusyhtiölle tietyin edellytyksin seurata vahingonkorvausvastuu (VKL 101/07). Sopimussuhteen kestäessä asiakkaan tiedusteluun vastaamatta jättäminen saattaa vaikuttaa sopimusehtojen tulkintaan tai siihen, onko vakuutus pysynyt voimassa (VKL 204/14).

3.5.3 Vakuutusyhtiöt

Finanssivalvonnan tietojen mukaan vuonna 2017 Suomessa toimii yhteensä 44 vakuutus- ja työeläkevakuutusyhtiötä. Vakuutusyhtiöistä vahinkovakuutusta harjoittavia yhtiöitä on 38 ja henkivakuutusta 11. Työeläkevakuutusyhtiöitä on kuusi. Vakuutusyhdistyksiä on vuonna 2017 kuusi, jotka kaikki harjoittavat ainoastaan kalastusvälineiden vakuuttamista.

Finanssialan Keskusliiton jäsenyryksistä tehtyjen vuoden 2016 tietojen mukaan vakuutusyhtiöiden henkilöstön kokonaismäärä on pysynyt verrattain tasaisena 1980-luvun lopulta alkaen. Syyskuussa 2016 palvelualojen työnantajien jäsenyryksissä on vakuutuslalla työskennellyt noin 9 500 henkilöä, joista konttorissa noin 8200 ja niin sanotussa kenttätöyössä noin 1300 henkilöä. Vakuutuslalan henkilöstöstä johdossa toimi noin 7,1 prosenttia, markkinoinnin

ja myynnin esimiehinä 5,9 prosenttia sekä markkinoinnin ja myynnin muissa tehtävissä 21,6 prosenttia.

Vakuutusalan konttorihenkilöstö jakautuu sukupuolittain seuraavasti:

	Naiset %	Miehet %
Johtotaso	39,4	60,6
Esimies-/asiantuntijataso	51,9	48,1
Suorittava taso	80,0	20,0
Yhteensä	68,8	31,2

Vakuutusalan kenttähenkilöstö jakautuu sukupuolittain seuraavasti:

	Naiset %	Miehet %
Johtotaso	30,7	69,3
Esimies-/asiantuntijataso	33,1	66,9
Suorittava taso	27,6	72,4
Yhteensä	29,7	70,3

Vakuutusyhtiöiden markkinat voidaan yleisellä tasolla jakaa kolmeen osaan: vahinko-, henki- ja työeläkevakuutusmarkkinoihin, joista työeläkevakuutusmarkkinat ovat puhtaasti kansallisia. Suomen vakuutusmarkkinat ovat muiden Pohjoismaiden tavoin hyvin keskittyneet. Finanssialan Keskusliiton tilastojen mukaan neljän suurimman henki- ja vahinkovakuutusyhtiön tai yhtiöryhmän osuus maksutulosta on noin 90 prosenttia. Myös työeläkevakuutus on keskittynyttä, sillä kolmen suurimman yhtiön osuus on yhteensä noin 90 prosenttia maksutulosta.

Suomen vahinkovakuutusmarkkinoiden rakenteelle on tyypillistä lakisääteisistä vakuutuksista kerättyjen maksujen suuri osuus alan koko maksutulosta. Lakisääteisen eläkevakuutuksen osuus koko vakuutusmaksutulosta on ollut viime vuosina noin 70 prosenttia. Myös vahinkovakuutuksen maksutulosta lakisääteisten vakuutuksien osuus, joka on viime vuosina ollut noin 50 prosenttia, on suurempi kuin muissa EU-maissa.

Välitettyjen vakuutusten vakuutusmaksut (milj. euroa)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lakisääteinen eläkevakuutus	977	1 107	1063	1019	1044	1067
Henkivakuutus	66	83	87	70	107	87
Vahinkovakuutus	207	238	277	250	260	285
Lakisääteinen tapaturmavakuutus	104	136	166	112	116	118
Yhteensä	1 354	1 565	1 592	1 450	1 526	1 557

3.5.4 Asiamiehet

Vuonna 2016 asiamiehiä oli Finanssivalvonnan vakuutusedustajarekisterissä 6579 kappaletta. Nämä jakautuvat seuraavasti:

Päätoimiset asiamiesyhtiöt	602
Sivutoimiset asiamiesyhtiöt	1610
Päätoimisten asiamiesyhtiöiden palveluksessa olevat	746
Sivutoimisten asiamiesyhtiöiden palveluksessa olevat	1646
Yksityiset elinkeinonharjoittajat	1975

Asiamiehinä toimivien yritysten ja luonnollisten henkilöiden kirjo on laaja. Suuria vakuutusyhtiöiden asiamiehinä toimivia yrityksiä ovat esimerkiksi pankit. Asiamiesyhteisöistä suurimman yksittäisen ryhmän muodostavat autoliikkeet, joiden merkitys on erityisen suuri liikenne- ja autovakuutuksissa. Lisäksi asiamiehinä toimii muun muassa autokatsastuskonttoreita, ammattiyhdistysliikkeitä, urheiluseuroja ja matkatoimistoja.

3.5.5 Vakuutusmeklarit

Vakuutusmeklaritutkinnon on Suomessa suorittanut vuoden 2016 loppuun mennessä yhteensä 199 henkilöä. Vahinkovakuutuksen tutkinto-osia on suoritettu 163 kappaletta ja henkivakuutuksen tutkinto-osia 67 kappaletta. Näin ollen voidaan päätellä, että 31 henkilöä on suorittanut molemmat tutkinto-osat. Finanssivalvonnan vakuutusedustajarekisteriin on vuonna 2017 (2015) merkitty 243 (224) vakuutusmeklarina toimivaa henkilöä. Suoritettujen vakuutusmeklaritutkintojen ja rekisteröityjen vakuutusmeklarina toimivien henkilöiden välinen ero selitty osaltaan siitä, että voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain voimaantulon yhteydessä vakuutusmeklareina toimiviksi henkilöiksi rekisteröitiin kokemuksen perusteella ilman suoritettua vakuutusmeklaritutkintoa. Rekisteröityjen määrä on ollut suhteellisen vakaata ajanjaksolla 2006–2015 siten, että määrä on ollut ylimmillään 224 ja alimmillaan 199 henkilöä.

Vuonna 2016 vakuutusmeklariyrityksiä oli Finanssivalvonnan vakuutusedustajarekisterissä 76 kappaletta, jotka jakautuvat alla olevan taulukon mukaisesti. Näiden palveluksessa olevia vakuutusmeklareina toimivia henkilöitä on rekisteröity yhteensä 243 henkilöä.

Henkivakuutukset	4
Vahinkovakuutukset	13
Henki- ja vahinkovakuutukset	59

Vakuutusmeklaritoiminta alkoi lisääntyä Suomessa 1990-luvun alkuvuosina. Toiminta kasvoi runsaasti 1990-luvun loppupuolelta aina 2000-luvun alkuvuosiin. Sen jälkeen toiminnan kasvu on tasaantunut. Vakuutusmeklariyritysten henkilöstö kasvoi vuosien 1995 ja 2002 välisenä aikana 75 henkilöstä noin 500 henkilöön. Vuodesta 2002 vakuutusmeklariyritysten henkilöstön määrä laski siten, että se oli alimmillaan 323 henkilöä vuonna 2010. Vuodesta 2010 lähtien henkilöstön määrä on kokonaisuutena noussut joillakin kymmenillä henkilöillä. Henkilöstömäärän väheneminen tapahtui pääosin muusta henkilöstöstä, joita oli 247 henkilöä vuonna 2002 ja 151 henkilöä vuonna 2015. Rekisteröityjen vakuutusmeklareina toimivien henkilöiden määrä puolestaan laski samana aikana 249 henkilöstä 224 henkilöön.

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry:n antamien Finanssivalvonnan tietojen mukaan vuonna 2015 vakuutusmeklareiden toiminnan kokonaiskustannukset olivat noin 43 miljoonaa euroa. Näistä valtaosan muodostivat henkilöstökulut.

Finanssivalvonnan tietojen mukaan vuosina 2011–2015 vakuutusmeklarien välittämien vakuutusten osuus Suomen koko vakuutusmaksutulosta on vaihdellut 8,2 prosentista 6,3 prosenttiin. Välitettyjen vakuutusten osuus vakuutusmaksutulosta vaihtelee vakuutuslajeittain. Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa vakuutusmeklarin välittämien vakuutusten osuus on ollut 18,0–26,9 prosenttia, muussa vahinkovakuutuksessa 5,7–7,4 prosenttia ja henkivakuutuksessa 1,4–2,6 prosenttia vakuutusmaksutulosta vuosina 2011–2015.

Finanssivalvonnan tietojen mukaan vuonna 2015 sellaisiin vakuutusyhtiöiden, joiden kotipaikka on Suomessa, välitettyjen vakuutusten vakuutusmaksut olivat yhteensä 304 miljoonaa euroa laskettuna ilman lakisääteisiä vakuutuksia ja ulkomaisiin vakuutuslaitoksiin, mukaan lukien niiden Suomessa oleviin sivuliikkeisiin, välitettyjen 69 miljoonaa euroa. Vahinkovakuutuksen osalta noin yksi kahdeksasosa (13 %) vakuutusmeklareiden välittämistä vakuutusmaksuista kohdistui vuonna 2015 ulkomaisten vakuutusyhtiöiden tarjoamiin vakuutuksiin. Henkivakuutuksen osalta ulkomaisten vakuutusten osuus oli noin prosentti.

Vakuutusedustuksesta annetussa laissa säädetty palkkion vastaanottokielto vaikutti Suomessa vakuutusmeklariyritysten toimintaan. Erityisesti tämä vaikutti henkivakuutusmarkkinoihin, Sijoitusmuotoisten vakuutus tuotteiden välittäminen kuluttaja-asiakkaille loppui käytännössä kokonaan ja suurin tätä toimintaa harjoittanut vakuutusmeklariyritys muuttui asiamieheksi. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, etteivät kuluttaja-asiakkaat olleet valmiita maksamaan vakuutusmeklarille palkkioita suoraan. Samalla myös vakuutusmeklareiden välittämän vakuutusliikkeen suhteellisen osuuden kasvu pysähtyi myös vahinkovakuutusten ja työeläkevakuutusten osalta.

Finanssivalvonnan tietojen mukaan vuonna 2015 vakuutusmeklareiden toimeksiantajilta saadut palkkiot olivat noin 41 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 aikana tehtyjen uusien toimeksiantosopimusten määrä on noin 3 000 kappaletta ja voimassa olevia toimeksiantosopimuksia on noin 21 000 kappaletta. Kokonaisliikevaihto vakuutusmeklariyrityksissä oli vuonna 2015 noin 50 miljoonaa euroa, joten palkkiot muodostavat liikevaihdosta noin 80 prosenttia.

3.5.6 Internet-sivustot

Vakuutusten markkinointia tai tarjoamista koskevat internetsivustot voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään. Ensimmäisen ryhmän muodostavat vertailusivustot, jotka sisältävät suorat linkit tai mainokset (mukaan lukien niin sanotut bannerit) vakuutusyhtiöiden tai vakuutusedustajien ylläpitämillä sivustoilla, joiden avulla on mahdollista tehdä vakuutus sopimus (ryhmä 1, puhtaat vertailusivustot). Tällaisia sivustoja ei ole monta.

Toisen ryhmän muodostavat asiatekstejä ja vertailuita yhdistävät sivustot. Yleensä tällaiset sivustot keskittyvät muun kerronnan ohessa tiettyyn kirjoittajaan tai kohderyhmää kiinnostavaan vakuutustyyppiin, esimerkiksi erilaiset ajoneuvo-, harraste- tai henkilövakuutukset. Näistä osassa on suorat tai välilliset linkit tai mainokset vakuutusyhtiöiden tai vakuutusedustajien sivustoille tai vertailusivustoille, joiden avulla on mahdollista tehdä vakuutus sopimus (ryhmä 2a, kaupalliset yhdistelmä sivustot, esimerkiksi blogit). Tällaisia sivustoja on lukuisia. Osassa yhdistelmä sivustoja ei ole linkkejä tai mainoksia (ryhmä 2b, ei-kaupalliset yhdistelmä sivustot). Myös tällaisia sivustoja on lukuisia.

Lisäksi on olemassa sivustoja, joissa ei ole linkkejä tai mainoksia vakuutusyhtiöiden tai vakuutusedustajien sivustoille. Tällaisia ovat yleensä valtamedian artikkelit, joissa pääpaino on informatiivis-journalistinen. Tällaisia sivustoja on lukuisia. Tällaista toimintaa ei voida pitää vakuutusten tarjoamisena.

3.6 NYKYTILAN ARVIOINTI

3.6.1 Yleistä

Voimassa olevien lakien tarjoaman kuluttajansuojan ja muun asiakkaansuojan tason arvioidaan olevan Suomessa eurooppalaisittain verrattain korkealla tasolla. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole todettu suojan tasoon liittyviä olennaisia ongelmia. Sääntelyyn on tehtävä lähinnä direktiivistä johtuvia muutoksia, joiden kuitenkin arvioidaan parantavan asiakkaansuojaa erityisesti sijoitusvakuutusten osalta. Lisäksi aikaisempaa täsmällisempi sääntely tarjoo valvontaviranomaisille paremmat mahdollisuudet puuttua lainvastaisiin menettelyihin.

Direktiivin tavoitteena on parantaa erityisesti kuluttajien asemassa olevien asiakkaiden suojaa. Direktiivi ei kuitenkaan rajaa tai anna mahdollisuuksia kansallisesti keventää sääntelyä edes suurimpien yritysten osalta ellei kysymys ole edellä mainituista suurista riskeistä. Direktiivi ei myöskään anna mahdollisuuksia kansallisesti huomioida sitä, että osa säännöksistä soveltuu hyvin huonosti lakisääteisiin vahinkovakuutuksiin, joissa vakuutuksen ottaminen on pakollista ja joissa vakuutusturva on laissa määritelty. Direktiivissä ei myöskään riittävästi tehdä eroa sen välillä, onko kysymys varojen sijoittamista tai säästämistä varten otetuista vakuutuksista vai vakuuttamisesta ennalta arvaamattomien vahinkoriskien varalta. Lisäksi direk-

tiivä koskee kahden vakuutusyhtiön välisiä jälleenvakuutuksia tarpeettoman laajasti. Kaikki edellä mainitut puutteet rajoittavat osin tarpeettomasti kansallista liikkumavaraa ja aiheuttavat siten ylimääräistä hallinnollista taakkaa ilman, että säätelyn voidaan katsoa parantavan asiakkaansuojaa tai vakuutusmarkkinoiden toimintaa muutoinkaan.

Vakuutusten tarjoamisesta annettu direktiivi on huomattavasti laajempi ja yksityiskohtaisempi kuin vakuutusedustusedirektiivi. Sen seurauksena myös direktiivin kansallinen täytäntöönpano edellyttää nykyisen lainsäädännön huomattavaa muuttamista ja täsmentämistä. Vakuutusten tarjoamisesta on tarpeen säätää uudessa vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa, johon kootaan mahdollisimman kattavasti direktiivin täytäntöönpanoa varten tarvittava lainsäädäntö. Voimassa oleva vakuutusedustuslaki voidaan kumota, ja vakuutusyhtiölain 31 luvun 1 ja 3 §:ssä säädettyistä vakuutusyhtiön markkinointia ja asiamiehen toimintaa koskevista seikoista voidaan jatkossa säätää vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa.

Vakuutuksia koskevasta tiedonantovelvollisuudesta on säädetty useissa muissa laeissa, esimerkiksi vakuutussopimuslaissa ja kuluttajansuojalaissa. Näiden lakien säännökset täydentävät uutta vakuutusten tarjoamisesta annettavaa lakia. Lisäksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin lisätään viittaussäännös eräisiin vakuutussopimuslain säännöksiin.

3.6.2 Lain soveltamisala ja määritelmät

Direktiiviä sovelletaan vakuutusten ja jälleenvakuutusten tarjoamisen aloittamiseen ja harjoittamiseen Euroopan unionissa. Vakuutuksen tarjoamisesta annettavaa lakia on tarve soveltaa ainoastaan vakuutusten tarjoamiseen Suomessa sekä ETA-alueella toimimisen yhteydessä noudatettaviin menettelyihin. Kansallisessa laissa voidaan säätää myös direktiiviä laajemmasta vakuutusten tarjoamista koskevasta soveltamisalasta, mutta tähän ei ole tarvetta. Siten Suomeen rekisteröidyn vakuutusedustajan toimintaan kolmannessa maassa sovelletaan kyseisen maan lainsäädäntöä. Se, minkä valtion lakia vakuutusten tarjoamiseen sovelletaan, määräytyy kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten ja periaatteiden mukaisesti.

Direktiivin mukaisen vakuutuksen tarjoamisen ja jälleenvakuutuksen tarjoamisen määritelmät ovat osittain laajempia kuin vakuutusedustusedirektiivin mukaiset vakuutus- ja jälleenvakuutusedustuksen määritelmät. Uuden direktiivin mukainen vakuutuksen tarjoamisen määritelmä sisältää nimenomaisesti muun muassa tietäntyyppisen vakuutuksen tarjoamisen tietoverkkojen tai muiden teknisten sovellusten avulla sekä vertailusivustojen toiminnan. Voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaisia säännöksiä näiden sivustojen toiminnasta, mutta niistä osa on kuulunut lain soveltamisalan piiriin yleisten soveltamissäännösten kautta. Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeen tarkentaa sääntelyä ja määritellä vakuutusten tarjoaminen osittain uudella tavalla.

Direktiiviä sovelletaan vakuutusedustajien lisäksi monilta osin vakuutustuotteita suoraan myyviin vakuutusyhtiöihin ja niiden työntekijöihin sekä vähäistä suurempaa vakuutusten tarjoamista harjoittaviin sivutoimisiin vakuutusedustajiin. Voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetussa laissa ei ole nimenomaisia säännöksiä sivutoimisesta vakuutusedustuksesta, joka on laajuudeltaan pienempää kuin päätoiminen vakuutusedustus mutta suurempaa kuin vakuutusedustuksesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu hyvin pienimuotoinen vakuutusedustus. Sääntelyä on tarpeellista selkeyttää direktiivin johdosta. Eräät sivutoimiset vakuutusedustajat on jätetty pääosin direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle silloin, kun sekä vakuutetut riskit että vakuutusmaksut ovat vähäiset. Nämä seikat on tarpeen ottaa huomioon vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa.

Lisäksi direktiiviä sovelletaan ammattimaisiin asiakkaisiin, jälleenvakuutukseen ja suuriin riskeihin liittyvien vakuutusten tarjoamiseen vain osittain. Tältä osin direktiivin sääntelyä voidaan pitää perusteltuna, eikä kansallinen poikkeaminen direktiivin soveltamisalasta ole tarpeen.

Direktiiviä sovelletaan niihin vakuutuksenantajiin, joihin sovelletaan Solvenssi II -direktiiviä. Solvenssi II -direktiivi ei koske Suomessa työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain

mukaisia työeläkevakuutusyhtiöitä, joten vakuutusten tarjoamisesta annettua direktiiviä ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöihin. Vakuutusyhtiöistä työntekijän eläkelain mukaisia eläkevakuutuksia eivät saa antaa muut vakuutusyhtiöt kuin työeläkevakuutusyhtiöt. Siten myöskään direktiivin sisältämää sopimusoikeudellista sääntelyä eli esimerkiksi tiedonantovelvollisuutta koskeva sääntelyä ei sovelleta työeläkevakuutuksiin. Direktiivissä ei myöskään säännellä työeläkevakuutusyhtiöiden ja vakuutusedustajien välisiä yksityisoikeudellisia vastuukysymyksiä. Sen sijaan vakuutusedustajien elinkeino-oikeudellista sääntelyä eli rekisteröintiä, ammatillisia vaatimuksia ja pääosin myös valvontaa koskevia säännöksiä sovelletaan vakuutusedustajiin myös siltä osin, kuin ne välittävät työeläkevakuutuksia. Vakuutusedustajien vakuutusten tarjoamiseen osallistuvalla henkilöstöllä on riittävä ammattipätevyys tarjota työeläkevakuutuksia, jos ne tarjoavat tällaisia vakuutuksia. Käytännössä vakuutusedustajat saavat koulutuksen ja todistuksen saamastaan koulutuksesta työeläkevakuutusyhtiöiltä. Kansallisen sääntelyn mukaisesti ammattipätevyydestä ja muista rekisteröinnin edellytysten täyttämisestä vastaa vakuutusmeklarien osalta vakuutusmeklari, asiamiesten osalta yksi tai useampi työeläkevakuutusyhtiö.

Direktiivissä on useita määritelmiä, joita ei ole määritelty voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetussa laissa. Sääntelyä on tarpeen tarkistaa näiltä osin vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa.

3.6.3 Oikeus vakuutusten tarjoamisen harjoittamiseen ja rekisteröinti

Direktiivin mukaan vakuutusten tarjoaminen edellyttää rekisteröintiä vakuutusedustajan kotimai asuinpaikan mukaisen jäsenvaltion ylläpitämään rekisteriin. Rekisteröinnin edellytyksistä on säädetty direktiivissä, ja ne koskevat päätoimisia ja sivutoimisia vakuutusedustajia eli Suomessa asiamiehiä ja vakuutusmeklareita. Kaikilla vakuutuksenantajien ja vakuutusedustajien vakuutusten tarjoamiseen osallistuvilla henkilöillä on oltava ammattipätevyys, mutta vain osa heistä on tarpeellista rekisteröidä. Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain kansallista vaatimusta siitä, että oikeushenkilön muodossa toimivan vakuutusedustajan palveluksessa olevista vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä vähintään 50 prosenttia tulee olla rekisteröity vakuutusmeklareiksi tai asiamiehiksi, voidaan tässä yhteydessä alentaa, koska ammattipätevyysvaatimuksista ja vakuutusedustajan korvausvastuusta säädetään muutoin kattavasti. On jopa esitetty, että vain yksi tutkinnon suorittanut tai koulutuksen saanut rekisteröity henkilö voisi riittää sillä edellytyksellä, että tämä vastaisi kaikista vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista työntekijöistä. Toisaalta, vaikka pienissä vakuutusedustajayrityksissä yhdenkin henkilön ammattitaidon merkitys on korostunut, direktiivin ammattitaitovaatimuksia korostavan hengen vastaista olisi pudottaa vaatimus rekisteröidyistä tutkinnon suorittaneista tai koulutuksen saaneista alimmalle mahdolliselle tasolle.

Kansallisen lainsäädännön mukaisesti vakuutusedustajarekisteriin merkittävät tiedot vastaavat pääosin direktiivin 3 artiklan 1 kohdan kahdeksatta alakohtaa, jonka mukaan rekistereistä käyvät ilmi vakuutusten tai jälleenvakuutusten tarjoajien johdossa toimivien sellaisten luonnollisten henkilöiden nimet, jotka vastaavat vakuutusten tai jälleenvakuutusten tarjoamisesta. Direktiivin säännös koskee vakuutuksenantajia. Kansallisten säännösten tulee koskea vakuutusedustajien lisäksi myös vakuutuksenantajia. Direktiivissä tai laissa ei ole kuitenkaan säädetty niistä tiedoista, jotka vakuutuksenantajista on rekisteröitävä vakuutusedustajarekisteriin. Suomessa vakuutuksenantajien hallituksen jäsenet vastaavat yrityksen toiminnasta, myös vakuutusten tarjoamisesta. Direktiivissä tarkoitettujen, vakuutuksenantajien johtoa koskevien tietojen rekisteröimisestä voidaan siten katsoa jo säädetyn, sillä vakuutusyhtiölain 2 luvun 13 pykälän 1 momentin nojalla vakuutusyhtiön rekisteröintiin sovelletaan kaupparekisterilakia, jonka 9 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan rekisteröidään yhtiön hallituksen jäsenet ja varajäsenet. Tiedot Suomessa rekisteröidyn vakuutusyhtiön ja jälleenvakuutusyhtiön hallituksen jäsenistä ovat saatavissa kaupparekisteristä ja Finanssivalvonnalta.

3.6.4 Palvelujen vapaa tarjonta ja sijoittautumisvapaus sekä kansalliset yleisen edun kannalta tarpeelliset säännökset

Vakuutusedustuksesta annetun lain mukaiset säännökset eivät ole riittäviä direktiivin uusien vakuutusten tarjoamista sijoittautumisvapauden tai vapaan tarjonnan perusteella koskevien säännösten täytäntöön panemiseksi. Direktiivin mukaiset säännökset ovat monella tapaa yksityiskohtaisempia kuin voimassa olevassa laissa. Vakuutuksen tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeellista tarkentaa sääntelyä direktiivin johdosta.

Vakuutusedustuksesta annetussa direktiivissä ja vakuutusedustuksesta annetussa laissa on säädetty kuukauden määräajasta siitä, kun vakuutusedustaja on saanut tiedot kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemästä tietojen lähettämisestä, ennen kuin vakuutusedustus voidaan aloittaa toisessa ETA-jäsenvaltiossa. Vakuutusedustuksesta annetussa direktiivissä ei kuitenkaan säädetä kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen oman käsittelyn määräajoista tai siitä, että se ei lainkaan lähetä tietoja vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Vakuutusedustuksesta annetun direktiivin nojalla kotijäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voisi ainakin periaatteessa viivästyttää vakuutusedustajan toiminnan aloittamista toisessa ETA-jäsenvaltiossa. Suomessa tätä ongelmaa ei ole, koska hallintolain (434/2004) 23 §:n 1 momentissa on säädetty Finanssivalvontaakin sitovasta velvollisuudesta käsitellä asia ilman aiheutonta viivästystä. Tältäkin osin sääntelyä on tarpeellista tarkentaa.

3.6.5 Ammattipätevyys ja hyvämaineisuus

Direktiivissä säädetään nimenomaisesti jäsenvaltioiden velvollisuudeksi varmistaa, että vakuutuksen tarjoamiseen osallistuvien henkilöiden tiedot ja pätevyys ovat asianmukaisia ja että niitä voidaan valvoa tehokkaasti. Tämän vuoksi kansallista sääntelyä on näiltä osin tarpeen tarkentaa. Myös vakuutustentarjoajien yhdenmukaisen kohtelun varmistaminen puoltaa sitä, että ammattipätevyyttä ja hyvämaineisuutta koskeva kansallinen sääntely vastaa mahdollisimman pitkälti direktiivin vähimmäisvaatimuksia.

Vakuutusmeklarin ja asiamiehen palveluksessa vakuutusten tarjoamista harjoittavien työntekijöiden osalta voimassa olevan lain säännökset täyttävät direktiivin vaatimukset. Sen sijaan vakuutusedustuksesta annetussa laissa ei ole nimenomaisia säännöksiä vakuutuksenantajan henkilöstön ammattipätevyydestä. Näin ollen nykyinen lainsäädäntö ei tältä osin täytä direktiivin vaatimuksia.

Direktiivin mukaan vakuutuksentarjoajan vakuutusten tarjoamisesta vastaavalta henkilöltä edellytetään ammattipätevyyttä. Vakuutusedustuksesta annetussa laissa ei kuitenkaan ole säännöksiä vastaavan hoitajan ammattipätevyydestä.

Voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetussa laissa ei myöskään säädetä vakuutusedustajan yritysjohdon hyvämaineisuudesta. Tämä poikkeaa muista rahoitus- ja vakuutusalan yhteisölaeista, mistä syystä on johdonmukaista, että asiasta säädetään myös vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa. Asiasta ei säädetä direktiivissä.

Direktiivin vaatimuksia ei täytä se, että vakuutusedustuksesta annetussa laissa ei säädetä ammattipätevyyden jatkuvaa ylläpitämistä koskevista vaatimuksista, ammattipätevyyttä koskevista sisäisistä menettelytavoista, arviointijärjestelmistä eikä valvovan toiminnon nimeämisestä. Laissa ei myöskään säädetä vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan työntekijöiden luotettavuuden tarkistamisesta.

Direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että koulutus- ja kehittämisvaatimusten täyttäminen tulee osoittaa todistuksella. Koska vakuutusyhtiöt eivät vastaa vakuutusmeklareiden ammattipätevyydestä, on perusteltua edellyttää vakuutusmeklariksi rekisteröityvältä jatkossakin vakuutusmeklaritutkinnon suorittamista. Asiamiesten osalta vakuutusyhtiöt vastaavat asiamiehen ammattipätevyysvaatimusten täyttämisestä. Käytännössä voimassa olevan lain aikana Finanssivalvonta on vaatinut asiamiehiltä vakuutusyhtiön antamaa todistusta osoituksena saamastaan koulutuksesta. Menettelyä voidaan jatkaa Jos asiamies ei huolehdi kouluttau-

tumisesta tai muiden vakuutusedustajarekisteriin merkitsemisen edellytyksistä, asiamies voidaan viime kädessä poistaa vakuutusedustajarekisteristä.

3.6.6 Valitukset ja riitojenratkaisu

Vakuutusedustuksesta annettua lakia vastaavia säännöksiä on tarpeellista täsmentää vakuutuksenantajia koskevan riitojenratkaisun osalta. Muutoin kansallisen lain säännökset täyttävät direktiivin 14 ja 15 artiklassa säädetyt vaatimukset.

3.6.7 Vakuutusmeklarin riippumattomuus ja ammattimaisuus

Vakuutusmeklarin riippumattomuus vakuutuksenantajista pyritään turvaamaan vakuutusmeklarin määritelmän edellyttämän riippumattomuuden lisäksi vakuutusedustuksesta annetun lain 26 §:ssä tarkoitetulla palkkionottokiellolla. Lisäksi vakuutusmeklarin riippumattomuutta on korostettu lain esitöissä.

Vakuutusedustuksesta annetun lain 24 §:ssä on säädetty vakuutusmeklarin ammattimaista toimintaa koskevista vaatimuksista. Vakuutusyhtiön ja asiamiehen on vakuutusyhtiölain nojalla toimittava huolellisesti ja noudatettava hyvää vakuutustapaa. Säännökset täyttävät direktiivin vähimmäisvaatimukset, mutta menettelytapasäännöksiä voidaan edelleen selkeyttää direktiivin johdosta.

Direktiivin vaatimuksia ei täyty se, että vakuutusedustuksesta annetussa laissa tai vakuutusopimuslaissa ei ole säädetty nimenomaisesti neuvonnan antamisesta taikka vakuutuksen asianmukaisuus- tai soveltuvuusarvion antamisesta tai antamatta jättämisestä. Sääntelyä on tarpeellista tarkentaa suhteessa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain ja vakuutussopimuslain säännöksiin.

3.6.8 Asiakkaan vakuutustarpeen selvittäminen

Mainitun vakuutusedustuksesta annetun lain 24 §:n ja vakuutussopimuslain 5 §:n mukaan myös asiakkaan vakuutustarve on selvitettävä. Näiltä osin säännökset täyttävät direktiivin vähimmäisvaatimukset, mutta menettelytapasäännöksiä voidaan edelleen selkeyttää direktiivin johdosta.

3.6.9 Tietojen antamista koskevat vaatimukset

Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain ja vakuutussopimuslain mukaiset säännökset vastaavat yleisperiaatteiden osalta direktiivin tiedonantovelvollisuuksia koskevia vaatimuksia. Voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetussa laissa ja vakuutussopimuslaissa ei kuitenkaan säädetä nimenomaisesti tietojenantovelvollisuuksista koskien erilaisia vakuutuksen tarjoamiseen liittyviä palveluita, vakuutuksentarjoajan tai sen työntekijän vakuutuksen tarjoamisesta saatavia palkkioita tai muita vastikkeita eikä kattavasti sijoitusvakuutuksiin liittyviä seikkoja.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa ja vakuutussopimuslaissa on tarpeellista tarkentaa markkinointiviestintää ja ennakkotietoja koskevia säännöksiä. Laeissa on tarpeellista säätää tietojen antamisesta eri palveluiden yhteydessä, erityisesti sijoitusvakuutuksen asianmukaisuus- ja soveltuvuuden arvioinnista.

Direktiivissä säädetään yksityiskohtaisesti tietojen toimittamisesta asiakkaalle paperilla, muulla pysyvällä tavalla tai verkkosivustolla. Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain ja vakuutussopimuslain mukaisia säännöksiä tietojen toimittamisen tavasta asiakkaalle on tarpeellista täsmentää direktiiviä vastaavasti. Sanottu koskee erityisesti tietojen sähköistä toimittamista sekä vahinkovakuutuksesta annettavaa vakiomuotoista asiakirjaa.

3.6.10 Kytkykauppa ja yhdistetyt tarjoukset

Voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetussa laissa, vakuutus sopimuslaissa ja kuluttajansuojalaissa säännellään vain yleissäännösin direktiivissä tarkoitettua ristiinmyyntiä eli kytkykauppaa ja yhdistettyjä tarjouksia. Direktiivin ristiinmyyntiä koskevien säännösten johdosta sääntelyn soveltamisalaa on tarpeellista laajentaa sekä tarkistaa kytkykauppaa ja yhdistettyjä tarjouksia koskevia säännöksiä.

3.6.11 Vakuutusten hyväksymismenettely

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä vakuutusten hyväksymismenettelystä, jota direktiivissä edellytetään. Vakuutusten hyväksymismenettelyä koskevat säännökset on tarpeellista lisätä lakiin direktiivin täytäntöön panemiseksi.

3.6.12 Eturistiriitojen ehkäisy ja hallinta

Vakuutustoiminnan eri osa-alueiden liiketoimintamalleissa on merkittäviä eroja, mikä vaikuttaa eturistiriitojen syntymiseen. Eturistiriitatilanteita syntyy todennäköisimmin sijoitusvakuutuksia tarjottaessa. Muissa kuin sijoitusvakuutuksissa vahinkoriskin kantaa vakuutuksenantaja. Vakuutuksenantajan tavoitteena ja sen edun mukaista on tarjota vakuutuksia niin vähäisin liikekuluin kuin mahdollista, eikä asiakkaalta muutoinkaan peritä erillisiä hoitokuluja. Tämä on useimmiten myös asiakkaan etu, koska matalat liikekulut ovat kilpailluilla markkinoilla omiaan laskemaan vakuutusten hintoja. Sen sijaan sijoitusvakuutuksissa sijoitusriskin kantaa yleensä asiakas, jolloin vakuutuksenantajan tuotot syntyvät asiakkaalta perittävistä vakuutuksen hoitokuluista. Mitä suuremmat ovat hoitokulut, sitä kannattavampaa toiminta on vakuutuksenantajalle. Tämä ei kuitenkaan ole yleensä asiakkaan edun mukaista, koska korkeat hoitokulut vähentävät sijoitusvakuutuksen tuottoa.

Vakuutusmeklareita lukuun ottamatta voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetussa laissa tai vakuutus sopimuslaissa ei nimenomaisesti velvoiteta muita vakuutuksentarjoajia, kuten tai vakuutusyhtiöitä tai niiden asiamiehiä ilmoittamaan niiden tai niiden työntekijöiden vakuutus sopimuksen tekemisen perusteella saamia palkkioita tai korvauksia tai niiden perusteita. Sääntelyä on tarpeen tarkistaa direktiivin johdosta.

Voimassa olevassa laissa ei myöskään säädetä eturistiriitojen ehkäisystä ja hallinnasta sekä palvelun laadun ylläpitämisestä direktiiviä vastaavasti.

Palkkion maksaminen muodostaa tyypillisesti voimakkaan sidoksen palkkion maksajan ja palkkion saajan välille ja voi muodostaa eturistiriitatilanteen. Voimassa olevaa vakuutusedustuksesta annettua lakia säädettäessä vakuutusmeklarin toiminta pyrittiin erottamaan selvästi asiamiehen toiminnasta. Samoin vakuutusmeklarin riippumattomuus vakuutusyhtiöstä pyrittiin varmistamaan sillä, että vakuutusmeklareilta kiellettiin ottamasta palkkio muulta kuin toimeksiantajalta. Tämä tarkoitti sitä, etteivät vakuutusmeklarit enää voineet vastaanottaa palkkioita vakuutusyhtiöiltä.

Direktiivissä on sittemmin nimenomaisesti sallittu jäsenvaltioille, että vakuutusedustajan palkkioiden tai muiden vastikkeiden vastaanottaminen muilta kuin toimeksiantajalta voidaan kieltää. Asiaan ei liity siten liity enää aiemman direktiivin voimassa ollut tukintaongelmaa siitä, onko tällainen kansallinen sääntely direktiivin mukaan sallittua. Palkkion ottamisen rajoittaminen koskemaan vain esimerkiksi kuluttaja-asiakkaita ei katsottu voimassa olevaa lakia säädettäessä varmistavan vakuutusmeklariyrityksen riippumattomuutta vakuutusyhtiöistä. Tämä näkökulma puoltaa nykyisen vakuutusmeklarin palkkiokiellon säilyttämistä nykyisessä laajuudessaan. Toisaalta Suomen lainsäädännössä ei yleensä suojata suuria yrityksiä sopimussuhteissa.

Voimassa olevan sääntelyn ongelmana on esitetty olevan, että kielto on käytännössä mahdollista kiertää silloin, kun vakuutuksenottaja ottaa vakuutuksen ulkomailla toimivasta vakuu-

tusyhtiöstä ja ulkomailla toimivan vakuutusmeklarin välityksellä. Koska Finanssivalvonta ei valvoa ulkomaisten vakuutusyhtiöiden tai vakuutusmeklareiden toimintaa ulkomailla, sen on tällöin vaikea valvoa palkkiokieltoa. On arvioitu, että suomalaisen vakuutusmeklarin palkkionottokielto muodostaa negatiivisen kannustimen hakeutua vakuutusmeklariksi, ja se on saattanut vähentää jonkin verran kilpailua Suomen vakuutusmarkkinoilla.

Valmistelun aikana on arvioitu mahdollisuutta, että vakuutusmeklarin palkkionottokieltoa koskevaa sääntelyä lievennettäisiin siten, että sitä sovellettaisiin vain vakuutusmeklareiden ja kuluttaja-asiakkaiden välisessä sopimussuhteessa, tai poistettaisiin kokonaan. Yhtenä vaihtoehtona on esitetty, että vakuutusmeklari saisi sopia palkkiosta vain toimeksiantajan kanssa, eikä sopimuksia vakuutusyhtiön tai sen tarjoamia sijoitusvakuutuksien osien palveluntarjoajien, esimerkiksi sijoitusvakuutusten osalta rahastoyhtiön, ja vakuutusmeklarin välillä sallittaisi.

Tällöin asiakas maksaisi vakuutusmaksun yhteydessä vakuutusyhtiölle myös vakuutusmeklarille kuuluvan palkkion osan, jonka vakuutusyhtiö hallinnollisesti tilittää vakuutusmeklarille. Perusteluna tälle vaihtoehdolle on mainittu, että vakuutusmeklarin palkkion tilittäminen vakuutusyhtiön kautta ei merkittävästi vähennä vakuutusmeklarin riippumattomuutta vakuutuksenantajasta, koska asiakas on sopinut ja myös aina tietää palkkion määrän tai ainakin sen määräytymisperusteen. Tällöin vakuutusmeklarin palkkio olisi myös lähtökohtaisesti sama riippumatta siitä, minkä vakuutusyhtiön tuotteen vakuutuksenottaja lopulta päättää valita. Eräänä vaihtoehtona on harkittu myös sitä, että palkkionottokieltoa ei sovellettaisi, jos vakuutusmeklarin toimeksiantajana on ollut direktiivin tarkoittama ammattimainen asiakas tai kyse on direktiivissä tarkoitettujen ja vakuutusyhtiölaissa määriteltujen suurten riskien vakuuttamisesta.

Jos palkkionottokielto kumotaan, muutoksen jälkeen olisi todennäköistä, että vakuutuksenantajan ja vakuutusmeklarin välille syntyy sellaisia sopimus- tai muita kytköksiä, jotka vaarantavan vakuutusmeklarin riippumattomuuden ja ovat siten asiakkaan edun vastaisia. Se, että vakuutusmeklarin palkkion maksaisi tai tilittäisi vakuutusyhtiö, johon vakuutusmeklarilla ei saa olla riippuvuutta, on myös periaatteellisesti ongelmallista. Palkkionottokielto varmistaa parhaiten vakuutusmeklarin riippumattomuuden. Koska vakuutusmeklareilla ja asiamiehillä toisistaan poikkeavat roolit ja tehtävät, palkkioita koskevan sääntelyn erojen ei voida katsoa olevan ristiriidassa näiden toimijoiden tasapuolisen kohtelun periaatteen kanssa.

Eturistiriitatilanteet syntyvät todennäköisimmin sijoitusvakuutusten kohdalla, jossa palveluntarjoajilla on liiketaloudellinen intressi maksimoida tuottoonsa tarjoamalla vakuutustuotteita, joissa vakuutusyhtiön asiakkailta veloittettavien kulujen muodossa ovat mahdollisimman suuret. Tämän vuoksi eräänä vaihtoehtona on mainittu myös, että säädettäisiin palkkiokiellosta toimeksiantokohtaisesti ja muutenkin vastaavatyypisesti kuin MiFID II -direktiivissä on säädetty. Tällöin palkkionottokielto säilytettäisiin vain sijoitusvakuutuksissa. Sääntely olisi tällöin samantyyppinen kuin MiFID II -direktiivissä, jossa kielletään palkkion ottaminen muilta kuin toimeksiantajilta silloin, kun kysymys on riippumattomista palveluntarjoajista.

3.6.13 Vakuutusmeklarin varojen erillisyys ja vastuuvakuutus

Valmistelun aikana on arvioitu vakuutusmeklarin varojen vastaanotto- ja välityskiellon tarpeellisuutta ja sen lieventämistä. Ensiksi esillä ollut vaihtoehto on ollut, että voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 29 §:n 2 momenttia ei otettaisi lainkaan uuteen lakiin tai sitä muutettaisiin niin, että se soveltuisi vain kuluttajiin, eikä kuluttajiin rinnastettaviin elinkeinonharjoittajiin. Tätä vaihtoehtoa on perusteltu yhtäältä sillä, että säännös olisi siten yhteneväinen asiakasvarojen käsittelyä koskevan muun lainsäädännön kanssa (kuten mm. sijoituspalveluja, kiinteistönvälittäjiä, asianajajia, kauppaedustajia ja myyntimiehiä sekä joukkorahoitusta koskevat lait). Kaikkiin näihin lakeihin sisältyy ainoastaan vaatimus pitää asiakkaan varat erillään omista varoistaan, eikä ole perusteltua säännellä vakuutusmeklareita eri tavoin. Sijoituspalveluita lukuun ottamatta muita edellä mainittuja välittäjiä tai aloja ei säännellä EU-lainsäädännössä. Perusteluna on myös mainittu, että tietyt asiakkaat, kuten asunto- tai kiinteis-

töyhtiöt, haluaisivat saada vakuutuksestaan vain yhden laskun, joka maksettaisiin vakuutusmeklarin tilille.

Voimassa olevan sääntelyn mukaista ratkaisua on yleisesti pidetty edelleen asiakkaan suojan kannalta tarpeellisenä.

Valmistelun aikana ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella olisi syytä muuttaa voimassa olevan lain 28 §:n mukaista vakuutusmeklarin vastuuvakuutusta koskevaa sääntelyä siltä osin kuin sillä tarkennetaan direktiivin vaatimuksia. Voimassa olevassa laissa ei säädetä sivutoimisen vakuutusmeklarin vastuuvakuutuksen määrästä. Valmistelun aikana on arvioitu, onko sivutoimiselle vakuutusmeklarille asetettava kiinteä vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden määrä tai laskemisperuste. Kiinteää määrää tai laskemisperustetta on pidetty yhtäältä ennakoitavana mutta toisaalta jäykkänä sääntelytapana. Valmistelun aikana on arvioitu myös vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden määrän asettamiseen liittyviä toimivalta- ja säädöstasokysymyksiä. Perusteltuna on pidetty, että Finanssivalvonta määrää sivutoimisen vakuutusmeklarin vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan määrän yksittäistapauksessa ottaen huomioon sivutoimisen vakuutusmeklarin toiminnan laadun ja laajuuden.

3.6.14 Valvonta

Voimassa olevan Finanssivalvonnasta annetun lain säännökset vastaavat pääosin direktiivistä seuraavaa sääntelytarvetta. Sääntelyä on kuitenkin paikoin syytä tarkentaa. Lain nojalla Finanssivalvonnalla ei ole esimerkiksi toimivaltaa määrätä vakuutusedustajille seuraamusmaksuja.

Finanssivalvonnan tehtävä on varmistaa, että vakuutusyhtiöt ja vakuutusmeklarit noudattavat palkkionottokieltoa. Suomessa toimivat yritykset tai Suomessa asuvat henkilöt voivat ottaa vakuutuksen ulkomailla toimivan vakuutusmeklarin kautta ulkomailla toimivasta vakuutusyhtiöstä. Direktiivin mukaan kaikkien vakuutusmeklareiden, myös niiden, jotka harjoittavat Suomessa toimintaa palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden perusteella, on noudatettava jäsenvaltion tiukempia vaatimuksia tehdessään vakuutussopimuksia sellaisten asiakkaidensa kanssa, joiden vakinainen asuinpaikka tai toimipaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa. Tästä huolimatta saattaa syntyä tilanteista, jossa Finanssivalvonnan ei ole mahdollista saada järjestelmällisesti tietoa kyseisten yritysten tai henkilöiden toiminnasta, eikä sillä siten ole tehokasta keinoa valvoa palkkionottokiellon noudattamista. Lain noudattamisen valvonnan vaikeus ei ole kuitenkaan peruste heikentää erityisesti kuluttaja-asiakkaiden kannalta keskeistä osaa asiakaansuojasta.

3.6.15 Vahingonkorvaus

Vakuutusedustuksesta annetun lain, vakuutusyhtiölain ja vakuutusyhdistyksistä annettujen lakien vahingonkorvausvastuuta koskevien säännösten kattavuuteen ei ole liittynyt erityisiä ongelmia. Mahdolliset muutostarpeet ovat teknisiä ja kansallisia.

3.6.16 Loppusäännökset

Laissa on tarpeen säätää muun muassa vakuutusedustajien ammattipätevyyttä koskevasta siirtymäkaudesta sekä voimaantulosta direktiivin mukaisesti.

3.6.17 Muun EU:n lainsäädännön vaikutus

Solvenssi II -direktiivin 185 ja 186 artiklassa säädetään niistä tiedoista, jotka vakuutusyhtiön on ilmoitettava vakuutuksenottajalle ennen henkivakuutussopimuksen tekemistä. Asiasta on säädetty oikeusministeriön asetuksella henkivakuutuksesta annettavista tiedoista (177/2011). Sääntely koskee vakuutuksenantajia ennen henkivakuutussopimuksen tekemistä.

Tietojen antamisesta yksityissijoittajalle paketoituista sijoitus- ja vakuutusmuotoisten tuotteista, jäljempänä *paketoitunut sijoitustuotteet tai PRIIP-tuotteet*, säädellään direktiivien lisäksi

myös PRIIP-asetuksessa. PRIIP-asetuksessa vahvistetaan yhtenäiset säännöt tuotteenkehittäjän laatiman avaintietoasiakirjan muodosta ja sisällöstä sekä avaintietoasiakirjan toimittamisesta ennen tuotteiden tarjoamista ei-ammattimaiselle sijoittajalle. Asetusta sovelletaan vain sekä paketoitujen tuotteiden kehittäjiin että niistä neuvoa antaviin tai niitä myyviin tahoihin. Avaintietoasiakirjassa olevat tiedot ovat ennen sopimuksen tekemistä annettavaa tietoa. Asiakirja on julkaistava vakuutusyhtiön verkkosivuilla. Kaikkien avaintietoasiakirjojen ulkoasu on oltava yhdenmukainen, ja niiden sisällössä on keskityttävä helposti ymmärrettävässä muodossa esitettyihin avaintietoihin.

4 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET

4.1 DIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANOON LIITTYVÄT EHDOTUKSET

4.1.1 Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki vakuutusten tarjoamisesta. Lakia sovelletaan vakuutuksenantajiin, vakuutusedustajiin eli asiamiehiin ja vakuutusmeklareihin, sivutoimisiin vakuutusedustajiin sekä eräisiin sivutoimisiin vakuutusedustajiin. Vakuutuksen tarjoamisesta annettavaan lakiin on tarkoitus koota vakuutuksentarjoajia koskeva elinkeino-oikeudellinen sääntely. Vakuutusyhtiölain 31 luvun 1 ja 3 §:n säännökset siirretään sisällöltään vakuutusten tarjoamisesta annettavan lakiin. Vakuutusyhtiölain mainitut säännökset kumotaan, ja vakuutusyhdistyksistä annetun lain viittauksia vakuutusyhtiölakiin muutetaan.

Direktiivin tiedonantovelvoitteet ulottuvat sekä sisällöllisesti että henkilöpiiriltään laajemmaksi kuin vakuutus sopimuslain ja kuluttajansuojalain soveltamisalat ja säännökset, minkä vuoksi direktiivin tiedonantovelvollisuutta koskevien säännösten täytäntöönpanoa ei ole mahdollista toteuttaa yksinomaan vakuutus sopimuslakia tai kuluttajansuojalakia muuttamalla. Direktiivin edellyttämistä tiedonantovelvoitteista säädetään tämän vuoksi vakuutusmeklarien osalta uudessa vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa. Työtaturma- ja ammattitautilain mukaisiin vakuutuksiin ei sovelleta vakuutus sopimuslakia, minkä vuoksi mainitussa laissa tulisi viitata eräisiin vakuutus sopimuslain vakuutusyhtiön tiedonantovelvollisuutta koskeviin säännöksiin. Esityksessä ehdotetaan, että vakuutuksenantajiin ja asiamiehiin sovellettavat vakuutus sopimuslaissa ja kuluttajansuojalaissa olevat säännökset säilytetään. Niitä kuitenkin muutetaan ja tarkennetaan siten, että ne vastaavat direktiivin vaatimuksia nykyistä paremmin.

Vakuutuksentarjoajien valvonnasta ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa. Säännöksiä täydentävät Finanssivalvonnasta annetun lain toimivaltaa ja hallinnollisia seuraamuksia koskevat yleissäännökset, joita on tietyiltä osin tarpeen muuttaa ja täsmentää siten, että Finanssivalvonnalla on riittävä toimivalta valvoa vakuutuksentarjoajia sekä määrätä niille hallinnollisia seuraamuksia.

Direktiivissä asetetaan sääntelyn vähimmäistaso, eikä siinä siten estetä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön direktiiviä tiukempia säännöksiä asiakkaiden suojelemiseksi. Uudelle, direktiivin vaatimukset ylittävälle kansalliselle sääntelylle tulee kuitenkin olla perusteltuja syitä, koska direktiivin tavoitteena on jäsenmaiden kansallisen lainsäädännön harmonisointi ja koska kansallinen lisäsääntely voi heikentää suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä suhteessa ulkomaisiin yrityksiin tai vakuutusedustajiin. Myös jo olemassa olevan kansallisen lisäsääntelyn tarve ja vaikutukset on arvioitava tämä näkökulma huomioiden. Silloin, kun kysymys on voimassa olevasta kuluttajien suojaksi säädetyistä kansallisista sääntelyistä, kuluttajansuojan tason heikentämiseen tulee kuitenkin olla erittäin painavat perusteet.

4.1.2 Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain soveltamisala ja määritelmät

Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeen määritellä direktiivin mukaisesti vakuutusten tarjoaminen. Vakuutusten tarjoamisen määritelmä ohjaa sitä, millainen lain toiminnallinen soveltamisala on. Määritelmä on tarpeellista muotoilla siten, että perinteisten asiakastapaamisten ohella määritelmä kattaa myös uudentyyppiset vakuutusten tarjoamistilanteet, jotka tapahtuvat tietoverkkojen ja erilaisten teknisten laitteiden ja sovellusten avulla.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain voimaantulon jälkeen edellä jaksossa 3.5.5 kuvattuihin ryhmiin 1 ja 2a kuuluvat verkkosivustot tulevat lähtökohtaisesti uuden lain soveltamisalan ja rekisteröimisvelvollisuuden piiriin, koska verkkosivustot täyttävät direktiivin va-

kuutusten tarjoamisen määritelmän eli vaatimukset sopimuksen tekemisen mahdollisuudesta sekä mainosten vuoksi myös vastikkeellisuudesta. Direktiivin mukainen sääntely on pakottavaa. Siten vakuutusten tarjoamista ei voida välttää jatkossa sillä, että osassa verkkosivustoista vahingonkorvausvastuuta on yritetty vähentää tai välttää vastuunrajoituslausekkeella, jonka mukaan verkkosivusto ei vastaa sillä esitetyistä tiedoista. Jos tällaisten verkkosivustojen linkkejä tai mainoksia vakuutusyhtiöiden tai vakuutusedustajien sopimuksen tekemisen mahdollistavalle verkkosivustolle, esimerkiksi verkkokaupan etusivulle, ei poisteta lain voimaantuloon mennessä, tällaisilla verkkosivustoilla on velvollisuus rekisteröityä Finanssivalvonnan ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin.

Vakuutuksen tarjoamisesta annettavan lain henkilöllisen soveltamisalan ehdotetaan olevan pääosin sama kuin direktiivissä. Vakuutusten tarjoamisesta annettavaa lakia on tarpeellista soveltaa vakuutusedustajien lisäksi vakuutus- ja jälleenvakuutusyrityksiin sekä nykyistä tarkemmin myös sivutoimisiin vakuutusedustajiin. Direktiivin mukaista sivutoimisten vakuutusedustajien toiminnan soveltamisalaa ei ole pyritty laajentamaan laissa siitä, mitä direktiivissä on edellytetty. Eräiden sivutoimisten vakuutusedustajien osalta asiakaan suojan tarve ei ole erityisen suuri, joten myös niiden osalta ei ole perustua ulottaa vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain soveltamisalaa kansallisesti laajemmalle kuin direktiivissä edellytetään. Säännösten muotoilussa eräänä tavoitteena on johdonmukaisuus lain sisällä ja suhteessa muihin sovellettaviin lakeihin. Sen vuoksi valmistelun aikana ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena sitä, että direktiivin vaikeaselkoista säännöskohtaista soveltamisalaa noudatettaisiin kaikilta osin tarkasti. Lakia valmisteltaessa on siten eräissä säännöksissä poikettu direktiivin henkilöllisestä soveltamisalasta.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavaa lakia ehdotetaan sovellettavaksi ammattimaisia asiakkaita, jälleenvakuutusta ja suurten riskien vakuuttamista vain siltä osin, kuin direktiivissä sitä on edellytetty. Vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden osalta direktiivin tiedonantovelvoitteet koskevat niin sanottuja ammattimaisia asiakkaita vain osittain. Siten ammattimaisia asiakkaita kohtaan vakuutuksentarjoajien tiedonantovelvoitteiden ehdotetaan olevan lievempiä kuin muita asiakkaita kohtaan. Direktiiviä sovelletaan myös jälleenvakuutukseen ja suuriin riskihin liittyvien vakuutusten tarjoamiseen vain osittain. Jälleenvakuuttamisessa kysymys on vakuutusyhtiöiden välisistä vakuutussopimuksista, ja suuret riskit liittyvät vain yritysasiakkaiden vahinkovakuutuksiin. Kaikilta edellä mainituiltakin osin direktiivin sääntelyä voidaan pitää riittävänä, eikä kansallinen lisäsääntely ole tarpeen.

Direktiivin määritelmät on pääosin tarpeen sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön. Direktiivissä määritellään vakuutusedustaja, muttei vakuutusmeklaria tai asiamiestä. Voimassa olevassa vakuutusedustuslaissa tehdään selvä ero vakuutusmeklarin ja asiamiehen välillä. Vakuutusmeklari toimii asiakkaansa toimeksiannosta eikä saa olla riippuvuussuhteessa vakuutusyhtiöön. Asiamies sen sijaan toimii vakuutusyhtiön edustajana ja on luonnollisesti riippuvuussuhteessa yhteen tai useampaan vakuutusyhtiöön. Jako vakuutusmeklareihin ja asiamiehiin on perusteltua säilyttää edelleenkin asiamiesten ja vakuutusmeklareiden erilaisten roolien ja tehtävien vuoksi. Tämä edellyttää myös niitä koskevien kansallisten määritelmien säilyttämistä laissa.

Voimassa olevan vakuutussopimuslain mukaisia tiedonantovelvollisuuksia sovelletaan sijoitusvakuutuksiin laajemmin kuin vain direktiivissä tarkoitettuihin vakuutusmuotoisiin sijoitustuotteisiin. Vakuutussopimuslaki kattaa kaikki kansallisesti sijoitusvakuutuksiksi katsottavat vakuutustuotteet. Vakuutussopimuslaissa tarkoitettu sijoitusvakuutuksen käsite kattaa siten myös niin sanotut yksilölliset eläkevakuutussopimukset. Vakuutussopimuslain soveltamisalan kaventaminen vain direktiivin mukaisiin vakuutusmuotoisiin sijoitustuotteisiin kaventaisi suomalaista asiakkaansuojaa nykyisestä. Voimassa olevaa oikeustilaa ei ole syytä muuttaa, minkä vuoksi vakuutussopimuslakiin ja vakuutusten tarjoamisesta annettavaan lakiin on perusteltua ottaa direktiivin vakuutusmuotoista sijoitustuotetta laajempi sijoitusvakuutuksen määritelmä.

Komission tarkoituksena on syksyllä 2017 antaa direktiiviin perustuen useita delegoituja säännöksiä vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen teknisistä neuvoista, joihin komission delegoidut asetukset perustunevat, on kerrottu tarkemmin edellä jaksossa 2.3.

Myös PRIIP-asetus koskee vain vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita. Nämä säännökset eivät kuitenkaan koske yksittäisiä eläkevakuutuksia. Jos komission delegoitu asetus ei sisällä direktiivin tarkoittamaa vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen määritelmää, on välttämätöntä ottaa vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen määritelmä sekä vakuutussopimuslakiin että vakuutusten tarjoamista koskevaan lakiin.

Voimassa olevasta vakuutusedustuksesta annetusta laista poiketen uuteen lakiin ei ehdoteta nimenomaisia säännöksiä vastaavasta hoitajasta, koska tällaisesta henkilöstä ei säädetä direktiivissä. Vastaava hoitaja on ollut yleensä yrityksen työntekijä. Tältä osin on otettava huomioon, että yrityksen ja työntekijän välisestä vahingonkorvausvastuusta, joka seuraa vakuutusedustajan työntekijän menettelystä, on riittävällä tavalla säädetty muussa lainsäädännössä.

4.1.3 Oikeus vakuutuksen tarjoamisen harjoittamiseen ja rekisteröinti

Eräitä sivutoimisia vakuutusedustajia ei ehdoteta rekisteröitäviksi vakuutusedustajarekisteriin. Sen sijaan vakuutusedustajien osalta vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeellista tarkentaa rekisteröintivaatimuksia direktiiviä vastaavasti. Lisäksi vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeellista säätää nimenomaisesti sivutoimisten vakuutusedustajien rekisteröimisestä sekä niiden rekisteröimisen edellytyksistä.

Ehdotukset vastaavat pääosin sitä, mitä voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetussa laissa on säädetty rekisteröinnin edellytyksistä. Oikeushenkilön muodossa toimivan vakuutusedustajan vakuutusten tarjoamiseen osallistuvien henkilöiden osalta kuitenkin ehdotetaan, että rekisteröityjen vakuutusedustajien osuutta vähennetään 50 prosentista 30 prosenttiin. Vaatimusta ei ole säädetty direktiivissä. Korkeana pidettävää rajaa on valmistelun aikana pidetty kasvun esteenä erityisesti pienille vakuutusedustajille. Toisaalta osuuden maltillisesta alentamisesta ei ole arvioitu olevan olennaista haittaa asiakkaansuojan kannalta. Riittävää on, että vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa säädetään muutoin aiempaa tarkempia säännöksiä vakuutusmeklareiden ja asiamiesten sekä niiden vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilöstön ammatinpuoleisuuden toteutamisesta ja sen seurannasta.

4.1.4 Sijoittautumisvapaus ja vapaa tarjonta

Vakuutusedustuksesta annettuun lakiin nähden on täydennettävä ja tarkennettava olennaisesti vakuutusten tarjoamista sijoittautumisvapauden ja palvelujen vapaan tarjonnan perusteella koskevia säännöksiä. Sanottu koskee ilmoitettavia tietoja, Finanssivalvonnan ja toisen ETA-valtion toimivaltaisen viranomaisen välistä ilmoitusmenettelyä sekä erityisesti sitä, milloin suomalainen vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa aloittaa toimintansa toisessa ETA-valtiossa taikka vastaavasti toisen ETA-valtion toimija Suomessa.

Erityisesti on säädettävä hakijan muutoksenhakumahdollisuuksista. Direktiivin mukaan kotijäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on kuukauden määräaika lähettää vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutustiedot vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Jos tietoja ei lähetetä, päätöksestä on saatava hakea muutosta. Vapaan tarjonnan perusteella vakuutusten tarjoaminen saadaan aloittaa heti, kun vakuutusedustaja on saanut kotivaltionsa toimivaltaiselta viranomaiselta ilmoituksen siitä, että toisen ETA-valtion toimivaltainen viranomainen on vastaanottanut ilmoituksen. Sen sijaan sijoittautumisvapauden perusteella aloitettavan toiminnan osalta toimivaltaisten viranomaisten välinen menettely poikkeaa rakenteeltaan jonkin verran aikaisemmasta. Vakuutusedustuksesta annetun lain sanamuodon mukaiset säännökset oikeuttavat mutta eivät velvoita Finanssivalvontaa antamaan vakuutusedustajalle tiedoksi ne yleisen edun vaatimat ehdot, joita noudattaen vakuutusedustusta on harjoitettava

Suomessa. Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa asiasta on säädettävä toimivaltaista viranomaista velvoittavasti.

4.1.5 Ammattipätevyyttä ja hyvämaineisuutta koskevat vaatimukset

Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain mukaisia säännöksiä on tarpeellista täydentää kaikkien vakuutusten tarjoamisesta vastaavien henkilöiden sekä vakuutusedustajien yritysjohton ammattipätevyyttä ja hyvämaineisuutta koskevilla säännöksillä. Vaatimukset on suhteutettava tehtävien laatuun ja laajuuteen.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa ehdotetaan, että vakuutuksentarjoajalla, vakuutusten tarjoamiseen osallistuvalla henkilöllä ja vakuutusten tarjoamisesta vastaavalla henkilöllä on oltava työtehtävien laatuun ja laajuuteen nähden riittävä ammattipätevyys. Vakuutuksentarjoajan on määriteltävä kunkin vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan työntekijän työtehtävien edellyttämät ammattipätevyysvaatimukset. Säännökset ovat tarpeen sen vuoksi, että vakuutusten tarjoamiseen osallistuvat henkilöt voivat suorittaa tehtävänsä ja hoitaa velvollisuutensa asianmukaisesti käytännössä. Riittävät tiedot ja taidot ovat omiaan parantamaan asiakkaan vakuutustarpeen mukaista vakuutusten tarjoamista sekä asiakaskokemusta.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa ehdotetaan säännöksiä ammattipätevyysvaatimusten jatkuvasta ylläpitämisestä. Päätoimisesti vakuutusten tarjoamista harjoittavan henkilön kohdalla riittävänä pidettäisiin direktiivin edellyttämää vähintään 15 tunnin ammatillista koulutusta ja kehittymistä vuosittain. Jatkuvan koulutuksen sisällöstä ei säädetä tarkemmin, vaan se jää viime kädessä vakuutusten tarjoamista harjoittavan henkilön työnantajan harkintaan. Koulutus ja kehittyminen voi pitää sisällään erilaisiin ammatillisiin koulutuksiin ja kursseihin osallistumista mutta myös yhtiön sisäistä kehittämistoimintaa ja mentorointia. Sivutoimiselle vakuutusedustajalle ei ole tarpeellista säätää kiinteää jatkuvan koulutuksen tuntivaatimusta, vaan ammattitaitoa on ylläpidettävä tehtävien laadun ja laajuuden edellyttämällä tavalla.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeellista säätää vakuutuksentarjoajan työntekijän hyvämaineisuuden selvittämisestä.

4.1.6 Vakuutusmeklarin riippumattomuus ja ammattimaisuus

Vakuutuksen tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeellista säätää nimenomaisesti siitä, että vakuutuksentarjoajan on toimittava rehellisesti, tasapuolisesti ja ammattimaisesti sekä asiakkaan edun mukaisesti. Lisäksi on tarpeellista säätää, että vakuutuksentarjoajan tai jonkin muun osapuolen palkitsemistavat eivät saa kannustaa vakuutuksentarjoajaa tai sen työntekijöitä suosittelemaan tiettyä vakuutustuotetta asiakkaalle silloin, kun vakuutuksentarjoaja voisi tarjota muuta vakuutustuotetta, joka vastaa paremmin asiakkaan tarpeita.

Esityksessä ei ole direktiivin 22 artiklan 2 kohdan 3 alakohdassa tarkoitettuja säännöksiä siitä, että henkilökohtaisen suosituksen antaminen vakuutuksia tarjottaessa olisi pakollista. Tasapuolinen analyysi ja henkilökohtainen suositus annetaan, jollei nimenomaisesti toisin sovita vakuutusmeklarin ja asiakkaan kesken. Sopimusvapauden periaatteen mukaisesti vakuutusmeklarille ja asiakkaalle annetaan mahdollisuus sopia toimeksiantosuhteen sisällöstä.

4.1.7 Asiakkaan vakuutustarpeen selvittäminen

Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa on edelleen tarpeen säätää voimassaolevan lain mukaisesti vakuutustarpeen selvittämistä koskevasta velvollisuudesta.

4.1.8 Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain ja vakuutus sopimuslain tietojen antamista koskevat vaatimukset

Vakuutus sopimuslaissa on jatkossakin perusteltua säätää niistä tiedoista, joita vakuutuksenantajan ja asiamiehen on annettava asiakkaalleen. Koska vakuutus sopimuslaki ei koske asiakkai-

den edustajina toimivia vakuutusmeklareita, niiden velvollisuudesta antaa tietoja on säädetty vastaavansisältöisesti vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa.

Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain mukaisia säännöksiä on tarkennettava markkinoinnin osalta. Vakuutuksen tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeellista säätää, että kaikkien annettavien tietojen on oltava asiallisia ja selkeitä eivätkä ne saa olla harhaanjohtavia. Markkinointiviestinnän tulee olla tunnistettavissa markkinoinniksi.

Direktiivissä säädetään siitä, mitä tietoja vakuutuksentarjoajan on annettava asiakkaalleen muun muassa vakuutuksenantajasta, vakuutusedustajasta ja sivutoimisesta vakuutusedustajasta. Lisäksi direktiivissä on yleissäännöksiä niistä tiedoista, joita on annettava tarjottavista vakuutuksista ja palveluista. Direktiivi sisältää myös aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista annettavista tiedoista.

Vakuutuksen tarjoamisesta annettavassa laissa on myös tarpeellista säätää nykyistä tarkemmin muun muassa siitä, että vakuutuksentarjoajan tai sen työntekijän vakuutuksen tarjoamisen perusteella saatavista palkkioista on kerrottava asiakkaalle hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä. Lisäksi on tarpeellista säätää laeissa erilaisten vakuutusten tarjoamisen yhteydessä annettaviin palveluihin liittyvistä tiedoista, jotka koskevat neuvonnan, vakuutuksen asianmukaisuus- ja soveltuvuuden arvioinnin antamista. Samoin sijoitusvakuutuksista annettavista tiedoista ehdotetaan nimenomaisia säännöksiä.

Vakuutuksen tarjoamisesta annettavassa laissa ja vakuutussopimuslaissa ja tarvittaessa valtioneuvoston asetuksessa on tarpeellista säätää vahinkovakuutustuotetta koskevia tietoja sisältävästä vakiomuotoisesta asiakirjasta sekä tarkentaa säännöksiä asiakkaalle annettavien tietojen antamistavasta.

4.1.9 Ristiinmyynti

Kytkeykaupasta ja yhdistetyistä tarjouksista on tarpeellista säätää direktiivin mukaisesti. Sääntely on uutta kuluttajakauppaa koskevia yleissäännöksiä lukuun ottamatta.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeellista säätää, että vakuutus ja muu tuote tai palvelu kuin vakuutus on voitava ostaa myös erikseen. Vakuutuksentarjoajan on annettava riittävät tiedot eri osista ja niiden kuluista. Sääntelyssä ei ole katsottu tarpeelliseksi säilyttää direktiivin jakoa pää- ja sivutuotteisiin. Tällaista jakoa on pidetty monimutkaisena ja epäselvänä. Sääntelyn selkeyden ja kuluttajan suojan kannalta on katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää, että kuluttaja on aina halutessaan saatava ostaa vakuutus ja muu tuote erikseen.

4.1.10 Vakuutustuotteiden hyväksymismenettely

Vakuutustuotteiden hyväksymismenettelystä on tarpeellista säätää direktiivin mukaisesti. Sääntely on kokonaisuudessaan uutta. Kyse on vakuutuksen tuottajan sisäisestä hyväksymismenettelystä.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeellista säätää siitä, että vakuutuksenantajilla ja vakuutuksia tuottavilla vakuutusedustajilla on oltava menettelyt vakuutusten ja niiden merkittävien muutosten hyväksymistä varten. Näitä menettelyjä on käytettävä, ylläpidettävä ja arvioitava säännöllisesti. Nämä ovat edellytyksiä sille, että vakuutusta saadaan tarjota asiakkaille. Lisäksi laissa on tarpeellista säätää siitä, että vakuutuksentarjoajan, joka ei itse tuota vakuutusta, on aina vakuutusta tarjotessaan tunnettava tuotteiden hyväksymismenettelyt ja yksilöidyt kohdemarkkinat. Sillä on oltava järjestelmät näiden tietojen saamiseksi.

Sääntely on erityisen tärkeä sijoitusvakuutusten osalta, joissa vakuutukset voivat olla hyvinkin erilaisia riippuen siitä, tarjotaanko niitä ammattimaisille asiakkaille vai muille asiakasryhmille. Esimerkiksi vakuutukset, joihin sisältyy niin sanottua velkavipua tai luottoriskiä, ovat sellaisia, etteivät ne sovi kaikille asiakasryhmille. Sen sijaan esimerkiksi tyypillisten vahinkoriskien varalta otettavien vakioehtoisten vakuutusten, kuten esimerkiksi vapaaehtoisten autovakuutusten ja erityisesti pakollisen liikennevakuutuksen ja pakollisen työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen osalta, laki, vakuutuksenottajan asema tai vakuutustarve määrittää

useimmiten suoraan kohdemarkkinat, jotka ovat tässä tapauksessa moottoriajoneuvojen omistajat ja haltijat sekä työnantajat. Muutoinkin on selvää, ettei laissa säädetyn vakuutuksen taikka yksinkertaisen vakuutuksen kehittämiseltä ei voida edellyttää yhtä perusteellista tuotehallintaprosessia kuin monimutkaisten vakuutusten kehittämisessä.

4.1.11 Eturistiriitojen ehkäisy ja hallinta

Eturistiriitojen ehkäisystä ja hallinnasta on tarpeellista säätää direktiivin mukaisesti. Sääntely on kokonaisuudessaan uutta.

Vakuutusentartjoajan tai sen työntekijöiden palkkioita tai muita vastikkeita koskevien direktiivin mukaisten tiedonantovelvollisuuksien johdosta on tarpeellista tarkentaa vakuutuksen tarjoamisesta annettavaa lakia ja vakuutus sopimus lakia siten, että sopimusten perusteella maksettavista palkkioista kerrotaan avoimesti. Sääntelyn tavoitteena on tasapuolistaa eri toimijoiden sääntelyä. Tällä pyritään myös vakuutus meklar in riippumattomuuden ja asiamiesten sekä vakuutus yhtiöiden palkkioiden läpinäkyvyyden tavoitteeseen. Tämä parantaa Suomessa vakuutus meklareiden suhteellista kilpailuasemaa asiamiehiin ja muiden ETA-valtioiden vakuutus edustajiin nähden.

Vakuutuksen tarjoamisesta annettavassa laissa on tarpeellista säätää yleissäännös eturistiriitojen ehkäisystä ja hallinnasta sekä palvelun laadun ylläpitämisestä direktiiviä vastaavasti. Eturistiriitoja koskeva sääntely on erityisen tarpeellinen sijoitusvakuutusten osalta, joissa vakuutuksen liitetyt ja siten vakuutuksenottajan maksamat kulut muodostavat huomattavan osan palveluntarjoajien tuotoista.

4.1.12 Vakuutus meklar in palkkiot

Esityksen mukaan vakuutus meklari saa ottaa vastaan palkkion vain toimeksiantajaltaan. Vakuutus meklar in palkkioita koskeva ehdotus vastaa voimassa olevan vakuutus edustuksesta annetun lain 26 §:ää. Voimassa olevan sääntelyn mukaista ratkaisua on pidetty edelleen vakuutus meklar in riippumattomuuden ja asiakkaansuojan kannalta tarpeellisenä. Poistamisessa olisi kyse selvästä muutoksesta Suomen aiemmin tekemään asiakkaansuojaa korostavaan linjaan, mihin pitäisi olla painavimmat perustelut kuin edellä on esitetty. Ratkaisussa on otettu huomioon myös se, että vakuutus meklareiden kilpailuasema suhteessa yhtä tai useampaa vakuutuksenantajaa edustaviin asiamiehiin paranee, kun asiamiesten palkkiot tulevat direktiivin johdosta nykyistä läpinäkyvimiksi.

4.1.13 Vakuutus meklar in varojen erillisyy s

Lukuun ottamatta tiettyjä kohtuuttomina pidettäviä tilanteita esityksen mukaan vakuutus meklari ei saa vastaanottaa, pitää hallussa taikka välittää asiakkaalle tai tämän vakuutuksenantajalle kuuluvia varoja, jos asiakas on kuluttaja tai sellainen elinkeinonharjoittaja, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin on rinnastettavissa kuluttajaan. Esityksen mukaan vakuutus meklar in on myös pidettävä hallussaan olevat, asiakkaalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvat, vakuutus maksuihin tarkoitetut varat erillisellä pankkitilillä erillään omista varoistaan niin käytännön toiminnassa kuin kirjanpidossa. Vakuutus meklar in varojen erillisyyttä koskeva ehdotus vastaa pääosin voimassa olevan vakuutus edustuksesta annetun lain 29 §:ää.

4.1.14 Valvonta

Direktiivissä säädetään, että toimivaltaisella viranomaisella on oltava toimivalta määrätä hallinnollisia seuraamuksia vähintään direktiivissä tarkemmin säädettyistä teoista ja laiminlyönneistä. Vakuutusten tarjoamisesta annettavaa lakia ja Finanssivalvonnasta annettua lakia on tarpeellista täydentää siten, että hallinnollisten seuraamusten määrääminen on jatkossa mahdollista laissa tarkemmin säädettyistä teoista tai laiminlyönneistä. Sääntelyssä voidaan ottaa

huomioon myös muussa rahoitusalan lainsäädännössä tapahtunut kehitys, joka liittyy valvontaan ja hallinnollisiin määräyksiin. Lakimuutosten ja lisääntyvien tehtävien seurauksena myös Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettuun lakiin on tehtävä tarpeelliset muutokset, kuten lisätä sivutoimiset vakuutusedustajat maksuvelvollisiksi.

Valvontaa ja hallinnollisia seuraamuksia koskevat säännökset ovat omiaan parantamaan vakuutustentarjoajien lainmukaista menettelyä vakuutusmarkkinoilla. Selkeät säännökset antavat myös Finanssivalvonnalle keinot puuttua havaitsemiinsa lainvastaisuuksiin asianmukaisella tavalla. Säännökset ovat siten omiaan parantamaan asiakkaansuojaa ja yleisemmin luottamusta vakuutustentarjoajien toimintaa kohtaan.

4.1.15 Vahingonkorvaus

Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa säädetään vakuutuksenantajien ja asiamiesten markkinoinnin harjoittamisesta, josta voimassa olevassa laissa on säädetty vakuutusyhtiölaissa ja vakuutusyhdistyslaissa. Sanotuissa laeissa markkinointia koskevien säännösten rikkomisesta on seuraamukseksi säädetty johdon vahingonkorvausvastuu. Myös vakuutusyhtiölain ja vakuutusyhdistyslain markkinointi- ja vahingonkorvaussäännökset on perusteltua siirtää vakuutusten tarjoamisesta annettavaan lakiin. Vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa vahingonkorvausvelvollisuus kattaisi lain muut kuin tiedonantovelvollisuutta koskevien säännösten rikkomisen. Sen sijaan vakuutusmeklarin vahingonkorvausvastuu on perusteltua säilyttää ennallaan.

4.2 DIREKTIIVIN SÄÄNNÖKSET, JOTKA EIVÄT EDELLYTÄ MUUTOKSIA KANSALLISEEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN

Direktiivin 1 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta unionin ulkopuolella sijaitsevia riskejä ja sitoumuksia koskeviin vakuutus- ja jälleenvakuutusedustuspalveluihin. Pykälässä ei kuitenkaan ole erillisiä direktiivin 1 artiklan 6 kohdan mukaisia säännöksiä. Siten pykälän säännöksiä sovelletaan vakuutusten tarjoamiseen Suomessa koskien sekä ETA-valtioissa olevia riskejä ja sitoumuksia. Direktiivin 1 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan mukaan direktiivi ei myöskään vaikuta jäsenvaltioiden lainsäädäntöön, joka koskee sellaisten kolmanteen maahan sijoittautuneiden vakuutus- tai jälleenvakuutusyritysten tai edustajien harjoittamaa vakuutus- ja jälleenvakuutusedustustoimintaa, jotka työskentelevät jäsenvaltioiden alueella palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella. Tämä edellyttää, että varmistetaan yhtäläinen kohtelu kaikille henkilöille, jotka harjoittavat tai ovat saaneet oikeuden harjoittaa vakuutusten ja jälleenvakuutusten tarjoamista kyseisillä markkinoilla. Vakuutuksen tarjoamisesta annetussa laissa ei ole kolmanteen maahan sijoittautuneita toimijoita koskevia nimenomaisia säännöksiä. Ensivakuutuksia tarjoavien kolmannen maan ensivakuutusyritysten ei ole siten mahdollista tarjota palveluita vapaasti Suomessa, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu. Toisaalta ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain nojalla kolmannen maan jälleenvakuutusyritykseltä ei edellytä Suomessa olevaa sivuliikettä, jolloin kolmannen maan jälleenvakuutusyritys saa tarjota tällaisia sopimuksia vapaasti Suomessa samoin edellytyksin kuin ETA-valtion jälleenvakuutusyritykset.

Direktiivin 1 artiklan 6 kohdan kolmannen alakohdan mukaan direktiivillä ei säännellä kolmansissa maissa harjoitettavaa vakuutusten tai jälleenvakuutusten tarjoamista. Suomen laissa ei voida säätää kolmansissa maissa harjoitettavan vakuutusten tarjoamisen edellytyksistä.

Direktiivin 1 artiklan 6 kohdan neljännen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaikista yleisistä vaikeuksista, joita niiden vakuutusten tai jälleenvakuutusten tarjoajilla on niiden sijoittautuessa kolmanteen maahan tai harjoittaessa siellä vakuutusten tai jälleenvakuutusten tarjoamista. Vakuutuksen tarjoamisesta annetussa laissa ei ole tarvetta

ottaa asiaa koskevia nimenomaisia säännöksiä. Tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriö tai valtioneuvosto tekee tässä tarkoitetun ilmoituksen komissiolle.

Direktiivistä poiketen laissa ei ehdoteta määriteltäväksi direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 14 alakohdassa määriteltyä ensisijaista liiketoimintapaikkaa, jolla direktiivissä tarkoitetaan paikkaa, josta pääasiallista liiketoimintaa hoidetaan. Direktiivissä määritelmää käytetään sisällöllisesti vain direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa. Vaikka direktiivin määritelmää ei ole käytetty ehdotetussa laissa, asia on otettu asianmukaisesti huomioon lain sisällöllisissä säännöksissä (56 §:n 1 momentti). Laissa ei myöskään ehdoteta määriteltäväksi direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 15 alakohdassa määriteltyä neuvontaa, jolla direktiivissä tarkoitetaan henkilökohtaisen suosituksen antamista asiakkaalle yhdestä tai useammasta vakuutus sopimuksesta joko asiakkaan pyynnöstä tai vakuutusten tarjoajan aloitteesta. Lain aineellisissa säännöksissä käytetään henkilökohtaisen suosituksen käsitettä, joka on sellaisenaan yleiskielen mukainen ja riittävän selkeä ilmaisu. Vakuutusta tarjottaessa henkilökohtainen suositus kohdistuu käytännössä aina tiettyyn vakuutus sopimukseen tai tiettyihin lukumäärältään rajattuihin vakuutus sopimuksiin. Sopimus valmisteluiden ja -neuvotteluiden luonteen mukaisesti aloite henkilökohtaisen suosituksen antamiseksi saadaan tehdä asiakkaan tai vakuutusentarjoajan aloitteesta.

Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi direktiivin 3 artiklan 1 kohdan kolmannen, neljännen, viidennen, kuudennen tai seitsemännen alakohdan mukaisista rekisteröintiä koskevista jäsenvaltio-optioista.

Esityksessä ei ole nimenomaisia säännöksiä direktiivin 5 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa ja 8 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetuista seikoista. Kohtien nojalla kotijäsenvaltion tai vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi tietyissä tilanteissa saattaa asian vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen käsiteltäväksi ja pyytää siltä apua asetuksen (EU) N:o 1094/2010 19 artiklan mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen voi toimia sille kyseisessä artiklassa annettujen valtuuksien mukaisesti. Asiasta on säädetty Finanssivalvonnan suorittaman valvonnan piiriin kuulumattoman muun finanssimarkkinoilla toimivan osalta sekä ulkomaisen ETA-sivuliikkeen osalta Finanssivalvonnasta annetun lain 50 b §:ssä, jonka säännökset täyttävät direktiivin vaatimukset.

Esityksessä ei ehdoteta direktiivin 3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ja 10 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaisia jäsenvaltio-optioita siitä, että vakuutusentarjoaja tarkastaa vakuutus- tai jälleenvakuutus edustajiensa hyvän maineen.

Direktiivin 15 artiklassa viitataan jäsenvaltioiden tuomioistuinmenettelyihin ja sen ulkopuolisiin muutoksenhakumenettelyihin. Näistä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä tai määrätty kyseisten riidanratkaisuelinten säännöissä erikseen direktiivin vaatimukset täyttävällä tavalla. Suomessa erityisesti kuluttajariitalautakunta ja FINE ovat toimivaltaisia käsittelemään vakuutuksiin liittyviä riita-asioita (ks. edellä jakso 3.2.5).

Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi direktiivin 29 artiklan 3 kohdan toista alakohtaa vastaavaa jäsenvaltio-optiota, jonka mukaan vakuutusentarjoajalle sijoitusrahastoista palautuneet palkkiot provisiot tai ei-rahalliset etuudet palautettaisiin asiakkaalle tai kuitattaisiin asiakkaan suorittamia palkkioita vastaan.

Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin, joihin sijoitusrahastosijoitukset yleensä liittyvät, ei pääsääntöisesti sovelleta vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettua kohtuusperiaatetta, jonka mukaan osa vakuutusten tuottamasta ylijäämästä voidaan hyvittää vakuutuksenottajille, jos menettelystä on sovittu vakuutus sopimuksessa. Osa vakuutusentarjoajien toiminnasta ja hinnoittelusta saattaa perustua sijoitusrahastoista takaisin saataviin palkkioihin, jolloin vastavasti vakuutuksia on voitu tarjota asiakkaalle edullisesti. Vallitsevan asiantilan muuttaminen ilman asianmukaisia siirtymäsäännöksiä vaikuttaisi voimassa olevien sopimusten sisältöön. Muutos saattaisi myös vaikuttaa lain voimaantulon jälkeen tehtävien sopimusten hinnoitteluun ennakolta odottamattomalla tavalla. Vakuutusyhtiötä ei sijoitusvakuutuksen osalta ole tarpeen velvoittaa yksityiskohtaisesti avaamaan omaa ansaintansa perusteita asiakkaalle. Ei kuitenkaan

ole estettä sille, että vakuutusyhtiö omassa sopimuskäytännössään ja hinnoittelussaan sitoutui si vapaaehtoisesti direktiivin mainitun kohdan mukaiseen menettelyyn.

Direktiivin 30 artiklan 3 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta sallia tiettyjen vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tarjoaminen siten, että vakuutusentarjoaja ei anna arvioita vakuutuksen asianmukaisuudesta tai soveltuvuudesta asiakkaalle (niin sanottu *execution only* -sijoitusvakuutus). Valmistelun aikana ei ole tullut selkeyttä, millainen direktiivin säännöksessä tarkoitettu vakuutus voisi tarkalleen olla. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen kuulemisasiakirjassa on esitetty tiettyjä yleisen tason esimerkkejä riittävän yksinkertaisista vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista, jotka mahdollisesti täyttäisivät direktiivin vaatimukset (Consultation Paper on the proposal for Guidelines under the Insurance Distribution Directive on insurance-based investment products that incorporate a structure which makes it difficult for the customer to understand the risks involved, EIOPA-CP-17/001, päivätty 2.2.2017, englanninkielinen). Kuulemisasiakirjassa korostetaan kunkin yksittäisen sijoitustuotteen kokonaisarviointia direktiivin, komission delegoidun asetuksen ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen ohjeiden kanssa. Lisäksi yksinkertaisena pidettävältä edellytetään, ettei tällaisen tuotteen rakenne saa olla sellainen, että vaikeuttaa asiakkaan ymmärrystä sijoitustuotteeseen liittyvistä riskeistä. Valmistelun aikana vakuutusalan toimijat ovat arvioineet, että Suomen markkinoille voisi tulla tarjolle mahdollisesti yksittäisiä sijoitusvakuutuksia, kuten sellaisia kapitalisaatiosopimuksia, joissa pääomalle tarjotaan ennalta sovittu kiinteää korkoa, jotka täyttävät direktiivissä ja alemmantasoisessa sääntelyssä yksinkertaiselle vakuutusmuotoiselle sijoitustuotteelle säädetyt vaatimukset. Valmistelun aikana on pidetty todennäköisenä, että joissakin toisissa EU-jäsenvaltioissa otetaan jäsenvaltio-optio käyttöön ja kehitetään näille markkinoille soveltuvia tuotteita.

Valmistelun aikana on arvioitu mahdollisuutta sisällyttää direktiivin 30 artiklan 3 kohtaa vastaava säännös kansalliseen lakiin. On myös perusteltu sitä, että tällaisten tuotteiden avulla voitaisiin tarjota omatoimisille ja kustannustietoisille asiakkaille uusia palveluja ja että palvelujen rajoittaminen tällaisilta asiakkailta ei olisi perusteltua. On mainittu, että direktiivin ja alemmanasteisten säännösten mukainen sääntely on riittävän turvaavaa asiakkaan kannalta. *Execution only* -sijoitusvakuutusta koskevan jäsenvaltio-option hyödyntämisen puolesta on myös mainittu, että asiakkaalta on pyydettävä tietoja vakuutustarpeesta ja tälle on annettava tarpeelliset tiedot.

Esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta tämän mahdollisuuden hyödyntämistä Suomessa. Valmistelun aikana eriäviä näkökantoja on esitetty erityisesti kyseessä olevan vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen rakenteesta. On arvioitu, että yksinkertaiseenkin direktiivin säännöksessä tarkoitettuun vakuutusmuotoiseen sijoitustuotteeseen liittyy valittujen sijoituskohteiden lisäksi vakuutussopimus, joka muuttaa sijoituksen oikeudellista muotoa. Vakuutuksenottaja ei tällöin omista sijoituskohteita, vaan ne omistaa vakuutusyhtiö. Vakuutuksenottajalla on kuitenkin mahdollisuus hallinnoida sopimukseen kuuluvia varoja vakuutussopimuksen kautta. Sanottu on omiaan tekemään siitä vaikeasti hahmotettavan kokonaisuuden erityisesti kuluttajasiakkaille ja niihin rinnastettaville asiakkaille. Vakuutusta koskevan osan vuoksi kyse ei ole sijoitusrahastoon tai vastaavaan yksinkertaiseen sijoitustuotteeseen rinnastettavasta sijoitustuotteesta. Tästä syystä kyseessä oleviin vakuutusmuotoisiin sijoitustuotteisiin ei välttämättä sovelleta esimerkiksi samoja velvoite-, esine- ja vero-oikeudellisia säännöksiä kuin sijoitusrahastoon tai vastaavaan yksinkertaiseen sijoitustuotteeseen erilaisissa tilanteissa.

Vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen tuominen Suomen markkinoille ei edellytä markkinointiesitteen tai kyseisen sijoitusvakuutuksen ennakkollista hyväksyttämistä Finanssivalvonnalla. Vakuutuksenantajan omaan tuotehallintajärjestelmää ja Finanssivalvonnan menettelytapavalvontaa lukuun ottamatta takeita siitä, että yksinkertainen vakuutusmuotoinen sijoitustuote säilyttää sisältönsä ja kohdemarkkinansa, ei ole. Kyse olisi myös heikennyksestä voimassa olevaan kuluttajansuojaan, koska riskiltään ja rakenteeltaan vaikeasti hahmotettavia sijoitusvakuutuksia, joiden tarjoamiseen liittyy vahva sijoitustuotteita koskeva kannustin,

saataisiin myydä yleisesti tiedollisesti heikossa asemassa oleville kuluttaja-asiakkaille ja niihin rinnastettaville asiakkaille ilman riittävänä pidettävää asianmukaisuus- tai soveltuvuusarviointia. Tällaisia sijoitusvakuutuksia ei ole valmistelussa pidetty soveltuvina kuluttaja-asiakkaille ilman asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointia. Valmistelun aikana on käyty keskustelua siitä, voisiko tällainen sijoitusvakuutus soveltua kuluttajaan rinnastettaville asiakkaille ilman asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointia, esimerkiksi asunto- tai kiinteistöosakeyhtiöille. Samoin perustein kuin kuluttajien osalta arvioinnissa on päädytty siihen, että direktiivin 30 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita ei saataisi tarjota tällaisille asiakkaille ilman asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointia. Direktiivin säännöksessä tarkoitettun vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen tarjoaminen ammattimaiselle asiakkaalle ilman asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointia on esityksen mukaan sallittua.

Direktiivissä viitataan myös tietosuojaa koskevan lainsäädännön vaatimusten noudattamiseen. Näistä on säädetty kansallisessa ja EU-lainsäädännössä erikseen direktiivin vaatimukset täyttävällä tavalla.

5 ESITYKSEN VAIKUTUKSET

5.1 VAIKUTUKSET JULKISEEN TALOUTEEN JA VIRANOMAISTEN TOIMINTAAN

5.1.1 Finanssivalvonta

Direktiivin mukaisten säännösten määrä ja yksityiskohtaisuus lisää jonkin verran Finanssivalvonnan rekisteröinti- ja valvontatehtäviä ja siten työmäärää. Tiedot, joita rekisteröitävien ja Finanssivalvonnan tulee selvittää rekisteröintiä varten, koskevat muun muassa omistajia ja johtoa sekä heidän ammattipätevyyttä ja hyvämaineisuutta. Lisäksi Finanssivalvonnan valvonnan tehtäväkenttä laajenee jonkin verran, kun laissa tarkennetaan sen soveltamisesta internetissä harjoitettavaan vakuutuksentarjoajien, vakuutusedustajien ja sivutoimisten vakuutusedustajien markkinointiin. Tämä lisää Finanssivalvonnan työmäärää sekä rekisteröintiin että toiminnan myöhempään valvontaan liittyen.

Finanssivalvonnan rekisteröinti-, valvonta- ja muiden tehtävien lisääntymisestä johtuen Finanssivalvonnan työmäärä lisääntyy arviolta yhdellä tai enintään kahdella henkilötyövuodella, mikä tarkoittaa noin 50 000–100 000 euron lisäkustannuksia. Lisäksi Finanssivalvonnalla on tarve päivittää tietojärjestelmiä vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa vaaditulle tasolle, minkä kertaluontoisiksi kustannuksiksi on arvioitu noin 20 000 euroa.

Nykyistä yksityiskohtaisempien ja muutoinkin tarkempien menettelytapasäännösten ja yksittäisten asiakastapaamisten dokumentointivelvoitteiden arvioidaan parantavan Finanssivalvonnan mahdollisuuksia puuttua lainvastaiseen toimintaan tai muihin epäkohtiin. Siten uusi sääntely on omiaan tehostamaan vakuutuksentarjoajien toiminnan valvontaa.

5.1.2 Kuluttaja-asiamies

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset eivät luo uusia tehtäviä kuluttaja-asiamiehelle. Kuluttaja-asiamiehen linjauksia ja kannanottoja on kuitenkin tarpeen päivittää uusien säännösten johdosta ja tarvittaessa neuvoa elinkeinonharjoittajia uusien säännösten sisällöstä. On kuitenkin arvioitu, että lakiehdotusten johdosta työmäärä ei lisäännä siinä määrin, että sen vuoksi tarvittaisiin uusia resursseja.

5.1.3 Vakuutusedustuslautakunta

Vakuutusedustuslautakunnan toiminnan osalta vakuutuksen tarjoamisesta annettavan lain säännökset vastaavat sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain säännöksiä. Vakuutusedustuslautakunnan perustehtävät ja kokoonpano säilyvät siten ennallaan. Jatkossa oikeushenkilön muodossa toimivan vakuutusmeklarin palveluksessa olevista vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä vähintään 30 prosenttia on nykyisen 50 %:n sijaan rekisteröitävä vakuutusmeklareiksi. Tämän vuoksi vakuutusmeklarikokeeseen osallistuvien henkilöiden määrä saattaa hieman vähentyä, mikä vastaavasti vähentää lautakunnan työmäärää.

5.2 VAIKUTUKSET VAKUUTUKSEN OTTAJIIN

Jo voimassa olevan lain nojalla vakuutuksenantajilta on edellytetty ammatillista huolellisuutta sekä vakuutusedustajilta edellytetty luotettavuutta ja ammattipätevyyttä. Ehdotetun sääntelyn seurauksena säännellään nykyistä selkeämmin sitä, missä määrin erilaisten vakuutuksentarjoajien on ylläpidettävä ammattipätevyyttä, mikä on omiaan parantamaan vakuutusten tarjoajien ammattitaitoa ja asiakkaiden saamaa palvelua.

Voimassa olevan lain nojalla vakuutuksentarjoajan on toimittava ammattimaisesti, huolellisesti ja selvitettävä asiakkaan vakuutusturvan tarve. Lisäksi voimassa olevien lakien nojalla

vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajien on annettava vakuutuksen hakijalle vakuutustarpeen arvioimiseksi ja vakuutusten valitsemiseksi tarpeelliset tiedot. Tällaisia tarpeellisia tietoja ovat tiedot vakuutusmuodoista, vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista. Vakuutuksen voimassaoloaikana vakuutuksenantajan ja asiamiehen on lähetettävä vakuutuksenottajalle sellaisia tietoja, joilla on hänelle ilmeistä merkitystä. Ehdotetun sääntelyn seurauksena vakuutuksentarjoajien on nykyistä tarkemmin säädetyllä tavalla pyydettävä asiakkaalta tietoja ja annettava niitä asiakkaalle, erityisesti sijoitusvakuutusten sääntelyn osalta. Näin tarkentuu se, mitä tarkoitetaan tarpeellisilla tiedoilla eri tilanteissa. Ehdotettujen muutosten voidaan arvioida parantavan asiakkaansuojaa erityisesti sijoitusvakuutusten osalta. Vaatimukset avaintietoasiakirjan toimittamisesta tietyissä tilanteissa yhdenmukaistaa näiden tarpeellisten tietojen muotoa, esittämistapaa ja sisältöä.

Tiedonantovelvollisuuteen liittyvät dokumentointivelvoitteet ovat omiaan vähentämään palveluntarjoajien ja asiakkaiden välisiä riita-asioista, kun kiistat siitä, mitä asiakkaalle on kerrottu vähenevät. Tämä selkeyttää asiakkaan asemaa nykyisestä, vaikka havaittuihin ongelmiin on voitu puuttua myös jo voimassa olevan lain aikana.

Ehdotettu sääntely on omiaan johtamaan siihen, että asiakkaat kokevat saavansa etunsa mukaista ammattimaista palvelua. Tämä johtanee puolestaan siihen, että asiakkaat voivat luottaa nykyistä enemmän vakuutuksentarjoajan ammattipätevyyteen, tämän antamiin tietoihin sekä asiakkaan edun mukaisesti toimimiseen. Tämän varmistamiseksi tarvitaan asianmukaista valvontaa.

Ehdotetun tuotehallintaa koskevan sääntelyn arvioidaan parantavan erityisesti sijoitusvakuutusten osalta sitä, että vakuutuksia tarjotaan oikealla kohderyhmälle ja että uuden tuotteet muutenkin vastaavat asiakkaiden tarpeita ja ovat heidän etujensa mukaisia. Vastaavasti palkkioiden aiempaa laajempi läpinäkyvyys sekä sääntely, jolla pyritään estämään asiakkaiden saaman palvelun laatuun haitallisesti vaikuttavien maksurakenteiden ja kannusteiden käyttö, arvioidaan vähentävän vakuutuksentarjoajien ja asiakkaiden välisiä eturistiriitoja erityisesti sijoitusvakuutuksissa.

5.3 VAIKUTUKSET VAKUUTUKSENANTAJIIN JA VAKUUTUSEDUSTAJIIN

5.2.1 Yleistä

Koska esitys ei sisällä muutoksia veroja, maksuja tai yritystukia koskevaan lainsäädäntöön, sillä ei ole niihin vaikutusta. Esitys vaikuttaa vakuutusedustajien itse suorittamiin rekisteröinti- ja valvontailmoitusmenettelyihin. Muutokset ovat omiaan lisäämään vakuutuksenantajien vakuutusedustajien ja sivutoimisten vakuutusedustajien hallinnollista taakkaa. Koska osa kustannuksista on toimijan koosta riippumattomia, niistä syntyy suhteessa liiketoiminnan laajuuteen sitä enemmän kustannuksia, mitä pienemmästä toimijasta on kysymys. Hallinnollinen taakka on osittain alkuvaiheessa kertaluonteista sekä erilaisten asiakastietojen pyytämiseen ja antamiseen liittyvien seikkojen osalta jatkuvaa kuten nykyisin.

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry sekä vakuutusyhtiöiden edustajat ovat valmistelun aikana kiinnittäneet hallinnollisia kustannuksia koskevassa arviossaan huomiota siihen, että lakiehdotukset ovat luonnosvaiheessa ja alemmanasteisen EU-sääntelyn yksityiskohdat eivät ole vielä tiedossa. Tämä on jossain määrin vaikeuttanut taloudellisten vaikutusten arviointia.

5.2.1 Henki- ja vahinkovakuutusvakuutusyhtiöt ja niiden asiamiehet

Esitys vaikuttaa sijoitusvakuutusten tarjontaan enemmän kuin riskihenkivakuutusten tai vahinkovakuutusten tarjontaan. Tämä johtuu siitä, että sijoitusvakuutusten tarjontaa säädellään ehdotuksen mukaan huomattavasti yksityiskohtaisemmin kuin muita vakuutuksia. Siten vaiku-

tukset henkivakuutusyhtiöiden toimintaan ovat huomattavasti suuremmat kukin vaikutukset vahinkovakuutusyhtiöiden toimintaan.

Ehdotusten ei odoteta vaikuttavan Suomessa toimivien henki- ja vahinkovakuutusyhtiöiden tai niiden käyttämien asiamiesten määrään taikka merkittävällä tavalla niiden henkilöstön määrään, rakenteeseen tai sukupuolijakaumaan. Vakuutusallalla on noin 9 500 työntekijää. Suomessa vakuutusmarkkinoita voidaan pitää perusluonteeltaan kansallisina, eli vakuutusmaksutulosta valtaosa muodostuu suomalaisten vakuutusyhtiöiden vakuutustarjonnasta. Vakuutusyhtiöiden markkinaosuudet ovat olleet varsin vakaita ja markkinaosuuksien muutokset hitaita, kun suljetaan pois yritysjärjestelyjen vaikutukset. On arvioitavissa, että tämän esityksen vaikutukset eivät merkittävällä tavalla muuta Suomessa toimivien vakuutusyhtiöiden markkinaosuuksia.

On arvioitu, että näistä suurin piirtein yksi neljäsosa eli noin 2500 henkilöä on vakuutusten tarjoamiseen liittyvissä tehtävissä. Päätoimisesti vakuutusten tarjoamista harjoittavien yritysten palveluksessa olevia asiamiehiä, sivutoimisten yritysten palveluksessa olevia asiamiehiä ja yksityisiä elinkeinonharjoittajia on yhteensä 4 367 henkilöä. Näiden vakuutusyrityksissä vakuutusten tarjoamiseen osallistuvien henkilöiden sekä asiamiehinä olevien henkilöiden tulee ylläpitää ammattipätevyyttään, mikä tarkoittaa vähintään 15 tuntia koulutusta vuodessa eli käytännössä vähintään kahta kokonaista koulutuspäivää tai useampaa tätä lyhyempää jaksoa. Koska laissa vaadittu vähimmäismäärä on melko alhainen, vakuutuksenantajien arvioidaan jo nyt antavan uudessa laissa tarkoitetun vähimmäismäärän koulutusta työntekijöilleen ja asiamiehilleen. Vaatimuksen ei arvioida merkittävästi lisäävän vakuutusten tarjoamista harjoittaville henkilöille tarjottavan koulutuksen määrään nykyiseen verrattuna.

Direktiivin aiheuttamista jatkuvista kustannuksista valtaosa syntyy todennäköisesti, kun vakuutuksia tarjotaan henkilökohtaisissa tapaamisissa. Internetin välityksellä tapahtuva vakuutusten myynti on vakiomuotoista ja skaalattavaa alhaisilla marginaalikustannuksilla. Näin ollen sellaiselle vakuutusten myynnille, joka voidaan toteuttaa internetin välityksellä, kustannukset ovat pääosin kertaluonteisia. Lisäksi ehdotetut muutokset lisäävät vakuutuksenantajan vakuutusten tarjoamiseen liittyviä hallintojärjestelyitä ja tietojärjestelmien muutostarpeita, esimerkiksi dokumentoinnin osalta. Näiden vaatimusten täyttämistä aiheutuvat järjestelmien päivityskustannukset ovat lähinnä kertaluonteisia, joskin niihin saattaa liittyä myös ylläpito-kustannuksia.

Vahinkovakuutusyhtiöiden tuloslaskelmien yhteenlasketut liikekulut vuonna 2015 olivat noin 850 miljoonaa euroa, josta ensivakuutuksen palkkiot vakuutusedustajille muodostivat noin 140 miljoonaa euroa ja muut vakuutusten hankintamenot 278 miljoonaa euroa. Karkeasti ottaen puolet liikekuluista liittyi siten vakuutusten myyntiin ja markkinointiin. Henkivakuutusyhtiöiden tuloslaskelmien yhteenlasketut liikekulut olivat vuonna 2015 vajaat 320 miljoonaa euroa, josta ensivakuutuksen palkkiot olivat 114 miljoonaa euroa ja muut vakuutusten hankintamenot noin 60 miljoonaa euroa. Myynnin ja markkinoinnin aiheuttamat kulut olivat siten myös henkivakuutustoiminnassa noin puolet. Osaltaan on otettava huomioon myös se, että liikekulujen jakautuminen riippuu siitä, miten tietojärjestelmien kustannukset, esimerkiksi internetsivujen kehityksen ja ylläpidon osalta, on kohdennettu eri toiminnoille. Henkivakuutustoiminnan osalta merkille pantavaa on, että vakuutuksenantajat ovat siirtäneet vakuutustarjonnan lähes kokonaan vakuutustuotteisiin, joissa vakuutuksenottaja kantaa sijoitusriskin. Säästöhenkivakuutusten uusmyynti muodostuu pääosin sijoitussidonnaisista vakuutuksista.

Finanssialan Keskusliitto ja OP Ryhmä ovat arvioineet valmistelun aikana kustannuksia. Arviot henkivakuutusyhtiöille syntyvistä kustannuksista vaihtelevat huomattavasti. Lakimuutosten johdosta kertaluonteisina kuluina suurille henkivakuutusyhtiöille tulee arviolta noin 300 000–5 000 000 euron kustannus. Pienemmissä vakuutusyhtiöissä kuluja syntyy arviolta noin 100 000–300 000 euroa. Yhteistä arviolle on, että kulut muodostuvat lähinnä tiedonantovelvollisuuksien täyttämistä, hallinto- ja tietojärjestelmäkustannuksista sekä ammattitaito- ja koulutusvaatimusten täyttämistä ja seurannasta. Henkivakuutusyhtiöiden jatkuvien kulujen

on arvioitu suurissa vakuutusyhtiöissä olevan noin 500 000 euroa vuosittain, pienemmissä vakuutusyhtiöissä vähemmän. Kustannukset muodostuvat hallinto- ja tietojärjestelmien sekä ammattitaidon ylläpidon ja jatkuvan koulutuksen vaatimusten täyttämisestä ja seurannasta. On arvioitu, että ammattitaidon ylläpito ja jatkuvan koulutuksen vaatimuksen täyttäminen aiheuttavat suhteellisesti vähemmän kustannuksia niissä vakuutusyhtiöissä, joissa käytetään enemmän vakuutusyhtiön sisäisiä jakelukanavia. Muina kustannuksia aiheuttavina seikkoina on mainittu tuotehallintajärjestelmään liittyvät tehtävät ja asiakasmateriaalin muutokset, joista on arvioitu syntyvän noin 10 000–100 000 euron kustannukset vuosittain. Kustannusten arviointia vaikeuttaa se, että samanaikaisesti suunnitellaan järjestelmämuutoksia myös muiden valmis-teilla olevien rahoitusalan säädösmuutosten johdosta.

Suurten vahinkovakuutusyhtiöiden osalta tiedonantovelvollisuuksien täyttämisestä sekä hallinto- ja tietojärjestelmäkustannuksista kertaluonteisia kuluja syntyy arviolta noin 500 000–1 000 000 euroa, keskisuurten osalta jonkin verran vähemmän. Ammattitaito- ja koulutusvaatimusten täyttämisestä ja seurannasta on arvioitu muodostuvan noin 100 000–500 000 euron kertaluonteiset kulut. Jatkuvien kulujen osalta on arvioitu syntyvän yhteensä noin 500 000 euron vuosittaiset kustannukset, jotka johtuvat muun muassa ammattitaidon ylläpitämisestä, hyvämaineisuuden seurannasta, vahinkovakuutusta koskevan vakiomuotoisen asiakirjan tietojen ylläpidosta ja muista tiedonantovelvoitteista sekä eturistiriita- ja palkkiojärjestelmien seurannasta.

Lisäksi on arvioitu, että nykyistä pidemmälle menevien selonotto-, tiedonanto- ja dokumentointivelvollisuuksien ylläpitäminen saattaa johtaa asiakaskäyntien ja niiden jälkeen tehtävien jälkitöiden pidentymiseen.

Kustannukset eivät siten ole olennaisen suuria suhteessa vakuutusyhtiöiden liikekulujen kokonaismäärään Toisaalta pidemmälle viety tietojen antamista koskeva finanssialan eri sektoreita koskevien vaatimusten yhdenmukaistaminen saattaa mahdollistaa eri tuotteita koskevien tietojärjestelmien synergian käytön ja sitä kautta alentavan finanssitavarataloissa tietojärjestelmämuutosten kokonaiskustannuksia. Vastaavalla tavalla myös asiamiesten on päivitettävä hallinto- ja tietojärjestelmiään. Kustannukset rasittavat näitä yrityksiä suhteessa niiden liikevaihtoon enemmän kuin vakuutusyhtiöitä ottaen huomioon, että kyse on pääosin pienistä ja keskisuurista yrityksistä. Viime kädessä kustannukset kohdistuvat asiamiesten osalta vakuutusyhtiöihin niiden asiamiehille maksamien myyntipalkkioiden kautta.

5.2.3 Vakuutusmeklarit

Suomessa vakuutusmeklarin ammattipätevyys voidaan osoittaa vain vakuutusedustuslautakunnan järjestämän suoritettavan tentin muodossa. Tästä johtuu, että uusia vakuutusmeklareita voidaan hyväksyä vain siinä määrin kuin tutkintosuorituksia hyväksytään. Suomessa toimivat vakuutusmeklariyritykset ja kansainvälisten yritysten Suomessa olevat tytäryhtiöt tai sivuliikkeet ovat vakuutusyrityksiin ja asiamiesyrityksiin nähden verrattain pieniä. Ehdotusten ei odoteta vaikuttavan vakuutusmeklariyritysten tai vakuutusmeklarien määrään. Ehdotusten ei odoteta myöskään merkittävällä tavalla niiden muun henkilöstön määrään tai rakenteeseen. Ehdotus on kuitenkin omiaan helpottamaan pienten vakuutusmeklariyritysten kasvua. Voimassa olevan lain mukaan vähintään puolet (50 prosenttia) henkilöstöstä on oltava rekisteröityneitä vakuutusmeklareita. Ehdotuksen mukaan tätä osuutta lasketaan 30 prosenttiin.

Ehdotettujen lakimuutosten ei odoteta vaikuttavan merkityksellisellä tavalla vakuutusmeklaritutkinnon suorittavien henkilöiden määrään, vaikka vaatimuksen alentaminen 30 prosenttiin saattaa hieman vähentää vakuutusedustajien palveluksessa olevien tarvetta suorittaa vakuutusmeklaritutkinto.

Vakuutusmeklareiden kautta välitetty vakuutusliike riippuu yhtäältä vakuutusmeklareiden suhteellisesta kilpailuasemasta toisiin asiamiehiin ja toisaalta vakuutusmeklareiden määrästä. Suhteessa vallitsevaan asiantilaan vakuutusmeklareiden asema asiamiehiin nähden on omiaan paranemaan asiamiesten palkkioiden läpinäkyvyyden parantua. Vakuutuksenantajien valin-

nat siitä, mitä jakelukanavia ne haluavat käyttää, vaikuttavat asiamiesten ja vakuutusmeklareiden asemaan. Todennäköistä on, että vakuutuksenantajat keskittyvät myös jatkossa sähköisiin jakelukanaviin perustuvaan vakuutusten tarjoamiseen, mikä vähentää vakuutusmeklareiden ja asiamiesten kautta tapahtuvaa vakuutusten tarjoamista. Sähköisiin jakelukanaviin perustuva vakuutusten tarjoaminen soveltuu hyvin kuluttajille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille suunnatuille vakioituille vakuutusratkaisuille. Suurten ja keskisuurten yritysten vakuutusratkaisut ovat ainakin osittain yksilöllisesti räätälöityjä, minkä vuoksi asiamiesten, vakuutusmeklareiden tai vakuutuksenantajien oman henkilöstön asiantuntijapalvelut ovat myös jatkossa tarpeen.

Kun kyse on sijoitusvakuutuksista, joiden tarkoituksena on vakuutusturvan saamisen lisäksi sijoittaminen ja säästäminen, näistä annettavat tiedot annetaan aiempaa yhdenmukaisemmalla tavalla suhteessa muista sijoitustuotteista annettavien tietojen kanssa. Muutosten myötä voidaan osaltaan arvioida, että vakuutuksista annettavat tiedot lisääntyvät ja että annettavat tiedot annetaan yhä enemmän määrämuotoisina, kuten esimerkiksi avaintietoesitteen muodossa. Eräät tietojärjestelmämuutokset saattavat olla edellytys tällaisten määrämuotoisten tietojen antamiseksi, ja siksi niistä saattaa aiheutua lisäkustannuksia myös vakuutusmeklareille.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia, jotka lisäävät vakuutusmeklarin vakuutusten tarjoamiseen liittyviä hallintojärjestelyitä, kuten tietohallintoa, eturistiriitoja ja mahdollisesti vakuutus- tuotteiden tuotehallintaa koskevia järjestelyitä. Näiden vaatimusten täyttämistä aiheutuvat järjestelmien muutos- ja päivityskustannukset ja lisärekisterien luominen, kuten koulutuskorttien ja eturistiriitojen osalta, ovat lähinnä kertaluonteisia, joskin niihin saattaa liittyä myös ylläpitokustannuksia. Lisäksi vakuutusyhtiöihin kohdistuvat vaatimukset saattavat välillisesti aiheuttaa kertaluonteista lisätyötä vakuutusmeklareille esimerkiksi vakuutusyhtiöiden järjestelmämuutosten kautta.

Vastaavalla tavalla kuin edellä vakuutusyhtiöiden osalta, Suomen vakuutusmeklariliitto ry arvioi, että myös vakuutusmeklareille syntyy vuosittaisia kustannuksia henkilöstön lisääntyvien ammattitaito- ja koulutusvaatimusten johdosta. Vakuutusten tarjoamista harjoittavan 76 vakuutusmeklariyrityksen palveluksessa olevia rekisteröityjä vakuutusmeklareita on 243 henkilöä. Lisäksi näissä yrityksissä saattaa olla muita vakuutuksen tarjoamiseen osallistuvia henkilöitä. Lisäksi vakuutusmeklareiden raportointivaatimukset valvontaviranomaisille lisääntyvät, mistä arvioidaan seuraavan viranomaisvalvonnan lisääntyminen ja lisääntyvät valvontamaksut. Suomen Vakuutusmeklariliitto pitää mahdollisena, että vakuutusmeklarit joutuvat muuttamaan myös toimeksiantosopimuksia ja kehittämään asiakasdokumentaatiota.

Suomen Vakuutusmeklariliitto toteaa, että sen jäsenyrityksillä on erilaiset käsitykset lakimuutosten aiheuttamista muutoksista. Muutokset rasittanevat suhteellisesti enemmän pieniä yrityksiä, ja niissä on arvioitu hallinnollisten kustannusten nousevan 10–15 prosenttia nykyisistä kustannuksista. Suomen Vakuutusmeklariliiton mukaan näille yrityksille kustannusten nousu voi arvion mukaan aiheuttaa jopa 30–50 prosentin tuloksen putoamisen. Suurissa vakuutusmeklariyrityksissä on arvioitu hallinnollisten kustannusten nousevan noin kolme prosenttia nykyisistä kustannuksista. Keskimäärin Suomen Vakuutusmeklariliitto arvioi, että nykykustannuksista nousu olisi noin 5–7 prosenttia, eli 2–3 miljoonaa euroa.

6 ASIAN VALMISTELU

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 29.2.2016 työryhmän, jonka tehtävänä on ollut valmistella ehdotukset direktiivin kansalliseksi täytäntöön panemiseksi vaadittavat säännökset sekä mahdolliset muut valmistelun aikana ilmenevät lainmuutostarpeet. Työryhmän tehtäväksi on määrätty laatia lainmuutosehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän puheenjohtaja ja sihteerit ovat olleet sosiaali- ja terveysministeriöstä. Jäseninä on ollut yksi jäsen oikeusministeriöstä, Finanssivalvonnasta, Finanssialan Keskusliitosta, Vakuutusmeklariliitosta sekä FINE:n Vakuutus- ja rahoitusneuvonnasta. Lisäksi pysyvänä neuvonantajana on ollut 1.1.2017 alkaen edustaja OP Ryhmästä. Työryhmävalmistelun aikana on lisäksi kuultu Vakuutusväen liitto VvL ry:tä, Palvelualojen työnantajat Palta ry:tä, valtiovarainministeriötä sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastoa. Työryhmä luovutti loppuraporttinsa sosiaali- ja terveysministeriölle [x.x].2017.

Työryhmän loppuraportista järjestetään lausuntokierros keväällä 2017. Jatkovalmistelu tehdään virkamiestyönä.

7 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ

MiFID II -direktiivi sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 600/2014 (MiFIR-asetus) on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 12.6.2014. Alun perin MiFID II -direktiivi tuli panna kansallisesti täytäntöön 3.7.2016 mennessä ja soveltaa 3.1.2017 alkaen. Kuitenkin kesällä 2016 MiFID II -direktiivin ja MiFIR-asetuksen soveltamista päätettiin siirtää vuodella.

MiFID II ja MiFIR -sääntelyssä muutetaan voimassa olevia sijoituspalvelun tarjoamista koskevia toimilupaa ja toiminnan järjestämistä koskevia vaatimuksia. Tavoitteena on sijoittajansuojan parantaminen.

Yhteistä näillä ja vakuutusten tarjoamisesta annetulla direktiivillä on, että kaikissa vaatimukset koskevat esimerkiksi rehellisesti, tasapuolisesti, ammattimaisesti ja asiakkaan edun mukaisesti harjoitettavaa toimintaa, eturistiriitojen havaitsemista ja niihin puuttumista koskevia järjestelmiä, tuotehallintajärjestelmiä, riippumattoman sijoitusneuvonnan ja kannustimien käyttöä sekä tiedonantovelvollisuuden laajenemista. Myös asiakastyössä toimiville asetetaan ensimmäisen kerran sääntelyn tasolla osaamis- ja kokemusvaatimukset.

Myös toimivaltaisen viranomaisen toimivaltuuksiin tehdään vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin kanssa samansuuntaisia muutoksia. Viime kädessä toimivaltainen viranomainen voi tietyin edellytyksin peruuttaa sijoituspalveluyrityksen toimiluvan.

MiFID II -direktiivin kansallinen täytäntöönpano on käynnissä. Siltä osin kuin siinä säännellään sisällöltään vastaavia asioita kuin vakuutusten tarjoamisesta annetussa direktiivissä, vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain ja vakuutusopimuslain säännösten muotoilussa jatkovalmistelun aikana voidaan tarvittaessa ottaa huomioon sijoituspalveluyrityksiä koskevat muotoilut.

8 MUUT VALMISTELUN AIKANA ESILLÄ OLLEET ASIAT

Lainvalmistelun aikana selvitettiin mahdollisuuksia siirtää vakuutusmeklaritutkinnon järjestäminen pois sosiaali- ja terveysministeriön yhteydestä. Mahdollisia tutkinnon järjestäjiä voisivat selvityksen perusteella olla Keskuskauppakari ja Finva Finanssikoulutus Oy. Vakuutusmeklaritutkinnon suorittajia on vuosittain melko vähän. Siksi on ilmeistä, etteivät kaupalliselta pohjalta toimivat tahot ole valmiita sitoutumaan tutkintojen järjestämiseen. Siksi vakuutusmeklarikokeen suorittaminen ja vakuutusmeklaritutkinnon suorittaminen on päädytty säilyttämään sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä eikä muutosta nykytilaan ehdoteta.

Lainvalmistelun aikana arvioitiin tarvetta muuttaa vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain ja vakuutussopimuslain 9 §:n mukaisia sopimussuhteen osapuolten välistä tietojenanto-velvollisuuksista johtuvaa korvausvastuuta. Muutoksia nykytilaan ei kuitenkaan tältä osin ehdoteta, koska kyse on tiedonantovelvollisuuksien täsmennyksistä. Näin ollen tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnin seurauksia ei ole syytä muuttaa.

YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1 LAKI VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA

1 luku Yleiset säännökset

1 § Soveltamisala.

Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovelletaan vakuutusten tarjoamisen aloittamiseen ja harjoittamiseen. Kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten ja periaatteiden mukaisella tavalla lakia sovelletaan vakuutusten tarjoamiseen Suomen alueella ja tarvittaessa ETA-alueella tai kolmannessa maassa. Lakiin ei sisälly yleistä alueellista soveltamisalaa koskevaa pykälää, vaan se ilmenee tarkemmin lain myöhemmistä pykälistä.

Direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, jotka ovat sijoittautuneet tai haluavat sijoittautua johonkin jäsenvaltioon vakuutus- ja jälleenvakuutus tuotteiden tarjoamisen aloittamista ja harjoittamista varten. Pykälässä ei kuitenkaan yleisellä tasolla säädetä lain henkilöllisestä soveltamisalasta, vaan se ilmenee tarkemmin lain myöhemmistä pykälistä.

Voimassa olevasta laista poiketen lakia sovelletaan lähtökohtaisesti vakuutusten tarjoamiseen niin vakuutuksenantajan itsensä toimesta kuin vakuutusedustajan välityksellä. Lakia sovelletaan 6 §:n nojalla 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettuun vakuutuksenantajaan, 2 kohdassa tarkoitettuun vakuutusmeklariin, 3 kohdassa tarkoitettuun asiamieheen ja 5 kohdassa tarkoitettuun sivutoimiseen vakuutusedustajaan. Lisäksi lain tiettyjä säännöksiä sovelletaan pienimuotoista vakuutusten tarjoamista harjoittaviin eräisiin sivutoimisiin vakuutusedustajiin sekä jälleenvakuutusedustajiin, sen mukaan kuin lain 2 ja 3 §:ssä tarkemmin säädetään. Vakuutuksenantajaa lukuun ottamatta muut tässä tarkoitetut lain henkilöllisen soveltamisalan piiriin tulevat toimijat voivat olla luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä.

Vakuutusten tarjoamisen aloittamista ja harjoittamista koskevia säännöksiä sovelletaan pääosin myös jälleenvakuutusten tarjoamisen aloittamiseen ja harjoittamiseen, mutta jälleenvakuutusten osalta soveltamisesta on tehty tiettyjä poikkeuksia, joista säädetään tarkemmin 2 §:n 1 momentissa ja vakuutus sopimus laissa. Lisäksi lain soveltamisalan muista rajoituksista on säädetty 2 §:n 2 momentissa ja 3 §:ssä. Lain 1 §:n 1 momentissa pannaan täytäntöön direktiivin 1 artiklan 1 kohta.

Pykälän 2 momentissa määritellään laissa tarkoitettu vakuutusten tarjoaminen. Vakuutusten tarjoamisella tarkoitetaan vakuutus sopimuksen valmistelua. Valmisteluksi katsotaan myös muut vakuutus sopimuksen tekemiseen liittyvät valmistelevat toimenpiteet. Vakuutus sopimuksen tarjoamisella tarkoitetaan myös vakuutus sopimusta koskevan henkilökohtaisen suositusten antamista, josta direktiivissä käytetään käsitettä vakuutus sopimusta koskeva neuvonta. Vakuutuksen tarjoamisella tarkoitetaan myös vakuutus sopimusta koskevien muiden tietojen antamista. Vakuutusten tarjoamisella tarkoitettaisiin lisäksi vakuutus sopimuksen tekemistä ja avustamista vakuutus sopimuksen hoitamisessa ja täyttämisessä. Erityisesti tämä koskisi korvaus vaatimuksen yhteydessä tapahtuvaa avustamista. Toimintaa pidetään vakuutusten tarjoamisena, jos toimija harjoittaa yhtä tai useampaa mainituista toimista.

Vakuutusten tarjoaminen voi sisältää esimerkiksi asiakkaan vakuutus tarpeen selvittämistä, vakuutus ratkaisujen esittelemistä ja vertailua sekä vakuutus sopimusta koskevan tarjouksen tekemisen. Direktiivin mukaisesti vakuutusten tarjoamista koskevan määritelmän piiriin tulevat myös henkilöt, joiden liiketoiminta muodostuu tietojen antamisesta yhdestä tai useammasta vakuutus sopimuksesta asiakkaan valitsemien kriteereiden perusteella verkkosivuston tai

muun välineen avulla, vakuutusten asettamisesta paremmuusjärjestykseen tai vakuutus sopimuksen hinnanalennuksen tarjoamisesta, kun asiakas voi tehdä suoraan tai välillisesti vakuutus sopimuksen verkkosivuston tai muun välineen avulla. Direktiivissä tai laissa ei edellytetä, että verkkosivustoa tai muuta välinettä vakuutusten tarjoamiseen käyttävän henkilön ja vakuutus nantajan tai asiakkaan välillä olisi nimenomainen asiamies- tai meklarisopimus. Verkkosivustoa tai muuta välinettä vakuutusten tarjoamiseen käyttävä henkilö saattaa tulla lain soveltamisalan piiriin kahden edellytyksen täytyessä: ensiksi henkilön verkkosivustolla tai muun välineen avulla vertaillaan tai markkinoidaan vakuutuksia tai vakuutuksentarjoajia vastiketta vastaan ja toiseksi verkkosivusto tai muu väline mahdollistaa vakuutus sopimuksen tekemisen suoraan tai välillisesti siten, että linkit mahdollistavat vakuutuksenottajan tietojen siirtymisen suoraan sopimuksentekoa koskevalle verkkosivulle. Lähtökohta on, että markkinointi verkkosivustolla tai muussa välineessä on vastikkeellista, jollei henkilö toisin näytä. Markkinoinnin kohteena olevasta vakuutuksentarjoajasta, vakuutuksesta tai palvelusta riippuu, rinnastetaanko henkilö tällöin asiamieheksi vai vakuutusmeklariksi. Lain voimaantulon yhteydessä tällaista verkkosivustoa tai muuta välinettä käyttävien henkilöiden on perusteltua kiinnittää huomiota asianmukaisten asiamies- tai meklarisopimusten olemassaoloon tai vaihtoehtoisesti vakuutus sopimuksen tekomahdollisuuksien rajoittamiseen esimerkiksi sopimuksentekoa koskevan verkkosivun linkin poistamalla.

Laissa oleva määritelmä kattaa myös direktiivin mukaisen jälleenvakuutusten tarjoamisen, ja ilman nimenomaista säännöstäkin määritelmä kattaa jälleenvakuutus yrityksen toiminnan myös silloin, kun jälleenvakuutus yritys harjoittaa tällaista toimintaa ilman jälleenvakuutus edustajaa.

Voimassa olevan lain 1 §:n 2 momentista poiketen vakuutuksen tarjoamista koskevassa yleismääritelmässä ei edellytetä korvausta vastaan tapahtuvaa toimintaa, kuten edellytettiin vakuutusedustuksen määritelmässä. Vakuutusmeklarin ja asiamiehen määritelmässä vastiketta vastaan toimimista edellytetään kuitenkin jatkossakin.

Vakuutusten tarjoamista koskevista toimenpiteistä seuraa 5 §:n mukaisesti velvollisuus rekisteröityä Finanssivalvonnan ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin. Poikkeuksena tästä on vain 3 §:ssä tarkoitettu pienimuotoinen, eräänä sivutoimimisena pidettävä vakuutusedustaja, johon lakia ei lähtökohtaisesti sovelleta. Vakuutusten tarjoamista saa harjoittaa rekisteröity luonnollinen henkilö sekä oikeushenkilö ja sen palveluksessa oleva luonnollinen henkilö. Tästä seuraa, ettei vakuutuksentarjoaja saa rekisteröintivelvoitteen vastaisesti siirtää vakuutusten tarjoamiseksi katsottavia tehtäviään rekisteröimättömän tahon hoidettavaksi.

Momentissa pannaan täytäntöön direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 1 ja 2 alakohta.

Pykälän 3 momentissa säädetään vakuutusten tarjoamisen määritelmään liittyvistä poikkeuksista. Momentin 1 kohdan mukaan vakuutusten tarjoamisena ei pidetä vakuutusta koskevien tietojen antamista satunnaisesti muun liike- tai ammattitoiminnan yhteydessä, jos toiminnan tarkoituksena ei ole auttaa asiakasta tekemään tai soveltamaan vakuutus sopimusta. Säännös kattaa tilanteet, joissa muuna liikkeen- tai ammatinharjoittajana oleva tietojen antaja ei toteuta lainkaan muita toimenpiteitä auttaakseen asiakasta vakuutus sopimuksen tekemisessä tai soveltamisessa tai, vaikka vähäisiä muita toimenpiteitä tehtäisiin, niiden tarkoituksena ei ole auttaa asiakasta tekemään tai soveltamaan vakuutus sopimusta. Säännöstä sovelletaan vakuutus- ja jälleenvakuutus sopimuksiin. Tällaisia tietoja saattavat antaa esimerkiksi tilintarkastajat, veroneuvojat ja asianajajat. Kohdassa pannaan täytäntöön direktiivin 2 artiklan 2 kohdan a alakohdasta.

Momentin 2 kohdan mukaan vakuutusten tarjoamisena ei pidetä vakuutuksenantajan ammattimaista korvaushakemusten hallinnointia taikka vakuutuksenantajan tai mahdollisen muun toimijan tekemää vahingon selvittelyä ja asiantuntija-arvion tekemistä korvausasiasta. Kohdassa pannaan täytäntöön direktiivin 2 artiklan 2 kohdan b alakohta.

Momentin 3 kohdassa säädetään, että vakuutusten tarjoamisena ei pidetä yhteisö- ja kuluttajaneuvontaa muun kuin vakuutusedustajan tai vakuutuksenantajan toimesta. Direktiivissä ei

ole asiasta nimenomaista säännöstä, mutta direktiivin johdanto-osan 12 kappaleen mukaan direktiivin soveltamisen keskeinen ehto on se, voidaanko vakuutussopimus tehdä suoraan tai välillisesti. Kohdan mukaan direktiiviä ei olisi sovellettava sellaisiin viranomaisten tai kuluttajajärjestöjen hallinnoimiin verkkosivustoihin, joiden tarkoituksena ei ole sopimuksen tekeminen vaan joilla ainoastaan vertaillaan markkinoilla saatavilla olevia vakuutustuotteita. Selkeyden vuoksi ehdotetaan, että kansallisessa laissa asiasta säädetään nimenomaisesti. Direktiivin johdanto-osan 13 kappaleen mukaan direktiiviä ei myöskään olisi sovellettava pelkkään esittelemistöimintaan, jossa vakuutus- tai jälleenvakuutusedustajille tai -yrityksille annetaan tietoja mahdollisista vakuutuksenottajista tai mahdollisille vakuutuksenottajille annetaan tietoja vakuutus- tai jälleenvakuutustuotteista, -edustajista tai -yrityksistä. Kyse on sellaisten yleisluontoisten tietojen antamisesta, joilla ei varsinaisesti tavoitella vakuutussopimusten tekemistä, vaan vakuutuksen tekeminen perustuisi vakuutuksenottajien ja vakuutusedustajien välisiin neuvotteluihin. Lisäksi edellytetään, että tietojen antaja ei toteuta muita toimia auttaakseen asiakasta vakuutus- tai jälleenvakuutussopimuksen tekemisessä. Momentin 3 kohdassa pannaan täytäntöön direktiivin 2 artiklan 2 kohdan c ja d alakohta.

2 §. Soveltamisalan rajoitukset.

Pykälän tarkoituksena on selventävästi koota yhteen, mitä säännöksiä ei sovelleta jälleenvakuutuksen ja suuria riskejä koskevien vakuutusten tarjoamiseen. Ensivakuutuksen lisäksi vakuutusten tarjoamisesta annettu direktiivi koskee pääosin jälleenvakuutukseen ja suuriin riskeihin liittyvää vahinkovakuutusten tarjoamista. Direktiivissä ei kuitenkaan ole johdonmukaisesti tai kokonaisvaltaisesti lueteltu niitä artikloita, joita ei sovelleta jälleenvakuutuksiin tai suuria riskejä koskeviin vakuutussopimuksiin. Jälleenvakuutussopimuksen ja suuria riskejä koskevan vakuutussopimuksen molemmat sopimusosapuolet ovat ammattimaisia toimijoita, joten kaikkia vakuutuksenottajaa suojaavia säännöksiä ei ole tarpeellista soveltaa niihin.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lueteltavaksi säännökset, joita ei sovelleta jälleenvakuutusten tarjoamiseen. Pykälän 1 momentin mukaan jälleenvakuutusta koskevaan vakuutusten tarjoamiseen ei sovelleta 3, 21–46, 63 ja 66 §:ää. Pienimuotoista ja rajoitettua vakuutusten tarjoamista koskeva 3 § ei sovellu luonteensa puolesta jälleenvakuutukseen. Muutoin viitatuissa säännöksissä säädetään jälleenvakuutusedustajan tiedonantovelvollisuudesta ja menettelytavoista asiakasta eli vakuutusyhtiötä kohtaan. Lisäksi mainitut säännökset koskisivat asiakasvarojen erillään pitoa ja erältä osin vakuutusmeklarin vahingonkorvausvastuuta. Lakia ei myöskään sovelleta Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitsevasta valtiosta käsin Suomeen harjoitettavaan vakuutusten tarjoamiseen, jos toiminta koskee ainoastaan jälleenvakuutusta ja toimintaa valvotaan kolmannessa maassa vähintään tämän lain vaatimuksia vastaavalla tai siihen rinnastettavalla tavalla. Kotimaisessa vakuutuslainsäädännössä ei ole pidetty tähän mennessä tarpeellisena säädellä jälleenvakuutustoimintaa ensivakuutustoimintaa vastaavasti, vaan sitä ovat koskeneet yleiset sopimusoikeuden ja elinkeinonharjoittamista muutoin koskevat säännökset. Jälleenvakuutussuhde ei suoraan kosketa tavallista vakuutusasiakasta, eikä jälleenvakuutussopimuksessa vakuutuksenottajana olevan vakuutusyrityksen ole katsottu olevan tässä suhteessa erityisen suojan tarpeessa. Siten jälleenvakuutusta koskeva vakuutusten tarjoaminen jätetään momentissa säädetyllä tavalla lain soveltamisalan ulkopuolelle, koska se vakuutusten tarjoamisesta annettussa direktiivissä näiltä osin sallitaan.

Vastaavasti pykälän 2 momentissa ehdotetaan lueteltavaksi säännökset, joita ei sovelleta suuria riskejä koskevien vakuutusten tarjoamiseen. Pykälän 2 momentin mukaan suuria riskejä koskevaan vakuutusten tarjoamiseen ei sovelleta 3, 22, 23, 26, 28, 29 §:n 2 momenttia, 33, 44 §:n 2 momenttia ja 66 §:ää. Pienimuotoista ja rajoitettua vakuutusten tarjoamista koskeva 3 § ei sovellu luonteensa puolesta suurien riskien vakuuttamiseen. Muutoin viitatuissa säännöksissä säädetään vakuutusedustajan tiedonantovelvollisuudesta. Direktiivin 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan 18, 19 ja 20 artiklassa tarkoitettuja tietoja ei tarvitse antaa silloin, kun vakuutusten tarjoajan toiminta on vakuutusten tarjoamista suurten riskien varalta.

3 §. *Soveltaminen eräisiin sivutoimisiin vakuutusedustajiin.*

Pykälässä säädetään useiden lain säännösten soveltamisen rajauksista koskien sellaisia toimijoita, jotka harjoittavat pienimuotoista ja vakuutuslajeiltaan hyvin rajattua vakuutusten tarjoamista. Käytännössä kyse on aina ensivakuutusten tarjoamisesta. Pykälässä tarkoitetut eräät sivutoimiset vakuutusedustajat, joihin lain säännöksiä ei pääsääntöisesti sovelleta, on erotettava tavanomaisista sivutoimisista vakuutusedustajista, joihin lakia sovelletaan lähtökohtaisesti kokonaan.

Pykälän 1 momentissa määritellään eräät sivutoimiset vakuutusedustajat. Määritelmän mukaisesti nämä voivat tarjota vain vakuutuksia, jotka täyttävät kolme ehtoa. Jos tarjotaan myös sellaisia vakuutuksia, jotka eivät täytä kaikkia ehtoja, tapauksen mukaan lakia sovelletaan niin kuin sitä sovelletaan vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan toimintaan.

Ensiksi edellytetään, että vakuutus sopimuksesta maksetut vakuutusmaksut ovat suuruudeltaan vuosittain enintään 600 euroa tai, jos pykälän 3 kohdassa tarkoitetun matkan tai muun palvelun kesto on enintään kolme kuukautta, vakuutusmaksu on enintään 200 euroa jokaiselta vakuutetulta henkilöltä. Kohdassa pannaan täytäntöön direktiivin 1 artiklan 3 kohdan b alakohta ja c alakohta.

Toiseksi edellytetään, että vakuutukset liittyvät täydentävänä sivutoimisen vakuutusedustajan myymään tavarahan tai palveluun. Ehto vastaa sisällöltään direktiivin 1 artiklan 3 kohdan a alakohdan johdantokappaletta.

Kolmanneksi edellytetään, että vakuutus kattaa ainoastaan tavaran viallisuuteen, katoamiseen tai rikkoutumiseen taikka toimitetun palvelun käyttämättä jäämiseen tai varattuun matkaan liittyvän riskin. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 1 artiklan 3 kohdan a alakohdan i ja ii alakohtaa. Säännös on kuitenkin direktiivin alakohtia laajempi siltä osin, kuin säännöksessä on kyse tavaran viallisuudesta. Säännöksessä on kyse tavaran tai palvelun tarjoajan toimittamaan hyödykkeeseen liittyvän riskin vakuuttamisesta.

Sivutoimisen vakuutusedustajan määritelmästä seuraa, että vakuutus sopimus ei pääsääntöisesti saa koskea henkivakuutusta eikä vastuuvakuutusta. Vakuutus sopimus saa kuitenkin koskea henki- ja vastuuvakuutusturvaa, jos ne ovat liitännäisiä pääasialliseen vakuutusturvaan nähden silloin, kun kyseessä on varattuun matkaan liittyvä riski.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävää pykälässä tarkoitettua sivutoimista ja pienimuotoista vakuutusten tarjoamista harjoittavat käytännössä yleensä esimerkiksi matkatoimistot, silmälasikauppiaat ja matkapuhelin- ja kodinkoneliikkeet, jos ne oheispalvelunaan myyvät tuotteisiinsa tai palveluihinsa liittyviä vakuutuksia. Sen sijaan lakia sovelletaan autoliikkeiden toimintaan, koska ne myyvät liikennevakuutuksia, jotka Solvenssi II -direktiivin mukaan ovat moottoriajoneuvoihin liittyviä vastuuvakuutuksia.

Pykälän 2 momentissa luetellaan säännökset, joita sovelletaan 1 momentin mukaisiin eräisiin sivutoimisiin vakuutusedustajiin. Sovellettavia säännöksiä ovat vain lain 21 §:n 1 ja 2 momentti, 22–25 §, 28 §:n 1 momentti, 30 §, 66 §:n 2 momentti ja 67 §. Ennen vakuutus sopimuksen tekemistä asiakkaalle on lisäksi annettava vakuutusta koskevat tiedot sisältävä asiakirja, josta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Säännökset perustuvat direktiivin 1 artiklan 4 kohdassa ja 21 artiklassa säädettyihin vaatimuksiin. Erityisesti on otettava huomioon, että 5 §:ää ei ole mainittu soveltamisalasäännöksessä, joten eräillä sivutoimisilla vakuutusedustajilla ei ole velvollisuutta rekisteröityä Finanssivalvonnan vakuutusedustajarekisteriin.

Lain lähtökohta on, että eräät sivutoimiset vakuutusedustajat vastaavat itsenäisesti laissa säädettyjen vaatimusten täyttämisestä. Direktiivin 1 artiklan 4 kohdan nojalla vakuutuksenantajan tai muun vakuutusedustajan kuin tässä pykälässä tarkoitetun erään sivutoimisen vakuutusedustajan on huolehdittava, että vaatimukset täytetään, jos vakuutusten tarjoamista harjoitetaan pykälässä tarkoitetun erään sivutoimisen vakuutusedustajan avulla. Vakuutuksenantaja vastaa kuitenkin kaikissa tilanteissa vastaa siitä, että vakuutuksenottaja saa vakuutuksesta vakuutus sopimuslain mukaiset ennakkotiedot. Jos eräs sivutoiminen vakuutusedustaja laimin-

lyö laissa säädettyt velvollisuudet, vakuutuksenantajan tai muun vakuutusedustajan on arvioitava, voidaanko erään sivutoimisen vakuutusedustajan palveluita enää käyttää, ja tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin vaatimusten täyttämiseksi tai sopimuksen lopettamiseksi.

4 §. Määritelmät.

Pykälässä määritellään keskeiset laissa käytetyt käsitteet. Vakuutusten tarjoamisesta annetussa direktiivissä määritelmiä on lukumääräisesti enemmän kuin vakuutusedustuksesta annetussa direktiivissä. Kokonaan uusia määritelmiä ovat sivutoimisen vakuutusedustajan, korvauksen, sivuliikkeen ja läheisten sidosten määritelmät. Kansalliseen lakiin ehdotetaan lisättäväksi näiden ohella myös eräitä määritelmiä, jotka ovat olleet jo vakuutusedustuksesta annetussa direktiivissä mutta eivät kansallisessa laissa.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa vakuutuksenantajalla tarkoitetaan vakuutusyhtiötä työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa tarkoitettua työeläkevakuutusyhtiötä lukuun ottamatta, jälleenvakuutusyhtiötä, ulkomaista vakuutusyhtiötä sekä vakuutusyhdistystä viitaten näitä koskevien erityislakien määritelmiin. Säännöksessä tarkoitettu vakuutusyhtiö ja jälleenvakuutusyhtiö vastaavat Solvenssi II -direktiivin vakuutusyrityksen ja jälleenvakuutusyrityksen määritelmiä. Säännöksessä on otettu huomioon myös Suomessa rekisteröidyt vakuutusyhdistykset sekä ulkomaiset ensi- ja jälleenvakuutusyritykset.

Momentin 2 kohdan mukaan vakuutusmeklarilla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ei ole vakuutuksenantaja tai sen työntekijä ja joka vastiketta vastaan harjoittaa ensivakuutusten tarjoamista muun asiakkaan kuin vakuutuksenantajan kanssa tekemässä toimeksiantosopimuksen perusteella tai harjoittaa jälleenvakuutuksen tarjoamista. Vakuutusmeklarin määritelmä on kansallinen ja sen kautta tehdään ero vakuutusmeklaritoiminnan ja asiamiestoiminnan välillä niin, ettei sama henkilö voi toimia molemmissa rooleissa. Vakuutusten tarjoamista on käsitelty edellä 1 §:n 2 momentissa.

Kansallisessa määritelmässä on otettu huomioon direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 3 alakohdasta ilmenevät seikat, jotka koskevat ensivakuutusten tarjoamista harjoittavaa vakuutusedustajaa. Direktiivin määritelmän mukaan vakuutusedustajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ei ole vakuutus- tai jälleenvakuutusyritys tai sen työntekijä eikä sivutoiminen vakuutusedustaja ja joka korvausta vastaan aloittaa vakuutusten tarjoamisen tai harjoittaa sitä. Kansallisessa määritelmässä on otettu huomioon myös direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 5 alakohdasta ilmenevät seikat, jotka koskevat jälleenvakuutusten tarjoamista harjoittavaa vakuutusedustajaa. Direktiivin määritelmän mukaan jälleenvakuutusedustajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ei ole jälleenvakuutusyritys tai sen työntekijä ja joka korvausta vastaan aloittaa jälleenvakuutusten tarjoamisen tai harjoittaa sitä.

Kuten voimassa olevassa laissa, ehdotuksessa vakuutusmeklari määritellään toimeksiantosopimussuhteen avulla. Käytännössä vakuutusmeklarin toimeksiantajana on vakuutuksenottaja tai muutoin vakuutusmeklarin palveluita tarvitseva henkilö. Vakuutusmeklari edustaa asiakastaan ja tämän valtuuttamana esimerkiksi asioi vakuutuksenantajan kanssa.

Vakuutusmeklarin rekisteröinnin ja toiminnan keskeisenä edellytyksenä on 7 §:n 1 momentin 7 kohdan ja 2 momentin mukaisesti, että vakuutusmeklari ei ole vakuutuksenantajaan sellaisessa riippuvuussuhteessa, joka on omiaan vaikuttamaan asiakkaan etujen vastaisesti vakuutusmeklarin toimintaan. Vakuutuksenantaja ei saa olla vakuutusmeklarin toimeksiantajana tarjottaessa ensivakuutusta. Vakuutusmeklarin määritelmä vastaa pääosin sisällöltään vakuutusedustuksesta annetun lain 3 §:n 2 kohtaa.

Momentin 3 kohdassa määritellään asiamies luonnolliseksi henkilöksi tai oikeushenkilöksi, joka ei ole vakuutuksenantaja tai sen työntekijä ja harjoittaa vakuutusten tarjoamista vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla. Asiamiehen määritelmä on kansallinen ja sen kautta tehdään ero vakuutusmeklaritoiminnan ja asiamiestoiminnan välillä niin, ettei sama henkilö voi toimia molemmissa rooleissa. Ehdotettu määritelmä sisältää lain systematiikan mukaisesti myös jälleenvakuuttamista koskevan asiamiestoiminnan.

Asiamies saa toimia yhden tai useamman vakuutuksenantajan asiamiehenä. Asiamies edustaa aina vakuutuksenantajaa. Asiamiehellä on oltava voimassa oleva, vakuutuksenantajan kanssa tehty asiamiessopimus, jonka mukaan asiamies toimii vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla.

Kuten vakuutusmeklarin määritelmässä myös asiamiehen määritelmässä on otettu huomioon direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 3 ja 5 alakohdan säännökset. Asiamiehen määritelmä vastaa pääosin sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 3 §:n 1 kohtaa.

Momentin 4 kohdan mukaan vakuutusedustajalla tarkoitetaan vakuutusmeklaria ja asiamiestä. Direktiivissä on vakuutusedustajan määritelmä, mutta direktiivissä ei ole vakuutusedustajia ei ole jaettu vakuutusmeklareihin ja asiamiehiin. Direktiivin mukainen vakuutusedustajan määritelmä kattaa suomalaisessa lainsäädännössä sekä vakuutusmeklarit että asiamiehet. Suomessa rekisteröity, direktiivissä tarkoitettu vakuutusedustaja on joko vakuutusmeklari tai asiamies. Suomessa rekisteröity vakuutusedustaja ei saa toimia samanaikaisesti sekä asiamiehenä että vakuutusmeklarina.

Vakuutusedustajan määritelmä perustuu direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 3 ja 5 alakohtaan. Tältä osin vakuutusedustajan määritelmän sisällölliset seikat ilmenevät edellä 2 ja 3 kohdan vakuutusmeklarin ja asiamiehen määritelmistä. Ehdotettu vakuutusedustajan määritelmä sisältää myös jälleenvakuuttamista koskevan vakuutusmeklari- ja asiamiestoiminnan. Vakuutusedustajan määritelmä vastaa pääosin voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 3 §:n 3 kohtaa.

Momentin 5 kohdassa määritellään sivutoiminen vakuutusedustaja. Säännöksen nojalla luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettu luottolaitos tai sijoituspalvelulaissa (747/2012) tarkoitettu sijoituspalveluyritys ei voi olla tässä laissa tarkoitettu sivutoiminen vakuutusedustaja. Sivutoiminen vakuutusedustaja ei voi myöskään olla mainittuja rahoituslaitoksia vastaava ETA-valtion rahoituslaitos. Edellä mainittuja rahoituslaitoksia lukuun ottamatta sivutoimisella vakuutusedustajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka pääasiallinen ammatillinen toiminta on muu kuin vakuutusten tarjoaminen ja joka tarjoaa sivutoimisesti vastiketta vastaan ainoastaan vakuutuksia, jotka liittyvät täydentävinä tavaraan tai palveluun. Lisäksi edellytetään, että tällaiset vakuutukset eivät kata henkivakuutus- tai vastuuriskejä, paitsi jos tämä vakuutusturva täydentää vakuutusedustajan pääasiallisen ammatillisen toiminnan yhteydessä tarjoamaa tavaraa tai palvelua. Sivutoimisena vakuutusedustajana pidetään sellaista toimijaa, joka täyttää kaikki mainitut edellytykset. Säännös vastaa direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohtaa.

Momentin 6 kohdassa vakuutuksentarjoajaksi määritellään vakuutuksenantaja, vakuutusedustaja ja sivutoiminen vakuutusedustaja. Säännös vastaa direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 8 alakohtaa.

Momentin 7 kohdassa vakuutusten tarjoamiseen osallistuvaksi henkilöksi määritellään vakuutuksenantajalla, vakuutusedustajalla tai sivutoimisella vakuutusedustajalla työskentelevä vakuutusten tarjoamiseen suoraan osallistuva luonnollinen henkilö. Määritelmän kannalta ei ole merkitystä, millaiseen toimeksiantosuhteeseen tai asemaan työskentely perustuu. Määritelmä voi kattaa esimerkiksi vakuutuksentarjoajan johdossa olevan henkilön, työsuhteessa olevan henkilön ja vuokratyösuhteisen henkilön. Vakuutuksen tarjoamiseen osallistuvalla luonnollisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jonka asiakkaan toimeksiannon hoitamiseen tai muutoin asiakassuhteen hoitoon liittyvät tehtävät edellyttävät vakuutusten tuntemusta. Määritelmä on kansallinen.

Momentin 8 kohdassa vastikkeeksi määritellään palkka, palkkio tai muu taloudellinen etu. Säännöksessä muulla taloudellisella edulla tarkoitetaan provisioita, veloituksia, muita maksuja, kaikenlaisia taloudellisia hyötyjä, muita rahallisia tai varallisuusarvoisia tai muunlaisia etuja tai kannustimia, joita tarjotaan tai annetaan vakuutusten tarjoamista harjoitettaessa. Laissa käytetään direktiivin korvaus-käsitteen sijaan vastike-käsitettä, joka erottuu paremmin va-

kuutuskorvaus-käsitteestä. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 9 alakohtaa.

Määritelmä liittyy läheisesti direktiivin 19 artiklan 1 kohdan e alakohdan i–iv alakohtaan, jossa jaotellaan direktiivissä tarkoitettu korvaus palkkioon eli asiakkaan suoraan maksamaan korvaukseen, provisioon eli vakuutusmaksuun sisältyvään korvaukseen ja muun tyyppiseen korvaukseen, mukaan lukien kaikenlainen taloudellinen hyöty, joka tarjotaan tai annetaan vakuutus sopimukseen liittyen, sekä näiden kaikkien yhdistelmään.

Momentin 9 kohdassa pysyvällä tavalla tarkoitetaan tapaa, jolla asiakas voi tallentaa ja toisintaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja muuttumattomina siten, että ne ovat saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 18 alakohtaa.

Momentin 10 kohdan nojalla ETA-valtioksi määritellään Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio. Säännös on kansallinen.

Momentin 11 kohdan mukaan kolmannella maalla tarkoitetaan muuta kuin ETA-valtiota. Säännös on kansallinen.

Momentin 12 kohdassa määritellään sijoitusvakuutus. Säännös on kansallinen. Määritelmä sisältää direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 17 alakohdassa tarkoitettut vakuutusmuotoiset sijoitus tuotteet sekä lisäksi mainitussa alakohdassa tarkoitettut suomalaiset yksilölliset eläkevakuutukset. Säännös vastaa 5. lakiehdotukseen sisältyvää sijoitusvakuutuksen määritelmää.

Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 17 alakohdassa vakuutusmuotoisella sijoitus tuotteella tarkoitetaan vakuutus tuotetta, johon sisältyy maturiteetti- tai takaisinostoarvo ja jossa markkinoiden vaihtelu vaikuttaa suoraan tai välillisesti koko maturiteetti- tai takaisinostoarvoon tai sen osaan, lukuun ottamatta seuraavia:

- a) direktiivin 2009/138/EY liitteessä I (vahinkovakuutusluokat) luetellut vahinkovakuutus tuotteet;
- b) henkivakuutus sopimukset, jos sopimuksen mukaiset etuudet maksetaan ainoastaan kuoleman sattuessa tai loukkaantumisesta, sairaudesta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi;
- c) eläketuotteet, joiden pääasialliseksi tarkoitukseksi katsotaan kansallisen lainsäädännön nojalla tulojen tarjoaminen sijoittajalle eläkkeelläoloaikana ja jotka antavat sijoittajalle oikeuden tiettyihin etuuksiin;
- d) virallisesti tunnustetut direktiivin 2003/41/EY tai direktiivin 2009/138/EY soveltamisalaan kuuluvat ammatilliset lisäeläkejärjestelmät;
- e) yksilölliset eläketuotteet, joiden osalta kansallisessa lainsäädännössä vaaditaan työnantajan rahoitusosuutta ja joissa työnantaja tai työntekijä ei voi valita eläketuotetta tai eläketuotteen tarjoajaa.

Laissa olevassa sijoitusvakuutuksen määritelmässä sen ulkopuolelle suljetaan direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 17 alakohdan a, b ja d alakohtaa vastaavat vakuutukset. Sen sijaan mainitun 17 alakohdan c ja e alakohdassa tarkoitettut vakuutukset sisältyvät laissa olevan sijoitusvakuutuksen määritelmään.

Momentin 13 kohdan nojalla ammattimaiseksi asiakkaaksi määritellään sijoituspalvelulain 1 luvun 18 §:ssä tarkoitettu ammattimainen asiakas. Säännös on tarpeen, koska lain kaikkia tiedonantoa koskevia säännöksiä ei sovelleta ammattimaiseen asiakkaaseen.

Momentin 14 kohdan mukaan läheisillä sidoksilla tarkoitetaan vakuutusyhtiölain 1 luvun 10 §:ssä tarkoitettua merkittävää sidonnaisuutta. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 13 alakohdassa viitataan Solvenssi II -direktiivin 13 artiklan 17 alakohdassa määriteltyihin läheisiin sidoksiin, mikä on pantu täytäntöön vakuutusyhtiölain mainitussa pykälässä. Vakuutusyhtiölain 1 luvun 10 §:n mukaan merkittävä sidonnaisuus syntyy, jos luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö suoraan tai välillisesti omistaa vähintään 20 prosenttia äänivallasta, osakepääomasta tai siihen rinnastettavista oman pääoman eristä taikka hänellä on oikeus suoraan tai välillisesti nimittää tai erottaa vähintään yksi viidesosa jonkin oikeushenkilön hallituksen tai siihen ver-

rattavan toimielimen jäsenistä taikka sellaisen toimielimen jäsenistä, jolla on tämä oikeus, ja nimittämis- tai erottamisoikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin edellä tarkoitettu äänimäärä. Merkittävä sidonnaisuus voi syntyä myös kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettun määräysvallan kautta.

Momentin 15 kohdan nojalla kotijäsenvaltiolla tarkoitetaan jäsenvaltiota, jossa vakuutus-edustajana toimivalla luonnollisella henkilöllä on asuinpaikka, tai jäsenvaltiota, jossa vakuutusedustajana toimivan oikeushenkilön sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee, tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jäsenvaltiota, jossa sen keskushallinto sijaitsee. Määritelmä sisältää lain systematiikan mukaisesti myös jälleenvakuutusedustajan. Sen sijaan määritelmä ei sisällä sivutoimista vakuutusedustajaa. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 10 alakohtaa.

Momentin 16 kohdan mukaan vastaanottavalla jäsenvaltiolla tarkoitetaan jäsenvaltiota, joka ei ole vakuutusedustajan kotijäsenvaltio ja jossa vakuutusedustajalla on pysyvä liikepaikka tai toimipaikka tai jossa vakuutusedustaja tarjoaa vakuutuksia. Määritelmä sisältää lain systematiikan mukaisesti myös jälleenvakuutusedustajan. Sen sijaan määritelmä ei sisällä sivutoimista vakuutusedustajaa. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 11 alakohtaa.

Momentin 17 kohdan mukaan sivuliikkeellä tarkoitetaan vakuutusedustajan asioimistoa tai sivuliikettä, joka sijaitsee muun jäsenvaltion kuin vakuutusedustajan kotijäsenvaltion alueella. Määritelmä sisältää lain systematiikan mukaisesti myös jälleenvakuutusedustajan. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 12 alakohtaa.

Momentin 18 kohdan nojalla suureksi riskiksi määritellään vakuutusyhtiölain 31 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu suuri riski. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 17 alakohdassa viitataan Solvenssi II -direktiivin 13 artiklan 27 alakohdassa määritelyihin suuriin riskeihin, jotka on määritelty vakuutusyhtiölain mainitussa säännöksessä. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 18 alakohtaa.

Momentin 19 kohdan nojalla direktiivillä tarkoitetaan vakuutusten tarjoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2016/97/EU. Säännös on kansallinen.

Momentin 20 kohdan nojalla Solvenssi II -direktiivillä tarkoitetaan vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/138/EY (Solvenssi II). Säännös on kansallinen.

Pykälän 2 momentissa säädetään 1 momentin 2 ja 3 kohtaa säännös siitä, että päätoimisesti ensivakuutusten tarjoamista harjoittava vakuutusmeklari tai asiamies ei voi määritelmällisesti olla 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu sivutoiminen vakuutusedustaja. Määritelmän nojalla sivutoiminen vakuutusmeklari- tai asiamiestoiminta on mahdollista jälleenvakuutuksen osalta. Säännös on lähinnä lakitekninen, ja sillä pyritään varmistamaan direktiivin asianmukainen täytäntöönpano.

Säännös johtuu direktiivissä olevien vakuutusedustajan ja jälleenvakuutusedustajan määritelmien eroista. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan mukaan vakuutusedustaja, jolla direktiivissä tarkoitetaan ensivakuutuksia tarjoavaa vakuutusedustajaa, ei ole direktiivissä tarkoitettu sivutoiminen vakuutusedustaja. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 5 alakohdassa tarkoitettun jälleenvakuutusedustajan osalta tällaista vaatimusta ei ole. Jotta kansallisissa laissa määritelmien yhteiset osat voidaan yhdistää yhdeksi vakuutusedustajaksi, joka sisältää sekä ensi- että jälleenvakuutusta harjoittavan vakuutusedustajan, direktiivissä olevat erot on otettava huomioon.

2 luku Vakuutusedustajan rekisteröinti

5 §. Oikeus harjoittaa vakuutusten tarjoamista.

Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan ensi- ja jälleenvakuutusten tarjoamisen ja sivutoimisen vakuutusten tarjoamisen edel-

lytyksenä on, että näiden toimintojen harjoittajat ovat toimivaltaisen viranomaisen rekisteröimiä kotijäsenvaltioissaan. Tässä tehtävässään sekä luonnolliset henkilöt että oikeushenkilöt, jotka harjoittavat tässä laissa tarkoitettua vakuutusten tarjoamista, ovat velvollisia rekisteröitymään Finanssivalvonnan vakuutusedustajarekisteriin.

Direktiivin mukaisesti pykälän 1 momentissa säädetään tyhjentävästi siitä, kuka tai mikä voi harjoittaa Suomessa vakuutusten tarjoamista. Ilman vakuutusedustajarekisteriin rekisteröitymistä sitä saavat harjoittaa vakuutus- ja jälleenvakuutusyritykset ja niiden työntekijät direktiivin 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla. Rekisteröitymisvelvollisuus ei myöskään koske 3 §:ssä tarkoitettuja eräitä sivutoimisia vakuutusedustajia tai niiden työntekijöitä, mistä säädetään direktiivin 1 artiklan 3 kohdan nojalla.

Vakuutusedustajarekisteriin rekisteröityneenä vakuutusten tarjoamista saa harjoittaa ensinnäkin Finanssivalvonnan vakuutusedustajarekisteriin merkitty vakuutusedustajana eli asiamiehenä tai vakuutusmeklarina taikka sivutoimisena vakuutusedustajana toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Laissa säädetyn edellytyksin myös vakuutusedustajien palveluksessa olevat henkilöt saavat harjoittaa vakuutusten tarjoamista.

Toiseksi Suomessa vakuutusten tarjoamista saa harjoittaa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jonka toimivaltainen viranomainen on rekisteröinyt muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa ja ilmoittanut asiasta kyseisen ETA-valtion toimivaltaiselle viranomaiselle. Rekisteröinnillä tarkoitetaan direktiivin mukaista rekisteröintiä. Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 4 ja 6 artiklan nojalla yhdessä jäsenvaltiossa rekisteröity vakuutusedustaja saa harjoittaa vakuutusten tarjoamista toisessa jäsenvaltiossa palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden perusteella. Tämä edellyttää jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä ilmoitusmenettelyä, josta säädetään tämän lain 4 luvussa ja siihen liittyvästä yhteistyövelvollisuudesta myös Finanssivalvonnasta annetussa laissa. Suomessa vakuutusten tarjoamista harjoittavaa, toisessa ETA-valtiossa rekisteröityä vakuutusedustajaa ei rekisteröidä vakuutusedustajarekisteriin Suomessa. Siitä huolimatta Finanssivalvonta saa toimivaltaisten viranomaisten välisen ilmoitusmenettelyn vuoksi tiedot niistä edustajista, joilla on aikomus harjoittaa vakuutusten tarjoamista Suomessa.

Pykälän 2 momentissa viitataan vakuutuksenantajiin sovellettaviin vakuutusyhteisöjä koskeviin erityislakeihin, joissa on säädetty vakuutuksen tarjoamisesta osana niiden liiketoimintaa. Suomessa kotipaikkaa pitävät vakuutuksenantajat rekisteröidään Finanssivalvonnan ylläpitämään valvottavarekisteriin. Siksi laissa ei ehdoteta säädettäväksi tällaisesta vakuutuksenantajien rekisteröintivelvollisuudesta vakuutusedustajarekisteriin, vaikka sitä voitaisiin direktiivin nojalla vaatia.

Pykälässä pannaan täytäntöön direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja toinen alakohta.

6 §. Vakuutusedustajarekisteri ja rekisteröintihakemus.

Pykälän 1 momentissa säädetään Finanssivalvonnan velvollisuudesta ylläpitää ajantasaista sähköistä vakuutusedustajarekisteriä. Vakuutusedustajat ja sivutoimiset vakuutusedustajat kirjataan yhteen rekisteriin. Vakuutusedustajat ja sivutoimiset vakuutusedustajat voidaan rekisterissä tarvittaessa jaotella ominaisuuksiensa perusteella eri luokkiin, mutta tätä varten ei ole tarpeellista luoda erillisiä rekistereitä.

Rekisterin on oltava sähköinen, koska sen on oltava helposti saatavilla ja rekisteröintilomake on voitava täyttää suoraan sähköisesti. Rekisterin on oltava mahdollisimman ajantasainen, mikä on tarpeen eri sidosryhmien luotettavan tietojensaannin kannalta. Säännöksessä luodaan myös perusta sille, että Finanssivalvonta voi velvollisuuksiensa mukaisesti säännöllisesti tarkistaa rekisteröinnin voimassaolon ja sen edellytykset. Säännös perustuu direktiivin 3 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan ja direktiivin 3 artiklan 4 kohdan viidenteen alakohtaan. Direktiivin 3 artiklan 4 kohdan kuudennen alakohdan mukaisesta rekisteristä poistamisesta säädetään lain 61 §:ssä.

Momentissa ehdotetaan lisäksi, että Finanssivalvonnan verkkosivustolta on oltava yhteys Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen keskitettyyn sähköiseen rekisteriin. Vaatimus perustuu direktiivin 3 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan kolmanteen virkkeeseen. Direktiivin mukaan kansallisen toimivaltaisen viranomaisen verkkosivustolta on oltava pääsy Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen keskitettyyn sähköiseen rekisteriin. Ehdotetussa säännöksessä käytetään pääsy-käsitteen sijaan yhteys-käsitettä, koska pääsyn edellytyksistä, teknisestä toteutuksesta ja hallinnoinnista vastaa viime kädessä Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen eikä Finanssivalvonta.

Momentissa säädetään myös Finanssivalvonnan oikeudesta muuttaa rekisteritietoja. Säännös koskee sen ylläpitämää rekisteriä sekä tarvittaessa Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen rekisterin tietoja. Jos Finanssivalvonta havaitsee, että tiedot ovat ilmeisellä ja olennaisella tavalla virheellisiä, Finanssivalvonta saa joko poistaa tällaisen tiedon tai merkitä sen virheelliseksi. Finanssivalvonta saa myös oikaista virheellisen tiedon, jos Finanssivalvonnalla on selvä käsitys oikeasta tiedosta. Tällainen on esimerkiksi tieto rekisterissä olevasta vastuuhenkilöstä, jonka osalta on yleisesti tunnettua, että henkilö on päättänyt työskentelynsä vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan palveluksessa. Säännös perustuu direktiivin 3 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan toiseen virkkeeseen. Direktiivin 3 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan kolmannen virkkeen ja viranomaisten toiminnasta annetun lain (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) 11 §:n kanssa yhdenmukaisesti rekisteröidyillä, joiden henkilötiedot on tallennettu rekisteriin ja joiden tietoja vaihdetaan, on oikeus tutustua tallennettuihin tietoihin ja saada asianmukaisesti tietoja.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen vakuutusten tarjoamisen aloittamista Suomessa vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan on tehtävä hakemus Finanssivalvonnalle vakuutusedustajarekisteriin merkitsemistä varten. Hakemuksessa on ilmoitettava vähintään jäljempänä 7, 8 ja 10 §:ssä tarkoitetut tiedot. Säännöksessä korostetaan myös hakijan rehellisyyttä siten, että annettavat tiedot eivät saa olla virheellisiä tai harhaanjohtavia. Virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen perusteella tehtävästä hakemuksen hylkäämisestä säädetään 9 §:ssä sekä vakuutusedustajarekisteristä poistamisesta 61 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat perustaa useampia kuin yhden rekisterin vakuutus- ja jälleenvakuutusedustajille sekä sivutoimisille vakuutusedustajille edellyttäen, että ne vahvistavat perusteet, joiden mukaisesti edustajat on rekisteröitävä. Artiklan 3 kohdan nojalla tällöin kyseisen jäsenvaltion on perustettava keskitetty tietopiste, jonka avulla näistä sähköisessä muodossa olevista ja ajan tasalla pidettävistä rekistereistä peräisin olevat tiedot ovat nopeasti ja helposti saatavilla. Tietopisteestä on myös oltava saatavissa kotijäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten tunnistetiedot. Suomessa ainoa rekisterinpitäjä on Finanssivalvonta, eikä tarkoitus ole säätää useista Suomessa pidettävistä rekistereistä. Finanssivalvonta antaa tarvittaessa lisätietoja rekisteristä keskitettyä tietopistettä vastaavalla tavalla.

7 §. Vakuutusmeklarin rekisteröinnin edellytykset.

Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 6 ja 7 §:ssä säädetään luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä koskevista rekisteröintivaatimuksista. Ehdotetut 7 ja 8 § poikkeavat voimassa olevan lain jaottelusta siten, että esityksessä ei enää jaotella vaatimuksia luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä koskeviksi vaatimuksiksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erikseen vakuutusmeklarin ja asiamiehen rekisteröintiä koskevista vaatimuksista. Kumminkin voivat olla joko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. Kumminkin voivat olla pää- tai sivutoimisia vakuutusedustajia.

Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan vakuutus- ja jälleenvakuutusedustajien sekä sivutoimisten vakuutusedustajien on oltava toimivaltaisen viranomaisen rekisteröimiä kotijäsenvaltiossaan. Direktiivissä ei säädetä kattavasti yksittäisistä rekisteriin merkittävistä tietovaatimuksista.

Pykälässä säädetään edellytyksistä, jotka rekisteröintiä vakuutusmeklariksi tai sivutoimiseksi vakuutusmeklariksi hakevan on täytettävä, jotta Finanssivalvonta voi rekisteröidä sen ja jotta rekisteröity saa aloittaa vakuutusten tarjoamisen. Säännökset ovat laajalti kansallisia, ja luonteeltaan ne täsmentävät direktiivin mukaisia pakottavia vaatimuksia. Vakuutusmeklarin osalta jäljempänä vain pykälän 1 momentin 3–5 ja 8–10 kohta perustuvat direktiiviin. Finanssivalvonnan on rekisteröitävä sitä hakeva vakuutusmeklariksi, jos pykälässä säädetty vaatimukset täytetään. Finanssivalvonta ei saa käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa rekisteröinnistä päättäessään, vaikka tapauskohtaisesti erityisesti hakijan hyvämaineisuuden arviointiin saattaa liittyä tietynasteista tulkinnanvaraisuutta.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään, että hakijana olevan luonnollisen henkilön asuinpaikka on oltava Suomessa. Tällöin kotipaikalla tarkoitettaisiin kotikuntalain (201/1994) mukaista kotikuntaa tai, jos hakijalla ei ole tällaista kotikuntaa, sitä paikkaa, jossa hän pysyvästi asuu. Säännöksen nojalla vakuutusmeklariksi on rekisteriin merkittävä myös oikeushenkilömuotoinen hakija, joka on Suomessa merkitty kaupparekisterilaissa tarkoitettuun kaupparekisteriin tai muuhun vastaavaan julkiseen rekisteriin. Oikeushenkilön kotipaikan on oltava Suomessa. Kotipaikalla tarkoitettaisiin julkiseen rekisteriin merkittyä kotipaikkaa, tai, jos kotipaikka ei ilmene rekisteristä, oikeushenkilön yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä määrättyä kotipaikkaa. Säännös perustuu direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 9 alakohtaan, jonka mukaan vakuutusedustajana tai sivutoimisena vakuutusedustajana toimivan luonnollisen henkilön kotijäsenvaltio on se, jossa hänellä on asuinpaikka. Vastaavasti vakuutusedustajana tai sivutoimisena vakuutusedustajana toimivan oikeushenkilön kotijäsenvaltio on se, jossa sen sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee, tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jäsenvaltiota, jossa sen keskushallinto sijaitsee.

Momentin 2 kohdan mukaan hakija ei saa olla konkurssissa. Lisäksi luonnollisten henkilöiden osalta edellytetään, että hakijan on oltava täysi-ikäinen eikä hänen toimintakelpoisuutansa ole rajoitettu. Hakija ei siten saisi olla esimerkiksi holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitetun edunvalvonnan alainen tai liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) mukaisessa liiketoimintakiellossa. Finanssivalvonnalla on valvontatehtäviensä hoitamista varten oikeus saada tiedot liiketoimintakiellosta annetun laissa tarkoitetusta liiketoimintakieltorekisteristä teknisen käyttöyhteyden avulla. Se, että hakija hallitsee itseään ja omaisuuttaan eikä ole liiketoimintakiellossa, on osoitettavissa Finanssivalvonnan omilla selvityksillä tai muilta viranomaisilta saaduilla todistuksilla.

Momentin 3 kohdassa säädetään, että rekisteröitävän vakuutusmeklarin on oltava 14 §:n mukaisesti hyvämaineinen. Vaatimus perustuu direktiivin 3 artiklan 4 kohdan neljännen alakohtaan ja 10 artiklan 3 kohtaan. Vastaavasti momentin 4 kohdassa säädetään, että vakuutusmeklarilla on oltava 15 §:n mukaisesti ammattipätevyys. Vaatimus perustuu direktiivin 3 artiklan 4 kohdan neljännen alakohtaan ja 10 artiklan 1 kohtaan. Lisäksi 4 kohdan mukaan rekisteröitävällä on oltava 17 §:n 2 momentin mukaiset menettelytavat ja arviointijärjestelmät sekä suunnitelma 66 §:n 1 momentin mukaiseksi arkistoksi. Koska vakuutusten tarjoamista ei ole rekisteröintihakemuksen aikana vielä aloitettu arkiston osalta hakijalla on oltava vähintäänkin Finanssivalvonnan käsityksen mukaan uskottava ja toteuttamiskelpoinen suunnitelma sekä riittävät voimavarat näiden vaatimusten täyttämiseen toiminnan alkaessa rekisteröimisen jälkeen. Vaatimukset perustuvat direktiivin 3 artiklan 4 kohdan neljännen alakohdan ja 10 artiklan 8 kohtaan.

Momentin 5 kohdassa edellytetään, että hakijalla on 45 §:n mukainen vastuuvakuutus tai sitä vastaava vakuus. Säännös perustuu direktiivin 3 artiklan 4 kohdan neljänteen alakohtaan ja 10 artiklan 4 ja 5 kohtaan. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 6 §:n 2 momentin 3 kohtaa ja 7 §:n 2 momentin 3 kohtaa.

Momentin 6 kohdan mukaan edellytetään, jos vakuutusmeklariksi tai asiamieheksi hakija on oikeushenkilö, että sen palveluksessa olevista vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä vähintään 30 prosenttia rekisteröidään vakuutusmeklareiksi. Ehdotus poikkeaa voi-

massa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 7 §:n 1 momentin 5 kohdasta ja 2 momentin 1 kohdasta, joiden nojalla vakuutusmeklarina toimivan oikeushenkilön palveluksessa olevista, vakuutusedustuksen harjoittamiseen suoraan osallistuvista henkilöistä vähintään puolet on rekisteröity vakuutusedustajiksi. Asiakkaan suojan ja tehokkaan valvonnan varmistamiseksi on tarpeellista ja riittävää, että vähintään 30 prosenttia tällaisista henkilöistä rekisteröidään. Säännöstä ei sovelleta sivutoimisiin vakuutusedustajiin.

Momentin 7 kohdan mukaan vakuutusmeklariksi rekisteröityvältä edellytetään, että hakija ei ole vakuutuksenantajaan työ- tai asiamiessuhteessa tai sellaisessa sopimukseen tai omistukseen perustuvassa tai muussa riippuvuussuhteessa, joka on omiaan vaikuttamaan asiakkaan etujen vastaisesti vakuutusmeklarin toimintaan. Säännös on keskeinen vakuutusmeklarin ja asiamiehen toiminnan erottelun kannalta.

Epäasiallinen riippuvuussuhde voi olla luonteeltaan taloudellinen tai tosiasiallinen. Se saattaa ilmetä esimerkiksi välitettyjen vakuutusten keskittymisenä suurimmaksi osaksi yhden vakuutuksenantajan tai vakuutuksenantajien yhteenliittymän tarjoamiin vakuutuksiin ilman hyväksyttävää syytä tai vakuutuksenantajan taloudellisesti merkittävien, vakuutustoimintaan liittyvien tietojen ja taitojen, kuten tietokoneohjelmien taikka muiden sovellusten tai käytäntöjen, siirtona vakuutusmeklarille.

Kiellettyjä ovat sellaiset vakuutusmeklarin ja vakuutuksenantajan väliset riippuvuussuhteet, jotka ovat omiaan vaikuttamaan vakuutusmeklarin toimintaan asiakkaan etujen vastaisesti. Merkitystä ei ole sillä, onko vakuutusmeklarin ja vakuutuksenantajan välillä yksittäistapauksessa sellainen riippuvuussuhde, joka tosiasiaassa vaikuttaa epäasiallisesti meklarin toimintaan. Riittää, että suhde yleisesti arvioituna voi lisätä tai edistää mahdollisuutta, että vakuutusmeklarin toimintaa ohjaa asiakkaan etujen vastainen motiivi. Kielletyn ja sallitun rajaa arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti se, että vakuutusmeklarin ja asiamiehen toiminta pidettäisiin laissa selkeästi erillään toisistaan.

Seuraavassa esitetään esimerkkejä siitä, millaiset vakuutusmeklarin ja vakuutuksenantajan väliset suhteet ovat sallittuja ja millaiset kiellettyjä.

Vakuutusmeklarin toiminnan tarkoituksena ei saa olla tietyn tai tiettyjen vakuutuksenantajien liiketoiminnan edistäminen, vaan tällaiset suhteet vakuutuksenantajaan ovat kiellettyjä. Vakuutusmeklari ei saa tehdä vakuutuksenantajan kanssa sopimusta vakuutusedustuksesta tai muusta jatkuvasta yhteistoiminnasta. Kiellettyä yhteistoimintaa on esimerkiksi markkinointi. Vakuutusmeklarin toimintaan eivät myöskään kuulu yksinmyyntisopimukset tai muut sellaiset sopimukset, jotka asiakkaan edun vastaisesti kannustavat vakuutusmeklaria tarjoamaan asiakkaalleen tietyn vakuutuksenantajan tuotetta.

Vakuutusmeklari saa tehdä vakuutuksenantajan kanssa sopimuksia siitä, miten vakuutuksenantajan ja vakuutuksenottajan väliseen sopimukseen perustuvien tehtävien hoito jaetaan vakuutuksenantajan ja vakuutusmeklarin välillä. Tuotekehittelyyn osallistumisesta ja tuotehallintajärjestelmistä säädetään nimenomaisesti lain 32 §:ssä. Olennaista vakuutuksenantajan ja vakuutusmeklarin välisille sallituille sopimus- tai muille suhteille on, että vakuutusmeklari toimii niissä nimenomaan asiakkaansa tarpeiden mukaan.

Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 6 §:n 2 momentin 2 kohtaa ja 7 §:n 2 momentin 2 kohtaa.

Momentin 8 kohdan mukaan rekisteröinnin edellytyksenä on, että rekisteröintihakemuksessa on ilmoitettu niiden osakkeenomistajien tai jäsenten nimi, henkilötunnus tai syntymäaika tai yritys- ja yhteisötietolaissa (244/2001) tarkoitettu yritys- ja yhteisötunnus ja asuin- tai kotipaikka, jotka omistavat vähintään kymmenesosan vakuutusedustajasta tai sivutoimisesta vakuutusedustajasta ja tiedot näiden osuuksien suuruudesta. Säännöksen soveltamisen kannalta ei ole merkitystä, onko osakkeenomistaja tai jäsen luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 3 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdasta, jonka nojalla rekisteröinnin edellytyksenä on tällaisten henkilöiden tunnistetietojen ja

omistusosuuksien suuruuden ilmoittaminen. Säännöksessä seuraa vakuutusmeklarille velvollisuus olla kohtuudella tietoinen omistajistaan ja omistuksen rakenteesta.

Momentin 9 kohdan mukaan rekisteröinnin edellytyksenä on, että rekisteröintihakemuksessa on ilmoitettu nimet, henkilötunnukset tai syntymäajat tai yritys- ja yhteisötunnukset ja asuin- tai kotipaikat niiden luonnollisten tai oikeushenkilöiden osalta, joilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukainen määräysvalta tai läheiset sidokset eli vakuutusyhtiölain 1 luvun 10 §:n mukainen merkittävä sidonnaisuus vakuutusedustajaan tai sivutoimiseen vakuutusedustajaan. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 3 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdtaa, jonka nojalla rekisteröinnin edellytyksenä on läheisten sidosten henkilöiden tunnistetietojen ilmoittaminen.

Momentin 10 kohdan mukaan rekisteröinnin edellytyksenä on, että rekisteröintihakemuksessa on ilmoitettu tieto siitä, etteivät 8 ja 9 kohdan mukaisesti ilmoitettavat osuudet tai läheiset sidokset estä Finanssivalvonnan ja muiden toimivaltaisen viranomaisen valvontatehtävien tehokasta hoitamista. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 3 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdtaa.

Pykälän 2 momentin mukaan vastuuvakuutusta tai muuta vastaavaa vakuutta ei kuitenkaan vaadita, jos vakuutusmeklarina toimiva luonnollinen henkilö harjoittaa vakuutusten tarjoamista yksinomaan 1 momentissa tarkoitetun oikeushenkilön lukuun. Säännös on seurausta siitä, että oikeushenkilö on velvollinen ottamaan vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden.

Ilman nimenomaista säännöstä on voimassa direktiivin 3 artiklan 4 kohdan viidennen alakohdan mukaisesti, että Finanssivalvonnan tehtävänä on tarkistaa säännöllisesti vakuutusmeklarin ja sivutoimisen vakuutusmeklarin rekisteröinnin voimassaolo. Tämän tehtävän hoitamiseksi Finanssivalvonta voi saada tiedot, pyytää tietoja tai muutoin tarkastaa rekisteröinnin edellytyksenä olevat tiedot säännöllisesti tai jatkuvan valvonnan yhteydessä.

8 §. Asiamiehen rekisteröinnin edellytykset.

Pykälässä säädetään edellytyksistä, joiden on täyttyvä, jotta luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö saadaan rekisteröidä asiamieheksi tai sivutoimiseksi asiamieheksi. Finanssivalvonta ei saa rekisteröinnistä päättäessään käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa, vaikka tapauskohtaisesti erityisesti hakijan hyvämaineisuuden arviointiin saattaa liittyä tietynasteista tulkinnanvaraisuutta. Rekisteröintiä ei saa hylätä esimerkiksi sillä perusteella, että Suomessa on jo riittävä määrä asiamiehiä. Jos edellytykset täyttyvät, Finanssivalvonnan on rekisteröitävä sitä haluava asiamieheksi tai sivutoimiseksi asiamieheksi.

Pykälän 1 momentin mukaan asiamiehen tai sivutoimisen asiamiehen on täytettävä 7 §:n 1 momentin 1–4 kohdan mukaiset edellytykset. Asiamieheksi rekisteröityvän tulee myös ilmoittaa rekisteröintihakemuksessaan 7 §:n 1 momentin 8–10 kohdassa säädetty tiedot. Ehdotettu momentti vastaa tältä osin voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 6 §:n 1 momenttia ja 2 momentin 1 ja 3 kohtaa.

Lisäksi ehdotetussa momentissa edellytetään, että jos asiamieheksi hakija on oikeushenkilö, sen palveluksessa olevista, vakuutusten tarjoamiseen suoraan osallistuvista henkilöistä vähintään 30 prosenttia rekisteröidään asiamiehiksi. Tältä osin ehdotus ei kuitenkaan koske sivutoimisia vakuutusedustajia, luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuja luottolaitoksia ja sijoituspalvelulaissa tarkoitettuja sijoituspalveluyrityksiä, jotka harjoittavat asiamiestoimintaa. Vakuutusedustuksesta annetun lain mukainen vaatimus, jonka mukaan vähintään puolet asiamiesten palveluksessa olevista on rekisteröitävä vakuutusedustusrekisteriin, ei koske näitä toimijoita. Ehdotuksessa on otettu huomioon, että sivutoimiset asiamiehet ovat yleensä pieniä ja harjoittavat pääsääntöisesti vain verrattain yksinkertaisten vakuutusten tarjoamista, joten vaatimus olisi niitä kohtaan verrattain tiukka. Sen sijaan luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten toiminnan järjestämistä, ammattipätevyyttä ja rekisteröintiä koskevista vaatimuksista säädetään riittävällä tavalla luottolaitoslaissa ja sijoituspalvelulaissa. Luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset tarjoavat rahoitusvälineitä, ja näiden rahoitusvälineiden tarjoamista koske-

vien velvoitteiden täyttäminen riittää myös vakuutusten sivutoimiseen tarjoamiseen. Asiakkaan suojan ja tehokkaan valvonnan varmistamiseksi on tarpeellista ja riittävää, että vähintään 30 prosenttia asiamiehen palveluksessa vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä rekisteröitäisiin. Viime kädessä vakuutuksenantaja on asiakasta kohtaan vastuussa pää- tai sivutoimisen asiamiehen virheestä, joka sattuu vakuutuksen tarjoamisen yhteydessä. Ehdotus poikkeaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 7 §:n 1 momentin 5 kohdasta, jonka nojalla asiamiehenä toimivan oikeushenkilön palveluksessa olevista, suoraan vakuutusedustuksen harjoittamiseen osallistuvista henkilöistä vähintään puolet on rekisteröity vakuutusedustajiksi.

Esitykseen ei sisälly voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 7 §:n 1 momentin 2 kohtaa vastaava säännöstä siitä, että oikeushenkilöllä tulee lain ja yhtiöjärjestyksensä tai sääntöjensä mukaan olla oikeus harjoittaa elinkeinonaan vakuutusedustusta. Ilman nimenomaista säännöstä on oikeushenkilöiden osalta selvää, että oikeushenkilö saa ryhtyä harjoittamaan asiamiestoimintaa vain, jos se sallitaan laissa ja sen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä. Tämä voi ilmetä yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä nimenomaisesti. Asiamiestoiminnan kirjaaminen oikeushenkilön toimialaksi ei kuitenkaan vielä aiheuta velvollisuutta rekisteröityä, jos oikeushenkilö ei tosiasiallisesti harjoita tätä toimintaa. Oikeus asiamiestoiminnan harjoittamiseen saattaa ilmetä myös yleistoimialasta. Toisaalta esimerkiksi oikeushenkilöä koskevassa erityislainsäädännössä voidaan rajoittaa oikeushenkilön toimialaa siten, ettei asiamiestoiminta ole sallittua.

Esitykseen ei myöskään sisälly voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 7 §:n 1 momentin 4 kohtaa vastaavaa säännöstä. Esityksessä säädetään nimenomaisesti rekisteröityjen asiamiesten määrästä, eikä sitä voimassa olevasta laista poiketen sidota oikeushenkilön liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden Finanssivalvonnan riittäväksi katsomaan johtajien määrään. Tämä vähentää Finanssivalvonnan suorittamaan rekisteröintiin liittyvää harkintavaltaa.

Edellä 3 §:n 1 momentin 3 kohdan määritelmän mukaan asiamies toimii vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla. Tästä seuraa, ettei asiamieheksi rekisteröinti ole mahdollista, ellei rekisteröintiä haluavalla ole voimassa olevaa asiamiehesopimusta vakuutuksenantajan kanssa. Jo asiamiehen määritelmän nojalla asiamiehellä tulee olla vakuutuksenantajan kanssa voimassa oleva asiamiehesopimus. Sopimusta ei kuitenkaan edellytetä luonnolliselta henkilöltä, jos sopimus on oikeushenkilöllä, jonka työntekijä luonnollinen henkilö on. Asiamieheksi rekisteröidyn oikeushenkilön johdossa ja palveluksessa olevia luonnollisia henkilöitä saadaan rekisteröidä vain asiamiehiksi, koska he edustavat aina vakuutuksenantajaa.

Lisäksi vastaavasti kuin edellä vakuutusmeklareiden osalta, Finanssivalvonnan tehtävänä on tarkistaa säännöllisesti asiamiehen ja sivutoimisen asiamiehen rekisteröinnin voimassaolo. Tämän tehtävän hoitamiseksi Finanssivalvonta voi saada tiedot, pyytää tietoja tai muutoin tarkastaa rekisteröinnin edellytyksenä olevat tiedot säännöllisesti tai jatkuvan valvonnan yhteydessä.

9 §. Rekisteröintihakemuksen hylkääminen.

Pykälässä säädetään Finanssivalvonnan oikeudesta ja velvollisuudesta kieltäytyä rekisteröimästä hakijaa tilanteessa, jossa hakijaa ei ole vielä rekisteröity. Rekisteristä poistamisen edellytyksistä vakuutusten tarjoamisen aloittamisen jälkeen säädetään jäljempänä 61 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan Finanssivalvonta voi hylätä rekisteröinnin, jos 6 §:n 2 momentissa tarkoitetut rekisteröintihakemuksessa annetut tiedot ovat virheellisiä tai harhaanjohtavia eikä niissä havaittuja puutteita ole korjattu Finanssivalvonnan antaman kohtuullisen määräajan kuluessa. Finanssivalvonnan on ensisijaisesti pyrittävä saamaan hakijalta oikeat ja riittävän täydelliset tiedot rekisteröintihakemuksen ratkaisemiseksi. Annettavan määräajan pituus on sidoksissa puuttuvien tietojen laatuun ja laajuuteen. Säännös on johdonmukainen 61 §:n 1 momentin 2 kohdan kanssa, jonka mukaan vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutus-

edustaja on poistettava vakuutusedustajarekisteristä, jos havaitaan, että rekisteröinti on tehty virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen perusteella. Siten hakemus voidaan hylätä samalla perusteella jo ennen rekisteröinnin tekemistä. Säännös on kansallinen.

Pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan Finanssivalvonnan on hylättävä rekisteröinti, jos havaitaan, että jokin 7 tai 8 §:ssä säädetystä edellytyksistä ei täyty. Finanssivalvonta voi antaa hakijalle kohtuullisen määräajan hakemuksen virheellisyyksien tai puutteiden korjaamiseksi.

Momentin toisen virkkeen mukainen erityinen hylkäystilanne liittyy kolmansiin valtioihin, jolloin hylkäämisen edellytyksenä on ensinnäkin, että yhdellä tai useammalla kolmannen maan luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on vakuutusyhtiölain 1 luvun 10 §:ssä tarkoitettu merkittävä sidonnaisuus tai määräysvalta vakuutusedustajaa tai sivutoimista vakuutusedustajaa kohtaan. Toiseksi edellytetään, että kyseinen omistusosuus tai määräysvalta taikka kolmannen maan lainsäädäntöön tai sen täytäntöönpanoon liittyvät vaikeudet estävät Finanssivalvontaa hoitamasta tehokkaasti valvontatehtäviään. Tällöin Finanssivalvonnan on hylättävä rekisteröinti. Hylkäämisen perusteeksi riittää sellainen kolmannen maan lainsäädäntöön tai sen täytäntöönpanoon liittyvä seikka, joka tosiasiallisesti vaarantaa sen, että Finanssivalvonta pystyy valvomaan rekisteröityä tehokkaasti. Esimerkkinä voidaan mainita yritysryhmään liittyvä tilanne, jossa ryhmän monimutkaisen rakenteen vuoksi ei saada tietoa siitä, mikä ryhmän toimijoista on tosiasiallisesti valvottava. Säännös vastaa direktiivin 3 artiklan 6 ja 7 kohtaa.

Lisäksi momentin kolmannen virkkeen mukaan Finanssivalvonnan on hylättävä rekisteröinti myös, jos olosuhteet huomioon ottaen on ilmeistä, että hakija aikoo harjoittaa vakuutusten tarjoamista toisen välikätenä. Pykälä on tarpeen sen estämiseksi, että kieltoa, joka on asetettu yhtä toimijaa kohtaan, ei kierretä keinotekoisin yritysraentein tai vastaavin toiminnallisista järjestelyin. Säännös on kansallinen. Vastaavia tai läheisiä välikätenä toimimisen kieltäviä säännöksiä on useissa elinkeino-oikeudellisissa laeissa, kuten vakuutusyhtiölaissa, vakuutusyhdistyslaissa, joukkorahoituslaissa (734/2016), liiketoimintakiellosta annetussa laissa, kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetussa laissa (1075/2000), asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjistä annetussa laissa (852/2016) sekä eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetussa laissa (853/2016).

10 §. Vakuutusedustajarekisteriin merkittävät tiedot.

Pykälässä säädetään Finanssivalvonnan ylläpitämän vakuutusedustajarekisterin sisällöstä. Pykälän säännökset koskevat pää- ja sivutoimisia vakuutusedustajia.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan rekisteriin on merkittävä vakuutusedustajaksi tai sivutoimiseksi vakuutusedustajaksi rekisteröidyn luonnollisen henkilön osalta henkilön nimi, henkilötunnus tai syntymäaika tai yksityisen elinkeinonharjoittajan yritys- ja yhteisötunnus sekä asuinpaikka ja niiden liikepaikkojen osoitteet, joista vakuutusten tarjoamista pääasiallisesti harjoitetaan. Voimassa olevasta vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 1 kohdasta poiketen esityksessä edellytetään merkittäväksi rekisteriin henkilötunnus tai syntymäaika tai yksityisiltä elinkeinonharjoittajilta yritys- ja yhteisötunnus mutta enää ei edellytetä merkittäväksi rekisteriin kansalaisuutta. Säännös on kansallinen.

Momentin 2 kohdan mukaan rekisteriin on merkittävä vakuutusedustajaksi tai sivutoimiseksi vakuutusedustajaksi rekisteröidyn oikeushenkilön osalta oikeushenkilön toiminimi, kotipaikka ja niiden liikepaikkojen osoitteet, joista vakuutusten tarjoamista pääasiallisesti harjoitetaan. Voimassa olevasta vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 2 kohdasta poiketen esityksessä edellytetään merkittäväksi rekisteriin yritys- ja yhteisötunnus mutta enää ei edellytetä merkittäväksi vastaavan hoitajan täydellistä nimeä, kansalaisuutta ja asuinpaikkaa. Säännös on kansallinen.

Momentin 3 kohdan mukaan rekisteriin on merkittävä vakuutusedustajaksi tai sivutoimiseksi vakuutusedustajaksi rekisteröidyn oikeushenkilön johdossa toimivien henkilöiden nimet,

jotka vastaavat vakuutusten tarjoamisesta. Käytännössä on ilmoitettava toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa nimi, hallituksen jäsenten ja varajäsenten nimet, hallitukseen rinnastettavan toimitusjohtajan jäsenten ja varajäsenten nimet, vastuunalaiset yhtiömiehet sekä muut henkilöt, jotka vastaavat vakuutusten tarjoamisesta. Säännös koskee luonnollisia henkilöitä. Suomessa oikeushenkilö ei voi olla jäsenenä toisen oikeushenkilön hallintoelimestä tai muussa vastuutehtävässä. Säännös on uusi ja vastaa vakuutusedustajien ja sivutoimisten vakuutusedustajien osalta direktiivin 3 artiklan 1 kohdan kahdeksatta alakohtaa.

Momentin 4 kohdan mukaan rekisteriin on merkittävä, toimiiko vakuutusedustaja vakuutusmeklarina vai asiamiehenä. Rekisteriin merkitään myös, onko vakuutusten tarjoaminen päävaikeivai sivutoimista. Asiamiehen tai sivutoimisen asiamiehen edustamia vakuutuksenantajia koskevista merkinnöistä säädetään momentin 7 kohdassa. Säännös on kansallinen.

Momentin 5 kohdan mukaan vakuutusedustajarekisteriin on merkittävä, harjoittaako vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja henkivakuutuksia tai vahinkovakuutuksia tai molempia koskevaa vakuutusten tarjoamista. Henkivakuutuksella tarkoitetaan vakuutusta, joka kuuluu johonkin vakuutusluokista annetun lain (526/2008) 13–20 §:ssä tarkoitettuun henkivakuutusluokkaan. Vahinkovakuutuksella tarkoitetaan vakuutusta, joka kuuluu mainitun lain 2–12 §:ssä tarkoitettuun vahinkovakuutusluokkaan. Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on rekisteröintihakemuksessa ilmoitettava, mitä vakuutuksia tarjoaminen koskee. Tällöin Finanssivalvonnalla on mahdollisuus tarkistaa, onko vakuutusedustajalla tai sivutoimisella vakuutusedustajalla juuri näitä vakuutuksia koskevan vakuutusten tarjoamisen harjoittamiseen tarvittava ammattipätevyys.

Vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja voi erikoistua pelkästään henki- tai vahinkovakuutuksiin. Vaadittava ammattipätevyys on erilainen henki- ja vahinkovakuutuksissa, ja vaatimus molempien vakuutusmuotojen tuntemiseen vaadittavasta ammattipätevyydestä voi muodostua liian ankaraksi. Esimerkiksi henkivakuutuksien tarjoamista harjoittavan on tunnettava perhe- ja perintöoikeutta ja verolainsäädäntöä eri tavoin kuin vahinkovakuutuksiin erikoistuneen. Tämän vuoksi on tarpeen, että myös vakuutusedustajarekisteristä käy suoraan ilmi, onko vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja erikoistunut joihinkin vakuutuksiin. Oikeushenkilön harjoittama vakuutusten tarjoaminen voi koskea molempia vakuutuslajeja, jos sen palveluksessa on luonnollisia henkilöitä, jotka ovat rekisteröityneet harjoittamaan henkivakuutusta ja vahinkovakuutusta tai molempia koskevaa vakuutusten tarjoamista.

Rekisteriin merkitään myös tieto siitä, välittääkö vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari asiakkaalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvia raha- tai muita varoja. Tällaiset varat vakuutusmeklarin on 46 §:n mukaan pidettävä erillään vakuutusmeklarin varoista. Rekisterimerkinnän perusteella Finanssivalvonnalla on tiedot niistä vakuutusmeklareista, jotka varoja välittävät. Näin varojen erillään pidon valvonta helpottuu.

Momentin 5 kohdan säännökset ovat kansallisia ja vastaavat voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 4 kohdan säännöksiä.

Momentin 6 kohdan nojalla vakuutusedustajarekisteriin merkitään tieto siitä, harjoittaako vakuutusedustaja jälleenvakuutusten tarjoamista. Säännös on tarpeen sen vuoksi, että jälleenvakuutuksiin liittyvät ammattitaitovaatimukset voivat olla erilaisia kuin edellä henki- ja vahinkovakuutuksessa. Säännös on kansallinen.

Momentin 7 kohdan mukaan vakuutusedustajarekisteriin merkitään niiden vakuutuksenantajien toiminimet, joita rekisteröity asiamies tai sivutoiminen asiamies edustaa. Vakuutusten tarjoamista saa harjoittaa sen vakuutuksenantajan lukuun, jonka asiamieheksi tai sivutoimiseksi asiamieheksi se on merkitty vakuutusedustajarekisteriin. Jos asiamies tai sivutoiminen asiamies toimii usean vakuutuksenantajan lukuun, vakuutusedustajarekisterissä on oltava tieto näistä kaikista. Säännös on kansallinen ja vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 3 kohtaa.

Momentin 8 kohdan mukaan vakuutusedustajarekisteriin merkitään vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin vastuuvakuutuksen tai muun vakuuden antaja ja määrä. Sään-

nös on kansallinen ja vastaa vastuuvakuutuksen osalta sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 5 kohtaa.

Momentin 9 kohdan mukaan vakuutusedustajarekisteriin merkitään valtiot, joissa vakuutusedustaja aikoo harjoittaa vakuutusedustusta sijoittautumisvapauden tai palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella, ja vakuutusedustajan yhteystiedot näissä valtioissa. Lain 20 §:n mukaan vakuutusedustajan on ilmoitettava Finanssivalvonnalle aikomuksestaan ryhtyä harjoittamaan vakuutusedustusta muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa ja liitettävä ilmoitukseen selvitys yhteystiedoistaan tässä valtiossa. Yhteystietoja ei luonnollisesti tarvitse ilmoittaa, jos sellaisia ei ole. Näin voi olla, jos vakuutusedustaja toimii palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella. Säännös vastaa direktiivin 3 artiklan 1 kohdan yhdeksättä alakohtaa. Säännös vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 6 kohtaa.

Momentin 10 kohdan mukaan rekisteriin on merkittävä niiden osakkeenomistajien tai jäsenten nimi, henkilötunnus tai syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus ja asuin- tai kotipaikka, jotka omistavat vähintään kymmenesosan vakuutusedustajasta tai sivutoimisesta vakuutusedustajasta ja tiedot näiden osuuksien suuruudesta. Säännöksen soveltamisen kannalta ei ole merkitystä, onko osakkeenomistaja tai jäsen luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö. Säännös vastaa direktiivin 3 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohtaa.

Momentin 11 kohdan mukaan rekisteriin on merkittävä nimet, henkilötunnukset tai syntymäajat tai yritys- ja yhteisötunnukset ja asuin- tai kotipaikat niiden luonnollisten tai oikeushenkilöiden osalta, joilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukainen määräysvalta tai läheiset sidokset eli vakuutusyhtiölain 1 luvun 10 §:n mukainen merkittävä sidonnaisuus vakuutusedustajaan tai sivutoimiseen vakuutusedustajaan. Säännös vastaa direktiivin 3 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohtaa.

Momentin 12 kohdan mukaan rekisteriin merkitään sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu Finanssivalvonnasta annetun lain 33 a §:ssä tarkoitettu uhkasakko. Säännöksen nojalla rekisteriin merkitään myös tieto siitä, jos rekisteriin merkitylle on määrätty 58 §:ssä tarkoitettu kielto harjoittaa vakuutusten tarjoamista. Säännös on kansallinen ja vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 7 kohtaa ja sisällöltään 8 §:n 2 momenttia.

Momentin 13 kohdan mukaan rekisteriin merkitään rekisteröintiajankohta sekä mahdollinen rekisteristä poistaminen ja sen syy ja ajankohta. Säännös on kansallinen ja vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 8 kohtaa.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettu merkintä on poistettava rekisteristä kolmen vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kyseinen pakkokeino on määrätty. Säännös on kansallinen ja vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 8 §:n 3 momenttia.

11 §. Rekisteröintihakemuksen käsittelyaika.

Pykälä on uusi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että Finanssivalvonnan on käsiteltävä rekisteröintihakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus ja sen käsittelemiseksi tarvittavat tiedot on jätetty Finanssivalvonnalle. Säännös koskee pää- ja sivutoimista vakuutusedustajaa koskevaa rekisteröintihakemusta.

Ehdotetun enimmäisaikaa koskevan säännöksen lisäksi hakemuksen käsittelyyn sovelletaan hallintolain 23 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Hakijalla on myös mainitun pykälän 2 momentin nojalla oikeus pyynnöstä saada Finanssivalvonnalta arvio päätöksen antamisajankohdasta. Finanssivalvonnan on vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Lisäksi hallintolain 54 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen eli Finanssivalvonnan on annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla. Viranomaisen on annettava tiedoksi myös sellainen päätös, johon liittyy muutoksen-

hakukielto. Pykälässä ja hallintolain säännöksillä pannaan täytäntöön direktiivin 3 artiklan 5 kohta.

12 §. Tietojen muutoksista ilmoittaminen.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista tai liike-toiminnan lopettamisesta. Momentin mukaan Finanssivalvonnalle on siis ilmoitettava myös siitä, että jokin rekisteröinnin edellytys ei enää täyty. Tällainen tilanne voi olla käsillä esimerkiksi silloin, kun vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja ei enää ole 14 §:n mukaisesti hyvämaineinen tai ei täytä 15 §:n mukaisia ammattipätevyysvaatimuksia. Säännös vastaa direktiivin 3 artiklan 6 kohdan toista alakohtaa.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on ilmoitettava Finanssivalvonnalle viimeistään kuukautta etukäteen muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa harjoittamaansa toimintaa tai tietoja koskevasta muutoksesta. Säännöksessä tarkoitetuista tiedoista säädetään tarkemmin 10 §:ssä ja 20 §:n 1 momentissa. Säännöstä sovelletaan sekä palveluiden tarjoamisen vapauden että sijoittautumisvapauden perusteella annettavien tietojen muutoksiin. Säännös on tarpeen sen vuoksi, että Finanssivalvonnan on puolestaan ilmoitettava muutoksesta vastaanottavan ETA-valtion toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisimman pian ja viimeistään kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona Finanssivalvonta saa tiedon. Tietojenvaihdosta säädetään lisäksi Finanssivalvonnasta annetun lain 52 §:ssä. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 4 artiklan 3 kohtaa ja 6 artiklan 4 kohtaa.

13 §. Tietojen saatavilla pitäminen.

Pykälä on uusi, ja se on läheisesti yhteydessä 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun Finanssivalvonnan perustaman sähköisen rekisterijärjestelmän ylläpitoon. Vakuutusedustajan on annettava asiakkaalle tieto rekisteristä, johon vakuutusedustaja on merkitty, mistä säädetään 24 §:n 1 momentin 3 kohdassa.

Julkisuuslaissa säädetään yleiset edellytykset asiakirjajulkisuudelle. Julkisuuslain 1 §:n sisältämän julkisuusperiaatteen mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei mainituissa laissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Säännös koskee muiden viranomaisten ohella Finanssivalvontaa. Julkisuuslain 11 §:ssä säädetään kattavasti asianosaisen lähtökohtaisesta tietojensaantioikeudesta ja sitä koskevista rajoituksista. Julkisuuslain 11 §:ssä täytetään direktiivin 3 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan viimeisen virkkeen vaatimus, jonka mukaan rekisteröidyillä, joiden henkilötiedot on tallennettu rekisteriin ja joiden tietoja vaihdetaan, on oikeus tutustua tallennettuihin tietoihin ja saada asianmukaisesti tietoja. Julkisuuslain 11 §:ssä täytetään sisällöltään myös direktiivin 37 artiklan 1 kohdan vaatimus, jonka mukaan jäsenvaltioiden on sovellettava direktiiviä 95/46/EY niissä tämän direktiivin nojalla suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn.

Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietoja saa kuitenkin luovuttaa suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa.

Julkisuuslain 22 §:n mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se tässä tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan julkisuuslain 16 §:n 3 momentista poikkeavia säännöksiä tietojen antamisen tavoista. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin sisältämää edellytystä ei voida soveltaa pidettäessä tietoja yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon kautta. Pykälän 1 momentin mukaan sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, rekisteristä saa luovuttaa henkilötietoja tulosteena taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaa ne muutoin sähköisessä muodossa. Pykälän nojalla rekisterin tietoihin on siten avoin pääsy Finanssivalvonnan internetsivujen kautta. Lisäksi momentissa säädetään, että tieto henkilötunnuksesta saadaan luovuttaa tämän lain nojalla tulosteena tai teknisenä tallenteena. Edellytyksenä on, että luovutuksensaajalla on oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn henkilötietolain 13 §:n tai muun lain nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädetään tiedoista, jotka Finanssivalvonnan on pidettävä yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon kautta. Velvollisuus tietojen pitämiseen yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon avulla koskee vain osaa rekisteriin merkittävistä tiedoista, kuten elinkeinonharjoittajan nimeä sekä tietoa ylimmästä johdosta. Lisäksi asiakkaan oikeusturvan kannalta tärkeänä pidetään, että Finanssivalvonta pitää yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon avulla myös tietoa ilmoituksen tekijälle määräytyistä julkisista varoituksista, muista hallinnollisista seuraamuksista sekä sellaisista kielloista, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Myös tiedot rekisteröinnistä taikka mahdollisesta rekisteristä poistamisesta ja sen syistä ovat asiakkaan kannalta tarpeellisia. Sääntely on kansallista. Momentin kohdat vastaavat pääosin sisältöään sitä, mitä asiasta on säädetty asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjistä annetun lain 10 §:n 2 momentissa.

3 luku Ammatilliset vaatimukset

14 §. Hyvämaineisuus.

Pykälässä säädetään hyvämaineisuuden sisällöstä, ketä hyvämaineisuusvaatimukset koskevat sekä siitä, kenen on selvitettävä työntekijöiden hyvämaineisuus.

Laissa tarkoitetun hyvämaineisuuden käsitteen sisältöä tarkennetaan pykälän 1 momentissa. Osoituksena henkilön hyvämaineisuudesta pidetään sitä, että häntä ei ole lainvoimaisella tuomiolla tuomittu viiden viimeisen vuoden aikana vankeusrangaistukseen eikä kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan vakuutusten tarjoamista. Arviointia tehtäessä huomiota on kiinnitettävä vakaviin omaisuus- tai talousrikoksiin. Määräajat laskettaisiin 7 ja 8 §:ssä tarkoitetun rekisteröintipyynnön tai Finanssivalvonnan muutoin suorittaman tarkastelun hetkestä taaksepäin siihen hetkeen, kun mahdollinen tuomio on tullut lainvoimaiseksi tai, jos tuomio ei ole vielä lainvoimainen, kun se on annettu.

Hyvämaineisuuden menettäminen ilmenee erityisesti sellaisista lainvastaisista toimituksista, joilla on pyritty taloudellisen hyödyn tavoitteluun toisen kustannuksella. Tekoja ja laiminlyöntejä arvioidaan kokonaisuutena. Kysymykseen tulevia rikoksia ovat esimerkiksi rikoslain 28 luvun 1–5 §:ssä rangaistaviksi säädetty varkaus, törkeä varkaus, näpistys, kavallus ja törkeä kavallus sekä 31 luvussa tarkoitettut ryöstöt ja kiristykset. Samoin kysymykseen voivat tulla rikoslain 29 luvun 1–4 §:n veropetokset ja -rikkomukset sekä 4 a–4 c ja 5–7 §:ssä sekä 36 luvussa rangaistaviksi säädetty erilaiset petokset. Huomioon otettavista elinkeinorikoksista esimerkkejä ovat rikoslain 30 luvun 1–3, 4–7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a, 10, 10 a §:ssä rangaistaviksi säädetty teot tai laiminlyönnit. Hyvämaineisena ei voida myöskään pitää vakuutusten tarjoamisessa toimivaa henkilöä, joka on syyllistynyt rikoslain 37 luvussa rangaistaviksi säädettyihin maksuvälinerikoksiin. Myös liiketoimintavelvollisuuksien laiminlyönteihin liittyvä rikoksia, kuten yhteisö- tai arvopaperimarkkinalainsäädäntöä koskevaa rikosta tai edellä mainittua kirjanpito- tai tilintarkastusrikosta, voitaisiin yleensä pitää sellaisina, jotka osoittavat henkilön ilmeistä sopimattomuutta toimia hyvämaineisuutta edellyttävässä asemassa, erityisesti johto- tai esimiestehtävissä.

Rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:n nojalla Finanssivalvonnalle voidaan luovuttaa rikosrekisteristä tietoja henkilön luotettavuuden selvittämiseksi. Rikosrekisterilaissa ja vakuutus-edustuksesta annetussa laissa tarkoitetussa luotettavuudessa on kyse samasta asiasta kuin vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitetusta hyvämaineisuudesta. Lisäksi Finanssivalvonnalla on oikeus saada sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen vakuutuksentarjoajan laissa säädetyn hyvämaineisuuden selvittämiseksi. Sääntelyn sisältöä ei ole tältä osin tarkoitus muuttaa, eli rikos- ja sakkorekisteristä saadaan luovuttaa tietoja Finanssivalvonnalle myös tässä laissa tarkoitetun hyvämaineisuuden selvittämiseksi.

Pykälän nojalla kiinnitetään lähtökohtaisesti huomiota vain lainvoimaisiin tuomioihin. Poikkeustapauksissa vailla lainvoimaakin olevan tuomion nojalla voidaan kuitenkin tapauksen olosuhteet huomioon ottaen katsoa, että henkilö on ilmeisen sopimaton toimimaan tehtävässään.

Henkilön sopimattomuutta arvioitaessa voitaisiin myös kiinnittää huomiota siihen, jos hän on epäasiallisen toiminnan takia aiemmin poistettu vakuutusedustajarekisteristä tai siihen rinnastettavasta rekisteristä tai jos hänet olisi voitu poistaa rekisteristä, ellei sitä olisi tehty jonkin muun syyn, esimerkiksi konkurssin, takia. Huomioon voidaan ottaa myös ulkomaisen toimivaltaisen viranomaisen antama rajoitus tai kielto toimia kyseisellä toimialalla. Näitä syitä arvioitaessa joudutaan tapauskohtaisesti arvioimaan sopimattomuuden astetta ja sitä, miten pitkältä ajanjaksolta rekisteröinti voidaan hylätä sopimattomuuden perusteella. Hyvämaineisuusarviointilla pyritään osaltaan ennakolta varmistamaan vakuutusten tarjoamisen asianmukainen harjoittaminen, mutta toisaalta on myös otettava huomioon, ettei elinkeinonvapautta tarpeettomasti rajoiteta.

Finanssivalvonnan tehtävänä on arvioida, onko yksi tai useampi rikos tai muu menettely muutoin kokonaisuutena arvioiden sellainen, että se kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen osoittaa henkilön ilmeistä sopimattomuutta vakuutusten tarjoamiseen. Vähäinen yksittäinen teko tai laiminlyönti ei johda henkilön hyvämaineisuuden menettämiseen, mutta toistuvissaan useat vähäiset teot tai laiminlyönnit voivat johtaa siihen, ettei henkilöä enää pidetä hyvämaineisena. Henkilön hyvämaineisuutta on arvioitava nimenomaan tehtävien hoidon kannalta.

Henkilö on voitu myös määrätä liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) mukaiseen liiketoimintakieltoon. Liiketoimintakieltoon ovat saattaneet johtaa lakisääteiseen velvollisuuteen, kuten verovelvollisuuteen tai kirjanpitoon liittyvät laiminlyönnit. Liiketoimintakieltoon määrääminen ei edellytä, että rikosoikeudellisesta teosta tai laiminlyönnistä on tuomittu rangaistus. Jos henkilö on edelleen liiketoimintakiellossa, häntä ei pidetä pykälän 1 momentissa tarkoitetulla tavalla hyvämaineisena eikä vakuutusten tarjoamista ei saada harjoittaa.

Pykälän 2 momentissa säädetään vakuutusedustajan johdon tai tietyn suuruisen omistuksen omistavan henkilön hyvämaineisuudesta. Jos vakuutusedustaja on oikeushenkilö, vakuutusedustajan johdon ja sen, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään kymmenesosa osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta tai, jos kyseessä on muu yhteisö kuin osakeyhtiö, vastaava omistus- tai määräämisvalta, on oltava hyvämaineisia. Säännöksessä johdolla tarkoitetaan toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimitusjohtajan jäsentä ja varajäsentä. Säännös on tarpeen, koska yleisessä yhteisölainsäädännössä ei ole säädetty erityisistä hyvämaineisuusvaatimuksista eikä vakuutusyhtiölain erityisiä hyvämaineisuusvaatimuksia sovelleta vakuutusedustajan johtoon.

Säännöksessä tarkoitettujen henkilöiden piiri on laaja. Yrityksen omistajien ja johdon osalta sääntely ei ole kuitenkaan poikkeuksellista, sillä luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen osalta hyvämaineisuutta edellytetään yrityksen johdolta ja toimivaan johtoon kuuluvilta, ja säännöksiä sovelletaan lisäksi myös luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen yrityksen omistusyhteisöön. Vastaavasti vakuutusyhtiön osalta on säädetty yhtiön johdon ja keskeisistä toi-

minnoista vastaavien henkilöiden hyvämaineisuudesta. Lisäksi mitä vakuutusyhtiölaissa säädetään vakuutusyhtiön hallituksen jäsenestä, sovelletaan myös vakuutusomistusyhteisön hallituksen jäseneseen. Muiden rahoitus- ja vakuutusalan yritysten osalta omistajien ja johdon laaja-alaista sääntelyä on pidetty perusteltuna sen vuoksi, että sääntelyn ja Finanssivalvonnan keskeisiä tavoitteita on ylläpitää asiakkaiden ja yleisön luottamusta rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden toimintaan. Keskeinen osa luottamusta ylläpitävää sääntelyä ovat vaatimukset omistajien ja ylimmän johdon luotettavuudesta. Jos omistajina tai johdossa toimii henkilöitä, joiden hyvämaineisuus tai muu luotettavuus on vakavasti kärsinyt julkisuuteen tulleiden tietojen ja tapahtumien johdosta, seurauksena saattaa olla, että yleisön luottamus heikkenee paitsi kysymyksessä olevaa yritystä kohtaan myös laajemmin toimialaa kohtaan (hallituksen esitys 32/2012 vp). Edellä sanottu soveltuu myös vakuutusten tarjoamista harjoittaviin yrityksiin ja henkilöihin. Säännös on kansallinen.

Pykälän 3 momentissa säädetään vakuutusedustajarekisteriin merkityn vakuutusedustajan vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön sekä sellaisen henkilön, joka vastaa vakuutusten tarjoamisesta mutta ei suoraan osallistu siihen, hyvämaineisuudesta. Vakuutusten tarjoamisesta vastaavalla henkilöllä tarkoitetaan säännöksessä esimerkiksi myyntijohtajaa tai vastaavassa asemassa olevaa henkilöä. Direktiivin 10 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ja kolmannen alakohdan toisen virkkeen mukaisesti sääntely koskee vakuutuksenantajien ja vakuutusedustajien vakuutusten tarjoamiseen osallistuvia henkilöitä ja tarjoamisesta vastaavia henkilöitä. Lisäksi esityksessä hyvämaineisuuden vaatimusta edellytetään sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutuksen tarjoamisesta vastaavilta henkilöiltä. Tältä osin säännös vastaa direktiivin 10 artiklan 3 kohdan neljättä alakohtaa.

Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat sisällöltään vakuutusedustuksesta annetun lain 11 §:ää ja direktiiviin 10 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa.

Pykälän 4 momentin nojalla lähtökohtaisesti kukin vakuutuksentarjoaja selvittää hyvämaineisuuden palveluksessaan olevien vakuutusten tarjoamiseen osallistuvien henkilöiden osalta sekä niiden henkilöiden osalta, jotka vastaavat vakuutusten tarjoamisesta mutta eivät suoraan osallistu siihen. Vakuutusedustaja selvittää käytännössä 70 prosenttia vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista ja vastaavista henkilöistään, koska vain 30 prosenttia näistä henkilöistä rekisteröidään ja näiden osalta Finanssivalvonta tekee tarvittavat selvitykset. Hyvämaineisuutta koskeva vaatimus tulee täyttää jatkuvasti, jotta vakuutusten tarjoamista koskevassa tehtävässä toimiminen on mahdollista. Finanssivalvonta valvoo käytössään olevin toimivaltuuksin ja teknisin apuvälinein Suomen markkinoilla toimivien vakuutuksentarjoajien hyvämaineisuutta koskevien vaatimusten täyttymistä.

Vakuutuksentarjoaja ilmoittaa selvityksestä ja sen tuloksista Finanssivalvonnalle. Selvitys on tehtävä Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla ja riittävässä laajuudessa. Käytännössä selvityselvöllisyyden suorittamiseksi riittää, että vakuutuksentarjoajan palveluksessa oleva henkilö ilmoittaa hyvämaineisuudestaan työnantajan nimeämälle henkilölle. Tarvittaessa henkilö esittää työnantajalle rikosrekisteriotteen tai muuta asiaan vaikuttavaa selvitystä. Vakuutuksentarjoajan palvelukseen tulevilta tiedot saadaan tarkistaa ennen palvelussuhteen alkamista. Vakuutuksentarjoajan palvelukseen tulleita tai palveluksessa olevia koskevat tietojen muutokset on tarpeellista päivittää säännöllisin väliajoin, sen mukaan kuin tapahtuneet muutokset huomioon ottaen on asianmukaista. Säännöstä sovellettaessa tarkoitus ei ole, että Finanssivalvonnalle toimitetaan sisällöltään merkityksettömiä ilmoituksia. Finanssivalvonta voi antaa asiasta tarpeelliset ohjeet vakuutuksentarjoajille. Säännös vastaa direktiivin 10 artiklan 3 kohdan toista alakohtaa.

Pykälän 5 momentissa otetaan huomioon se, että hyvämaineisuuden tutkimisesta säädetään useissa rahoitus- ja vakuutusalan säädöksissä. Siten ilman säännöstä hyvämaineisuus tulisi tutkia mahdollisesti usean säädöksen nojalla useaan kertaan. Siksi säädetään, että jos edellä 2 ja 3 momentissa mainittujen henkilöiden hyvämaineisuus tutkitaan jo muun rahoitus- tai vakuutusalan yritykseen sovellettavan säädöksen nojalla, hyvämaineisuutta ei tarvitse tutkia

vakuutusedustajarekisteriin merkitsemisen yhteydessä uudestaan vakuutusten tarjoamisesta annetun lain nojalla. Muun kyseeseen tulevan lain nojalla suoritettu selvitys henkilön hyvämaineisuudesta voidaan ottaa huomioon tämän lain mukaista hyvämaineisuutta arvioitaessa. Säännös on symmetrinen siten, että muun lain nojalla todettu hyvämaineisuus voidaan lukea henkilön hyväksi ja hyvämaineisuuden menettäminen henkilön vahingoksi. Muun lain nojalla todettuja seikkoja on kuitenkin aina arvioitava vakuutusten tarjoamista koskevan tehtävän hoitamisen kannalta. Säännös on kansallinen, ja sen tarkoituksena on vähentää vakuutuksen tarjoajien tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Esimerkiksi vakuutusten tarjoamista koskeva toiminto vakuutusyhtiössä on vakuutusyhtiölain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettu keskeinen toiminto. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan vakuutusyhtiön keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden on oltava hyvämaineisia, ja heillä on oltava tehtävän vaatima ammatillinen pätevyys ja kokemus. Lisäksi mainitun vakuutusyhtiölain pykälän 2 momentin viittaussäännöksen nojalla vakuutusyhtiön keskeisestä toiminnosta vastaava henkilö ei voi olla oikeushenkilö eikä alaikäinen tai se, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa tai liiketoimintakiellossa. Siten vakuutuksenantajan ja omistusyhteisön ylimmän johdon henkilöiden osalta hyvämaineisuus tulee selvitettyä vakuutusyhtiölaissa olevan sääntelyn kautta. Vakuutusten tarjoamisesta annetun lain hyvämaineisuussäännöksen soveltamiselle ei ole siten tältä osin tarvetta. Sen sijaan vakuutusten tarjoamisesta annetun lain mukaan hyvämaineisuus selvitetään sellaisilta vakuutuksenantajan henkilöiltä, jotka osallistuvat suoraan vakuutusten tarjoamiseen tai vastaavat vakuutusten tarjoamisesta suoraan siihen osallistumatta ja joiden hyvämaineisuutta ei selvitetä muun lain kuten vakuutusyhtiölain, luottolaitoslain tai sijoituspalvelulain nojalla.

15 §. Ammattipätevyys.

Pykälässä säädetään ammattipätevyyden sisällöstä, ketä ammattipätevyysvaatimukset koskevat sekä siitä, kenen on osoitettava ammattipätevyytensä.

Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, mitä on pidettävä pykälässä tarkoitettuna riittävänä ammattipätevyytenä ja tietoina. Vakuutusten tarjoamiseksi henkilöllä tulee olla riittävät tiedot tarjoamistaan vakuutuksista, ja hänen tulee tuntea vakuutusten tarjoamisen kannalta tarpeellinen lainsäädäntö. Lisäksi asiamiehen on tunnettava hyvä vakuutustapa. Vastaavasti vakuutusmeklarin on tunnettava hyvä vakuutusmeklaritapa. Hyvä vakuutusmeklaritapa sisältää muun muassa vakuutusmeklarin puolueettomuuden vakuutuksenantajiin nähden sekä valmiudet esitellä eri vakuutuksenantajien vakuutuksia asiamiestä laajemmin. Hyvää vakuutusmeklaritapaa ja hyvää vakuutustapaa selvitetään tarkemmin jäljempänä 21 §:n yhteydessä. Säännös vastaa tältä osin sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 12 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädetään vakuutusten tarjoamiseen osallistuvalla henkilöltä ja sellaiselta henkilöltä, joka vastaa vakuutusten tarjoamisesta mutta ei suoraan osallistu siihen, edellyttävistä ammattipätevyys- ja tietovaatimuksista. Kuten edellä, vakuutusten tarjoamisesta vastaavalla henkilöllä tarkoitetaan esimerkiksi myyntijohtajaa tai vastaavassa asemassa olevaa henkilöä.

Säännöksessä tarkoitettulla henkilöllä on oltava työtehtävien laatuun ja laajuuteen nähden riittävä ammattipätevyys ja tiedot. Vakuutuksenantajan, asiamiehen ja vakuutusmeklarin taikka sivutoimisen vakuutusedustajan tarjoamien vakuutusten sisältö ja toiminnan laajuus voivat vaihdella merkittävästi. Jotta vakuutuksenantajan, vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja kykenee asianmukaisesti hoitamaan tehtäviään, vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön tietojen ja taitojen on oltava jatkuvasti riittävät hänen toimintaansa nähden. Päätoimiselta vakuutusedustajalta, joka tarjoaa useita toisistaan eroavia vakuutuksia, voidaan edellyttää laajempia tietoja ja taitoja kuin esimerkiksi vakiomuotoista vakuutusta oheispalvelunaan tarjoavalta sivutoimiselta vakuutusedustajalta. Pää- ja sivutoimisten asiamiesten on

saamansa koulutuksen lisäksi ylläpidettävä ammattipätevyyttä tehtäviään vastaavalla tavalla. Yhteisestä tutkinnosta huolimatta samoin pää- ja sivutoimisten vakuutusmeklareiden on ylläpidettävä ammattipätevyyttä tehtäviään vastaavalla tavalla. Pykälän 2 momentti vastaa direktiivin 10 artiklan 1 kohtaa, 10 artiklan 2 kohdan neljännen alakohdan ensimmäistä virkettä ja viidennen alakohdan toista virkettä.

Pykälän 3 momentissa säädetään oikeushenkilön muodossa toimivan vakuutusedustajan johdon ammattipätevyysvaatimuksista. Säännöksessä johdolla tarkoitetaan toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä. Johdossa on kollektiivina oltava riittävä ammattipätevyys ja tiedot vakuutusten tarjoamisesta. Jokaiselta johdon jäseneltä tätä ei edellytetä. Säännös on tarpeen johdon tarkoituksenmukaisen työnjaon kannalta. Tarkoituksena on, että myyntiin tai markkinointiin liittyvissä kysymyksissä keskeiset näkökulmat tulevat huomioon otetuiksi johdon päätöksenteossa.

Pykälän 4 momentissa säädetään vakuutusmeklarin ja vakuutuksenantajan velvollisuudesta varmistua riittävien ammattipätevyyttä ja tietoja koskevien vaatimusten täyttämisestä. Vakuutusmeklarilta ja sivutoimiselta vakuutusmeklarilta edellytetään vakuutusmeklaritutkintoa vaatimuksen täyttämiseksi. Vakuutusmeklaritutkintoja myöntää 48 §:n mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön asettama vakuutusedustuslautakunta. Tutkinnossa voidaan suorittaa erikseen henki- ja vahinkovakuutuksia koskeva osa, jolloin tutkinnon suorittanut voi halutessaan erikoistua ainoastaan toista vakuutuslajia koskevan vakuutusten tarjoamiseen. Pykälä vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 12 §:n 2 momenttia.

Asiamiehen ja sivutoimisen asiamiehen toiminnasta vastaa vakuutuksenantaja. Käytännössä vakuutuksenantaja varmistaa tarpeelliseksi katsomillaan toimilla sen, että asiamiehellä tai sivutoimisella asiamiehellä on toimintansa kannalta riittävät tiedot ja taidot. Vakuutuksenantaja voi esimerkiksi kyselyin, kokein tai haastatteluin tarkistaa, vastaavatko näiden pätevyys ja tiedot pykälän vaatimuksia. Säännös vastaa direktiivin 10 artiklan 2 kohdan kuudetta alakohdtaa.

Vakuutuksenantaja vastaa asiamiesten ja sivutoimisten asiamiesten vakuutusten tarjoamisesta. Vakuutuksenantajan edun mukaista on tarkistaa näiden ammattipätevyys ja tarvittaessa tarjota asiamiehille tai sivutoimisille asiamiehille koulutusta. Asiamiehen tai sivutoimisen asiamiehen rekisteröinnin edellytyksenä on ammattipätevyys, joka voidaan parhaiten osoittaa vakuutuksenantajan antamalla todistuksella asiamiehen tai sivutoimisen asiamiehen saamasta koulutuksesta ja siitä, että asiamies tai sivutoiminen asiamies on pätevä toimimaan vakuutuksenantajan puolesta. Finanssivalvonta on käytännössä edellyttänyt vakuutuksenantajan antamaa todistusta koulutuksesta. Moniasiamiesten osalta todistusta on käytännössä edellytetty jokaiselta edustettavalta vakuutuksenantajalta, koska vakuutuksenantajien vakuutukset eroavat toisistaan. Käytäntöä voidaan säännöksen nojalla jatkaa. Säännös vastaa tältä osin voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 12 §:n 1 momenttia.

Pykälän 5 momentti sisältää sosiaali- ja terveysministeriölle annettavan asetuksenantovaltuuden. Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä vahinko-, henki- ja sijoitusvakuutuksien osalta ammatillista pätevyyttä ja kokemusta koskevista vähimmäisvaatimuksista, jotka on listattu direktiivin liitteessä I. Direktiivin 10 artiklan 2 kohdan viidennen alakohdan mukaan vakuutus- ja jälleenvakuutusedustajien on osoitettava täyttävänsä direktiivin liitteessä I vahvistetut asianmukaiset ammatillista tietämystä ja pätevyyttä koskevat vaatimukset.

16 §. Ammattipätevyyden ylläpito ja kehittäminen.

Pykälä on uusi. Pykälässä säädetään vakuutuksentarjoajan vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön sekä vakuutusten tarjoamisesta vastaavan henkilön velvollisuudesta jatkuvasti täyttää säädettyt vaatimukset sekä ylläpitää ja kehittää ammattipätevyyttään työtehtävien laatuun ja laajuuteen nähden riittävällä tavalla. Henkilön tulee ylläpitää riittävää suoritustasoa, joka vastaa hänen rooliaan ja kyseisiä markkinoita. Päätoimisesti vakuutusten tarjoamiseen

osallistuvan henkilön osalta edellytetään laajempaa ammattipätevyyden ja tietojen ylläpitoa ja kehittämistä kuin sivutoimisesti vakuutuksia tarjoavalta henkilöltä. Vakuutuksenantajalla tai vakuutusedustajalla vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön ammattipätevyyden ylläpidon ja kehityksen kannalta riittävänä pidetään vähintään 15 tunnin ammatillista koulutusta ja kehittämistä vuosittain. Vaatimus voidaan täyttää esimerkiksi erilaisten ammatillisten kurssien suorittamisella, sisäisellä kehittämistoiminnalla ja mentoroinnilla. Tehtävästä riippuen vaatimus voi olla käytännössä enemmänkin, ottaen huomioon henkilön asema, tarjottavien vakuutusten luonne sekä vakuutuskentän tarjoajan liiketoiminnan laatu ja laajuus. Pykälässä ei säädetä sivutoimiselle vakuutusedustajalle kiinteään tuntimäärään perustuvaa vaatimusta jatkuvasta koulutuksesta, vaan ammattipätevyyttä on ylläpidettävä tehtävän edellyttämällä tavalla. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 10 artiklan 2 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa.

17 §. Ammattipätevyyden arviointi ja valvonta.

Pykälä on uusi. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että vakuutustentarjoajan on määriteltävä vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön työtehtävien edellyttämät ammattipätevyysvaatimukset, jotka voivat vaativissa tehtävissä ylittää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa säädetyt vaatimukset. Kussakin työtehtävässä edellytettäviin ammattitaitovaatimuksiin vaikuttavat muun muassa vakuutusten tarjoamisen liiketoiminnan laajuus, tarjottavien vakuutusten luonne sekä erilaisten vakuutuslajien määrä. Säännös perustuu direktiivin 10 artiklan 2 kohtaan.

Pykälän 2 momentissa säädetään vakuutusedustajan ja vakuutuksenantajan ammattipätevyysvaatimusten arviointia ja valvontaa varten osoittamasta toiminnosta, sisäisistä menettelytavoista ja arviointijärjestelmistä. Niiden avulla varmistetaan ja valvotaan ammattipätevyysvaatimusten asianmukainen toteutuminen. Menettelytapoja ja arviointijärjestelmiä on tosiasiallisesti käytettävä, ja niitä on päivitettävä säännöllisesti. Vastuu valvontajärjestelmän perustamisesta ja käyttämisestä on vakuutusedustajalla ja vakuutuksenantajalla. Säännöksessä velvoitetaan vakuutusedustajaa ja vakuutuksenantajaa ainoastaan nimeämään luvussa tarkoitettu ja tehtäviä hoitava toiminto. Säännöksessä ei velvoiteta perustamaan uutta toimintoa tätä tarkoitusta varten, vaan tehtävät voidaan antaa esimerkiksi vaatimustenmukaisuustoiminnon (engl. compliance) hoidettaviksi. Vakuutuksenantajan osalta säännöksessä tarkennetaan yleisiä hallinnon järjestämistä koskevia vaatimuksia.

Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 10 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa siltä osin, kuin kotijäsenvaltioiden on jatkuvaa ammatillista koulutusta ja kehittämistä varten otettava käyttöön ja julkistettava järjestelmiä, joiden avulla valvotaan tehokkaasti ja arvioidaan vakuutus- ja jälleenvakuutusedustajien sekä vakuutus- ja jälleenvakuutusyritysten työntekijöiden ja vakuutus- ja jälleenvakuutusedustajien työntekijöiden tietoja ja pätevyyttä. Säännös vastaa myös direktiivin 10 artiklan 8 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa.

4 luku Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan sijoittautumisvapaus ja palvelujen vapaa tarjonta

18 §. Ilmoitus vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusten tarjoamisen aloittamisesta toisessa ETA-valtiossa.

Pykälässä säädetään, millä edellytyksillä Suomessa rekisteröity vakuutusedustaja voi aloittaa ja harjoittaa toimintaa toisessa Euroopan talousalueella olevassa valtiossa.

Pykälän 1 momentissa säädetään Suomessa vakuutusedustajarekisteriin merkityn vakuutusmeklarin ja asiamiehen velvollisuudesta tehdä Finanssivalvonnalle ilmoitus, jos hän aikoo harjoittaa vakuutusten tarjoamista yhdessä tai useammassa muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa, ja ilmoituksessa annettavista tiedoista. Säännöstä sovelletaan päätoimisten vakuutusedustajien ohella sivutoimisiin vakuutusedustajiin. Säännöstä sovelletaan vakuutusten tarjoamiseen sekä palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella sekä sijoittautumisvapauden perusteella.

Ilmoitus on tehtävä ennen vakuutusten tarjoamisen aloittamista. Ilmoitus on tehtävä kunkin ETA-valtion osalta, kun vakuutusten tarjoamista aiotaan alkaa harjoittaa ensimmäistä kertaa. Jos ilmoituksessa ei ole kaikkia säädettyjä tietoja, Finanssivalvonnan on varattava kohtuullinen määräaika tietojen täydentämiseksi.

Finanssivalvonnalle tehtävään ilmoitukseen on liitettävä vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan yhteys- ja rekisteritiedot, kuten nimi, osoite sekä mahdollinen yritys- ja yhteisötunnus. Mainitut tiedot koskevat Suomessa rekisteröidyn yrityksen tietoja, koska näitä tietoja ei ole yleensä saatavissa vastaanottavan jäsenvaltion osalta ennen toiminnan aloittamista ulkomailla. Kuitenkin ulkomailla olevan sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan osalta on ilmoitettava vastaanottavassa jäsenvaltiossa oleva osoite, josta toimijan asiakirjat ovat saatavissa, sekä sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan toiminnasta vastuussa olevan henkilön nimi. Pysyvää liikepaikkaa kohdellaan pykälässä samoin kuin sivuliikettä, jollei liikepaikkaa perusteta vastaanottavaan jäsenvaltioon muussa yritysmuodossa.

Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on ilmoitettava ryhmää koskevat tiedot. Ryhmää vastaavasti voidaan antaa tiedot myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymästä tai muusta konsernista. Asiamiehen on lisäksi merkittävä ilmoitukseen hänen edustamansa vakuutuksenantajat. Vakuutuksenantajalla tarkoitetaan ensi- tai jälleenvakuutuksenantajaa.

Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on ilmoitettava jäsenvaltio tai -valtiot, joissa vakuutuksia tarjotaan. Samoin on ilmoitettava, millaisia vakuutuksia vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja tarjoaa. Tiedot voidaan antaa vakuutusluokittain.

Säännös vastaa direktiivin 4 artiklan 1 kohtaa ja 6 artiklan 1 kohtaa.

Pykälän 2 momentin mukaan Finanssivalvonnan on kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta toimitettava tiedot vastaanottavan valtion tai valtioiden toimivaltaisille viranomaisille. Sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan osalta ennen ilmoituksen toimittamista Finanssivalvonta tutkii vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan yritys- eli organisaatorakenteen ja taloudellisen tilan asianmukaisuutta ja varmistuu niistä. Finanssivalvonta arvioi näiden seikkojen asianmukaisuutta suunniteltua vakuutusten tai jälleenvakuutusten tarjoamista silmällä pitäen. Tältä osin tiedot saadaan toimittaa vastaanottavien jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille vain, jos Finanssivalvonnalla ei ole perusteita epäillä näiden seikkojen asianmukaisuutta.

Direktiivin mukaan vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle, että se on vastaanottanut Finanssivalvonnan lähettämät tiedot. Finanssivalvonnan on puolestaan ilmoitettava kirjallisesti vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle, että kyseisen valtion valvontaviranomainen on vastaanottanut tiedot.

Säännös vastaa direktiivin 4 artiklan 2 kohtaa ja 6 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa.

Pykälän 3 momentissa säädetään oikeudesta aloittaa vakuutusten tarjoaminen palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella. Vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa aloittaa liiketoimintansa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun se on saanut Finanssivalvonnalta 2 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen siitä, että kyseisen valtion toimivaltainen viranomainen on vastaanottanut tiedot. Finanssivalvonnan on samalla ilmoitettava kyseisen valtion keskitetty asiointipiste, jossa julkistettuja yleistä etua koskevia kansallisia säännöksiä edustajan on noudatettava, jotta vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa aloittaa liiketoimintansa vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusten tarjoamisen aloittamisen edellytyksenä on, että se noudattaa vastaanottavan valtion yleistä etua koskevia kansallisia säännöksiä. Yleisten edun säännösten ilmoitusvelvollisuuden kannalta riittävänä voidaan pitää esimerkiksi Finanssivalvonnan verkkosivustolle sisällytettäviä hyperlinkkejä toimivaltaisten viranomaisten verkkosivustoille. Finanssivalvonta voi ilmoittaa myös jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen keskitetyn asiointipisteen yhteystiedot. Säännös vastaa direktiivin 4 artiklan 2 kohtaa.

Pykälän 4 momentissa säädetään oikeudesta aloittaa vakuutusten tarjoaminen sijoittautumisvapauden perusteella. Vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa aloittaa liiketoimintansa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun se on saanut Finanssivalvonnalta 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen siitä, että kyseisen valtion toimivaltainen viranomaisen on vastaanottanut tiedot, sekä lisäksi määräajassa toimitetut tiedot kyseisessä valtiossa noudatettavista yleistä etua koskevista kansallisista säännöksistä. Kuten edellä pykälän 3 momentissa, Finanssivalvonta välittää tässä tarkoitetut tiedot. Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusten tarjoamisen aloittamisen edellytyksenä on, että se noudattaa vastaanottavan jäsenvaltion yleistä etua koskevia kansallisia säännöksiä.

Säännös vastaa sisällöltään myös direktiivin 6 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa, jonka mukaan vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on kuukauden kuluessa tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta ilmoitettava kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle vastaanottavan jäsenvaltion alueella sovellettavat 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut säännökset 11 artiklan 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuilla tavoilla. Kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava nämä tiedot vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle ja ilmoitettava tälle, että tämä voi aloittaa liiketoimintansa vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttäen, että se noudattaa näitä säännöksiä.

Säännös vastaa sisällöltään myös direktiivin 6 artiklan 2 kohdan kolmatta alakohtaa, jonka mukaan jos tietoja ei ole vastaanotettu toisessa alakohdassa säädetyssä määräajassa, vakuutus- tai jälleenvakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja voi perustaa sivuliikkeen ja aloittaa liiketoimintansa.

Pykälän 5 momentissa säädetään menettelystä siinä tilanteessa, että Finanssivalvonta nimienomaisesti kieltäytyy toimittamasta tai ei muutoin lähetä 1 momentissa tarkoitettuja, sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan perustamista koskevia tietoja toisen ETA-valtion toimivaltaiselle viranomaiselle. Kuukauden kuluessa kaikkien 1 momentissa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta Finanssivalvonnan on tehtävä asiasta perusteltu päätös, johon vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta. Hallintolain 45 §:ssä säädetään viranomaisen velvollisuudesta perustella päätös sekä perusteluista ilmenevistä seikoista. Hallintolain 54 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla. Viranomaisen on annettava tiedoksi myös sellainen päätös, johon liittyy muutoksenhakukielto. Asiasta on sisällöltään vastaavasti säädetty vakuutusyhtiölain 3 luvun 3 §:n 3 momentissa. Säännös ja hallintolain säännökset vastaavat sisällöltään direktiivin 6 artiklan 3 kohtaa.

19 §. Menettely toisen ETA-valtion vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan aloittaessa vakuutusten tarjoamisen Suomessa.

Pykälässä säädetään edellisessä pykälässä säädetyn vastinparista eli toisessa ETA-valtiossa rekisteröidyn vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan oikeudesta aloittaa vakuutusten tarjoaminen Suomessa palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden perusteella. Pykälässä ei säädetä sivuliikettä vastaavan pysyvän liikepaikan perustamisesta, kun kyse on sijoittautumisvapauden käyttämisestä.

Pykälän 1 momentissa säädetään Finanssivalvonnan velvollisuudesta ilmoittaa viipymättä toisen ETA-valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, että Finanssivalvonta on vastaanottanut kaikki tämän toimittamat 18 §:n 1 momentissa säädettyä vastaavat tiedot vakuutusten tarjoamisen aloittamisesta Suomessa. Sivuliikkeiden perustamisen osalta Finanssivalvonnan on lisäksi ilmoitettava yleistä etua koskevista säännöksistä, joiden noudattaminen on sivuliikkeen perustamisen edellytyksenä; tämän on tapahduttava kuukauden kuluessa toisen ETA-valtion toimivaltaisen viranomaisen toimittamien tietojen vastaanottamisesta. Säännös vastaa direktii-

vin 4 artiklan 2 kohdan ensimmäistä virkettä sekä 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäistä virkettä ja toista alakohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädetään vakuutusten tarjoamisen aloittamisesta Suomessa palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella. Pykälän 2 momentin mukaan toisessa ETA-valtiossa rekisteröity vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa alkaa harjoittaa vakuutusten tarjoamista Suomessa heti, kun tämä on saanut kotijäsenvaltionsa toimivaltaiselta viranomaiselta ilmoituksen siitä, että Finanssivalvonta on vastaanottanut ilmoituksen toiminnan aloittamisesta Suomessa. Finanssivalvonta ylläpitäneenä käytännössä luetteloa tai rekisteriä sijoittautumisvapauden tai palvelujen vapaan tarjoamisen perusteella Suomessa toimivista vakuutusedustajista ja sivutoimisista vakuutusedustajista. Säännös vastaa direktiivin 6 artiklan 2 kohtaa.

Pykälän 3 momentissa säädetään vakuutusten tarjoamisen aloittamisesta Suomessa sijoittautumisvapauden perusteella. Pykälän 3 momentissa säädetään Finanssivalvonnan velvollisuudesta ilmoittaa toisessa ETA-valtiossa rekisteröidyn vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan, joka aikoo harjoittaa vakuutusten tarjoamista Suomessa, kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle vastaanottamisilmoituksen lisäksi ne yleistä etua koskevat säännökset, joita noudattaen vakuutusten tarjoamista on harjoitettava Suomessa. Yleistä etua koskevinä säännöksiin pidettäisiin muun muassa vakuutusten tarjoamiseen sovellettavaa lainsäädäntöä sekä Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita eri oikeudenaloina ryhmiteltynä. Yleisen edun säännösten ilmoitusvelvollisuuden kannalta riittävänä voidaan pitää esimerkiksi Finanssivalvonnan verkkosivustolle sisällytettäviä nimenomaisia tietoja tai hyperlinkkejä sovellettaviin säännöksiin ja määräyksiin. Vakuutusten tarjoamisen saa aloittaa sivuliikkeen välityksellä Suomessa sen jälkeen, kun vakuutusedustaja tai sivutoimisen vakuutusedustaja on saanut kotijäsenvaltionsa toimivaltaiselta viranomaiselta kyseiset tiedot. Ulkomaisen vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusten tarjoamisen aloittamisen edellytyksenä on, että se noudattaa Suomessa yleistä etua koskevia kansallisia säännöksiä. Niiden julkistamisesta säädetään nimenomaisesti 57 §:ssä.

Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 32 §:ää.

20 §. Finanssivalvonnan ilmoitusvelvollisuus Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle.

Pykälä on uusi. Pykälässä säädetään Finanssivalvonnan velvollisuudesta ilmoittaa Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle tiedot niistä suomalaisista vakuutusedustajista ja sivutoimisista vakuutusedustajista, jotka ovat ilmoittaneet aikomuksestaan harjoittaa vakuutusten tarjoamista sijoittautumisvapauden tai palvelun tarjoamisen vapauden perusteella muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa. Tiedot on toimitettava viipymättä. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen perustaa keskitetyn sähköisen rekisterin vakuutusedustajista, jotka harjoittavat rajat ylittävää liiketoimintaa. Tätä tarkoitusta varten Finanssivalvonnan on ilmoitettava 18 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle. Säännös vastaa direktiivin 3 artiklan 4 kohdan ensimmäistä alakohtaa.

5 luku Liiketoiminnan menettelytavat ja tiedonantovelvollisuus

21 §. Vakuutuksentarjoajan toiminta.

Pykälän 1 momentissa asiakkaan suojaamiseksi ehdotetaan säädettäväksi vakuutuksentarjoajan toimintaa koskeva yleissäännös, jonka mukaan tämän on suoritettava toimeksiantajan hänelle antamat tehtävät rehellisesti, tasapuolisesti, ammattitaitoisesti ja huolellisesti. Kaikessa toiminnassaan vakuutuksentarjoajan on toimittava asiakkaan edun mukaisesti. Huolellisuusvelvollisuutta lukuun ottamatta säännös vastaa direktiivin 17 artiklan 1 kohtaa. Lisäksi säädetään, että vakuutuksenantajan ja asiamiehen on noudatettava hyvää vakuutus tapaa ja vakuutusmeklarin hyvää vakuutusmeklaritapaa. Näiltä osin säännös on kansallinen.

Rehellisyyden vaatimus tarkoittaa, että vakuutuksentarjoaja ei saa antaa asiakkaalleen virheellistä tai harhaanjohtavaa tietoa. Vakuutuksentarjoajan antamien tietojen on oltava asiallisia ja selkeitä.

Tasapuolisuuden vaatimus tarkoittaa, että asiakasta on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja syrjimättä.

Ammattitaitovaatimus tarkoittaa ennen kaikkea palvelusten suorittamisen edellyttämää teknistä tietoa, taitoa ja muuta vastaavaa valmiutta. Asiantuntemus on asiakkaan kannalta vakuutuksentarjoajan tärkeimpiä ominaisuuksia, sillä vakuutuksentarjoajan tehtävänä on neuvoa asiakastaan vakuutuskysymyksissä. Neuvot voivat koskea oikeudellisia, teknisiä tai taloudellisia vakuutusasioihin liittyviä kysymyksiä. Ammattitaitoon kuuluu esimerkiksi, että vakuutuksentarjoaja tuntee ne vakuutukset ja lainsäädännön alat, jotka tulevat kysymykseen vakuutusten tarjoamista harjoitettaessa. Ammattitaitoa on myös hyvä asiakkaan riskien ja riskienhallinnan tuntemus.

Vaaditulla huolellisuudella korostetaan sitä, että tehtävä on yksittäistapauksessa suoritettava moitteettomalla tavalla siten, kuin ammattitaitoiselta vakuutuksentarjoajalta voidaan vaatia. Säännös on tarkoitettu myös ammattieettiseksi ohjeeksi vakuutuksentarjoajille.

Hyvä vakuutustapa tai vakuutusmeklaritapa edellyttävät esimerkiksi, että vakuutuksentarjoaja varmistaa, että hänen antamansa tiedot ovat oikeita. Erityisesti vakuutuksentarjoajan on selvitettävä asiakkaansa vakuutusturvan tarve siinä laajuudessa, kuin laissa on säädetty ja lain vaatimukset ylittäviltä osin sopimuksessa on sovittu. Vakuutuksentarjoajan on tunnettava toimeksiantonsa edellyttämällä tavalla esimerkiksi yritysasiakkaansa harjoittaman liiketoiminnan erityispiirteet ja perehdyttävä asiakkaansa olosuhteisiin. Esimerkiksi teknisen riskianalyysin tekeminen vaatii asianomaisen alan hyvää tuntemusta ja tilanteen huolellista arviointia kokonaisuutena. Hyvän vakuutustavan tai hyvän vakuutusmeklaritavan mukaista ei ole ottaa vastaan tehtävää, jonka vaatimaa erityisasiantuntemusta vakuutuksentarjoajalla ei ole. Hyvän vakuutustavan tai hyvän vakuutusmeklaritavan mukaista ei myöskään ole jättää tällaista tehtävää kokemattomien henkilöiden hoidettavaksi. Huolellisen vakuutustarpeen selvittämisen perusteella vakuutuksentarjoajan tulee antaa asiakkaalle vakuutusedustuspalveluistaan ja tarjolla olevista vakuutuksista tarpeelliset tiedot vakuutuksia koskevien ratkaisuiden tekemiseksi. Jos niin on sovittu, vakuutuksentarjoajan tulee tehdä asiakkaan edut parhaiten huomioon otta-va ehdotus vakuutustarpeen kattamiseksi. Arvioitaessa sitä, onko toiminta hyvän vakuutustavan tai hyvän vakuutusmeklaritavan mukaista, huomioon voidaan ottaa myös oikeuskäytäntö, Finanssivalvonnan ja kuluttaja-asiamiehen antamat ohjeet ja linjaukset sekä alan käytännösäännöt.

Pykälän 2 momentin nojalla vakuutuksentarjoaja ei saa kannustaa palveluksessaan olevia asiakkaan edun vastaiseen menettelyyn eikä palkita siitä tai arvioida tällaisia menettelyitä tai työsuorituksia myönteisesti. Muut eivät saa myöskään palkita vakuutuksentarjoajia tällaisesta menettelystä. Sen seurauksena säännöksessä kielletään asiakkaan etujen kanssa ristiriitaiset palkitsemistavat. Vakuutuksentarjoaja ei saa ottaa käyttöön myyntitavoitteita tai maksaa palkkioita tai muita etuja, jotka voivat kannustaa sitä tai sen työntekijöitä suosittelemaan asiakkaalle muuta kuin asiakkaan tarpeisiin ja vaatimuksiin parhaiten sopivaa vakuutusta. Palkitseminen voi koskea vakuutuksentarjoajaa tai sen työntekijää. Tällainen palkitsemiskäytäntö saattaa olla esimerkiksi, että vakuutuksentarjoajalle on annettu tietyn tyyppistä vakuutusta koskeva myyntitavoite, johon vakuutuksentarjoaja pyrkii huolimatta siitä, että tuote tai palvelu ei selvästikään ole tehdyn tarveselvityksen mukaan asiakkaalle tarpeellinen. Tämän vuoksi pelkästään myydyin tai tarjotun vakuutuksen vakuutusmaksun tai sijoitusvakuutuksen suuruuteen sidottu palkkio voi perusteella kannustaa suosittamaan asiakkaalle tarpeettoman laajaa tai täysin päällekkäistä vakuutusturvaa ja muutoinkin sellaista vakuutusturvaa tai sijoitusvakuutusta, jossa myyjän tai vakuutuksentarjoajan palkkio on suurin suhteessa työmäärään. Jotta tällaiselta vääränlaiselta kannustimelta vältytään, palkan tai palkkioiden suuruuden tulee riippua ennen kaikkea vakuutusten tarjoamista koskevan työn määrästä, työtehtävien tehokkaasta

hoitamisesta ja työn ammatillisesta vaativuudesta. Säännös vastaa direktiivin 17 artiklan 3 kohtaa.

Pykälän 3 momentissa on kyse vakuutuksentarjoajan palveluiden alihankinta- tai ketjuttamistilanteen sääntelystä. Momentissa säädetään vakuutuksentarjoajan velvollisuudesta käyttää ainoastaan rekisteröityjä vakuutusedustajia tai sivutoimisia vakuutusedustajia taikka rekisteröityjä tai rekisteröimättömiä eräitä sivutoimisia vakuutusedustajia siinä tapauksessa, että vakuutuksentarjoaja käyttää toisen vakuutusedustajan, sivutoimisen vakuutusedustajan taikka erään sivutoimisen vakuutusedustajan palveluita. Suomessa vakuutuksenantaja ei voi kuitenkaan olla vakuutusmeklarin toimeksiantajana pykälää sovellettaessa. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 16 artiklaa. Kansallisesti säännöstä on vakuutuksentarjoaja-käsitteen avulla laajennettu koskemaan direktiivin mukaisen vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan ohella myös sivutoimista vakuutusedustajaa, jos sivutoiminen vakuutusedustaja käyttää vakuutusten tarjoamiseen toista momentissa tarkoitettua vakuutusedustajaa, myös toista sivutoimista vakuutusedustajaa.

22 §. Vakuutuksenantajasta annettavat tiedot.

Tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset jaotellaan ehdotuksessa voimassa olevaa lakia tarkemmin. Tässä pykälässä säädetään nimenomaisesti vakuutuksenantajasta asiakkaalle annettavista tiedoista ja 23 §:ssä vakuutusedustajasta annettavista tiedoista. Tiedot on annettava hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä. Säännökset täydentävät vakuutus sopimuslain tiedonantovelvoitteita koskevia säännöksiä.

Pykälän 1 kohdan mukaan vakuutuksenantajan on annettava asiakkaalle toiminimensä, yhteystietonsa ja liikepaikkansa käyntiosoite. Säännöksen mukaan vakuutuksenantaja kertoo myös olevansa vakuutuksenantaja, mikä käy tavallisesti ilmi jo vakuutusyrityksen toiminimestä. Tieto on annettava, jos asiakkaalle voi jäädä asiasta epäselvyys. Jos yritys- ja yhteisötunnuksen antaminen on mahdollista tilanteessa esimerkiksi kirjallisen markkinointi- tai asiakirja-aineiston tai käyntikortin avulla, sen antaminen on perusteltua. Säännös vastaa direktiivin 18 artiklan b kohdan i alakohtaa.

Pykälän 2 kohdan nojalla vakuutuksenantajan on annettava tieto siitä, antaako vakuutuksenantaja henkilökohtaisia suosituksia tarjoamistaan vakuutuksista. Tällä tarkoitetaan, onko henkilökohtaista suositusta ylipäätään saatavissa vakuutuksenantajalta. Tieto on siten annettava siitä, jos henkilökohtaisia suosituksia ei lainkaan anneta tai jos niitä annetaan. Säännös vastaa direktiivin 18 artiklan b kohdan ii alakohtaa.

Pykälän 3 kohdan nojalla edellytetään vakuutuksenantajan annettavaksi tieto menettelyistä, mukaan lukien tuomioistuimen ulkopuoliset menettelyt, joita noudattaen asiakas ja muut asianosaiset voivat tehdä valituksia vakuutuksenantajasta. Säännös vastaa direktiivin 18 artiklan b kohdan iii alakohtaa.

Kohdalla pyritään varmistamaan asiakkaan tietojensaanti tuomioistuimen ulkopuolisista riitojenratkaisumenettelyistä. Suomessa tällaisia vakuutus alalla toimivia riitojenratkaisuelimiä ovat kuluttajariitalautakunta, liikennehinkolautakunta ja FINE (Vakuutus- ja rahoitusneuvonta sekä Vakuutuslautakunta, Pankkilautakunta ja Arvopaperilautakunta). Muu kyseeseen tuleva elin on Ahvenanmaalla Ålands konsumenttvistenämnd (Ahvenanmaan kuluttajariitalautakunta). Lisäksi ensi vaiheessa asiakkaan käytettävissä ovat myös vakuutuksenantajien sisäiset riidanratkaisuelimet. Säännös liittyy myös direktiivin 14 ja 15 artiklan täytäntöönpanoon.

23 §. Vakuutusedustajasta annettavat tiedot.

Pykälän 1 momentissa säädetään tiedoista, jotka päätoimisen vakuutusedustajan on annettava itsestään asiakkaalle. Vastaavasti 2 momentissa säädetään sivutoimisesta vakuutusedustajasta annettavista tiedoista. Pykälässä tarkoitettut tiedot on annettava hyvissä ajoin ennen vakuutusmeklarin kanssa tehtävän toimeksiantosopimuksen tai asiamiehen kanssa tehtävän vakuutus-

sopimuksen tekemistä. Säännökset täydentävät vakuutussopimuslain tiedonantovelvoitteita koskevia säännöksiä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan vakuutusedustajan on ilmoitettava nimensä tai toiminimensä, yhteystietonsa ja liikepaikkansa käyntiosoite. Jos yritys- ja yhteisötunnuksen antaminen on mahdollista tilanteessa, sen antaminen on perusteltua. Säännös vastaa direktiivin 18 artiklan a kohdan i alakohtaa.

Momentin 2 kohdan mukaan vakuutusedustajan on kerrottava, toimiiko vakuutusedustaja vakuutusmeklarina vai asiamiehenä. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 18 artiklan a kohdan i alakohtaa, jonka mukaan vakuutusedustajan tulee kertoa olevansa vakuutusedustaja. Samalla Suomessa vakuutusta tarjottaessa on kerrottava, toimiiko tämä vakuutusmeklarina asiakkaan puolesta vai asiamiehenä vakuutuksenantajan nimissä ja lukuun. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 18 artiklan a kohdan v alakohtaa. Vakuutuksenantajan asiamiehen osalta säännös vastaa voimassa olevan vakuutusyhtiölain 31 luvun 3 §:n 1 momenttia, joka ehdotetaan kumottavaksi.

Momentin 3 kohdan mukaan vakuutusedustajan on ilmoitettava, mihin vakuutusedustajarekisteriin vakuutusedustaja on merkitty ja miten rekisteröinnin voi tarkistaa. Säännös vastaa direktiivin 18 artiklan a kohdan iv alakohtaa.

Momentin 4 kohdan mukaan vakuutusedustajan on kerrottava, antaako vakuutusedustaja henkilökohtaisia suosituksia tarjoamistaan vakuutuksista. Tällä tarkoitetaan, onko henkilökohtaista suositusta ylipäätään saatavissa vakuutusedustajalta. Tieto on siten annettava siitä, jos henkilökohtaisia suosituksia ei lainkaan anneta tai jos niitä annetaan. Säännös vastaa direktiivin 18 artiklan a kohdan ii alakohtaa.

Momentin 5 kohdan mukaan vakuutusmeklarin on kerrottava, antaako vakuutusmeklari tasapuoliseen analyysiin perustuvia henkilökohtaisia suosituksia tarjoamistaan vakuutuksista. Tällä tarkoitetaan, onko tasapuolista analyysia ylipäätään saatavissa vakuutusmeklarilta. Lain lähtökohtana on, että vakuutusmeklarin antaman henkilökohtaisen suosituksen on perustuttava tasapuoliseen analyysiin, jollei asiasta nimenomaisesti toisin sovita asiakkaan kanssa. Tieto on siten annettava siitä, että tasapuoliseen analyysiin perustuvia henkilökohtaisia suosituksia annetaan tai, jos niin on nimenomaisesti sovittu, että niitä ei lainkaan anneta. Säännös vastaa direktiivin 19 artiklan 1 kohdan c alakohdan i alakohtaa. Suomessa vakiintuneen lainsäädännön systematiikan mukaan asiamies ei voi antaa tasapuolista analyysia, mikä johtuu asiamiehen sidonnaisuuksista yhtä tai useampaa vakuutuksenantajaa kohtaan.

Momentin 6 kohdan mukaan vakuutusedustajan on kerrottava, jos sillä on sopimukseen perustuva velvollisuus edustaa yhtä tai useampaa vakuutuksenantajaa. Jos vakuutusedustajalla on tällainen velvollisuus, sitä pidetään Suomessa vakiintuneen lainsäädännön systematiikan mukaan asiamiehenä ja sen on ilmoitettava edustamiensa vakuutuksenantajien nimet. Säännös vastaa direktiivin 19 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii alakohtaa.

Säännöksen soveltamiseen sisältyy myös se velvollisuus, että vakuutusedustajan on tapauksen mukaan annettava tieto siitä, ettei se sopimusvelvoitteen nojalla ole velvollinen toimimaan vakuutusten tarjoamisen alalla yksinomaan yhden tai useamman vakuutuksenantajan kanssa. Suomessa vakiintuneen lainsäädännön systematiikan mukaan tällainen tilanne voi koskea sekä asiamiestä että vakuutusmeklaria. Jos tässä tilanteessa vakuutusedustaja ei myöskään anna tasapuoliseen henkilökohtaiseen analyysiin perustuvaa henkilökohtaista suositusta, vakuutusedustajan on ilmoitettava niiden vakuutuksenantajien nimet, joiden kanssa se saa toimia ja toimii. Tältä osin säännös vastaa direktiivin 19 artiklan 1 kohdan c alakohdan iii alakohtaa.

On mahdollista, että sellaisen Suomessa toimivan asiamiehen tai vakuutusmeklarin, joka on rekisteröity muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, toiminnan luonne eroaa joissain suhteissa siitä, mitä Suomessa tarkoitetaan asiamiehellä ja vakuutusmeklarilla. Vakuutusedustaja on myös voitu kotivaltiossaan rekisteröidä vakuutusedustajaksi kokonaan muulla nimikkeellä. Suomalaisen asiakkaan on tärkeää saada oikea kuva vakuutusedustajan Suomessa tarjoamista palveluista sekä tämän sidonnaisuuksista suhteessa vakuutuksenantajiin. Siksi

pykälän 1 momentin 2 ja 4–6 kohdan nojalla muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa rekisteröidyn vakuutusedustajan on annettava vakuutusten tarjoamista koskevista palveluistaan oikea kuva. Vakuutusedustajan on ilmoitettava, kenen tai minkä puolesta ja lukuun tämä toimii, minkä vakuutuksenantajien tuotteita vakuutusten tarjoaminen yksinomaan koskee ja antaako vakuutusedustaja tasapuoliseen analyysiin perustuvia henkilökohtaisia suosituksia. Tiedot on annettava etenkin silloin, jos on vaara siitä, että asiakkaalle saattaa muodostua virheellinen kuva ETA-vakuutusedustajan toiminnasta. Näin on esimerkiksi, jos vakuutusmeklari-nimikkeellä toimiva ETA-vakuutusedustaja voi olla vakuutuksenantajiin sidoksissa tavalla, joka ei ole mahdollista Suomessa rekisteröidylle vakuutusmeklarille.

Momentin 7 kohdan mukaan vakuutusedustajan on kerrottava, omistaako vakuutusedustaja suoraan tai välillisesti vähintään kymmenesosan jonkin vakuutuksenantajan äänimäärästä tai pääomasta, taikka onko sillä kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukainen määräysvalta tai läheiset sidokset eli vakuutusyhtiölain 1 luvun 10 §:n mukainen merkittävä sidonnaisuus vakuutuksenantajaan. Vastaavasti momentin 8 kohdan nojalla jos vakuutusedustaja on oikeushenkilö, vakuutusedustajan on kerrottava, omistaako jokin vakuutuksenantaja tai sen emoyritys suoraan tai välillisesti vähintään kymmenesosan vakuutusedustajan äänimäärästä tai pääomasta, taikka onko vakuutuksenantajalla kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukainen määräysvalta tai läheiset sidokset eli vakuutusyhtiölain 1 luvun 10 §:n mukainen merkittävä sidonnaisuus vakuutusedustajaan. Säännökset ovat tarpeen, jotta asiakas voi arvioida vakuutusmeklarin riippumattomuutta tai asiamiehen sidonnaisuuksia suhteessa vakuutuksenantajiin. Suomessa vakuutusmeklari ei voi olla säännöksessä tarkoitettua riippuvuussuhteessa vakuutuksenantajaan. Säännökset vastaavat 19 artiklan 1 kohdan a ja b alakohtaa.

Momentin 9 kohdan nojalla vakuutusedustajan on kerrottava menettelyistä, mukaan lukien tuomioistuimen ulkopuoliset menettelyt, joita noudattaen asiakas ja muut asianosaiset voivat tehdä valituksen vakuutusedustajasta. Säännös vastaa 18 artiklan a kohdan iii alakohtaa. Suomessa käytössä olevia menettelyjä on selvitetty edellä 22 §:n 3 kohdan perusteluissa.

Pykälän 2 momentissa säädetään sivutoimisen vakuutusedustajan velvollisuudesta antaa asiakkaalle 1 momentin kohdissa 1–3 ja 9 kohdassa tarkoitettut tiedot. Säännös vastaa vakuutusedustajan palkkioita koskevia tietoja lukuun ottamatta direktiivin 21 artiklaa.

24 §. Markkinointi.

Pykälässä tarkoitettu markkinoinnin käsite on ymmärrettävä Suomessa vakiintuneella tavalla laajasti, ja se sisältää ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot. Pykälässä säädetään vakuutuksenantajan, asiamiehen ja vakuutusmeklarin harjoittamasta yleisölle suunnatussa markkinoinnissa annettavista tiedoista sekä niiden esittämistavasta. Vakuutusedustajien osalta säännöstä sovelletaan päätoimisiin vakuutusedustajiin ja sivutoimisiin vakuutusedustajiin.

Pykälän 1 momentissa säädetään vakuutuksen tarjoajan markkinoinnissa annettavista tiedoista. Huomiota on kiinnitettävä asiakkaan vakuutuksia tai muita palveluja koskevien ratkaisujen kannalta merkityksellisiin tietoihin. Tietoja on annettava markkinoinnin kohderyhmään kuuluvan asiakkaan kannalta riittävästi ja ymmärrettävästi siten, että asiakkaan pääasiallista huomiota ei kiinnitetä vakuutuksen epäolennaisiin seikkoihin eikä esimerkiksi anneta virheellistä tai harhaanjohtavaa kuvaa vakuutuksen kattavuudesta.

Säännöksen mukaan vakuutuksenantajan on markkinoinnissaan annettava jäljempänä eritellyistä vakuutuksista ja palveluista eli hyödykkeistään asiakkaalle tarpeelliset tiedot. Tältä osin säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusyhtiölain 31 luvun 1 §:n 1 momenttia, joka ehdotetaan kumottavaksi. Vastaavasti pää- tai sivutoimisen asiamiehen on annettava jäljempänä eritellyistä hyödykkeistään sekä pää- tai sivutoimisen vakuutusmeklarin vakuutusedustuspalveluistaan tarpeelliset tiedot. Tältä osin säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 22 §:n 1 momenttia.

Vakuutuksenantaja markkinoi asiakkaille ensisijaisesti omia vakuutuksiaan ja mahdollisesti muita palveluitaan. Asiamies toimii vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla. Siten asiamies

saa markkinoida omia vakuutusedustuspalvelujaan ja mahdollisia muita palveluitaan sekä tietyn vakuutuksenantajan suostumuksella kyseisen vakuutuksenantajan vakuutuksia. Asiamiesten osalta säännöstä sovelletaan siten asiamiehen omien palveluiden markkinointiin, yleisellä tasolla tapahtuvaan vakuutusten markkinointiin ja tietyn vakuutuksenantajan vakuutusten markkinointiin.

Vakuutusmeklari markkinoi asiakkaille ensisijaisesti omia palveluitaan, ja markkinointisäännösten on tarkoitus koskea nimenomaan tätä markkinointia. Säännöstä sovelletaan myös vakuutusmeklarin yleisellä tasolla tapahtuvaan vakuutusten markkinointiin. Vakuutusmeklari-toiminnan menestyksellinen harjoittaminen perustuu vakuutusten välittämiseen. Siten vakuutusmeklarit markkinoivat tosiasiaa myös vakuutuksia eivätkä pelkästään omia palveluitaan. Vakuutusmeklarin vakuutusten markkinointia rajoittaa kuitenkin se, että vakuutusmeklari toimii asiakkaansa toimeksiannosta, eikä vakuutusmeklari saa toimia vakuutuksenantajan asiamiehenä. Vakuutusmeklari ei saa siten markkinoida tietyn vakuutuksenantajan tai tiettyjen vakuutuksenantajien vakuutuksia, koska silloin olisi kysymys asiamiestoiminnasta. Jos vakuutusmeklari yleisellä tasolla markkinoi esimerkiksi henkivakuutusta sijoituskohteena, ehdotetut säännökset koskevat myös tällaista markkinointia.

Pykälän 2 momentissa säädetään edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen antamisen tavasta. Momentin mukaan markkinointiviestinnän on aina oltava selvästi tunnistettavissa markkinointiviestinnäksi. Vaatimus voidaan täyttää esimerkiksi nimeämällä asiakirja tai visuaalinen esitys mainokseksi, esitteeksi tai kaupalliseksi yhteistyöksi taikka muulla vastaavalla tavalla.

Momentin mukaan annettavan tiedon on oltava asiallista ja selkeää. Asiallisuudella tarkoitetaan erityisesti sitä, että markkinointi perustuu esitettyjen asiaväitteiden osalta vahvistettavissa oleviin tietoihin. Asiat ja mielikuvat on erotettava selkeästi toisistaan. Vakuutusentarjoaja ei myöskään saa markkinoinnissaan antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Markkinoinnissa ei saada antaa väärää taikka sinänsä oikeita mutta tietyn olennaisen seikan osalta puutteellisia tietoja, jotka antavat asiakkaalle väärän kuvan markkinoitavasta vakuutuksesta tai palvelusta.

Vakuutusentarjoaja ei saa muutoinkaan käyttää asiakkaan kannalta sopimatonta taikka hyvän vakuutustavan tai hyvän vakuutusmeklari-tavan vastaista menettelyä. Lisäksi markkinointia koskevista sopimattomista menettelyistä säädetään sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetussa laissa (1061/1978) ja kuluttajan kannalta sopimattomasta tai hyvän tavan vastaisesta menettelystä lisäksi kuluttajansuojalain 2 luvussa, erityisesti 2 luvun 2, 3, 6 ja 9 §:ssä. Lisäksi kuluttajapalveluiden hinnan ilmoittamisesta säädetään kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa annetussa asetuksessa (553/2013). Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 17 artiklan 2 kohtaa sekä momentin kolmannen ja neljännen virkkeen osalta voimassa olevan vakuutusyhtiölain 31 luvun 1 §:n 2 momenttia, joka ehdotetaan kumottavaksi, ja vakuutusedustuksesta annetun lain 22 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan markkinointia, joka ei sisällä asiakkaan taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, on aina pidettävä sopimattomana. Säännös on kansallinen ja direktiiviä täydentävä. Säännös vastaa voimassa olevan vakuutusyhtiölain 31 luvun 1 §:n 3 momenttia, joka ehdotetaan kumottavaksi, ja vakuutusedustuksesta annetun lain 22 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädetään, että asiamiehen on markkinoinnissaan ilmoitettava edustamansa vakuutuksenantajat ja yksittäistä vakuutusta markkinoidessaan, minkä vakuutusyhtiön tuotteesta on kysymys. Asiakas saa näin tiedon siitä, mitä vakuutuksenantajia asiamies edustaa. Säännös vastaa voimassa olevan vakuutusyhtiölain 31 luvun 3 §:n 2 momenttia, joka ehdotetaan kumottavaksi, ja vakuutusedustuksesta annetun lain 22 §:n 4 momentin ensimmäistä virkettä. Momentin mukaan vakuutusmeklari ei saa markkinoinnissaan ilmoittaa edustavansa tiettyä vakuutuksenantajaa. Säännös vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 22 §:n 4 momentin toista virkettä.

Momentissa viitataan lisäksi vakuutusten tarjoamisesta annetun lain säännöksiä täydentäviin vakuutussopimuslain ja vakuutusyhtiölain vakuutuksenantajien ja asiamiesten tiedonantovelvollisuutta koskeviin säännöksiin. Tältä osin säännös on selventävä.

Pykälän 5 momentti, joka koskee ETA-valtion vakuutusedustajan Suomessa tapahtuvaa markkinointia, vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 22 §:n 5 momenttia.

25 §. Vakuutusmeklarin velvollisuus selvittää asiakkaan vakuutustarve.

Pykälässä säädetään vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin velvollisuudesta määrittää asiakkaan vakuutustarve. Pykälä koskee kaikkia vakuutuksia. Vakuutusmeklarin sijoitusvakuutuksia koskevasta selonottovelvollisuudesta säädetään lain 35 §:ssä, joka täydentää tämän pykälän säännöksiä.

Vakuutustarpeen määrittämiseksi vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on pyydettävä tietoja asiakkaalta tämän vakuuttamiseen liittyvistä tarpeista ja vaatimuksista. Määrityksen laajuus riippuu asiakkaan ja vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin välisestä toimeksiantosopimuksesta. Tietojen pyytäminen voi tapahtua niin henkilökohtaisesti kuin esimerkiksi verkkopalvelussa. Pyydettävien tietojen sisällöstä ei pykälässä tarkemmin säädetä.

Vakuutusten merkitys ja sisältö vaihtelevat niin paljon, ettei täsmällisiä vaatimuksia tältä osin voida asettaa. Esimerkiksi lakisääteisessä vakuutuksessa, kuten liikennevakuutuksessa, vakuutustarpeen määrittäminen edellyttää vähemmän tietoja kuin vapaaehtoisissa vakuutuksissa. Kuluttaja tai tähän rinnastettava taho asiakkaana kykenee yleensä vain yleisellä tasolla ilmaisemaan vakuutustarpeensa, kuten tarpeen vakuuttaa vakituinen tai vapaa-ajan kotinsa, autonsa, lemmikkieläimensä taikka varautua oman tai lähiomaisensa tapaturman, sairauden, työkyvyttömyyden, työttömyyden tai kuoleman varalta. Tällaisen asiakkaalta saadun yleisen tiedon pohjalta asiakkaalle tulee esittää täydentäviä kysymyksiä, jotta vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari pystyy tarkemmin määrittämään asiakkaan vakuutustarpeen.

Sijoitusvakuutusten osalta vakuutustarpeen määrittämiseksi olennaista on saada tietoa asiakkaan sijoittamisen tavoitteista, kuten sijoitusajasta ja tavoitellusta tuottotasosta, siitä riskitasosta, jonka asiakas on valmis hyväksymään, sekä kyvystä riskin toteutuessa sietää tappioita.

Vakuutustarpeeseen vaikuttavat olennaisesti myös asiakkaalla olevat muut vakuutukset. Tämän johdosta myös näistä olisi yleisellä tasolla kysyttävä. Kyseeseen voivat tulla paitsi asiakkaan itsensä ottamat vakuutukset myös ryhmävakuutukset, joiden piiriin asiakas kuuluu. Vastaavasti aiheellista on kysyä muista sellaisista tyyppillisistä vakuutuksista, joilla voi olla merkitystä vakuutustarvetta määritettäessä. Pakollisia lakisääteisiä tapaturmavakuutuksia yrittäjäasiakkaalle tarjottaessa voi olla aiheellista selvittää, onko asiakkaalla tai hänen työntekijöillään vapaaehtoisia tapaturmavakuutuksia tai olisiko sellaisille tarvetta. Jos yrittäjäasiakas on kiinnostunut lisäturvasta, tulisi vakuutusmeklarin esimerkiksi selvittää, vastaako asiakkaan tarpeita paremmin tapaturmavakuutuslain mukainen vapaaehtoinen tapaturmavakuutus vai muu vapaaehtoinen henkilövakuutus.

Säännös vastaa vakuutusmeklarin ja sivutoimisen vakuutusmeklarin osalta sisällöltään direktiivin 20 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa sekä 30 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa. Pykälä vastaa vakuutusmeklarin ja sivutoimisen vakuutusmeklarin osalta sisällöltään myös direktiivin 24 artiklan 6 kohtaa, jonka mukaan ristiinmyyntiä koskevissa 24 artiklan 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltioiden on varmistettava, että vakuutusten tarjoaja määrittelee asiakkaan vaatimukset ja tarpeet niiden vakuutustuotteiden osalta, jotka ovat osa kokonaispakettia tai samaa sopimusta.

Pykälä vastaa 5. lakiehdotuksen 4 b §:n 1 momenttia, jossa säädetään vakuutuksenantajan ja sen asiamiehen velvollisuudesta selvittää asiakkaan vakuutustarve.

26 §. Vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuus.

Pykälässä säädetään vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuudesta asiakkaalle ennen vakuutussopimuksen tekemistä. Tiedot on annettava riippumatta siitä, annetaanko henkilökohtainen suositus vai ei ja onko vakuutus osa laajempaa tuote- tai palvelupakettia. Tarkoituksena on varmistaa, että toimeksiantaja saa vakuutuksesta tarvitsemansa tiedot siitä riippumatta, ottaako hän yhteyttä vakuutuksenantajaan suoraan vai asiamiehen tai vakuutusmeklarin välityksellä.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on annettava tietoja nimenomaan niistä eri vakuutuksenantajien tarjoamista vakuutuksista, jotka täyttävät määritetyn vakuutustarpeen. Tiedonantovelvollisuuden keskeinen sisältö on sinänsä ennallaan. Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvia seikkoja ovat tiedot eri vakuutuksenantajien tarjoamista vakuutusmuodoista sekä näiden vakuutusten vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista. Luettelo ei ole tyhjentävä. Tärkeitä tietoja ovat myös vakuutusten kulut, mahdolliset seuraamukset asiakkaan keskeyttäessä vakuutuksen ja maksusuunnitelmasta poikkeamisen aiheuttamat mahdolliset seuraamukset. Vakuutuksen ottamista harkitsevalle on annettava riittävästi ja ymmärrettävästi puolueettomia tietoja, jotta hän voi arvioida vakuutuksen tarkoituksenmukaisuutta, verrata tarjolla olevia vaihtoehtoja ja saada oikean käsityksen vakuutusturvan kattavuudesta (HE 220/2004 vp, s. 37). Tältä osin säännös vastaa direktiivin 20 artiklan 1 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa ja 4 kohtaa.

Myös velvollisuus kiinnittää huomiota vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin säilyy ennallaan. Vakuutusturvan rajoituksilla tarkoitetaan sekä vakuutusehdoissa erikseen rajoituksina mainittuja, korvauspiirin ulkopuolelle jääviä vahinkoja että muita ehtoja, jotka käytännössä merkitsevät vakuutusturvan rajoittamista siitä, mitä vakuutuksenhakija yleensä saattaa kyseiseltä vakuutukselta odottaa. Vakuutusturvan olennaisten rajoitusten osalta säännös on kansallinen.

Direktiivin 20 artiklan 4 kohdan ja kansallisen sääntelyn nojalla vakuutuksenantajan vahinkovakuutuksesta luonnolliselle henkilölle annettaviin tietoihin sovelletaan lisäksi Solvenssi II -direktiivin 183 artiklan mukaisia säännöksiä, jos riski sijaitsee Suomessa, sekä 184 artiklan mukaisia säännöksiä. Mainitun 183 artiklan nojalla vakuutuksenottajalle on ilmoitettava sopimukseen sovellettava laki sellaisessa tapauksessa, että osapuolet eivät saa valita sitä vapaasti, taikka se, että osapuolet saavat vapaasti valita sovellettavan lain, ja laki, jota vakuutuksenantaja ehdottaa sovellettavaksi. Mainitun 184 artiklan 1 kohdan nojalla, kun vahinkovakuutuksia tarjotaan sijoittautumisvapauden tai palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella, vakuutuksenottajalle on ennen mitään sitoutumista ilmoitettava se jäsenvaltio, jossa vakuutusyrityksen kotipaikka sijaitsee ja tarvittaessa se sivuliike, jonka kanssa sopimus tehdään. Tätä ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 31 luvun 4 §:ssä tarkoitettuja suuria riskejä koskeviin vahinkovakuutuksiin.

Jos vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei itse anna 1 momentin tietoja, tämän tulee varmistaa, että hänen toimeksiantajansa saa vastaavat tiedot suoraan vakuutuksenantajalta. Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin ja vakuutuksenantajan tulee näin ollen sopia siitä, kuka antaa tarvittavat tiedot vakuutuksenottajalle.

Momentti vastaa vakuutusmeklarin ja sivutoimisen vakuutusmeklarin osalta sisällöltään direktiivin 20 artiklan 1 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa. Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin tietojen puolueettomuutta koskevaa säännöstä lukuun ottamatta pykälän 1 momentti vastaa 5. lakiehdotuksen 5 §:n 1 momenttia, jossa säädetään vakuutuksenantajan ja asiamiehen tiedonantovelvollisuudesta.

Pykälän 2 momentissa säädetään direktiivin 20 artiklan 4 kohdassa ja 29 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetty vaatimus siitä, että ennakotiedot on annettava ymmärrettävässä muodossa. Tältä osin sääntely ei sisällöllisesti muutu, vaikka voimassa olevassa laissa pykälä ei ole nimenomaisesti tällaista vaatimusta ole sisältänyt.

Momentissa edellytetään myös, että tietoja annettaessa on otettava huomioon tarjottavan vakuutuksen monimutkaisuus. Koska tiedonantovelvollisuus määräytyy jo voimassa olevien säännösten perusteella muun muassa sen mukaan, millainen vakuutuksen merkitys, sisältö ja ottamistilanne on (HE 114/1993 vp, s. 26), tarjottavan vakuutuksen monimutkaisuus on tullut ottaa huomioon jo nykysääntelyn nojalla.

Huomioon voidaan ottaa myös asiakkaan kuuluminen tiettyyn vakuutusentarjoajan määrittämään asiakasryhmään. Eri asiakasryhmiä voidaan määritellä esimerkiksi erilaisissa kanta-asiakasohjelmissa asiakkaiden käyttämien palveluiden perusteella tai asiakkaiden ominaisuuksia yleistäen, esimerkiksi erilaisissa ryhmävakuutuksissa. Asiakasryhmän ominaisuuksien määrittely voi liittyä myös vakuutuksen tuotehallintajärjestelmissä yksilöidyn kohderyhmän määrittämisessä käytettyihin ehtoihin.

Tietoja annettaessa on otettava huomioon se, onko asiakas kuluttaja tai tähän 3 §:n 2 momentin mukaan rinnastettava henkilö vai muu taho. Tiedonantovelvollisuus on korostunut silloin, kun asiakas on kuluttaja tai tähän rinnastettava henkilö. Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuuden merkitys korostuu sitä enemmän, mitä kokemattomammasta asiakkaasta tai mitä monimutkaisemmasta vakuutuksesta on kyse. Mitä vaikeammin ymmärrettävästä vakuutuksesta on kysymys, sitä enemmän ja sitä ymmärrettävämmän tietoa on annettava. Esimerkiksi henkivakuutus tai sijoitusvakuutus saattaa sisältää useita eri mahdollisia tapahtumainkuluja taikka tuotto- tai kululaskentaan liittyviä oletamia, joiden vaikutusten osalta asiakkaalle on annettava enemmän tietoa kuin tavanomaisen vahinkovakuutuksen osalta. Samoin erityisesti kuluttajalle tai kuluttajaa vastaavassa asemassa olevalle tietoja annettaessa on korostettava selkeää ja ymmärrettävää ilmaisua enemmän kuin esimerkiksi ammattimaiselle toimijalle. Jos taas asiakas on muu kuin tällainen taho, tarve saada tietoja olla voi kuluttajaa vähäisempi, ja tämä voidaan ottaa huomioon tietoja annettaessa. Näin voi olla erityisesti direktiivin johdanto-osan 51 kappaleessa mainituissa tapauksissa, kuten vakuutettaessa teollisia tai kaupallisia riskejä.

Säännös vastaa vakuutusmeklarin ja sivutoimisen vakuutusmeklarin osalta sisällöltään direktiivin 20 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan edellä 1 kohdassa tarkoitetut tiedot on mukautettava ehdotetun vakuutustuotteen monimutkaisuuteen ja asiakastyyppiin. Paketoitujen vakuutusten osalta säännös vastaa direktiivin 20 artiklan 4 kohtaa, jonka mukaan riippumatta siitä, annetaanko neuvontaa ja onko vakuutustuote osa direktiivin 24 artiklassa tarkoitettua pakettia, vakuutusten tarjoajan on ennen vakuutussopimuksen tekemistä annettava asiakkaalle merkitykselliset tiedot vakuutustuotteesta ymmärrettävässä muodossa, jotta asiakas voi tehdä päätöksensä asianmukaisin perustein, ja otettava samalla huomioon vakuutustuotteen monimutkaisuus ja asiakastyppi, sanotun kuitenkin rajoittamatta Solvenssi II -direktiivin 183 ja 184 artiklan soveltamista. Tältä osin säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 25 §:n 1 momenttia.

Pykälän 3 momentissa viitataan vakuutusten etämyynissä kuluttajalle noudatettaviin lisätietoihin. Niihin sisältyvät kuluttajansuojalain 6 a luvussa tarkoitetut ennakkotiedot.

Pykälän 4 momentin sääntelyn sekä vakuutusmeklarin ja sivutoimisen vakuutusmeklarin toiminnan vakuutusyhtiöistä riippumattoman toiminnan lähtökohtana on, että asiakkaalle annettavien 1 momentissa tarkoitettujen tietojen on perustuttava riittävän monien markkinoilla tarjolla olevien vakuutusten tasapuoliseen tarkasteluun.

Säännös velvoittaa lähtökohtaisesti vakuutusmeklaria tai sivutoimista vakuutusmeklaria selvittämään useiden markkinoilla tarjolla olevien vakuutusten ominaisuuksia ja kertomaan niiden olennaisista eroista asiakkaille. Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on riittävän kattavasti sisällytettävä tasapuoliseen analyysiin vakuutusmarkkinoilla tarjolla olevat, eri vakuutuksenantajien tarjoamat vaihtoehdot. Vertailtavien vakuutusten määrä riippuu tarjolla olevien vakuutusten määrästä ja toimeksiantosopimuksen ehdoista. Säännös on tahdonvaltainen, koska vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ja asiakas voivat nimenomaisesti sopia, että tasapuolista analyysia ei suoriteta tai analyysi rajoittuu esimerkiksi

vain joihinkin asiakkaan valitsemien vakuutuksenantajien vakuutuksiin. Toimeksiantosopimuksessa voidaan luonnollisesti yksityiskohtaisestikin sopia siitä, minkä vakuutuksenantajien vakuutuksia vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari vertailee.

Jos tasapuolinen analyysi tehdään, se on tehtävä kunkin toimeksiantajan kohdalla toimeksiantosopimuksen mukaisesti. Esimerkiksi teollisuusriskien vakuuttamisessa toimeksiantajan vakuutustarve on usein siinä määrin yksilöllinen, että tasapuolinen analyysi on tehtävä jokaisen toimeksiannon kohdalla erikseen. Sen sijaan esimerkiksi eräät kuluttajille suunnatut vakuutukset ovat varsin vakiomuotoisia. Tästä huolimatta kuluttajavakuutustenkin yksityiskohdat ja hinnat voivat vaihdella merkittävästi vakuutettavan kohteen mukaan. Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari voi käyttää tasapuolisessa analyysissään jo aiemmin tekemäänsä kyseisten vakuutusten vertailua, jos tiedot eivät ole sen jälkeen muuttuneet. Tällöinkin on kuitenkin huolehdittava siitä, että asiakkaan yksilöllinen vakuutustarve ja tuotteiden hintatiedot otetaan huomioon.

Momentti heijastelee direktiivin 20 artiklan 3 kohtaa, mutta toisin kuin direktiivissä tasapuolisen analyysin tekeminen ei ole säännöksen mukaan poikkeuksettomassa yhteydessä henkilökohtaisen suosituksen antamiseen. Ehdotetun säännöksen mukaan on mahdollista, että vaikka vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari tekee tämän momentin nojalla tasapuolisen vertailun, hän ei ole silti välttämättä velvollinen antamaan asiakkaalle henkilökohtaista suositusta vakuutuksen valitsemiseksi. Henkilökohtaisen suosituksen ei tarvitse perustua tasapuoliseen analyysiin ainoastaan siinä tapauksessa, että toimeksiantosopimuksessa on nimenomaisesti sovittu, ettei tasapuolista analyysia suoriteta. Asiakkaan ja vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin toimeksiantosopimuksesta riippuen vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari voi myös analyysin tekemisen ja tietojen antamisen jälkeen jättää pelkästään asiakkaan arvioitavaksi sen, mikä vakuutus asiakkaalle parhaiten sopii.

Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 25 §:n 3 momentista poiketen ehdotetussa laissa ei säädetä poikkeuksia tiedonantovelvollisuudesta. Vakuutuksentarjoajan on annettava pykälässä tarkoitettut tiedot oma-aloitteisesti.

27 §. Vakuutusta koskevan vakuutusmeklarin henkilökohtaisen suosituksen antaminen.

Pykälä sisältää säännöksiä vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antamisesta, josta direktiivissä käytetään neuvonta-nimitystä. Pelkkä tietojen kertominen eri vakuutuksista ei ole henkilökohtaisen suosituksen antamista. Suomi ei käytä yleisperustelujen 4.1.6 jaksossa mainitulla tavalla direktiivin 22 artiklan 2 kohdan 3 alakohdassa säädettyä optiota säätää tällaisen palvelun antaminen pakolliseksi vakuutuksentarjoajalle. Vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antaminen perustuu Suomen lain nojalla osapuolten välisen sopimukseen ja siitä voidaan periä myös sovitun mukainen maksu.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari antaa asiakkaalle henkilökohtaisen suosituksen tietyn tai tiettyjen vakuutusten valitsemiseksi, jollei ennen sopimuksen tekemistä nimenomaisesti toisin ole sovittu. Momentin mukaan vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on henkilökohtaisen suosituksen antaessaan perusteltava suositus eli mainittava asiakkaalle, miksi suositeltu vakuutus tai vakuutukset täyttävät parhaiten asiakkaan vakuutustarpeen. Suosituksen on perustuttava asiakkaan henkilökohtaisiin olosuhteisiin. Jollei nimenomaisesti toisin sovita toimeksiantosopimuksessa, henkilökohtaisen suosituksen on perustuttava tasapuoliseen analyysiin. Vaikka tasapuolista analyysia ei laadita, tällöinkin hyvä vakuutusmeklaritapa edellyttää, että vakuutusmeklari esittää asiakkaalle perustellun käsityksensä myös muista asiakkaan kannalta paremmista vaihtoehdoista, jos asiakas selkeästi haluaa jotain oman etunsa vastaista vakuutusta. Ottaen huomioon asiakkaan keskeiset vakuutuksen valintaperusteet, tapauksen mukaan vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari voi tällöin mainita esimerkiksi turvaavammista, kuluiltaan alhaisemmista tai riski-tuottosuhteeltaan paremmista vakuutuksista.

Säännös on tarpeen henkilökohtaisen suosituksen puolueettomuuden ja asiakkaan edun varmistamiseksi. Toimeksiantajan on pystyttävä arvioimaan lähtökohtaisesti tasapuolisen analyysin perusteella, mihin vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin tekemä ehdotus vakuutustarpeen kattamiseksi perustuu ja miksi vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari on katsonut ehdotuksensa parhaiten täyttävän vakuutustarpeet. Säännös perustuu direktiivin 20 artiklan 1 kohdan kolmanteen alakohtaan ja 3 kohtaan.

Eräissä tapauksissa henkilökohtaisen suosituksen antaminen on kuitenkin lain nojalla pakollista. Näin on silloin, kun vakuutus sopimus tehdään sellaisen henkilön kanssa, jolla on asuinpaikka tai pysyvä liikepaikka muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa ja kyseisen muun ETA-valtion lain mukaan henkilökohtaisen suosituksen antaminen on pakollista. Säännös perustuu direktiivin 29 artiklan 3 kohdan viidenteen alakohtaan.

Jollei henkilökohtaisen suosituksen antamisesta ole sovittu nimenomaisesti toisin osapuolten kesken tai jos tällaisen neuvonnan antaminen on edellä tarkoitettun toisen ETA-valtion lain mukaan pakollista, sovelletaan ehdotetun pykälän säännöksiä.

Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen siltä varalta, että asiakas ei vakuutusmeklarin pyynnöstä huolimatta anna riittäviä tietoja, joiden perusteella vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari voisi suosittaa tietyn tai tiettyjen vakuutusten valitsemista. Tällöin vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei saa antaa suositusta ja hänen tulee ilmoittaa tästä asiakkaalle. Ammattitaitoiseen ja huolelliseen palvelun suorittamisen on katsottava edellyttävän sitä, että annettava suositus perustuu riittäviin tietoihin asiakkaan henkilökohtaisista olosuhteista. Sekä asiakkaan että vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin oikeusturvan näkökulmasta katsotaan perustelluksi, että asiasta säädetään nimenomaisesti. Säännös on kansallinen, mutta sitä lähellä oleva säännös on direktiivin 30 artiklan 2 kohdan viidennessä alakohdassa.

28 §. Vastikkeesta annettavat tiedot.

Pykälän 1 momentissa säädetään vakuutuksenantajan, asiamiehen tai sivutoimisen asiamiehen velvollisuudesta antaa tietoja asiakkaalle vastikkeesta, jonka vakuutuksenantaja taikka pää- tai sivutoiminen asiamies saa tarjoamisen tai sopimuksen perusteella. Pää- ja sivutoimisen vakuutusmeklarin vastaavasta tiedonantovelvollisuudesta säädetään tämän pykälän 2 momentissa ja 44 §:ssä.

Palkkiosäännösten tarkoituksena on parantaa asiakkaan mahdollisuuksia arvioida vakuutuksesta asiakkaalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia sekä asiamiehen, sivutoimisen asiamiehen tai vakuutuksenantajan työntekijän kannustimia tarjota asiakkaalle tiettyä vakuutusta ja sitä, miten asiakkaan edun mukainen vakuutusten tarjoaminen käytännössä toteutuu. Pykälässä tarkoitettut tiedot vastikkeesta on annettava hyvissä ajoin ennen toimeksianto- tai vakuutus sopimuksen tekemistä. Tiedot saatuaan asiakkaalla on vielä oltava mahdollisuus perääntyä sopimuksen tekemisestä.

Ehdotetun lain 4 §:ssä olevan määritelmän mukaan vastikkeella tarkoitetaan palkkaa, palkkiota tai muuta taloudellista etua. Pykälän 1 momentin mukaan vakuutuksenantajan on annettava asiakkaalle tieto siitä, minkä luonteisen vastikkeen s vakuutuksenantajan työntekijä saa vakuutuksen tarjoamisen tai myynnin perusteella. Vastaavasti asiamiehen tai sivutoimisen asiamiehen on annettava asiakkaalle tieto siitä, minkä luonteisen vastikkeen se saa vakuutuksen tarjoamisen tai myynnin perusteella. Säännöksessä ei tarkoiteta sitä, että vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan tarvitsisi antaa tietoja vakuutuksenantajan työntekijän saamasta palkkiosta tai päinvastoin, koska tällaista tietoa ei ole useinkaan saatavilla. Säännös kattaa myös vastikkeen eri osista muodostuvan yhdistelmän. Säännös ei velvoita ilmoittamaan vastikkeen määrää vaan ainoastaan sen luonteen, millä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että asiakkaalle ilmoitetaan vakuutuksenantajan työntekijän saavan palkkion kustakin myydyistä vakuutuksesta ja että palkkion määrä perustuu myytyjen vakuutusten kappalemäärään ja vaihtelee vakuutuslajeittain. Määrä voi myös perustua tietyn aikavälin tavoitteiden ylittymiseen ja

näin määräytyä vasta tarjoamistilanteen jälkeen. Vakuutuksenantajan työntekijää koskeva tiedonantovelvollisuus liittyy vakuutus sopimuksen tekemisen johdosta maksettavaan osaan. Säännöksessä ei kuitenkaan tarkoiteta esimerkiksi työntekijän kiinteän kuukausipalkan ilmoittamista asiakkaalle. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 19 artiklan 1 kohdan d alakohtaa, e alakohtaa i–iv alakohtia ja 19 artiklan 4 kohtaa.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutusentarjoajan, eli vakuutuksenantajan, asiamiehen, vakuutusmeklarin ja sivutoimisen vakuutusedustajan, on annettava asiakkaalle tieto tarjoamisen tai sopimuksen perusteella vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan taikka vakuutuksenantajan työntekijän saamista vastikkeista, jotka perustuvat asiakkaan maksettaviin muihin maksuihin kuin jatkuviin vakuutusmaksuihin tai määräaikaisiin maksuihin. Vakuutuksenantajan sekä asiamiehen ja vakuutusmeklarin osalta säännös vastaa direktiivin 19 artiklan 3 kohtaa ja 5 kohtaa.

29 §. Tietojen toimittaminen paperilla tai muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusedustajaa ja vakuutuksenantajaa koskevat yleiset tiedot ja palkkioita koskevat tiedot (22, 23 ja 28 §), asiakkaan vakuutustarpeen huomioimiseksi annettavat tiedot ja vakuutuksesta annettavat tiedot (24, 26 ja 27 §) on toimitettava paperilla tai muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla. Pysyvä tapa määritellään 4 §:n 9 kohdassa. Verkkosivusto ei välttämättä aina täytä pysyvän tavon määritelmää, mutta on hyväksyttävä tapa antaa luvussa tarkoitettuja tietoja, jollei laissa nimenomaisesti säädetä vain paperin tai muun pysyvän tavon käyttämisestä. Tarkoituksena on, että tietojen toimittamistavasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja momentti sisältää tätä koskevan asetuksenantovaltuuden. Momentissa pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 23 artiklan 1, 2 ja 4–6 kohta.

Pykälän 2 momentti sisältää erityissäännöksiä Solvenssi II -direktiivin liitteessä I tarkoitettuja vahinkovakuutuksista. Muista vakuutuksista poiketen näistä vakuutuksista on annettava vakimuotoinen asiakirja, joka sisältää vakuutusten tarjoamista koskevan direktiivin 20 artiklan 8 kohdassa tarkoitettut tiedot. Näistä tiedoista, vakiotietolomakkeen laatimiskielestä ja muista vakiotietolomaketta koskevista yksityiskohdista on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella. Momentti sisältää tätä koskevan asetuksenantovaltuuden. Lisäksi momentti sisältää informatiivisen viittaussäännöksen komission teknisiin sääntelystandardeihin, joissa säädetään edellä mainitun artiklan 9 kohdan mukaan asiakirjan vakimuotoisesta esitystavasta ja sen sisältämien tietojen yksityiskohtaisesta esitystavasta.

Vakimuotoinen asiakirja on annettava momentin mukaan paperilla tai muulla pysyvällä tavalla. Tiedot voidaan antaa verkkosivustolla vain, jos näin tapahtuva tietojen antaminen täyttää 4 §:n 9 kohdassa säädetyn pysyvän tavon määritelmän mukaiset edellytykset tietojen toimittamiselle. Momentissa pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 20 artiklan 5 ja 7–9 kohta.

Pykälän 3 momentin mukaan asiakkaalla on oikeus pyynnöstä aina saada ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot paperilla. Selvyyden vuoksi momentissa säädetään lisäksi, että myös paperilla tapahtuvan tietojen antamisen on oltava asiakkaalle ilmaista. Momentissa pannaan täytäntöön osaltaan direktiivin 23 artiklan 3 kohta.

Pykälän 4 momentti sisältää informatiivisen viittaussäännöksen kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ään, jossa säädetään rahoituspalveluiden ja rahoitusvälineiden puhelinmyynnistä kuluttajille. Rahoituspalveluihin rinnastetaan säännöksen nojalla siten myös vakuutusten tarjoaminen. Momentissa pannaan täytäntöön vakuutusmeklareiden ja sivutoimisten vakuutusmeklareiden osalta direktiivin 23 artiklan 7 kohta.

30 §. Kytkykaupan kielto.

Pykälä on uusi. Pykälän 1 momentissa säädetään tilanteesta, jossa vakuutusta tarjotaan tavarain tai muun palvelun kuin vakuutuksen kanssa. Tällöin asiakkaalle on ilmoitettava mahdollisuus-

desta ostaa vakuutus ja tällainen tavara tai muu palvelu erikseen. Asiakkaalle on lisäksi kerrottava eri ostamistapojen keskeisten ehtojen erot. Säännös koskee kaikkia vakuutuksentarjoajia. Tarjouksen ehtona ei saa olla, että asiakas ostaa tavaraa tai palvelua koskevan vakuutuksen tietyltä vakuutuksenantajalta niin, että asiakkaalle ei edes tarjota mahdollisuutta ottaa muuta vakuutusta kuin tietyn vakuutuksenantajan vakuutus. Vastaavasti vakuutuksen myöntämisen ehtona ei saa olla, että asiakas ostaa lisäksi tietyn tavaran tai palvelun. Kyse on siten kytkeykaupan kiellosta.

Joissakin tapauksissa palvelun tarjoaja voi perustellusti vaatia, että asiakas vakuuttaa ostamansa tai vuokraamansa tavaran tai palvelun. Näin ollen sallittua on, että esimerkiksi varastopalvelujen tarjoaja edellyttää vuokraajan vakuuttavan varastossa säilytettävän omaisuuden edellyttäen, että asiakas voi ottaa vakuutuksen haluamaltaan vakuutuksenantajalta eikä ainoastaan tietyltä vakuutuksenantajalta. Palveluntarjoaja voi myös vaatia vakuutukselta tiettyjä ominaisuuksia kuten alhaista omavastuuta, riittävää laajuutta tai erityisesti tietynlaisen vahinkojen korvaamista. Vaatimusten on oltava asiallisesti perusteltavissa. Tavara tai muu palvelu voi liittyä pakettiin tai samaan sopimuskokonaisuuteen. Säännös perustuu direktiivin 24 artiklan 3 kohdan ensimmäiseen virkkeeseen.

Vakuutusyhtiöllä on oikeus päättää siitä, minkä tyyppisiä riskejä se vakuuttaa ja miten vakuutuksen hinnoitellaan riskiä vastaavasti. Kytkeykaupan kieltoa koskeva sääntely ei siten koske tilanteita, joissa vakuutusyhtiö edellyttää vakuutettavalta kohteelta tietynlaisia ominaisuuksia tai suojaustoimia. Vakuutusyhtiöllä on siten oikeus vaatia, että esimerkiksi vakuutettavassa kiinteistössä on tietynlainen lukitus tai se on varustettu automaattisella sammutusjärjestelmällä.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momenttia ei sovelleta sellaisten vakuutusten tarjoamiseen, jotka tarjotaan sijoituspalvelun 11 §:ssä tarkoitetun sijoituspalvelun, kuluttajansuojalain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kuluttajaluoton tai maksupalvelun 8 §:n 5 kohdassa tarkoitetun maksutilin ohessa. Säännös perustuu direktiivin 24 artiklan 3 kohdan toiseen virkkeeseen. Kuluttajansuojalain 7 luvun 13 a §:n mukaan luoton kytkeykauppa toisen rahoituspalvelun tai muun palvelun tai rahoitusvälineen kanssa on kiellettyä. Luoton saamisen ehtona ei saa siis olla, että kuluttaja tekee sopimuksen toisesta rahoituspalvelusta tai muusta palvelusta tai rahoitusvälineestä luotonantajan tai tämän kanssa yhteistoiminnassa toimivan elinkeinonharjoittajan kanssa.

Vaikka asiasta ei ole nimenomaisesti säännöstä laissa, pykälän 1 momenttia ei myöskään sovelleta moniturvavakuutuksen tarjoamiseen. Säännös koskee vakuutuksen ja tuotteen tai muun palvelun kuin vakuutuksen tarjoamista, ei kahden tai useamman eri vakuutuslajin kytkeykauppaa. Tältä osin säännös perustuu direktiivin 24 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan 24 artikla ei estä sellaisten vakuutustuotteiden tarjoamista, jotka kattavat erityyppisiä riskejä (moniturvavakuutukset).

Direktiivin 24 artiklan 6 kohdan mukaan edellä 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltioiden on varmistettava, että vakuutusten tarjoaja määrittelee asiakkaan vaatimukset ja tarpeet niiden vakuutustuotteiden osalta, jotka ovat osa kokonaispakettia tai samaa sopimusta. Pykälässä ei ole asiasta nimenomaista säännöstä, koska asiasta säädetään lain 25 §:ssä.

Direktiivin 24 artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat ylläpitää tai hyväksyä tiukempia lisätoimenpiteitä tai puuttua tapauskohtaisesti asiaan estääkseen vakuutuksen myynnin sellaisen oheispalvelun tai -tuotteen kanssa, joka ei ole vakuutus, osana pakettia tai samaa sopimusta, kun ne voivat osoittaa, että tällaiset käytännöt ovat haitallisia kuluttajien kannalta. Pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa kiellettyä on rajoittaa mahdollisesti ostettavat vakuutukset vain tietyn vakuutuksenantajan vakuutuksiin. Tällainen menettely rajoittaa asiakkaan vahingoksi tämän mahdollisuuksia valita vakuutuksentarjoaja sekä rajoittaa perusteettomasti kilpailua. Momentti vastaa pääpiirteissään kuluttajaluottoja koskevaa kuluttajansuojalain 7 luvun 13 a §:ssä tarkoitettua kytkeykaupan kieltoa sekä yhdistettyjä tarjouksia koskevan 2 luvun 12 §:n 1 kohdan säännöstä. Näiltä osin ehdotettu säännös koskee kuitenkin muitakin asiakkaita kuin

kuluttajia tai niihin rinnastettavia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. Kun vakuutusta tarjotaan yhdessä muun palvelun tai tavarankanssa kuluttajalle, sovellettavaksi tulee ehdotetun pykälän lisäksi kuluttajansuojalain 2 luvun 12 §:n 2 kohdan säännös. Kyseisen kohdan mukaan kuluttajalle on kerrottava myös tarjouksen hyväksymistä koskevat ehdot, kuten tarjouksen kesto.

31 §. Tuotehallintajärjestelmät.

Pykälässä säädetään vakuutuksenantajan tai sellaisen vakuutusedustajan, joka tuottaa vakuutuksen, kehittämis- ja hyväksymismenettelyä koskevista yrityksen sisäistä hallinnollisista vaatimuksista. Pykälän tarkoituksena on parantaa asiakkaiden suojaa sekä näiden luottamusta uusien vakuutuksien, niiden muutosten ja yleisesti vakuutusmarkkinoita kohtaan. Sellaisen vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan, joka ei itse tuota vakuutusta, osalta ylläpidettävistä järjestelmistä säädetään jäljempänä 32 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa edellytetään, että vakuutuksenantajan on ylläpidettävä menettelyä, jonka mukaisesti uudet vakuutukset tai olemassa olevien vakuutusten merkittävät muutokset hyväksytään. Menettelyä on arvioitava ja kehitettävä säännöllisesti. Menettelyä on käytettävä, ennen kuin vakuutusta markkinoidaan tai tarjotaan asiakkaille. Menettelyn on oltava tarjottuihin tai markkinoituihin vakuutuksiin nähden riittävä, ja tarkastelussa otetaan huomioon oikeasuhteisuus ja asianmukaisuus suhteessa liiketoiminnan laatuun, laajuuteen ja luonteeseen. Säännös vastaa vakuutuksenantajien osalta direktiivin 25 artiklan 1 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa. Vakuutuksen tuottavan vakuutusedustajan osalta asiasta säädetään pykälän 4 momentissa.

Pykälän 1 momentissa säädetään lisäksi, että tuotteiden hyväksymismenettelyssä on määritettävä kullekin vakuutukselle yksilöidyt kohdemarkkinat, arvioitava näiden kohdemarkkinoiden kannalta merkitykselliset riskit sekä laadittava näitä kohdemarkkinoita vastaava tarjoamissuunnitelma eli strategia. Jos suunniteltua tuotetta aletaan markkinoida tai tarjota asiakkaalle, on lisäksi laadittava suunnitelma ja pantava täytäntöön kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tuotetta tarjotaan nimenomaan sille määritellyille kohdemarkkinoille. Säännös vastaa direktiivin 25 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutuksenantajan on ymmärrettävä markkinoimiensa tai tarjoamiensa vakuutusten ominaisuudet. Vakuutuksenantajan on arvioitava niitä säännöllisesti uudelleen, yleensä kerran vuodessa ja erityisestä syystä tarvittaessa useammin. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon kaikki tapahtumat, jotka voivat vaikuttaa yksilöityihin kohdemarkkinoihin kohdistuvaan mahdolliseen riskiin. On myös arvioitava, onko vakuutus edelleen yksilöityjen kohdemarkkinoiden tarpeiden mukainen ja onko tarjoamissuunnitelma edelleen asianmukainen. Säännös vastaa direktiivin 25 artiklan 1 kohdan neljättä alakohtaa.

Vakuutuksenantajan on siten määritettävä perusteet vakuutuksen ominaisuuksien, riskien, hyötyjen ja haittojen arvioimiseksi yksilöidyillä kohdemarkkinoilla. Vakuutuksenantajan on myös osoitettava henkilöstöstään ne henkilöt, jotka voivat ehdottaa uusia tuotteita tai muutoksia olemassa oleviin tuotteisiin sekä vastaavasti hyväksyä tai hylätä ehdotuksia. Ehdottajan ja hyväksyjän on perusteltava olla eri henkilöitä.

Pykälän 3 momentin nojalla vakuutuksenantajan on asetettava työntekijöiden sekä asiainmiesten, vakuutusmeklareiden ja sivutoimisten vakuutusedustajien saataville riittävät tiedot vakuutuksesta, tuotteiden hyväksymismenettelystä sekä yksilöidyistä kohdemarkkinoista. Säännös vastaa vakuutuksenantajan osalta direktiivin 25 artiklan 1 kohdan viidettä alakohtaa.

Pykälän 4 momentin mukaan vakuutusedustajaan, joka tuottaa vakuutuksen, sovelletaan pykälän 1–3 momentin säännöksiä. Tällaista vakuutusedustajaa koskevat siten samat vaatimukset kuin vakuutuksenantajaa. Jos vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja ei tuota vakuutusta, sillä ei tarvitse olla pykälässä tarkoitettua tuotehallintajärjestelmää, vaan sen osalta riittää 32 §:ssä tarkoitettujen järjestelmävaatimusten täyttäminen.

Pykälän 5 momentissa on informatiivinen säännös komission delegoituun asetukseen, jossa lain säännösten lisäksi säädetään tarkemmin tuotteiden hyväksymismenettelyä koskevien periaatteiden noudattamisesta. Komission delegoitu asetusta on sen soveltamisedellytysten täyttyessä suoraan sovellettavaa oikeutta, ja tällöin sitä sovelletaan vakuutuksenantajaan ja vakuutuksen tuottavaan muuhun toimijaan.

Ilman nimenomaista säännöstä on selvää, että pykälän säännöksissä ei rajoiteta muiden lain menettelysäännösten soveltamista. Tältä osin säännös vastaa direktiivin 25 artiklan 3 kohtaa.

Direktiivin 25 artiklan 4 kohdan mukaisesta suurista riskeistä koskevasta soveltamisalan rajoituksesta säädetään lain 2 §:ssä.

32 §. Toisen tuottaman vakuutuksen tarjoaminen.

Vakuutuksentarjoajalle, joka ei tuota vakuutusta itse, säädetään pykälässä velvollisuus varmistaa 31 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tietojen saamisesta ja niihin perehtymisestä. Tällöin vakuutuksentarjoajan velvollisuutena on myös oppia vakuutuksen ominaispiirteet ja yksilöidyt kohdemarkkinat. Säännös vastaa direktiivin 25 artiklan 1 kohdan kuudetta alakohtaa.

6 luku Sijoitusvakuutuksia koskevat lisävaatimukset

Yleistä.

Aikaisemmin todetun mukaisesti sijoitusvakuutuksen käsite on 4 §:n 12 kohdan määritelmän mukaisesti laajempi kuin direktiivin 2 artiklan 17 kohdassa tarkoitettu vakuutusmuotoinen sijoitustuote.

Lain 6 luvussa säädetään 5 lukua täydentäviä säännöksiä sijoitusvakuutusten tarjoamisesta. Siten sijoitusvakuutuksia tarjottaessa vakuutuksentarjoajan on esimerkiksi 21 §:n 1 momentin mukaisesti toimittava rehellisesti, tasapuolisesti, ammattitaitoisesti, huolellisesti ja asiakkaan edun mukaisesti. Vakuutuksenantajan ja asiamiehen on lisäksi noudatettava hyvää vakuutus tapaa ja vakuutusmeklarin hyvää vakuutusmeklaritapaa. Nämä vaatimukset vastaavat yhdessä sisällöltään direktiivin 17 artiklan 1 kohtaa ja 26 artiklaa. Lain 6 luvun säännöksiä sovelletaan sijoitusvakuutuksen tarjoajaan. Luvun säännösten suhde muihin lain säännöksiin sekä luvun säännösten soveltamisala perustuvat direktiivin 26 artiklaan.

Lain 6 luvun säännökset perustuvat siihen, että sijoitusvakuutuksiin liittyy tiettyjä ominaisuuksia, joiden vuoksi sijoitusvakuutuksen ottajalle on usein annettava tietoja laajemmin kuin tavanomaisesta riskivakuutuksesta. Sijoitusvakuutusten ominaisuudet ovat usein sellaisia, että ne muodostuvat riskivakuutusturvasta ja sijoitustuotteesta. Esimerkkinä edellä mainitusta järjestelystä, johon sisältyy sekä vakuutusturvaa henkilön terveydentilaa mahdollisesti kohtaavan vakuutusapahtuman varalta että vakuutukseen liitettyjä rahoitusvälineitä, joiden pääoman kertyminen ei ole sidoksissa henkilön terveydentilaan, on sijoitussidonnainen vakuutus. Riskivakuutusturva ei ole kuitenkaan välttämätön osa sijoitusvakuutusta. Kapitalisaatiosopimus poikkeaa edellä mainitusta sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta siten, että kapitalisaatiosopimuksessa ei ole vakuutettua eikä näin ollen yksittäiseen henkilöön liittyvää vakuutusriskiä. Vakuutukseen liitettävät sijoitustuotteet tai -palvelut ovat usein MiFID II -direktiivissä tarkoitettuja sijoitustuotteita tai -palveluita.

33 § Eturistiriitatilanteiden hallinta.

Sijoitusvakuutusten tarjoamiseen liittyy usein kaksi tai useampia palveluntarjoajia, kuten vakuutusriskin tarjoava ja kantava vakuutuksenantaja sekä vakuutukseen liitettävän rahoitusvälineen tarjoaja tai tarjoajat. Tästä syystä sijoitusvakuutuksen tarjoamisessa syntyy todennäköisesti useammin eturistiriitoja kuin yksittäistä palvelua tai rahoitusvälinettä tarjottaessa. Eturistiriidat saattavat liittyä minkä tahansa osapuolen maksamaan järjestelyyn liittyvään palkkioon tai provisioon taikka muuhun etuuteen. Vastike voi liittyä esimerkiksi siihen, että sijoitussidonnaisen vakuutuksen vakuutuksenantaja saa rahastoyhtiöiltä paljousalennusta taikka palkki-

on tai provision tai muun etuuden kyseisen vakuutuksenantajan vakuutuksiin kytkettyjen rahasto-osuuksien merkintä-, hallinnointi- tai lunastuspalkkioista. Tällöin osa asiakkaalta laskutetusta palkkiosta, provisiosta tai muusta etuudesta palautuu vakuutuksenantajalle. Pykälässä ei säädetä velvollisuudesta palauttaa palkkiota asiakkaalle.

Pykälän 1 momentin nojalla sijoitusvakuutusten tarjoamisen yhteydessä vakuutuksenantajalla ja vakuutusedustajalla on oltava näiden mahdollisten eturistiriitojen ehkäisemiseksi tarjottaviin vakuutuksiin ja niihin liitettäviin sijoitustuotteisiin ja palveluihin nähden asianmukaiset toiminta- ja hallintojärjestelyt, joilla eturistiriitoja voidaan havaita ja ehkäistä riittävän tehokkaasti. Järjestelmiä on ylläpidettävä ja käytettävä tosiasiallisesti. Näiden järjestelmien on oltava oikeassa suhteessa harjoitettavaan liiketoimintaan, myytäviin vakuutuksiin sekä vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan tyyppiin.

Toiminta- ja hallintojärjestelmien tarkoituksena on auttaa vakuutuksenantajaa ja vakuutusedustajaa tunnistamaan ja ehkäisemään sellaisia eturistiriitoja, jotka syntyvät tarjottuun palveluun liittyvien vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan, muiden palveluntarjoajien ja asiakkaiden välille tai pelkästään asiakkaiden välille. Sijoitus- ja vakuutuspalvelujen tarjoajalla on kannustin tarjota palveluja, joissa kate on suurin. Siksi eturistiriitojen ehkäisemisen kannalta palveluketjun hinnoittelun läpinäkyvyys on keskeisessä asemassa sekä palvelua tarjottaessa että yli sen elinkaaren. Asiakkaan on saatava ymmärrettävällä tavalla tietoa häneltä veloitettavista maksuista palveluketjun kaikissa osissa.

Asiakkaan edun mukaista on, että ostettu palvelu vastaa asiakkaan vakuutustarvetta koskien sekä riskiturvaa että säästämistä ja sijoittamista. Olennaista sijoittamisessa on kartoittaa asiakkaan halukkuus ja kyky kantaa sijoitusriskejä. Tähän liittyy esimerkiksi sen kartoittaminen, kuinka suuren osuuden sijoitusvakuutuksen sijoitetusta pääomasta asiakas on valmis menettämään. Näiden seikkojen huomioon ottamisesta säädetään tarkemmin 35–38 §:ssä. Eturistiriitojen ehkäisemiseksi tarkoitetut toiminta- ja hallintojärjestelyt koskevat vakuutusten tarjoamiseen osallistuvia, vakuutusten tarjoamisesta vastaavia henkilöitä ja johtoa taikka muita vakuutuksenantajaan ja vakuutusedustajaan määräysvallan vuoksi suoraan tai välillisesti sidoksissa olevia henkilöitä. Vakuutusten tarjoamiseen osallistuvilla tarkoitetaan käytännössä työntekijöitä ja vakuutusten tarjoamisesta vastaavilla henkilöillä esimerkiksi myynnin esimiehiä. Johdolla tarkoitetaan toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai hallintoneuvoston jäsentä sekä näiden varahenkilöitä.

Pykälän 1 momentti perustuu sisällöltään direktiivin 27 artiklaan ja 28 artiklan 1 kohtaan.

Eturistiriidan ilmoittamisesta asiakkaalle säädetään pykälän 2 momentissa. Eturistiriitoja ei käytännössä ole mahdollista välttää täysin. Kun eturistiriita on tunnistettu, vakuutusmeklarin on ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä sekä asiamiehen ja vakuutuksenantajan ennen vakuutus sopimuksen tekemistä ilmoitettava asiakkaalle eturistiriitojen yleinen luonne ja niiden aiheuttajat. Ilmoitus on tehtävä asiakkaalle hyvissä ajoin siten, että asiakkaalla on tosiasiallinen tilaisuus arvioida tilannetta ja tarvittaessa jättää sopimus tekemättä. Asiamiehen ja vakuutuksenantajan ilmoitusvelvollisuus on vakuutusmeklarin ilmoitusvelvollisuutta suppeampi sen johdosta, että näiden ilmoitusvelvollisuutta ei voida ulottaa laajemmaksi kuin oman konsernin tai sidosryhmien tuotteisiin. Sen sijaan samanaikaisesti useita yrityksiä edustava asiamies on lähtökohtaisesti velvollinen tarkastelemaan eturistiriitatilanteita laajemmin kuin vain yhtä vakuutuksenantajaa edustava asiamies. Säännös perustuu direktiivin 28 artiklan 2 kohtaan.

Lisäksi momentissa säädetään, että eturistiriitatilannetta koskeva selvitys on annettava asiakkaalle ymmärrettävässä muodossa. Ymmärrettävyydellä tarkoitetaan selkeyttä sekä asian riittävää esittämistä siten, että ilmoitus sisältää asiakkaan olemassa olevat tiedot huomioon ottaen riittävän yksityiskohtaista tietoa. Ilmoituksen perustella asiakkaan tulee voida tehdä asianmukaisin perustein päätös, haluaako hän eturistiriidasta huolimatta tehdä vakuutus sopimuksen tai vakuutusmeklaripalvelua koskevan sopimuksen. Ilmoitus on toimitettava asiakkaalle paperilla tai muulla pysyvällä tavalla, eli säännöksen nojalla ilmoitusta ei saada toimit-

taa sellaisen verkkosivuston avulla, joka ei täytä pysyvän tavan edellytyksiä. Säännös perustuu 28 artiklan 3 kohtaan.

Pykälän 3 momenttiin sisällytettäisiin informatiivinen säännös siitä, että eturistiriitojen määrittämisestä ja muista eturistiriitoja koskevista toimenpiteistä säädetään lisäksi Euroopan komission delegoidussa asetuksessa. Komission delegoidun asetuksen valtuutussäännös sisältyy direktiivin 28 artiklan 4 kohtaan.

34 §. Palveluin laadun turvaaminen eturistiriitatilanteissa.

Pykälässä säädetty velvoittaa sijoitusvakuutuksen tarjoajia, käytännössä direktiivissä tarkoitettuja vakuutuksenantajia tai vakuutusedustajia, toimimaan rehellisesti, tasapuolisesti, ammattitaitoisesti, huolellisesti ja asiakkaan edun mukaisesti sekä ylläpitämään asianmukaisia eturistiriitoja koskevaa järjestelmää sekä palvelun laatutasoa, vaikka ne suorittaisivat varallisuusarvoisia etuuksia muille kuin asiakkaalle tai tämän edustajalle taikka saisivat tällaisilta toimijoilta vastaavia etuuksia. Pykälän keskeinen sisältö on, että sijoitusvakuutuksen tarjoajan on kaikissa tilanteissa asetettava etusijalle asiakkaan etu ja säilytettävä palvelun laatu vastikkeisiin liittyvistä kannustimista huolimatta.

Pykälän 1 momenttia sovelletaan ensinnäkin sellaisissa tilanteissa, joissa sijoitusvakuutuksen tarjoaja maksaa rahassa tai tarjoaa muun vastikkeen muulle osapuolelle kuin asiakkaalle tai tämän edustajalle eli Suomessa vakuutusmeklarille, kun tilanteessa on kyse sijoitusvakuutuksen tai muiden oheispalveluiden toimittamisesta.

Momenttia sovelletaan toiseksi myös sellaisissa tilanteissa, joissa muu osapuoli kuin asiakas tai tämän edustaja eli Suomessa vakuutusmeklari maksaa rahassa tai tarjoaa muun vastikkeen sijoitusvakuutuksen tarjoajalle, kun tilanteessa on kyse sijoitusvakuutuksen tai muiden oheispalveluiden toimittamisesta.

Sijoitusvakuutuksen tarjoajan ulkopuolisilta saamat tai ulkopuolisille maksamat vastikkeet eivät saa vaikuttaa sijoitusvakuutuksen tarjoajan toimintaan siten, että ne vaarantavat sijoitusvakuutuksen tarjoajan asiakkaan edun tai ammattimaisen toiminnan taikka heikentävät asiakkaalle tarjotun palvelun laatua. Vain tällöin sijoitusvakuutuksen tarjoajan voidaan katsoa täyttäneen lain 21 §:n 1 momentissa säädetty ja 34 §:ssä velvollisuutensa. Ehdotettu säännös perustuu direktiivin 29 artiklan 2 kohtaan.

Säännöksessä tarkoitettulla oheispalvelulla tarkoitetaan käytännössä samaa kuin MiFID II -direktiivin liitteen I osassa B tarkoitetuilla oheispalveluilla. Siltä osin kuin kyseiset palvelut liittyvät sijoitusvakuutuksen tarjoajan tai siihen läheisissä sidoksissa olevan toimintaan, ehdotetussa säännöksessä tarkoitettuja oheispalveluita voivat olla lähinnä rahoitusvälineiden säilyttäminen ja hoito asiakkaiden lukuun, luoton- tai lainananto sekä erilaisten sijoitustutkimusten, rahoitusanalyysien ja suositusten tekeminen. Luettelo ei ole tyhjentävä.

Säännöksen nojalla kiellettyä on sellaisen sijoitusvakuutuksen tarjoaminen, joka johtaa asiakkaan kannalta muuhun lopputulokseen kuin siihen, joka on kyseisessä tilanteessa asiakkaan kannalta paras. Asiamies, joka edustaa tiettyä vakuutuksenantajaa tai tiettyä vakuutuksenantajia, on velvollinen tarjoamaan asiakkaalle sitä sijoitusvakuutusta, joka on asiamiehen edustamien vakuutuksenantajien ratkaisuihin asiakkaalle paras ottaen huomioon myös siihen liitetyistä palveluista ja sijoituskohteista aiheutuvat kulut. Asiamies ei saa esimerkiksi antaa henkilökohtaista suositusta sellaisesta sijoitusvakuutuksesta, joka maksimoi hänen henkilökohtaisen palkkionsa vastikkeensa määrän, jos se ei samalla ole asiakkaan vakuutustarpeen täyttämisen kannalta paras ratkaisu.

Vakuutusmeklari edustaa asiakastaan, ja vastaavasti vakuutusmeklarin on tarjottava asiakkaan kannalta parasta sijoitusvakuutusta. Vastaavasti vakuutusmeklari ei saa esimerkiksi antaa henkilökohtaista suositusta sellaisesta sijoitusvakuutuksesta, joka maksimoi hänen henkilökohtaisen vastikkeensa määrän, jos se ei samalla ole asiakkaan vakuutustarpeen täyttämisen kannalta paras ratkaisu. Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin oikeudesta periä

palkkio säädetään nimenomaisesti 44 §:ssä. Pykälää sovelletaan myös toimeksiantoihin, jotka koskevat sijoitusvakuutuksia.

Pykälän 2 momentti sisältää informatiivisen viittauksen komission delegoituun asetukseen, jossa annetaan tarkempia säännöksiä vakuutuksenantajien ja vakuutusedustajien palkkioiden haitallisten vaikutusten arvioinnista sekä ammatillisten vaatimusten noudattamisen arvioinnista.

35 §. Vakuutusmeklarin velvollisuus selvittää asiakkaan vakuutustarve.

Pykälän säännökset täydentävät lain 25 §:n yleissäännöstä asiakkaan vakuutustarpeen selvittämisestä. Pykälän mukaan sijoitusvakuutusta tarjottaessa asiakkaalta on lisäksi pyydettävä tiedot kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitusalaan koskevasta aikaisemmasta sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä. Sijoituskokemuksen kannalta merkityksellistä on niin kokemus vakuutusmuotoisesta sijoittamisesta kuin niistä rahoitusvälineistä tai muista sijoituskohteista, joihin vakuutuksenottaja voi ohjata vakuutusmaksuja sijoitettavaksi. Sijoituskokemuksen osalta merkityksellistä on myös se, onko asiakkaalla toistuvaa kokemusta kyseisistä rahoituspalveluista tai -välineistä vai vain yksittäistapauksellista. Tietämyksen kannalta merkityksellistä on paitsi vakuutuksen hakijan tosiasialliset tiedot kyseisestä rahoituspalvelusta tai -välineestä myös vakuutuksen hakijan koulutus ja ammatti.

Jolleivät vakuutusmeklari ja asiakas ole nimenomaisesti toisin sopineet, asiakkaalle annetaan henkilökohtainen suositus tietyn tai tiettyjen sijoitusvakuutusten valitsemiseksi ja asiakkaalta on pyydettävä tietoja myös hänen taloudellisesta tilanteestaan. Olennaista on selvittää paitsi asiakkaan riskin- ja tappionsietokyky myös muut sellaiset taloudellista tilannetta koskevat seikat, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa, mikä tai mitkä sijoitusvakuutukset soveltuvat hakijalle.

Vakuutusmeklarilla on lähtökohtaisesti oikeus luottaa siihen, että asiakkaan antamat tiedot ovat paikkansa pitäviä, ja annettujen tietojen pohjalta voidaan määrittää vakuutustarve. Poikkeuksen muodostavat tapaukset, joissa vakuutusmeklari tietää tai hänen olisi pitänyt tietää, että annetut tiedot ovat ilmeisen virheellisiä tai puutteellisia esimerkiksi tietoihin sisältyvien ristiriitaisuuksien vuoksi. Tällöin vakuutusmeklarilla on velvollisuus pyytää lisätietoja asiakkaalta tai, jos vakuutuksen voimaansaattamisen kiireellisyyden vuoksi tämä ei ole mahdollista, varoittaa asiakasta hakijaa siitä, että vakuutustarpeen määrittäminen perustuu mahdollisesti virheellisiin tai puutteellisiin tietoihin.

Pykälässä pannaan täytäntöön vakuutusmeklarin osalta 30 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja 2 kohdan ensimmäinen alakohta. Pykälä vastaa 5. lakiehdotuksen 4 b §:n 2 momenttia, jossa säädetään vakuutuksenantajan ja sen asiamiehen velvollisuudesta selvittää asiakkaan sijoitusvakuutusta koskeva vakuutustarve.

36 §. Vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuus sijoitusvakuutusta tarjottaessa.

Pykälän säännökset täydentävät lain 26 §:n yleisiä säännöksiä tiedonantovelvollisuudesta. Pykälän tarkoituksena on varmistaa, ettei asiakkaalle myydä sellaisia sijoitusvakuutuksia, joihin liittyviä riskejä ja kuluja asiakas ei ole ymmärtänyt. Tiedot on annettava hyvissä ajoin ennen sijoitusvakuutusta koskevan sopimuksen tekemistä siten, että asiakkaalla on tosiasiallinen tilaisuus arvioida tilannetta ja tarvittaessa jättää sopimus tekemättä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi sijoitusvakuutuksia koskevista erityisistä tiedonantovelvollisuuksista. Vakuutusmeklarin on arvioitava asiakkaalta saatuja tietoja erityisesti tämän sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä sekä sijoittamisen tavoitteista. Sen perusteella vakuutusmeklarin on ensinnäkin kiinnitettävä asiakkaan huomiota erityyppisten sijoitusvakuutusten ja niihin liitettävien sijoituskohteiden valinnan kannalta olennaisiin seikkoihin ottaen huomioon asiakkaalta saadut tiedot. Tällaiset olennaiset huomioon otettavat seikat voivat liittyä esimerkiksi sijoituskohteisiin, tuottoon ja sijoitusvakuutuksen ehtoihin, esimerkiksi sopimuksen päättymiseen. Momentti vastaa tältä osin pääpiirteissään voimassa olevaa vakuu-

tusedustuksesta annetun lain 25 §:n 1 momenttia. Säännös perustuu direktiivin 29 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohdan johdantokappaleeseen sekä 30 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan.

Kuluista ja riskeistä annettavista tiedoista säädetään nimenomaisesti pykälän 2 momentissa. Sijoitusvakuutuksesta aiheutuvat kulut voivat liittyä esimerkiksi vakuutuksen järjestely- tai ylläpitomaksuihin. Asiakkaalle on annettava tarpeelliset tiedot myös vakuutuksen tarjoamisesta perittävistä kuluista. Sijoituskohteista perittävät kulut voivat vaihdella esimerkiksi sen mukaan, tehdäänkö sijoitusaikana sijoitussalkun koostumukseen lainkaan muutoksia vai ei, ja jos tehdään, kuinka usein ja kuka muutokset tekee. Tältä osin säännös perustuu direktiivin 29 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan johdantokappaleeseen, jonka mukaan asiakkaille tai potentiaalisille asiakkaille on hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä annettava asianmukaiset tiedot vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tarjoamisesta sekä kaikista kuluista ja liitännäisistä veloituksista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 18 artiklan sekä 19 artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamista.

Uutta olisi lain tasolla se, että ehdotetun 2 momentin mukaan tiedot sijoitusvakuutuksesta ja siihen liitettävistä sijoituskohteista perittävistä kuluista on annettava kootusti siten, että vakuutuksen hakija saa kokonaiskäsityksen vakuutuksen kuluista ja niiden kumulatiivisesta vaikutuksesta vakuutuksen tuottoon ja pääoman kertymiseen. Tiedot on pyrittävä antamaan mahdollisuuksien mukaan rahamääräisesti, mutta jos se ei ole mahdollista, asiakkaalle on kerrottava kulujen määräytymisen perusteet. Asiakkaan pyynnöstä kulujen erittelyä tulee tarkentaa, esimerkiksi asiakirjojen avulla tai henkilökohtaisen asiakastapaamisen yhteydessä. Sisällöllisesti vaatimus ei ole kuitenkaan kokonaan uusi, sillä jo nykyisin nojalla Finanssivalvonta on antanut Pitkäaikaissäätämissopimusten ja vakuutusten kulujen ja tuottojen ilmoittamista koskevat Määräykset ja ohjeet 10/2012, joiden tarkoituksena on varmistaa se, että valvottavien asiakkaat, mukaan lukien vakuutusmeklarin asiakkaat, saavat käyttöönsä riittävät ja olennaiset tiedot kuluista ja tuotoista vakuutuksia ja sijoituksia koskevien päätöksensä tueksi. Sopimuskäytännössä sijoitusvakuutuksen järjestelykulujen tai muiden vastaavien kulujen määrällä on saatettu vähentää sijoitusvakuutuksen pääomaa, jolle tuotto lasketaan. Kulujen vaikutuksesta pääoman kertymiseen ei ole kuitenkaan aikaisemmin edellytetty kerrottavaksi asiakkaalle, ja tältä osin säännös on kansallinen.

Säännös perustuu direktiivin 29 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohtaan, jonka mukaan säännöksessä tarkoitetuista tiedoista on käytävä ilmi ainakin se, että kaikkia kuluja ja liitännäisiä veloituksia koskevia tietoja annettaessa on annettava vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen tarjoamiseen liittyvät tiedot, mukaan lukien neuvontakulut, tapauksen mukaan asiakkaalle suositellun tai markkinoidun vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen kulut ja se, miten asiakas voi maksaa ne, myös mahdollisten kolmansien osapuolten maksujen osalta.

Säännös perustuu myös direktiivin 29 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan, jonka mukaan tiedot kaikista kuluista ja veloituksista, mukaan lukien vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen tarjoamisen yhteydessä syntyvät kulut ja veloitukset, jotka eivät aiheudu markkinariskin toteutumisesta, on koottava siten, että asiakas saa käsityksen kokonaiskuluista sekä kumulatiivisesta vaikutuksesta sijoituksen tuottoon. Tällaiset tiedot on tapauksen mukaan annettava asiakkaalle säännöllisesti, vähintään vuosittain, sijoituksen voimassaoloaikana.

Lisäksi Euroopan komission delegoiduissa säädöksissä säädetään tarkemmin periaatteista, joita vakuutuksenantajan on noudatettava tarjotessaan muita sijoitusvakuutuksia kuin eläkevakuutuksia. Lisäksi Finanssivalvonta voi antaa määräyksiä sijoitusvakuutuksen kulujen ja tuottojen laskemis- ja ilmoittamistavasta sekä siitä, millaisia tietoja on annettava suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvästä henkivakuutuksen takaisinostoarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa korvaussuorituksista.

Ehdotetun momentin mukaan asiakasta on myös varoitettava riskeistä, jotka liittyvät vakuutukseen tai siihen liitettäviin sijoituskohteisiin taikka ehdotettuun sijoitusstrategiaan. Vakuutuksen hakijaa on jo voimassa olevien säännösten nojalla tullut varoittaa vakuutukseen ja

siihen liitettäviin sijoituskohteisiin liittyvistä riskeistä. Uutta olisi, että velvollisuus koskee myös ehdotettavaa sijoitusstrategiaa. Esimerkiksi jos tarkoituksena on, että asiakas kerralla tai lyhyessä ajassa sijoittaa merkittävän summan varoja vakuutukseen, tällaiseen sijoitusstrategiaan sisältyvästä riskistä on varoitettava. Vastaavasti sijoitusstrategiasta, jossa sijoitettavaa varallisuutta ei riittävästi hajauteta eri sijoituskohteisiin, on varoitettava asiakasta.

Pelkästään sijoitusstrategiaan sisältyvästä riskistä varoittaminen ei ole kuitenkaan riittävää, vaan asiakkaalle on annettava myös tietoa siitä, miten riskejä voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla hallita ottaen huomioon sijoittamisen tavoitteet. Esimerkiksi edellä mainituissa tilanteissa asiakkaalle on annettava tietoa siitä, että riskejä yleensä vähentää se, että sijoituksia tehdään ajallisesti pidemmällä ajanjaksolla ja siten, että niitä ohjataan erityyppisiin heikosti keskenään korreloiviin sijoituskohteisiin. Vakuutusmeklarin on siten varoitettava ja opastettava asiakasta vakuutukseen tai siihen liittyviin sijoitustuotteisiin sisältyvistä riskeistä. Tältä osin säännös perustuu direktiivin 29 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohtaan.

Kuten edellä 26 §:n 1 momentissa on säädetty, asiakkaalle annettavat tiedot on esitettävä ymmärrettävässä muodossa. Vakuutusmeklarille ei ole säädetty velvollisuutta antaa tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja vakio muodossa, mutta sille ei myöskään ole pykälän nojalla estettä. Pykälässä ei säädetä esitystavasta nimenomaisesti. Ehdotus vastaa sisällöltään direktiivin 29 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa.

Pykälän 3 momentti sisältää informatiivisen viittaussäännöksen paketoituja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita koskevan avaintietoasiakirjan toimittamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1286/2014. Asetus tulee voimaan 1 päivänä tammiukuuta 2018.

Pykälässä pannaan täytäntöön vakuutusmeklarien osalta direktiivin 29 artiklan 1 kohta. Pykälä vastaa 5. lakiehdotuksen 5 §:n 2 momenttia, jossa säädetään vakuutuksenantajan ja sen asiamiehen sijoitusvakuutusta koskevasta tiedonantovelvollisuudesta.

37 §. Asianmukaisuuden arviointi.

Pykälän mukaan asiakkaalta saatujen tietojen perusteella vakuutusmeklarin on arvioitava, ovatko suunniteltu sijoitusvakuutus ja sen kanssa mahdollisesti tarjottavat lisäpalvelut asiakkaalle asianmukaisia ottaen huomioon asiakkaalta saadut tiedot kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitus alaa koskevasta sijoituskokemuksesta ja - tietämyksestä. Jos suunniteltu sijoitusvakuutus yksinään tai yhdessä lisäpalvelujen kanssa on monimutkainen tai riskitasoltaan korkea, sitä ei voida pitää asianmukaisena asiakkaalle, jolla on vähäinen sijoituskokemus tai -tietämys. Mitä monimutkaisempi ja riskipitoisempi suunniteltu vakuutus tai suunniteltu palvelukokonaisuus on, sitä enemmän sijoituskokemusta ja -tietämystä vakuutuksen hakijalla on oltava, jotta vakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut olisivat arvioitavissa asianmukaisiksi. Erityisesti näin on silloin, jos suunniteltuun sijoitusvakuutukseen liittyy lisäpalveluna luoton tarjoaminen sijoituksen tai sen osan rahoittamiseksi. Säännös perustuu myös direktiivin 30 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan.

Jos vakuutusmeklari arvioi, että sijoitusvakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut eivät ole asianmukaisia, vakuutusmeklarin on varoitettava tästä asiakasta. Varoittaessaan asiakasta vakuutusmeklarin on varmistettava, että asiakas ymmärtää, ettei tuote siihen sisältyvät riskit tai kulurakenne huomioon ottaen ole hänelle asianmukainen. Pelkkä ilmoitus siitä, että tuotteeseen saattaa liittyä riskejä, ei riitä. Vakuutusmeklarille ei ole säädetty velvollisuutta antaa pykälässä tarkoitettuja tietoja vakio muodossa, mutta sille ei myöskään ole pykälän nojalla estettä. Tältä osin säännös perustuu direktiivin 30 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan. Lakiehdotuksessa ei sinänsä ehdoteta kiellettäväksi vakuutuksen tarjoamista sellaisissa tapauksissa, että vakuutusmeklari toteaa, etteivät suunniteltu vakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut ole asianmukaisia asiakkaalle.

Käytännössä voi olla myös mahdollista, että asiakas ei anna riittäviä tietoja vakuutuksen ja siihen mahdollisesti liittyvien lisäpalveluiden asianmukaisuuden arvioimiseksi. Tällöin vakuu-

tusmeklarin on pykälän mukaan varoitettava asiakasta siitä, että vakuutuksen ja siihen mahdollisesti liittyvien lisäpalveluiden asianmukaisuutta tälle ei voida arvioida. Varoitus on annettava selkeästi ja ymmärrettävästi. Estettä ei ole sille, että varoitus annetaan vakioimuotoisena, mutta tällöin tulee huolehtia siitä, että varoitus erottuu muusta annettavasta aineistosta esimerkiksi korostuksen avulla. Tältä osin säännös perustuu direktiivin 30 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohtaan.

Pykälä vastaa 5. lakiehdotuksen 5 c §:n 1 momenttia, jossa säädetään vakuutuksenantajan ja sen asiamiehen velvollisuudesta tehdä asianmukaisuusarviointi.

38 §. Soveltuvuuden arviointi.

Pykälän 1 momentissa säädetään vakuutusmeklarin selonotto- ja tiedonantovelvollisuuksia täydentävistä lisävaatimuksista silloin, kun henkilökohtainen suositus annetaan. Henkilökohtainen suositus annetaan tietyn tai tiettyjen sijoitusvakuutuksen valitsemiseksi, jollei vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusedustajan ja asiakkaan välillä nimenomaisesti sovita toisin. Suosituksen on perustuttava tasapuoliseen analyysiin, jollei asiakkaan kanssa nimenomaisesti ole sovittu toisin.

Sääntely perustuu siihen, että vakuutusmeklarin on henkilökohtaista suositusta annettaessa pyydettävä asiakkaalta tietoja kyseisiin vakuutuksiin liittyvää sijoitusala koskevasta sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä, sijoittamisen tavoitteista ja taloudellisesta tilanteesta, mukaan lukien riskin- ja tappionsietokyvystä. Vakuutusmeklarin on selvitettävä asiakkaan taloudellinen tilanne siten, että selvityksen perusteella voidaan arvioida, millaisen sijoitustappion asiakas pystyy kantamaan ottaen huomioon hänen muu varallisuutensa ja mahdolliset muuhun omaisuuteen liittyvät riskit. Lisäksi vakuutusmeklarin on kiinnitettävä asiakkaan huomiota sijoitusvakuutuksen tai siihen liitettyjen sijoituskohteiden kuluihin ja siihen, missä suhteessa ne ovat tavoiteltuun tuottoon, sijoitettavaan summaan ja asiakkaan varallisuuteen. Vakuutusmeklarin on suositeltava asiakkaalle sijoitusvakuutuksia tai niihin mahdollisesti liittyviä lisäpalveluita, jotka kokonaisuudessaan soveltuvat asiakkaalle.

Momentti vastaa sisällöltään 5. lakiehdotuksen 5 c §:n 2 momenttia, jossa säädetään vakuutuksenantajan ja sen asiamiehen velvollisuudesta tehdä soveltuvuusarviointi. Momentti perustuu pääosin 30 artiklan 1 kohtaan. Momenttiin sisältyvä varoitusvelvollisuutta koskeva säännös on kansallinen, ja se ehdotetaan säädettäväksi samoista syistä ja samoin edellytyksin kuin vastaava 37 §:ään sisältyvä säännös.

Pykälän 2 momentissa säädetään soveltuvuutta koskevan suosituksen sisällöstä ja toimitustavasta. Suosituksesta on käytävä ilmi, miten suositeltu sijoitusvakuutus vastaa asiakkaan vaatimuksia, sijoittamisen tavoitteita ja taloudellista tilannetta. Edellä 27 §:ssä säädetyn nojalla vakuutusmeklarin on asiakkaalle annettavan henkilökohtaisen suosituksen yhteydessä samalla ilmoitettava, miksi suositeltu sijoitusvakuutus tai lisäpalvelut täyttävät parhaiten asiakkaan vakuutustarpeen eli ovat asiakkaalle esitellyistä vaihtoehdoista parhaiten soveltuvia.

Vakuutuksenantajan ja asiamiehen osalta asiasta säädetään 5. lakiehdotuksen 5 c §:n 3 momentissa. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 20 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa sekä 30 artiklan 5 kohdan toista alakohtaa.

Suositus on toimitettava asiakkaalle ennen vakuutussopimuksen tekemistä paperilla tai muulla pysyvällä tavalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Suositus voidaan kuitenkin toimittaa ensi vaiheessa muullakin kuin pysyvällä tavalla, jos sopimus tehdään sellaista etäviestintä käyttäen, ettei suositusta voida toimittaa pysyvällä tavalla ennen sopimuksen tekemistä. Tällöin edellytetään lisäksi, että asiakas on antanut suostumuksensa suosituksen jälkikäteiseen toimittamiseen pysyvällä tavalla eikä ole halunnut lykätä sopimuksen tekemisestä vakuutusmeklarin esittämästä mahdollisuudesta huolimatta. Tältä osin säännös vastaa sisällöltään direktiivin 30 artiklan 5 kohdan kolmatta alakohtaa.

Lisäksi 3 momentin mukaan asiakkaalle on ilmoitettava, antaako vakuutusmeklari säännöllisesti arvioinnin kyseisen vakuutuksen soveltuvuudesta asiakkaalle. Tältä osin säännös vastaa direktiivin 29 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohtaa.

Siinä tapauksessa, että vakuutusmeklari on sitoutunut säännöllisesti arvioimaan otetun sijoitusvakuutuksen ja siihen mahdollisesti liittyvien lisäpalvelujen soveltuvuutta asiakkaalle, arvioiden on sisällettävä ajan tasalla olevat tiedot siitä, miten suositeltu vakuutus ja siihen liittyvät lisäpalvelut vastaavat vakuutuksenottajan vaatimuksia, sijoittamisen tavoitteita ja taloudellista tilannetta arvion antamishetkellä. Jotta momentissa säädetty edellytykset täyttyisivät, vakuutuksenantajalla on oltava ajantasaiset tiedot vakuutuksenottajan senhetkisistä vaatimuksista, sijoittamisen tavoitteista ja taloudellisesta tilanteesta.

Säännölliset soveltuvuutta koskevat arviot on toimitettava paperilla tai muulla pysyvällä tavalla, eli säännöksen nojalla niitä ei saada toimittaa sellaisen verkkosivuston avulla, joka ei täytä pysyvän tavan edellytyksiä. Näiden toimittamiseen asiakkaalle sovelletaan 29 §:ssä tarkoitetun valtioneuvoston asetuksen säännöksiä siltä osin, kuin ne koskevat tietojen toimittamista paperilla tai muulla pysyvällä tavalla.

Vakuutuksenantajajan ja asiamiehen osalta asiasta säädetään 5. lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentissa. Säännös vastaa vakuutusmeklarin osalta direktiivin 30 artiklan 5 kohdan neljättä alakohtaa.

39 §. Tiivistelmä tarjotuista palveluista.

Pykälän mukaan vakuutusmeklarin on tehtävä asiakkaalle selkoa tarjotuista palveluista tiivissä selvityksessä. Tiivistelmä on annettava toimeksiantosopimuksen tekemisen jälkeen. Säännös kattaa myös palveluita koskevat säännölliset ilmoitukset tai päivitykset, jos vakuutusmeklari on sitoutunut tällaisia antamaan. Säännöllinen ilmoitus voi olla esimerkiksi vuositiedote. Erityisesti on huomattava, että selvityksissä on annettava tiedot asiakkaan lukuun suoritettujen liiketoimien ja palvelujen kustannuksista, jos liiketoimia tai palveluita suorittaa joku muu kuin asiakas itse, esimerkiksi sijoitussalkun hoitaja.

Selvityksissä on otettava huomioon sijoitusvakuutusten tyyppi, monimutkaisuus ja asiakkaalle tarjottavan palvelun luonne. Edellä 26 §:n säädetyllä tavalla selvityksissä olevat tiedot on annettava ymmärrettävässä muodossa ja olennaisiin seikkoihin keskittyen. Tietojen esittämisessä merkitystä on myös sillä, onko asiakkaana kuluttaja tai siihen rinnastettava henkilö vai muu henkilö. Mitä monimutkaisemmasta sijoitusvakuutuksesta on kyse, sitä enemmän vakuutusmeklarin on keskityttävä asioiden ilmaisemiseen selkeällä tavalla erityisesti kuluttaja-asiakkaille tai kuluttajiin rinnastettaville asiakkaille.

Selvitykset voidaan antaa erillisinä asiakirjoina tai yhdistää muihin annettaviin asiakirjoihin. Selvitykset kuitenkin on toimitettava paperilla tai muulla pysyvällä tavalla, eli säännöksen nojalla niitä ei saada toimittaa sellaisen verkkosivuston avulla, joka ei täytä pysyvän tavan edellytyksiä. Näiden toimittamiseen asiakkaalle sovelletaan 29 §:ssä tarkoitetun valtioneuvoston asetuksen säännöksiä siltä osin, kuin ne koskevat tietojen toimittamista paperilla tai muulla pysyvällä tavalla. Säännös perustuu direktiivin 30 artiklan 5 kohdan ensimmäiseen alakohtaan.

40 §. Tietojen ilmoittamistavat.

Pykälän mukaan luvussa tarkoitetut tiedot saadaan lähtökohtaisesti toimittaa paperilla, muulla pysyvällä välineellä tai verkkosivuston avulla, jollei luvussa ole nimenomaisesti säädetty toisin. Paperin tai muun pysyvän tavan käyttämisestä on säädetty 33 §:n 2 momentissa eturistiriitoja koskevan ilmoituksen osalta, 38 §:ssä soveltuvuusarvioinnin osalta ja 39 §:ssä tarjotuista palveluista annettavan tiivistelmän osalta.

41 §. Poikkeukset tietojen antamisesta ammattimaiselle asiakkaalle.

Pykälässä säädetään sijoituspalvelulain 1 luvun 18 §:ssä tarkoitettua ammattimaista asiakasta koskevista poikkeuksista selonotto- ja tietojenantovelvollisuuteen. Ammattimaisilla asiakkail-

la ei ole vastaavaa suojan tarvetta kuin muilla sijoitusvakuutusten tarjoajien asiakkailla. Pykälän mukaan 35 §:ssä tarkoitettuja tietoja ei tarvitse pyytää. Syytä on kuitenkin huomata, että poikkeus ei koske mainitun pykälän velvollisuutta pyytää tietoja tämän vakuuttamisen liittyvistä tarpeista ja vaatimuksista ja saadut tiedot huomioon ottaen määrittää vakuutustarve. Myöskään 33 §:ssä ja 36–40 §:ssä tarkoitettuja tietoja ei tarvitse antaa ammattimaiselle asiakkaalle. Pykälä perustuu direktiivin 22 artiklan toiseen kohtaan.

7 luku Vakuutusmeklarin toiminta

42 §. Vakuutusmeklari-nimikkeen käyttäminen.

Pykälän 1 momentin mukaan rekisteröidyillä vakuutusmeklareilla on yksinoikeus käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan, esimerkiksi markkinoinnissaan, vakuutusmeklari- tai vakuutuksenvälittäjä-nimikettä. Vakuutuksenvälittäjä-nimityksen käytön rajoittaminen on epäselvyyksien välttämiseksi tarpeen, koska nimitystä on vuodesta 1994 lähtien voinut käyttää vain rekisteröity vakuutuksenvälittäjä. Vakuutuksenvälittäjä on jo aikaisemmin rinnastettu vakuutusmeklariin. Yksinoikeus koskee myös näiden nimikkeiden vieraskielisiä muotoja.

Rekisteröidyillä vakuutusmeklareilla tarkoitetaan vakuutusedustajarekisteriin merkittyjä vakuutusmeklareita ja 20 §:ssä tarkoitettuja, muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rekisteröityjä vakuutusedustajia, jotka harjoittavat vakuutusmeklaritoimintaa Suomessa.

Säännös on kansallinen, ja se vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 27 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on toiminnassaan tuotava selkeästi ilmi toimivansa nimenomaan vakuutusmeklarina. Myöskään pää- tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei saa harhaanjohtavasti käyttää käsitettä vakuutusedustaja mainonnassaan tai muussa toiminnassaan siten, että asiakkaalle jää epäselväksi, toimiiko vakuutusedustaja vakuutusmeklarina vai asiamiehenä. Jos vakuutusmeklari käyttää vakuutusedustaja-nimikettä, samalla on selvästi tuotava ilmi, että kysymyksessä on nimenomaan vakuutusmeklari.

Suomessa toimivan, muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rekisteröidyn vakuutusmeklarina toimivan vakuutusedustajan asema saattaa joissain suhteissa poiketa Suomessa vakuutusedustajarekisteriin merkityn vakuutusmeklarin asemasta. Tällaisen ETA-valtion vakuutusedustajan on tuotava markkinoinnissaan esiin myös mainitut erot, jos niillä saattaa olla merkitystä asiakkaan tehdessä kyseisiä palveluja tai vakuutuksia koskevia ratkaisuja.

Säännös on kansallinen, ja se vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 27 §:n 2 momenttia.

43 §. Toimeksiantosopimus.

Pykälän 1 momentin mukaan toimeksiantajan ja vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin tekemä toimeksiantosopimus on tehtävä kirjallisesti ja siitä on annettava yksi kappale asiakkaalle. Kirjallisesti tehtäväksi vaadittu sopimus voidaan tehdä myös sähköisesti edellyttäen, että sähköinen sopimus täyttää tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 181 §:n 1 momentin vaatimukset.

Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei voi vedota sopimusehtoon, jota ei ole merkitty toimeksiantosopimukseen tai josta ei ole muutoin kirjallisesti sovittu. Myös suullinen sopimus on sitova, mutta vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei voi vedota suulliseen sopimusehtoon eikä se siten sido toimeksiantajaa.

Säännös on tarpeen vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin toimeksiantajan aseman suojaamiseksi. Kirjallisesta sopimuksesta toimeksiantaja voi aina tarkistaa, mitä kul-

loinkin on sovittu. Samoin riitatilanteessa näytön hankkiminen sopimuksen syntymisestä ja sisällöstä helpottuu.

Pykälän 2 momentissa luetellaan toimeksiantosopimukselle asetetut vähimmäisvaatimukset. Sopimuksesta tulee ensinnäkin käydä ilmi toimeksiannon sisältö. Sopimuksesta tulee ilmetä tehtävät, joita vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari toimeksiantajalle tekee, ja se, missä laajuudessa ne tehdään. Sopimuksessa voidaan määritellä myös esimerkiksi, mitä vakuutuksia toimeksianto koskee, miten laajasti toimeksiantajan vakuutusturvan tarve selvitetään sekä missä määrin vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari osallistuu tehtyjen vakuutussopimusten hoitoon. Vakuutusmeklarin on aina toimittava toimeksiantajansa edun mukaisesti. Jos vakuutusturvan tarvetta ei ole tai muu sijoitustuote kuin sijoitusvakuutus sopii paremmin asiakkaan tarpeisiin, suosituksena voi olla tämän toteaminen.

Sopimuksesta on käytävä ilmi myös sopimuksen voimassaoloaika eli se, tehdäänkö sopimus tietyn tehtävän hoitoa varten, määräajaksi vai onko se voimassa toistaiseksi. Toimeksiantosopimuksesta on lisäksi käytävä ilmi, miten asiakkaan vakuutusmeklarille tai sivutoimiselle vakuutusmeklarille maksama palkkio määräytyy, mistä on annettava tiedot 44 §:n nojalla.

Kohtuutonta toimeksiantosopimusta voidaan sovittaa varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929, oikeustoimilaki) 36 §:n yleisen sovittelusäännöksen nojalla tai kuluttajansuojalain 4 luvun 1 §:n nojalla. Poikkeaminen hyvästä vakuutusmeklaritavasta voi aiheuttaa sen, että sopimukseen vetoaminen on kunnianvastaista ja arvotonta, mikä oikeustoimilain 33 §:n nojalla voi johtaa sopimuksen pätemättömyyteen.

Pykälä on kansallinen ja vastaa pääosin voimassa olevan lain 23 §:ää.

44 §. Vakuutusmeklarin palkkio.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari saa ottaa vastaan palkkion vain toimeksiantajaltaan. Vakuutusmeklarin palkkion maksaa se, jota vakuutusmeklari edustaa ja jonka etujen mukaan vakuutusmeklari on velvollinen toimimaan. Säännös on johdonmukainen sen kanssa, että vakuutusmeklarilta edellytetään riippumattomuutta ennen kaikkea vakuutuksenantajista mutta myös muista toimijoista, jotka eivät edusta vakuutusmeklarin asiakasta. Toisin kuin vakuutuksenantaja, vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei näin ollen saa ottaa vastaan palkkiota myöskään rahastoyhtiöiltä, kun vakuutusmeklari välittää sijoitusvakuutuksia, joihin liitetään sijoitusrahasto-osuuksia. Periaatetta ei ole muutettu sen vuoksi, että säännöksellä on pyritty varmistamaan vakuutusmeklarin riippumattomuus. Direktiivissä ei edellytetä kyseessä olevaa palkkionottokieltoa, mutta direktiivin 22 artiklan 3 kohdassa ja 29 artiklan 3 kohdassa mahdollistetaan direktiiviä tiukemmat kansalliset säännökset.

Säännöstä sovelletaan myös ulkomaisiin vakuutusmeklarina toimiviin vakuutusedustajiin, kun ne palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden perusteella tarjoavat vakuutuksia asiakkaille, joiden vakainainen asuinpaikka tai liikepaikka on Suomessa. Tältä osin säännös vastaa direktiivin 29 artiklan 3 kohdan viidettä alakohtaa, jonka mukaan kaikkien vakuutusedustajien tai -yritysten, mukaan lukien palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden perusteella toimivien vakuutusedustajien ja -yritysten, on noudatettava tässä kohdassa tarkoitettuja jäsenvaltion tiukempia vaatimuksia tehdessään vakuutussopimuksia sellaisten asiakkaidensa kanssa, joiden vakainainen asuinpaikka tai liikepaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa.

Pykälä 2 momentissa säädetään nimenomaisesti pää- tai sivutoimisen vakuutusmeklarin palkkiota tai muuta vastiketta koskevasta tiedonantovelvollisuudesta. Ehdotetun lain 4 §:ään sisältyvän määritelmän nojalla vastikkeella tarkoitetaan palkkaa, palkkiota tai muuta taloudellista etua. Momentissa tarkoitettut tiedot vastikkeesta on annettava hyvissä ajoin ennen toimeksianto- tai vakuutussopimuksen tekemistä. Tiedot saatuaan asiakkaalla on vielä oltava mahdollisuus peräntyä sopimuksen tekemisestä.

Vakuutusmeklarin on ensinnä annettava tieto palkkion tai muun vastikkeen luonteesta. Säännös kattaa myös vastikkeen osista muodostuvan yhdistelmän. Tältä osin säännös vastaa direktiivin 19 artiklan 1 kohdan d ja e alakohtia.

Vakuutusmeklarin on lisäksi annettava asiakkaalle tieto sen perimän palkkion tai muun vastikkeen määrästä tai, jos tämä ei ole mahdollista, sen laskemistavasta. Säännös täsmentää tietoa palkkion tai muun vastikkeen luonteesta. Säännös vastaa direktiivin 19 artiklan 2 kohtaa.

Lain 26 §:n 4 momentin nojalla vakuutusmeklari ja asiakas voivat sopia nimenomaisesti, ettei vakuutusmeklari anna kyseisessä tapauksessa henkilökohtaista suositusta, joka perustuu tasapuoliseen analyysiin. Siten vakuutuksen tarjoamiseen liittyvät kulut voivat olla erilaisia riippuen esimerkiksi siitä, annetaanko asiakkaalle henkilökohtainen suositus vai ei, tai siitä, perustuuko henkilökohtainen suositus tasapuoliseen analyysiin vai ei.

Palkkio voi määräytyä esimerkiksi prosentteina vakuutusmaksuista, vakuutuskorvauksista tai näiden yhdistelmästä, vakuutusmeklarin tekemien työtuntien mukaan taikka kiinteänä vuosikorvauksena. Myös muu asiakkaan ja vakuutusmeklarin sopivaksi katsoma tapa voi tulla kyseeseen, jos se voidaan katsoa asiakkaan edun mukaiseksi. Pelkkä toteamus, että asiakas maksaa vakuutusmeklarin palkkion, ei ole palkkion määräytymisperuste.

Toimeksiantosopimuksesta on ilmentävä myös asiakkaan vakuutusmeklarille maksaman palkkion määrä, jos se on mahdollista. Sopimuksesta on käytävä ilmi esimerkiksi vakuutusmeklarin tuntiveloitus tai korvaus, jonka asiakas maksaa kertakorvauksena tai useassa erässä. Palkkion määrän ilmoittaminen toimeksiantosopimuksessa on mahdotonta esimerkiksi, jos se perustuu asiakkaan maksamien vakuutusmaksujen määrään, jotka eivät ole tiedossa toimeksiantosopimusta tehtäessä.

Palkkion ja sen määräytymisperusteiden yksilöinnin tarkoituksena on, että asiakkaalla on mahdollisimman selvä kuva siitä, miten vakuutusmeklarin palkkio määräytyy ja paljonko asiakas sitä vakuutusmeklarille maksaa. Tästä seuraa, että palkkion määrän on oltava selkeästi asiakkaan nähtävissä myös siinä vaiheessa, kun asiakas palkkion maksaa. Esimerkiksi sekä vakuutusmeklarin palkkion määrän että vakuutuksenantajalle menevän vakuutusmaksun määrän on oltava laskussa näkyvissä, vaikka asiakas maksaisi samalla laskulla koko summan vakuutusmeklarille.

45 §. Vastuuvakuutus.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusmeklarilla on oltava Finanssivalvonnan hyväksymä vastuuvakuutus tai muu vastaava vakuus. Ollakseen vastuuvakuutusta vastaava muun vakuuden on oltava pankkitalletus, pankkitakaus tai tarkoitukseen soveltuva vakuutus, joka on voimassa vakuutusmeklarin taloudellisen aseman turvaamiseksi. Vakuutuksen tai muun vakuuden tulee kattaa ammatillisesta virheestä aiheutuva vahingonkorvausvastuu vahingoista, joista vakuutusmeklari on tämän lain mukaan korvausvelvollinen. Vastuuvakuutuksen tai muun vakuuden määrän on oltava vähintään 1 250 000 euroa vahinkoa kohti ja yhteensä 1 850 000 euroa kaikkien vahinkojen osalta vuotta kohti. Pykälän 4 momentissa säädetään määriin tehtävistä tarkistuksista.

Ehdotetut määrät poikkeavat voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 28 §:n 1 momentista, jonka tarkistettavat vastuuvakuutuksen määrät ovat tulleet voimaan joulukuussa 2013. Voimassa olevan säännöksen tarkistettavat määrät ovat 1 250 600 euroa vahinkoa kohti ja yhteensä 1 876 000 euroa kaikkien vahinkojen osalta vuotta kohti.

Momentissa säädetään myös sivutoimisten vakuutusmeklareiden vastuuvakuutuksesta tai muusta vastaavasta vakuudesta. Näiden määrän on oltava kohtuullisessa suhteessa vakuutusten tarjoamista koskevan liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden. Siten tarjottavien palveluiden laadulla ja luonteella sekä tarjottavien vakuutusten vakuutusluokkien määrällä on merkitystä säännöksen soveltamisen kannalta. Finanssivalvonta määrää vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden määrän tapauskohtaisesti. Finanssivalvonta voi vastuuvakuutuksen

tai muun vastaavan vakuuden määrää määrittäessään ottaa huomioon myös Euroopan komission ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen käyttämät määrittämisperusteet.

Asiamiehiltä ei edellytetä vastuuvakuutusta tai muuta vastaavaa vakuutta, koska asiamiehet toimivat vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla. Tällöin vakuutuksenantaja vastaa pää- tai sivutoimisen asiamiehen toimista ja myös näiden aiheuttamista ammatillisista virheistä. Useita vakuutuksenantajia edustavan moniasiamiehen osalta vastuu voi jakaantua tapauksessa asianosaisten olevien vakuutuksenantajien kesken yleisten yksityisoikeudellisten säännösten mukaan.

Päätoimisten vakuutusmeklareiden sekä pää- ja sivutoimisten asiamiesten osalta sääntely perustuu direktiivin 10 artiklan 4 kohtaan ja sivutoimisten vakuutusmeklareiden osalta 10 artiklan 5 kohtaan.

Pykälän 2 momentissa säädetään tarkemmin vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden ominaisuuksista. Momentin 1 kohdan mukaan vakuutusmeklarin vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuutuksen on oltava voimassa koko Euroopan talousalueella. Vaatimusta ei sovelleta sivutoimiseen vakuutusmeklariin, vaan tältä osin sovelletaan pykälän 1 momentin säännöksiä vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden riittävästä kattavuudesta liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden. Vaatimus perustuu direktiivin 10 artiklan 4 kohtaan. Muita pykälän kohtia sovelletaan sekä vakuutusmeklariin että sivutoimiseen vakuutusmeklariin. Sopimuksen tulee päättyä aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua siitä, kun Finanssivalvonta on saanut vakuutuksenantajalta tai muulta vastaavalta vakuudenantajalta asiasta ilmoituksen. Jos vastuuvakuutukseen tai muuhun vastaavaan vakuuteen sisältyy omavastuu, vakuutuksenantajan tai muun vastaavan vakuudenantajan on suoritettava korvaus vahingon kärsineelle omavastuuta vähentämättä. Vastuuvakuutuksen vakuutuksenantajan tai muun vastaavan vakuudenantajan kotipaikan tulee olla ETA-valtiossa. Vakuutus tulee ottaa sellaisin ehdoin, että vakuutuksesta korvataan vahinko, joka on syntynyt vakuutuskauden aikana tapahtuneen teon tai laiminlyönnin seurauksena ja jonka korvaamisesta on esitetty kirjallinen vaatimus vakuutusmeklarille, sivutoimiselle vakuutusmeklarille tai vakuutuksenantajalle vakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden voimassaoloaikana tai kolmen vuoden kuluessa vakuutuksen päättymisestä. Muut kuin alueellista voimassaoloa koskevat säännökset ovat kansallisia vaatimuksia ja vastaavat pääosin sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 28 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on toimitettava Finanssivalvonnalle viimeistään kuukautta ennen uuden vakuutuksen alkamista selvitys vakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden ehdoista ja määrästä. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 28 §:n 3 momenttia. Säännös on kansallinen.

Pykälän 4 momentti sisältää informatiivisen säännöksen vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden vähimmäismäärien tarkistamisesta. Tarkistuksissa otetaan huomioon rahan arvon muutos. Tarkistukset tehdään direktiivin 10 artiklan 7 kohdassa tarkoitettujen Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen valmistelemilla ja Euroopan komission hyväksymillä teknisillä sääntelystandardeilla. Voimassa olevasta kansallisesta lainsäädäntömenettelystä poiketen määrien tarkistukset tehdään jatkossa suoraan sovellettavin EU-säädöksin.

Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 28 §:stä poiketen ehdotetussa pykälässä ei säädetä, että vakuutuksenantajan olisi ilmoitettava viipymättä Finanssivalvonnalle, jos 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen vakuutuskauden aikana vakuutuksenantajalle esitetyt perustellut korvausvaatimukset käsittävät vähintään puolet vakuutuskautta koskevasta vakuutusmäärästä. Ehdotetussa pykälässä ei myöskään säädetä, että vakuutusmeklarin olisi ilmoitettava viipymättä Finanssivalvonnalle jokaisesta vastuuvakuutuksen perusteella korvatusta vahingosta ja sen suuruudesta sekä vakuutuksenantajan vaihdoksesta. Säännöksille ei ole nähty erityistä tarvetta, koska nämä seikat eivät muuta vakuutuksenantajan, vakuutusmeklarin tai

sivutoimisen vakuutusmeklarin pykälän mukaisia velvollisuuksia ylläpitää riittävää turvaavuuden tasoa.

46 §. Varojen erillisyys.

Pykälässä säädetään pää- ja sivutoimisen vakuutusmeklarin asiakasvarojen käsittelystä. Asiakasvarat ovat vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin toiminnassa haltuun saatuja, asiakkaan lukuun tallettaviksi tarkoitettuja, tietyssä toimeksiannossa asiakkaan puolesta kolmannelle maksettaviksi tai muutoin käytettäviksi tulleita asiakkaan varoja. Vastaavasti voi olla kyse kolmannelta henkilöltä, kuten vakuutuksenantajalta, asiakkaan lukuun ja asiakkaalle tilitettäväksi tarkoitetuista korvauksista tai vakuutusmaksun palautuksista. Tällaiset varat ovat asiakkaalle kuuluvia varoja.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on pidettävä hallussaan olevat, asiakkaalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvat varat erillään lietoiminnan muusta maksuliikenteen hoitamisesta käytetyistä pankkitileistä. Erillisen pankkitilin on oltava ETA-valtion luottolaitoksessa. Rahavarat on talletettava erityiselle ainoastaan asiakasvaroja varten avatulle tilille luottolaitokseen, jotta asiakasvarat ovat eroteltavissa vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin varoista. Käytännössä näille asiakasvarojen tileille ei talleteta eikä ohjata muita kuin asiakasvaroja.

Momentin nojalla vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on myös järjestettävä kirjanpitosensa siten, että asiakasvarat ovat aina selkeästi erotettavissa vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin omista varoista. Vakuutuksenantajan ja vakuutetun välisen maksu- ja korvausliikenteen välittämiseksi välttämätön varojen kierrättäminen vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin tilien kautta tulee järjestää siten, että varat toimitetaan mahdollisimman nopeasti vastaanottajalle. Säännöksen nojalla myös vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin kirjanpito on järjestettävä siten, että voidaan näyttää, että vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari on käsitellyt asiakasvaroja erillään omista varoistaan tai yrityksensä varoista. Kirjanpidon tulee antaa luotettava perusta ulosmittaus- ja konkurssitilanteissa asiakasvarojen erottamiselle vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin taikka sellaisen konkurssipesän varoista. Lisäksi kirjanpidon tulee antaa vakuutusmeklarille tai sivutoimiselle vakuutusmeklarille luotettava perusta, kun hänen on täytettävä tilitysvelvollisuutensa asiakasta tai vakuutuksenantajaa kohtaan. Asiakasvarojen kirjanpidon järjestämisen osalta voidaan soveltaa kirjanpitolautakunnan asianajajan asiakasvarojen kirjanpidosta antamaa lausuntoa (numero 837, antopäivämäärä 28.4.1986).

Ulosottoaaren (705/2007) 4 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan sivulliselle kuuluvaa omaisuutta ei saa ulosmitata, paitsi jos se ulosottoperusteen mukaan vastaa hakijan saatavasta tai kuuluu velalliselta ulosmitattuun esineeseen sen ainesosana tai tarpeistona. Asiakasvarat voivat olla vain poikkeuksellisesti vastaamassa vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin saatavasta tämän velkojia kohtaan. Asiakasvarat eivät siten ole vakuutusmeklarille tai sivutoimiselle vakuutusmeklarille kuuluvia varoja, ja niitä ei ole lupa ulosmitata vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin velasta, jos asiakasvarat on pidetty erillään luotettavalla tavalla.

Konkurssilain (120/2004) 5 luvun 3 §:n 1 momentista ilmenevän pääsäännön mukaan konkurssipesään voi kuulua vain ulosmittauskelpoinen omaisuus. Asiakasvarat eivät siten pääsäännön mukaan kuulu myöskään vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin konkurssipesään. Lisäksi konkurssilain 5 luvun 6 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan velallisen hallinnassa oleva sivullisen omaisuus, joka voidaan erottaa velallisen omaisuudesta, ei kuulu konkurssipesään. Tämä omaisuus on luovutettava omistajalleen tai tämän määräämälle. Säännös toteuttaa yleisiä esineoikeudellisia periaatteita.

Jos velallisen eli vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin ja sivullisen eli asiakkaan omaisuus ovat sekoittuneet toisiinsa, ne ovat menettäneet yksilöitävyytensä. Sekoittuminen voi tapahtua monin eri tavoin. Sivullisen omaisuus on voitu liittää osaksi velallisen

omaisuutta tai kysymyksessä voi olla esine, jota ei voi erottaa velallisen muusta samanlaisesta omaisuudesta. Erityisesti rahavarojen osalta kysymys yksilöitävyydestä voi olla käytännössä merkityksellinen. Jos velallinen ei ole pitänyt sivullisen varoja tämän lukuun erillään muista varoistaan, varat eivät ole yleensä erotettavissa velallisen muista varoista. Joissakin tapauksissa esimerkiksi sivullisen velallisen pankkitilille maksamat varat voivat kuitenkin olla yksilöitävissä. Jos omaisuus ei ole erotettavissa velallisen muusta omaisuudesta, sivullinen joutuu yleensä tyytymään omaisuuden arvon perusteella laskettavaan jako-osuuteen. Konkurssipesän on huolehdittava siitä, että sivullisen omaisuus pidetään erillään. Jos konkurssipesä laiminlyö erilläänpidon, se voi joutua korvaamaan tästä sivulliselle aiheutuneen vahingon. Sekoittumisvaaran torjuminen sisältyy konkurssipesän pesänhoitajan velvollisuuksiin. (Hallituksen esitys 26/2003, s. 71–75).

Direktiivin 10 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa säädetään tarkemmin ensimmäisen alakohdan säännöksen toteuttamiseksi sallituista toimenpiteistä. Suomi on pannut mainitun alakohdan täytäntöön c alakohdassa tarkoitetun menetelmän mukaisesti. Asiakasvarat on pidettävä erillisellä pankkitilillä ja toimitettava viipymättä vastaanottajalle toisistaan erillisten asiakastilien kautta. Asiakasvarojen käsittelystä tavanomaisen liiketoiminnan aikana sekä konkurssitilanteessa on säädetty siten, että säännökset vastaavat direktiivin 10 artiklan 6 kohdan tarkoitusta.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei saa vastaanottaa, pitää hallussa taikka välittää asiakkaalle tai tämän vakuutuksenantajalle kuuluvia varoja, jos asiakas on kuluttaja tai sellainen luonnollinen henkilö taikka oikeushenkilö, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa tai muun toimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin on rinnastettavissa kuluttajaan. Kuluttajan ja vakuutuksenantajan välistä, vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin kautta kulkevaa varojen siirtoa ja mahdollisuutta muutoinkin pitää hallussaan kuluttajalle tai siihen rinnastettavalle henkilölle kuuluvia varoja on tarpeellista rajoittaa, koska vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin omien ja asiakkaan varojen erillisyyden turvaamiseksi ei ehdoteta esimerkiksi erillistä vakuutusta.

Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari saa kuitenkin vastaanottaa, pitää hallussa tai välittää edelleen asiakkaalle tai tämän vakuutuksenantajalle kuuluvia varoja poikkeuksellisesti siinä tapauksessa, että varojen säilytys tai siirto muutoin aiheuttaa asiakkaalle kohtuutonta hankaluutta. Kohtuutonta hankaluutta voi aiheuttaa esimerkiksi se, että kuluttajan olisi maksettava pienekö summa ulkomaiselle vakuutuksenantajalle ja rahoituslaitosten perimät kulut rajat ylittävistä tilisiirroista muodostuisivat huomattavaksi vakuutusmaksuun nähden. Kohtuuttomana hankaluutena ei pidetä esimerkiksi sitä, että asiakas maksaa eri tilille vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin palkkion ja vakuutuksenantajalle menevän vakuutusmaksun.

Säännökset ovat tarpeen asiakkaiden, erityisesti kuluttajien ja niihin rinnastettavien henkilöiden, varojen suojaamiseksi asiakkaan ja vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin varojen sekoittumiselta. Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari on velvollinen pitämään asiakasvarat konkreettisesti erillään omista varoistaan ja yrityksensä varoista.

Säännös perustuu direktiivin 10 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet asiakkaiden suojelemiseksi siltä, ettei vakuutus- tai jälleenvakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja kykene siirtämään vakuutusmaksua vakuutusyritykselle taikka korvausvaatimuksen määrää tai vakuutusmaksun palautusta vakuutetulle. Säännös vastaa myös pääosin vakuutusedustuksesta annetun lain 29 §:n 2 momenttia kuitenkin siten muutettuna, että ehdotuksessa sanamuotoa on laajennettu koskemaan kuluttajiin rinnastettavien elinkeinonharjoittajien ohella muuta toimintaa harjoittavia henkilöitä.

47 §. Liiketoimintakertomus.

Pykälän mukaan vakuutusmeklarina toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö on velvollinen toimittamaan Finanssivalvonnalle kertomuksen liiketoiminnastaan. Säännös ei koske sivutoimista vakuutusmeklaria.

Voimassa olevan Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelman mukaan vakuutusmeklarin liiketoimintakertomus sisältää eräitä samoja tietoja kuin mitä vakuutusmeklari tyypillisesti ilmoittaa asiakkaalle. Sellaisia tietoja ovat vakuutusmeklarin yhteystiedot, vakuutusedustuksen laatu jaoteltuna vähintään henki- ja vahinkovakuutukseen. Liiketoimintakertomuksessa tulee ilmoittaa eräitä myös vakuutusmeklarin tilinpäätöksestä ilmeneviä tietoja, kuten liikevaihto ja sen jakautuminen toimialoittain sekä henkilöstön lukumäärä (kirjanpitoasetuksen (1339/1997) 2 luvun 8 §). Vakuutusmeklari ei yleensä ole yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, joten edellä mainittuja kirjanpitoasetuksen säännöksiä ei yleensä sovelleta. Toimialakohtaisen jaottelun perusteista Finanssivalvonta ei toistaiseksi ole antanut tarkempia säännöksiä. Muita tilinpäätöksestä ilmeneviä tietoja ovat vahingonkorvausten määrät (kirjanpitoasetuksen 3 luvun 1 §:n 2 momentti), jos niiden voidaan katsoa vaikuttavan kirjanpitolain 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun tilinpäätöksen oikean ja riittävään kuvan antamiseen. Osakeyhtiölain perusteella toimitettavia julkisia tietoja ovat myös tiedot vakuutusmeklarin omistajista ja omistajien muutoksista.

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelman mukaan liiketoimintakertomuksessa on lisäksi annettava tiedot markkinoinnin kohderyhmistä, vastuuvakuutuksesta, varojen erilläänpidosta ja asiakasvaratilien tilinumerot sekä henkilöt, joilla on käyttöoikeus asiakasvaratilihin.

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelman mukaan liiketoimintakertomus on toimitettava konekielellisesti, kultakin kalenterivuodelta seuraavan vuoden huhtikuun 30 päivään mennessä.

Jos vakuutusmeklari täyttää yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön määritelmän vaatimukset, liiketoimintakertomus täydentää tilinpäätösvaatimuksia. Tällöin vakuutusmeklarin on laadittava kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimintakertomus. Toimintakertomuksessa on kuvattava muun muassa toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä, tunnuslukuja henkilöstöstä ja ympäristövaikutuksista, tietoja olennaisista tapahtumista tilikauden päättymisen jälkeen ja annettava arvio tulevasta kehityksestä.

Säännös on kansallinen. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 30 §:ää. Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudesta säädetään tarkemmin esityksen 61 §:ssä.

8 luku Vakuutusedustuslautakunta

48 §. Lautakunnan asettaminen, jäsenet ja päätösvaltaisuus.

Pykälän 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan vakuutusedustuslautakunnan, jonka tehtävänä on järjestää vakuutusmeklariksi rekisteröinnin edellytyksenä olevia vakuutusmeklarikokeita vähintään kaksi kertaa vuodessa. Vakuutusedustuslautakunta myöntää myös vakuutusmeklarikokeen hyväksytysti suorittaneelle vakuutusmeklaritutkinnon. Vakuutusmeklarikokeen suorittaminen on mahdollista kaikille eli muillekin kuin vakuutusmeklareiksi aikoville. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 14 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutusedustuslautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolmesta kuuteen muuta jäsentä, joista kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ja on oltava muun ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita, joiden ei voida katsoa edustavan vakuutusmeklareita tai vakuutuksenantajia. Vaatimus koskee myös heidän varajäseniään. Muista lautakunnan jäsenistä ainakin yhden jäsenen ja

hänen varajäsenensä on edustettava vakuutusmeklareita. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 14 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädetään vakuutusedustuslautakunnan päätösvaltaisuudesta ja äänestysmenettelystä. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 14 §:n 2 momenttia.

49 §. Vakuutusmeklarikokeen järjestäminen.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusedustuslautakunnan on vahvistettava vähintään kaksi kuukautta ennen vakuutusmeklarikokeen järjestämistä tutkintovaatimukset eli luettelo lainsäädännöstä, kirjallisuudesta ja muusta aineistosta, johon vakuutusmeklarikokeen kysymykset perustuvat. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 15 §:n 1 momenttia.

Vakuutusmeklarikokeen järjestämisestä on 2 momentin mukaan ilmoitettava vähintään 30 päivää ennen sen järjestämistä valtakunnallisesti ilmestyvässä lehdessä julkaistavalla ilmoituksella sekä sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilla. Ilmoituksessa on mainittava ohjeet vakuutusmeklarikokeeseen ilmoittautumisesta ja osallistumisesta sekä tieto siitä, miten tutkintoaineisto on saatavissa. Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 15 §:n 2 momentista poiketen kokeesta ei enää ilmoiteta virallisessa lehdessä eikä kolmessa yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Muilta osin ehdotus vastaa mainittua 15 §:n 2 momenttia.

50 §. Lautakunnan kustannukset ja tutkintomaksut.

Pykälän mukaan vakuutusedustuslautakunnan toiminnan kustannuksista vastaa sosiaali- ja terveysministeriö, joka vahvistaa myös lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioiden perusteet. Pykälässä säädetään myös ministeriön oikeudesta periä maksuja vakuutusmeklarikokeeseen osallistuvilta ja vakuutusmeklaritutkinnon myöntämisestä. Maksuja voidaan periä valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 1 momentissa säädettyä julkisoikeudellisista suoritteista perittävien maksujen määräytymisperiaatetta noudattaen (omakustannusarvo). Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 16 §:ää.

51 §. Virkavastuu.

Koska vakuutusedustuslautakunnan tehtävä on viranomaisluonteinen, pykälässä säädetään, että lautakunnan jäsenen ja toimihenkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan lautakunnan toimintaan liittyviä tehtäviä. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 17 §:n 2 momenttia.

52 §. Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku lautakunnan päätökseen.

Pykälän 1 momentin mukaan asianosainen saa vaatia vakuutusedustuslautakunnalta oikaisua vakuutusmeklarikoetta ja -tutkintoa koskevaan päätökseen. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta. Lautakunnan on liitettävä päätökseensä oikaisuvaatimusosoitus, jossa on annettava tarpeelliset ohjeet oikaisun hakemista varten. Oikaisumenettelyn käyttäminen ennen valituksen tekemistä on tarkoituksenmukaista, jotta esimerkiksi kokeen arvostelussa mahdollisesti tapahtuneet virheet tai puutteet saadaan oikaistua nopeammin kuin valitusmenettelyssä. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 18 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutusedustuslautakunnan oikaisuvaatimusasiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muutoksenhakumahdollisuus on tärkeä, jotta lopullisen ratkaisun asiassa voi tehdä lautakuntaan nähden riippumaton ja puolueeton tuomioistuin. Pykälän 3 momentin nojalla valituksen käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa edellyttää myönnettyä valituslupaa.

Ehdotettu pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 18 §:ää.

9 luku Valvonta ja vahingonkorvausvastuu

53 §. Valvonta.

Pykälässä säädetään yleisesti toimivaltaisesta viranomaisesta Suomessa. Muun rahoitus- ja vakuutusalan valvonnan tavoin pykälän 1 momentin nojalla Finanssivalvonnalla on toimivalta valvoa tämän lain noudattamista, sen mukaan kuin tässä laissa ja Finanssivalvonnasta annetussa laissa tarkemmin säädetään, esimerkiksi valvontaan liittyvistä toimivaltuuksista. Finanssivalvonta on valvottavista riippumaton julkinen viranomainen. Finanssivalvonta valvoo vakuutusten markkinoita, joihin sisältyvät myös oheistuotteena Suomessa tai Suomesta käsin tarjottavien vakuutusten markkinointi, tarjoaminen ja myynti. Pykälän 1 momentti perustuu direktiivin 1 artiklan 5 kohtaan ja 12 artiklaan.

Pykälän 2 momentissa säädetään Finanssivalvonnan toimivallasta valvoa toisessa ETA-valtiossa rekisteröityä vakuutusentarjoajaa, joka harjoittaa vakuutusten tarjoamista Suomessa palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella taikka tarjoaa vakuutuksia Suomessa täällä sijaitsevan sivuliikkeen kautta.

Pykälän 3 momentissa on informatiivinen säännös Finanssivalvonnan valvontaan sovellettaviin säännöksiin. Tässä laissa säädetään muun muassa rekisteröintihakemuksen hylkäämisestä ja rekisteröinnin peruuttamisesta. Finanssivalvonnan tutkintavaltuuksista on säädetty Finanssivalvonnasta annetun lain 3 luvussa ja hallinnollisista seuraamuksista 4 luvussa.

Myös hallinnollisten seuraamusten määräämisestä, julkistamisesta, täytäntöönpanosta ja käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 4 luvussa. Esimerkiksi Finanssivalvonnan antamasta julkisesta varoituksesta säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 39 §:ssä. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan Finanssivalvonta antaa valvottavalle ja muulle finanssimarkkinoilla toimivalle julkisen varoituksen, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee muiden kuin mainitun lain 38 §:n 1 momentissa taikka 40 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen finanssimarkkinoita koskevien säännösten tai niiden nojalla annettujen määräysten vastaisesti. Valvottavalle julkinen varoitus annetaan myös, jos valvottava tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee toimilupansa ehtojen tai toimintaansa koskevien sääntöjen vastaisesti. Finanssivalvonnasta annetun lain 39 §:n 2 momentin mukaan julkinen varoitus voidaan antaa edellyttäen, ettei asia kokonaisuutena arvioiden anna aiheutta ankarampiin toimenpiteisiin.

Finanssivalvonnan yhteistyövelvollisuudesta on säädetty yleisesti Finanssivalvonnasta annetun lain 50 §:ssä ja mainitun lain yksittäisissä säännöksissä. Esimerkiksi ehdotetun pykälän ja Finanssivalvonnasta annetun lain 44 a §:n nojalla Finanssivalvonnan on ilmoitettava finanssimarkkinoita koskevissa Euroopan unionin säädöksissä tarkoitetuissa tapauksissa Euroopan valvontaviranomaiselle tiedot, jotka vastaavat direktiivin 36 artiklassa edellytetyjä tietoja.

Säännöksessä pannaan täytäntöön direktiivin 7 artiklan 2 kohta. Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 39 §:n nojalla pannaan täytäntöön myös direktiivin 33 artiklan 2 kohdan a alakohhta siltä osin, kuin viimeksi mainittu säännös koskee direktiivin 33 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuja henkilöitä. Muiden henkilöiden osalta, jotka tulevat kysymykseen Finanssivalvonnasta annetun lain 39 §:säännösten nojalla, säännösten voidaan katsoa olevan kansallisia ja perustuvat direktiivin 33 artiklan 4 kohtaan.

Vakuutusten tarjoamista kuluttajansuojan kannalta valvoo lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirastossa toimiva kuluttaja-asiamies. Kuluttaja-asiamiehen toimivaltuuksia selvitetään tarkemmin yleisperustelujen jaksoissa 3.1 ja 3.2.14.

Direktiivin 12 artiklan 3 kohdassa säädetyn mukaisesti Finanssivalvonnan ja kuluttaja-asiamiehen on tehtävä tarkoituksenmukaista yhteistyötä. Lisäksi direktiivin 13 artiklan mukaisesti suomalaisten viranomaisten on tehtävä ETA-valtioiden ja kolmansien maiden toimival-

taisten viranomaisten kanssa tarkoituksenmukaista yhteistyötä sekä vaihdettava kaikenlaisia vakuutusten tarjoamiseen ja vakuutustentarjoajiin liittyviä tietoja, ottaen kuitenkin tarvittaessa huomioon direktiivin, Solvenssi II -direktiivin sekä tietosuojadirektiivin ja -asetuksen mukaiset tietosuojaj- ja salassapitosäädännökset erityisesti henkilötietojen osalta. Tällaiset tiedot voivat liittyä erityisesti hyvää mainetta sekä ammatillista tietämystä ja pätevyyttä koskeviin seikkoihin taikka hallinnollisiin valvontatoimenpiteisiin, seuraamuksiin tai muihin rangaistuksiin, joita koskevat tiedot saattavat johtaa vakuutustentarjoajien poistamiseen rekisteristä.

54 §. Toisen ETA-valtion lainsäädännön noudattamisen valvonta.

Pykälää sovelletaan tilanteessa, jossa toisen ETA-valtion toimivaltainen viranomaisilmoittaa Finanssivalvonnalle, että Suomessa rekisteröintivelvollinen vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja ei noudata toiminnassaan kyseisen ETA-valtion lainsäädäntöä, kun tämä tarjoaa vakuutuksia kyseisessä muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa.

Tällöin Finanssivalvonnan on arvioitava toiselta ETA-valtion toimivaltaiselta viranomaiselta saamansa tiedot. Finanssivalvonnan on kotijäsenvaltion toimivaltaisena viranomaisena viipymättä tapauksen mukaan toteutettava tarpeelliset toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi. Finanssivalvonnan toimivaltuuksista säädetään tässä laissa sekä Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 4 luvuissa. Finanssivalvonnan on ilmoitettava vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle toteutetuista toimenpiteistä.

Pykälässä pannaan täytäntöön direktiivin 5 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja 8 artiklan 2 kohdan toinen virke. Asiasta on sisällöltään vastaavasti säädetty suomalaisen muun finanssimarkkinoilla toimivan osalta Finanssivalvonnasta annetun lain 57 §:ssä.

55 §. ETA-valtion vakuutusedustajaa koskeva toimivalta.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Finanssivalvonnan oikeudesta ryhtyä valvontatoimenpiteisiin sellaista ulkomaista ETA-valtion vakuutusedustajaa tai sivutoimista vakuutusedustajaa kohtaan, joka harjoittaa Suomessa vakuutusten tarjoamista palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden perusteella. Pykälän 1–4 momenttia sovelletaan tällaisen toimijan Suomessa olevaan sivuliikkeeseen, mutta pykälän 5 momentin nojalla säännöksiä sovelletaan vastaavasti vakuutusten tarjoamiseen Suomessa palveluiden tarjoamisen vapauden perusteella.

Pykälän 1 momentin mukaan Finanssivalvonnan on ilmoitettava kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jos Finanssivalvonnalla vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisena viranomaisena on perusteltu syy epäillä, että Suomessa toimivan toisen ETA-valtion vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja taikka sen sivuliike laiminlyö noudattaa suomalaisia yleisen edun ehtoja taikka sivuliikkeelle Suomen laissa, määräyksissä tai säännöissä säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia. Viittaus Suomen lakiin sisältää tässä laissa ja muualla Suomen laissa sekä Suomea sitovissa EU-säädöksissä säädetty velvollisuudet. Ennen ilmoittamista kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle Finanssivalvonta voi kehottaa vakuutusedustajaa, sivutoimista vakuutusedustajaa taikka sen sivuliikettä korjaamaan asian määräajassa. Asiasta on sisällöltään vastaavasti säädetty Finanssivalvonnan suorittaman valvonnan piiriin kuulumattoman ulkomaisen ETA-sivuliikkeen osalta Finanssivalvonnasta annetun lain 61 §:n 1 momentissa. Pykälän 1 momentissa pannaan täytäntöön direktiivin 5 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja 8 artiklan 2 kohdan ensimmäinen virke.

Pykälän 2 momentin nojalla Finanssivalvonta vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisena viranomaisena voi ilmoitettuaan asiasta kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle toteuttaa vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain mukaiset tarpeelliset ja syrjimättömät toimenpiteet. Tällöin tarkoituksena on estää säännösten vastaisen toiminnan jatkuminen ja, jos se on ehdottoman tarpeellista, estää vakuutusedustajaa tai sivutoimista vakuutusedustajaa taikka sen sivuliikettä jatkamasta uutta liiketoimintaansa Suomessa. Edellytyksenä on, että vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja taikka sen sivuliike edelleenkin toimii tavalla, joka selvästi ja laajamittaisesti vahingoittaa Suomen kuluttaji-

en etuja tai haittaa vakuutus- tai jälleenvakuutusmarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Finanssivalvonta saa ryhtyä toimenpiteisiin, vaikka kotijäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on määrännyt toimenpiteitä, mutta niitä ei ole käytännössä toteutettu tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Momentissa tarkoitettu tilanteesta ei ole kyse kiireellisestä tilanteesta, minkä vuoksi asianosaista on kuultava ennen toimenpidepäätöksen tekemistä. Asiasta on säädetty sisällöltään vastaavasti Finanssivalvonnan suorittaman valvonnan piiriin kuulumattoman ulkomaisen ETA-sivuliikkeen osalta Finanssivalvonnasta annetun lain 61 §:n 3 momentissa. Pykälän 2 momentissa pannaan täytäntöön direktiivin 5 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta ja 8 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta.

Pykälän 3 momentin nojalla 1, 2 ja 4 momenttien säännökset ilmoitus- ja kuulemismenettelystä eivät vaikuta Finanssivalvonnan toimivaltaan toteuttaa 2 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä eräissä kiireellisissä tilanteissa. Toimenpiteiden tulee olla ehdottoman välttämättömiä yleisen edun tai Suomen kuluttajien oikeuksien suojelemiseksi taikka muutoin tarpeellisia Suomen lain vastaisen menettelyn lopettamiseksi. Säännös kattaa direktiivin V ja VI luvun nojalla hyväksytyt säännökset tai hallinnolliset määräykset, joista Suomessa säädetään lain 21–41, 44 ja 66 §:ssä. Säännös kattaa vakuutusedustajien ja sivutoimisten vakuutusedustajien osalta myös tilanteet, joissa vakuutuksia tarjotaan sivuliikkeen tai 5 momentin mukaisesti palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella ulkomailta kokonaan tai pääosin Suomeen, kun pyrkimyksenä on kiertää suomalaiset yleistä etua koskevat säännökset, kuluttajansuojasäännökset tai mahdollisesti muut velvoittavat säännökset ja kun toiminta vaarantaa vakavasti Suomen vakuutus- tai jälleenvakuutusmarkkinoiden moitteettoman toiminnan kuluttajansuojan osalta; vakuutuksenantajien osalta sovelletaan tältä osin Finanssivalvonnasta annetun lain 61 §:ää. Tällaisissa tilanteissa Finanssivalvonnalla on toimivalta toteuttaa ilman ilmoitus- ja kuulemismenettelyä pykälän 2 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä sekä viime kädessä estää kyseistä vakuutusedustajaa tai sivutoimista vakuutusedustajaa taikka sen sivuliikettä jatkamasta uutta liiketoimintaa Suomessa. Asiasta on säädetty sisällöltään vastaavasti Finanssivalvonnan suorittaman valvonnan piiriin kuulumattoman ulkomaisen ETA-sivuliikkeen osalta Finanssivalvonnasta annetun lain 61 §:n 4 momentissa. Pykälän 3 momentissa pannaan täytäntöön direktiivin 5 artiklan 2 kohta, 8 artiklan 1 ja 4 kohta sekä 9 artiklan 1 kohta ja 2 kohdan ensimmäinen ja toinen virke.

Pykälän 4 momentin ja hallintolain nojalla kaikista Finanssivalvonnan vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisena viranomaisena toteuttamista toimenpiteistä on toimitettava perusteltu päätös kyseessä olevalle vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle taikka sen sivuliikkeelle sekä ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle ja Euroopan komissiolle. Asiasta on säädetty sisällöltään vastaavasti Finanssivalvonnan suorittaman valvonnan piiriin kuulumattoman ulkomaisen ETA-sivuliikkeen osalta hallintolain 44, 45 ja 54 §:ssä sekä Finanssivalvonnasta annetun lain 61 §:n 5 momentissa. Hallintolain 45 §:ssä säädetään viranomaisen velvollisuudesta perustella päätös sekä perusteluista ilmenevistä seikoista. Hallintolain 54 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla. Viranomaisen on annettava tiedoksi myös sellainen päätös, johon liittyy muutoksenhakukiello. Pykälän 4 momentissa pannaan täytäntöön direktiivin 5 artiklan 3 kohta sekä 8 artiklan 5 kohta.

Pykälän 5 momentin nojalla vakuutusten tarjoamista sijoittautumisvapauden perusteella koskevia säännöksiä sovelletaan vastaavasti vakuutusten tarjoamiseen palveluiden tarjoamisen vapauden perusteella.

56 §. Tehtävien siirtäminen toiselle valvontaviranomaiselle.

Pykälässä säädetään tilanteesta, jossa ETA-valtiossa rekisteröidyn vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan ensisijainen liikepaikka sijaitsee muussa kuin rekisteröintivaltios-

sa. Pykälässä ensisijaisella liikepaikalla tarkoitetaan direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 14 alakohdan mukaisesti paikkaa, josta pääasiallista liiketoimintaa hoidetaan.

Finanssivalvonnan toimivallasta tehdä valvontatehtävien siirtämistä koskeva sopimus säädetään pykälässä nimenomaisesti. Pykälän 1 momentin mukaan jos ulkomaisen ETA-valtion vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan ensisijainen liiketoimintapaikka sijaitsee Suomessa, Finanssivalvonta voi tehdä kyseisen kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen kanssa sopimuksen siitä, että Finanssivalvonta suorittaa sellaisia valvontatehtäviä, jotka kuuluvat kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen vastuulle. Tällaiset tehtävät voivat koskea toiminnan järjestämistä, tiedonantoa, vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita, hallinnollisia seuraamuksia ja muita toimenpiteitä. Luettelo ei ole tyhjentävä, sillä sopimuksen soveltamisalaa ei ole rajattu säännöksessä.

Vastaavasti pykälän 2 momentin mukaan Finanssivalvonta voi sopimusteitse siirtää valvontatehtäviään vastaanottavana jäsenvaltiona toimivan toisen ETA-valtiontoimivaltaiselle viranomaiselle, jos Suomessa rekisteröidyn vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan ensisijainen liikepaikka sijaitsee kyseisessä toisessa ETA-valtiossa kuin Suomessa. Sopimuksen tekeminen tulee perustella, ja sopimuksen tulee edistää valvontatehtävien tehokasta hoitamista. Sopimuksesta on ilmoitettava sopimuksen kohteena olevalle vakuutus- tai jälleenvakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle sekä Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle ja komissiolle viipymättä. Hallintolain 45 §:ssä säädetään viranomaisen velvollisuudesta perustella päätös sekä perusteluista ilmenevistä seikoista. Hallintolain 54 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla. Viranomaisen on annettava tiedoksi myös sellainen päätös, johon liittyy muutoksenhakukielto.

Pykälän 1 ja 2 momentissa pannaan täytäntöön direktiivin 7 artiklan 1 kohta ja osaltaan 12 artiklan 1 kohta. Finanssivalvonnan toimivallasta tehdä ETA-valvottavan tarkastustehtävien siirtämistä koskeva sopimus on säädetty sisällöltään vastaavasti Finanssivalvonnasta annetun lain 67 §:n 1 momentissa sekä muille valvontaviranomaisille ja komissiolle ilmoittamisesta mainitun lain 67 §:n 8 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädetään lisäksi Finanssivalvontaan sovellettavista säännöksistä, jos Finanssivalvonta vastaa sopimuksen mukaan valvontatehtävien suorittamisesta. Tällöin Finanssivalvonnan toimivaltuuksiin laissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi kuuluvat erityisesti Finanssivalvonnasta annetun lain 33 §:ssä tarkoitettu toimeenpanokielto ja oikaisukehutus, joita voidaan tehostaa mainitun lain 33 a §:ssä säädetyllä uhkasakolla. Säännös on informatiivinen ja perustuu direktiivin 7 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan.

57 §. Yleistä etua koskevat säännökset.

Pykälän mukaan Finanssivalvonnan on julkistettava ja päivitettävä Suomessa vakuutusten tarjoamisessa noudatettavat yleistä etua koskevat kansalliset säännökset verkkosivustollaan. Tietojen on oltava mahdollisimman ajantasaisia. Direktiivissä sallitaan, että jäsenvaltiot säätävät direktiiviä tiukempia vaatimuksia. Tiedot direktiiviä tiukemmista kansallisista säännöksistä ja niiden soveltamistavasta kuuluvat yleistä etua koskevien säännösten joukkoon, ja ne on julkistettava. Kyseiset yleistä etua koskevat säännökset liittyvät direktiivin mukaisesti Suomessa harjoitettavaan vakuutusten tai jälleenvakuutusten tarjoamiseen. Näistä tiedoista on ilmentävä esimerkiksi se, että Suomessa on säädetty tiettyjä vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin palkkioita koskevia direktiivin vaatimuksia tiukempia säännöksiä, sekä näiden säännösten soveltamiseen liittyvät seikat. Suomalaisten yleistä etua koskevien säännösten julkistaminen on tarpeellista sen vuoksi, että mahdollisesti toisen ETA-valtion Suomessa vakuutusten tarjoamista harjoittavat vakuutusedustajat tai sivutoimiset vakuutusedustajat voivat varautua asianmukaisesti kansallisiin säännöksiin, jotka ovat ankarampia kuin direktiivissä säädetyt vähimmäisvaatimukset.

Pykälä perustuu direktiivin 6 artiklan 2 kohtaan sekä 11 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset julkistavat asianmukaisesti yleistä etua suojaavat asiaan liittyvät kansalliset säännökset, joita sovelletaan niiden alueella harjoitettavaan vakuutusten ja jälleenvakuutusten tarjoamiseen, mukaan lukien tiedot siitä, onko kyseinen jäsenvaltio päättänyt soveltaa 29 artiklan 3 kohdassa säädettyjä tiukempia säännöksiä ja kuinka se on päättänyt niitä soveltaa. Direktiivin 11 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen alkuosan mukaan kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on saatettava tällaiset tiedot ajan tasalle säännöllisesti.

Tiedot on perusteltua esittää direktiivin 11 artiklan 3 kohtaa mukaillen siten, että tiedot jaotellaan Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen käytännön mukaisesti eri oikeudenalojen mukaan. Jos Suomessa noudatettavat yleistä etua koskevat säännökset muuttuvat, julkisesti saatavilla pidettäviä tietoja on vastaavasti päivitettävä.

Pykälässä säädetään myös Finanssivalvonnan velvollisuudesta antaa pyynnöstä tietoja Suomessa noudatettavista yleistä etua koskevista säännöksistä. Finanssivalvonta toimii siten kansallisen keskitetyn tietopisteen tavoin. Tällaisia ovat muun muassa 24 §:n 3–5 momentin mukainen sopimattomana pidettävä menettely sekä 26 §:n 1 momentin mukainen vakuutusmeklarin velvollisuus kiinnittää asiakkaan huomiota myös vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin ja 36 §:n 2 momentin mukainen sijoitusvakuutuksen kulujen kumulatiivisesta vaikutuksesta pääoman kertymiseen. Säännös perustuu myös direktiivin 11 artiklan 4 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on perustettava keskitetty asiointipiste, joka vastaa yleistä etua koskeviin sääntöihin liittyvien tietojen antamisesta jäsenvaltiossa. Tällaisen asiointipisteen on oltava tarkoituksenmukainen toimivaltainen viranomainen.

Pykälässä ei ole nimenomaista säännöstä yleistä etua koskevien kansallisten säännösten hallinnollisen rasitteen seuraamisesta suhteessa kuluttajansuojaan. Tämä on osa tavanomaista kansallista lain ja alemmanasteisten määräysten vaikutusten seuranta ja valmistelua. Asiasta säädetään direktiivin 11 artiklan 3 kohdassa.

58 §. Vakuutusten tarjoamisen kieltäminen.

Pykälän 1 momentissa säädetään tilanteesta, jossa Finanssivalvonta havaitsee, että vakuutuksia tarjotaan Suomessa ilman rekisteröintiä tai ilman 19 §:ssä tarkoitettua ETA-valtioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä ilmoitusmenettelyä. Käytännössä tällöin vaaditaan rekisteröinti- tai ETA-ilmoituksen tekemistä.

Momentin nojalla Finanssivalvonnalla on kuitenkin toimivalta kieltää vakuutusten tarjoaminen tai siihen liittyvä menettely, jos toimintaa on harjoitettu ilman rekisteröintiä. Säännöksen ehdotetaan koskevan rekisteröimättömiä luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä, esimerkiksi laissa tarkoitettua vakuutusten tarjoamista verkkosivuillaan harjoittavia, sekä rekisteröityjä vakuutuksentarjoajia, lähinnä vakuutusedustajia tai sivutoimisia vakuutusedustajia. Säännöksen henkilöllinen soveltamisala perustuu direktiivin 33 artiklan 1 kohdan a–d alakohtaan. Näiden toimijoiden osalta Finanssivalvonnalla tulee direktiivin 33 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla olla valtuudet antaa määräys, jossa vastuussa olevaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä vaaditaan lopettamaan rikkomisen ja olemaan toistamatta sitä.

Siltä osin kuin toimintaa on harjoitettu ilman rekisteröintiä tai muun ETA-valtion viranomaiselle tehtyä ilmoitusta, säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuslain 38 §:n 1 momenttia.

Finanssivalvonnalla on toimivalta kieltää myös edellä momentissa tarkoitetun rekisteröimättömän henkilön tai rekisteröintiä koskevien säännösten vastaisesti toimivan rekisteröidyn vakuutuksentarjoajan käyttäminen.

Pykälän 2 momentissa säädetään Finanssivalvonnan toimivallasta kieltää vakuutusten tarjoaminen muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa, jos laissa säädettyjä velvollisuuksia on olennaisesti rikottu tai laiminlyöty. Momentissa tarkoitetaan erityisesti lain 21–41, 44 ja 66 §:n rikkomista. Säännöksen soveltamisala perustuu direktiivin 33 artiklan 1 kohdan e

ja f alakohtaan. Finanssivalvonnalla tulee direktiivin 33 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 3 kohdan a alakohdan mukaisesti olla valtuudet antaa määräys, jossa vastuussa olevaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä vaaditaan lopettamaan rikkominen ja olemaan toistamatta sitä.

Momentin mukaan kiello voidaan määrätä määräajaksi tai siksi ajaksi, kunnes virhe tai laiminlyönti on korjattu. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan vakuutusedustuslain 38 §:n 4 momenttia siten muutettuna, että säännös koskee vakuutusentarjoajia ja että ehdotetussa pykälässä kiellon määrittämiseksi ei edellytetä Finanssivalvonnan kohtuullisen määräjän määrittämistä. Jatkossakin Finanssivalvonta saa määrätä kohtuullisen määräjän olennaisen lainvastaisen menettelyn korjaamiseksi, ennen kuin se kieltää vakuutusten tarjoamisen, mutta tähän ei ole lain mukaan ehdotonta velvollisuutta.

Lisäksi pykälän 3 momentissa täsmennetään selkeyden vuoksi, että kiellon määrittämiseen sovelletaan Finanssivalvonnasta annetun lain 33, 33 a, 34 ja 35 a §:ää. Mainittujen pykälien nojalla Finanssivalvonnalla on toimivalta antaa pykälässä tarkoitettulle henkilölle tai vakuutusentarjoajalle muun muassa hallinnollisia määräyksiä, tehostaa niitä uhkasakolla ja hakea turvaamistoimea tietyissä tilanteissa.

Pykälässä ei rajoiteta Finanssivalvonnasta annetun lain soveltamista valvottaviin, joten muun muassa 3 momentissa mainittuja säännöksiä sovelletaan valvottaviin myös muissa kuin tässä pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa.

59 §. Seuraamusmaksu.

Pykälässä säädetään niistä säännöksistä, joiden rikkomisesta tai laiminlyönneistä Finanssivalvonta saa Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n nojalla määrätä seuraamusmaksun. Seuraamusmaksu on vakava hallinnollinen seuraamus. Siten yleensä seuraamusmaksun määrittäminen tulee kysymykseen tilanteissa, joissa on kyse järjestelmällisestä säännösten vastaisesta menettelystä. Vain hyvin poikkeuksellisesti se voidaan määrätä yksittäisessä tilanteessa, jossa kyseessä olevia säännöksiä on rikottu tai laiminlyöty ilmeisellä ja olennaisella tavalla.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään Finanssivalvonnan toimivallasta määrätä vakuutusentarjoajalle seuraamusmaksu 21–47 ja 66 §:ssä säädettyjä menettelytapoja koskevista teoista tai laiminlyönneistä sijoitusvakuutuksia tarjottaessa. Siltä osin kuin momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa säännöksissä on kyse tiedonantovelvollisuuksista asiakkaalle, vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 25–27 §:ää sovelletaan vakuutusmeklareihin ja sivutoimisiin vakuutusmeklareihin sekä 35–40 §:ää vakuutusmeklareihin. Sen vuoksi pykälän 1 kohdassa viitataan täydentävästi myös vakuutussopimuslain vakuutuksenantajiin ja asiamiehiin sovellettaviin vastaaviin säännöksiin, joissa säädetään sijoitusvakuutuksia koskevista tiedonantovelvollisuuksista. Myös niiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä Finanssivalvonta saa määrätä seuraamusmaksun. Seuraamusten enimmäismäärästä säädetään tarkemmin Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:ssä. Säännös perustuu direktiivin 33 artiklan 1 kohdan e alakohtaan ja 2 kohdan e ja f alakohtaan.

Pykälän 1 momentin 2–8 kohdassa säädetään Finanssivalvonnan toimivallasta määrätä vakuutusentarjoajalle seuraamusmaksu sellaisista teoista tai laiminlyönneistä, joita ovat rekisteröintihakemuksen laiminlyönti, rekisteröimättömän vakuutusedustajan käyttäminen, virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antaminen rekisteröintihakemuksessa, rekisteröinnin edellytysten laiminlyöminen tai rikkominen sekä direktiivin nojalla säädettyjen muita kuin sijoitusvakuutuksia koskevien menettelytapasäännösten rikkominen.

Siltä osin kuin momentin 6 kohdassa tarkoitetuissa säännöksissä on kyse tiedonantovelvollisuuksista asiakkaalle, vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 25–27 §:ää sovelletaan vakuutusmeklareihin ja sivutoimisiin vakuutusmeklareihin. Sen vuoksi kohdassa viitataan täydentävästi myös vakuutussopimuslain vakuutuksenantajiin ja asiamiehiin sovellettaviin vastaaviin säännöksiin, joissa säädetään muita kuin sijoitusvakuutuksia koskevista tiedonantovel-

vollisuuksista. Myös niiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä Finanssivalvonta voi määrätä seuraamusmaksun.

Pykälän 2–8 kohdassa tarkoitetuista menettelyistä on säädetty direktiivin 33 artiklan 1 kohdan a–d ja f alakohdassa. Direktiivin 33 artiklan 3 kohdan nojalla mukaan näistä teoista tai laiminlyönneistä on voitava määrätä vastuussa oleva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö lopettamaan teko tai laiminlyönti ja olemaan toistamatta sitä. Samoin Finanssivalvonnalla on oltava toimivalta peruuttaa vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan rekisteröinti. Direktiivissä ei kuitenkaan edellytetä seuraamusmaksun määräämistä. Direktiivin 33 artiklan 4 kohdan nojalla Suomi voi antaa Finanssivalvonnalle toimivallan määrätä lisäseuraamuksia tai muita toimenpiteitä sekä hallinnollisia taloudellisia seuraamuksia, jotka ovat korkeampia kuin tässä artiklassa säädetty. Siten ehdotetaan, että edellä tarkoitetuista teoista tai laiminlyönneistä Finanssivalvonnalla on toimivalta määrätä seuraamusmaksu. Pykälän 1 momentin 2–6 kohta perustuvat direktiivin 33 artiklan 4 kohdan täytäntöönpanoon. Sääntely on kansallista. Asiakkaan suojan perusteella on perusteltua edellyttää korkeaa sääntelyn tasoa päätoimisesti toimivilta vakuutusedustajilta ja sivutoimisilta vakuutusedustajilta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että 1 momentissa tarkoitettujen säännösten ohella lisäksi 1 momenttia tarkemmat säännökset, määräykset ja direktiivin perusteella annettujen komission asetusten ja päätösten säännökset ovat Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n 1 momentissa tarkoitettuja säännöksiä, joiden rikkomisesta saadaan määrätä seuraamusmaksu. Säännös vastaa sisällöltään sijoituspalvelulain 15 luvun 1 §:n 6 momenttia.

Direktiivin 31 artiklan 4 kohdan mukaan seuraamusmaksu on määrättävä kenelle tahansa rikkomuksesta vastuussa olevalle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle. Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n 1 momenttia ehdotetaan jäljempänä 8. lakiehdotuksessa muutettavaksi siten, että direktiivin vaatimus täytetään vakuutuksentarjoajan osalta. Lisäksi mainitun pykälän 4 momentin mukaan seuraamusmaksu voidaan määrätä oikeushenkilölle määrättävän seuraamusmaksun lisäksi tai sen sijasta sellaiselle oikeushenkilön johtoon kuuluvalla henkilölle, jonka velvollisuuksien vastainen edellä tässä pykälässä säädetty teko tai laiminlyönti on. Kyseiselle henkilölle määrättävän seuraamusmaksun edellytyksenä on, että henkilö on merkittävällä tavalla myötävaikuttanut tekoon tai laiminlyöntiin. Tämä direktiivin kohta on jo siten johtoon kuuluvan henkilön osalta pantu täytäntöön Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n 4 momentissa.

60 §. Rikkomuksista ilmoittaminen.

Pykälässä säädetään oikeushenkilön muodossa toimivan vakuutuksentarjoajan sisäisestä ilmoitusmenettelystä. Pykälä perustuu voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 36 §:ään. Voimassa olevaan lakiin nähden ehdotetun pykälän 1 momenttia täydennetään siten, että vakuutusten tarjoamista harjoittavalla oikeushenkilöllä on oltava menettely, jota noudattamalla sen palveluksessa olevat voivat ilmoittaa oikeushenkilön sisällä riippumattoman kanavan kautta myös vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain rikkomisesta. Muilta osin ehdotus vastaa voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 36 §:ää.

Finanssivalvonnasta annetun lain 71 a §:ää on muutettu vuoden 2017 alusta alkaen siten, että Finanssivalvonnan on voitava suojata omien järjestelmiensä kautta ilmoituksen tekevää henkilöä samalla tavalla kuin vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan sisäistä ilmoitusjärjestelmää käytettäessä. Finanssivalvonnan on siten tehtävä asianmukaiset ja riittävät toimenpiteet, joilla järjestetään ilmoitusten asianmukainen käsittely sekä suojataan ilmoituksen tekijää ja turvataan ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteena olevan henkilötietojen suoja noudattaen henkilötietolakia.

Ehdotetussa pykälässä ja muutetun Finanssivalvonnasta annetun lain 71 a §:n säännöksillä pannaan täytäntöön direktiivin 35 artiklan 2 kohta.

61 §. Vakuutusedustajarekisteristä poistaminen.

Direktiivin 3 artiklan 4 kohdan neljännessä alakohdasta ilmenee, että rekisteröinnin ja toiminnan harjoittamisen edellytyksenä on direktiivin 10 artiklassa säädettyjen ammatillisten vaatimusten täyttäminen. Jos vaatimukset eivät enää täyty, direktiivin 3 artiklan 4 kohdan kuudennen alakohdan mukaan vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja on poistettava rekisteristä. Ehdotetussa pykälässä säädetään direktiivin mukaisten rekisteristä poistamisen perusteiden lisäksi eräistä kansallisista poistoperusteista.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan Finanssivalvonnan on poistettava vakuutusedustajarekisteristä vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja, joka on lopettanut toimintansa. Säännös vastaa direktiivin 33 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 3 kohdan b alakohtaa sekä voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 10 §:n 1 momentin 1 kohtaa.

Momentin 2 kohdan mukaan Finanssivalvonnan on poistettava rekisteristä vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja, joka on hyväksytty rekisteriin vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustaja antamien virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen perusteella. Säännös vastaa direktiivin 33 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 3 kohdan b alakohtaa.

Momentin 3 kohdan mukaan Finanssivalvonnan on poistettava rekisteristä vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja, joka ei enää täytä 7 tai 8 §:ssä säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä. Rekisteröinnin edellytysten on täytyttävä myös vakuutusten tarjoamista harjoitettaessa. Säännös vastaa direktiivin 3 artiklan 4 kohdan kuudetta alakohtaa, 33 artiklan 1 kohdan d alakohtaa ja 3 kohdan b alakohtaa sekä voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 10 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

Momentin 4 kohdan mukaan rekisteristä on poistettava vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja, joka käyttää toiminnassaan rekisteröimätöntä henkilöä. Tältä osin säännös vastaa direktiivin 33 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja 3 kohdan b alakohtaa. Lisäksi rekisteristä on poistettava myös se, joka harjoittaa vakuutusten tarjoamista toisen välikätenä. Välikätenä toimivien henkilöiden osalta säännös on kansallinen.

Momentin 5 kohdan mukaan rekisteristä on poistettava myös se, joka toimii siten, että on ilmennyt vakavia tai toistuvia laiminlyöntejä. Myös vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle jo aiemmin määrätty 58 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaikaisten toimintakielto voidaan ottaa huomioon. Finanssivalvonta voi poistaa vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan rekisteristä esimerkiksi, jos tämä laiminlyö törkeästi velvollisuuksiaan. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 33 artiklan 1 kohdan e ja f alakohtaa, 2 kohdan c alakohtaa, 3 kohdan b alakohtaa sekä voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 38 §:n 4 momenttia.

Momentin 6 kohdassa säädetään edellä 7 §:n 10 kohdassa säädetyn ja 8 §:ssä viitatuin nojalla valvonnan esteettömyyden rikkomisesta tai laiminlyönnistä, minkä seurauksena Finanssivalvonta voi poistaa vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusedustajarekisteristä.

Pykälän 2 momentissa säädetään tiettyjä ajallisesti rajattuja poikkeuksia vakuutusedustajarekisteristä poistamiseen. Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan elinkeinon harjoittamisen keskeytymisen liiketaloudellisesti perusteettomasta syystä sekä asiakassuhteiden asianmukaisen hoitamisen kannalta on tarpeellista tehdä kyseiset rajaukset. Rekisteristä poistamisen jälkeen vakuutusten tarjoamisen harjoittaminen ei ole mahdollista, joten välitön rekisteristä poistaminen saattaa olla asiakkaiden kannalta epädullista. Finanssivalvonta voi myöntää yksittäistapauksessa luvan poiketa määräajaksi 7 §:n 1 momentin 4 kohdan edellytyksestä, jonka mukaan rekisteröitävällä on 15 §:n mukainen ammattipätevyys, 17 §:n 2 mukaiset menettelytavat ja arviointijärjestelmät tai 66 §:n 1 momentin mukainen arkisto.

Momentin mukaan Finanssivalvonta voi myöntää kohtuullisen määräajan myös vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden määrää koskevan puutteen korjaamiseksi. Vastuuvakuutusta tai muuta vastaavaa vakuutusta edellytetään 7 §:n 1 momentin 5 kohdassa. Säännös on kansallinen.

Momentin mukaan samoin voidaan myöntää määräaika 7 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun edellytyksen täyttämiseksi. Kyseisen edellytyksen mukaan vakuutusten tarjoamista harjoittavan oikeushenkilön palveluksessa olevista, vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä 30 prosenttia on rekisteröitävä vakuutusedustajiksi. Lain 7 §:n 1 momentin 6 kohtaa koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää, jos edellytyksen täyttymättä jääminen johtuu liiketoiminnan poikkeuksellisesta muutoksesta ja luvan myöntäminen on tarpeen vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan asiakassuhteiden asianmukaisen hoitamisen takia. Luvan myöntäminen voi liittyä poikkeuksellisiin olosuhteisiin, jotka voivat olla luonteeltaan ennalta arvaamattomia tapahtumia, esimerkiksi henkilöstön äkillinen normaalia suurempi vaihtuvuus. Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on luonnollisesti järjestettävä päivittäinen liiketoimintansa siten, että rekisteröintiedellytykset täyttyvät esimerkiksi henkilöstön normaalista vaihtuvuudesta huolimatta. Lain 7 §:n 1 momentin 4 tai 6 kohtaa koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää vain vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan hakemuksesta, ja lupa myönnetään aina Finanssivalvonnan määräämäksi kohtuulliseksi määräjäksi.

Pykälän 3 momentin mukaan Finanssivalvonnan on tapauksen mukaan ilmoitettava vastaanottavalle jäsenvaltiolle Suomessa rekisteröidyn vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusedustajarekisteristä poistamisesta. Käytännössä Finanssivalvonta ilmoittaa rekisteristä poistamisesta sen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja harjoittaa vakuutusten tarjoamista, jos Finanssivalvonta on ilmoittanut viranomaiselle vakuutusten tarjoamista koskevan toiminnan aloittamisesta kyseisessä maassa sijoittautumisvapauden tai palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella. Toimivaltaisella viranomaisella tarkoitetaan viranomaista tai elintä, jonka jäsenvaltio nimeää direktiivin 12 artiklan mukaisesti huolehtimaan direktiivin täytäntöönpanosta. Useimmiten viranomainen lienee sama, joka vastaa vakuutusentarjoajan valvonnasta, vaikka direktiivissä ei tätä suoranaisesti edellytetä. Finanssivalvonnan on tehtävä ilmoitus 30 päivän kuluessa. Säännöksessä pannaan täytäntöön direktiivin 3 artiklan 4 kohdan kuudes alakohta.

Pykälän 4 momentin nojalla Finanssivalvonta voi vakuutusedustajarekisteristä poistamisen yhteydessä antaa yksittäistapauksessa asiakkaiden etujen turvaamiseksi tarkempia määräyksiä niistä toimenpiteistä, joihin vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on ryhdyttävä toiminnan lopettamiseksi.

62 §. Vakuutusmeklarin vahingonkorvausvastuu.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusmeklari on velvollinen korvaamaan vahingon, joka hänen tämän lain tai toimeksiantosopimuksen vastaisesta menettelystään aiheutuu toimeksiantajalle, asiakkaalle tai muulle henkilölle, jonka oikeutta toimeksianto tai vakuutus koskee.

Vakuutusmeklarin ammattitaidottomuudesta tai huolimattomuudesta voi aiheutua suuriakin taloudellisia vahinkoja. Vakuutusmeklari voi esimerkiksi jättää vakuuttamatta vakuutuksenottajan tai kolmannen osapuolen kannalta keskeisen riskin, vaikka toimeksiantosopimuksen mukaan hänen olisi tullut huolehtia asiakkaansa kokonaisvakuutusturvasta. Koska vakuutuksenottaja tai kolmas osapuoli ei tällöin vahingon sattuessa saa korvausta vakuutuksesta, vakuutusmeklari on velvollinen suorittamaan vahingonkorvauksena vakuutuskorvausta vastaavan määrän.

Oikeus korvaukseen on vakuutusmeklarin asiakkaalla sekä muulla henkilöllä, jonka oikeutta toimeksianto tai vakuutus koskee.

Vakuutusmeklari voi aiheuttaa toimeksiantajalle vahinkoja myös vakuutuksenantajalle ja muulle toimeksiantosopimuksen ulkopuoliselle henkilölle. Näitä voivat olla esimerkiksi kiinnityksenhaltijat tai pidätys- tai panttioikeuden haltijat, jotka eivät saa korvausta tuhoutuneesta ja vakuuttamattomasta omaisuudesta vakuutusmeklarin virheen tai laiminlyönnin takia. Tällaisia henkilöitä voivat olla myös vakuutetut, edunsaajat tai henkilöt, joita ei ole merkitty vakuutus-

sopimuksessa vakuutetuiksi tai edunsaajiksi, vaikka vakuutusmeklari ja toimeksiantaja olisivat tästä sopineet. Tällaisilla henkilöillä olisi toimeksiantajan kanssa yhtäläinen oikeus saada korvaus kaikesta heille aiheutuneesta vahingosta.

Pykälän 1 momentissa on kysymys sopimusperusteisesta vastuusta vakuutusmeklarin ja toimeksiantajan välisessä suhteessa (toimeksiantosopimus) sekä sopimuksen ulkoisesta vastuusta vakuutusmeklarin ja muun vahinkoa kärsineen välisessä suhteessa (vakuutussopimuksen määräykset). Tällöin vahinkoa kärsineen on näytettävä vahinko, joka on riittävässä syy-yhteydessä vakuutusmeklarin menettelyyn nähden. Vakuutusmeklari kuitenkin vapautuu vahingonkorvausvastuusta, jos hän osoittaa toimineensa ammattitaitoisesti ja huolellisesti. Vastuusta vapautuminen on mahdollista, jos vakuutusmeklari osoittaa vahingon aiheutuneen ammattitaitoisesta ja huolellisesta toiminnasta huolimatta. Sitä, mitä tarkoitetaan riittävällä ammattitaidolla ja huolellisuudella, on käsitelty 21 §:n perusteluissa.

Vakuutusmeklarin vahingonkorvausvelvollisuus voi syntyä sopimusrikkomuksen lisäksi myös lain ja sen nojalla annettujen säännösten rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Vahingonkorvausvelvollisuus voi syntyä esimerkiksi sen seurauksena, ettei vakuutusmeklari täytä tiedonantovelvollisuuttaan toimeksiantajalle. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun 26 §:n 1 momentin vastaisesti vakuutusmeklari ei välitä toimeksiantajalleen vakuutuksenantajan ilmoitusta vakuutukseen sisältyvästä rajoitusehdosta ja tämän seurauksena toimeksiantajalle syntyy väärä kuva vakuutusturvansa sisällöstä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että jos vakuutusmeklari on jättänyt antamatta asiakkaalle tarpeellisia tietoja vakuutuksesta tai antanut asiakkaalle siitä virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, vakuutusmeklarin on korvattava vahinko, joka aiheutuu siitä, ettei vakuutussopimus ole sen sisältöinen, kuin asiakkaalla oli saamiensa tietojen perusteella ollut aihetta käsittää. Säännös vastaa vakuutuksenantajan osalta säädettyä vakuutussopimuslain 9 §:n 1 momenttia. Pykälän 2 momentti on tarpeen, jotta toimeksiantajan asema olisi mahdollisimman yhdenmukainen riippumatta siitä, ottaako hän vakuutuksen suoraan vakuutuksenantajalta vai vakuutusmeklarin kautta. Jos toimeksiantajalle ei ole esimerkiksi ilmoitettu olennaista vakuutussopimukseen sisältyvää vakuutusturvan rajoitusta, vakuutusmeklari on velvollinen korvaamaan vahingon, joka syntyy siitä, ettei sopimus ole sen sisältöinen, kuin toimeksiantajalla oli aihetta käsittää, vaikkei mikään vakuutuksenantaja olisi myöntänyt toimeksiantajan käsityksen mukaista vakuutusta.

Toimeksiantajan aiheellisen käsityksen arvioinnin tulee perustua objektiivisiin näkökohtiin. Lähtökohtana on sen arviointi, mihin käsitykseen tavallinen vakuutuksenhakija kyseisessä tilanteessa voi perustellusti päätyä. Toimeksiantaja ei voi vedota tietoon, jonka hän tiesi virheelliseksi, tai käsitykseen, joka johtui puutteellisesta perehtymisestä hänen saamiinsa tietoihin. Arvioinnissa voitaisiin poikkeuksellisesti nojautua myös subjektiivisiin seikkoihin, esimerkiksi ottaa huomioon toimeksiantajan erityinen vakuutusalan asiantuntemus.

Pykälän 2 momentti koskee ainoastaan sitä, että toimeksiantajalle on syntynyt virheellinen käsitys vakuutuksesta vakuutusmeklarin menettelyn vuoksi. Sen sijaan 2 momentissa ei puututa vakuutuksenantajan vastuuseen vakuutuksenhakijalle antamistaan puutteellisista, virheellisistä tai harhaanjohtavista tiedoista.

Vastuu puutteellisista tai virheellisistä tiedoista ei edellyttäisi vakuutusmeklarin tuottamusta, vaan korvausvelvollisuus syntyisi, vaikkei kukaan vakuutusmeklarin puolella olisi menetellyt huolimattomasti.

Pykälän 3 momentin mukaan sopimusehto, joka poikkeaa muista tämän pykälän säännöksistä asiakkaan tai 1 momentissa tarkoitetun muun korvaukseen oikeutetun vahingoksi, on mitätön kuluttajaa kohtaan sekä sellaista elinkeinonharjoittajaa tai muun toiminnan harjoittajaa kohtaan, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa tai muun toimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin on rinnastettavissa kuluttajaan.

Vakuutusmeklari ei voi sopimuksella osittain tai kokonaan vapautua tämän pykälän mukaisesta vahingonkorvausvastuustaan näitä tahoja kohtaan. Tällainen ehto on mitätön, eli siitä ei

tarvitse erikseen huomauttaa vakuutusmeklarille, eikä lainvastaista ehtoa voi tehdä päteväksi nimenomaisella hyväksymiselläkään. Sitä, mitä tarkoitetaan kuluttajalla ja kuluttajaan rinnastettavalla elinkeinonharjoittajalla tai muuta toimintaa harjoittavalla luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, on käsitelty 46 §:n perusteluissa.

63 §. Vakuutuksenantajan vahingonkorvausvastuu.

Lain soveltamisalaa on laajennettu osittain koskemaan myös vakuutuksenantajan ja sen vastuulla toimivan asiamiehen toimintaa vakuutuksia tarjottaessa. Esimerkiksi vakuutuksenantajan markkinoinnista ehdotetaan vakuutusyhtiölain sijaan säädettäväksi jatkossa tässä laissa. Soveltamisalan laajentamisen kanssa johdonmukaista on, että vakuutuksen tarjoamisesta annettavassa laissa säädetään eräiltä osin vakuutuksenantajan vahingonkorvausvastuusta silloin, kun laissa säädettyjä vakuutuksenantajan velvollisuuksia, jotka eivät liity sopimusvelvollisuuksiin, on huolimattomuudesta tai tahallisesti rikottu tai laiminlyöty ja siitä aiheutuu taloudellista tai muuta vahinkoa sellaiselle kolmannelle osapuolelle, jonka oikeutta vakuutus koskee. Pykälä vastaa lainvastaisen menettelyn tai laiminlyönnin osalta vakuutusmeklarin vahingonkorvausvelvollisuudesta 63 §:n 1 momentissa säädettyä.

64 §. Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä.

Pykälän 1 momentissa säädetään Finanssivalvonnan oikeudesta saada tietoja sakkorekisteristä. Pykälän 2 momentissa on viittaussäännös rikosrekisterilakiin (770/1993). Siten Finanssivalvonnan oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään erikseen. Rikosrekisteritiedot saadaan luovuttaa Finanssivalvonnalle rikosrekisterilain 4 a §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla.

Tietojensaantioikeudet sakko- ja rikosrekisteristä ovat tarpeelliset, koska Finanssivalvonnalla on velvollisuus selvittää ja valvoa rekisteröimistä hakevan tai rekisteröidyn vakuutuksen tarjoajan tai sen keskeisten vakuutusten tarjoamista suoraan harjoittavien henkilöiden, vastuuhenkilöiden, johdon ja tiettyjen omistajien hyvämaineisuutta. Osa tätä tarkastelua on selvittää näiden henkilöiden syyllistyminen sellaisiin rikoksiin, jotka vaarantavat henkilön hyvämaineisuuden. Ilman oikeutta saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä Finanssivalvonnan tehtävän suorittaminen vaikeutuu olennaisesti, koska tällöin olisi tukeuduttava ainoastaan tarkastuksen kohteen ilmoittamiin tietoihin.

65 §. Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet.

Pykälän 1 momentissa säädetään Finanssivalvonnan toimivallasta antaa tarkempia säännöksiä rekisteröintiedellytysten todentamiseen tarvittavista asiakirjoista.

Pykälän 2 momentin nojalla Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 36 §:ssä tarkoitetuista sijoitusvakuutuksen kulujen, tuottojen ja vakuutussäästön kertymisen laskemis- ja ilmoittamistavasta. Tarkempia määräyksiä voidaan antaa myös siitä, millaisia tietoja on annettava suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvästä henkivakuutuksen takaisinostoarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa korvaussuorituksista. Säännös vastaa sisältyänsä 5. lakiehdotuksen 9 a §:n 3 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 47 §:ssä tarkoitettuista liiketoimintakertomuksissa ilmoitettavista tiedoista ja menettelytavoista. Määräyksenantovaltuus koskee siten esimerkiksi tietojen sisältöä, tietojen toimittamisajankohtaa, toimittamistiheyttä ja niiden toimittamistapaa muutoin.

Voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 43 §:n nojalla Finanssivalvonta on antanut joitakin yksittäisiä määräyksiä liiketoimintakertomuksen sisällöstä sekä sen Finanssivalvonnalle toimittamisen tavasta ja määräajoista. Määräykset on annettu Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 2/2011 -asiakirjassa (Dnro 6/101/2011, voimaantulopäivä 1.4.2011).

10 luku Erinäiset säännökset

66 §. *Eräiden asiakirjojen säilyttäminen.*

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan velvollisuudesta säilyttää hyvämaineisuutta ja ammattipätevyyttä koskevia asiakirjoja, kuten tutkintotodistuksia. Arkiston on oltava mahdollisimman ajantasainen, ja asiakirjoja on säilytettävä luotettavalla tavalla. Vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan on nimettävä arkistovastaava, jonka nimi on pyynnöstä ilmoitettava Finanssivalvonnalle. Ilman nimenomaista säännöstäkin toiminnosta vastaavan henkilön nimi on direktiivin mukaisesti pyynnöstä ilmoitettava Finanssivalvonnalle, mikä oikeus Finanssivalvonnalla on Finanssivalvonnasta annetun lain tietojensaantioikeuksien nojalla. Säännös vastaa vakuutuksenantajan osalta direktiivin 10 artiklan 8 kohdan kolmatta alakohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädetään vakuutusedustajan ja vakuutuksenantajan sopimuksia ja tarjoamia palveluita koskevasta arkistointivelvollisuudesta. Asiakkaan kanssa sovittujen vakuutusten sekä tarjoamien palvelujen ehdot on säilytettävä luotettavalla tavalla, mikä voidaan täyttää irtolehti-, kortti- tai tietojärjestelmän avulla. Sopimuspuolten oikeudet ja velvoitteet voidaan sisällyttää viitteinä muihin asiakirjoihin tai oikeudellisesti sitoviin teksteihin. Pykälä perustuu direktiivin 30 artiklan 4 kohtaan.

67 §. *Vaitiolovelvollisuus.*

Ehdotetun säännöksen mukainen vaitiolovelvollisuus koskee kaikkia tahoja, jotka vakuutusmeklarilla, sivutoimisella vakuutusmeklarilla tai erällä sivutoimisella vakuutusedustajalla vakuutusten tarjoamista harjoittaessa tai muutoin vakuutusten tarjoamiseen liittyviä tehtäviä suoritettaessa voivat saada tietoonsa ja käsitellä vakuutuksentarjoajan, tämän asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevia seikkoja taikka liike- tai ammattisalaisuuksia. Kuten henkilötietolaissa ja julkisuuslaissa, vaitiolovelvollisuus sisältää sekä asiakirjojen salassapitovelvollisuuden että kiellon ilmaista muussa kuin kirjallisessa muodossa oleva tieto.

Vaitiolovelvollinen ei saa ilmaista vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa olisi muuta säädetty. Henkilötietojen käsittelystä on voimassa, mitä asiasta säädetään henkilötietolaissa. Erityisesti on säädetty arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyn kiellosta henkilötietolain 11 §:ssä, sitä koskevista poikkeuksista henkilötietolain 12 §:ssä ja henkilötietojen käsittelystä henkilötietolain 13 §:ssä. Lisäksi ilman nimenomaista säännöstäkin vaitiolovelvollisuudesta viranomaisissa säädetään julkisuuslaissa.

Pykälässä säädetään vaitiolovelvollisuudesta johdonmukaisesti vakuutusyhtiölain 30 luvun 1 §:n 1 momentin, vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 §:n 1 momentin ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n 1 momentin kanssa, joissa säädetään vakuutuksenantajan ja asiamiehen vaitiolovelvollisuudesta.

68 §. *Poikkeukset vaitiolovelvollisuuteen.*

Pykälän 1 momentissa säädetään nimenomaisesti tilanteista, joissa vakuutusmeklarilla, sivutoimisella vakuutusmeklarilla tai erällä sivutoimisella vakuutusedustajalla on oikeus luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja viranomaisille. Direktiivin säännökset huomioiden erityistä on, että momentin 4 kohdassa säädetään tutkimus- tai tilastotietojen julkisuudesta. Tietojen antamisesta tutkimustarkoituksiin säädetään lisäksi henkilötietolain 14 §:ssä ja tilastotarkoituksiin 15 §:ssä. Säännös vastaa sisällöltään vakuutusyhtiölain 30 luvun 2 §:n 1 momentin 1–6, 9 ja 11 kohtaa sekä mainitun lain 30 luvun 3 §:n 1 momentin 4, 6 ja 7 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa rajoitetaan vakuutusedustajan, sivutoimisen vakuutusedustajan tai erään sivutoimisen vakuutusedustajan tietojen luovuttamista viranomaisen tehtävien suorittamiseksi. Edelleen säännöksessä on rajattu terveystietojen luovuttamista vain syyttäjä- ja esi-

tutkintaviranomaiselle ja vain vakuutus- tai eläkelaitokseen kohdistuvan petosrikoksen estämisen, selvittämisen ja syytteeseen panemisen tarkoituksessa. Mahdollisuus luovuttaa tarvittaessa tietoja toimivaltaiselle viranomaiselle on tarpeen, jotta voidaan varmistaa vakuutusedustajien ja sivutoimisten vakuutusedustajien tehokas ja tarkoituksenmukainen valvonta. Tietojen luovuttaminen Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden asianomaisille viranomaisille on mahdollista, koska näiden vaitiolovelvollisuudesta säädetään direktiivin 13 artiklan 4 kohdassa ja Solvenssi II -direktiivin 64 artiklassa.

Pykälässä säädetään vaitiolovelvollisuutta koskevista poikkeuksista johdonmukaisesti vakuutusyhtiölain 30 luvun 3 §:n, vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 §:n 3 momentin ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n 4 momentin kanssa, joissa säädetään vakuutuksenantajan ja asiamiehen vaitiolovelvollisuudesta.

Finanssivalvonnan toimivallasta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 71 §:ssä.

69 §. Vaitiolovelvollisuuden rikkominen.

Pykälässä säädetään vaitiolovelvollisuuden rikkomisen rangaistavuudesta yhdenmukaisesti vakuutusyhtiölain 30 luvun 4 §:n, vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 a §:n ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 80 §:n kanssa. Rangaistus tämän lain 67 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan salassapitorikosta tai -rikkomusta koskevien rikoslain säännösten mukaan, jollei teko ole rangaistava virkasalaisuuden rikkomisena tai tuottamuksellisenä virkasalaisuuden rikkomisena tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

11 luku Voimaantulo

70 §. Voimaantulo.

Uuden vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain on tarkoitus tulla voimaan 23 päivänä helmikuuta 2018. Syynä on se, että direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään mainittuna päivänä.

71 §. Siirtymäsäännökset.

Pykälän 1 momentissa säädetään tämän suhteesta voimassa olevaan vakuutusedustajista annettuun lakiin. Tällä lailla on tarkoitus kumota vakuutusedustajista annettu siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tätä lakia ei sovelleta taannehtivasti ennen uuden lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin. Pykälän 2 momentin mukaan tällaisiin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita vanhan lain säännöksiä. Säännös on kansallinen.

Pykälän 3 momentissa säädetään ennen tämän lain voimaantuloa Finanssivalvonnan ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin merkityn vakuutusmeklarin siirtämisestä vakuutusmeklariksi tässä laissa tarkoitettuun vakuutusedustajarekisteriin. Ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyltä vakuutusmeklarilta ei edellytetä tämän lain mukaista vakuutusmeklaritutkintoa. Myöskään sellaiselta henkilöltä, joka on suorittanut hyväksytysti vakuutusmeklaritutkinnon mutta jota ei ole rekisteröity vakuutusedustajarekisteriin, ei edellytetä tämän lain 15 §:n 2 momentin mukaisella vakuutusmeklaritutkinnolla osoitettua ammattipätevyyttä.

Pykälän 4 momentin mukaan aiemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti rekisteröityjen vakuutusmeklareiden on täytettävä tämän lain 15 §:n tarkoitetut ammattipätevyysvaatimukset viimeistään 23 päivänä helmikuuta 2019. Momentin nojalla ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyltä vakuutusmeklareilta ei pakottavasti vaadita vakuutusmeklaritutkinnon suorittamista uudelleen. Ne kuitenkin saavat esittää Finanssivalvonnalle tämän lain mukaisen vakuutusmeklaritutkintotodistuksen osoittaakseen ammattipätevyytensä. Vaihtoehtoisesti ammattipätevyytensä osoittamiseksi niiden on esitettävä Finanssivalvonnalle muu luotet-

tava selvitys tämän lain vaatimusten mukaisesta ammattipätevyydestään. Muu selvitys voi koskea sitä, että tällaiset vakuutusmeklarit ovat noudattaneet tämän lain mukaista 15 tunnin vuosittaista koulutusvelvollisuutta. Säännös vastaa direktiivin 40 artiklaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että direktiivin 2002/92/EY mukaisesti jo rekisteröityneet vakuutusedustajat noudattavat viimeistään 23 päivänä helmikuuta 2019 kansallisen lainsäädännön säännöksiä, joilla pannaan täytäntöön tämän direktiivin 10 artiklan 1 kohta.

Tämän lain voimaantulon jälkeen kuitenkin vähintään 30 prosentilla vakuutusmeklariyrityksen tai sivutoimisen vakuutusmeklariyrityksen vakuutusten tarjoamiseen osallistuvasta henkilöstöstä on oltava vakuutusmeklaritutkinto. Määrällisesti tutkintoa edellytetään riittävän monelta rekisteröitävältä henkilöltä siten, että koko 30 prosentin vaatimus täytetään. Esimerkiksi yrityksessä, jossa neljä henkilöä tarjoaa vakuutuksia, vähintään kahdella rekisteröitävällä henkilöllä eli 50 prosentilla vakuutusten tarjoamiseen osallistuvasta henkilöstöstä on oltava vakuutusmeklaritutkinto, jotta 30 prosentin vaatimus ylitetään.

Pykälän 5 momentissa säädetään ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyn asiamiehen osalta velvollisuus osoittaa muulla selvityksellä, että se täyttää tämän lain 15 §:ssä tarkoitetut ammattipätevyysvaatimukset viimeistään 23 päivänä helmikuuta 2019. Säännös vastaa direktiivin 40 artiklaa.

Pykälän 6 momentissa säädetään niistä henkilöistä, joiden hakemus asiamieheksi tai vakuutusmeklariksi merkitsemiseksi vakuutusedustusrekisteriä varten on vireillä Finanssivalvonnassa tämän lain voimaantullessa.

Säännöksen nojalla asiamieheksi hakevan on täydennettävä hakemuksensa tämän lain vaatimusten mukaiseksi, ennen kuin hakija saadaan merkitä vakuutusedustajarekisteriin asiamieheksi tai sivutoimiseksi asiamieheksi. Tarvittaessa hakijan on selvennettävä hakemustaan esimerkiksi siltä osin, onko kyseessä pää- vai sivutoiminen asiamies.

Säännöksen nojalla vakuutusmeklariksi hakevan on täydennettävä hakemuksensa tämän lain vaatimusten mukaiseksi, ennen kuin hakija saadaan merkitä vakuutusedustajarekisteriin vakuutusmeklariksi tai sivutoimiseksi vakuutusmeklariksi. Tarvittaessa hakijan on selvennettävä hakemustaan esimerkiksi siltä osin, onko kyseessä pää- vai sivutoiminen vakuutusmeklari. Kuitenkaan tällaisen hakijan ei tarvitse suorittaa vakuutusmeklaritutkintoa uudelleen, jos tutkinto on suoritettu hyväksytysti tämän lain voimaantuloa edeltävänä aikana. Lisäksi edellytetään, että henkilö on toimittanut vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta Finanssivalvonnalle hakemuksen, joka sittemmin hyväksytään, vaikka hyväksyminen tapahtuisi vuoden määräajan jälkeen. Keskeistä on hakemuksen toimittaminen Finanssivalvonnalle yhden vuoden määräajassa tämän lain voimaantulosta.

Momentin nojalla vakuutusmeklariksi hakevan on joka tapauksessa esitettävä Finanssivalvonnalle tämän lain 15 §:n 2 momentin mukainen vakuutusmeklaritutkinnolla osoitettu ammattipätevyys tai muu luotettava selvitys siitä, että se täyttää tämän lain 10 §:n tarkoitetut ammattipätevyysvaatimukset viimeistään 23 päivänä helmikuuta 2019. Säännös vastaa direktiivin 40 artiklaa.

1.2 VAKUUTUSYHTIÖLAKI

31 luku

Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut säännökset

Luvun 1 §:n edellä oleva väliotsikko ehdotetaan muutettavaksi muotoon: Vakuutusyhtiön edustajana toimiminen. Tämä on johdonmukainen seuraus luvun 1 ja 3 §:n ehdotetusta kuomoamisesta.

1 ja 3 §.

Laissa ehdotetaan eräiden 31 luvun pykälien kumoamista. Vakuutusyhtiön markkinoinnista, josta voimassa olevassa laissa säädetään luvun 1 §:ssä, on tarkoitus säätää vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 24 §:ssä. Vakuutusyhtiön asiamiehen toiminnasta, josta voimassa olevassa laissa säädetään luvun 3 §:ssä, ehdotetaan säädettäväksi kattavasti koko vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa. Ehdotuksen mukaan vakuutusyhtiölaissa ei siten enää jatkossa säädetä asiamiehen toiminnasta. Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain markkinointia ja asiamiehen aseman ilmoittamista koskevat säännökset vastaavat sisällöltään kumottavaksi ehdotettuja voimassa olevia vakuutusyhtiölain säännöksiä, mutta vakuutusten tarjoamisesta annettavaan lakiin on lisäksi tehty useita direktiivistä johtuvia tarpeellisia lisäyksiä ja täsmennyksiä.

1.3 VAKUUTUSYHDISTYSLAKI

12 luku Vakuutusyhdistysten valvonta

2 §.

Pykälään tehdään tekninen viittauksen tarkistus, jonka mukaan säännöksessä viitataan markkinoinnin osalta vakuutusyhtiölain säännösten sijaan vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain säännöksiin. Vakuutusyhdistyksen markkinoinnin ja sopimusehtojen valvonnassa noudatetaan jatkossakin, mitä vakuutusyhtiölaissa ja Finanssivalvonnasta annetussa laissa säädetään.

1.4 LAKI ULKOMAISISTA VAKUUTUSYHTIÖISTÄ

3 §.

Soveltamisalan ulkopuolelle jäävä toiminta. Pykälän 1 kohdassa oleva viittaus vakuutuseduksesta annettuun lakiin muutetaan viittaukseksi vakuutusten tarjoamisesta annettavaan lakiin. Pykälän 2 kohta vastaa muuttamattomana voimassa olevan lain säännöstä.

1.5 VAKUUTUSSOPIMUSLAKI

1 luku Yleisiä säännöksiä

1 §. Soveltamisala.

Pykälän 3 momenttiin, jossa säädetään liikennevakuutuksiin sovellettavista lain säännöksistä, ehdotetaan tehtäväksi tarkistuksia sen johdosta, että lakiehdotus sisältää muutoksia vakuutuksenantajan tiedonantovelvoitteita koskeviin säännöksiin. Ehdotetun momentin mukaan tiedonantovelvollisuussäännöksistä liikennevakuutuksiin sovellettaisiin 5 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 5 a ja 5 b §:ää, 5 d §:n 1 momenttia, 7–9 ja 9 a §:ää. Lisäksi liikennevakuutuksiin sovellettaisiin uutta vakuutustarpeen selvittämistä koskevaa 4 b §:n 1 momenttia.

Momentissa mainituilla säännöksillä pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 20 artiklan 1, 2 ja 4–8 kohta, 22 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja 23 artikla.

On syytä huomata, että sovellettaviin säännöksiin kuuluisivat 5 §:n 4 momentin nojalla myös kuluttajansuojalain 6 a luvun ennakkotiedonantovelvoitteita koskevat säännökset silloin, kun kyse on liikennevakuutusten etämyynnistä. Rahoituspalvelujen etämyyntiä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY edellyttää näiden säännösten soveltamista myös lakisääteisiin vakuutuksiin. Ehdotuksella korjataan kyseisen direktiivin virheellinen täytäntöönpano, joka tehtiin lailla 467/2016 (HE 123/2015 vp).

2 §. Määritelmiä.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi sijoitusvakuutuksen ja Solvenssi II –direktiivin määritelmät.

Uusi momentin 2 a kohtaan sisältyvä sijoitusvakuutuksen määritelmä on tarpeellinen, koska direktiivin täytäntöön panemiseksi lakiin on lisättävä sijoitusvakuutuksia koskevia erityissäännöksiä. Ehdotettava sijoitusvakuutuksia koskeva määritelmä olisi laajempi kuin direktiivin 2 artiklan 17 kohtaan sisältyvä määritelmä. Toisin kuin direktiivin mukaan sijoitusvakuutuksina pidettäisiin myös yksilöllisiä eläkevakuutuksia. Eläkevakuutuksiin sovelletaan jo nykyisen vakuutuslainsäädännön mukaan sijoitusvakuutuksiin liittyviä erityissäännöksiä muun muassa tiedoista, jotka on annettava ennen vakuutus sopimuksen tekemistä. Direktiivin täytäntöönpano ei anna aiheutta muutusta tällä peruslinjalla.

Vastaavasti kuin direktiivin mukaan sijoitusvakuutuksina ei pidettäisi sellaisia henkivakuutuksia, jonka mukaiset etuudet maksetaan ainoastaan kuoleman sattuessa taikka loukkaantumisesta, sairaudesta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi. Sijoitusvakuutuksena ei myöskään pidettäisi ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/41/EY tai Solvenssi II – direktiivin soveltamisalaan kuuluvia virallisesti tunnustettuja ammatillisia lisäeläkejärjestelmiä eikä muita ryhmävakuutuksena pidettäviä eläkevakuutuksia.

Määritelmä vastaa 1. lakiehdotuksen 4 §:n 12 kohtaan sisältyvää sijoitusvakuutuksen määritelmää.

Momentin 5 a kohdan mukaan Solvenssi II -direktiivillä tarkoitetaan vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/138/EY. Uuden määritelmän johdosta edeltävään 5 kohtaan tehdään tarvittava tekninen tarkistus.

4 §. Ryhmävakuutukseen sovellettavat säännökset.

Pykälässä luetellaan ne lain säännökset, joita sovelletaan ryhmävakuutuksiin. Perustavanlaatuinen muutos verrattuna nykytilaan olisi se, että ryhmävakuutuksiin sovellettaisiin ehdotetun pykälän mukaan vakuutustarpeen selvittämistä koskevaa 4 b §:n 1 momenttia sekä vakuutuksenantajan ennakkotiedonantovelvoitteita koskevia säännöksiä. Jos tarjottava ryhmävakuutus on muu vakuutus kuin sijoitusvakuutus, siihen sovellettaisiin 5 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 5 a ja 5 b §:ää sekä 5 d §:n 1 momenttia. Jos ryhmävakuutus olisi 2 §:n 1 momentin 5 a kohdassa tarkoitettu sijoitusvakuutus, sitä koskisivat tapauksen mukaan myös 4 b §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti, 5 c § ja 5 d §:n 2 momentti. Ryhmävakuutuksiin sovellettaisiin myös 9 §:ää.

Direktiivin johdanto-osan 49 kappaleen mukaan ryhmävakuutuksissa asiakkaalla olisi tarkoitettava ryhmän jäsenten edustajaa, joka tekee vakuutus sopimuksen ryhmän jäsenten puolesta, jos yksittäinen jäsen ei voi tehdä omakohtaisesti päätöstä sopimukseen liittymisestä. Selvyyden vuoksi on syytä mainita, että lakiehdotuksen säännökset vakuutuksenantajan tiedonantovelvoitteista kohdistuisivat ryhmävakuutuksissa siihen, joka tekee ryhmävakuutusta koskevan sopimuksen, eli vakuutuksenottajaan.

Pykälässä mainituilla säännöksillä pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 20 artiklan 1, 2 ja 4–8 kohta, 22 artiklan 1 kohta, 23 artikla, 29 artiklan 1 kohta sekä 30 artiklan 1, 2 ja 5 kohta.

4 a §. Kapitalisaatiosopimukseen sovellettavat säännökset.

Pykälässä luetellaan ne lain säännökset, joita sovelletaan kapitalisaatiosopimuksiin. Kapitalisaatiosopimukset ovat 2 §:n 1 momentin 5 a kohdassa tarkoitettuja sijoitusvakuutuksia. Ehdotetun pykälän mukaan kapitalisaatiosopimuksiin sovellettaisiin vakuutustarpeen selvittämistä koskevaa 4 b §:ää sekä tiedonantovelvoitteita koskevia uusia 5 a, 5 b, 5 c ja 5 d §:ää.

Pykälässä mainituilla säännöksillä pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 20 artiklan 1, 2 ja 4 kohta, 22 artiklan 1 kohdan toinen alakohta, 23 artikla, 29 artiklan 1 kohta sekä 30 artiklan 1, 2 ja 5 kohta.

2 luku Vakuutuksesta annettavat tiedot

4 b §. Vakuutustarpeen selvittäminen.

Pykälässä säädetään vakuutuksenantajan velvollisuudesta määrittää vakuutuksen hakijan vakuutustarve. Pykälän 1 momentti koskee kaikkia vakuutuksia ja 2 momentti sisältää täydentäviä säännöksiä sijoitusvakuutuksista.

Vakuutustarpeen määrittämiseksi vakuutuksenantajan on 1 momentin mukaan pyydettävä tietoja vakuutuksen hakijalta tämän vakuuttamiseen liittyvistä tarpeista ja vaatimuksista. Tietojen pyytäminen voi tapahtua niin henkilökohtaisesti kuin esimerkiksi verkkopalvelussa taikka vakuutuksen hakulomakkeella. Pyydettävien tietojen sisällöstä ei momentissa tarkemmin säädetä. Vakuutusten merkitys ja sisältö vaihtelevat niin paljon, ettei täsmällisiä vaatimuksia tältä osin voida asettaa. Esimerkiksi lakisääteisessä vakuutuksessa, kuten liikennevakuutuksessa, vakuutustarpeen määrittäminen edellyttää vähemmän tietoja kuin vapaaehtoisissa vakuutuksissa. Kuluttaja tai tähän rinnastettava taho vakuutuksen hakijana kykenee yleensä vain yleisellä tasolla ilmaisemaan vakuutustarpeensa, kuten tarpeen vakuuttaa vakituinen tai vapaa-ajan kotinsa, autonsa, lemmikkieläimensä taikka varautua oman tai lähiomaisensa tapaturman, sairauden, työkyvyttömyyden, työttömyyden tai kuoleman varalta. Tällaisen vakuutuksen hakijalta saadun yleisen tiedon pohjalta vakuutuksen hakijalle tulee esittää täydentäviä kysymyksiä, jotta vakuutuksenantaja pystyy tarkemmin määrittämään vakuutustarpeen. Kysymysten on oltava sillä tavalla yksilöityjä, että saatavien vastausten perusteella voidaan arvioida, täyttääkö vakuutuksenantajan tarjoama vakuutus tai vakuutukset vakuutuksen hakijan vakuutustarpeen.

Sijoitusvakuutusten osalta vakuutustarpeen määrittämiseksi olennaista on saada tietoa vakuutuksen hakijan sijoittamisen tavoitteista, kuten sijoitusajasta ja tavoitellusta tuottotasosta, siitä riskitasosta, jonka hakija on valmis hyväksymään, sekä kyvystä riskin toteutuessa sietää tappioita.

Vakuutustarpeeseen vaikuttavat olennaisesti myös vakuutuksenhakijalla olevat muut vakuutukset. Tämän johdosta myös näistä olisi yleisellä tasolla kysyttävä. Kyseeseen voivat tulla paitsi hakijan itsensä ottamat vakuutukset myös ryhmävakuutukset, joiden piiriin vakuutuksen hakija mahdollisesti kuuluu. Vastaavasti aiheellista on kysyä muista sellaisista tyypillisistä vakuutuksista, joilla voi olla merkitystä vakuutustarvetta määritettäessä. Esimerkiksi muuttaman huoneiston taloyhtiön kohdalla kotivakuutuksen irtaimistoa vakuuttavalta asiakkaalta voi olla vakuutustarpeen selvittämiseksi kysyä, miltä osin taloyhtiön kiinteistövakuutus korvaa huoneistokohtaisella kiinteälle sisustukselle aiheutuvia vahinkoja taikka miltä osin vuokranantajan tai vuokralaisen ottama vakuutus korvaa vuokrattavassa kohteessa aiheutuneita vahinkoja. Jos vakuutuksen hakija kysyy vain irtaimistovakuutusta, vakuutustarpeen selvittämiseksi voi olla aiheellista kysyä, onko kiinteistö vakuutettu. Vastaavasti kodinkone- ja elektroniikka-liikkeissä myytäviä tuotevakuutuksia tarjottaessa olisi aiheellista selvittää, onko asiakkaalla jo kotivakuutus ja tarjoaako erillinen tuotevakuutus olennaista turvaa kotivakuutuksen lisäksi. Vakuutuksen antaja tai sen asiamies ei kuitenkaan ole velvollinen selvittämään toisen vakuutuksenantajan sopimusten yksityiskohtaista sisältöä tai tehdä vertailua vakuutuksen yksityiskohtaisesta kattavuudesta.

Pykälän 2 momentin mukaan sijoitusvakuutusta tarjottaessa vakuutuksen hakijalta on lisäksi pyydettävä tiedot kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitusalaan koskevasta aikaisemmasta sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä. Sijoituskokemuksen kannalta merkityksellistä on niin kokemus vakuutusmuotoisesta sijoittamisesta kuin niistä rahoitusvälineistä tai muista sijoituskohteista, joihin vakuutuksenottaja voi ohjata vakuutusmaksuja sijoitettavaksi. Sijoituskoke-

muksen osalta merkityksellistä on myös se, onko vakuutuksen hakijalla toistuvaa kokemusta kyseisistä rahoituspalveluista tai -välineistä vai vain yksittäistapauksellista. Tietämyksen kannalta merkityksellistä on paitsi vakuutuksen hakijan tosiasialliset tiedot kyseisestä rahoituspalvelusta tai -välineestä myös vakuutuksen hakijan koulutus ja ammatti.

Jos vakuutuksen hakijalle on sovittu annettavaksi henkilökohtainen suositus tietyn tai tiettyjen sijoitusvakuutusten valitsemiseksi, häneltä on momentin mukaan pyydettävä tietoja myös hänen taloudellisesta tilanteestaan. Olennaista on paitsi riskiensietokyky myös muut sellaiset taloudellista tilannetta koskevat seikat, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa, mikä tai mitkä sijoitusvakuutukset soveltuvat hakijalle.

Vakuutuksenantajalla on lähtökohtaisesti oikeus luottaa siihen, että vakuutuksen hakijan antamat tiedot ovat paikkaansa pitäviä, ja annettujen tietojen pohjalta määrittää vakuutustarve. Poikkeuksen muodostavat tapaukset, joissa vakuutuksenantaja tietää tai vakuutuksenantajan olisi pitänyt tietää, että annetut tiedot ovat ilmeisen virheellisiä tai puutteellisia esimerkiksi tietoihin sisältyvien ristiriitaisuuksien vuoksi. Tällöin vakuutuksenantajalla on velvollisuus pyytää lisätietoja vakuutuksenhakijalta tai, jos vakuutuksen voimaan saattamisen kiireellisyyden vuoksi tämä ei ole mahdollista, varoittaa vakuutuksen hakijaa siitä, että vakuutustarpeen määrittäminen perustuu mahdollisesti virheellisiin tai puutteellisiin tietoihin.

Pykälällä pannaan täytäntöön osaltaan direktiivin 20 artiklan 1 kohdan ensimmäinen ja toinen alakohta sekä 30 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja 2 kohdan ensimmäinen alakohta.

5 §. Tiedot ennen sopimuksen tekemistä.

Pykälän otsikkoa muutetaan. Voimassa olevan pykälässä käytetty ilmaisu ”sopimuksen päättäminen” on ymmärrettävissä myös siten, että kyse olisi sopimussuhteen lopettamisesta, minkä vuoksi se ehdotetaan korvattavaksi yleiskielisellä ilmaisulla ”sopimuksen tekeminen”.

Ennakkotiedonantovelvollisuutta koskevaan pykälän 1 momenttiin tehdään tarvittavat muutokset sen johdosta, että ehdotetun 4 b §:n mukaan vakuutuksenantajalle säädetään velvollisuus määrittää vakuutustarve ottaen huomioon vakuutuksen hakijalta saadut tiedot. Ehdotetun momentin mukaan vakuutuksenantajan on annettava tietoja nimenomaan niistä tarjoamistaan vakuutuksista, jotka täyttävät määritetyn vakuutustarpeen. Tiedonantovelvollisuuden keskeinen sisältö on sinänsä ennallaan. Vakuutuksen hakijalle on annettava riittävästi tietoja, jotta tämä voi arvioida vakuutuksen tarkoituksenmukaisuutta, verrata tarjolla olevia vaihtoehtoja ja saada oikean käsityksen vakuutusturvan kattavuudesta (HE 114/1993 vp, s. 26). Myös velvollisuus kiinnittää huomiota vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin säilyy ennallaan.

Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 20 artiklan 1 kohdan ensimmäinen ja toinen alakohta ja 4 kohta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi sijoitusvakuutuksia koskevista erityisistä tiedonantovelvollisuuksista. Momentin säännökset täydentävät 1 momentin mukaisia yleisiä tiedonantovelvoitteita. Momentin mukaan vakuutuksenantajan olisi ensinnäkin kiinnitettävä huomiota erityyppisten sijoitusvakuutusten ja niihin liitettävien sijoituskohteiden valinnan kannalta olennaisiin seikkoihin ottaen erityisesti huomioon vakuutuksen hakijalta saadut tiedot tämän sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä sekä sijoittamisen tavoitteista. Momentti vastaa tältä osin pääpiirteissään voimassa olevaa, nykyisin 1 momenttiin sisältyvää säännöstä, joka siis siirtyisi 2 momenttiin.

Uutta olisi lain tasolla se, että ehdotetun momentin mukaan tiedot sijoitusvakuutuksesta ja siihen liitettävistä sijoituskohteista perittävistä kuluista olisi annettava kootusti siten, että vakuutuksen hakija saa kokonaiskäsityksen vakuutuksen kuluista ja niiden kumulatiivisesta vaikutuksesta vakuutuksen tuottoon ja pääoman kertymiseen. Sisällöllisesti vaatimus ei olisi kuitenkaan kokonaan uusi, sillä jo nykyisin nojalla Finanssivalvonta on antanut Pitkäaikais säästämissopimusten ja vakuutusten kulujen ja tuottojen ilmoittamista koskevat Määräykset ja ohjeet 10/2012, joiden tarkoituksena on varmistaa se, että valvottavien asiakkaat, ml. vakuu-

tuksen hakijat saavat käyttöönsä riittävät ja olennaiset tiedot kuluista ja tuotoista finanssitilanteita koskevien päätöksensä tueksi.

Ehdotetun momentin mukaan vakuutuksen hakijaa olisi myös varoitettava riskeistä, jotka liittyvät vakuutukseen tai siihen liitettäviin sijoituskohteisiin taikka ehdotettuun sijoitusstrategiaan. Vakuutuksen hakijaa on jo voimassa olevien säännösten nojalla tullut varoittaa vakuutukseen ja siihen liitettäviin sijoituskohteisiin liittyvistä riskeistä. Uutta olisi, että velvollisuus koskisi myös ehdotettavaa sijoitusstrategiaa. Esimerkiksi jos tarkoituksena on, että vakuutuksen hakija kerralla tai lyhyessä ajassa sijoittaa merkittävän summan varoja vakuutukseen, on tällaiseen sijoitusstrategiaan sisältyvästä riskistä varoitettava. Vastaavasti sijoitusstrategiasta, jossa sijoitettavaa varallisuutta ei riittävästi hajauteta eri sijoituskohteisiin, olisi varoitettava vakuutuksen hakijaa.

Pelkästään sijoitusstrategiaan sisältyvästä riskistä varoittaminen ei olisi kuitenkaan riittävää, vaan vakuutuksen hakijalle olisi annettava myös tietoa siitä, miten riskejä voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla hallita ottaen huomioon sijoittamisen tavoitteet. Esimerkiksi edellä mainituissa tilanteissa vakuutuksen hakijalle olisi annettava tietoa siitä, että riskejä yleensä vähentää se, että sijoituksia tehdään ajallisesti pidemmällä ajanjaksolla ja siten, että niitä ohjataan erityyppisiin heikosti keskenään korreloiviin sijoituskohteisiin.

Momentti sisältää lisäksi informatiivisen viittaussäännöksen paketoituja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita koskevan avaintietoasiakirjan toimittamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1286/2014. Asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 29 artiklan 1 kohta.

Pykälän 3 momenttiin lisätään direktiivin 20 artiklan 4 kohdassa ja 29 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetty vaatimus siitä, että ennakkotiedot on annettava ymmärrettävässä muodossa. Tältä osin sääntely ei sisällöllisesti muutu, vaikka pykälä ei ole nimenomaisesti tällaista vaatimusta aikaisemmin ole sisältänyt.

Momentissa edellytetään myös, että tietoja annettaessa on otettava huomioon tarjottavan vakuutuksen monimutkaisuus. Koska tiedonantovelvollisuus määräytyy jo voimassa olevien säännösten perusteella muun muassa sen mukaan, millainen vakuutuksen merkitys, sisältö ja ottamistilanne on (HE 114/1993 vp, s. 26), on tarjottavan vakuutuksen monimutkaisuus tullut ottaa huomioon jo nykysääntelyn nojalla.

Lopuksi momentti sisältää vaatimuksen siitä, että tietoja annettaessa on otettava huomioon se, onko vakuutuksen hakija kuluttaja tai tähän 3 §:n 2 momentin mukaan rinnastettava henkilö vai muu taho. Tiedonantovelvollisuus on korostunut silloin, kun vakuutuksen hakija on kuluttaja tai tähän rinnastettava taho. Jos taas vakuutuksen hakija on muu kuin tällainen taho, voi tarve saada tietoja olla vähäisempi, ja tämä voidaan ottaa huomioon tietoja annettaessa. Näin voi olla erityisesti direktiivin johdanto-osan 51 kappaleessa mainituissa tapauksissa, kuten vakuutettaessa teollisia tai kaupallisia riskejä.

Vakuutuksen monimutkaisuutta ja tietojen antamisen kohdetta koskevilla säännöksillä pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 20 artiklan 2 kohta.

Pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevan lain 5 §:n 3 momenttia.

5 a §. Tietojen toimittaminen pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla.

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot on pykälän 1 momentin mukaan toimitettava paperilla tai muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla. Pysyvä tapa määritellään 2 §:n 5 b kohdassa.

Tarkoituksena on, että tietojen antamistavasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja momentti sisältää tätä koskevan asetuksenantovaltuuden. Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön 23 artiklan 1, 2 ja 4–6 kohta.

Pykälän 2 momentti sisältää erityissäännöksiä Solvenssi II –direktiivin I liitteessä tarkoitettua vahinkovakuutuksista, joista Suomessa säädetään vakuutusluokista annetun lain 1–12

§:ssä. Muista vakuutuksista poiketen näistä vakuutuksista on annettava vakiomuotoinen asiakirja, joka sisältää vakuutusten tarjoamista koskevan direktiivin 20 artiklan 8 kohdassa tarkoitettut tiedot. Näistä tiedoista, vakiotietolomakkeen laatimiskielestä ja muista vakiotietolomaketta koskevista yksityiskohdista on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella. Momentti sisältää tätä koskevan asetuksenantovaltuuden. Lisäksi momentti sisältää informatiivisen viittaussäännöksen komission teknisiin sääntelystandardeihin, joissa säädetään edellä mainitun artiklan 9 kohdan mukaan asiakirjan vakiomuotoisesta esitystavasta ja sen sisältämien tietojen yksityiskohtaisesta esitystavasta.

Vakiomuotoinen asiakirja on annettava momentin mukaan paperilla tai muulla pysyvällä tavalla. Tiedot voidaan antaa verkkosivustolla vain, jos näin tapahtuva tietojen antaminen täyttää 2 §:n 5 b kohdassa säädetyn pysyvän tavan määritelmän mukaiset edellytykset tietojen antamiselle.

Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 20 artiklan 5 ja 7–9 kohta.

Pykälän 3 momentin mukaan vakuutuksen hakijalla on oikeus pyynnöstä aina saada ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot paperilla. Selvyyden vuoksi momentissa säädetään lisäksi, että myös paperilla tapahtuvan tietojen antamisen on oltava vakuutuksen hakijalle ilmaista. Momentilla pannaan täytäntöön osaltaan 23 artiklan 3 kohta.

Pykälän 4 momentti sisältää informatiivisen viittaussäännöksen kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ään, jossa säädetään rahoituspalveluja ja rahoitusvälineiden, mukaan lukien vakuutusten, puhelinmyynnistä kuluttajille. Momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 23 artiklan 7 kohta.

5 b §. Vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antaminen.

Pykälä sisältää säännöksiä vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antamisesta, josta direktiivissä käytetään nimikettä ”neuvonta”. Suomi ei käytä yleisperustelujen 4.1.6 jaksossa mainituista syistä direktiivissä säädettyä optiota säätää tällaisen palvelun antamista pakolliseksi vakuutusten tarjoajalle. Vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antaminen perustuisi siis Suomen lain nojalla osapuolten välisen sopimukseen ja siitä voitaisiin periä myös sovittu mukainen maksu.

Eräissä tapauksissa henkilökohtaisen suosituksen antaminen olisi kuitenkin lain nojalla pakollista. Näin olisi silloin, kun vakuutus sopimus tehdään sellaisen henkilön kanssa, jonka vakituinen asuinpaikka tai toimipaikka on ETA-valtiossa, jonka lain mukaan tällaisen neuvonnan antaminen vakuutusta myyessä on pakollista.

Jos henkilökohtaisen suosituksen antamisesta on sovittu osapuolten kesken tai tällaisen neuvonnan antaminen olisi edellä tarkoitetun toisen ETA-valtion lain mukaan pakollista, sovellettaisiin ehdotetun pykälän säännöksiä.

Suositellessaan tietyn tai tiettyjen vakuutusten valitsemista vakuutuksenantajan olisi pykälän 1 momentin mukaan myös perusteltava antamansa suositus eli mainittava vakuutuksen hakijalle, miksi suositeltu vakuutus tai vakuutukset täyttävät parhaiten vakuutuksen hakijan vakuutustarpeen. Suosituksen olisi perustuttava vakuutuksen hakijan henkilökohtaisiin olosuhteisiin.

Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 20 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta.

Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen siltä varalta, että vakuutuksen hakija ei vakuutuksen antajan pyynnöstä huolimatta anna riittäviä tietoja, joiden perusteella vakuutuksenantaja voisi suositella tietyn tai tiettyjen vakuutusten valitsemista. Tällöin vakuutuksen antaja ei saa antaa suositusta ja hänen tulee ilmoittaa tästä vakuutuksen hakijalle.

Sääntely on kansallista, vailla direktiivipohjaa. Ammattitaitoiseen ja huolelliseen palvelun suorittamiseen on katsottava edellyttävän sitä, että annettava suositus perustuu riittäviin tietoihin vakuutuksenantajan henkilökohtaisista olosuhteista. Sekä vakuutuksen hakijan että vakuutuksenantajan oikeusturvan näkökulmasta katsotaan perustelluksi, että asiasta säädetään nimenomaisesti.

5 c §. Sijoitusvakuutuksen asianmukaisuuden ja soveltuvuuden arviointi.

Pykälä sisältää sijoitusvakuutuksia koskevia erityissäännöksiä. Aikaisemmin todetun mukaisesti sijoitusvakuutuksen käsite on 2 §:n 5 a kohdan määritelmän mukaisesti laajempi kuin direktiivin 2 artiklan 17 kohdassa edellytetään.

Vakuutuksenantajan on pykälän 1 momentin mukaan arvioitava, ovatko suunniteltu sijoitusvakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut vakuutuksen hakijalle asianmukaisia ottaen huomioon vakuutuksen hakijalta saadut tiedot kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitusalaan koskevasta sijoituskokemuksesta ja – tietämyksestä. Jos suunniteltu vakuutus yksinään tai yhdessä lisäpalvelujen kanssa on monimutkainen tai riskitasoltaan korkea, sitä ei voida pitää asianmukaisena vakuutuksenhakijalle, jolla on vähäinen sijoituskokemus tai –tietämys. Mitä monimutkaisempi ja riskipitoisempi suunniteltu vakuutus tai suunniteltu palvelukokonaisuus on, sitä enemmän sijoituskokemusta ja –tietämystä vakuutuksen hakijalla on oltava, jotta vakuutus ja siihen liittyvät lisäpalvelut olisi arvioitavissa asianmukaiseksi. Erityisesti näin on silloin, jos suunniteltuun vakuutukseen liittyy lisäpalveluna luoton tarjoaminen sijoituksen tai sen osan rahoittamiseksi.

Jos vakuutuksenantaja arvioi, että sijoitusvakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut eivät ole asianmukaisia, vakuutuksenantajan on momentin mukaan varoitettava tästä hakijaa. Lakiehdotuksessa ei sinänsä ehdoteta kiellettäväksi vakuutuksen tarjoamista sellaisissa tapauksissa, että vakuutuksenantaja toteaa, etteivät suunniteltu vakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut ole asianmukaisia vakuutuksen hakijalle. Esityksen 1. lakiehdotuksen 21 §:n nojalla tulee kuitenkin arvioitavaksi, onko vakuutuksen ja siihen mahdollisesti liittyvien lisäpalvelujen tarjoaminen yksittäisen tapauksen olosuhteet huomioon ottaen hyvän vakuutustavan mukaista.

Käytännössä voi olla myös mahdollista, että vakuutuksen hakija ei anna riittäviä tietoja vakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalveluiden asianmukaisuuden arvioimiseksi. Tällöin vakuutuksenantajan on momentin mukaan varoitettava hakijaa siitä, että vakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalvelujen asianmukaisuutta tälle ei voida arvioida. Varoitus on annettava selkeästi ja ymmärrettävästi. Estettä ei ole sille, että varoitus annetaan vakiomuotoisena, mutta tällöin tulee huolehtia siitä, että varoitus erottuu muusta annettavasta aineistosta esimerkiksi korostuksen avulla.

Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 30 artiklan 2 kohta.

Jos on sovittu sijoitusvakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antamisesta, vakuutuksenantajan on pykälän 2 momentin mukaan suositeltava vakuutuksia, jotka soveltuvat vakuutuksen hakijalle ottaen huomioon tämän kyseisiin vakuutuksiin liittyvää sijoitusalaan koskeva sijoituskokemus ja – tietämys, sijoittamisen tavoitteet ja taloudellinen tilanne, mukaan lukien riskinsieto- ja tappionsietokyky. Vastaavasti suositeltavien lisäpalvelujen on sovelluttava vakuutuksen hakijalle. Jos vakuutuksen hakija ei anna riittäviä tietoja vakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalveluiden soveltuvuuden arvioimiseksi, vakuutuksenantajan on varoitettava hakijaa siitä, että henkilökohtaista suositusta ei voida antaa.

Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 30 artiklan 1 kohta. Momenttiin sisältyvä varoitusvelvollisuutta koskeva säännös on kansallinen, vailla direktiivipohjaa. Säännös ehdotetaan säädettäväksi samoista syistä kuin vastaava 5 b §:n 2 momenttiin sisältyvä säännös.

Suositus on pykälän 3 momentin mukaan toimitettava vakuutuksen hakijalle ennen vakuutussopimuksen tekemistä paperilla tai muulla pysyvällä tavalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään ja siitä on käytävä ilmi, miten suositeltu vakuutus vastaa hakijan vaatimuksia, sijoittamisen tavoitteita ja taloudellista tilannetta. Suositus voidaan kuitenkin toimittaa pysyvällä tavalla viipymättä sopimuksen tekemisen jälkeen, jos sopimus tehdään sellaista etäviestintä käyttäen, ettei suositusta voida toimittaa pysyvällä tavalla ennen sopimuksen tekemistä, ja vakuutuksen hakija on antanut suostumuksensa jälkikäteisiin toimitamiseen eikä ole halunnut lykätä sopimuksen tekemisestä vakuutuksenantajan esittämästä

mahdollisuudesta huolimatta. Lisäksi vakuutuksen hakijalle on ilmoitettava, antaako vakuutusenantaja säännöllisesti arvioinnin kyseisen vakuutuksen soveltuvuudesta henkilölle.

Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 30 artiklan 5 kohdan toinen ja kolmas alakohta.

5 d §. Poikkeukset eräistä tiedonantovelvollisuussäännöksistä.

Pykälässä säädetään poikkeuksia eräistä luvussa säädetyistä vakuutuksenantajan tiedonantovelvollisuuksista. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 22 artiklan 1 kohta.

Jos vakuutetaan vakuutusyhtiölain 31 luvun 4 §:ssä tarkoitettu suuri riski, vakuutuksen hakijalta ei tarvitse pykälän 1 momentin mukaan pyytää 4 b §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä sen johdosta myöskään vakuutustarvetta määrittää. Vakuutuksenantajan ei tällaisessa vakuutuksessa tarvitse myöskään täyttää 5 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 5 b §:ssä eikä 7 §:n 1 momentissa säädetyjä tiedonantovelvoitteita. Koska 5 §:ssä tarkoitettuja tietoja ei tarvitse antaa, ei myöskään siihen liittyvän 5 b §:n säännökset tule sovellettaviksi vakuutettaessa suurta riskiä.

Pykälän 2 momentissa säädetyt poikkeukset koskevat sijoitusvakuutuksia silloin, kun vakuutuksen hakijana on sijoituspalvelulain 1 luvun 18 §:ssä tarkoitettu ammattimainen asiakas. Tällaiselta asiakkaalta ei tarvitse pyytää 4 b §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. Syytä on kuitenkin huomata, että poikkeus ei koske mainitun pykälän 1 momentissa säädettyä velvollisuutta pyytää tietoja tämän vakuuttamisen liittyvistä tarpeista ja vaatimuksista ja saadut tiedot huomioon ottaen määrittää vakuutustarve.

Ammattimaiselle asiakkaalle ei momentin mukaan tarvitse antaa 5 §:n 2 momentissa ja 5c §:ssä tarkoitettuja tietoja. Mainitut tiedot koskevat vain sijoitusvakuutuksia. Muita luvussa tarkoitettuja tiedonantovelvoitteita on sovellettava myös silloin, kun vakuutuksen hakijana on ammattimainen asiakas.

7 §. Tiedot vakuutuksen voimassaoloaikana.

Pykälässä säädetään vakuutuksenottajalle vakuutuksen voimassaoloaikana annettavista tiedoista. Säännöstä vuositiedotteen antamisesta täsmennetään siten, että sen edellytetään tapahtuvan pysyvällä tavalla, kuten käytännössä jo nykyisin poikkeuksetta tehdään. Ehdotettu 2 §:n uusi 5 a kohta sisältää pysyvän tavan määritelmän.

Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 30 artiklan 5 kohdan ensimmäinen alakohta.

Pykälän 2 momentti on uusi, ja siinä säädetään arvioita koskevista vähimmäisvaatimuksista siinä tapauksessa, että vakuutuksenantaja on sitoutunut säännöllisesti arvioimaan otetun sijoitusvakuutuksen ja siihen mahdollisesti liittyvien lisäpalvelujen soveltuvuutta vakuutuksenottajalle. Tällaisen arvion on momentin mukaan oltava ajantasainen ja siitä on ilmevä, miten suositeltu vakuutus ja siihen liittyvät lisäpalvelut vastaavat vakuutuksenottajan vaatimuksia, sijoittamisen tavoitteita ja taloudellista tilannetta arvion antamishetkellä. Jotta momentissa säädetyt edellytykset täyttyisivät, vakuutuksenantajalla on oltava ajantasaiset tiedot vakuutuksenottajan sen hetkisistä vaatimuksista, sijoittamisen tavoitteista ja taloudellisesta tilanteesta. Momentilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 30 artiklan 5 kohdan neljäs alakohta.

Pykälän 3 momentti sisältää vastaavan säännöksen kuin nykyinen pykälä vakuutuksen antajan velvollisuudesta antaa tietoja vakuutustapahtuman sattumisen jälkeen sille, jolla on oikeus vaatia suoritusta vakuutuksenantajalta.

9 a §. Tarkemmat säännökset ja määräykset.

Pykälän 2 momenttiin lisätään informatiivinen viittaussäännös myöhemmin annettaviin Euroopan komission delegoituihin säädöksiin, joissa säädetään direktiivin 30 artiklan 6 kohdan mukaan tarkemmin periaatteista, joita vakuutusedustajien ja – yritysten on noudatettava harjoittaessaan sijoitusvakuutusten tarjoamista. On syytä huomata, että annettavat delegoidut

säädökset eivät koske kaikkia lakiehdotuksessa tarkoitettuja sijoitusvakuutuksia, sillä 2 §:n 5 a kohdan perusteluissa selvitetyn mukaisesti kansallinen sijoitusvakuutuksen määritelmä on laajempi kuin direktiivin 2 artiklan 17 kohtaan sisältyvä määritelmä.

Lisäksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi valtuussäännös, jonka nojalla Finanssivalvonta voisi antaa 5 ja 7 §:n säännöksiä täydentäviä määräyksiä siitä, millaisia tietoja vakuutuksenantajan on annettava suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvästä henkivakuutuksen takaisinostoarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa maksettavista suorituksista.

Toiseksi momentti sisältää samansisältöisen Finanssivalvonnalle annetun valtuuden kuin nykyisin antaa määräyksiä kulujen, tuottojen ja vakuutussäästön kertymisen laskemis- ja ilmoittamistavasta. Voimassa olevan lain mukaan valtuussäännös koskee säästö- ja henkivakuutuksia. Koska nämä vakuutukset ovat uudessa 2 §:n 5 a kohdassa tarkoitettuja sijoitusvakuutuksia, tarkistetaan valtuussäännöksen sanamuoto tämän mukaisesti.

1.6 TYÖTAPATURMA- JA AMMATTITAUTILAKI

156 §. Vakuutuksen ottaminen.

Pykälän uudeksi 3 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jossa viitataan lakisääteisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen ottamisen yhteydessä sovellettaviin vakuutus sopimuslain säännöksiin. Vakuutusten tarjoamisesta annettua direktiiviä sovelletaan kyseisten vakuutusten tarjoamiseen, koska direktiivissä ei suljeta pois tällaisia vakuutuksia direktiivin soveltamisalasta. Säännös on tarpeen direktiivin täytäntöön panemiseksi tarpeellisilta osilta. Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisiin vakuutuksiin ei niiden lakisääteinen luonne huomioiden tulisi sovellettavaksi vakuutus sopimuslain 9 §:n säännös, jossa säädetään vastuusta puutteellisista ja virheellisistä tiedoista. Vastuu virheellisistä ja puutteellisista tiedoista ratkaistaisiin siten yleisen vahingonkorvausoikeuden pohjalta.

Vakuutus sopimuslain säännöksiä sovellettaessa tulee huomioida työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisten vakuutusten lakisääteinen luonne. Koska vakuuttamisvelvollisuudesta ja vakuutusturvan sisällöstä on säädetty lailla, vakuutustarpeen arvioinnilla on merkitystä vain työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisten vapaaehtoisten vakuutusten osalta. Muutoin tiedonantovelvollisuus kohdistuu ennen kaikkea vakuutusmaksun rakenteeseen ja määrään.

1.7 LAKI URHEILIJAN TAPATURMA- JA ELÄKETURVASTA

24 §. Vakuutus sopimuslain soveltaminen.

Pykälän uudeksi 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jossa viitataan lakisääteistä urheilijan tapaturmaturvaa koskevan vakuutuksen ottamisen yhteydessä sovellettaviin vakuutus sopimuslain säännöksiin. Vakuutusten tarjoamisesta annettua direktiiviä sovelletaan kyseisten vakuutusten tarjoamiseen, koska direktiivissä ei suljeta pois tällaisia vakuutuksia direktiivin soveltamisalasta. Säännös on tarpeen direktiivin täytäntöön panemiseksi tarpeellisilta osilta. Mitä edellä on todettu työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisten vakuutusten luonteesta ja vakuutus sopimuslain säännösten soveltamisen merkityksestä, koskee kyseisen lain mukaista urheilijan tapaturmaturvaa.

1.8 LAKI FINANSSIVALVONNASTA

5 §. Muut finanssimarkkinoilla toimivat.

Pykälän 17 kohdassa tehdään tekninen tarkistus, jossa säädöksen nimike ja säädöskokoelman numero päivitetään vastaamaan vakuutusten tarjoamisesta annettavaa lakia.

27 §. Toimiluvan mukaisen toiminnan rajoittaminen.

Pykälän 5 momentissa tehdään tekninen tarkistus, jossa säädöksen nimike päivitetään vastaamaan vakuutusten tarjoamisesta annettavaa lakia.

28 §. Johdon toiminnan rajoittaminen.

Pykälään lisätään uusi 3 momentti, jossa säädetään Finanssivalvonnan oikeudesta kieltää määrääjäksi vakuutusedustajaa tai sivutoimista vakuutusedustajaa tai sen johtoon kuuluvaa henkilöä toimimasta tässä tehtävässä. Edellytyksenä on, että henkilö on rikkonut tai laiminlyönyt vakuutusten tarjoamisesta annetavan lain 33–44 ja 66 §:ssä säädetty menettelytapavaatimukset. Pykälä on tarpeen vakuutusedustajan toiminnan luotettavuuden varmistamiseksi. Pykälän ehdotetut 4 ja 5 momentti vastaavat voimassa olevan pykälän 3 ja 4 momenttia.

40 §. Seuraamusmaksu.

Pykälän 1 momentissa tehdään lisäys, jossa vakuutusten tarjoamisesta annetavan lain 55 tai 59 §:ssä tarkoitetut menettelyt lisätään seuraamusmaksuna sanktioitavien tekojen tai laiminlyöntien joukkoon.

41 a §. Seuraamusmaksun enimmäismäärä eräissä tapauksissa.

Pykälän uudeksi 4 momentiksi ehdotetaan säännöstä vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan seuraamusmaksun määrästä. Pykälän ehdotetut 5-10 momentit vastaavat sisällöltään voimassa olevan pykälän 4-9 momentteja.

55 §. Sivuliikkeen perustamista ja muuta palvelujen tarjoamista toiseen ETA-valtioon koskeva ilmoitusvelvollisuus.

Pykälässä muutetaan säännöksen sanamuotoa vastaamaan vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa käytettyä käsitteistöä. Muutos on lähinnä tekninen.

Finanssivalvonnan velvollisuudesta ilmoittaa isäntävaltion valvontaviranomaiselle valvottavan sivuliikkeen perustamisesta isäntävaltioon ja palvelujen tarjoamisesta isäntävaltioon sivuliikettä perustamatta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa, maksulaitoslaissa, sijoituspalvelulaissa, sijoitusrahastolaissa, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa ja vakuutusyhtiölaissa. Lisäeläkkeiden tarjoamisesta toisessa ETA-valtiossa säädetään eläkesäätiölaissa ja vakuutuskassalaissa sekä vakuutusedustuksesta toisessa ETA-valtiossa vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa. Finanssivalvonnan velvollisuudesta ilmoittaa toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle pörssin toiminnasta toisessa ETA-valtiossa säädetään kaupan käynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa.

72 §. Vakuutus- ja eläkelaitoksia, vakuutusedustajia ja sivutoimisia vakuutusedustajia koskevien tilastotietojen julkisuus.

Pykälän otsikkoa ja pykälää muutetaan siten, että niissä mainitaan vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa tarkoitettu sivutoiminen vakuutusedustaja. Muutokset ovat lähinnä teknisiä.

1.9 LAKI FINANSSIVALVONNAN VALVONTAMAKSUISTA**1 §. Maksuvelvollinen.**

Pykälässä luetellaan toimijat, joihin lakia sovelletaan ja jotka ovat velvollisia suorittamaan Finanssivalvonnan valvontamaksuja. Pykälän 1 momentin 15 kohdan viittaus vakuutusedustuksesta annettuun lakiin muutetaan viittaukseksi vakuutusten tarjoamisesta annettavaan lakiin.

6 §. Muun maksuvelvollisen perusmaksu.

Pykälässä säädetään muun kuin 4 §:ssä tarkoitetun maksuvelvollisen perusmaksun määrästä euroina sekä maksun suorittamiseen velvollisista. Momentin viittaukset vakuutusedustuksesta annettuun lakiin muutetaan viittauksiksi vakuutusten tarjoamisesta annettavaan lakiin.

1.10 SIJOITUSPALVELULAKI

1 §. Vähimmäispääoma.

Pykälän 5 momentin johdantokappaleen viittaus vakuutusedustuksesta annettuun lakiin muutetaan viittaukseksi vakuutusten tarjoamisesta annettavaan lakiin.

1.11 LAKI RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISESTÄ JA SELVITTÄMISESTÄ

2 §. Lain soveltamisala.

Pykälässä luetellaan toimijat, joihin lakia sovelletaan. Pykälän 1 momentin 13 kohdan viittaus vakuutusedustuksesta annettuun lakiin muutetaan viittaukseksi vakuutusten tarjoamisesta annettavaan lakiin.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 3 §:n 2 momentissa ja 29 §:n 2 momentissa sekä vakuutussopimuslain 9 a §:n 3 momentissa ehdotetaan valtioneuvostolle toimivaltaa antaa asetus, joka koskee vahinkovakuutustietoja sisältävän asiakirjan laatijaa, asiakirjan sisältämiä tietoja, esitystapaa ja asiakkaalle toimittamista. Asetus sisältää teknisluonteisia, yksityiskohtaisia ja vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 24 §:ää täydentäviä vaatimuksia. Asetuksessa on tarkoitus panna täytäntöön direktiivin 20 artiklan 5-9 kohdan säännökset siltä osin, kuin niistä ei ole säädetty vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 15 §:n 5 momentissa ehdotetaan sosiaali- ja terveysministeriölle toimivaltaa antaa asetus, joka koskee vakuutusentaroajien ja niiden palveluksessa vakuutusten tarjoamista harjoittavien tai siitä vastaavien henkilöiden ammattipätevyyttä ja tietoja koskevia vähimmäisvaatimuksia. Asetuksessa ehdotetaan teknisluonteisia ja yksityiskohtaisia säännöksiä direktiivin liitteessä I tarkoitetuista ammatillisista tietämystä ja pätevyyttä koskevista vähimmäisvaatimuksista. Vaatimukset koskevat vahinko-, henki- ja sijoitusvakuutuksia.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 29 §:n 1 momentissa ehdotetaan valtioneuvostolle toimivaltaa antaa asetus, joka koskee vakuutuksesta asiakkaalle annettavien tietojen toimittamistapaa. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vahinkovakuutuksia koskevan vakiomuotoisen asiakirjan tiedoista, jotka siinä on oltava, sen laatimiskielestä ja muista asiakirjaa koskevista seikoista ottaen huomioon direktiivin 20 artiklan 7-9 kohdan säännökset. Asetukset sisältävät teknisluonteisia ja yksityiskohtaisia vaatimuksia.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 50 §:n 2 momentissa ehdotetaan sosiaali- ja terveysministeriölle toimivaltaa määrätä asetuksella vakuutusmeklaritutkinnon tutkinto-osasta perittävästä maksusta.

Lisäksi Finanssivalvonta voi antaa vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 65 §:n nojalla tarkemmat määräykset rekisteröintihakemukseen liitettävistä asiakirjoista. Samoin Finanssivalvonnalle ehdotetaan toimivaltaa antaa tarkempia määräyksiä vakuutusmeklarien Finanssivalvonnalle toimittaman liiketoimintakertomuksen sisällöstä ja toimittamisesta.

Lisäksi vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 62 §:n 4 momentin nojalla Finanssivalvonta voi antaa yksittäistapauksessa tarkempia määräyksiä toimenpiteistä, joihin vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on ryhdyttävä toiminnan lopettamiseksi.

3 Voimaantulo

Direktiivin 42 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 23.2.2018. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lait ja asetukset tulisivat voimaan 23.2.2018.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

4.1 Vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan rekisteröintivelvollisuus

Vakuutuksen tarjoamisesta annettavan lain 2 luvun rekisteröintiä koskevan sääntelyn osalta ehdotetaan, että sääntely vastaa direktiivin säännöksiä ja pääosin voimassa olevan lain mukaisia säännöksiä. Rekisteröintiä koskevat säännökset ovat huomionarvoisia Suomen perustuslain 18 §:ssä säännellyn elinkeinovapauden kannalta. Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt toimiluvan ja elinkeinovapauden suhdetta muun muassa lausunnoissa PeVL 24/2010 vp, PeVL 33/2005 vp, PeVL 23/2000 vp ja PeVL 35/1998 vp.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan mahdollista poikkeuksellisesti. Luvanvaraisuudesta on kuitenkin säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Niiden olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten, tulee ilmetä laista. Sääntelyn sisällön osalta valiokunta on pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta (PeVL 67/2002 vp ja PeVL 28/2001 vp). Tältä kannalta merkitystä on muun muassa sillä, missä määrin viranomaisen toimivaltuudet määräytyvät sidotun harkinnan tai tarkoituksenmukaisuusharkinnan mukaisesti (esim. PeVL 32/2010 vp, PeVL 15/2008 vp, PeVL 33/2005 vp ja 66/2002 vp ja PeVL 28/2001 vp). Sanottu on sovellettavissa myös rekisteröintiä koskevaan sääntelyyn.

Rekisteröintivelvollisuus ja alan toimijoiden valvonta perustuvat tarpeeseen suojata vakuutusmarkkinoiden häiriötöntä toimintaa ja edistää luottamusta alan toimijoihin. Voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetun lain 6 ja 7 §:ssä on säädetty vakuutusedustajien rekisteröinnistä, ja vakuutusedustajan määritelmä on kattanut myös uudessa direktiivissä tarkoitettun sivutoimisen vakuutusedustajan. Vakuutuksen tarjoamisesta annettavassa laissa ehdotetaan rajoitettavaksi elinkeinovapautta siten, että vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusten tarjoaminen edellyttää rekisteröintiä. Rekisteröinnin edellytyksiin ehdotetut muutokset ovat vähäisiä. Lakiehdotuksessa vakuutusten tarjoamisen määritelmä on voimassa olevaa vakuutusedustuksesta annettua lakia laajempi, sillä ehdotettu määritelmä koskee direktiivin mukaisesti myös tietyt vaatimukset täyttävää vakuutusten tarjoamista verkkoympäristössä. Rekisteröitävältä vaaditaan muun muassa ammattipätevyyttä ja hyvämaineisuutta sekä vakuutusmeklariksi rekisteröitäviltä lisäksi ammatillista vastuuvakuutusta tai muuta vastaavaa vakuutusta. Vakuutusedustajarekisteriin kohdistuvan rekisteröintivelvoitteen ulkopuolelle jäisivät vakuutuksenantajien vakuutusten tarjoaminen, vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen eräiden sivutoimisten vakuutusedustajien harjoittama pienimuotoinen ja rajattu vakuutusten tarjoaminen sekä toisesta ETA-valtiosta tai kolmannesta maasta Suomessa harjoitettava vakuutusten tarjoaminen.

Ehdotetun lain mukaan muun muassa toiminta, jota nykyisin harjoittavat vakuutusedustajat, edellyttää rekisteröintiä. Tällä hetkellä vakuutusedustajia koskee ehdotettua pääosin vastaava rekisteröintivelvollisuus, joka on säädetty tavallisessa lainsäätämisjärestyksessä vakuutusvälittäjiä koskien vuonna 1993 sekä vakuutusmeklareita ja asiamiehiä koskien vuonna 2005. Rekisteröinnin asettaminen vakuutusten tarjoamisen edellytykseksi on välttämätöntä direktiiv-

vin asianmukaiseksi täytäntöön panemiseksi. Rekisteröinnillä voidaan myös osaltaan varmistaa sitä, että vakuutusedustajilla ja sivutoimisilla vakuutusedustajilla on riittävä ammattitaito tehtäviensä hoitamiseksi. Myös valvonta helpottuu.

Rekisteröintimenettely ja rekisteröinnin edellytykset on mitoitettu siten, että ne ovat oikeasuhteisia tavoiteltaviin päämääriin nähden. Esimerkiksi oikeushenkilön johdosta ja henkilöstöstä rekisteröitävien henkilöiden määrä tai vakuutusmeklareiden osalta vaaditun ammatillisen vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden määrä vaihtelee sen mukaan, mikä oikeushenkilön liiketoiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen on valvonnan kannalta tarpeen.

Rekisteröinnin edellytykset on säännelty laissa tarkkarajaisesti. Finanssivalvonta ei voi käyttää rekisteröitäessä tarkoituksenmukaisuusharkintaa, vaan sen on hakemuksesta rekisteröitävä edellytykset täyttävä henkilö vakuutusedustajaksi tai sivutoimiseksi vakuutusedustajaksi, jos hakija täyttää vakuutusten tarjoamisesta annettavassa laissa säädetyt edellytykset. Finanssivalvonnan tekemään rekisteröinnin hylkäävään päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Direktiivin II luku sisältää rekisteröintiä koskevia pakottavia säännöksiä, jotka ovat suurelta osin sisällytetty vakuutusedustuksesta annettuun lakiin jo aiempien direktiivien kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä. Lakiehdotuksen muutokset nykyiseen rekisteröintiä koskevaan sääntelyyn eivät ole olennaisia. Ehdotettu vakuutusedustajan ja sivutoimista vakuutusedustajan rekisteröintiä koskeva sääntely on sopusoinnussa perustuslain 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kanssa.

4.2 Lakia alemmanasteisten asetusten ja määräysten antamista koskevat valtuudet

Perustuslain 80 §:n kannalta on arvioitava asetuksenantovaltuuden antamista valtioneuvostolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle sekä määräyksenantovaltuuden antamista Finanssivalvonnalle. Näiden sisältö on esitetty edellä yksityiskohtaisten perusteluiden jaksossa 2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia tässä perustuslaissa tai muussa laissa säädetyin valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Säännökset, joista annettaisiin tarkempia määräyksiä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksissa sekä valtioneuvoston asetuksissa, ovat teknisluonteisia, yksityiskohtaisia ja tarkkarajaisia. Kyseisiä säännöksiä ei ole tarpeellista antaa lailla.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 15 §:n 5 momentin mukaisista vakuutuksentarjoajien ja niiden palveluksessa vakuutusten tarjoamiseen osallistuvien tai siitä vastaavien henkilöiden ammattipätevyyden ja tietojen yksityiskohdista ei ole aikaisemmin säädetty lain tai asetuksen tasolla. Säännökset perustuvat direktiivin liitteeseen I. Vaatimusten perusteista on säädetty kysymyksen tulevien henkilöryhmien osalta lain tasolla, joten ammattitaitovaatimusten yksityiskohdista voidaan säätää lakia alemmanasteisella tasolla. Näin on tehty eräiden muiden ammattiryhmien osalta. Esimerkiksi tilintarkastajien ammattipätevyysvaatimuksista on säädetty yksityiskohtaisesti tilintarkastajan hyväksymisedellytyksistä annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (1442/2015).

Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 29 §:n 1 momentissa ehdotetaan valtioneuvostolle toimivaltaa antaa asetus, joka koskee vakuutuksesta asiakkaalle annettavien tietojen toimittamistapojen käyttämisen edellytyksiä silloin, kun käytetään erilaisia toimittamismuotoja. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vahinkovakuutuksia koskevan vakiomuotoisen asiakirjan tiedoista, jotka siinä on oltava, sen laatimiskielestä ja muista asiakirjaa koskevasta täydentävistä seikoista ottaen huomioon direktiivin 20 artiklan 7–9 kohdan säännökset.

Sosiaali- ja terveysministeriön perimistä vakuutusmeklaritutkintoon liittyvistä maksuista on vakuutusedustuksesta annetun lain 16 §:n ja valtion maksuperustelain nojalla on säädetty sosi-

aali- ja terveysministeriön asetuksella. Voimassa olevaa oikeutta sisällöltään vastaavasti vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 50 §:n 2 momentissa ehdotetaan, että sosiaali- ja terveysministeriöllä oikeus määrätä vakuutusmeklarikokeen järjestämisestä ja vakuutusmeklari-tutkinnon myöntämisestä maksu valtion maksuperustelain mukaisesti. Ehdotetussa asetuksessa tehdään vain säädöksen johtolauseetta koskevat tekniset muutokset. Säädös vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia.

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomainen kuin ministeriö voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella.

Esitykseen sisältyy Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuus koskien rekisteröintihakemuksen yhteydessä annettavia tietoja ja liiketoimintakertomuksen sisältöä. Edellä mainitut määräykset ovat teknisluontoisia eikä niistä ole tarpeellista säätää lailla tai asetuksella. Finanssivalvonnan liiketoimintakertomusta koskevia määräyksenantovaltuuksia vastaavat valtuudet ovat osittain sisältyneet voimassa olevan vakuutusedustuksesta annetun lain 43 §:ään. Liiketoimintakertomuksen osalta valtuutukseen tehtäisiin vain vähäisiä, uuden lain säätämistä johtuvia muutoksia.

Esityksen mukaan Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä sijoitusvakuutuksen kulujen ja tuottojen laskemis- ja ilmoittamistavasta. Nykyisin Finanssivalvonta on antanut määräyksiä pitkäaikaissäästämissopimusten ja vakuutusten kulujen ja tuottojen ilmoittamisesta (Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 10/2012). Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä myös siitä, millaisia tietoja on annettava suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvästä henkivakuutuksen takaisinostoarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa korvaussuorituksista. Lakien muuttamisen johdosta määräyksiin on tarpeellista tehdä vähäisinä pidettäviä tarkennuksia. Määräykset vastaisivat pääosiltaan voimassa olevia määräyksiä.

Ehdotetut elinkeinovapauden rajoitukset sekä alemman asteisten asetusten ja määräysten antamista koskevat säännökset täyttävät perusoikeuksien rajoittamiselle asetetut edellytykset, joten lakiehdotukset on mahdollista käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

1. LAKI VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA

1 luku Yleiset säännökset

1 § Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan vakuutusten tarjoamisen aloittamiseen ja harjoittamiseen. Mitä tässä laissa säädetään vakuutusten tarjoamisen aloittamisesta ja harjoittamisesta, sovelletaan jälleenvakuutusten tarjoamisen aloittamiseen ja harjoittamiseen, jollei laissa toisin säädetä.

Vakuutusten tarjoamisella tarkoitetaan vakuutus sopimuksen valmistelua, vakuutus sopimusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen ja vakuutus sopimusta koskevien muiden tietojen antamista, vakuutus sopimuksen tekemistä ja avustamista vakuutus sopimuksen hoitamisessa ja täyttämisessä.

Vakuutusten tarjoamisena ei kuitenkaan pidetä:

- 1) vakuutusta koskevien tietojen antamista satunnaisesti muun liike- tai ammatti-toiminnan yhteydessä, jos toiminnan tarkoituksena ei ole auttaa asiakasta tekemään tai soveltamaan vakuutus sopimusta;
- 2) vakuutus enantajan ammattimaista korvaushakemusten hallinnointia taikka vahingon selvittelyä tai asiantuntija-arvion tekemistä korvausasiasta;

- 3) yhteisö- ja kuluttajaneuvontaa muun kuin vakuutusedustajan tai vakuutus-
senantajan toimesta, jos tietojen antaja ei toteuta muita toimia auttaakseen
asiakasta vakuutus- tai jälleenvakuutussopimuksen tekemisessä

2 § Soveltamisalan rajoitukset

Tämän lain 3, 21–46, 62 ja 66 §:ää ei sovelleta jälleenvakuutusten tarjoamiseen.

Tämän lain 3, 22, 23, 26, 27, 28 §:ää, 29 §:n 2 momenttia, 33 §:ää, 44 §:n 2 momenttia ja 66 §:ää ei sovelleta, kun vakuutuksen tarjoajan toiminta koskee suurten riskien vakuuttamista.

3 § Soveltaminen eräisiin sivutoimisiin vakuutusedustajiin

Eräillä sivutoimisilla vakuutusedustajilla tarkoitetaan vakuutusedustajia, jotka tarjoavat vain sellaisia vakuutuksia, jotka:

- 1) ovat vuotuiselta vakuutusmaksultaan enintään 600 euroa tai, jos 3 kohdassa tarkoitetun matkan tai muun palvelun kesto on enintään kolme kuukautta, vakuutusmaksu on enintään 200 euroa jokaista vakuutettua henkilöä kohden;
- 2) liittyvät täydentävänä sivutoimisen vakuutusedustajan myymään tavaraan tai palveluun; ja
- 3) kattavat tavaran viallisuuteen, katoamiseen tai rikkoutumiseen, toimitetun palvelun käyttämättä jäämiseen tai varattuun matkaan liittyvän riskin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin eräisiin sivutoimisiin vakuutusedustajiin sovelletaan vain tämän lain 21 §:n 1 ja 2 momentin, 22 §:n, 23 §:n, 24 §:n, 25 §:n, 28 §:n 1 momentin ja 30 §:n ja 30 a §:n ja 66 §:n 2 momentin ja 67 §:n säännöksiä. Eräiden sivutoimisten vakuutusedustajien on annettava asiakkaalle ennen vakuutussopimuksen tekemistä vahinkovakuutusta koskevat tiedot sisältävä asiakirja, josta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

4 § Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *vakuutuksenantajalla* vakuutusyhtiölain (521/2008) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettua vakuutusyhtiötä työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997) tarkoitettua työeläkevakuutusyhtiötä lukuun ottamatta, vakuutusyhtiölain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua jälleenvakuutusyhtiötä, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 2 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua vakuutusyhtiötä ja vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutusyhdistystä;
- 2) *vakuutusmeklarilla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ei ole vakuutuksenantaja tai sen työntekijä ja joka vastiketta vastaan harjoittaa ensivakuutusten tarjoamista muun asiakkaan kuin vakuutuksenantajan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella tai joka harjoittaa jälleenvakuutusten tarjoamista;
- 3) *asiamiehellä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ei ole vakuutuksenantaja tai sen työntekijä ja joka vastiketta vastaan harjoittaa vakuutusten tarjoamista vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla;
- 4) *vakuutusedustajalla* vakuutusmeklaria ja asiamiestä;
- 5) *sivutoimisella vakuutusedustajalla* luonnollista henkilöä tai muuta oikeushenkilöä kuin luottolaitostoinnista annetussa laissa (610/2014) tarkoitettua luottolaitosta tai sijoituspalvelulaissa (747/2012) tarkoitettua sijoituspalveluyritystä tai vastaavaa muiden ETA-valtioiden luottolaitosta tai sijoituspalveluyritystä, jonka pääasiallinen ammatillinen toiminta on muu kuin vakuutusten tarjoaminen ja joka tarjoaa sivutoimisesti vastiketta vastaan ainoastaan tiettyjä vakuutuksia, jotka liittyvät täydentävinä tavaraan tai palveluun ja jotka eivät

kata henkivakuutus- tai vastuuriskejä, paitsi jos tämä vakuutusturva täydentää vakuutusedustajan pääasiallisen ammatillisen toiminnan yhteydessä tarjoamaa tavaraa tai palvelua;

- 6) *vakuutuksentarjoajalla* vakuutuksenantajaa, vakuutusedustajaa ja sivutoimista vakuutusedustajaa;
- 7) *vakuutuksen tarjoamiseen osallistuvalla henkilöllä* vakuutuksentarjoajalla työskentelevää vakuutusten tarjoamiseen suoraan osallistuvaa luonnollista henkilöä;
- 8) *vastikkeella* palkkaa, palkkiota tai muuta taloudellista etua;
- 9) *pysyvällä tavalla* tapaa, jolla asiakas voi tallentaa ja toisintaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja muuttumattomina siten, että ne ovat saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan;
- 10) *ETA-valtiolla* Euroopan talousalueeseen kuuluvaa valtiota;
- 11) *kolmannella maalla* muuta kuin ETA-valtiota;
- 12) *sijoitusvakuutuksella* muuta henkivakuutusta kuin:
 - a. henkivakuutussopimusta jonka mukaiset etuudet maksetaan ainoastaan kuoleman sattuessa tai loukkaantumisesta, sairaudesta tai vam-masta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi;
 - b. ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvon-nasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/41/EY tai Solvenssi II -direktiivin soveltamisalaan kuuluvaa vi-rallisesti tunnustettua ammatillista set lisäeläkejärjestelmää ja taikka muuta ryhmävakuutuksena pidettävää eläkevakuutusta;
- 13) *ammattimaisella asiakkaalla* sijoituspalvelulain 1 luvun 18 §:ssä tarkoitettua ammattimaista asiakasta;
- 14) *läheisillä sidoksilla* vakuutusyhtiölain 1 luvun 10 §:ssä tarkoitettua merkittä-vää sidonnaisuutta;
- 15) *kotijäsenvaltiolla* jäsenvaltiota, jossa vakuutusedustajana toimivalla luonnolli-sella henkilöllä on asuinpaikka, tai jäsenvaltiota, jossa vakuutusedustajana toimivan oikeushenkilön sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jäsenval-tiota, jossa sen keskushallinto sijaitsee;
- 16) *vastaanottavalla jäsenvaltiolla* jäsenvaltiota, joka ei ole vakuutusedustajan kotijäsenvaltio ja jossa vakuutusedustajalla on pysyvä liikepaikka tai toimi-paikka tai jossa vakuutusedustaja tarjoaa vakuutuksia;
- 17) *sivuliikkeellä* vakuutusedustajan asioimistoa tai sivuliikettä, joka sijaitsee muun jäsenvaltion kuin vakuutusedustajan kotijäsenvaltion alueella;
- 18) *suurella riskillä* vakuutusyhtiölain 31 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua suurta riskiä;
- 19) *direktiivillä* vakuutusten tarjoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neu-voston direktiiviä 2016/97/EU;
- 20) *Solvenssi II -direktiivillä* vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/138/EY (Solvenssi II).

Ensivakuutusten tarjoamista päätoimisesti harjoittava 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu vakuutusmeklari tai 3 kohdassa tarkoitettu asiamies ei ole sivutoiminen vakuutusedustaja.

2 luku Vakuutusedustajan rekisteröinti

5 § Oikeus harjoittaa vakuutusten tarjoamista

Vakuutusten tarjoamista saa harjoittaa Suomessa vakuutuksenantajan ja 3 §:ssä tarkoitettujen eräiden sivutoimisten vakuutusedustajien lisäksi vain sellainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on merkitty Finanssivalvonnan pitämään vakuutusedustajarekisteriin taikka joka on rekisteröity muussa ETA-valtiossa ja on tehnyt tätä koskevan ilmoituksen toimivaltaiselle viranomaiselle.

Vakuutuksenantajan oikeudesta harjoittaa Suomessa vakuutusten tarjoamista osana muuta vakuutustoimintaa säädetään vakuutusyhtiölaissa, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa ja vakuutusyhdistyslaissa.

6 § Vakuutusedustajarekisteri ja rekisteröintihakemus

Finanssivalvonnan on ylläpidettävä ajantasaista sähköistä vakuutusedustajarekisteriä, jonka kautta voidaan tehdä hakemus rekisteriin merkitsemistä varten. Finanssivalvonnan on huolehdittava siitä, että Finanssivalvonnan verkkosivustolta on yhteys Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen ylläpitämään keskitettyyn sähköiseen rekisteriin. Finanssivalvonnalla on oikeus muuttaa rekisteritietoja.

Ennen vakuutusten tarjoamisen aloittamista vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan on tehtävä hakemus Finanssivalvonnalle vakuutusedustajarekisteriin merkitsemistä varten. Annettavat tiedot eivät saa olla virheellisiä tai harhaanjohtavia.

7 § Vakuutusmeklarin rekisteröinnin edellytykset

Finanssivalvonnan on rekisteröitävä hakija vakuutusmeklariksi tai sivutoimiseksi vakuutusmeklariksi, jos:

- 1) hakijan asuinpaikka on Suomi, ja jos hakija on oikeushenkilö, se on merkitty kaupparekisteriin tai muuhun vastaavaan julkiseen rekisteriin ja sillä on kotipaikka Suomessa;
- 2) hakija ei ole konkurssissa ja, jos hän on luonnollinen henkilö, on täysi-ikäinen eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu;
- 3) hakija on 14 §:n mukaan hyvämaineinen;
- 4) hakijalla on 15 §:n mukainen ammattipätevyys, 17 §:n 2 mukaiset menettelytavat ja arviointijärjestelmät ja suunnitelma 66 §:n 1 momentin mukaisesti arkistoksi;
- 5) hakijalla on 45 §:n mukainen vastuuvakuutus tai sitä vastaava vakuus;
- 6) vakuutusedustajaksi rekisteröinnin hakija on oikeushenkilö, sen palveluksessa olevista, vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä vähintään 30 prosenttia rekisteröidään vakuutusmeklareiksi;
- 7) hakija ei ole vakuutuksenantajaan työ- tai asiamiessuhteessa tai sellaisessa sopimukseen tai omistukseen perustuvassa tai muussa riippuvuussuhteessa, joka on omiaan vaikuttamaan asiakkaan etujen vastaisesti vakuutusmeklarin toimintaan;
- 8) rekisteröintihakemuksessa on ilmoitettu niiden osakkeenomistajien tai jäsenien nimi, henkilötunnus tai syntymäaika tai yritys- ja yhteisötietolaissa (244/2001) tarkoitettu yritys- ja yhteisötunnus ja asuin- tai kotipaikka, jotka omistavat vähintään kymmenesosan vakuutusedustajasta tai sivutoimisesta vakuutusedustajasta, ja tiedot näiden osuuksien suuruudesta;
- 9) rekisteröintihakemuksessa on ilmoitettu niiden luonnollisten tai oikeushenkilöiden nimi, henkilötunnus tai syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus ja asuin- tai kotipaikka, joilla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:n mu-

kainen määräysvalta tai läheiset sidokset vakuutusedustajaan tai sivutoimiseen vakuutusedustajaan;

- 10) rekisteröintihakemuksessa on ilmoitettu tieto siitä, etteivät 8 ja 9 kohdassa tarkoitetut osuudet tai läheiset sidokset estä Finanssivalvonnan tai muiden toimivaltaisen viranomaisen valvontatehtävien tehokasta hoitamista.

Mitä 1 momentin 5 kohdassa säädetään, ei koske luonnollista henkilöä, joka harjoittaa vakuutusten tarjoamista yksinomaan 1 momentissa tarkoitetun oikeushenkilön lukuun.

8 § Asiamiehen rekisteröinnin edellytykset

Finanssivalvonnan on rekisteröitävä hakija asiamieheksi tai sivutoimiseksi asiamieheksi, jos hän täyttää 7 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa säädetty edellytykset ja on ilmoittanut sanotun momentin 8–10 kohdassa säädetty tiedot. Lisäksi muilta kuin rekisteröintiä sivutoimiseksi asiamieheksi hakevilta oikeushenkilöiltä, luottolaitostoinnasta annetussa laissa tarkoitetuilta luottolaitoksilta ja sijoituspalvelulaissa tarkoitetuilta sijoituspalvelu yrityksiltä edellytetään, että oikeushenkilön palveluksessa olevista, suoraan vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä vähintään 30 prosenttia rekisteröidään asiamiehiksi.

9 § Rekisteröintihakemuksen hylkääminen

Finanssivalvonta on voi hylätä rekisteröinnin, jos rekisteröintihakemuksessa annetut tiedot ovat virheellisiä tai harhaanjohtavia eikä niissä havaittuja puutteita ole korjattu Finanssivalvonnan antaman kohtuullisen määräajan kuluessa.

Rekisteröinti on hylättävä, jos jokin 7 tai 8 §:ssä säädettyistä edellytyksistä ei täyty. Finanssivalvonnan on hylättävä rekisteröinti erityisesti, jos läheiset sidokset tai määräysvalta taikka vakuutusedustajaan tai sivutoimiseen vakuutusedustajaan läheisten sidosten tai määräysvallan kautta sidoksissa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat kolmannen maan lainsäädäntöön tai sen täytäntöönpanoon liittyvät vaikeudet estävät Finanssivalvontaa hoitamasta tehokkaasti valvontatehtäviään. Finanssivalvonnan on hylättävä rekisteröinti myös, jos olosuhteet huomioon ottaen on ilmeistä, että hakija aikoo harjoittaa vakuutusten tarjoamista toisen välikätenä.

10 § Vakuutusedustajarekisteriin merkittävät tiedot

Vakuutusedustajarekisteriin on merkittävä:

- 1) vakuutusedustajaksi tai sivutoimiseksi vakuutusedustajaksi rekisteröidyn luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus tai syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus, asuinpaikka ja sen liikepaikan osoite, josta vakuutusten tarjoamista pääasiallisesti harjoitetaan;
- 2) vakuutusedustajaksi tai sivutoimiseksi vakuutusedustajaksi rekisteröidyn oikeushenkilön toiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, kotipaikka ja sen liikepaikan osoite, josta vakuutusten tarjoamista pääasiallisesti harjoitetaan;
- 3) vakuutusedustajaksi tai sivutoimiseksi vakuutusedustajaksi rekisteröidyn oikeushenkilön toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa nimi, hallituksen jäsenten ja varajäsenten nimet, hallitukseen rinnastettavan toimielimen jäsenten ja varajäsenten nimet sekä vastuunalaiset yhtiömiehet (vrt. 13.2 § 3 kohta) sekä muiden henkilöiden nimet, jotka vastaavat vakuutusten tarjoamisesta;
- 4) toimiiko vakuutusedustaja vakuutusmeklarina vai asiamiehenä ja onko vakuutusten tarjoaminen pää- vai sivutoimista;
- 5) harjoittaako vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja henkivakuutuksia vai vahinkovakuutuksia vai molempia koskevaa vakuutusten tarjoamista sekä välittääkö vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari asiakkaalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvia raha- tai muita varoja;
- 6) harjoittaako vakuutusedustaja jälleenvakuutuksen tarjoamista;

- 7) vakuutuksenantajat, joita asiamies tai sivutoiminen asiamies edustaa;
- 8) vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin vastuuvakuutuksen tai muun vakuuden antaja ja määrä;
- 9) valtiot, joissa vakuutusedustaja aikoo harjoittaa vakuutusten tarjoamista sijoittautumisvapauden tai palvelujen vapaan tarjoamisen perusteella, ja vakuutusedustajan yhteystiedot näissä valtioissa;
- 10) niiden osakkeenomistajien tai jäsenten nimi, henkilötunnus tai syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus ja asuin- tai kotipaikka, jotka omistavat vähintään kymmenesosan vakuutusedustajasta tai sivutoimisesta vakuutusedustajasta, ja tiedot näiden osuuksien suuruudesta;
- 11) niiden luonnollisten tai oikeushenkilöiden nimi, henkilötunnus tai syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus ja asuin- tai kotipaikka, joilla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:n mukainen määräysvalta tai läheiset sidokset vakuutusedustajaan tai sivutoimiseen vakuutusedustajaan;
- 12) sellaiset Finanssivalvonnan määräämät kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu Finanssivalvonnasta annetun lain 33 a §:ssä tarkoitettu uhkasakko;
- 13) rekisteröintipäivä sekä rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta.

Edellä 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettu merkintä on poistettava rekisteristä kolmen vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kehoitus on annettu tai kiello määrätty.

11 § Rekisteröintihakemuksen käsittelyaika

Finanssivalvonnan on käsiteltävä rekisteröintihakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus ja sen käsittelemiseksi tarvittavat tiedot on jätetty Finanssivalvonnalle.

12 § Tietojen muutoksista ilmoittaminen

Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle vakuutusedustajarekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista, liiketoiminnan lopettamisesta ja siitä, jos jokin rekisteröinnin edellytyksistä ei enää täyty.

Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on ilmoitettava Finanssivalvonnalle viimeistään kuukautta etukäteen muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa harjoittamaansa toimintaa koskevissa 10 §:ssä ja 20 §:n 1 momentin mukaisissa tiedoissa tapahtuvasta muutoksesta. Finanssivalvonnan on ilmoitettava toisen ETA-valtion toimivaltaiselle viranomaiselle muutoksesta mahdollisimman pian ja viimeistään kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona Finanssivalvonta sai kyseisen tiedon.

13 § Tietojen saatavilla pitäminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, rekisteristä saa luovuttaa henkilötietoja tulosteena taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaa ne muutoin sähköisessä muodossa. Tieto henkilötunnuksesta saadaan luovuttaa tämän lain nojalla vain, jos tieto annetaan tulosteena tai teknisenä tallenteena ja jos luovutuksensaajalla on oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn henkilötietolain (523/1999) 13 §:n tai muun lain nojalla.

Seuraavat rekisteriin merkityt tiedot Finanssivalvonnan on kuitenkin pidettävä yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon avulla:

- 1) yksityisen elinkeinonharjoittajan nimi sekä toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja sen liikepaikan käyntiosoite, jossa vakuutuksia pääasiallisesti tarjotaan;
- 2) oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja sen liikepaikan käyntiosoite, jossa vakuutuksia pääasiallisesti tarjotaan;

- 3) toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa nimi, hallituksen jäsenten ja varajäsenten nimet, hallitukseen rinnastettavan toimielimen jäsenten ja varajäsenten nimet sekä vastuunalaiset yhtiömiehet sekä muiden henkilöiden nimet, jotka vastaavat vakuutusten tarjoamisesta;
- 4) rekisteröinnin päivämäärä sekä rekisteristä poistamisen päivämäärä ja syy;
- 5) tieto siitä, että vakuutusedustaja toimii tietyn tai tiettyjen vakuutuksenantajien asiamiehenä ja tieto näistä vakuutuksenantajista;
- 6) ne ETA-valtiot, joissa vakuutusedustaja tarjoaa vakuutuksia;
- 7) vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle määrätty julkiset varoitukset, muut hallinnolliset seuraamukset sekä sellaiset kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko.

3 luku Ammatilliset vaatimukset

14 § Hyvämaineisuus

Hyvämaineinen on henkilö, jota ei ole lainvoimaisella tuomiolla tuomittu viiden viimeisen vuoden aikana vankeusrangaistukseen eikä kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan vakuutusten tarjoamista. Henkilöä ei pidetä hyvämaineisena, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton. Liiketoimintakiellon vaikutuksesta kelpoisuuteen säädetään liiketoimintakiellosta annetussa laissa (1059/1985).

Jos vakuutusedustaja on oikeushenkilö, vakuutusedustajan johdon ja sen, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään kymmenesosa osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta tai, jos kyseessä on muu yhteisö kuin osakeyhtiö, vastaava omistus- tai määräämisvalta, on oltava hyvämaineisia.

Vakuutuksenantajalla tai vakuutusedustajalla vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön ja vakuutusten tarjoamisesta vastaavan henkilön on oltava hyvämaineinen. Sivutoimisella vakuutusedustajalla vakuutusten tarjoamisesta vastaavan henkilön on oltava hyvämaineinen.

Vakuutuksentarjoaja selvittää palveluksessaan olevien 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden hyvämaineisuuden. Vakuutuksentarjoaja ilmoittaa selvityksestä, sen tuloksista ja mahdollisista muuttuneista tiedoista säännöllisesti Finanssivalvonnalle.

Jos oikeushenkilö harjoittaa muuta säänneltyä ja valvottua finanssialan toimintaa ja lisäksi 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden hyvämaineisuus selvitetään muun rahoitus- tai vakuutusalan koskevan säädöksen nojalla, hyvämaineisuutta ei tarvitse selvittää tämän lain nojalla. Muun rahoitus- tai vakuutusalan koskevan säädöksen nojalla tehty selvitys henkilön hyvämaineisuudesta voidaan ottaa huomioon tätä lakia sovellettaessa.

15 § Ammattipätevyys

Riittävä ammattipätevyys ja tiedot on henkilöllä, jolla on tarpeelliset tiedot tarjoamistaan vakuutuksista ja joka tuntee vakuutusten tarjoamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön. Asiamiehen on lisäksi tunnettava hyvä vakuutustapa ja vakuutusmeklarin hyvä vakuutusmeklaritapa.

Vakuutusten tarjoamiseen osallistuvalla henkilöllä ja vakuutusten tarjoamisesta vastaavalla henkilöllä on oltava työtehtävien laatuun ja laajuuteen nähden riittävä ammattipätevyys ja tiedot.

Jos vakuutusedustaja on oikeushenkilö, vakuutusedustajan johdossa on oltava riittävä ammattipätevyys ja tiedot.

Rekisteröintiä vakuutusmeklariksi tai sivutoimiseksi vakuutusmeklariksi hakevalla luonnollisella henkilöllä on oltava vakuutusedustuslautakunnan myöntämällä vakuutusmeklaritutkinolla osoitettu ammattipätevyys ja tiedot. Vakuutuksenantajan on varmistuttava siitä, että sen

palveluksessa vakuutusten tarjoamiseen osallistuvilla työntekijöillä ja asiamiehillä tai sivutoimisilla asiamiehillä on riittävä ammattipätevyys ja tiedot.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella säädetään ammattipätevyyttä ja tietoja koskevista vähimmäisvaatimuksista.

16 § Ammattipätevyyden ylläpito ja kehittäminen

Vakuutusentartjoajan vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön ja vakuutusten tarjoamisesta vastaavan henkilön on jatkuvasti ylläpidettävä ja kehitettävä ammattipätevyytään työtehtävien laatuun ja laajuuteen nähden riittävällä tavalla. Vakuutuksenantajalla tai vakuutusedustajalla vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön ammattipätevyyden ylläpidon ja kehityksen kannalta riittävänä pidetään vähintään 15 tunnin ammatillista koulutusta ja kehittymistä vuosittain.

17 § Ammattipätevyyden arviointi ja valvonta

Vakuutusentartjoajan on määriteltävä vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön työtehtävien edellyttämät ammattipätevyysvaatimukset ottaen huomioon 15 §:ssä säädetty vaatimukset.

Vakuutusedustajan ja vakuutuksenantajan on nimettävä toiminto ja sillä on oltava sisäiset menettelytavat ja arviointijärjestelmät, joiden avulla varmistetaan ja valvotaan ammattipätevyysvaatimusten asianmukainen toteutuminen. Menettelytapoja ja arviointijärjestelmiä on käytettävä ja päivitettävä säännöllisesti.

4 luku Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan sijoittautumisvapaus ja palvelujen vapaa tarjonta

18 § Ilmoitus vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan vakuutusten tarjoamisen aloittamisesta toisessa ETA-valtiossa

Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on ilmoitettava Finanssivalvonnalle aikomuksestaan tarjota vakuutuksia yhdessä tai useammassa muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan yhteys- ja rekisteritiedoista, ryhmää koskevista tiedoista, mitä vakuutuksia ja missä valtioissa niitä tarjotaan sekä asiamiehen osalta vakuutuksenantaja, jota asiamies edustaa. Jos vakuutuksia tarjotaan ETA-valtioon perustetun sivuliikkeen tai sitä muodoltaan vastaavan pysyvän liikepaikan kautta, on lisäksi ilmoitettava osoite, josta asiakirjoja on mahdollista saada, sekä sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan toiminnasta vastuussa olevan henkilön nimi.

Finanssivalvonnan on kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta toimitettava tiedot vastaanottavien jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Jos vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja on ilmoittanut aikomuksestaan perustaa sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan, Finanssivalvonta toimittaa tiedot, jos sillä ei ole aiheetta epäillä ilmoituksen tehneen vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan yritysrakenteen eikä taloudellisen tilanteen asianmukaisuutta. Finanssivalvonnan on saatuaan vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen ilmoituksen tietojen vastaanottamisesta ilmoitettava kirjallisesti vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on vastaanottanut tiedot.

Vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa aloittaa vakuutusten tarjoamisen palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella kyseisessä valtiossa heti, kun se on saanut 2 momentin mukaisen kirjallisen ilmoituksen Finanssivalvonnalta. Finanssivalvonnan on samalla ilmoitettava vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle kyseisen valtion asiointipiste, jossa julkistettuja yleistä etua koskevia kansallisia säännöksiä vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on noudatettava.

Vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa aloittaa vakuutusten tarjoamisen sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan välityksellä kyseisessä valtiossa sen jälkeen, kun se on

saanut 2 momentin mukaisen kirjallisen ilmoituksen sekä tiedot kyseisessä valtiossa noudatettavista yleistä etua koskevista kansallisista säännöksistä Finanssivalvonnalta. Vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on noudatettava kyseisen valtion yleistä etua koskevia säännöksiä. Jos Finanssivalvonta ei ole saanut vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen ilmoitusta kyseisessä valtiossa noudatettavista yleistä etua koskevista kansallisista säännöksistä kuukauden kuluessa siitä, kun Finanssivalvonta on toimittanut 1 momentissa tarkoitettut tiedot sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan perustamisesta vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa tämän määräajan jälkeen aloittaa vakuutusten tarjoamisen sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan välityksellä kyseisessä valtiossa.

Jos Finanssivalvonta on kieltäytynyt lähettämästä tai ei ole lähettänyt sivuliikkeen tai pysyvän liikepaikan perustamista koskevia tietoja 2 momentissa säädettyssä määräajassa, sen on perusteltava menettelynsä vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle kuukauden kuluessa kaikkien 1 momentissa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta. Vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa hakea muutosta valittamalla. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan Finanssivalvonnan hylkäävään päätökseen. Valituksen voi tehdä, kunnes Finanssivalvonta on päättänyt tietojen lähettämisestä. Finanssivalvonnan on ilmoitettava päätöksen antamisesta valituksen kohteena olevassa asiassa valitusviranomaiselle. Muilta osin valituksen tekemisestä ja käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

19 § Menettely toisen ETA-valtion vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan aloittaessa vakuutusten tarjoamisen Suomessa

Jos toisen ETA-valtion toimivaltainen viranomainen toimittaa Finanssivalvonnalle 18 §:n 1 momentissa säädettyä vastaavat tiedot, jotka koskevat vakuutusten tarjoamisen aloittamista Suomessa palveluiden tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden perusteella, Finanssivalvonnan on ilmoitettava viipymättä tietojen vastaanottamisesta kyseisen toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle. Kuukauden kuluessa toisen ETA-valtion toimivaltaisen viranomaisen tietojen vastaanottamisesta Finanssivalvonnan on lisäksi ilmoitettava toisen ETA-valtion toimivaltaiselle viranomaiselle yleistä etua koskevat säännökset, joiden noudattaminen on sivuliikkeen perustamisen edellytysenä.

Toisessa ETA-valtiossa rekisteröity vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa aloittaa vakuutusten tarjoamisen palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella Suomessa heti, kun se on saanut kotijäsenvaltionsa toimivaltaiselta viranomaiselta ilmoituksen siitä, että Finanssivalvonta on vastaanottanut ilmoituksen toiminnan aloittamisesta Suomessa.

Toisessa ETA-valtiossa rekisteröity vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja saa aloittaa vakuutusten tarjoamisen sivuliikkeen välityksellä Suomessa sen jälkeen, kun se on saanut kotijäsenvaltionsa toimivaltaiselta viranomaiselta ilmoituksen siitä, että Finanssivalvonta on vastaanottanut ilmoituksen toiminnan aloittamisesta Suomessa sekä tiedot Suomessa noudatettavista yleistä etua koskevista kansallisista säännöksistä. Toisessa ETA-valtiossa rekisteröidyn vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on noudatettava Suomessa yleistä etua koskevia säännöksiä.

20 § Finanssivalvonnan ilmoitusvelvollisuus Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle

Finanssivalvonnan on ilmoitettava Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle tiedot niistä Suomessa rekisteröidyistä vakuutusedustajista ja sivutoimisista vakuutusedustajista, jotka ovat ilmoittaneet aikomuksestaan harjoittaa vakuutusten tarjoamista sijoittautumisvapauden tai palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa.

5 luku Liiketoiminnan menettelytavat ja tiedonantovelvollisuus

21 § Vakuutuksentarjoajan toiminta

Vakuutuksentarjoajan on toimittava rehellisesti, tasapuolisesti, ammattitaitoisesti, huolellisesti ja asiakkaan edun mukaisesti. Vakuutuksenantajan ja asiamiehen on lisäksi noudatettava hyvää vakuutustapaa ja vakuutusmeklarin hyvää vakuutusmeklaritapaa.

Vakuutuksentarjoajia ei saa palkita sellaisilla tavoilla eikä vakuutustentarjoaja saa ottaa käyttöön sellaisia myyntitavoitteita tai maksaa palkkioita tai muita etuja, jotka voivat kannustaa sitä tai sen työntekijöitä suositteluun asiakkaalle muuta kuin asiakkaan tarpeisiin ja vaatimuksiin parhaiten sopivaa vakuutusta.

Vakuutuksentarjoaja saa käyttää ainoastaan rekisteröityjen vakuutusedustajien tai sivutoimisten vakuutusedustajien taikka eräiden sivutoimisten vakuutusedustajien tuottamia vakuutusten tarjoamiseen liittyviä palveluja.

22 § Vakuutuksenantajasta annettavat tiedot

Vakuutuksenantajan on ilmoitettava asiakkaalle ennen vakuutussopimuksen tekemistä ainakin:

- 1) toiminimensä, yhteystietonsa, liikepaikkansa käyntiosoite ja tieto toimimisesta vakuutuksenantajana;
- 2) antaako vakuutuksenantaja henkilökohtaisia suosituksia tarjoamistaan vakuutuksista;
- 3) tuomioistuinmenettelyt ja sen ulkopuoliset menettelyt, joita noudattaen asiakas ja muut asianosaiset voivat tehdä valituksen vakuutuksenantajasta.

23 § Vakuutusedustajasta annettavat tiedot

Asiamiehen on ilmoitettava asiakkaalle ennen vakuutussopimuksen tekemistä ja vakuutusmeklarin ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä ainakin seuraavat tiedot:

- 1) nimensä tai toiminimensä, yhteystietonsa ja liikepaikkansa käyntiosoite;
- 2) toimiiko vakuutusedustaja vakuutusmeklarina asiakkaan puolesta vai asiamiehenä vakuutuksenantajan nimissä ja lukuun;
- 3) mihin vakuutusedustajarekisteriin vakuutusedustaja on merkitty ja miten rekisteröinnin voi tarkistaa;
- 4) antaako vakuutusedustaja henkilökohtaisia suosituksia tarjoamistaan vakuutuksista;
- 5) antaako vakuutusmeklari vakuutusten tasapuoliseen analyysiin perustuvia henkilökohtaisia suosituksia;
- 6) edustaako vakuutusedustaja tekemänsä sopimuksen tai sopimusten mukaan yhtä tai useampaa vakuutuksenantajaa, sekä niiden vakuutuksenantajien nimet, joita vakuutusedustaja edustaa tai joiden kanssa se toimii;
- 7) omistaako vakuutusedustaja suoraan tai välillisesti vähintään kymmenesosan jonkin vakuutuksenantajan äänimäärästä tai pääomasta, taikka onko sillä kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukainen määräysvalta tai läheiset sidokset vakuutuksenantajaan;
- 8) jos vakuutusedustaja on oikeushenkilö, omistaako jokin vakuutuksenantaja tai sen emoyritys suoraan tai välillisesti vähintään kymmenesosan vakuutusedustajan äänimäärästä tai pääomasta, taikka onko vakuutuksenantajalla kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukainen määräysvalta tai läheiset sidokset vakuutusedustajaan;
- 9) tuomioistuinmenettelyt ja sen ulkopuoliset menettelyt, joita noudattaen asiakas ja muut asianosaiset voivat tehdä valituksen vakuutusedustajasta.

Sivutoimisen vakuutusedustajan on ilmoitettava asiakkaalle 1 momentin 1–3 ja 9 kohdassa tarkoitetut tiedot.

24 § Markkinointi

Vakuutusentarjoajan on markkinoinnissaan annettava asiakkaalle vakuutusedustuspalveluitaan ja tarjolla olevista vakuutuksista tarpeelliset tiedot, joilla saattaa olla merkitystä asiakkaan tehdessä vakuutuksia tai muita palveluja koskevia ratkaisuja.

Vakuutusentarjoajan markkinointiviestinnän on aina oltava selvästi tunnistettavissa markkinointiviestinnäksi. Vakuutusentarjoajan antamien tietojen on oltava asiallisia ja selkeitä. Vakuutusentarjoaja ei saa antaa markkinoinnissaan totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja eikä käyttää muutoinkaan asiakkaan kannalta sopimatonta taikka hyvän vakuutustavan tai hyvän vakuutusmeklaritavan vastaista menettelyä. Kuluttajan kannalta sopimattomasta tai hyvän tavan vastaisesta menettelystä säädetään lisäksi kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvussa.

Vakuutusentarjoajan markkinointia, joka ei sisällä asiakkaan taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, on aina pidettävä sopimattomana.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, vakuutuksenantajien ja asiamiesten tiedonantovelvollisuuteen sovelletaan vakuutuslakia (543/1994) 2 luvun sekä vakuutusyhtiölain 31 luvun 2 §:n säännöksiä. Asiamiehen on markkinoinnissaan ilmoitettava edustamansa vakuutuksenantajat ja yksittäistä vakuutusta markkinoidessaan, minkä vakuutusyhtiön tuotteesta on kysymys (VYL 31:3.2 §). Vakuutusmeklari ei saa markkinoinnissaan ilmoittaa edustavansa tiettyä vakuutuksenantajaa (VedL 22.4 §).

Muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa rekisteröidyn vakuutusedustajan on tarvittaessa ilmoitettava markkinoinnissaan oikean kuvan antamiseksi vakuutusedustuspalveluitaan, minkä vakuutuksenantajien tuotteita vakuutusedustus yksinomaan koskee ja antaako vakuutusedustaja 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuun tasapuoliseen analyysiin perustuvia tietoja. (VedL 22.5 §).

25 § Vakuutusmeklarin velvollisuus selvittää asiakkaan vakuutustarve

Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on ennen vakuutuksen tarjoamista pyydettävä asiakkaalta tietoja tämän vakuuttamiseen liittyvistä tarpeista ja vaatimuksista ja saadut tiedot huomioon ottaen määritettävä vakuutustarve.

26 § Vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuus

Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on ennen vakuutus sopimuksen tekemistä annettava asiakkaalle määritettyyn vakuutustarpeeseen sopivan vakuutuksen valitsemiseksi tarpeelliset tiedot, kuten tietoja vakuutustarpeen täyttämiseksi sopivista vakuutusmuodoista sekä näiden vakuutusten vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista. Tietoja annettaessa tulee kiinnittää huomiota myös vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin. Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin antamien tietojen on oltava puolueettomia.

Edellä 1 momentissa ja 36 §:ssä tarkoitettut tiedot on annettava ymmärrettävässä muodossa. Niitä annettaessa on otettava huomioon tarjottavan vakuutuksen monimutkaisuus sekä asiakkaan tai asiakasryhmän ominaisuudet kuten se, onko asiakas kuluttaja tai tähän 3 §:n 2 momentin mukaan rinnastettava henkilö vai muu henkilö.

Vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle on lisäksi annettava kuluttajansuojalain (38/1978) 6 a luvussa tarkoitettut ennakkotiedot.

Asiakkaalle annettavien 1 momentissa tarkoitettujen tietojen on perustuttava riittävän monien markkinoilla tarjolla olevien vakuutusten tasapuoliseen analyysiin, jollei vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusedustajan ja asiakkaan välillä nimenomaisesti sovita toisin.

27 § Vakuutusta koskevan vakuutusmeklarin henkilökohtaisen suosituksen antaminen

Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari antaa asiakkaalle henkilökohtaisen suosituksen tietyn tai tiettyjen vakuutusten valitsemiseksi, jollei vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin ja asiakkaan välillä nimenomaisesti sovita toisin. Vakuutusmeklarin tai

sivutoimisen vakuutusmeklarin antaessa henkilökohtaisen suosituksen asiakkaalle on samalla ilmoitettava, miksi suositeltu vakuutus tai vakuutukset täyttävät parhaiten tämän vakuutustarpeen. Vakuutusmeklarilla tai sivutoimisella vakuutusmeklarilla on vastaava neuvontavelvollisuus myös, jos vakuutussopimus tehdään sellaisen henkilön kanssa, jonka vakituinen asuinpaikka tai pysyvä liikepaikka on ETA-valtiossa, jonka lain mukaan tällaisen neuvonnan antaminen vakuutusta myytäessä on pakollista.

Jos vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei saa asiakkaalta riittäviä tietoja henkilökohtaisen suosituksen antamiseksi, vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on ilmoitettava asiakkaalle, että henkilökohtaista suositusta ei voida antaa.

28 § Vastikkeesta annettavat tiedot

Vakuutuksenantajan, asiamiehen tai sivutoimisen asiamiehen on annettava asiakkaalle hyvissä ajoin ennen vakuutussopimuksen tekemistä tieto siitä, minkä luonteisen vastikkeen asiamies tai sivutoiminen asiamies taikka vakuutuksenantajan työntekijä saa vakuutuksen tarjoamisen tai myynnin perusteella.

Vakuutuksentarjoajan on annettava asiakkaalle hyvissä ajoin ennen vakuutussopimuksen tekemistä tieto sellaisista 1 momentissa tarkoitetuista vastikkeista, joita vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja taikka vakuutuksenantajan työntekijä saa sellaisista muista maksuista kuin jatkuvista vakuutusmaksuista tai määräaikaaisista maksuista, joita asiakas on velvollinen suorittamaan vakuutussopimuksen perusteella.

29 § Tietojen toimittaminen pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla

Edellä 22–28 §:ssä tarkoitettut tiedot on toimitettava ennen sopimuksen tekemistä paperilla, muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Solvenssi II -direktiivin liitteessä I tarkoitettuja vahinkovakuutuksia koskeva vakiomuotoinen asiakirja on kuitenkin toimitettava paperilla tai muulla pysyvällä tavalla. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, jotka asiakirjassa on oltava, asiakirjan laatimiskielestä ja muista asiakirjaa koskevista seikoista ottaen huomioon direktiivin 20 artiklan 7–9 kohdan säännökset. Komission teknisillä sääntelystandardeilla säädetään tarkemmin asiakirjan vakiomuotoisesta esitystavasta ja sen sisältämien tietojen yksityiskohtaisesta esitystavasta.

Sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, asiakkaalle on pyynnöstä aina toimitettava ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot paperilla. Tietojen toimittamisesta ei saada periä maksua.

Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin harjoittamassa vakuutusten puhelinmyynissä kuluttajalle sovelletaan, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä säädetään.

30 § Kytkeykaupan kieltö

Jos vakuutus tarjotaan tavarain tai muun palvelun kuin vakuutuksen kanssa, asiakkaalle on tarjottava myös mahdollisuutta ostaa vakuutus ja tämä tavara tai palvelu erikseen. Tarjouksen ehtona ei saa olla, että asiakas tekee vakuutussopimuksen tietyn vakuutuksenantajan kanssa.

Edellä 1 momenttia ei sovelleta vakuutuksiin, jotka tarjotaan sijoituspalvelulain (747/2012) 11 §:ssä tarkoitettun sijoituspalvelun, kuluttajansuojalain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettun kuluttajaluoton tai maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n 5 kohdassa tarkoitettun maksutilin ohessa.

31 § Tuotehallintajärjestelmät

Vakuutuksenantajan on ylläpidettävä sen tarjoamiin vakuutuksiin nähden riittävää vakuutusten hyväksymismenettelyä, jonka mukaisesti uudet vakuutukset tai niiden merkittävät muutokset hyväksytään ennen vakuutuksen markkinointia tai tarjoamista asiakkaille. Vakuutuksenantajan on käytettävä hyväksymismenettelyä ja arvioitava sitä säännöllisesti. Hyväksymismenettelyssä

on määriteltävä kullekin vakuutukselle yksilöidyt kohdemarkkinat ja arvioitava kohdemarkkinoiden kannalta merkitykselliset riskit. Vakuutuksen tarjoamiseksi on laadittava yksilöityjä kohdemarkkinoita vastaava tarjoamissuunnitelma.

Vakuutuksenantajan on ymmärrettävä tarjoamansa tai markkinoimansa vakuutukset ja arvioitava niitä säännöllisesti uudelleen. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon kaikki tapahtumat, jotka voivat vaikuttaa yksilöityihin kohdemarkkinoihin kohdistuvaan mahdolliseen riskiin. Uudelleenarvioinnissa on kiinnitettävä huomiota ainakin siihen, onko vakuutus edelleen kohdemarkkinoiden asiakkaiden tarpeiden mukainen ja onko ajateltu tarjoamissuunnitelma edelleen asianmukainen.

Vakuutuksenantajan on asetettava sen työntekijöiden, vakuutusedustajien ja sivutoimisten vakuutusedustajien saataville riittävät tiedot vakuutuksesta, hyväksymismenettelystä sekä yksilöidyistä kohdemarkkinoista.

Jos vakuutusedustaja tuottaa vakuutuksen, sen on noudatettava, mitä edellä 1 - 3 momentissa säädetään vakuutuksenantajasta.

Lisäksi hyväksymismenettelyä koskevien periaatteiden noudattamisesta säädetään komission asetuksen....

32 § Toisen tuottaman vakuutuksen tarjoaminen

Jos vakuutuksentarjoaja antaa tarjouksen tai henkilökohtaisen suosituksen vakuutuksesta, jota se ei itse tuota, vakuutuksentarjoajalla on oltava käytössään asianmukaiset järjestelyt, joiden avulla se saa 31 §:n 3 momentissa tarkoitetut tiedot ja oppii tuntemaan kunkin vakuutuksen ominaispiirteet ja yksilöidyt kohdemarkkinat.

6 luku Sijoitusvakuutuksia koskevat lisävaatimukset

33 § Eturistiriitatilanteiden hallinta

Sen lisäksi, mitä 21 §:n 1 momentissa säädetään, vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan on ylläpidettävä ja käytettävä eturistiriitojen ehkäisemiseksi sen liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen sekä tarjottaviin vakuutuksiin ja palveluihin nähden tehokkaita toiminta- ja hallintojärjestelyitä. Toiminta- ja hallintojärjestelyiden avulla vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin vakuutusten tarjoamisen yhteydessä syntyvien vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan ja sen asiakkaiden välisten taikka asiakkaiden välisten eturistiriitojen tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi. Eturistiriitatilanteen syntyessä vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan on toimittava siten, että eturistiriita ei vaikuta haitallisesti asiakkaan etuihin. Eturistiriitojen ehkäisemiseksi tarkoitetut toimenpiteet koskevat vakuutusten tarjoamiseen osallistuvia työntekijöitä, vakuutusten tarjoamisesta vastaavia henkilöitä ja johtoa sekä muita vakuutuksenantajaan tai vakuutusedustajaan määräysvallan vuoksi suoraan tai välillisesti sidoksissa olevia henkilöitä.

Jos toiminta- ja hallintojärjestelyistä huolimatta eturistiriitatilannetta ei voida välttää, vakuutusmeklarin on ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä sekä asiamiehen ja vakuutuksenantajan ennen vakuutussopimuksen tekemistä selkeästi ilmoitettava asiakkaalle eturistiriitojen yleinen luonne ja aiheuttajat. Ilmoitus eturistiriitatilanteesta on annettava riittävän ymmärrettävästi siten, että asiakas voi sen pohjalta tehdä vakuutusten ottamista koskevan päätöksen. Ilmoitus on toimitettava asiakkaalle paperilla tai muulla pysyvällä tavalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Eturistiriitojen määrittämisestä ja muista eturistiriitoja koskevista toimenpiteistä säädetään lisäksi Euroopan komission delegoidussa asetuksessa.

34 § Palvelun laadun turvaaminen eturistiriitatilanteissa

Sijoitusvakuutuksen tai oheispalvelun tarjoamisen yhteydessä mille tahansa osapuolelle asiakasta tai asiakkaan lukuun toimivaa henkilöä lukuun ottamatta tarjottu tai maksettu taikka

tällaiselta osapuolelta saatu palkkio, provisio tai muu etu ei saa vaikuttaa haitallisesti asiakkaalle tarjottavan palvelun laatuun. Vakuutuksentarjoajan on toimittava tarjotun tai saadun palkkion, provision tai muun edun yhteydessä rehellisesti, tasapuolisesti, ammattimaisesti, huolellisesti ja asiakkaan edun mukaisesti.

Palkkioiden haitallisten vaikutusten arvioinnista sekä ammatillisten vaatimusten noudattamisen arvioinnista säädetään lisäksi Euroopan komission delegoidussa asetuksessa.

35 § Vakuutusmeklarin velvollisuus selvittää asiakkaan vakuutustarve

Sen lisäksi, mitä 25 §:ssä säädetään vakuutusmeklarin velvollisuudesta selvittää asiakkaan vakuutustarve, sijoitusvakuutusta tarjottaessa vakuutusmeklarin on pyydettävä asiakkaalta tiedot kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitusalaa koskevasta sijoituskokemuksesta ja tietämyksestä sekä henkilökohtaista suositusta annettaessa asiakkaan taloudellisesta tilanteesta, mukaan lukien riskinsieto- ja tappionsietokyvystä.

36 § Vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuus

Sen lisäksi, mitä 26 §:ssä säädetään vakuutusmeklarin tiedonantovelvollisuudesta, ennen sijoitusvakuutusta koskevan sopimuksen tekemistä vakuutusmeklarin on kiinnitettävä huomiota erityyppisten sijoitusvakuutusten ja niihin liitettävien sijoituskohteiden valinnan kannalta olennaisiin seikkoihin ottaen erityisesti huomioon asiakkaan sijoituskokemus ja -tietämys sekä sijoittamisen tavoitteet.

Tiedot sijoitusvakuutuksesta ja niihin liitettävistä sijoituskohteista perittävistä kuluista on annettava kootusti siten, että asiakas saa käsityksen vakuutuksen kuluista ja niiden kumulatiivisesta vaikutuksesta vakuutuksen tuottoon ja pääoman kertymiseen. Asiakasta on myös varoitettava riskeistä, jotka liittyvät vakuutukseen tai siihen liitettäviin sijoituskohteisiin taikka ehdotettuun sijoitusstrategiaan, sekä annettava tälle tietoa siitä, miten riskejä voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla hallita ottaen huomioon sijoittamisen tavoitteet.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1286/2014 säädetään lisäksi paketoituja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita koskevan avaintietoasiakirjan toimittamisesta.

37 § Asianmukaisuuden arviointi

Vakuutusmeklarin on arvioitava, ovatko suunniteltu sijoitusvakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut asiakkaalle asianmukaisia ottaen huomioon tämän kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitusalaa koskeva sijoituskokemus ja -tietämys. Jos vakuutusmeklari arvioi, että sijoitusvakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut eivät ole asianmukaisia, vakuutusmeklarin on varoitettava tästä asiakasta. Jos asiakas ei anna riittäviä tietoja sijoitusvakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalveluiden asianmukaisuuden arvioimiseksi, vakuutusmeklarin on varoitettava asiakasta siitä, että sijoitusvakuutuksen asianmukaisuutta tälle ei voida arvioida.

38 § Soveltuvuuden arviointi

Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari antaa asiakkaalle henkilökohtaisen suosituksen tietyn tai tiettyjen sijoitusvakuutuksen valitsemiseksi, jollei vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin ja asiakkaan välillä nimenomaisesti sovita toisin. Vakuutusmeklarin antaessa henkilökohtaisen suosituksen asiakkaalle on suositeltava sijoitusvakuutuksia, jotka soveltuvat tälle ottaen huomioon tämän kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitusalaa koskeva sijoituskokemus ja -tietämys, sijoittamisen tavoitteet ja taloudellinen tilanne, mukaan lukien riskinsieto- ja tappionsietokyky. Vastaavasti suositeltavien lisäpalvelujen on sovellettava asiakkaalle. Jos asiakas ei anna riittäviä tietoja sijoitusvakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalveluiden soveltuvuuden arvioimiseksi, vakuutusmeklarin on varoitettava asiakasta siitä, että henkilökohtaista suositusta ei voida antaa.

Suosituksista on käytävä ilmi, miten suositeltu sijoitusvakuutus vastaa asiakkaan odotuksia, sijoitustavoitteita ja taloudellista tilannetta. Suositus on toimitettava asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä paperilla tai muulla pysyvällä tavalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Suositus voidaan kuitenkin toimittaa viipymättä sopimuksen tekemisen jälkeen, jos sopimus tehdään sellaista etäviestintä käyttäen, ettei sopimusta voida toimittaa pysyvällä tavalla ennen sopimuksen tekemistä, ja asiakas on antanut suostumuksensa jälkikäteisiin toimittamiseen eikä ole halunnut lykätä sopimuksen tekemisestä vakuutusmeklarin esittämästä mahdollisuudesta huolimatta.

Lisäksi asiakkaalle on ilmoitettava, antaako vakuutusmeklari säännöllisesti arvioinnin kyseisen sijoitusvakuutuksen soveltuvuudesta asiakkaalle. Jos vakuutusmeklari on sitoutunut säännöllisesti arvioimaan otetun sijoitusvakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalvelujen soveltuvuutta vakuutuksenottajalle, annettavien arvioiden on oltava ajantasaisia ja niistä on ilmentävä, miten vakuutus ja siihen liittyvät lisäpalvelut vastaavat vakuutuksenottajan odotuksia, sijoitustavoitteita ja taloudellista tilannetta. Säännöllinen arviointi on toimitettava asiakkaalle paperilla tai muulla pysyvällä tavalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

39 § Tiivistelmä tarjotuista palveluista

Vakuutusmeklarin on annettava asiakkaalle tiivistelmä vakuutusmeklarin tarjoamista palveluista toimeksiantosopimuksen tekemisen jälkeen ja säännöllisesti sen kestäessä. Selvityksissä on annettava tiedot asiakkaan lukuun suoritettujen liiketoimien ja palvelujen kustannuksista. Selvitykset on toimitettava asiakkaalle paperilla tai muulla pysyvällä tavalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

40 § Tietojen ilmoittamistavat

Jollei tässä luvussa toisin säädetä, vakuutusmeklarin on annettava asiakkaalle tässä luvussa tarkoitetut tiedot paperilla tai muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

41 § Poikkeukset tietojen antamisesta ammattimaiselle asiakkaalle

Jos asiakas on ammattimainen asiakas, tältä ei tarvitse pyytää 35 §:ssä tarkoitettuja tietoja eikä tälle tarvitse antaa 33 ja 36–40 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

7 luku Vakuutusmeklarin toiminta

42 § Vakuutusmeklari-nimikkeen käyttäminen

Vain rekisteröity vakuutusmeklari saa käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan nimitystä vakuutusmeklari tai vakuutuksenvälittäjä.

Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on toiminnassaan tuotava selkeästi ilmi toimivansa nimenomaan vakuutusmeklarina.

43 § Toimeksiantosopimus

Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin ja asiakkaan välinen toimeksiantosopimus on tehtävä kirjallisesti ja annettava yksi kappale asiakkaalle.

Toimeksiantosopimuksesta on käytävä ilmi toimeksiannon sisältö, sopimuksen voimassaoloaika, asiakkaan vakuutusmeklarille maksaman palkkion määräytymisperusteet ja, jos mahdollista, palkkion määrä. Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei voi vedota sopimusehtoon, jota ei ole merkitty toimeksiantosopimukseen tai josta ei ole muutoin kirjallisesti sovittu.

44 § Vakuutusmeklarin palkkio

Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari saa ottaa vastaan palkkion vain toimeksiantajaltaan.

Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on annettava asiakkaalle hyvissä ajoin ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä tieto palkkion tai muun vastikkeen luonteesta sekä määrästä tai, jos määrän ilmoittaminen ei ole mahdollista, sen laskemistavasta.

45 § Vastuuvakuutus

Vakuutusmeklarilla on oltava Finanssivalvonnan hyväksymä vastuuvakuutus tai muu vastaava vakuus niiden ammatillisesta virheestä aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi, joista vakuutusmeklari on tämän lain mukaan vastuussa. Vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden määrän on oltava vähintään 1 250 000 euroa vahinkoa kohti ja yhteensä 1 850 000 euroa kaikkien vahinkojen osalta vuotta kohti. Sivutoimisen vakuutusmeklarin vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden määrä on oltava kohtuullisessa suhteessa vakuutusten tarjoamista koskevan liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden.

Vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden on täytettävä seuraavat ehdot:

- 1) vakuutusmeklarin vakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden on oltava voimassa koko Euroopan talousalueella;
- 2) vastuuvakuutus tai muu vastaava vakuus päättyy aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua siitä, kun Finanssivalvonta on saanut vakuutuksenantajalta tai muulta vastaavalta vakuudenantajalta ilmoituksen vakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden päättymisestä;
- 3) jos vastuuvakuutukseen tai muuhun vastaavaan vakuuteen sisältyy omavastuu, vakuutuksenantaja tai muun vastaavan vakuudenantaja suorittaa korvauksen vahingon kärsineelle omavastuuta vähentämättä;
- 4) vakuutuksenantajan tai muun vastaavan vakuudenantajan kotipaikka on ETA-valtiossa;
- 5) vastuuvakuutuksesta tai muusta vastaavasta vakuudesta korvataan vahinko, joka on syntynyt sopimuskauden aikana tapahtuneen teon tai laiminlyönnin seurauksena ja jonka korvaamisesta on esitetty kirjallinen vaatimus vakuutusmeklarille, sivutoimiselle vakuutusmeklarille tai vakuutuksenantajalle vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden voimassaoloaikana tai kolmen vuoden kuluessa sen päättymisestä.

Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on lisäksi toimitettava Finanssivalvonnalle viimeistään kuukautta ennen uuden vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden voimassaolon alkamista selvitys sen ehdoista ja määristä.

Vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden 1 momentissa tarkoitettuja vähimmäismääriä tarkistetaan direktiivin 10 artiklan 7 kohdan nojalla annetuissa komission teknisissä sääntelystandardeissa.

46 § Varojen erillisuus

Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on pidettävä hallussaan olevat, asiakkaalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvat varat ETA-valtiossa sijaitsevan luottolaitoksen pankkitilillä erillään omista varoistaan. Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on pidettävä luotettavasti kirjaa asiakasvaroista siten, että kunkin asiakkaan asiakasvarat ovat riittävästi eriteltyinä muiden asiakkaiden varoista. Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on viipymättä toimitettava asiakasvarat vastaanottajalle.

Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari ei saa vastaanottaa, pitää hallussa taikka välittää asiakkaalle tai tämän vakuutuksenantajalle kuuluvia varoja, jos asiakas on kuluttaja tai sellainen luonnollinen henkilö taikka oikeushenkilö, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa tai muun toimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin on rinnastettaviss-

sa kuluttajaan. Vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari voi kuitenkin vastaanottaa, pitää hallussa tai välittää edellä tarkoitettuja varoja, jos varojen säilytys tai siirto muutoin aiheuttaa asiakkaalle kohtuutonta hankaluutta.

47 § Liiketoimintakertomus

Vakuutusmeklari on velvollinen vuosittain toimittamaan Finanssivalvonnalle liiketoimintakertomuksen.

8 luku Vakuutusedustuslautakunta

48 § Lautakunnan asettaminen, jäsenet ja päätösvaltaisuus

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan vakuutusedustuslautakunnan. Lautakunnan tehtävänä on järjestää vähintään kaksi kertaa vuodessa 49 §:ssä tarkoitettuja vakuutusmeklarikokeita sekä myöntää vakuutusmeklaritutkintoja.

Vakuutusedustuslautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä vähintään kolme ja enintään kuusi muuta jäsentä. Kullekin heistä määrätään henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla muun ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita ja joiden ei voida katsoa edustavan vakuutusmeklareita tai vakuutuksenantajia. Muista jäsenistä ainakin yhden jäsenen ja hänen varajäsenensä tulee edustaa vakuutusmeklareita.

Vakuutusedustuslautakunta on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Asiasta äänestettäessä lautakunnan päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Äänten jakautuessa tasan päätökseksi tulee se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut.

49 § Vakuutusmeklarikokeen järjestäminen

Vakuutusedustuslautakunnan on vähintään kaksi kuukautta ennen vakuutusmeklarikokeen järjestämistä vahvistettava kirjallinen aineisto, johon vakuutusmeklarikokeen kysymykset perustuvat.

Vakuutusmeklarikokeesta on vähintään 30 päivää ennen sen järjestämistä ilmoitettava valtakunnallisesti ilmestyvässä lehdessä julkaistavalla ilmoituksella ja sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilla. Ilmoituksessa on oltava ohjeet vakuutusmeklarikokeeseen ilmoittautumisesta ja osallistumisesta sekä tieto siitä, miten 1 momentissa tarkoitettu aineisto on saatavissa.

50 § Lautakunnan kustannukset ja tutkintomaksut

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa vakuutusedustuslautakunnan toiminnan kustannuksista sekä vahvistaa puheenjohtajan ja muiden jäsenten palkkioiden perusteet.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus periä maksu vakuutusmeklarikokeeseen osallistumisesta ja vakuutusmeklaritutkinnon myöntämisestä siten kuin valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään.

51 § Virkavastuu

Vakuutusedustuslautakunnan jäsenen ja toimihenkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan lautakunnan toimintaan liittyviä tehtäviä.

52 § Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku lautakunnan päätökseen

Vakuutusedustuslautakunnan antamaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2006) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

9 luku Valvonta ja vahingonkorvausvastuu

53 § Valvonta

Finanssivalvonta valvoo tämän lain noudattamista.

Finanssivalvonta valvoo, että toisen ETA-valtion vakuutus- tai jälleenvakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja tai niiden Suomessa vakuutusten tarjoamista harjoittavan sivuliike noudattaa tämän lain 21–46 ja 66 §:ää.

Finanssivalvonnan suorittamaan valvontaan sovelletaan tätä lakia ja Finanssivalvonnasta annettua lakia.

54 § Toisen ETA-valtion lainsäädännön noudattamisen valvonta

Jos toisen ETA-valtion toimivaltainen viranomainen ilmoittaa Finanssivalvonnalle, että Suomessa rekisteröintivelvollinen vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja ei noudata toiminnassaan kyseisen ETA-valtion lainsäädäntöä tarjotessaan siellä vakuutuksia, Finanssivalvonnan on ryhdyttävä tarpeellisiin tämän lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 4 luvun mukaisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että säännösten vastainen toiminta lopetetaan. Finanssivalvonnan on ilmoitettava kyseisen ETA-valtion toimivaltaiselle viranomaiselle toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt.

55 § ETA-valtion vakuutusedustajaa koskeva toimivalta

Jos Finanssivalvonnalla on perusteltu syy epäillä, että ulkomaisen ETA-valtion vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan sivuliike laiminlyö noudattaa yleisen edun ehtoja taikka mitä sivuliikkeen velvollisuudeksi on Suomen laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä tai sen toimintaa koskevissa säännöissä säädetty tai määrätty, Finanssivalvonta voi kehottaa sivuliikettä korjaamaan asian määräajassa. Jos kehotusta ei noudateta, Finanssivalvonnan on ilmoitettava asiasta kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Jos kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen toimenpiteet osoittautuvat riittämättömiksi tai niitä ei ole toteutettu ja ETA-valtion vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja jatkaa 1 momentissa tarkoitettujen säännösten vastaista menettelyä Suomessa tavalla, joka selvästi ja laajamittaisesti vahingoittaa kuluttajien etua tai joka haittaa vakuutus- tai jälleenvakuutusmarkkinoiden toimintaa, ilmoitettuaan asiasta kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle Finanssivalvonta voi antaa ETA-valtion vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle Finanssivalvonnasta annetun lain 33 §:ssä tarkoitetun toimeenpanokiellon tai oikaisukehotuksen, 38 §:ssä tarkoitetun rikemaksun, 39 §:ssä tarkoitetun julkisen varoituksen, 40 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun taikka 33 a §:ssä säädetyn uhkasakon uhalla kieltää tätä jatkamasta säännösten ja määräysten vastaista menettelyä tai kieltää tämän toiminnan jatkamisen kokonaan tai osittain. Finanssivalvonnan on ennen päätöksen tekemistä kuultava ETA-valtion vakuutusedustajaa tai sivutoimista vakuutusedustajaa.

Sen estämättä, mitä 1, 2 ja 4 momentissa säädetään ilmoitus- ja kuulemismenettelystä, Finanssivalvonta voi ryhtyä 2 momentissa mainittuihin toimenpiteisiin välittömästi, jos:

- 1) ETA-valtion vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja laiminlyö noudattaa sitä koskevia säännöksiä ja toimenpiteisiin ryhtyminen on välttämätöntä yleisen edun turvaamiseksi tai kuluttajien suojelemiseksi; tai
- 2) ETA-valtion vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja laiminlyö noudattaa sellaisia sitä koskevia säännöksiä, joiden valvonnasta Finanssivalvonta vastaa tämän lain tai muun lain perusteella.

Finanssivalvonnan on toimitettava perusteltu päätös tässä pykälässä tarkoitetusta toimenpiteestä kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle sekä Euroopan komissiolle.

Mitä tässä pykälässä säädetään sijoittautumisvapauden perusteella tapahtuvasta vakuutusten tarjoamisesta, sovelletaan vastaavasti palveluiden tarjoamisen vapauden perusteella tapahtuvaan vakuutusten tarjoamiseen.

56 § Tehtävien siirtäminen toiselle valvontaviranomaiselle

Jos muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa rekisteröidyn vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan ensisijainen liikepaikka sijaitsee Suomessa, Finanssivalvonta voi tehdä ETA-valtion vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen kanssa sopimuksen siitä, että Finanssivalvonta suorittaa sellaisia valvontatehtäviä, jotka kuuluvat kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen vastuulle.

Finanssivalvonta voi myös tehdä vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen kanssa sopimuksen siitä, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen suorittaa Finanssivalvonnan vastuulle kuuluvia, vastaavia valvontatehtäviä sellaisen Suomessa rekisteröityneen vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan osalta, jonka ensisijainen liiketoimipaikka sijaitsee vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Sopimus voidaan tehdä, jos se on tämän lain soveltamisen noudattamiseen liittyvän valvonnan tehokkaan järjestämisen kannalta perusteltua. Valvontaviranomaisten on perusteltava sopimuksen tekeminen ja ilmoitettava asiasta vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle sekä Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle ja komissiolle viipymättä.

Jos Finanssivalvonta vastaa sopimuksen mukaan valvontatehtävien suorittamisesta, Finanssivalvontaan sovelletaan, mitä Finanssivalvonnasta annetun lain 18, 19 ja 23–25 §:ssä säädetään Finanssivalvonnan tietojensaanti- ja tarkastusoikeudesta, 33 §:ssä toimeenpanokiellosta ja oikaisukehotuksesta, 34 §:ssä oikeudesta käyttää ulkopuolista asiantuntijaa ja 38–44 a §:ssä hallinnollisten seuraamusten määräämisestä.

57 § Yleistä etua ja tiedonantovelvollisuutta koskevat kansalliset säännökset

Finanssivalvonnan on julkistettava ja päivitettävä Suomessa vakuutusten tarjoamisessa noudatettavat yleistä etua koskevat kansalliset säännökset verkkosivustollaan sekä pyynnöstä annettava näistä tietoja.

58 § Vakuutusten tarjoamisen kieltäminen

Finanssivalvonnan on kiellettävä luonnollisen henkilön, oikeushenkilön tai vakuutusentarjoajan vakuutusten tarjoaminen tai siihen liittyvä menettely, jota harjoitetaan tämän lain vastaisesti ilman rekisteröintiä tai ilman 19 §:n mukaista ilmoitusmenettelyä. Finanssivalvonnan on kiellettävä vakuutusentarjoajaa käyttämästä edellä tässä momentissa tarkoitettua luonnollista henkilöä, oikeushenkilöä tai vakuutusentarjoajaa. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös vakuutusten tarjoamista harjoittavan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

Jos vakuutusentarjoaja olennaisesti rikkoo tai laiminlyö noudattaa, mitä sen velvollisuudeksi tässä laissa säädetään, Finanssivalvonta saa kieltää vakuutusedustajaa jatkamasta toimintaansa, kunnes virhe tai laiminlyönti on korjattu. Finanssivalvonta saa määrätä kohtuullisen määrääjän laiminlyönnin tai virheen korjaamiseksi.

Muutoin tässä pykälässä tarkoitettuun kieltoon sovelletaan, mitä Finanssivalvonnasta annetun lain 33, 33 a, 34 ja 35 a §:ssä säädetään yleisistä toimivaltuuksista.

59 § Seuraamusmaksu

Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä ja päätöksiä, joiden laiminlyönnistä tai rikkomisesta voidaan määrätä seuraamusmaksu, ovat:

- 1) 21–47 ja 66 §:n säännökset ja vakuutussopimuslain 4 b, 5, 5 a - 5 c, 6 ja 7 §:n säännökset menettelytavoista tarjottaessa sijoitusvakuutuksia;

- 2) 5 §:n säännökset vakuutusten tarjoamisen merkitsemisestä Finanssivalvonnan pitämään vakuutusedustajarekisteriin;
- 3) 21 §:n 3 momentin säännökset rekisteröidyn vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan käyttämisestä;
- 4) 6 §:n 2 momentin säännökset virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamisesta, joiden perusteella vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja on rekisteröity Finanssivalvonnan pitämään vakuutusedustajarekisteriin;
- 5) 7 §:n säännökset vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan rekisteröinnin edellytysten täyttämisestä;
- 6) 21–32 §:n säännökset ja vakuutus sopimuslain 4 b §:n 1 momentin, 5 §:n 1, 3 ja 4 momentin, 5 a, 5 b, 6 §:n ja 7 §:n 1 ja 3 momentin säännökset menettelytavoista tarjottaessa muita kuin 1 kohdassa tarkoitettuja sijoitusvakuutuksia;
- 7) 16 §:n säännökset vakuutuksentarjoajan vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön ja vakuutusten tarjoamisesta vastaavan henkilön ammattipätevyyden ylläpidosta ja kehittämisestä
- 8) 17 §:n 2 momentin säännökset vakuutusedustajan ja vakuutuksenantajan velvollisuudesta seurata ja valvoa ammattipätevyysvaatimusten toteutumista;

Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n 1 momentissa tarkoitettuja säännöksiä ovat tämän pykälän 1 momentissa säädetyn lisäksi kyseisissä momenteissa tarkoitettuja säännöksiä koskevat tarkemmat säännökset, määräykset ja direktiivin perusteella annettujen komission asetusten ja päätösten säännökset.

60 § Rikkomuksista ilmoittaminen

Vakuutusten tarjoamista harjoittavalla oikeushenkilöllä on oltava menettely, jota noudattamalla sen palveluksessa olevat voivat ilmoittaa oikeushenkilön sisällä riippumattoman kanavan kautta tämän lain sekä markkinoiden väärinkäytöstä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY ja komission direktiivien 2003/124/EY, 2003/125/EY ja 2004/72/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 596/2014 (*markkinoiden väärinkäyttöasetus*) epäilyistä rikkomisesta. Ilmoitusmenettelyn tulee sisältää asianmukaiset ja riittävät toimenpiteet, joilla järjestetään ilmoitusten asianmukainen käsittely sekä suojataan ilmoituksen tekijää ja turvataan ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteena olevan henkilötietojen suoja noudattaen henkilötietolakia (523/1999). Ilmoitusmenettelyn tulee lisäksi sisältää ohjeet, joilla turvataan ilmoituksen tekijän henkilöllisyyden suoja, jollei rikkomuksen selvittämiseksi tai muuten viranomaisen oikeudesta tietojen saamiseen laissa toisin säädetä.

Vakuutusten tarjoamista harjoittavan oikeushenkilön on säilytettävä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta koskevat tarpeelliset tiedot. Tiedot on poistettava viiden vuoden kuluttua ilmoituksen tekemisestä, jollei tietojen edelleen säilyttäminen ole tarpeen rikostutkinnan, viireillä olevan oikeudenkäynnin, viranomaistutkinnan taikka ilmoituksen tekijän tai ilmoituksen kohteena olevan henkilön oikeuksien turvaamiseksi. Tietojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuus on tutkittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua edellisestä tarkistamisesta. Tarkistamisesta on tehtävä merkintä.

Sen lisäksi, mitä henkilötietolaissa säädetään, edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen kohteena olevalla rekisteröidyllä ei ole tarkastusoikeutta 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin, jos tietojen antaminen voisi haitata epäiltyjen rikkomusten selvittämistä. Ilmoituksen kohteena olevan rekisteröidyn oikeuksista säädetään henkilötietolaissa.

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tekemisestä ja niiden käsittelystä vakuutusedustusta harjoittavassa oikeushenkilössä.

61 § Vakuutusedustajarekisteristä poistaminen

Finanssivalvonnan on poistettava vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja vakuutusedustajarekisteristä ilman aiheutonta viivytystä, jos vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja:

- 1) on lopettanut toimintansa;
- 2) on rekisteröity Finanssivalvonnan pitämään vakuutusedustajarekisteriin virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen perusteella tai on muutoin olennaisesti rikkonut tai laiminlyönyt säännöksiä 10 tai 12 §:ssä tarkoitettujen tietojen tai niiden muutosten ilmoittamisesta;
- 3) ei enää täytä 7 tai 8 §:ssä säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä;
- 4) käyttää rekisteröimätöntä henkilöä vakuutusten tarjoamisessa taikka harjoittaa vakuutusten tarjoamista toisen välikätenä;
- 5) toimii siten, että on ilmennyt vakavia tai toistuvia 21–32 tai 33–46 ja 66 §:n laiminlyöntejä, tarvittaessa ottaen huomioon vakuutusedustajalle tai sivutoimiselle vakuutusedustajalle aiemmin määrätty 58 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaikaikainen toimintakielto;
- 6) toimii siten, että läheiset sidokset tai määräysvalta taikka vakuutusedustajaan tai sivutoimiseen vakuutusedustajaan läheisten sidosten tai määräysvallan kautta sidoksissa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat kolmannen maan lainsäädäntöön tai sen täytäntöönpanoon liittyvät vaikeudet estävät Finanssivalvontaa hoitamasta tehokkaasti valvontatehtävään.

Finanssivalvonta voi ennen rekisteristä poistamista määrätä kohtuullisen määräajan 7 §:n 1 momentin 4–6 kohdassa säädetyn puutteen korjaamiseksi.

Jos Finanssivalvonta poistaa vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan rekisteristä, Finanssivalvonnan on ilmoitettava rekisteristä poistamisesta 30 päivän kuluessa niiden ETA-valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja on 20 §:n 1 momentin mukaisesti ilmoittanut toimivansa.

Finanssivalvonta voi rekisteristä poistamisen yhteydessä antaa yksittäistapauksessa asiakkaiden etujen turvaamiseksi tarkempia määräyksiä niistä toimenpiteistä, joihin vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan on ryhdyttävä toiminnan lopettamiseksi.

62 § Vakuutusmeklarin vahingonkorvausvastuu

Vakuutusmeklari on velvollinen korvaamaan vahingon, joka hänen tämän lain tai toimeksiantosopimuksen vastaisesta menettelystään aiheutuu asiakkaalle tai muulle, jonka oikeutta toimeksianto tai vakuutus koskee. Vakuutusmeklari vapautuu kuitenkin vastuusta, jos hän osoittaa toimineensa ammattitaitoisesti ja huolellisesti.

Jos vakuutusmeklari on jättänyt antamatta asiakkaalle tarpeellisia tietoja vakuutuksesta taikka antanut asiakkaalle siitä virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, vakuutusmeklarin on korvattava vahinko, joka aiheutuu siitä, ettei vakuutussopimus ole sen sisältöinen kuin asiakkaalla oli saamiensa tietojen perusteella ollut aihetta käsittää.

Sopimusehto, joka poikkeaa 1 tai 2 momentin säännöksistä asiakkaan tai 1 momentissa tarkoitettun muun korvaukseen oikeutetun vahingoksi, on mitätön kuluttajaa kohtaan sekä sellaista luonnollista henkilöä taikka oikeushenkilöä kohtaan, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa tai muun toimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin on rinnastettavissa kuluttajaan.

63 § Vakuutuksenantajan vahingonkorvausvastuu

Vakuutuksenantaja on velvollinen korvaamaan vahingon, joka sen tai sitä edustavan asiamiehen tämän lain vastaisesta menettelystään aiheutuu asiakkaalle tai muulle, jonka oikeutta va-

kuutus koskee. Vakuutuksenantaja vapautuu kuitenkin vastuusta, jos se osoittaa toimineensa ja myös sitä edustavan asiamiehen toimineen ammatitaitoisesti ja huolellisesti.

Sopimusehto, joka poikkeaa 1 säännöksistä asiakkaan tai 1 momentissa tarkoitetun muun korvaukseen oikeutetun vahingoksi, on mitätön kuluttajaa kohtaan sekä sellaista luonnollista henkilöä taikka oikeushenkilöä kohtaan, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa tai muun toimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin on rinnastettavissa kuluttajaan.

64 § Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä

Finanssivalvonnalla on oikeus saada sakan täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen vakuutuksentarjoajan laissa säädetyn hyvämaineisuuden selvittämiseksi.

Finanssivalvonnan oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993).

65 § Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 7 ja 8 §:ssä tarkoitetuista rekisteröintiä koskevista asiakirjoista.

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 36 §:ssä tarkoitetuista sijoitusvakuutuksen kulujen, tuottojen ja vakuutussäästön kertymisen laskemis- ja ilmoittamistavasta. Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä myös siitä, millaisia tietoja on annettava suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvästä henkivakuutuksen takaisinostoarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa maksettavista suorituksista.

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 47 §:ssä tarkoitetusta liiketoimintakertomuksessa ilmoitettavista tiedoista ja sen toimittamisesta.

10 luku Erinäiset säännökset

66 § Eräiden asiakirjojen säilyttäminen

Vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan on ylläpidettävä ajantasaista arkistoa ja säilytettävä 3 luvussa tarkoitettuja toimintoja koskevia asiakirjoja luotettavalla tavalla. Vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan on nimettävä arkistovastaava ja pyydettyessä ilmoitettava tämän nimi Finanssivalvonnalle.

Vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan on säilytettävä vakuutusedustajan tai vakuutuksenantajan ja asiakkaan väliset sopimukset ja muut asiakirjat, joissa määrätään osapuolten oikeudet ja velvoitteet, sekä asiakkaalle tarjoamien palveluiden ehdot luotettavalla tavalla.

67 § Vaitiolovelvollisuus

Jos vakuutusmeklari, sivutoiminen vakuutusmeklari tai eräs sivutoiminen vakuutusedustaja, sen palveluksessa oleva henkilö, sen toimielinten jäsen tai varajäsen tai sen toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan muu henkilö on saanut tietää vakuutuksentarjoajan, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammatillisalaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa muuta säädetä.

68 § Poikkeukset vaitiolovelvollisuuteen

Sen estämättä, mitä 67 §:ssä säädetään, vakuutusmeklarilla, sivutoimisella vakuutusmeklarilla tai eräällä sivutoimisella vakuutusedustajalla on oikeus luovuttaa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja:

- 1) Finanssivalvonnalle tai muun ETA-valtion vakuutus- tai rahoitustoimintaa tai rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle;

- 2) vakuutusalan lautakunnan tai vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä olevalle sinne saatetun asian käsittelemistä varten;
- 3) vakuutusmeklarin tai vakuutusmeklarin kanssa samaan konserniin kuuluvan luotto- tai rahoituslaitoksen tilintarkastajalle;
- 4) sosiaali- ja terveysministeriön luvalla historiallista tai tieteellistä tutkimusta tai tilastointia varten, jos on ilmeistä, ettei tietojen antaminen loukkaa niitä etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty; lupa voidaan antaa määräajaksi ja siihen on liitettävä yleisen ja yksityisen edun suojaamiseksi tarpeelliset määräykset; lupa voidaan peruuttaa, milloin siihen harkitaan olevan syytä;
- 5) syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi;
- 6) Suomen tai muun ETA-valtion viranomaiselle, jonka tehtävänä on osallistua vakuutusyhtiön selvitystila- tai konkurssimenettelyyn taikka muuhun vastaavaan menettelyyn;
- 7) Suomen tai muun ETA-valtion viranomaiselle, joka on vastuussa vakuutusyhtiön selvitystila- tai konkurssimenettelyyn taikka muuhun vastaavaan menettelyyn osallisina olevien toimielinten valvonnasta;
- 8) muun valtion kuin ETA-valtion edellä tässä pykälässä tarkoitettulle viranomaiselle tai toimielimelle valvontatehtävän suorittamiseksi, jos annettavat tiedot asianomaisessa valtiossa kuuluvat 67 §:ssä tarkoitettun salassapitovelvollisuuden piiriin.

Vakuutusedustaja, sivutoiminen vakuutusedustaja tai eräs sivutoiminen vakuutusedustaja saa 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa luovuttaa vain tietoja, joita tarvitaan kyseessä olevien tehtävien suorittamiseksi. Terveystietoihin liittyviä tietoja saa kuitenkin luovuttaa vain syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle vakuutus- tai eläkelaitokseen kohdistuvan petosrikoksen estämiseksi, selvittämiseksi ja syytteen nostamiseksi varten.

69 § Vaitiolovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 67 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

11 luku Voimaantulo

70 § Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

71 § Siirtymäsäännökset

Vakuutusten tarjoamisesta annetulla lailla (jäljempänä tämä laki) kumotaan vakuutusedustajista annettu laki (570/2005) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa Finanssivalvonnan ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin rekisteröity vakuutusmeklari merkitään vakuutusmeklariksi tässä laissa tarkoitettuun vakuutusedustajarekisteriin. Ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyltä vakuutusmeklarilta tai vakuutusmeklaritutkinnon hyväksytysti suorittaneelta ei edellytetä tämän lain 15 §:n 2 momentin mukaisella vakuutusmeklaritutkinnolla osoitettua ammattipätevyyttä.

Ennen tämän lain voimaantuloa Finanssivalvonnan ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin rekisteröityjen vakuutusmeklareiden on esitettävä Finanssivalvonnalle tämän lain 15 §:n 2 momentin mukainen vakuutusmeklaritutkinnolla osoitettu ammattipätevyys tai muu luotettava selvitys siitä, että ne täyttävät tämän lain 15 §:n tarkoitetut ammattipätevyysvaatimukset viimeistään 23 päivänä helmikuuta 2019.

Ennen tämän lain voimaantuloa Finanssivalvonnan ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin rekisteröity asiamies merkitään asiamieheksi tässä laissa tarkoitettuun vakuutusedustajarekisteriin. Ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröityjen asiamiesten on esitettävä Finanssivalvonnalle luotettava selvitys siitä, että ne täyttävät tämän lain 15 §:n tarkoitetut ammattipätevyysvaatimukset viimeistään 23 päivänä helmikuuta 2019.

Hakijan, jonka hakemus Finanssivalvonnan ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin merkitsemiseksi on vireillä Finanssivalvonnassa tämän lain voimaan tullessa, on täydennettävä hakemuksensa tämän lain vaatimusten mukaiseksi, ennen kuin hakija saadaan merkitä vakuutusedustajarekisteriin vakuutusmeklariksi tai asiamieheksi tai sivutoimiseksi vakuutusedustajaksi. Vakuutusmeklariksi tai sivutoimiseksi vakuutusmeklariksi hakevan ei kuitenkaan edellytetä tämän lain 15 §:n 2 momentin mukaisella vakuutusmeklaritutkinnolla osoitettua ammattipätevyyttä, jos Vakuutusedustuslautakunnan johdon ja valvonnan alaisena järjestetty vakuutusmeklaritutkinto on suoritettu hyväksytysti ennen tämän lain voimaantuloa. Edellytyksenä on, että vakuutusmeklaria tai sivutoimista vakuutusmeklaria koskeva hyväksytty hakemus rekisteriin merkitsemiseksi on toimitettu Finanssivalvonnalle vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Vakuutusmeklariksi tai sivutoimiseksi vakuutusmeklariksi hakevan on kuitenkin esitettävä Finanssivalvonnalle uuden lain 15 §:n 2 momentin mukainen vakuutusmeklaritutkinnolla osoitettu ammattipätevyys tai muu luotettava selvitys siitä, että se täyttää tämän lain 15 §:n tarkoitetut ammattipätevyysvaatimukset viimeistään 23 päivänä helmikuuta 2019.

2. LAKI VAKUUTUSYHTIÖLAIN 31 LUVUN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 31 luvun 1 ja 3 §, sellaisena kuin niistä on 31 luvun 1 § laissa 565/2008, sekä

muutetaan 31 luvun 1 §:n edellä oleva väliotsikko seuraavasti:

31 luku

Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut säännökset

Vakuutusyhtiön edustajana toimiminen

(1 § kumotaan)

--

(3 § kumotaan)

--

3. LAKI VAKUUTUSYHDISTYSLAIN 12 LUVUN 2 §:N MUUTTAMISESTA

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 12 luvun 2 §, sellaisena kuin se on laissa 896/2008, seuraavasti:

12 luku

Vakuutusyhdistysten valvonta

2 §

Vakuutusyhdistysten markkinoinnissa noudatetaan, mitä vakuutusten tarjoamisesta annettussa laissa (/) säädetään. Vakuutusyhdistyksen markkinoinnin ja sopimusehtojen valvonnassa noudatetaan, mitä vakuutusten tarjoamisesta annettussa laissa ja Finanssivalvonnasta annettussa laissa säädetään.

4. LAKI ULKOMAISISTA VAKUUTUSYHTIÖISTÄ ANNETUN LAIN 3 §:N MUUTTAMISESTA

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 305/2015, seuraavasti:

3 § *Soveltamisalan ulkopuolelle jäävä toiminta*

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettuun toimintaan; eikä
- 2) sellaiseen vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/138/EY, jäljempänä Solvenssi II -direktiivi, tarkoitettuun rinnakkaisvakuutustoimintaan, johon ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö osallistuu ulkomaisesta liikepaikasta käsin muuna kuin johtavana vakuutuksenantajana.

5. LAKI VAKUUTUSSOPIMUSLAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vakuutussopimuslain (543/1994) 1 §:n 3 momenttia, 2 §:n 1 momentin 5 kohtaa, 4, 4 a, 5 ja 7 §:ää,

sellaisina kuin niistä ovat, 1 §:n 3 momentti laissa 467/2017, 4, 4 a, 5, ja 7, sekä

lisätään 2 lukuun uusi 4 b § ja 5 a - 5 d § sekä 9 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 426/2010 ja 314/2014, seuraavasti:

1 luku Yleisiä säännöksiä

1 § *Soveltamisala*

Lain 3, 4 b §:n 1 momenttia 5 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 5 a ja 5 b §:ää, 5 d §:n 1 momenttia 7–9 ja 9 a §:ää, 11 §:n 2–5 momenttia, 12, 18, 19 ja 22 §:ää, 26 §:n 1 ja 2 momenttia, 35 §:n 1, 2 ja 4 momenttia, 38, 44 ja 69 §:ää, 70 §:n 2 momenttia sekä 71 ja 72 §:ää sovelletaan lisäksi myös liikennevakuutukseen, jollei liikennevakuutuslaissa (460/2016) toisin säädetä.

2 § *Määritelmiä*

Tässä laissa tarkoitetaan:

2 a) sijoitusvakuutuksella muuta henkivakuutusta kuin:

- a) henkivakuutussopimusta, jonka mukaiset etuudet maksetaan ainoastaan kuoleman sattuessa tai loukkaantumisesta, sairaudesta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi;
- b) ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/41/EY tai Solvenssi II direktiivin soveltamisalaan kuuluvaa virallisesti tunnustettua ammatillista lisäeläkejärjestelmää taikka muuta ryhmävakuutuksena pidettävää eläkevakuutusta;

5) vakuutetulla sitä, joka on henkilövakuutuksen kohteena tai jonka hyväksi vahinkovakuutus on voimassa;

5 a) Solvenssi II -direktiivillä vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/138/EY;

5 b) pysyvällä tavalla tapaa, jolla asiakas voi tallentaa ja toisintaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja muuttumattomina siten, että ne ovat saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan; sekä

4 § Ryhmävakuutukseen sovellettavat säännökset

Ryhmävakuutukseen sovelletaan 1–4, 4 b, 5, 5 a, 5 b, 5 c, 5 d, 8, 9, 9 a, 15, 18, 20, 20 a, 22–37, 44 ja 46 §:n, 47 §:n 3 momentin, 48–51, 55, 56, 59–61 ja 67–82 §:n säännöksiä. Ryhmävakuutukseen, joka on voimassa ainoastaan tilapäisen, sovittuun paikkaan tehtävän käynnin tai enintään kuukauden kestävään toimintaan osallistumisen ajan, sovelletaan vain 1–4, 4 b §:n 1 momentin, 5 §:n 1, 3 ja 4 momentin, 5 a, 5 b §:n 5 d §:n 1 momentin, 8, 9, 9 a ja 22–37 §:n, 47 §:n 3 momentin, 55, 59–61, 69–75, 81 ja 82 §:n säännöksiä.

4 a § Kapitalisaatiosopimukseen sovellettavat säännökset

Sellaiseen sijoitusvakuutukseen, jossa ei ole vakuutettua (kapitalisaatiosopimus), sovelletaan 1–3, 3 a, 4 b, 5, 5 a–5 d, 6 a, 7–9, 9 a, 12, 13, 13 a, 51 ja 52 §:n säännöksiä.

2 luku Vakuutuksesta annettavat tiedot

4 b § Vakuutustarpeen selvittäminen

Vakuutuksenantajan on ennen vakuutuksen tarjoamista pyydettävä vakuutuksen hakijalta tietoja tämän vakuuttamisen liittyvistä tarpeista ja vaatimuksista ja saadut tiedot huomioon ottaen määritettävä vakuutustarve.

Sijoitusvakuutusta tarjottaessa vakuutuksen hakijalta on lisäksi pyydettävä tiedot kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitusala koskevasta sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä sekä henkilökohtaista suositusta annettaessa hakijan taloudellisesta tilanteesta, mukaan lukien risikinsieto- ja tappionsietokyvystä.

5 § Tiedot ennen sopimuksen tekemistä

Vakuutuksenantajan on ennen vakuutussopimuksen tekemistä annettava vakuutuksen hakijalle määritettyyn vakuutustarpeeseen sopivan vakuutuksen valitsemiseksi tarpeelliset tiedot, kuten tietoja vakuutusmuodoistaan sekä näiden vakuutusten vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista. Tietoja annettaessa tulee kiinnittää huomiota myös vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin.

Ennen sijoitusvakuutussopimuksen tekemistä vakuutuksenantajan on lisäksi kiinnitettävä huomiota erityyppisten sijoitusvakuutusten ja niihin liitettävien sijoituskohteiden valinnan kannalta olennaisiin seikkoihin ottaen erityisesti huomioon vakuutuksen hakijan sijoituskokemus ja -tietämys sekä sijoittamisen tavoitteet. Tiedot sijoitusvakuutuksesta ja siihen liittyvistä sijoituskohteista perittävistä kuluista on annettava kootusti siten, että vakuutuksen hakija saa käsityksen vakuutuksen kuluista ja niiden kumulatiivisesta vaikutuksesta vakuutuksen tuottoon ja pääoman kertymiseen. Vakuutuksen hakijaa on myös varoitettava riskeistä, jotka liittyvät vakuutukseen tai siihen liitettäviin sijoituskohteisiin taikka ehdotettuun sijoitusstrategiaan, sekä annettava tälle tietoa siitä, miten riskejä voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla hallita ottaen huomioon sijoittamisen tavoitteet. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1286/2014 säädetään lisäksi paketoituja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita koskevan avaintietoasiakirjan toimittamisesta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot on annettava ymmärrettävässä muodossa ja niitä annettaessa on otettava huomioon tarjottavan vakuutuksen monimutkaisuus ja asiakkaan tai asiakasryhmän ominaisuudet kuten se, onko vakuutuksen hakija kuluttaja tai tähän 3 §:n 2 momentin mukaan rinnastettava vai muu henkilö.

Vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle on lisäksi annettava kuluttajansuojalain (38/1978) 6 a luvussa tarkoitetut ennakkotiedot.

5 a § Tietojen toimittaminen paperilla tai muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot on toimitettava paperilla tai muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla siten kuin siitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Solvenssi II –direktiivin I liitteessä tarkoitettuja vahinkovakuutuksia koskeva vakioimuotoinen asiakirja on kuitenkin toimitettava paperilla tai muulla pysyvällä tavalla. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, jotka asiakirjassa on oltava, asiakirjan laatimiskielestä ja muista asiakirjaa koskevista seikoista ottaen huomioon vakuutusten tarjoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/97 20 artiklan 7–9 kohdan säännökset. Komission teknisillä sääntelystandardeilla säädetään tarkemmin asiakirjan vakioimuotoisesta esitystavasta ja sen sisältämien tietojen yksityiskohtaisesta esitystavasta.

Sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, vakuutuksen hakijalle on pyynnöstä aina toimitettava ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot paperilla. Tietojen toimittamisesta ei saa periä maksua. Vakuutusten puhelinmyynnissä kuluttajalle sovelletaan, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä säädetään.

5 b § Vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antaminen

Jos vakuutuksenantaja antaa vakuutuksen hakijalle henkilökohtaista neuvontaa tietyn vakuutuksen tai tiettyjen vakuutusten valitsemiseksi, vakuutuksenantajan on perusteltava, miksi suositeltu vakuutus tai vakuutukset täyttävät parhaiten vakuutuksen hakijan vakuutustarpeen. Vastaava neuvontavelvollisuus vakuutuksenantajalla on myös, jos vakuutus sopimus tehdään sellaisen henkilön kanssa, jonka vakituinen asuinpaikka tai toimipaikka on ETA-valtiossa, jonka lain mukaan tällaisen neuvonnan antaminen vakuutusta myytäessä on pakollista.

Jos vakuutuksenantaja ei saa vakuutuksen hakijalta riittäviä tietoja henkilökohtaisen suosituksen antamiseksi, vakuutuksen antajan on varoitettava hakijaa siitä, että henkilökohtaista suositusta ei voida antaa.

5 c § Sijoitusvakuutuksen asianmukaisuuden ja soveltuvuuden arviointi

Vakuutuksenantajan on arvioitava, ovatko suunniteltu vakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut vakuutuksen hakijalle asianmukaisia ottaen huomioon tämän kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitus alaa koskeva sijoituskokemus ja -tietämys. Jos vakuutuksenantaja arvioi, että sijoitusvakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut eivät ole asianmukaisia, vakuutuksenantajan on varoitettava tästä hakijaa. Jos vakuutuksen hakija ei anna riittäviä tietoja vakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalveluiden asianmukaisuuden arvioimiseksi, vakuutuksenantajan on varoitettava hakijaa siitä, että vakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalvelujen asianmukaisuutta tälle ei voida arvioida.

Jos on sovittu sijoitusvakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antamisesta, vakuutuksenantajan on suositeltava vakuutuksen hakijalle vakuutuksia, jotka soveltuvat hakijalle ottaen huomioon tämän kyseisiin vakuutuksiin liittyvää sijoitus alaa koskeva sijoituskokemus ja – tietämys, sijoittamisen tavoitteet ja taloudellinen tilanne, mukaan lukien riskinsieto- ja tappionsietokyky. Vastaavasti suositeltavien lisäpalvelujen on sovelluttava vakuutuksen hakijalle. Jos vakuutuksen hakija ei anna riittäviä tietoja vakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalveluiden soveltuvuuden arvioimiseksi, vakuutuksenantajan on varoitettava hakijaa siitä, että henkilökohtaista suositusta ei voida antaa.

Suositus on toimitettava vakuutuksen hakijalle ennen vakuutus sopimuksen tekemistä paperilla tai muulla pysyvällä tavalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään ja siitä on käytävä ilmi, miten suositeltu vakuutus vastaa hakijan odotuksia, taloudellista tilannetta ja sijoittamisen tavoitteita. Suositus voidaan kuitenkin toimittaa pysyvällä tavalla viipymättä sopimuksen tekemisen jälkeen, jos sopimus tehdään sellaista etäviestintä käyttäen, ettei

suositusta voida toimittaa pysyvällä tavalla ennen sopimuksen tekemistä, ja vakuutuksen hakija on antanut suostumuksensa jälkikäteisiin toimittamiseen eikä ole halunnut lykätä sopimuksen tekemisestä vakuutuksenantajan esittämästä mahdollisuudesta huolimatta. Lisäksi vakuutuksen hakijalle on ilmoitettava, antaako vakuutuksenantaja säännöllisesti arvioinnin kyseisen vakuutuksen soveltuvuudesta henkilölle.

5 d § Poikkeukset eräistä tiedonantovelvollisuussäännöksistä

Tämän lain 4 b § 1:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja ei tarvitse pyytää vakuutuksen hakijalta eikä 5 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 5 b §:ssä ja 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja antaa tälle, jos vakuutus koskee vakuutusyhtiölain (521/2008) 31 luvun 4 §:ssä tarkoitettua suurta riskiä.

Jos vakuutuksen hakija on sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 18 §:ssä tarkoitettu ammattimainen asiakas, tältä ei tarvitse pyytää 4 b §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä tälle tarvitse antaa 5 §:n 2 momentissa ja 5 c §:ssä tarkoitettuja tietoja.

7 § Tiedot vakuutuksen voimassaoloaikana

Vakuutuksenantajan on toimitettava vakuutuksenottajalle vuosittain pysyvällä tavalla tiedote, jossa kerrotaan vakuutusmäärä ja muita sellaisia vakuutusta koskevia seikkoja, joilla on vakuutuksenottajalle ilmeistä merkitystä. Vuositiedotteessa mainittavista tiedoista säädetään lisäksi 26 ja 27 §:ssä.

Jos vakuutuksenantaja on sitoutunut säännöllisesti arvioimaan otetun sijoitusvakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalvelujen soveltuvuutta vakuutuksenottajalle, annettavien arvioiden on oltava ajantasaisia ja niistä on ilmentävä, miten suositeltu vakuutus ja siihen liittyvät lisäpalvelut vastaavat vakuutuksenottajan odotuksia, taloudellista tilannetta ja sijoittamisen tavoitteita.

Vakuutustapahtuman jälkeen vakuutuksenantajan on annettava tarpeellisia tietoja sille, jolla on oikeus vaatia suoritusta vakuutuksenantajalta.

9 a § Tarkemmat säännökset ja määräykset

Euroopan komission delegoiduissa säädöksissä säädetään tarkemmin periaatteista, joita vakuutuksenantajan on noudatettava tarjotessaan muita sijoitusvakuutuksia kuin eläkevakuutuksia. Lisäksi Finanssivalvonta voi antaa määräyksiä sijoitusvakuutuksen kulujen, tuottojen ja vakuutussäästön kertymisen laskemis- ja ilmoittamistavasta. Finanssivalvonta voi antaa 5 ja 7 §:ää täydentäviä määräyksiä myös siitä, millaisia tietoja on annettava suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvän takaisinostoarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa maksettavista suorituksista.

6. LAKI TYÖTAPATURMA JA AMMATTITAUTILAIN 156 §:N MUUTTAMISESTA

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 156 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

156 §

Vakuutuksen ottaminen

--

Mitä vakuutusopimuslain (543/1994) 4 b §:n 1 momentissa, 5 §:n 1 momentissa, 5 a §:ssä, 5 b §:ssä ja 7 §:n 1 momentissa säädetään, sovelletaan vakuutusyhtiöön tässä laissa tarkoitettua vakuutusta otettaessa.

7. LAKI URHEILIJAN TAPATURMA- JA ELÄKETURVAS- TA ANNETUN LAIN 24 §:N MUUTTAMISESTA

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) 24 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

24 §

Vakuutus sopimuslain soveltaminen

--

Mitä vakuutus sopimuslain (543/1994) 4 b §:n 1 momentissa, 5 §:n 1 momentissa, 5 a §:ssä, 5 b §:ssä ja 7 §:n 1 momentissa säädetään, sovelletaan vakuutusyhtiöön tämän lain mukaista tapaturmaturvaa koskevaa vakuutusta otettaessa.

8. LAKI FINANSSIVALVONNASTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 5 §:n 17 kohta, 27 §:n 5 momentti, 31 §:n 1 momentin 3 kohta, 40 §:n 1 momentti, 41 a, 55 ja 72 §:ää

sellaisina kuin niistä ovat, 5 §:n 17 kohta ja 27 §:n 5 momentti laissa 752/2012, 31 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 1145/2015, 40 §:n 1 momentti laissa 737/2016, 41 a § laeissa 1279/2015, 176/2016, 520/2016 ja 55 § laissa 170/2014, sekä

lisätään 28 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 752/2012, 176/2016 ja 520/2016, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

5 § *Muut finanssimarkkinoilla toimivat*

Muulla finanssimarkkinoilla toimivalla tarkoitetaan tässä laissa:

17) vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettua vakuutusedustajaa tai sivutoimista vakuutusedustajaa mukaan lukien muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa rekisteröity ulkomainen vakuutusedustaja;

27 § *Toimiluvan mukaisen toiminnan rajoittaminen*

Mitä tässä pykälässä säädetään toiminnan rajoittamisesta, sovelletaan myös vakuutusyhdistyksen sääntöjen mukaisen toiminnan rajoittamiseen sekä sijoituspalvelulain 5 luvun 5 §:ssä tarkoitettulle kolmannen maan sijoituspalveluyritykselle myönnetyn luvan mukaisen toiminnan rajoittamiseen. Vakuutusten tarjoamisen kieltämisestä säädetään vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa. Tätä pykälää ei sovelleta talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisöön.

28 § *Johdon toiminnan rajoittaminen*

Finanssivalvonta voi määrääjäksi, enintään viideksi vuodeksi, kieltää henkilöä toimimasta vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitetun vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan hallituksen jäsenenä ja varajäsenenä, hallintoneuvoston jäsenenä ja varajäsenenä, toimitusjohtajana ja toimitusjohtajan sijaisena sekä toimitusjohtajan välittömään alaisuuteen kuuluvissa tehtävissä, jotka ovat vakuutusedustajan, tai sivutoimisen vakuutusedustajan ylimpiä johtotehtäviä tai joissa tosiasiallisesti johdetaan sen toimintaa, jos vakuutus-

edustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja on rikkonut tai laiminlyönyt vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 33–44 ja 66 §:ssä säädettyjä menettelytapavaatimuksia vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitettujen sijoitusvakuutusten tarjoamisessa.

Finanssivalvonta voi pysyvästi kieltää henkilöä toimimasta sijoitusrahastolaissa tarkoitettua rahastoyhtiössä ja sijoitusrahastolain nojalla toimiluvan saaneessa säilytysyhteisössä 1 momentissa tarkoitettua tehtävässä, jos tämä on toistuvasti ja vakavasti rikkonut tai laiminlyönyt sijoitusrahastolain 144 b §:ssä mainittuja säännöksiä.

Finanssivalvonta voi pysyvästi kieltää henkilöä toimimasta sijoituspalveluita tarjoavassa toimilupavaltavassa 1 momentissa tarkoitettua tehtävässä, jos tämä on toistuvasti rikkonut markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 14 tai 15 artiklan säännöksiä.

40 § Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksu määrätään sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo arvopaperimarkkinalain 15 luvun 2 §:ssä, sijoituspalvelulain 15 luvun 2 §:ssä, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 10 luvun 2 §:ssä, arvopaperitileistä annetun lain 15 §:ssä, arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luvun 9 §:ssä, maksulaitoslain 48 a §:ssä, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 22 luvun 2 §:ssä, sijoitusrahastolain 144 b §:ssä, joukkorahoituslain 15 §:n 2 momentissa tai luottolaitostoiminnasta annetun lain 20 luvun 1 §:ssä, kriisinratkaisulain 18 luvun 1 §:ssä tai vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 55 tai 59 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä tai päätöksiä.

41 a § Seuraamusmaksun enimmäismäärä eräissä tapauksissa

Jos seuraamusmaksu koskee luottolaitostoiminnasta annetun lain 20 luvun 1 §:n 2 ja 4 momentissa, sijoituspalvelulain 15 luvun 2 §:n 2 ja 5 momentissa tai kriisinratkaisulain 18 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen säännösten rikkomista, oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään 10 prosenttia oikeushenkilön tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta ja luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään viisi miljoonaa euroa.

Jos seuraamusmaksu koskee arvopaperimarkkinalain 15 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen säännösten rikkomista, oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla, sen mukaan, kumpi on suurempi, enintään joko viisi prosenttia oikeushenkilön tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai enintään 10 miljoonaa euroa, sekä luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu enintään kaksi miljoonaa euroa.

Jos seuraamusmaksu koskee sijoitusrahastolain 144 b §:n 2 momentissa mainittujen säännösten rikkomista, oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään joko 10 prosenttia oikeushenkilön tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai enintään viisi miljoonaa euroa, ja luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu enintään viisi miljoonaa euroa.

Jos seuraamusmaksu koskee vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 55 tai 59 §:ssä mainittujen säännösten rikkomista, oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla, sen mukaan, kumpi on suurempi, enintään joko viisi prosenttia oikeushenkilön tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai enintään viisi miljoonaa euroa, ja luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu enintään 700 000 euroa.

Edellä tässä pykälässä säädetyn estämättä seuraamusmaksu saa kuitenkin olla enintään kaksi kertaa suurempi kuin teolla tai laiminlyönnillä saatu hyöty, jos hyöty on määritettävissä.

Jos seuraamusmaksu koskee arvopaperimarkkinalain 15 luvun 2 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen säännösten rikkomista, oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla, sen mukaan, kumpi on suurempi, enintään joko 15 prosenttia oikeushenkilön tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai enintään 15 miljoonaa euroa, sekä luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu enintään viisi miljoonaa euroa.

Jos seuraamusmaksu koskee arvopaperimarkkinalain 15 luvun 2 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen säännösten rikkomista, oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla, sen mukaan, kumpi on suurempi, enintään joko kaksi prosenttia oikeushenkilön tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai enintään 2 500 000 euroa, sekä luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu enintään miljoonaa euroa.

Jos kyse on arvopaperimarkkinalain 15 luvun 2 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen säännösten rikkomisesta, oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään miljoona euroa ja luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu enintään 500 000 euroa.

Edellä 6–8 momentissa säädetyn estämättä seuraamusmaksu saa kuitenkin olla enintään kolme kertaa niin suuri kuin teolla tai laiminlyönnillä saatu hyöty, jos hyödyn suuruus on määritettävissä.

Tässä pykälässä *liikevaihdolla* tarkoitetaan:

- 1) luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen ja niiden konsolidointiryhmään kuuluvan muun yrityksen osalta EU:n vakavaraisuusasetuksen 316 artiklan mukaisesti laskettua tuottojen, tai jos maksuvelvollinen kuuluu luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, konsolidoitujen tuottojen yhteenlaskettua määrää;
- 2) vakuutusyhtiön, vakuutusyhdistyksen, eläkelaitoksen tai vakuutusyhtiölain 2 luvun 18 b §:ssä tarkoitetun erillisyyhtiön vakuutusmaksutuloa taikka eläkesäätiön tai vakuutuskassan maksutuloa, tai, jos vakuutusyhtiö, vakuutusyhdistys, eläkelaitos, erillisyyhtiö, eläkesäätiö tai vakuutuskassa kuuluu tytäryrityksenä konserniin, konsernitiilin päätöksen mukaista vakuutusmaksutuloa tai vastavasti maksutuloa;
- 3) muun kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun yrityksen osalta kirjanpitolain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua tai sitä vastaavaa liikevaihtoa, tai, jos yrityksen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n mukaan laadittava emoyhtiönä konsernitiilin päätös tai jos yritys kuuluu tytäryhtiönä konserniin, konsernin ylimmän emoyrityksen konsernitiilin päätöksen mukaista liikevaihtoa.

55 § Sivuliikkeen perustamista ja muuta palvelujen tarjoamista toiseen ETA-valtioon koskeva ilmoitusvelvollisuus

Finanssivalvonnan velvollisuudesta ilmoittaa isäntävaltion valvontaviranomaiselle valvottavan sivuliikkeen perustamisesta isäntävaltioon ja palvelujen tarjoamisesta isäntävaltioon sivuliikettä perustamatta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa, maksulaitoslaissa, sijoituspalvelulaissa, sijoitusrahastolaissa, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa ja vakuutusyhtiölaissa. Lisäeläkkeiden tarjoamisesta toisessa ETA-valtiossa säädetään eläkesäätiölaissa ja vakuutuskassalaissa sekä vakuutusten tarjoamisesta toisessa ETA-valtiossa vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa. Finanssivalvonnan velvollisuudesta ilmoittaa toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle pörssin toiminnasta toisessa ETA-valtiossa säädetään kaupan käynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa.

72 § Vakuutus- ja eläkelaitoksia, vakuutusedustajia ja sivutoimisia vakuutusedustajia koskevien tilastotietojen julkisuus

Sen estämättä, mitä asiakirjojen salassa pitämisestä säädetään, Finanssivalvonta voi julkaista vakuutus- ja eläkelaitosten sekä vakuutusedustajien ja sivutoimisten vakuutusedustajien toiminnasta, asemasta ja kehityksestä tilastoja ja niihin verrattavia tietoja, jotka on laadittu yhtäläisen perusteen mukaan kaikista vakuutus- tai eläkelaitoksista taikka vakuutusedustajista tai sivutoimisista vakuutusedustajista.

9. LAKI FINANSSIVALVONNAN VALVONTAMAKSUISTA ANNETUN LAIN 1 JA 6 §:N MUUTTAMISESTA

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain (879/2008) 1 §:n 1 momentin 15 kohta, 6 §:n 1 momentti,

sellaisena kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 15 kohta laissa 758/2012, 6 §:n 1 momentti laeissa 758/2012 ja (viimeisin 856/2016), seuraavasti:

1 § Maksuvelvollinen

Finanssivalvonnan valvontamaksun on velvollinen suorittamaan:

--

15) vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettu vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari sekä sellainen vakuutusedustaja, joka on rekisteröity muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa ja jolla on Suomessa sivuliike;

--

6 § Muun maksuvelvollisen perusmaksu

Muun kuin 4 §:ssä tarkoitetun maksuvelvollisen perusmaksun määrä euroina sekä maksun suorittamiseen velvolliset määräytyvät seuraavasti:

(taulukoidaan kokonaan HE:seen, ohessa vain muutokset)

vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitettu vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari	1 070 Perusmaksua korotetaan 193 euroa jokaista vakuutusmeklariyrityksen tai yksityisen elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaa valvontamaksun määräämisvuotta edeltävän vuoden päättyessä rekisteröityä vakuutusmeklaria kohden
vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitettu vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja, joka on rekisteröity muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa ja jolla on Suomessa sivuliike	321

10. Laki sijoituspalvelulain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sijoituspalvelulain (747/2012) 6 luvun 1 §:n 5 momentin johdantokappale seuraavasti:

6 luku

Sijoituspalvelun tarjoamisen taloudelliset toimintaedellytykset ja talouden vakauden valvonta

1 § Vähimmäispääoma

--

Jos 4 momentissa tarkoitettua palvelua tarjoava sijoituspalveluyritys toimii vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettuna vakuutusmeklarina tai sivutoimisena vakuutusmeklarina, yrityksellä on oltava sen lisäksi, mitä mainitussa laissa säädetään:

--

11. LAKI RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTA- MISEN ESTÄMISESTÄ JA SELVITTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN 2 §:N MUUTTAMISESTA

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 2 §:n 1 momentin 13 kohta, sellaisena kuin se on laissa 178/2014, seuraavasti:

2 § Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

--

13) vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettuun vakuutusedustajaan tai sivutoimiseen vakuutusedustajaan;

--

ASETUKSET

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveysministeriön maksullisista suoritteista

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti säädetään valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n, sellaisena kuin se on laissa 348/1994, ja työeläkevakuutusyhtiön toimilupa-maksuista annetun lain (523/2008) 3 §:n nojalla:

1 § Soveltamisala

Tässä asetuksessa määrätään sosiaali- ja terveysministeriön maksullisista suoritteista ja niiden perusteista.

2 § Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet

Valtion maksuperustelain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuja julkisoikeudellisia suoritteita, joista peritään omakustannusarvoa vastaavat kiinteät maksut, ovat:

- 1) työeläkevakuutusyhtiön toimilupaa koskeva päätös:
 - a. uuden toimiluvan antamista koskeva päätös 5 200 euroa;
 - b. voimassa olevan toimiluvan muuttamista koskeva päätös 4 000 euroa;
- 2) sääntöjen vahvistamista tai muuttamista koskeva päätös 1 000 euroa;
- 3) lakisääteisen työeläkevakuutuksen ehtojen ja perusteiden vahvistamispäätökset 1 000 euroa;
- 4) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 213 §:n 4 momentissa tarkoitettu vahvistamispäätös 820 euroa;
- 5) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen perusteiden vahvistamispäätös 1 000 euroa;
- 6) maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen ehtojen vahvistamispäätös 270 euroa;
- 7) muut Finanssivalvonnan valvottavan pyynnöstä annettavat ministeriön luvat ja päätökset 1 000 euroa;
- 8) vakuutusmeklaritutkintoon kuuluva tutkinto-osa 150 euroa.
- 9) vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden vahvistamisesta annettava todistus 500 euroa;
- 10) päätökset tutkimuslupa-asioissa 250 euroa, kuitenkin mikäli kysymys on opinnäytetyöstä, 100 euroa.

Valtion maksuperustelain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuja julkisoikeudellisia suoritteita, joista työsuojelun valvonnassa peritään suoritteiden omakustannusarvoa vastaavat kiinteät maksut, on lueteltu liitteessä.

Lisäksi suoritteiden omakustannusarvon mukaiset tapauskohtaiset maksut peritään, milloin työsuojeluviranomaisen tehtävänä on asiantuntijayhteisön pätevyyden toteaminen.

Erikseen päätetään ministeriön yhteydessä toimivien lääkkeiden hintalautakunnan ja geenitekniikan lautakunnan sekä valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan lääketieteellisen tutkimuseettisen jaoston suoritteiden maksullisuudesta.

Rahapeliyhteisön ohjauksesta ja valvonnasta aiheutuvat kulut veloitetaan rahapeliyhteisöltä valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten mukaisina.

Peliriippuvuuden seurannasta ja tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset peritään rahapeliyhteisöltä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti.

3 § Muut maksulliset suoritteet

Valtion maksuperustelain 7 §:ssä tarkoitettuja suoritteita, jotka sosiaali- ja terveysministeriö hinnoittelee liiketaloudellisin perustein, ovat:

- 1) henkilöstön käyttö virka-aikana koulutus-, konsultointi- ja asiantuntijatehtävissä tapauksissa, joissa tehtävien hoito ei suoranaisesti liity ministeriön toimintaan;
- 2) tilauksesta tehdyt selvitykset ja tietopaketit sekä käännökset ja tulkkaukset;
- 3) tilauksesta tehdyt tiedonhaut rekistereistä ja tietokannoista sekä liittymä tietokantoihin;
- 4) kirjasto- ja tietopalvelut;
- 5) ministeriön toimitilojen ja laitteiden käyttö sekä virasto-, koulutus- ja toimistopalvelut;
- 6) ministeriön kokonaan tai osittain kustantamat julkaisut sekä sähköiset tietotuotteet;
- 7) valokopiot ja muut jäljennökset;
- 8) ilmoitusten ja tiedotteiden julkaiseminen ministeriön julkaisuissa, sekä
- 9) muut tilaukseen perustuvat suoritteet.

4 § Julkisuuslain mukaisten suoritteiden hinnoittelu

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 34 §:n 2 momentissa tarkoitusta tiedon esille hakemisesta sekä 3 momentissa tarkoitettusta tiedon antamisesta jäljennöksenä tai tulosteena perittävistä maksuista päättää sosiaali- ja terveysministeriö noudattaen, mitä mainitussa pykälässä säädetään.

5 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 2017 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2018.

Tällä asetuksella kumotaan sosiaali- ja terveysministeriön maksullisista suoritteista annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus (1578/2015).

*Liite***MAKSUTAULUKKO****TYÖSUOJELUOSASTON JULKISOIKEUDELLISET SUORITTEET****Kiinteät maksut** Maksu/euroa

Säädöksissä mainittu lupa tai muu suorite

1. Panostajan tutkinnon kuulustelijan hyväksyminen.....	100
2. Torninosturinkuljettajan korttijäljennös.....	30

Poikkeuslupa

3. Muut säädöksissä mainitut poikkeusluvut.....	400

Tapauskohtaiset maksut

Asiantuntijayhteisön pätevyyden toteaminen

Tapauskohtaisesti määritellyt maksut perustuvat työhön käytettyyn aikaan. Työtunnin hintana on työsuojeluosaston tuottamien suoritusten osalta 45,43 euroa. Maksuun sisältyvät lisäksi suoritteeseen liittyvät eritellyt erilliskustannukset sekä osuus yhteiskustannuksista 6,98 euroa työtuntia kohden.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutusten tarjoamista harjoittavien henkilöiden ammattipätevyyttä ja tietoja koskevista vähimmäisvaatimuksista

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti säädetään vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain (/) xx §:n nojalla:

1 § Vahinkovakuutusluokkiin kuuluvia vakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat

Vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun vakuutusedustajan (*vakuutusedustaja*), joka harjoittaa vakuutusluokista annetun lain (526/2008) 1–12 §:ssä tarkoitetun vahinkovakuutusluokan mukaisen vakuutuksen tarjoamista, on osoitettava täyttävänsä seuraavat ammattipätevyysvaatimukset:

- 1) tarvittavat vähimmäistiedot tarjottujen vakuutusten ehdoista, mukaan lukien kyseisten vakuutusten kattamat liitännäisriskit;
- 2) tarvittavat vähimmäistiedot sovellettavasta vakuutustuotteiden tarjoamista koskevasta lainsäädännöstä, kuten kuluttajansuoja- sekä soveltuvin osin vero-, sosiaali- ja työlainsäädännöstä;
- 3) tarvittavat vähimmäistiedot korvausvaatimusten käsittelystä;
- 4) tarvittavat vähimmäistiedot valitusten käsittelystä;
- 5) tarvittavat vähimmäistiedot asiakkaiden tarpeiden arvioimisesta;
- 6) tarvittavat vähimmäistiedot vakuutusmarkkinoista;
- 7) tarvittavat vähimmäistiedot liiketoiminnan eettisistä normeista;
- 8) tarvittava vähimmäistasoinen finanssialan pätevyys.

2 § Henkivakuutusluokkiin kuuluvia vakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat

Vakuutusedustajan, joka harjoittaa vakuutusluokista annetun lain 13–20 §:ssä tarkoitetun vahinkovakuutusluokan mukaisen vakuutuksen tarjoamista, on osoitettava täyttävänsä seuraavat ammattipätevyysvaatimukset:

- 1) tarvittavat vähimmäistiedot vakuutuksista, mukaan lukien ehdot, taatut etuudet sekä soveltuvin osin liitännäisriskit;
- 2) tarvittavat vähimmäistiedot kyseisen jäsenvaltion eläkejärjestelmän rakenteesta ja sen takaamista etuuksista;
- 3) tiedot sovellettavasta vakuutus sopimus-, kuluttajansuoja- ja tietosuojalainsäädännöstä sekä rahanpesun vastaisesta lainsäädännöstä ja soveltuvin osin vero-, sosiaali- ja työlainsäädännöstä;
- 4) tarvittavat vähimmäistiedot vakuutusmarkkinoista ja muiden asiaan liittyvien finanssipalvelujen markkinoista;
- 5) tarvittavat vähimmäistiedot valitusten käsittelystä;
- 6) tarvittavat vähimmäistiedot asiakkaiden tarpeiden arvioimisesta;
- 7) eturistiriitojen hallinta;
- 8) tarvittavat vähimmäistiedot liiketoiminnan eettisistä normeista;
- 9) tarvittava vähimmäistasoinen finanssialan pätevyys.

3 § Sijoitusvakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat

Vakuutusedustajan, joka harjoittaa vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen tarjoamista, on osoitettava täyttävänsä seuraavat ammattipätevyysvaatimukset:

- 1) tarvittavat vähimmäistiedot vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista, mukaan lukien ehdot ja nettovakuutusmaksut sekä soveltuvin osin taatut ja takaamattomat etuudet;

- 2) tarvittavat vähimmäistiedot eri sijoitusvaihtoehtojen hyvistä ja huonoista puolista vakuutuksenottajan kannalta;
- 3) tarvittavat vähimmäistiedot vakuutuksenottajalle koituvista taloudellisista riskeistä;
- 4) tarvittavat vähimmäistiedot henkivakuutuksista ja muista säästötuotteista;
- 5) tarvittavat vähimmäistiedot eläkejärjestelmän rakenteesta ja sen takaamista etuuksista;
- 6) tarvittavat vähimmäistiedot sovellettavasta vakuutustuotteiden tarjoamista koskevasta lainsäädännöstä, kuten kuluttajansuoja- ja soveltuvien osin verolainsäädännöstä;
- 7) tarvittavat vähimmäistiedot vakuutusmarkkinoista ja säästötuotteiden markkinoista;
- 8) tarvittavat vähimmäistiedot valitusten käsittelystä;
- 9) tarvittavat vähimmäistiedot asiakkaiden tarpeiden arvioimisesta;
- 10) eturistiriitojen hallinta;
- 11) tarvittavat vähimmäistiedot liiketoiminnan eettisistä normeista;
- 12) tarvittava vähimmäistasoinen finanssialan pätevyys.

4 § Soveltaminen muihin vakuutusten tarjoamista harjoittaviin tai siitä vastaaviin henkilöihin

Mitä tässä asetuksessa säädetään vakuutusedustajasta, sovelletaan vastaavasti muihin vakuutuksentarjoajiin ja niiden vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain 4 §:n 7 kohdassa tarkoitettuun vakuutuksen tarjoamiseen osallistuvaan henkilöön tai vakuutusten tarjoamisesta vastaavaan henkilöön.

5 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Perustelumuistio

Yleisperustelut

Valtioneuvoston asetuksessa pannaan täytäntöön vakuutuksen tarjoamisesta annetun direktiivin (EU) 2016/97, jäljempänä *direktiivi*, 10 artiklan 2 kohdan nojalla liitteessä I säädetyt vähimmäisvaatimukset. Ne koskevat vakuutus- ja jälleenvakuutusedustajien ammatillista tietämystä ja pätevyyttä.

Säännöksiä sovelletaan direktiivin Solvenssi II -direktiivin (2009/138/EY) liitteessä I lueteltujen vahinko- ja henkivakuutustuotteiden sekä vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tarjoamista harjoittaviin vakuutusedustajiin. Säännöksiin sisältyy kaikille vakuutusedustajille yhteisiä tieto- ja osaamisvaatimuksia sekä tarjottavan vakuutuksen mukaan vaihtelevia erityisiä tieto- ja osaamisvaatimuksia.

Kaikille vakuutusedustajille yhteisiä tieto- ja osaamisvaatimuksia ovat seuraavat:

- 1) tarvittavat vähimmäistiedot valitusten käsittelystä;
- 2) tarvittavat vähimmäistiedot asiakkaiden tarpeiden arvioimisesta;
- 3) tarvittavat vähimmäistiedot liiketoiminnan eettisistä normeista;
- 4) tarvittava vähimmäistasoinen finanssialan pätevyys.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Vahinkovakuutusluokkiin kuuluvia vakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat. Vahinkovakuutuksia koskevia erityisvaatimuksia sisältyy pykälän 1, 2, 3 ja 6 kohtaan. Säännökset vastaavat sisällöltään direktiivin liitteessä I säädettyä I kohtaa.

2 §. Henkivakuutusluokkiin kuuluvia vakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat. Henkivakuutuksia koskevia erityisvaatimuksia sisältyy pykälän 1, 2, 3, 4 ja 7 kohtaan. Säännökset vastaavat sisällöltään direktiivin liitteessä I säädettyä III kohtaa.

3 §. Vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita tarjoavat vakuutusedustajat. Sijoitusvakuutuksia koskevia erityisvaatimuksia sisältyy pykälän 1,2,3,4,5,6,7 ja 10 kohtaan. Säännökset vastaavat sisällöltään direktiivin liitteessä I säädettyä II kohtaa.

4 §. Soveltaminen muihin vakuutusten tarjoamista harjoittaviin tai siitä vastaaviin henkilöihin. Pykälän mukaan vakuutusedustajaan sovellettavia säännöksiä sovelletaan muihinkin vakuutuksentarjoajiin ja niiden vakuutusten tarjoamista harjoittaviin tai siitä vastaaviin henkilöihin.

5 §. Voimaantulo. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain ja vakuutussopimuslain muutosten kanssa.

Valtioneuvoston asetus vakuutuksesta asiakkaalle annettavien tietojen toimittamistavasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain (/) xx §:n sekä vakuutuslainsäädännön (543/1994) yy §:n nojalla, sellaisina kuin niistä on vakuutuslainsäädännön yy § laissa _/_:

1 § Tietojen toimittamisen yleiset edellytykset

Vakuutuksesta annettavat tiedot (*tiedot*) on toimitettava asiakkaalle:

- 1) selkeästi ja täsmällisesti asiakkaan ymmärrettävissä olevassa muodossa;
- 2) jollakin virallisella kielellä sitoumusjäsenvaltiossa tai siinä ETA-valtiossa, jossa vakuutettava riski sijaitsee, taikka osapuolten sopimalla muulla kielellä;
- 3) veloitusetta.

2 § Tietojen toimittaminen muulla pysyvällä tavalla kuin paperilla

Tiedot saadaan toimittaa asiakkaalle muulla pysyvällä tavalla kuin paperilla, jos:

- 1) asiakkaalle on annettu mahdollisuus valita tietojen toimittaminen paperilla tai muulla pysyvällä tavalla ja asiakas on valinnut muun pysyvän tavan;
- 2) muun pysyvän tavan käyttäminen on 5 §:n mukaisesti tarkoituksenmukaista.

Vaikka tiedot toimitetaan asiakkaalle muulla pysyvällä tavalla kuin paperilla, asiakkaalle on pyynnöstä toimitettava veloitusetta paperiversio.

3 § Tietojen toimittaminen verkkosivuston välityksellä

Tiedot saadaan toimittaa asiakkaalle verkkosivuston välityksellä, jos:

- 1) ne on osoitettu henkilökohtaisesti asiakkaalle; taikka
- 2) seuraavat edellytykset täyttyvät:
 - a. asiakas on suostunut siihen, että tiedot annetaan verkkosivuston välityksellä;
 - b. asiakkaalle on ilmoitettu sähköisesti verkkosivuston osoite ja paikka, jossa tiedot ovat saatavilla verkkosivustolla;
 - c. tiedot ovat saatavilla kyseisellä verkkosivustolla niin pitkään kuin asiakkaan voidaan kohtuudella odottaa tarvitsevan niitä; ja
 - d. verkkosivuston käyttäminen on 5 §:n mukaisesti tarkoituksenmukaista.

Vaikka tiedot toimitetaan asiakkaalle verkkosivuston välityksellä, asiakkaalle on pyynnöstä toimitettava veloitusetta paperiversio.

4 § Tarkoituksenmukaisuus

Tilanteessa, jossa vakuutuksentarjoajan ja asiakkaan välinen liiketoimi tapahtuu, tarkoituksenmukaisena pidetään sitä, että asiakkaalla on säännöllinen pääsy internetiin. Näytöksi vaatimuksen täyttämistä riittää, että asiakas antaa vakuutuksentarjoajalle sähköpostiosoitteensa liiketoimen toteuttamista varten.

5 § Tietojen toimittaminen paperilla

Tiedot toimitetaan asiakkaalle paperilla, jollei 2—4 §:stä muuta johdu.

6 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Perustelumuistio

Yleisperustelut

Valtioneuvoston asetuksessa pannaan täytäntöön vakuutuksen tarjoamisesta annetun direktiivin (EU) 2016/97, jäljempänä *direktiivi*, 10 artiklan 2 kohdan nojalla liitteessä I säädetyt vähimmäisvaatimukset. Ne koskevat vakuutus- ja jälleenvakuutusedustajien ammatillista tietämystä ja pätevyyttä.

Säännöksiä sovelletaan direktiivin Solvenssi II -direktiivin (2009/138/EY) liitteessä I lueteltujen vahinko- ja henkivakuutustuotteiden sekä vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tarjoamista harjoittaviin vakuutusedustajiin. Säännöksiin sisältyy kaikille vakuutusedustajille yhteisiä tieto- ja osaamisvaatimuksia sekä tarjottavan vakuutuksen mukaan vaihtelevia erityisiä tieto- ja osaamisvaatimuksia.

Kaikille vakuutusedustajille yhteisiä tieto- ja osaamisvaatimuksia ovat seuraavat:

- 1) tarvittavat vähimmäistiedot valitusten käsittelystä;
- 2) tarvittavat vähimmäistiedot asiakkaiden tarpeiden arvioimisesta;
- 3) tarvittavat vähimmäistiedot liiketoiminnan eettisistä normeista;
- 4) tarvittava vähimmäistasoinen finanssialan pätevyys.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Vahinkovakuutusluokkiin kuuluvia vakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat. Vahinkovakuutuksia koskevia erityisvaatimuksia sisältyy pykälän 1, 2, 3 ja 6 kohtaan. Säännökset vastaavat sisällöltään direktiivin liitteessä I säädettyä I kohtaa.

2 §. Henkivakuutusluokkiin kuuluvia vakuutuksia tarjoavat vakuutusedustajat. Henkivakuutuksia koskevia erityisvaatimuksia sisältyy pykälän 1, 2, 3, 4 ja 7 kohtaan. Säännökset vastaavat sisällöltään direktiivin liitteessä I säädettyä III kohtaa.

3 §. Vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita tarjoavat vakuutusedustajat. Sijoitusvakuutuksia koskevia erityisvaatimuksia sisältyy pykälän 1,2,3,4,5,6,7 ja 10 kohtaan. Säännökset vastaavat sisällöltään direktiivin liitteessä I säädettyä II kohtaa.

4 §. Soveltaminen muihin vakuutusten tarjoamista harjoittaviin tai siitä vastaaviin henkilöihin. Pykälän mukaan vakuutusedustajaan sovellettavia säännöksiä sovelletaan muihinkin vakuutuksentarjoajiin ja niiden vakuutusten tarjoamista harjoittaviin tai siitä vastaaviin henkilöihin.

5 §. Voimaantulo. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain ja vakuutussopimuslain muutosten kanssa.

Valtioneuvoston asetus vahinkovakuutustietoja sisältävästä asiakirjan laatimisesta, sen sisältämistä tiedoista, esitystavasta ja asiakkaalle antamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain (/) xx §:n sekä vakuutus sopimuslain (543/1994) yy §:n nojalla, sellaisina kuin niistä on vakuutus sopimuslain yy § laissa _/_:

1 § Laatija

Vahinkovakuutus tuotteen tuottajan on laadittava vahinkovakuutustietoja sisältävän asiakirja (asiakirja). (20.6 artikla)

2 § Asiakirjan tiedot

Asiakirjassa on ilmoitettava:

- 1) vakuutuksen tyyppi;
- 2) yhteenveto vakuutusturvasta, mukaan lukien pääasialliset vakuutuksen kohteena olevat riskit, vakuutus määrä ja tapauksen mukaan maantieteellinen kattavuus, sekä yhteenveto riskeistä, joita vakuutus ei kata;
- 3) vakuutus maksujen maksutapa ja maksukausi;
- 4) tärkeimmät korvaus vastuun rajoitukset;
- 5) velvoitteet sopimuksen alussa;
- 6) velvoitteet sopimuksen voimassaoloaikana;
- 7) velvoitteet siinä tapauksessa, että korvaus vaatimus esitetään;
- 8) sopimuksen voimassaoloaika, mukaan lukien sen alkamis- ja päättymispäivät;
- 9) sopimuksen irtisanomistapa.

Asiakirjassa on oltava maininta, että täydelliset ennen sopimuksen tekoa annettavat ja sopimusta koskevat tiedot tuotteesta ovat muissa asiakirjoissa.

3 § Asiakirjan kieli

Asiakirja on kirjoitettava siinä Suomen kunnassa, jossa vakuutus tuotetta tarjotaan, käytetyllä virallisella kielellä tai käytetyillä virallisilla kielillä.

Asiakirja saadaan kirjoittaa muulla kuin 1 momentissa tarkoitettulla virallisella kielellä, jos kuluttaja ja vakuutus entarjoaja niin sopivat.

4 § Esitystapa ja asiakkaalle antaminen

Asiakirjan ensimmäisen sivun ylä laidassa on oltava otsikko ”vakuutusta koskevat tiedot sisältävä asiakirja”

Sen lisäksi, mitä vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 24 §:n 2 momentissa säädetään, asiakirjan on oltava:

- 1) lyhyt ja erillinen;
- 2) mustavalkoisena jäljennöksenä yhtä helppolukuinen kuin alkuperäisenä värillisenä;

Asiakirja on annettava yhdessä muissa asiaa koskevissa unionin säädöksissä tai kansallises sa laissa edellytettyjen tietojen kanssa, jos 2 §:n 2 momentissa, 3 §:ssä sekä 4 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyt vaatimukset täyttyvät.

5 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Perustelumuistio

Yleisperustelut

Valtioneuvoston asetuksessa pannaan täytäntöön vakuutuksen tarjoamisesta annetun direktiivin (EU) 2016/97, jäljempänä *direktiivi*, 20 artiklan 5–8 kohtaa vastaavat säännökset.

Säännöksiä sovelletaan Solvenssi II -direktiivin (2009/138/EY) liitteessä I lueteltujen vahinkovakuutus tuotteiden tarjoamisen yhteydessä annettavaan henkilökohtaiseen suositukseen. Tällöin direktiivin 20 artiklan 4 kohdassa tarkoitettut tiedot on annettava vakimuotoisessa vakuutusta koskevat tiedot sisältävässä asiakirjassa paperilla tai muulla pysyvällä välineellä.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. *Laatija*. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 20 artiklan 6 kohtaa.

2 §. *Asiakirjan tiedot*. Pykälän 1 momentissa säädetty tiedot vastaavat sisällöltään direktiivin 20 artiklan 8 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädetty tiedot vastaavat direktiivin 20 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan g alakohdtaa.

3 §. *Kieli*. Pykälän 1 momentin mukaan asiakirjan kieli seuraisi lähtökohtaisesti siitä, missä Suomen kunnassa vakuutusta tarjotaan. Direktiivin 20 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdan alkuosan mukaan vakuutusta koskevat tiedot sisältävältä asiakirjalta edellytetään, että se on kirjoitettu siinä jäsenvaltion osassa, jossa vakuutus tuotetta tarjotaan, käytetyillä virallisilla kielillä tai yhdellä siellä käytetyistä virallisista kielistä. Suomessa virallisista kielistä ja niiden kielellisestä jaotuksesta säädetään kielilain (423/2003) 5 §:ssä. Kielilain mukainen virallisten kielten kielellinen jaotus on kuntakohtainen. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin mainittua säännöstä.

Pykälän 2 momentin mukaan kuluttaja ja vakuutusentarjoaja, eli vakuutuksenantaja, vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja niin nimenomaisesti sopivat. Säännös vastaa direktiivin 20 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdan loppuosaa.

4 §. *Esitystapa ja asiakkaalle antaminen*. Pykälän 1 momentissa säädetään asiakirjan otsikoinnista. Säännös vastaa sisällöltään direktiivin 20 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan f alakohdtaa.

Pykälän 2 momentissa säädetään esitystapaan liittyvistä vaatimuksista, jotka täydentävät vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain mukaista markkinointia. Momentin 1 kohdan mukaan asiakirjan on oltava lyhyt. Sen on myös oltava markkinointi- ja muusta tietoineistosta erillinen.

Momentin 2 kohdan mukaan asiakirjan on oltava mustavalkoisena toisinnoksena yhtä helpopolukuinen kuin alkuperäisenä värillisenä. Säännös on omiaan helpottamaan asiakirjan tulostamista tai valokopioimista ja asiakkaalle antamista myös muussa kuin alkuperäisessä muodossa. Säännökset vastaavat sisällöltään direktiivin 20 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan a ja c alakohdtaa.

Direktiivin 20 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaan vakuutusta koskevat tiedot sisältävältä asiakirjalta edellytetään, että se on esitystapansa, asettelunsa ja kirjasinkokonsa puolesta selkeä ja helpopolukuinen. Pykälässä ei säädetä asiasta nimenomaisesti. Direktiivin vaatimukset pannaan täytäntöön jo vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 24 §:n 2 momentissa.

Direktiivin 20 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaan vakuutusta koskevat tiedot sisältävältä asiakirjalta edellytetään, että se on täsmällinen eikä ole harhaanjohtava. Pykälässä ei säädetä nimenomaisesti myöskään näistä asioista. Direktiivin vaatimukset pannaan täytäntöön jo vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 24 §:n 2 momentissa.

5 §. *Voimaantulo*. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti vakuutuksen tarjoamisesta annetun lain ja vakuutus sopimuslain muutosten kanssa.

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

29 -03- 2017

STM007:00/2016

27.3.2017

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry:n eriävä mielipide vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevan luonnoksen ehdotetusta sisällöstä

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry (SVAM) jättää erivän mielipiteen vakuutusten tarjoamista koskevan IDD -direktiivin (2016/97/EU) kansallisen implementoinnin sisällön osalta. SVAM:n näkemyksen mukaan lakiehdotuksen luonnos on osin ristiriidassa implementoitavan direktiivin kanssa eikä nykymuodossaan vielä kaikilta osin noudata direktiivin vaatimuksia. Luonnos on osin myös ristiriidassa muun EU -lainsäädännön kanssa, esimerkiksi koskien sisämarkkinoiden toimivuutta sekä pääomien, palvelujen ja työvoiman vapaata liikkuvuutta.

Direktiivin tarkoituksena on yhtenäistää eurooppalaista vakuutusmarkkinaa ja markkinakäytäntöjä. Direktiivin lähtökohtana on erityisesti kuluttajan asemassa olevien vakuutuksenottajien suoja, vakuutusmarkkinoiden läpinäkyvyys ja eri markkinatoimijoiden eli vakuutusyhtiöiden, vakuutusasiamiesten ja vakuutusmeklareiden tasapuolinen kohtelu markkinoilla (level playing field). Niin kuin hallituksen esityksen luonnoksen yleisperusteluosiossakin todetaan "Direktiivillä pyritään edistämään sisämarkkinoiden kehittymistä ja palveluiden laatua. Asiakkaat ja erityisesti kuluttaja-asemassa olevat asiakkaat hyötyvät, kun vakuutuksia tarjotaan eri jakelukanavien kautta ja eri tavoin yhteistyössä vakuutusyritysten kanssa toimivien vakuutusedustajien kautta."

Ehdotettu hallituksen esityksen luonnos ei riittävän selkeästi kaikilta toteuta näitä direktiivin tavoitteita nykymuodossaan itse lakitekstin eikä sitä koskevan perusteluosion osalta. Luonnos sisältää epätarkoituksenmukaisia ja perusteettomia direktiivin kansallisia kiristyksiä, joiden kerrannaisvaikutukset markkinalla tosiasiasa heikentävät merkittävästi vakuutuksenottajan suoja sekä erityisesti kotimaisten vakuutusmeklareiden ja myös vakuutusyhtiöidenkin toiminta- ja kilpailumahdollisuuksia verrattuna esimerkiksi ulkomaisiin toimijoihin nähden. Direktiivin implementoiminen toistaiseksi ehdotetussa muodossa myös perusteettomasti rajoittaa vakuutuksenottajien valinnanmahdollisuuksia markkinoilla. Lisäksi, ehdotus nykyisältöisenä estää merkittävästi myös kotimaisten vakuutusmeklariyhtiöiden ja tosiasiasa myös vakuutusyhtiöidenkin laajentumisen kotimarkkinan ulkopuolelle. Toisaalta ehdotus nykyisältöisenä käytännössä lähtökohtaisesti myös estää ulkomaisten vakuutusyhtiöiden tulon Suomen markkinoille ja terveen hinta- ja ehtokilpailun, mikä ei millään muotoa palvele vakuutuksenottajan intressejä.

Vakuutusmarkkinoiden kansainvälistyminen ja Euroopan Unionin sisämarkkinoilla rajat ylittävä palvelujentarjonta vakuutusmarkkinoilla lisääntyy koko ajan, tulevaisuudessa erityisesti digitaalisten palveluiden kautta, ja uhkana on markkinan siirtyminen Suomen rajojen ulkopuolelle, mikäli kotimaisille toimijoille ei taata tasapuolisia ja yhteneväisiä toimintamahdollisuuksia keskenään ja lisäksi samoja toimintamahdollisuuksia kuin ulkomaisille ja eurooppalaisille kilpailijoille. Mitä enemmän vakuutusyhtiöistä riippumaton vakuutusmeklaritoiminta siirtyy ulkomaille, sitä enemmän vakuutuksia myös jatkossa siirtyy Suomen rajojen ulkopuolelle ulkomaisille vakuutusyhtiöille.

Vakuutusmarkkina koostuu pääosin vahinkovakuutus-, henkivakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnasta. Vakuutusmarkkina on Euroopassa perinteisesti ja vakiintuneesti rakentunut niin, että Euroopassa ja muualla Pohjoismaissa vakuutusmarkkinoilla n. yli 50 % vakuutuksista hankitaan vakuutuksenottajaa edustavien vakuutusyhtiöistä riippumattomien vakuutusmeklareiden välityksellä. Euroopassa vakuutusmeklareita on ollut markkinoilla 1600 -luvun lopulta alkaen ja vakuutusmeklareiden asema Euroopassa on vakiintunut erittäin tärkeäksi osaksi vakuutusmarkkinaa ja sen toimivuutta kokonaisuudessaan. Suomen suhteellisen suljetuilla vakuutusmarkkinoilla vakuutusmeklaritoimintaa on harjoitettu vasta 1990 -luvun alusta lähtien ja Suomessa toistaiseksi vain n. 10 % vakuutuksista

27.3.2017

hankitaan vakuutusmeklareiden kautta. Loput vakuutuksista hankitaan suoraan vakuutusyhtiöiltä tai niiltä edustavilta vakuutusasiamiehiltä, eikä vakuutuksenottajaa edustavan vakuutusmeklarin kautta.

Vakuutusmeklareiden tehtävänä on vakuutuksenottajan edustajana ja vakuutusyhtiöistä riippumattomana toimijana toimia mm. vakuutuksenottajan riskienhallintaan liittyvänä neuvonantajana, huolehtia vakuutuksenottajan vakuutusturvan kattavuudesta sekä kilpailuttaa vakuutuksenottajan vakuutusturva, sen ehdot ja sen hinta tarvittaessa sekä avustaa vakuutuksenottajaa korvausten hakemisessa. Vakuutusten ehtojen ja hinnoittelun monimutkaisuus huomioon ottaen vakuutusmeklarit toimivat tärkeässä vakuutuksenottajan intressit turvaavassa roolissa vakuutusmarkkinoilla ja samalla tasapainottavat vakuutussopimuksen osapuolten eli vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön välistä suhdetta vakuutuksenottajan eduksi.

Suomessa vakuutusmeklareiden tärkeimmät asiakasryhmät ovat keski- ja suuret yritykset sekä julkisyhteisöt. Ei ole perusteltua rajoittaa vakuutuksenottajan ja vakuutusmeklarin välistä sopimusvapautta vakuutuksenottajan vahingoksi, niin kuin nyt ehdotetussa lakiluonnoksessa. Yksityishenkilöasiakkaiden ja pienten yritysten osalta Suomessa ei juuri ole vakuutuksenottajaa edustavaa vakuutusmeklarimarkkinaa, vaikka nimenomaan näiden asiakasryhmien suojaaminen vakuutuksenottajina ja avustaminen ostajina vakuutusmarkkinoilla on erittäin tärkeää ja tämä on erityisesti vakuutusten tarjoamista koskevan direktiivin päätavoitteena.

SVAM on huolissaan vakuutusmarkkinan tasapainoisesta ja läpinäkyvästä kehityksestä Suomessa, erityisesti myös vakuutuksenottajan näkökulmasta. Erityisesti SVAM on kiinnittänyt huomiota vakuutuksenottajien suojaan ja valinnanvapauteen, markkinoiden ja markkinakäytäntöjen läpinäkyvyyteen, markkinatoimijoiden tasapuoliseen kohteluun sekä kotimaisten vakuutusmeklareiden ja myös vakuutusyhtiöiden kilpailukykyyn sekä kotimaisilla markkinoilla että Euroopan tasolla.

SVAM esittää eriävän mielipiteensä seuraavista ehdotetuista lainkohdista (44 § ja 46 §).

44 § Vakuutusmeklarin palkkio

Ehdotettu 44 §:n 1 momentti pitää poistaa implementoitavan direktiivin ja muun EU -oikeuden vastaisena.

Pykälässä 44 säädettäisiin vakuutusmeklarin palkkiosta. Palkkiolla tarkoitettaisiin rahallista korvausta tai muuta rahanarvoista etuutta. Vakuutusmeklarin palkkioasiaa tulisi kuitenkin säännellä toimijoiden tasapuolisen kohtelun (level playing field) sekä lainsäädännön selkeyden, johdonmukaisuuden ja yhteneväisyyden vuoksi muiden vakuutusten tarjoajien kanssa samassa pykälässä 28 §.

Ehdotettu 44 §:n 1 momentti myöskään palvele millään tavoin vakuutuksenottajaa. Ehdotettu momentti nykyisältöisensä estäisi vakuutuksenottajan suorittaman vakuutusmeklarin palkkion tilittämisen esimerkiksi vakuutusmaksun yhteydessä ja vakuutusyhtiön kautta, mikä on vakiintunut ja on sekä hallinnollisesti ja kustannuksellisesti erityisesti myös vakuutuksenottajan kannalta hyväksi havaittu yleinen käytäntö Euroopassa ja myös kaikkialla muualla maailmassa. Direktiivin tavoitteena on estää toimijoita sopimasta vakuutusyhtiön eli kolmannen osapuolen kanssa palkkioista vakuutuksenottajan vahingoksi ja tietämättä, joten ehdotettu momentti ei ole perusteltu tältäkin osin direktiivin tavoitteen toteuttamiseksi.

Myös Euroopan Unionin komissio on jo ottanut kantaa Suomen nykyisessä vakuutusedustusta koskevassa laissa (15.7.2005/570) olevan saman sisältöisen vakuutusmeklarin palkkiota koskevan pykälän osalta ja todennut yksiselitteisesti, että se on ristiriidassa muun EU -lainsäädännön kanssa.

Mikäli 44 §:n 1 momenttia ei jostain syystä poistettaisi, ehdotetaan pykälän sanamuodoksi seuraavaa:

27.3.2017

"Vakuutusmeklari saa sopia palkkiostaan vain toimeksiantajansa kanssa. (22.3. ja 29.3. artikla)

Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin on annettava asiakkaalle hyvissä ajoin ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä tieto palkkion tai muun vastikkeen luonteesta sekä määrästä tai, jos määrän ilmoittaminen ei ole mahdollista, sen laskemistavasta. (19.1.d ja e, 19.2 ja 21 artikla). Palkkion määrä on sovittava vakuutuksenantajasta riippumattomasti."

Vakuutusmeklari saisi sopia palkkiostaan vain toimeksiantajansa kanssa. Vakuutusmeklari ei siis saa ottaa vastaan vakuutusyhtiön tarjoamia palkkioita tai muita rahallisia etuja. Palkkion suorittaisi siten taho, jota vakuutusmeklari edustaa ja jonka etujen mukaan vakuutusmeklari on velvollinen toimimaan. Säännös olisi johdonmukainen myös sen kanssa, että vakuutusmeklarilta edellytetään riippumattomuutta vakuutuksenantajista. Palkkion määrä on lällöin myös täysin riippumaton vakuutusyhtiöstä ja sovittu läpinäkyvästi asiakkaan kanssa.

Pykälän muutettu sanamuoto ei kuitenkaan estäisi vakuutuksenottajaa suorittamasta vakuutusmeklarin palkkiota samalla laskulla vakuutusmaksun kanssa niin, että saatuaan suorituksen vakuutuksenottajalta vakuutusyhtiö tilittää vakuutusmeklarin palkkion osuuden vakuutusmeklarille vakuutuksenottajan ja vakuutusmeklarin välisen sopimuksen mukaisesti. Lakiehdotuksen 2 momenttiin voitaisiin lisätä vaatimus siitä, että palkkion määrä on sovittava vakuutuksenantajasta riippumattomasti.

Kun palkkio sovitaan aina vakuutuksenottajan ja vakuutusmeklarin välillä, ei pelkkä sovitun maksun välittäminen voi käytännössä luoda minkäänlaista riippuvuutta vakuutusyhtiön ja vakuutusmeklarin välille. Myös monilla muilla toimialoilla yritykset välittävät maksuja asiakkaidensa puolesta suuntaan ja toiseen eikä se tarkoita, että maksun välittäjän ja maksun saajan välille syntyisi riippuvuussuhdetta. Kun kerran vakuutusyhtiö ei voi vaikuttaa maksun määrään eikä palkkiota myöskään voida sopia käytetystä vakuutusyhtiöstä riippuvaisesti, on vakuutusmeklari näin ollen edelleen täysin vakuutusyhtiöstä riippumaton.

Direktiivi ei myöskään anna mahdollisuutta kieltää maksujen välittämistä. Direktiivin 22 artiklassa annetaan ainoastaan mahdollisuus kieltää tai rajoittaa kolmannen maksamia tai tarjoamia palkkioita tai muita etuja.

Direktiivin yksiselitteisen sanamuodon mukaan "Jäsenvaltiot voivat kieltää hyväksymästä tai ottamasta vastaan palkkioita, provisioita tai muita rahallisia tai ei-rahallisia etuja, jotka kolmas osapuoli tai kolmannen osapuolen puolesta toimiva henkilö maksaa tai tarjoaa vakuutusten tarjoajalle vakuutustuotteiden tarjoamisen yhteydessä, taikka rajoittaa niiden hyväksymistä tai vastaanottamista."

Jos vakuutuksenottaja sopii palkkiosta vakuutusmeklarin kanssa ja suorittaa sen vakuutusyhtiön kautta vakuutusmeklarille, kyseessä ei ole kolmannen osapuolen tekemä tai tarjoama maksu.

46 § Varojen erillisyyys

Ehdotettu vakuutusmeklarin asiakasvarojen käsittelyn kieltö momentissa 2 pitää poistaa muun muassa implementoitavan direktiivin vastaisena.

Ehdotetaan pykälän sanamuodoksi seuraavaa koskien asiakasvarojen käsittelyä.

"Vakuutusmeklarin on pidettävä hallussaan olevat, asiakkaalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvat, vakuutusmaksuihin tarkoitetut varat erillisellä pankkitilillä erillään omista varoistaan. Vakuutusmeklarin on pidettävä luotettavasti kirjaa asiakasvaroista siten, että

27.3.2017

kunkin asiakkaan asiakasvarat ovat riittävästi eriteltyinä muiden asiakkaiden varoista (10.6.2.c artikla). Vakuutusmeklarin on viipymättä toimitettava asiakasvarat vastaanottajalle.”

Ehdotetaan luonnoksessa olevan asiakasvarojen käsittelyä tai välittämistä koskevan kiellon poistamista, jotta säännös olisi myös yhteneväinen asiakasvarojen käsittelyä koskevan muun lainsäädännön kanssa (kuten mm. sijoituspalveluja, kiinteistönvälittäjiä, asianaajia, kauppaedustajia ja myyntimiehiä sekä joukkorahoitusta koskevat lait). Kaikkiin näihin lakeihin sisältyy ainoastaan vaatimus pitää asiakkaan varat erillään omista varoistaan, eikä ole millään tavoin perusteltua säännellä vakuutusmeklareita eri tavoin.

Myöskään direktiivin 10.6.2. artikla ei anna mahdollisuutta kieltää varojen käsittelemistä tai välittämistä, joten ehdotetun 2 momentin säilyttäminen olisi direktiivin vaatimusten vastainen ja sen kanssa ristiriidassa. Alkuperäisessä englanninkielisessä tekstissä on annettu tyhjentävä lista keinovalikoimasta asiakkaan eli vakuutuksenottajan suojaamiseksi, eikä direktiivi mahdollistaisi näin ollen muita keinoja. Selvennykseksi todettakoon, että suomenkielisessä käännöksessä on tältä osin käännösvirheestä johtuva ristiriita.

Mikäli edellä ehdotettua vaihtoehtoa asiakasvarojen käsittelyn osalta ei jostain syystä hyväksytä, vaihtoehtoisena ja toissijaisena sanamuotona ehdotetaan seuraavaa.

”Vakuutusmeklarin on pidettävä hallussaan olevat, asiakkaalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvat, vakuutusmaksuihin tarkoitetut varat erillisellä pankkitilillä erillään omista varoistaan. Vakuutusmeklarin on pidettävä luotettavasti kirjaa asiakasvaroista siten, että kunkin asiakkaan asiakasvarat ovat riittävästi eriteltyinä muiden asiakkaiden varoista (10.6.2.c artikla). Vakuutusmeklarin on viipymättä toimitettava asiakasvarat vastaanottajalle.

Vakuutusmeklari ei saa vastaanottaa, pitää hallussa taikka välittää asiakkaalle tai tämän vakuutuksenantajalle kuuluvia varoja, jos asiakas on kuluttaja tai sellainen elinkeinonharjoittaja, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin olisi rinnastettavissa kuluttajaan. (10.6.2.c artikla) Vakuutusmeklari voi kuitenkin vastaanottaa, pitää hallussa tai välittää edellä tarkoitettuja varoja, jos tästä on erikseen kirjallisesti sovittu asiakkaan kanssa.”

Mikäli direktiivin vastainen momentti jostain syystä halutaan säilyttää laissa, tulisi asiakkaalla eli vakuutuksenantajalla olla oikeus halutessaan valita palvelu, johon sisältyy asiakasvarojen käsittely ja niiden välittäminen.

Kunnioittavasti,

Petri Suni

Hallituksen puheenjohtaja

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry

Juuso Vierikko

Hallituksen jäsen

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry